CHIRURGIA
PARACELSUS

1536

4747 (3) B/3
4776 (3)
H. V. Par
a 909

20F 4648

Aureoli Philippi

THEOPHRASTI PARACELSI SVMMI PHILOſophi & Medici Chyrurgiæ Magnæ

TOMVS SECVNDVS.

CONTINENS

De Tumoribus, Puſtulis, & Vlceribus Morbi Gallici Lib. x.

De Curatione & Impoſturis Morbi Gallici Lib. octo.

QVIBVS INSVNT EIVSDEM Authoris

ANATOMIA.
CHYRVRGIA MINOR, &c.

Omnia à

IOSQVINO DALHEMIO HIETICHTAVVIO OSTROFRANCO GERMANO LATINITATE DONATA.

ANNO SALVTIS

M. D. LXXIII.

Aureoli Theoph. Paracelſi

CHYRVRGIAE MAGNAE PARS QVARTA,

DE

TVMORIBVS, PVSTVLIS, AC VLCERIBVS MORBI GALLICI, CONTINENS Chyrurgiam Minorem.

In decem libros diſtincta.

CLARISSIMO AC PRVDENTISSIMO VIRO HIERONYMO BOnero, vrbis Colmarienſis Dictatori Theophraſtus P. S. D.

EXPERIENTIA, OMNIVMQVE MAGNARVM rerum, quæ inde à protoplaſto ad noſtra vſque tempora extiterunt, cognitio, quàm grata ſit, quamq́ iucunda Deo, hominibus, & cuiuſuis propriæ ac ſingulari memoriæ atque menti, nemo vt exiſtimo eſt, qui ignoret: maximè ſi quis mente recolligat, quantis donis genus humanum Deus Opt. Max. ornarit: etenim Prophetarum ſcripta euoluentibus, manifeſtum euadit, quibus ſecretis Spagyros donarit. Reliquę *Hiſtoriarum cognitio.* verò hiſtoriæ lectio docet, quibus virtutibus Monarchæ ab ipſo dotati fuerint: quanta enim virtus bellica in Alexandro Magno, Iulio Cæſare, & Machabæo enituit? quàm perſpicax Auguſti ingenium fuit? nec in iſtis ſolum, ſed & inferiorum quoque Politiarum contemplatione mirificè mens hominis exercetur, dum quomodo ſingulæ virtutes, artes, &c. à ſingulis artificibus inuentæ, excultæ, ac propagatæ ſint, cogitat. quod ſi à terrenis iſtis dein animum quis ad cœleſtia illa & ſupernaturalia conuertat, tum demum præſtantiſsimorum, innumerabilium, ac penè fidem excedentium Arcanorum atque Magnalium contemplatione ſic afficietur, vt miraculorum diuinorum non poſsit non recenti ſubinde voluptate reminiſci. Verum Clariſſ. ac Sapientiſſ. vir, quid iſtis commemorandis te detineo, quin potius ad artem Medicam, artium omnium maximam, & plus quàm præſtantiſsimam, noſtra decurrit

Medicinæ laus.

oratio? Eius ſiquidem vnius beneficio omnium antedictorum bonorum cognitio & vſus nobis contingit, confirmatur fide, excolitur obedientia, perficitur ſummo illo erga proximum dilectionis præcepto, imò medicinam ipſiſsimam eſſe Dilectionem rectè quis dixerit: etenim ſi vſus magnitudo etiam apud Deum prævalet in actionibus noſtris: quid quæſo vtilius, quid magis neceſſarium, quid ad laudem & gloriam comparandam accommodatius Arte medica quis inueniat? vt iam extra controuerſiam ſit, Magnalium Dei præſtantiſs. eſſe Medicinam, & ipſam pluribus quoq; magnalibus abundare. His ergo rationibus C. V. (tum quòd intelligam te ſecretioribus Medicis ſtudijs libenter vacare) permotus ego, hos decem libros de cauſis morborum recentium cognitu maximè neceſſarios, ſub tuo nomine in publicum prodire volui, ſperans me Deo Opt. Max. laborem non ingratum, Reipub. verò vtiliſsimum, quiq; æquiora hominum iudicia meritus ſit, ſumpſiſſe. Interim diligentiam meam atq; indefeſſum pro excolenda medicina ſtudium toti orbi beneuolus offero.

Vale.

Colmariæ 11. Iunij.
Anno 1528.

LECTORI BENEVOLO D. Theophraſtus ab Hohenheim Salutem dicit.

AD refrenandam ac compeſcendam audaciam eorum, qui magno faſtu, inſano clamore, atque inſolentibus titulis, Medicinæ gubernationem ſibi ſtolidè iam ab aliquot ſeculis vſurparunt, Lector beneuole, Errores qui in morbi Gallici dignotione ac curatione inter illos accumulati ſunt, infinitos, prodere animum induxi. etſi verò ipſorum merita atque fatuitas ſic omnibus cognita eſt, vt vel me non ſcribente, nemo illis fidem adhibeat amplius, tamen vt legitimam cognoſcendi ac curandi morbi Gallici methodum rectius oſtendere queam, in illorum erroribus redarguendis non inutiliter aliquando commorabor.

Paracelſi ſtudium.

Morbi hanc ſpeciem, Gallicum morbum aptiſsimo nomine à patrio ſolo, in quo primùm extitiſſe hominum memoria annotatum eſt, appellare ſoleo: nam magnarum rerum nomina à natali loco confingere non infrequens ſcriptoribus eſſe memini. Puſtularum nomine ſi forſan quis contendat malum appellari debuiſſe, is certè & ſuam in arte medica inſcitiam prodet, & quod Generalius illud nomen ſit, ſe non intelligere oſtendet. Accedit adhæc, quòd nouum morbum (qualis Gallicus eſt) inconcinnum foret antiquo nomine notari, mihi quoq; non competebat nouum nomen, antiquato eo quod vſitatum erat, ſubſtituere. itaq; imitatione Latinorum, qui malum hoc SEMEN GALLICVM appellant, ſecundum Gallos, à quibus originem duxit, Gallicum morbum nuncupare placuit. Cætera quæ ad inſtituti noſtri explicationem pertinent, ſic breuiter accipe. Remedijs vtor vulgo vſitatis, tum etiam mihi peculiariter notis, in quibus tamen aſſequendis pauciſſimi ſcopum contingent. Germanica lingua dein vtor, nimirum quia tanta noſtrorum medicorum eruditio eſt, vt ne hanc quidem ſint aſſecuturi, nedum ſi Latina vel exoterica aliqua ſcriberem. Stylus adhæc inuſitatus eſt: atqui talem requirit Experientia noſtra. Remedijs præterea ac ſimplicibus exotericis, ac ſingulari artificio præparatis, vti neceſsitas cogit: ſiquidem vulgata omnes noſtras ſpes fruſtrantur. Denique noua quandoque vſurpo vocabula, non tamen ſine cauſa. Medicinæ enim varietas hoc iubet, ſubiecti nouitas cogit: namque nouus morbus cum nouo nomine, nouum remedium, nouumq; Medicum parit.

Nominis ratio.

Semen Gallicum.

Germanicè cur ſcripſerit.

Exoterica remedia cur vſurpentur.

Quæ dicta ſunt hactenus, omnia ad eum ſcopum à me referuntur, vt Morbi hoc genus abſque omni errore percuretur: nam

Simile. perinde ac in teli iactu, ſic in curatione res ſe habet: illic etenim non qui orbem tetigit, ſed qui ſcopum attigit, artifex habetur: ſic & in arte medica non is qui amplum malum curans, & iuxta illud paruum quoque curandum exiſtimans Medicus dicitur, ſed is qui vtrumque ſuo modo curare poteſt. Quod ſi non initio ſtatim cuiuis ſatis factum fuerit, is ſciat in progreſſum omnem defectum reſarciri. interim monitos Lectores volo, noua nomina, noua ſimplicia, nouosq́ morbos, noua diligentia addiſcere ne dubitent. etſi enim ſpero quoſdam fore, quibus nouitas iſta moleſta futura non ſit, tamen interim cæteri excitandi ac confirmandi mihi ſunt: nam cùm non omnes ſimiliter ad artem medicam inſtructi acceſſerint, diuerſa oratione in ipſo ſtatim operis limine compellare placuit. Itaque rogatos omnes volo, ſi qua in re meam requirent vlteriorem fidem, vel explicationem, de ea candidè moneant, relaturi ſine dubio expectatiſs. reſponſum. Vale.

Colmarię.

THEO-

TH: PARACELSI DE TV-MORIBVS, PVSTVLIS, ET Vlceribus Morbi Gallici

LIBER PRIMVS.

IN QVO

Errores Theorici & Practici antiquorum Medicorum deteguntur.

CAPVT PRIMVM.

NATVRAE ea eſt benignitas, atque erga humanum genus clementia, vt ſi qua ipſa pauperiem fecerit, de recompenſatione ſtatim ſollicita ſit, ſi quem naufragium fecerit, eidem portum in quem ſe recipiat, ſubitò offerat. Huius inquam naturæ ſuæ memor optima parens noſtra, Natura, cùm primum morbum Gallicum produxiſſet, ex ſuo ipſa Lumine Medicos curandi mali gnaros progerminare voluit. Verum ea eſt rerum humanarum infelicitas, vt nunquam ſine zizania atque infelici lolio triticum proueniat. ſimili itaq; malo inter medicos illos ex chemicis fornacibus prognatos, peſtis quędam pigritia, arrogantia, & auaritia defœdata prorepſit, ex quo factum deinceps eſt, vt horum hominum iniquitate & ſceleribus preſſa ſanctiſsima ars magnam ruinam traxerit: etenim fucata & palliata ſpecioſis quibuſdam nominibus remedia, etiam à cerdonibus, ruſticis, fullonibus, alijsq; huius farinæ hominibus nequiſsimis circumferrentur. Gręcos, Arabes, Latinos, ac Barbaros ſectantes medici, vt aliquid ſupra vulgus ſcire putarentur, non diſsimili fraudis genere vnguentorum, fumigiorum, ac ligni Guaiaci vſum introduxerunt, abſque quorum notitia nemo Doctoris, vel Magiſtri titulum ſibi vſurpare auderet: ipſis verò cognitis, Medicus abſolutiſsimus quis diceretur.

Naturæ quanta benignitas.

Latrochemiſtæ.

Doctorum abuſus.

Cùm ergo natura Microcoſmi fato quodam hiſce Medicis (qui de morbi eſſentia etiam cum ipſa rerum natura pugnantem Theoriam exædificauerant) ſubijceretur, ipſorum aſtutia, imò nequitia factum procuratumq; eſt, vt ipſorum opinionibus contradicere capitale haberetur, cùm tamen eo ipſo quòd opinionibus nituntur, contradicendi occaſiones in manus tradant, & ſatis ſuperq; teſtatum faciant, ſuam Medicinam fucatam penitus penitusq; eſſe, ipſisq; veriſsimis Medicinæ ac Philoſophiæ fontibus contradicere, vt iam huiuſmodi Medicinam tam Theoricam, quàm Pra-

Medicina vulgaris eſt carnificina.

ćticam, nil niſi Carnificinam, emungendarum pecuniarum officinam, atque ægrorum certiſsimam perniciem, quæ etiam naturæ vim faciat, pronunciare non dubitem. Et quod peius eſt, eo dementiæ progreſsi ſunt ſtupidiſs. homines, vt de errore admoneri nolint, imò pertinaciſsimè, tanquam pro aris & focis contendant, ſuam artem medicam veram eſſe, ſua remedia certa, & vſu comprobata, ab omnibus eſſe amplectenda, cùm interim ipſi naturam cogere, Microcoſmum pro arbitrio excarnificare non deſinant. hanc ſuam tyrannidem quia ipſi acriter tuendam putant, ego contrà viriliter oppugnandam publici commodi gratia mihi ſumpſi, quod dum facio, nemo mihi vitio vertat, ſi quando virulentiore calamo in illos inuehor: ſiquidem ea eſt cauſæ turpitudo, vt clementem non ferat accuſatorem.

CAPVT II.

Principio itaque, cùm in eum modum de morbi eſſentia diſputaretur, ad Remediorum quoque inquiſitionem tranſgredi cœptum eſt. Morbum nullus eorum viderat antea, quem vt cognoſcerent, varij varios codices perlegebant. Hic Galenum, ille Auicennam, alius P. de Argillata conſulebant, ſi forſan aliquid cum ſuo morbo conſentiens illic deſcriptum inuenirent: ſicq; ex diutina lectione varia variorum iudicia extiterunt, dum alius Serpiginem, alius Lepram, tertius Eſthiomenon eſſe pronunciat. Primum ergo illinc exportatum eſt vnguentum de Ceruſſa (aliáque à veteribus pro ſcabie vſurpata) atque in vſum adhibitum, cuius impotentiam poſtquam cernerent, atque naturam neque calefieri, nec ſiccari velle intelligerent, ſua ipſorum ignorantia conſiderata, criſtas paulatim demittere cœperunt. Sed ne nihil planè agerent iuxta Auicennæ & Galeni canones, ad digerentia, laxantia, & cathartica decurrerunt, neque illic eadem omnes vſurpabant, alijs Fumariam, alijs Senam, alijs Mannam, quibuſdam Rhabarbarum præferentibus: quin inuenti etiam ſunt, qui ab Elleboro, Colocinthide, Eſula, Cataputia, Vitriolo, atque Scammoneatis non abſtinerent. verum hanc curandi rationem frequentia funera, manufactæ Paralyſes, aliáque huiuſmodi dira mala, non ita multò pòſt inuenerunt. Atque iam parum ſpei in arte ſupererat, niſi Diuus P. de Argillata miſeris iſtis ſocijs vnguentum contra ſcabiem, pruritum &c. ſuppeditaſſet. Vnguenti forma & præparatio operoſa admodum erat, in qua nec ipſimet conſentiebant: Lullianis namque Mercurius, Empyricis Euforbium, & Staphiſagria. Dogmaticis Lythargirum & Sandali præferebantur. Denique qui omnium peritiſsimi ſibi videbantur, ij Zinnabarin decantabant, iamq; paſsim

Diſſentiones medicorum de ſpecie morbi.

Simplicia quę curando malo ſunt adhibita.

Vnguenti forma vulgariũ medicorum contra ſcabiem Gallicam.

paſsim huiuſmodi ſchedæ circumuolitabant. Recipe Euforbij, Staphiſagriæ, Lythargirij ana, Mercurij cum ſputo extincti ad pondus omnium, aruinæ quantum ſufficit. ex iſtis inquam ſimplicibus, ſimplicia, id eſt, quæ nullam penitus artem ſaperent, vnguenta conficiebant, donec tandem & ruſtici linguæ latinæ ignari intelligerent, Remedium ſic ſe habere. Recipe Lythargiri pro ſex cruciatis, Axungiæ porcinæ Maſſam dimidiam, Manubria cultellorum ex ſandalo numero ij. Zinnabari ℥ ij. ſs. Mercurij ℥ v. agitentur benè, & fiat vnguentum quo vngantur partes optimè: & ſanè niſi calida, & aurei annuli eorum prodidiſſent, neutiquam Crœſi diuitias conſecuturi fuerant. Vnguenti vſus huiuſmodi erat: primùm pars affecta, & quæ vicinæ illi circumpoſitæ erant vngebantur, vſque dum etiam per os erumperet cum malo ipſum remedium. bone Deus, quantus terror eos occupauerat, cùm cernerent ægros in cœmiterium confugiſſe. Attamen quo pacto hanc defluxionem auerterent, ſpeculari non deſierunt, qui Doctores titulo ſuperbiebant, ſemen plantaginis maſticandum præcipiebant, Chyrurgi Mel roſatum & Alumen decoquentes, malo mederi conabantur. Monoculi medici aquam mororum præſcribebant. Tandem ex Herbario Prunellæ vſus innotuit. O præclaros medicos.

Ruſtici fucum ſentiunt.

Prunella.

CAPVT III.

CVm ergo iſtiuſmodi vnguentis parum admodum proficerent, aliam interim curandi rationem, æquè ac prior fuerat, naturæ contrariam ingreſsi, quo pacto fluxionem à dentibus purgatione auerterent, cogitabant. ſed circulo iſto abſoluto, ſemper priores recurrebant vnctiones. Interim tamen frequentiſsimi ſepeliebantur ipſorum ægri: itaque ne forſan propter vnius funera alterius quoque Remedium contemneretur, paulatim in ſectas ſciſsi ſunt. Quarum hi illos incuſabant, quòd Mercurium non rectè extinguerent: iſti viciſsim hos, quòd coagulandi artem non callerent: quidam tranſmarina ſimplicia ſua declamabant (poſt caulam ſciliſcet, & in plateis paſsim naſcentia) nonnulli qui ſe Alcumiſtas appellant, neſcio quam coagulationem per herbas profitebantur. Hos dein ſubſecuti alij in locum vnctionum Tenuem victum ſubſtituerunt, mira ieiunia, Quadrageſimas, Aduentus, &c. confingentes, omnia nimirum in eum euentum, vt ſi vnius remedio non reſpondiſſet euentus, alter à calumnia liber eſſet, interimque pecunias ab ægris tuto emungeret. verùm exitus ſeu opus, quod de artifice teſtatur, non admodũ diuturnam hanc curandi normam paſſum eſt: itaque & hîc ſpe ſua deiecti, ad fumigationes confugerunt, atque vndique quâ corporis aliquis meatus patebat, fumigantes, miror

Sectarum occaſio.

Tenuis diæta inſtituitur.

Mercurius baſis fumigiorũ. miror quomodo culum ac cunnum præterierint. Baſis fumigiorum erat Mercurius, quem ne omnes ſimilem haberent, miris formis eum repreſentare annixi ſunt: alius in calcem redactum oſtendebat, alter axungia vrſina enectum. ſed vulgus maturè admodum fucum ſenſit, ac remedij hoc genus repudiare cepit, atqui malo quodam fato Cinnabaris tandem emerſit, cuius virulentia cùm initio vulgo incognita eſſet, huic aucupio ad tempus accommodata eſca fuit, multóſque orco demiſit. *Cinnabaris violentum remedium.* Omnium iſtorum in locum tandem lotiones ſucceſſere: nam hoc illis peculiare eſt, deteriora fere melioribus ſubſtituere: deteriora dico ipſorum met iudicio: breui etenim, at nimis maturè tamen, quis huius remedij vſus eſſet, ægrorum periculo didicerunt. *Lotiones.* Itaque & hoc repudiato, ad Corroſiua progreſsi ſunt, eo ſucceſſu, vt dum ſanas partes læderent, ægras relinquerent, ex ſimplici malo duplex exiſteret, atque ægri præ nimio pruritu ac dolore inuiti ſaltare ac tripudiare cogerentur. *Corroſiua.* Remedia forſan requiris, audies, ſed (ob dictas cauſas) diuerſa: alius namque alumine vſto, alius Rubro henricho (quem vocant) alius Sale Armoniaco, vt Mercurium ſublimatum, & Realgar non dicam, negotium ſuum exſequebatur: ſudatoria, ſtuffas, clibanos, & id genus pecunioſas ipſis artes, iam breuitatis cauſâ omitto.

Tandem cùm in omnibus iſtis nenijs nil ſpei amplius ſupereſſet, alia quæſita ſunt homicidiorum excuſandorum remedia, itaque alij Eccleſiaſticas dignitates ambiuerunt, alij inſtitorum ac mercatorum ſe negotijs immiſcebant, maximè quæ ad Lignum ſanctum pertinebant, ſcilicet & illic aliqua adhuc lucelli ſpes emicabat, Mercatores illi non ſanitatis, ſed lucri cauſa Lignum importarant: quippe non ignari, ne in natali ſolo quidem hoc malum curandi vim ligno ineſſe: nam & illic paſsim in plateis & compitis infinitum viderant ægrorum numerum. *Lignum cur à mercatoribus allatum.* Sed quid multa, idem hîc quod alibi illis euenit. atqui non planè ſine ſpecie erat hoc remedium: etenim vt commendatius eſſet, tenuem dietam eius vſui coniunxerunt, eamque ſex ſeptimanis continuandam præſcripſerunt. O ieiunium, ô miſerum paſcha, ſcilicet per dies quadraginta omnia ex voto ſucceſſerant: ſed heu poſt Dominicam Palmarum hîc angor perpetuus incipiebat, & boni illi fratres cum Dominica tertia cantaſſent Lætare Ieruſalem, in Pachate re malè conſiderata, pro Reſurrexit, canebant Requiem æternam, &c. & ſuos ægros mittebant in Emaus. *Requiem pro reſurrexit. Ægri in Emaus abeunt.* Tantum ſcilicet in vniuerſum eſt, quidquid in huius curatione ab illis attentatum eſt hactenus, quod ſi ſuo modo pergere velint, monitos eos volo omnibus modis conſiderent, quantum naturæ in iſtis poſsibile ſit: namque quicunque non conſiderata prius Natura, ex ſuo cerebro Medicinam facit, vel manifeſtè na-

ſtè na-

ſtè naturæ repugnat, vel caſu curat, quæ dein curatio Mercurio, non Medico accepta feretur.

CAPVT IIII.

MAiorem ſanè apud noſtros atque Italos Medicos prudentiam ſperaſſem, quàm illi re ipſa præſtiterint. Nam dum omnia inuertunt, & lumine naturæ ſe deſtitutos oſtendunt, & ſuarum formularum bonitatem ſuſpectam reddunt: etenim ex ijs manifeſtum euadit, illos nulla de morbi cauſa habita contemplatione, ſtatim ad ipſam curationem properaſſe, ſicqúe Praxin Theoriæ prę-poſuiſſe. verum non ignoratis forſan ex Praxi Theoriam primùm extitiſſe, ſcilicet cùm ex experientia progrederetur: atqui aliud eſt experientia, quàm vſus veſtrorum remediorũ, vnctionũ dico, Lotionũ, Corroſiuorum, Ligni, &c. iſta namque multorum periculo abundè comprobarunt, cuiuſmodi ipſa experimenta ſient. itaq; & vos omnésque qui vos ſectantur, plurimũ à ſcopo deuiatis; cùm vel veſtro ipſorum teſtimonio experientia veſtra incerta ſit, atque putida. quod ſi Praxis huiuſmodi eſt, qualem Theoriam hinc exædificari quis cogitet? Sin iſthæc remedia veſtra authoritate ſcholarum & Doctorum, à quibus toti dependetis, defendere conemini: quid aliud erit hoc, niſi inanis ſermo, ad ægrorum perniciem comparatus? Iſtud potius ex me ſcitote, Theoriam nõ minus quàm Praxin actionẽ quandam eſſe: eſt enim Theoria cuiuſuis rei, nil niſi ſpeculatiua quædam praxis, veluti & ipſa praxis eſt actio operatiua: quid ergo vos effecturos putatis, ſi ſpeculatio operi ſeu actioni non reſpondeat? vtraque ſanè vel vera, vel falſa ſint oportet. Architectum intueamini, is in mente domum exædificat, vnde verò illud ędificium aſſumit? vtique ex practica operatiua, quæ niſi prius exiſteret, nunquam ſpeculatio ipſa foret. Itaque vtramque praxin ex experientia progredi iam demonſtratum eſt, vos quomodo veſtræ ſpeculationes cum demonſtrationibus conueniant, ipſi videritis. Verùm ſic res veſtræ comparatæ ſunt, vt ſolo habitu ac titulis à ruſticis differatis, cætera per omnia ſimiles, adeò, vt mirari ſubeat alicubi in rerum natura Academias exiſtere, quæ tales ſuppeditent Medicos, qui à ruſticis, quàm à ſuis præceptoribus plura didiciſſe ſe fateri cogantur. Sed perinde vobis ac Cherioni euenit, qui pro pernis roſas in fumo exſiccare volebat: nam gladium quem natura nobis in manus tradidit, ad vſum accommodare imperiti eſtis.

Theoria ex Praxi primũ extitit.

Theoria eſt etiam actio.

De ideis.

Titulis à ruſticis differunt pſeudomedici.

CAPVT

CAPVT V.

Scripta aliorū de lue Gallica cenſentur.

NEque verò ignarus ſum, quoſdam Italos ac Germanos editis libris de puſtulis diſſeruiſſe, veruntamen quibus rationibus illi nitantur, ſic breuiter accipite. Sunt qui Cholerę puſtularum Gallicarum generationem tribuant, ſuęque opinionis rationem requiſiti reſpondent, Paragrapho ſiquidem, &c. Atqui quis vnquam in medica arte autoritatem tanti æſtimabit, vt ex paragraphi allegatione dubia decidi poſſe cogitet? experientia potius, demonſtratio, atque veritas ipſa præualeant. Cætera iſtorum hominum mendacia tacitus prætereo, qui cùm non vereantur antiquorum authorum authoritates ad nouos, atque antiquitati incognitos morbos vi quadam traducere: quomodo non quiduis ſine iudicio ad confirmandas ſuas opiniones producent? Numquam ſanè mihi perſuaderi paſſus eſſem, eos qui partim Realiſtæ, partim Moderni nuncupantur, tam omnis philoſophiæ atque tranſmutationum ignaros eſſe, niſi reipſa experirer. Pariſienſium, Montiſpeſſulanorum, Colonienſium, ac Viennenſium, etſi tanta ruditas non exiſtit, talis tamen eſt, vt quis iurè in illis maiorem eruditionem requirat.

Realiſtę & Moderni.

Ex humoribus puſtularum cauſæ demonſtrari nequeunt.

Atque vt tandem quod ſentio proferam, ſic liberè ego pronuncio, Humorum illam quaternitatem merum figmentum contrà omnem naturam excogitatum eſſe, tantum abeſt vt puſtulas Gallicas ex illis deduci confirmari poſsit. Admittam, ſiue Paragraphum, ſiue Sparagraphum contrà alleges, parum mea intereſt: tam miſerè enim veſtros tractatis humores, vt & ipſa met natura hac in parte vos reformidet: iam ſale conditur humor, eſtque vobis phlegma ſalſum, iam aceto perfunditur, & euadit phlegma acetoſum, atque huiuſmodi ſexcentas nugas fœcundiſsima veſtra capita comminiſcuntur. Subtilitates iſtas (liceat veſtra bona venia ſic appellare) Artiſtæ primùm in medicam artem transfuderunt, qui cùm ſecundum olidam ſuam Logicam medicinam diſtinguendam prę ciperent, fœdiſsimè artem pulcherrimam conſpurcarunt, adeò vt iam non quod veritas iuberet, ſed phantaſia deliraret, rectum putaretur. Acceſſerunt inſuper authoritates huiuſmodi, Hæc dixit Iſaac, hæc Hugo, &c. quid iſta ad Hugonem, Truſianum, Sillanum, Azararium, &c. an illorum aliquis Gallicum morbum cognouit, vel curauit? ſcilicet Gentilis & Iacobus de Partibus tuam contegent ruditatem: tute te conſule, an iſtæ authoritates ſufficiant. Sed vt paucis rem concludam, ſic de omnium eorum qui Morbum Gallicū deſcripſerunt centonibus iudico, nullū penitus Theorema vel Medicamentū vtile totis illorū libris deſcriptū inueniri. Itaq; ſi quiſ-

In Logicam inuehitur.

Authoritates in medicina nil probant.

quiſquàm eſt Medici nominis ſtudioſus,is ab iſtis allegationibus (quibus nec Colonię,nec Pariſijs honeſtè vti licet)abſtineat.Siquidem iam demonſtratum eſt, omnium tum Germanorum, quàm Italorum ſcripta autoritatibus antiquorum innitentia, inutilia,putida,peſtifera,atque explodenda eſſe.

CAPVT VI.

IAM ergo documentum vniuerſale,ac vtile vobis tradere inſtituo;ſcilicet vt humorũ illum quaternionẽ,quem tantopere Medica ars (eam dico quæ pontificum diplomatis munita ſtultè ſuperbit)prædicat ac vrget, tamquàm peſtilentiſsimum dogma abijciatis: dictis meis ſcio tum demum fidem adhibebitis,vbi cognitis ægrorum,tam ſalutis quàm inſalubritatis cauſis, dogmata iſta naturæ plane contraria eſſe, neque vlla ratione defendi poſſe obſeruabitis, atque tum quoque quantum ſignis,atque dignotionibus ſcribentium,tribuendum ſit,manifeſtum euadet.

Humorarius quaternio reijcitur.

Quod ſi humani corporis cognitionem quis affectet, is non iſtis perpetuo inhærebit,ſed vlterius progreſſus,cuiuſuis lapidis,ligni,&c.atque omnium quas natura produxit rerum virtutes addiſcere non ſubterfugiet.virtutes illæ,non ſane ex humore aliquo, vel aliquo quatuor Elementorum (ad quod Aſylum perpetuo recurrunt illi) referentur.Quin & illud in Meſpilo non ignorandum quamobrem ille contra ac pyra formatus,ac viciſsim quamobrem horum putredo ſecus ac illius in vitio ſit.Sed iſtarum differentiarũ cauſas,quonam referri debere putas?ad Melancholiam vel Choleram dices:quaſi vero rerum omnium cauſæ in quadratura illa lateant. Circulum mihi conſidera,an ne ille cùm trigono vel tettagono aliquam habeat ſimilitudinem? maiore ſane prudentia Medicinam veſtram, omni experientia deſtitutam,tractare nos decebat.

In humani corporis naturam quatenus ſit inquirendum.

His ergo quæ diximus mente compræhenſis, iam deinceps omni ſcientia vos deſtitutos eſſe,non amplius vrgebo:nã iſta Medicinæ fundamenta ſunt, ſed ea tam in mundo exteriore,quàm in ipſo met homine æquè ſunt conſideranda:amborum namq; eadem eſt ratio,eandemq; vtraque admittunt vel reſpuunt in quaternionem illum diuiſionem.verum exterior mundus,quàm homo prius eſt conſiderandus : nam niſi penitus perſpectis,quarumuis terrarũ aquarum, ignium atq; aëris cuiuſuis,naturis, contentis,generibus & ſpeciebus, nemo vnquàm Medici nomen ſibi vſurpare poterit. Terram nobis exempli cauſa proponamus,primum quot eius ſpecies toto orbe ſint,poſt quomodo & quamobrem hæc pinguis,illa ſabuloſa,hæc lenta, illa friabilis,hæc tali illa alio colore prædita ſit, an non tibi cognoſcendum putas? vtiq;, nam ex iſtis conceptionibus carnis, dein natura innoteſcit. Atqui iſta cognitio non inani-

Mundus exterior æquè ac homo eſt conſiderandus.

Terrarum differentiæ.

Bb

Aquarum differentiæ.

bus veſtris contemplationibus, ſed veræ Philoſophiæ beneficio comparatur. Similiter de aquarum diuerſitate iudicandum: nam perinde ac huius variæ ſpecies exiſtunt,ſunt enim aquæ aliæ ſalſæ, aliæ acidæ,nonnullę dulces,&c.ſic & in humano corpore liquores diuerſi reperiuntur.

Aëris & ignis diuerſitas.

Eodem modo in lapidum naturis res ſe habet,nec in iſtis ſolum,ſed & plantarum, arborum, Metallicorū corporum,& quidquid vſpiam natura ex ſuperioribus quoq; Elementis, Tereniabin & Noſtoch produxit,ſic in te recondita habeas,veluti in Iliado illa conſiſtunt.in hoc enim ſingulę ſpecies ſingulæ ſeparatim compræhenduntur. Vbi denique iſta omnia mente complexus fueris, tum demum ad Anatomiam Microcoſmi progredieris,vbi ſi didiceris, Morbos non ex humoribus,ſed veluti poma in arboribus, ſic eos ex hominis corpore germinare: iam in verum Medicum euadere poteris.

Anatomia Microcoſmi quando ſit tempeſtiua.

CAPVT VII.

ASſumpto proinde eo quod iam demonſtratum abundè eſt, quod ſcilicet in humano corpore omnes maioris mūdi ſpecies inſint:iam altius in illum quaternionem,quem vos Medicinæ fulcrum conſtituitis,inquiramus.Cum ſanitas ac ægritudo corporum in partium ipſarum diſpoſitione conſiſtat, partes autem plus centuplices inueniantur, quomod oconſiſtere poſſe humorarium illum quaternionem putas? Sane niſi Mineralium partes intuea-mini,numquàm vel leuiſsimæ diariæ febris cauſam reddere,vobis poſsibile erit,niſi Vitriolatum aliquem humorem magno veſtræ artis dedecore confingere velitis. Verum nil iſtis meis argumentis etiam firmiſsimis,permoueri Germanos ac Italos Medicos, tribus ex rationibus intelligo: alij namq; eorum iam ſenes ac laboribus fracti,quietem quærunt,Alij crumenæ quàm ægris medentur accuratius,meaq; ſcripta, ob id parui pendunt: Vltimi nouitatis pertæſi,tam pigri ac vecordes ſunt, vt vix ſeipſos loco moueant. His inquam de cauſis perpetuo dominabuntur in arte veſtra errores: interim tamen non dubito fore aliquos,qui meis veſtigijs inſiſtentes,acriter veſtris Mendacijs contradicant. Primum enim naturæ imperitos eſſe,eiq; maniſeſtè contradicere cum vitioſum non putetis:dein,morborum deſcriptionibus (etiam inuita Minerua conſarcinatis)quia vnà antiquitate comendantur,ſine iudicio pertinaciter fidem adhibeatis, cur non ad detegendos veſtros errores me compelli paterer.

Mineralium conſideratio neceſſaria.

Tribus de cauſis Paracelſi ſcripta negliguntur.

Calumnias, conuitia, atq; blaſphemias quibus me petituri ſunt iſti, (eos dico qui corpus ac animum cùm mihi debeant furtiuè ea mihi abſtulerunt) non tam metuo, quàm vereor, ne illi ipſi

magna

magna multorum hominum iactura, imò vitæ periculo noſtris remedijs abutantur, quod vt magis metuam, facit ipſorum cum reliquis ſuę farinę nequam hominibus inita familiaritas, in quam nunquam (mihi crede) deſcendiſſent, ſi vel ſcintillam pietatis adhuc reliquam haberent. Veruntamen ſilentij noſtri cauſa nõ ea eſt, quòd illos pertimeſcam, ſed quia ſcio plagiaros ac fures iſtos, crimẽ ac inſcitiam ſuã non poſſe nõ vultu ac opere prodere, à reſpondendo ſuperſedeo. Huius generis nebulones plurimos Baſilienſis Academia cùm illic Medicinam profiterer ſuppeditauit, qui cùm ad tempus coniunctiſsimè mihi conuixiſſent, cognitis quibuſdam noſtræ artis ſecretioribus remedijs me deſeruerunt, atq; pro officijs meis erga ipſos infinitis, tantum abeſt vt aliquam gratitudinis ſignificationem dederint, vt etiam manifeſtè mihi contradicere; mendacijs atque conuicijs me petere non dubitarent. Sed quod ad initium operis in proœmio polliciti ſumus, Theoricos errores & remediorum abuſum quæ magno ægrorum incommodo apud vos radices egerunt, quantum in nobis eſt præcauere, tollere, abolere, omnibus neruis atq; viribus conabimur: nã iſta prius expurgata ſentina omnia poſthac erunt faciliora ac magis peruia. Quod ſi forſan ob virulentiorem ſtylum, maledicentiæ crimen, quis mihi obijciat, atque ſcurrilitatis accuſare velit, ei ſi candidus eſt, (nam cæteros nil moror,) ſic breuiter reſpondeo: ſi ipſi tam perſpecta eſſent, quàm mihi cognita ſunt iſtorum hominum ſcelera, duplo vehementiore calamo ea perſequenda præciperet. Neque tam ſum rudis rerumq; imperitus, vt non facile coniectura aſſequi poſsim, me à pauciſsimis intellectum iri, à pluribus verò contemni: quippe non ignarus, falſum cum vero neutiquam conſiſtere poſſe. Deniq; quod fortunæ ac virtutis comitem eſſe intelligo, omnes omnium calumnias facile contempſero.

Baſileæ Medicam profeſſionem Paracelſus ſuſtinuit.

Errores tollere eſt Paracelſi ſtudium.

Stili vehementia defenditur.

CAPVT VIII.

QVò autem errores veſtros tam theoricos quàm practicos facilius homines cognoſcant, occaſiones quibus in eos illapſi eſtis aperiendæ mihi iam ſunt. Principio ergo ab agyrtis ac experimentatoribus edocti, Mercurium in iſtis morbis ſummum miſterium eſſe omnem in illum ſpem veſtram conieciſtis, & ſane vt quod res eſt fatear, vni Mercurio omnis curatio debetur: namq; ſola vis Mercurialis curare apta eſt, ſiue in plantis ea ſit, ſiue in alijs rebus. verum in præparandi ratione error veſter latet, in qua cum recte intelligatis, extingui illum primum debere, non tamen quemadmodum id præſtari debeat cognoſcitis: etenim donec ſuam in apprehendendo Auro naturam conſeruat, integer eſt. itaque hinc manifeſtum euadit, axungiam vrſinam ac ſputum ad illud præſtan-

Mercurij vſus in lue Venerea.

Mercurij inepta extinctio.

dum non ſufficere, cùm verò alios extinguendi modos, neque in Galliæ vel Italię academijs didiceritis, ipſi iudicate, qua fronte Doctoris titulo ſuperbiatis: maximo certe damno vos ægros afficere conſtat, cùm eos non rectè præparato Mercurio vltro qualituros aliàs ſi non enecatis, certè paraliticos facitis, cæteros veterinarios iam pretereo, quibus forſan talia non ſunt ęquè ac vobis vitio danda.

Mercurius omnibus reb us ineſt.

Inſcitiam quoq; veſtram hîc non commemorabo, quam ipſi celare non poteſtis, dum ſoli Argento viuo mineralem illam vim tribuitis, quaſi vero non ſingulis ea plantis congenita foret, ſed vnico huic minerali implantata, quis quæſo eam in Tereniabin deſiderat? quis in Locuſtis? quis in Galbano? Cætera quę Mercurij vim atinent, in ipſius pręparatione dicentur. iam ad cęteros errores pergamus, inter quos primus ſeſe offert in laxatiuarum medicinarum abuſu conſiſtens, quæ dum Mercurio cõmiſcentur, in morbi quoque declinatione tantum abeſt vt proficiant, vt etiam nouum morbi augmentum, ipſamq; denique mortem inducant.

Euforbij Scãmoneæ malignitas.

eſt namque ea vis Euforbij ac Scãmoneæ, vt ſenſim in corporis intima penetrantes, facultates vitales diſſoluant, vt ſucceſsiuè imminutis viribus tandem mors conſequatur.

Arſenici praua correctio.

neq; iſtis contenti quidam, Arſenicum auſi fuere laxatiuis iungere, cuius vt venenoſitatem corrigerent, ſpecies de gemmis adiecerunt quo vſu ipſi ſciunt. Similiter in vnguentis aberratum turpiſsimè à pleriſq; eſt, dum ſcilicet Axungiam porcinam, ceruſſam, Minium, Lythargirium, & alia huius generis ſimplicia, etiam natura contradicente commiſcuere: nam hoc ſolum ab ijs effectum eſſe obſeruabimus, vt oppilatis cutis ſpiraculis morbi fucatam quandam repræſentarent curationem, quæ tamen vltra ſubſequens plenilunium non duraret.

Mercurij virtus vniuerſalis eſt cognoſcenda.

Sed errorum omnium illa radix eſt, quod Mercurij minerali virtute incognita difficile eſt inquirere, quibus correctiuis eius venenoſitas ſit tollenda: quo ignorato, qualia euadant compoſita quilibet Practicorum ac Theoricorum canonum gnarus facile iudicabit. Conſequitur ad hæc & illud etiam quod affecto loco incognito qua parte remedium applicandum ſit difficile aſſequamur, adeo vt iam optimis præſentibus remedijs nil efficiatur, niſi vt ſi non mors, certe paralyſis curationem abſoluat

Montiſpeſſulanorum & Salernitanorum error.

Non ſecus de fumigijs actum eſt: namq; Montiſpeſſulani ac Salernæ Medici cinnabrio in fumigijs adhibito iam perfectam ſe curandi morbi rationem aſſecutos eſſe opinantes, prępropero concepto gaudio ſubſequentem calamitatem grauiorem reddiderunt. ô lepida capita, iſtos ne quis homines dignos iudicat, quibus contradicat? cum ſimplicia nondum dignoſcere didicerint? namq; illi cinnabarim à Mercurio alienum eſſe opinantur, cùm tamen eadem plane ſint: ſed iſta iam ommittamus. Stante verò eo quod Cinnabaris Mercurius ſit, ſequitur duobus tantũ ligamentis

ipſum

ipſum poſſe ac debere accommodari, veſtramq́ vulgatam adminiſtrandi rationem (qua Thuri, Aliptæ, ſulfuri &c. permixtum fumigando intra corpus impellitis) friuolam ac Mercuriali naturæ plane aduerſam eſſe. Verum iſta detegere forſan me non debuiſſe contendent quidam, parcendumq́ fuiſſe exiſtimationi primū ipſorum, tum coniugum ac liberorum incômmodis, ſed bone Deus, quaſi non liberis & coniugibus, ægrorum potius, quàm veſtris proſpiciendum fuerit.

Cinnabaris duobus tantū adhibetur lagamentis.

In lotionibus deinceps perinde ac in iſtis mira nouitatis affectatione ludunt impoſtores Medici, ſed ferè ſecunda conſilia deteriora ſunt, quòd in Mercurij ac Arſenici vſu manifeſtum euadit: in lotionibus namq́ adhibiti crudam quidem ſuperfluitatem abſumunt, ſed ea certis periodis deinceps recurrere non deſiſtit, cùm locus recipiens aliunde ſuperfluitates influentes, ab iſtis vehementibus remedijs debilitetur.

Lotionum abuſus.

CAPVT IX.

SED iam tandem in Corroſiua animaduertere tempeſtiuum eſt. Primum, Colcothar adhibito non inficior corrodi partes: nam non ægras ſolum, ſed & ſanas abſumere ipſum vltrò confiteor. Sed an curandi vim participet, hoc eſt, quod in dubium reuoco, & ſane cùm Mercurialis non ſit, nemo conuincet eam illi virtutem tribuendam eſſe. Quis non Aſininam veſtram admiretur ſtoliditatem, quòd cùm ipſa met natura Liquorem curationis opificem crearit, nondum tamen tanto tempore eousq́ progreſsi ſitis, vt quiſnam ille eſſet, vobis inquirendum putaretis? Atqui vt veſtram inſcitiam vulgus quoque intelligat, curandi methodos vlterius proſequar. Arſenicum, Calcinata, & Sublimata magno animo adhibetis, at priuſquàm tempus appetat, quo abſolutam medicamenti operationem pollicemini, iam in Elyſijs campis verſantur ægri, ipſi met de veſtris canonibus cenſuram ferte quæſo: ſi morbus quadrifariam ſe habet, quamobrem ſimplicia adhibetis? cur non & ipſa medicamenta in quatuor claſſes partimini? Verum Mercurius & Cinnabaris ſatis teſtantur, ac edocent, cuiuſmodi componendorū medicamentorum artifices ſitis: imò & vos ipſi egregiè vobis conſcij, ne nimia ac ſubita noxa ſit venenum, per partes adhibere didiciſtis, &c. Atqui Nouerca certe natura eſſet, & iniquus pater Deus, ſi non alia pellendi mali remedia, præter venena conſtituiſſent. Adhæc in illo non mediocriter peccatur, cùm Corroſiua non integræ adhuc cuti (namq́ huic aperiendæ ipſa deſtinata ſunt) ſed apertæ iam adhibentur, vnde dein ipſa facile ad interiora penetrare queant. Itaque obſeruandum hîc diſcrimen eſt inter apertam &

Colcothar partes arrodít ſine vſu.

Liquor eſt curationis opifex.

Ægri in campis Elyſijs.

Error in vſu Corroſiuorū.

aperiendam cutim: nam illa in Corroſiuis differentia, qua ſolis coloribus diuerſa repræſentantur remedia, puerilis, friuola atque inanis eſt, & digna quæ explodatur.

CAPVT X.

VErum planius veſtram comprobemus inſcitiam atq; inertiam, Medica arte ad hunc modum ab agyrtis ac impoſtoribus occupata. Doctores qui præter purgationem parum admodum intelligunt, vt aliquo modo eam vindicarent, ſibiq; reſtituerent, pontificio diplomate muniti, curandi rationem ex Auicennæ, Galeni, ac Raſis canonibus deductam, in digeſtionem, purgationem, laxationem, ac mortificationem retulerunt: atq; perlectis omnibus Regulis (iuxta iuſiurandi tenorem) ex Platearij centonibus, copioſiſsimas ſimplicium ac compſitorum claſſes, ac deſcriptiones effuderũt, conniuentibus imò approbantibus Philoſophis, Theologis ac Iuriconſultis, qui ex præſcripto legis Corneliæ, homicidia non difficulter tuebãtur. Remedia poſthæc vt morbis aptius adhiberentur, in cauſam accuratius inquiſitum eſt, quam alij Coleræ, alij Sanguini, alij Melancholiæ, alij Phlegmati acceptam ferrent: tandem conſenſu Montepeſſulanorum ac Pariſienſium veterinariorum (non contradicentibus quoq; Germanis) ſententia obtinuit, quod Morbus Gallicus à phlegmate, Turbetho ac Hermodactilis tranſmarinis: à Sanguine, Caſsia & Mãna: ab atro humore, lapide Laſuli (aſini dicere volebam) curaretur. an ne in ſtercore morbus Gallicus eſt, quod purgationi curationem tribuitis? ſed ſcio ad digeſtionem recurretis, & ad veſtram Cichoream, cuius exemplo à mane ad veſperam vſque (vt illa ſolem imitatur) numq; delirare deſiſtitis, confugietis. Sanè, ſi digerendo & purgando malum hoc curandum eſt, vel alia ægrorum teſtimonia vobis proferenda erunt, vel alia ſimplicia inquirenda. etenim ſi Diacridium, ſi Scammonea, ſi Eſula, &c. aliæq; ſpecies iuxta Dominum Platearium, & D: Doctorem de purgandis, vniuerſales in morbo Gallico Medicinæ ſunt: ſi inquàm tantum purgatio conducit, ægros à vobis ſanitati reſtitutos producite, & veſtræ ſubſcribam opinioni. ſed heu ſtercorariorum ſilentium: contra ergo ex me hoc habetote, quod Morbi Gallici, ARCANVM, ſit Remdium.

Platearius.

Lex Cornelia de homicidijs.

Humores ſingulos purgantia medicamenta.

Eſula & Diagridium in Lue Gallica nil proſunt.

Arcanum morbi Gallici eſt Remedium.

CAPVT XI.

Medici lignatum profecti.

TAndem vero ęgris omnibus de ſalute deſperantibus, neminéq; amplius vobis nummos ſubminiſtrante Lignatum profecti partim, partim Cardinalitio Galero ornati, priſtino ſtatui reſtituti eſtis:

eſtis: ô ſuperbenedictam Syluam quæ victum ſuppeditat, ſed væ lignorum baiulis, vah quam vtile lignum hoc? quot peregrinationum laboribus Medicos leuauit? nam cur Romam quis iret petitũ indulgentias, cùm præ foribus vænales proſtent, cur non potius in proximum Iubileum, quis iter differat? noua audite, cùm illa regione vnde lignum hoc conuehitur obambularem, paſsim in plateis ſparſos ægros cernere erat: ſi ergo tam nobile lignum eſt, cur non ſanitatem recipiunt ægri? ſi raritas virtutem adauget, væ pauperibus: ſin multitudo & copia vires imminuit, væ Theophraſto. ſed breuibus concludam, quoniam ſolius ligni fama, omnes veſtros præceptores Hippocratem dico Galenum, &c. ex manibus vobis excuſsit, cur non ego cum ipſis, vos atque lignum veſtrum reijciam? namq; cum multis annis hinc inde in Academijs ac Gymnaſijs Medicinæ inſudaueritis, tamen tandem ad lignũ, tamq; ad ſacram Anchoram confugitis, iſta ne veſtra Doctoralitas eſt? iſte ne veſtrorum ſtudiorum finis? ſiccine forum lignariũ, veſtras Scholas ſuperauit, vt plus illinc lucri expectandum vobis putetis, quàm ex vaſtis Hippocratis, & Galeni codicibus? Atqui quoniam lignum importatum in officinas noſtras eſt, non tamen virtutes quibus illud commendatur obtinet, condimento illud tingere, vt Carpobalſamum referret neceſſe habetis, niſi veſtras execrandas in Mercurio, Cinnabari, purgationibus, æſtuarijs, vnctionibus, Coroſiuis, &c. nequitias antea intelligerem, non poſſem non admirari vehementer veſtras lances, quod non æquè à querno ligno deprimantur, quodq; repudiatis aromati: Mineralibus tranſmarinis, &c. lignum omnibus iſtis præferre conemini. Sed ruſticos pluri- mos noui, qui ex ligno, non eius virtutibus, perinde ac vos rem facerent.

Galenum eiusq; ſequaces cur reijciat.

Lignum quernum pondere pugnat cum Guaiaco.

CAPVT XII.

SED ad præparationem ligni pergamns, Eius quinta eſſentia, an in ligno, vel in cerebro noſtro conſiſtit, quod tam difficulter eam oſtendatis? vbi eius ſeparatio eſt? ô Philoſophos, ô miſeram Empyriam, quamobrem ieiunia inſtituitis, ac tenuem diætam ſi ligni tanta vis eſt? ſcilicet eadem in Buxo, Terebotin & Robore nõ exiſtit. Si in Guaiaco tria prima inſunt, quid decoctione opus eſt? Sin virtus ac forma ſpecifica ſunt, inutilis rurſus decoctio erit: ſin Arcanum, quid prodeſt componere? veruntamen lucri cupiditas omnibus iſtis facile medetur, ſed quid lucrum dico, vel pecuniæ iacturam, aliud maius damnum eſt, quod vt vobis contradicam me cogit, ſcilicet quod tam male mulctantur ægrorum corpora.

Ligni vulgatus vſus improbatur.

Præterea, quis eſt, qui eã vim Ligno ineſſe oſtenderit? vel vnde eius virtus vobis innotuit? an color? pondus? durities? ſic excellãt?

nihil minus: nam contrà afferri poſſunt, quibus hoc facile cedat, atqui forſan occulta illi facultas ineſt, concedo: at quid tum correctione ac compoſitione opus eſt? Sed lubet iam quid mihi olim contigerit commemorare. Cùm inter Tranſſyluanos agerem, atq; Oppodeltoch meum paulatim contemptui haberi inciperet, de Aquarum virtutibus commentari cœpi, atque ſic vulgus Aquarum efficaciæ tribuere volebat, quæ tamen ego ab Oppodeltoch meo proficiſci non ignorabam, perinde itaque iam veſtræ res habent: etenim vulgo perſuaſum eſt, at non perinde vobis, quamobrem in id iam vobis incumcendum ſedulo erit. Itaque vt tandem concludam, vnicum hoc exquirere ex veſtrum aliquo optarim, vnde nam virtus illa, quam tantopere effertis (adeo vt Microcoſmicã eam eſſe pronunciare non dubitetis) vobis innotuerit? atq; quamobrẽ tam accurata ipſum indigeat decoctione, ſed iam reſponſum tale audire mihi videor. Sic aiunt qui illud ad nos conuehunt, bene habet, intelligo, propediem ſc: vbi prę copia ipſum vileſcere incipiet, quernum lignum de primatu certabit.

Oppodeltoch Paracelſi.

Ligni virtus Microcoſmica.

CAPVT XIII.

VTut tamẽ in omnibus hactenus commemoratis erroribus res ſeſe habeat, veniam facile impetrabitis, ſi hoc vnicum vos præſtitiſſe video: ne ſc: poſt abſolutam curationem, primogenio affectu duriora atq; grauiora ſubſequantur ſymptomata. Quod dico expertus dico: namq; remedium quod uel ſymptomata non cum morbo plane tollit, uel ſymptomata ipſis morbis peiora creat, nõ remedium, ſed venenum, & huiuſmodi Medicus non medicus, ſed Carnifex dici ac proclamari debet: quomodo enim medicus quis dicatur? quomodo remedij nomine veniet illud? à quo non cum morbo ſymptoma tollitur, vel antea præcauetur? quaſi tam nuda eſſet natura, vt non queat vno eodemq; remedio, vna eademq; operatione ambo præſtare? non ſane natura tam pauper eſt, ſed vos adeo rudes eſtis, non natura ſymptomata generat, ſed vos arte facitis: ſic nimirum multos conſpeximus, veſtra inſcitia intumuiſſe, ſyderatos eſſe Phtiſicos euaſiſſe, ac tandem extremum diem clauſiſſe, lucro veſtro interim non imminuto: nam ſiue quis euadat, ſiue ſuccumbat, præmium vos accipitis: nam tamq; in deſperatos veſtrã operam vos contuliſſe aſtute infertis: adhæc tam excęcatum vulgus eſt, vt vltro pro homicidio pecuniam numeret: nam Vir bonus eſt, inquiunt, laboribus nullis pepercit, fecit quod potuit, ſcilicet, hoc eſt, curare, vel ſi maius curuare. Hactenus prologi inſtar errores pſeudomedicorum notauimus, quem prologũ, etſi textui connumerari nolim, textu tamen non minorem haberi velim: etenim

Remedia non dicenda ſunt quæ non perfectè curant.

Mala quæ in concinnam ſequuntur curationem.

Prologi inſtar ſe habet hic primus liber.

non

non minoris operæ eſt, quid falſum quàm quid verum rectumq́ ſit oſtendere: etſi enim ad curationem iſtud propriè non pertinet, tamen vſu non caret, cùm ægros cautiores efficiat, nos ſane vbi cum ætate eruditio accreuerit, in hoc ſcripti genere accuratiorem operam poſituros pollicemur.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE PVSTVLIS, TVmoribus ac vlceribus morbi Gallici, Liber ſecundus,

OSTENDENS

QVEMADMODVM IVXTA ANATOMICAS RATIONES IN OMNIVM MORBORVM cauſam materialem inquirendum ſit.

CAPVT I.

Editus hic Liber aliás à Bodenſtenio eſt, ſub titulo Anatomiæ.

Anatomiæ vſus.

PROPTER ſingularem in omnium morborum inquiſitione, Anatomiæ vſum, non inconueniens duxi antea quam de cauſis morbi Gallici ſermonem inſtituã, de Anatomia verba facere: quandoquidẽ quod nobis hoc loco ſcitu dignum eſt, oculis quoq́ percipi debeat, id quod in primis ad Chyrurgiam pertinet. Nam hinc planè ſequens prodit, quæ ad illarum originem reſpicit ratio. Extra enim primam materiam nihil nobis incumbit aliud, quàm quod hæc ſola indicat. Quoniam autem eo res Anatomica redijt, vt exiſtimatum ſit hactenus, ex hominis mortui cadauere omnia quæ ad Anatomiam pertineant abunde demonſtrari poſſe, (vnde deinceps illud de quatuor Humoribus peſtilentiſsimum dogma pullulauit quoque) ego tamen hoc ſecandorum corporum ſtudium planè puerile exiſtimo, ſi ad illa maiora artis myſteria conferatur: etſi interim non pauci ſint, qui maximi illud faciunt, & ad morborum dignotionem plurimum facere contendant. Qua quidẽ ex re Medicina in Theoricam deducta, neque ſine magnis erroribus adhuc ſuffulta eſt. Quædam enim rationes idipſum agnoſcunt, nempe multo alia quàm corpus mortuum eſſe diſſecanda: localem namq́ etſi Anatomiam intelligam, nondum tamen Icteritiam, Hydropiſim,

Anatomia morborum ex locali non addiſcitur.

ſim, alióſue morbos agnoſco. Quamobrem, (quia Anatomiam Medicum perficere conſtat) Anatomiam duplicem conſtituimus Localem alteram, alteram eſſentialem ſeu eſſatam. Cùm itaque Localis vna eſſe debeat, qua ratione in cadauere deprehendi poſsit, nō video, niſi præcedente Anatomiæ exterioris cognitione, quam demum extincti corporis Anatomia ſequi debet. Quòd ſi quantulacumque ſaltem in vobis eſſet artis Medicæ ratio, ipſi profecto fateri cogemini, nullam in eo neque naturam, neque eſſentiam reperiri vnquam poſſe, quemadmodum & veſtrum nonnulli hoc quoque admirantur, quod corpus mortuum rationis loco proponi debeat, vnde aliquid quod viuenti conducat depromi queat, non expendentes, Eſſentiam, proprietatem, ac virtutem omnem, quæ Anatomiæ præcipua ſunt deſiderari in eo, ac plane ſimul eſſe defuncta. Proinde vos admonitos velim, ſi tantiſper vobis viui corporis cōſeruatio curæ eſt, eius in mortuo ſalutem nullam quæratis. Altera vero quæ Eſſentialis eſt, hactenus quidem intacta permanſit, præcipuum tamen ac profeſsionis Medicæ ſummam plenè intra ſe cōtinet. Verum quemadmodum communis iam conſuetudo inoleuit, vt omiſsis melioribus, deteriora ſtudioſè excolantur, ſic & in hac artis Medicæ parte torpor & ignauia præualuerunt. Optima quæque etenim contemptui habentur, ac vobis ea vatiniano odio proſequi ſolenne à multis iam annis fuit, vnde etiam quaſi actis cuniculis iſte error veſter, omnes tam Theoricos quàm Practicos canones perreptauit.

Anatomia Eſſata.

Optima ſunt odioſa.

CAPVT II.

PRincipio ergo propter animi veſtri caliginem, Localem anatomiam accipite in hunc modum, vt ex hac nonnihil quod ſequēti rationi cōueniat intelligatis: quod quidem aduerſus eos eſt, qui huic tantumodo ſtudent, & abunde ſufficere arbitrantur, ſcire pulmonis ac epatis aliarumque humani corporis partium ſitum atque cum alijs connexionem. Nam ſi in huiuſmodi rebus medica ratio verſaretur, fieri nō poſſet, quin aliquis hinc in vos redundaret vſus. Atqui cum corpus quidem viuum viuam quoque è regione Anatomiam obſeruari deſideret, viua certe corpora atque huic quidem æquilibrio conuenientia accipienda declarat. Quod ſi Anatomiam hinc inde probè contemplemini, locum mihi detis neceſſe eſt, quo par pari comparem: habitus enim ac cuiusque membri ſubſtantia ei tantum ſigno conuenit in quo minimum deliteſcit. Quocirca Anatomiam vos quęrere decet, vltra eam quam cadauer pręſcribit. Neque hoc mihi vitio vertatur, quaſi vero Diaphragma neſciam, aut veſtris adſtipulari nugis cogar: nam euidens eſt ratio quod multo plura oſtendit vitæ Anatomia ad aliam vitam, quàm ſi in defuncto

Viuum corpus viuam Anatomiam requirit.

inqui-

verus vſus. Anatomiæ

inquirere velim, id quod ad vitam attineat. Quapropter in hoc potius Anatomia obſeruanda eſt, quo pacto morbi in hac ſe ſpargant, quique loci aut regiones ſuis peculiaribus morbis conueniant aut non: cuius quidem Anatomię rationem ſi habueritis, gloriari haud immerito poteritis, aliquo modo philoſophię vos nomina dediſſe: probe nimirum & exactè indagando id, quod ad Medicum pertineat proximè, nec non & pomorum quoq; contemplari generationem, quæ in peculiaribus ſuis naſcuntur locis, ſimiliter vt cupreſſi, atq; ea in aliis locis. Nam quî hoc, an non ex Anatomia proficiſcitur? proinde obſeruandum quo pacto ſe ita confluentia iungat vt eius exactam cognoſcatis & rationem & originem. Viuam igitur Anatomiam vobis proponite, non illam quę cum laruis eſt luctam, ex qua nihil elicere poteſtis aliud quàm quod natura extrinſecus repræſentauit. Quare hoc opus, hic labor eſt, vt maiori nunc quàm hactenus ſtudio in eam incumbatis. Vbi enim primum in hoc erratum fuerit, actum erit planè, niſi forſan præſens vobis ac propitius ſuppetias tulerit Mercurius. Ad hunc igitur modum Anatomia Microcoſmi dignoſcenda eſt, vnà cum ſuis locis & regronibus in dictis morbis, non quod morbos locis accommodem, verum quo & vobis officium ſinam, & res clarius appareat eadem toties inculco, ſaltem vt Anatomia quo pacto in flore ſuo ac ſuis exaltationibus pergat non omittatur.

Viua Anatomia diſcenda.

CAPVT III.

Auri anatomia.

PRæterea vero & in ſpecie Anatomia dignoſci debet, veluti de Auro quod Anatomiam ſuam exhibet, hoc eſt, membro ſuo, in tot regiones, nihilo tamen ſecius vniuerſum in vno eſt corpore, tametſi multis milliaribus à ſeinuicem diſtent ac longe lateq; diſperſum ſit. Quemadmodum igitur aurum ſic ſparſum iacet, membra tamen eius candore diuiſa, ita quoq; Anatomia cognoſcēda venit. Sicut totus mundus eſt vnum corpus, ita & omnium hominum morbi vnum corpus exiſtunt. Sed quemadmodum diuiſio extenditur, nempe quod in vna quidem vena ſæpe aurum lâtet, vltra tamen hanc minime, eodē modo & morbi ſeſe habent. Veluti quoties homo, toties item eiuſdem venæ minera. Hinc impoſſibile eſſe ſatis claret, vt vno eodēmq; morbo vniuerſi homines laborēt, non ſecus atq; impoſsibile eſt omnia terrarum genera auri eſſe feracia. Eius rei hoc ſit exemplum. Quotquot enim ſunt loci & regiones in quibus ſe metalla produnt, idq; variè quemadmodum omnes procreationes ſuum habent exitum, ſimiliter & in homine euenit. Sicut ergo nec bolus nec lephanteus auro poteſt eſſe conſperſus, ita nec idem ille habitus in homine exiſtēs Cardiacę obnoxius eſſe poteſt. Neque hoc mihi malignè interprætandum quod in Anatomia

Anatomiæ multitudo.

Lephanteus non eſt auro conſperſus.

vos tam

vos tam diu detineo: nam eò me veſtra cogit ignorantia, ac immẽſæ veterum ſcriptorum nugæ. quod ſi peculiariter de ſola hac (quemadmodum inſtitueram) ſermo nobis eſſet, errores veſtros clarius in medium producerem, ac plane vlcus vobis, vbi maxime doleret aperirem. Cæterum hinc non alius tantopere colligendus eſt fructus, quàm vt aliquando relicta mortua hac Anatomia conſideretis ac rem æqua quod aiunt lance ponderetis, quàm falſè quamq; ineptè hactenus ſcriptitarint, quicunque ad noſtra vſque tempora de Anatomia ſermonem texere ſunt conati, qua quidem & vos & illi, ſic profeſsionem conſpurcaſtis medicam, vt tantum non in vniuerſum extincta ſit, tametſi nihil vobis reſtat amplius quàm vt de Ferrarienſium columnarum ſtructura ac Pariſienſibus tantiſper hiſtrionibus gloriemini. Verum huiuſmodi præſtigijs Itali frequentiſsime vt untur, quibus perpetuus eſt ac indefeſſus ad fucum faciendum animus, quibusq; nos Germani ceu Barbari nummũ (quod aiunt) contemplandum ſubinde ac non difficulter porrigimus, non conſiderantes, quidquid cum laruis negotium habet laruam quoq; eſſe. Quocirca non tam Medicina quàm nefandus quidam fucus ac impoſtura hæc eſt merito nuncupanda.

Anatomicorum ſcripta cenſentur.

Italorum præſtigiæ.

CAPVT IIII.

Quapropter non immeritò eiuſcemodi differentias Anatomię adſcribendas eſſe cenſeo, ſed & eandem Medicę profeſsionis baſim eſſe exiſtimo, quandoq; tam varia terrarũ genera ſunt, quod nihil aliud oſtendit, niſi tam varias eſſe hominum quàm terrarum diuiſiones: è diuerſo quoq;, quemadmodum quæuis tellus peculiari quadam fertilitate pollet, & alia aliud producit, ſic etiam ex hominibus quiuis proprium ſuum ac peculiarem morbum profert, id quod in hanc ſententiam accipiendum eſt, quod eadem ratione corpus humanum in tam varias diſpoſitum eſt naturas & eſſentias. Vnde tam eſt impoſsibile ex aliquo corpore in quo eiuſmodi natura fuerit profluuium procreari, quàm lutum producere aurũ poſſe. Et quemadmodum vnicuiq; terrę peculiares ſunt deſtinati fructus ſimiliter & tam varia ſunt in Microcoſmo corpora, tamq; varij ſubinde producuntur morbi. Cæterum quidquid corpori ęquale eſt exhibet item æquales morbos non aliter, atq; æquale quidem ſolum æqualia poma. Atq; hæc quidem Anatomia eſt, cui vos & fidem & ſtudium adhibere conueniens eſt, non ſolum conſiderantes quia hîc pirus naſcatur alibi malus, ac rurſum alio loco aut quercus aut fagus, verum potius quo pacto confluentia huiuſmodi quidem ſimul atq; vnà propagari permittat. Summum enim ac pręcipuum hoc eſſe in Medico duco, vt confluentiam Anatomiæ probè intelligat, quo ſc: pacto loca & morbi inter ſe conueniant, non quia id

Terrarum diuerſitas conſideranda.

Morbi ſeu fructus ex Microcoſmo prodeunt.

citra exte-

citra exteriorem Anatomiam fieri debeat, verum potius vt per eandem in confluentiam deducatur, cuius quidem rationem, ac intellectum vbi habueritis, haud difficulter in veſtram me ſententiam deducetis. Nam vt apparet, quatuor ſunt eſſentiæ quæ vnicuique ſemini ſuum dant profectum, ſic eodem ipſæ vniuerſam Anatomiam conflent, neceſſe eſt. nec vllam poſthac mentionem faciatis vel corruptionis, vel putrefactionis, vel eiuſmodi ſomniorum, quibus hactenus ita fuiſtis obruti, vt peſsima quæq; pro optimis nulla habita ratione delegeritis. Porro tametſi poſſet fortè Anatomiæ diuiſio contingere, vt altera Chyrurgiæ tribueretur, altera vero Phyſicæ, rem tamen ipſam non vſque adeo ad vnguem attingere ea diuiſio videtur. Anatomiæ ſiquidem Geometria intellectum, alia ratione præbet. Sed & Iliadi habitus idipſum aperit, preſertim cũ vnum corpus exiſtat.

Semina ſingula à quatuor eſſentijs fiunt.

Anatomia alia Phyſica eſt, alia Chyrurgica.

CAPVT V.

Porro eſſentiarum Anatomiam intelligere potiſsimum eſt, idq; tantum influentiæ gratia. Quid enim ex omnibus, quæ ad Medicum attinent, hunc confluentiæ intellectum æqui pollet? cum præſertim citra Anatomiam natura ferè protulerit nihil. hinc eſt quod omnia genera, & ſpecies ſeparauit in ſemetipſa. Quonam igitur pacto, mortuum cadauer ſecẽtes, extendentes, ac miſerè laniantes, quidquam ex eo conſequentur, quod viuenti vtile futurum ſit? cùm hîc quod captatis nuſquàm adſit amplius? Veruntamen quẽadmodum decem ſunt pomorum genera, decem item genera pirorum, idq; vniuerſum ſub vna ſolum Anatomia: ſimiliter quoque & totidem Ictericiæ genera ſunt, ac item paralyſeos & omnium præterea aliorum morborum. Atque eius generis morbos, vnum & vos in veſtra Anatomia reperitis? an hac ratione (niſi forte quod coniicio vobis Gallis, ita Germanos deludi volupe eſt) plures quęrere languentes conamini? quin potius id quod dudum hinc aufugit perueſtigatis? quamq; & hoc, & omnes alij morbi ſub vna eademq; conſiſtunt Anatomia. Hæc duntaxat aduerſus quatuor Humores dicta ſint, qui nullum neque locum, neque rationem Anatomiæ pati queunt, neque vlla via, quemadmodum feruntur, ex his morborum origines contingere poſſunt. Quur igitur tantiſper de veſtris humoribus gloriamini? quid ſic ampullas ac ſeſquipedalia verba ſubinde proiicitis? quandoquidem non aliter, atque poma in ſuis locuſtis prodeant morbi, & perinde vt illic ſic etiam in morborum generatione ſanguinem, aut phlegma conſiderare ridiculũ eſt. Nam hoc loco ſinapium ſummam rei., & quidquid tandem hîc ſcire conuenit abundè proponit. Hoc itaque ſi caueritis quiſnam à vobis tandem fatuum abiget, cùm tam profundè radices egerit, vt

Anatomiæ Eſſatæ vera ratio.

Pomorum decem genera.

Humores quatuor nullam ferunt Anatomiam.

Sinapi.

euelli à quoq; vllo pacto nequeat. quin & hoc certum eſt, eum qui pomis ſuos dare & adimere nucleos poteſt, eum nō minus & morbis quoque, non tamen conſultis prius quatuor humoribus dominari poſſe. Harum igitur ægritudinum ratio ex ſola debet Anatomia ferre iudicium, non autem ex Humoribus. Contemplemini

Meſpila vnde oriuntur.

quæſo vos vel meſpila poma, creſcunt enim ea neque ex colera, neque ex Melancolia, verum potius ex confluentia Anatomiæ. Hūc hūc adhibete nares, & olfacite, quid nam ſit ſpecificum, quod hunc fructum in radice adoriatur, idq; etiam his comparate ægritudinibus. Nam & eodem pacto morbi naſcuntur, non ſecus atque ex tellure fructus. quapropter corpus ipſum omnium ægritudinū quaſi fundus eſt, ex eo namq; non aliter quàm ex terra fructus procreantur. Cùm igitur corporis fructus morbi ſint, circumſpicite vbi nam inueſtigari debeat Sinapi, quod pro Eruca hactenus, ſed falſò acceptiſtis. Verum quemadmodum ſoletis vtiliſsima quæq; ſpernere, ita etiam hac in re priſtinam obſeruaſtis conſuetudinem. Coſmo-

Aſtronomica quædam.

graphiam quæſo Anatomiam eſſe finite, nec non Tropicū Cancri & Capricorni, & lineā Meridionalē, &c. Similiter quo pacto quatuor matres in ſuapte ſint Anatomia ſitæ, cōtemplemini. Has enim ſi exactè cognoueritis, Microcoſmum in ſuo eſſe, integrum habebitis. Contemplamini Anatomiam, quàm concinnè in ipſa tum manus, tum pedes ſint: quinetiam conſiderate quid in hac ſint digiti, quid membra principaliora, atq; his ſimilia. Et tametſi non omnia confeſtim ad peragendum iter, vel etiam tactum compoſita ſunt,

Simile.

nihilo tamen minus eius Elementi membra ſunt. Sicut enim manus & pedes ſuis peculiaribus funguntur officijs, ita idipſum & fructibus iniungitur. quęq; eorū regiones ſunt eodē quoq; pacto, & in terra regiones percipiuntur. Aquæ porro Anatomia quale corpus habeat vide. quemadmodum enim eius membra ſunt Mineralia, ſic quoque & Tereniabin Chaos membrum eſt, & Galaxia ſpina ignis.

CAPVT VI.

Gemmæ ex aqua fiunt.

PRincipio obſerua quod ex Elemento aquæ procreentur gemmę, hoc eſt ſui Elementi membrum, metalla quoq;, idquè aliud eſt membrū, minerę porrò aliud membrum, demum & lapides & hoc ipſum aliud membrum &c. Sicut igitur ea membra in ſuis regionibus ab alijs differunt, ita etiam in homine ſe res habet: proinde totum mundum ſui Elementi corpus eſſe conſidera. Veruntamen vt ſe metallorum membrum ſpargit in ſuis nimirum regionibus diſſectum, nonunquam centum miliaribus æs ab ære diſtans,

Sapphyrus.

interdum aliquot ſtadijs ſaphyrus à Saphyro ſitus, ſimiliter ſulfur à ſulfure, marmor à marmore longè latèq; diſsitū, nihilo tamē ſecius

vnūquodq;

quodq; hoc vnum eſt membrum. Eodem modo & in corpore obſeruanda ſunt eiuſcemodi loca, nempe quemadmodum Mineralium, fructuum, vel impreſsionum loca inter ſe confluunt, ſimili pacto & in corpore eius generis loca nonullis ægritudinibus deſtinata ſunt, vt omnes quidem homines, ſimiliter vnum corpus ſunt, inter hos tamen multę ac variæ regiones exiſtunt. In alia quidem regione hydrops cadit, quæ eſt impreſsio ignita, in nonullis hominibus Cardiaca prodit, hoc eſt, Manna Chaos, in alijs erumpit febris, & eſt impreſsio terræ. Similiter quoq; Anatomia cuiuſuis hominis potiſsimum per ſe in eiuſmodi regionibus ſic ſe habet, quemadmodum regionum aliquot centuriæ ſunt, in quibus mineralia latitant, ita & in corpore aliquot centum partes exiſtunt, in quibus vlcera corroſiua continentur: Et quemadmodum nec extra illas regiones prædictę mineræ, ita neq; vltra has partes corroſiua vlcera vſpiam amplius reperiuntur. Nam vt hac in parte Bolus ſiue lutum corpus eſt, in quo nullum minerale locum habet, ſimili quoque pacto & principaliora membra in ſeipſis tale quid minime patiuntur.

Homines omnes vnũ corpus ſunt.

Manna Chaos.

In Bolo nullũ ineſt Minerale.

CAPVT VII.

QVum autem Medicinæ ad amuſsim iuxta Anatomiæ rationem expertum eſſe conueniat aliquem, quid tandem eximij fructus cadauer vobis in veſtris gymnaſijs, quiduè ſelectioris iudicij daturus ſit? & tamen ob id tam male in me affecti eſtis, quod viuam Anatomiam tantiſper commendo, id quod à me dictis rationibus nõ immerito fit, quare corroſiua in principalioribus membris non perinde vt in exterioribus exulcerent. Hoc ipſum ſi vt vos arbitramini, ex ſolo loco capere poſſem, haud iniuria gloriaremini vagabundum ac erronẽ me nuncupantes, meamq; experientiam ſiniſtrè vt cætera omnia interprætantes, cui tamen in hoc potiſsimum hactenus incubui, ne philoſophia in vniuerſum deſtitueret, & mundana Anatomia clarior aliquanto magisq; perſpicua redderetur. Poſſum quoq; haud immerito huc vos in noſtrum ordinem vocare, vt à fundo vſq; altius quâm ſunt vlli putei cognitionem habeatis, poſsitisq; vnum quodque lutum ab alio probè diſcernere, quamlibet item tellurem ab alia, quæ videlicet mineralium plus compos ſit quàm alia, quæue ſit ea tellus in qua cedrus locum habeat & alio in loco pinus, aut vbinam ex Elemento aquæ Adamas producatur, vel vbi ſe Iaſpis exaltet. Hanc coſmographiam ſi non ſecundum literam ſolum, verum iuxta normam naturæ apprimè cognoueris, quî dicere queam non eſſe te Medicum, quo tamen nomine hactenus pleroſq; indignos habui. In hanc autem naſſam me haud vnquam pellicietis, vt aliam credam eſſe in phyſico corpore

Anatomia cadauerum improbatur.

Adamas ex aqua producitur.

Anatomiam loco eius quæ mundana eſt, aut non poſſe comparari impreſsiones ęgritudinibus: & quemadmodum hactenus non permiſiſtis inexpoſtulatam membrorū chaos fixationem, ita nec hunc mihi fomitem vnquam extinguetis. Quod ſi vero nullam apud vos ſpem habuero reliquam, qua pedibus in meam ſitis ituri ſententiam: in cauſa eſt, quod vos intus & in cute obſidet nequam, facitque vt perinde animo ſitis affecti ac mēdicus aliquis, cui valetudo proſperior odioſa ſit. Quemadmodum autem localem prius Anatomiam poſui, vt in hanc ſententiam intelligas velim quod ad ęgritudinum loca attinet, quænam in vno morbo conſonent membra: veluti quæ in pruritu patiantur, quæuè in Alopecia, quę in hydropiſi quæ in Aſcite &c. intelligendum: ſimiliter etiam quæ vermes & Aſcaridas foueant: item quæ loca vitæ & quæ ſint mortis, quibus in locis Mummia deliteſcat, in quibus caducus lateat, vbi nam paralyſis gubernet, vbi letargicus morbus, vbi reliqui deniq; omnes. quod quidem vniuerſum idcirco indicatum volui, vt hoc pacto localem Anatomiam intelligatis: quemadmodum Aurum in ſua deliteſcere minera ſcitis, ita è regione calybis quoq; ac ferri inter ſe differentiam probè dignoſcatis, & quo nam corpore Rubinus floreat, aut quo ſe Berillus abſcondat, quouè pacto Karabe & coralli exoriantur, quemadmodum ſua vbiq; corpora non indifferenter habeant: & in hanc ſententiam concluſum volo, quot, quamq; variæ ſunt ægritudines totidem quoq; eſſe corpora & loca, ſicuti externæ Anatomiæ vnicuiq; procreato ſuum corpus idq; proprium ac peculiare conferunt. vt enim Duelech argentum non producit ſic nec hydropiſim epar. Quocirca mortuum cadauer haud iniuria reijci ſperniq; poteſt, ceu ad hanc rationem capeſſendam minimè idoneum. quandoquidem cognitio iſta non ex phyſico corpore proficiſtur, verum potius ab externo eius quod intrinſecus eſt corporis, agnitionem capias neceſſum eſt.

Alopeciæ differentia.

Caducus vbi lateat.

Berillus.

Duelech non producit argentum.

CAPVT VIII.

Eſſata Anatomia cenſetur.

CÆterum & de Eſſata Anatomia nonnihil dicendum eſt, quod cur fiat, hæc eſt qua mouemur ratio: quod multa ſubinde in ſub iecto inquirere conamini. An hactenus non tantum in vobis habuiſtis iudicij, quod nunquam vllum in vita ſubiectum fuit? Quid nam in eo quæritis, cùm ſciatis maius aliquod eſſe à quo ſubiectum pati oporteat. Reſpicite quęſo terram, ea pino velit nolit ſuum exitum cogitur concedere Quid igitur Epar tandem prohibere poſſit? an quidquam iudicij habet veſtra medendi ratio, cùm ſubiectum perinde ac morbum contemplemini, putetisq; cognito ſubiecto rem (ſi dijs placet) optimè geſtam? Iam opinor rationem ſcitis. An non vos pudet tam craſſa Minerua præditos, quod ſubiectum pro mate-

pro materia & cauſa morbi accipitis? Nunquam nè vobis ſuboluit an præ vini copia ſubolere non poterat, quod vnumquodq; ſubiectum accidenti ſit obnoxium? id ſi concedatur quid quæſo in ſubiecto remanet, quādo adhuc accidens ſupereſt? hęc ob id dico, quia quod quodlibet accidens Eſſata Anatomia exiſtit, quantumuis in ſubiecto circum volutemini, id quod veſtris præceptoribus acceptum feratis, cùm nec ipſi à vobiſmet melius quid reperire poſsitis, illorum tantum verbis addicti. Hoc igitur ita ſe habente, quod ſubiectum operiri accidens oportet, quò ſe veſtræ quadripartitiones conferent? quorſum veſtra cholera? quorſū veſtri humores? quorſum qualitates? quorſum etiam ſex res naturales & totidem innaturales? Hæccinne Medicæ profeſsionis ratio eſſe debet? Itaq; iam tandem tantam paſsim ægrorum ac languentium copiam admirari deſinam. Quomodo quæſo tam impudenter humores, complexiones, qualitates &c. conſiderandas in morbis clamatis, cùm iſta ad morbos nihil attineāt? Namq; nemo mihi vnquam perſuadebit, ſufficere, ſignis aduerſum me ſi agatur, quibus ſolis hactenus innixi eſtis: reſpondebitis enim ac concedetis tandem, Theoriam veſtrā ac difficiles illas veſtri fundamāti ſubtilitates præter ſubiectum nihil eſſe aliud. Vbi igitur permanebit Eſſata Anatomia vnde morbus exorietur? Negotium profectò vobis non paruum incumbit, cum omnibus veſtris codicibus quibus tantopere confiditis, vt cuius Microcoſmum inſimulatis, reipſa ſic habere conuincatis. qui tamen hoc? Nam codices veſtros & autores, vobis, veſtris vxoribus ac liberis, popinæ ac cellario vtiliores eſſe quàm vel me, vel mea ſcripta lubens concedo. Verum hinc vel vobis honoris aliquid, vel malè affectis corporibus nonnihil commodi accedere, hoc eſt, quod ego nego. Summatim autem & concluſiuè rem expediendo, ſemel dico, præter mera mendacia nihil eſſe aliud, nec vlli ſinceræ Medicinæ veritati vllo modo finitima quæcunq; vobis hactenus tantopere arriſerunt, huic noſtrę rationi contraria. Tametſi vos modo corpori & culinę proſpectum ſit, quo pacto & animę conſulatur parum torquemini. Præcipuum autem quod me de vobis Experimentatoribus malè habet, eſt quod ſic vno eodemque ephippio (quod aiunt) ad omnes vtamini equos. Quod ſi alicui Franco equiti vſuueniret, vocaretur planè inſulſus ac ſuæ artis parum expertus. Atqui vos Pileones (ſic enim vocare vos libet, cùm rubris tantiſper pileis gloriemini) multo eſtis inſulſiores magiſq; inepti, quod vbi ſemel res proſperè ceſſerit, vbiq; ſic procedendum citra omnem rationem arbitramini: id vero quàm ridiculum eſt?

Complexiones improbantur.

Simile.

CAPVT IX.

Phyſicũ corpus quatenus ſit conſiderandum.

VErum quo tandem Eſſatam Anatomiam aggrediamur hoc ſummum ac præcipuum rei argumentum eſt, quod corpus Phyſicum nullo modo conſiderari oporteat ad morbi originem, nec in ſubiecto quidquàm agi, neque in eo morbum inquiri. Sed perinde eſt, vt de pomo, quod vnde nam creſcat, promite quæſo, ſi quid habetis. Num ex terra dicitis? erratis: primum eſt enim ſubiectum: an ex ligno? neque hoc veriſimile, nam rei ſubiectũ eſt. Non aliter profecto hac de re loquimini, quàm ſi caput per feneſtram protendente aliquo, dicat quis ex domo eum vel feneſtra naſci. An quia Gallinæ pullus ex teſta caput roſtro exerit, ex ouo eum procreari ſtatim dicetis? toto certè quòd dicitur cœlo erratis: quamquàm rudiores rerumq; naturalium ignari, haud difficulter vobis adſtipulari forſan ſoleant. Verum vos egregij Domini Doctores, omnia & credere, & agere vobis probè licere putatis. Neque Ariſtoteles quidem mecum ſentit, neque hi mihi credunt, aut vnquàm credituri ſunt, qui me toties deceperunt, quiue id adhuc conantur, quique ſuæ tantum rei ſtudent. Sed ij duntaxat fidem mihi habẽt, à quibus vtraq; Anatomia dignoſcitur, plus quidem eruditionis in veſtris eſſe Bibliothecis exiſtimaſſem, quàm vt idiotas demum veſtræ cauſæ teſtes adducere cogeremini: ſi quis ex ſpecu aliquo prodeat, inde eum procreatum eſſe ſtatim hominibus perſuadetis. Dicite obſecro vnde nam vrina prouenit? vnde ſtercus? vtrum ab Epate vrinam produci ais? quo pacto ſic eſſe probabis? an ex renibus? tum enim profecto admones me militis cuiuſdam, Mantua Neapolim proficiſcentis, dicentisq; ſe venire à Capua. Cæterum de ſtercore, vtrum ipſum ex ſtomacho venire dicis? quo ergo tandem pacto habet ſtomachus, aut quale nam eſt vas illud, in quo tantum ſubinde eſt ſtercoris? vtrum ex inteſtinis? hæc eſſe eius hoſpitium nequeunt, vt ne dicam interim huiuſmodi generationem Anatomiæ Eſſatæ conuenire, non Coſmographiæ. Neque vero miror, quandoquidem dicitis puerum in matrice naſci, nec aliam habere cauſam, quàm vt per pudendum muliebre egrediatur, tam inſulſa vos in medium argumenta producitis. Quid tandem de plaſmate iſto vobis videtur? vtrum ex ſubiecto proficiſcitur an ex Eſſato? aut quonam pacto in matrice naſcitur? an hactenus numq; animo volutaſtis, quod quidquid ingreditur ſuum quoque habere exitũ oporteat? Sic igitur poma naſcuntur, ſicq; naſcuntur & morbi. Diſpicite ergo qui morborum ſit parens, nempe Anatomia Eſſata.

Poma vnde creſcant.

Vrina & ſtercus vnde proueniant.

Puer an in matrice naſcatur.

CAPVT X.

VT autem ſciatis vnde vrina & ſtercus proueniant, ex patina nempe & poculis, vnde autem puer? ex Oſeis, vnde vero poma?

ma ? ex centro ſeminis : Hæ res omnes ſunt inuiſibiles, ſolum enim corpus ſubiectum eſt. Itaque conſultemini quînam pomum in arboris truncum & ramos perueniat : quiuè arbor ex terra prodeat, & quo pacto in matricem puer ? Quando ſi præmanſum in os vobis inferatur, nullis plane dentibus opus habebitis. Niſi enim per os ingrediatur, vnde quæſo aut vrinam accipias, aut ſtercus ? quidnam igitur tibi cum ſubiecto negocij eſt, eum tam nullam prorſus habeas Eſſati notitiam ? Id vnum à vobis ſcire percupio, vnde nam eſt in veſica lapis ? An ex loco cui ineſt eum prouenire dicitis, tum corpus iam quidem mortuum, quod in vita ſatis firmum efficere non poterat, in tumulo plane perficiet. Vnde nam Tartarus prouenit ? vnde arena ? vtrum à renibus, aut regionibus ſuis ? quinam hoc accidit ? ediſſere quæſo. Aut ſi hoc non vultis, vel à me edoceri non pudeat, quod niſi per os ingrediatur, aut inde Mineralia ſeparentur, numq́ fore vt vel Tartarus, vel Arena, vel Lapis generentur. An non miramini cur eiuſmodi vobis argumenta proponam : adigunt huc me tam immenſa veſtra mendacia, quod adeo obliuiſcimini, quænam corpora Mineralia in cibo deliteſcant, multoq́ minus animaduertitis, quo pacto ſeparationes Tartari in Microcoſmo contingant. Numquid igitur tales vos doctores eſtis ? Atqui vt tandem rem expediam & ſummatim dicam : omnes ſanè morbi, ab extrinſeco veniunt in ſubiectum, ex quo ſequitur, quot poma, quot nuces, quotquot fructus alij. totidem etiam eſſe morbos. interim tamen vos non pudet omnia quadrifariam partiri, ſc: hoc Melancholia eſt, hoc colera &c. Conſiderate elementum ignis ex quo tam nix quàm calor prouenit, tam frigus quàm calor. Similiter etiam quotquot huiuſmodi accidentia ſunt ignitarum impreſſionum, totidem ſunt etiam ægritudines in Microcoſmo, & quotquot Mineralia totidem etiam morbi. Quid igitur vos de humoribus, putrefactionibus, corruptionibusq́ philoſophamini : nunquid ſatellites eſtis, qui ad hunc modum corrumpitis ? Quando morbos tam ſtudioſe indagare curioſitas eſt, edocete me queſo vnde Sauina naſcatur : um quid ex colera dicitis ? tum certe tellurem afficitis iniuria. Si enim omnes quatuor ex terra naſci poſſe affirmatis, tum & voſmetipſos & veſtros languentes decipitis. vt taceam quod mihi forſan obijcere poteratis, quis Calcedonio ſuos tribuat colores ? vtrum Melancholia an ſanguis ? Quis Meliſſæ ſuas virtutes ? num phlegma ? nequaq́. Sed forſan obijciat quis, quid hæc ad humores : reſpondeo nō minus vos, vel illud latere, quàm morborum quorumcumq́ originem. Nam in vtriſq́ idem eſt intellectus. Sed quia nec extrinſecum quidem cognoſcitis, quiſnam illo vnumquodq́ diſpoſuerit, qualecumq́ tandem veſtræ ignorantiæ

Præmanſum ſtudioſis non eſt ingerendum.

Tartarus cur fiat.

Morbi omnes ab extrinſeco veniunt.

Nix ex igne generantur.

Meliſſæ virtus vnde.

operculum phantaſia ſuppeditat ex quatuor videlicet humoribus. Item vos quàm eſtis ſcilicet probè inſtructi.

CAPVT XI.

NVnq̃ nè intellexiſtis cur Aſtronomus aſtrum declaret, cum de natura planetarum loquitur, & aſcendentium, deq; coniunctionibus, cometis & his ſimilibus. An exiſtimatis de corpore eum loqui, hoc eſt, de eo quod nomenclaturam habet? ne quaquàm hoc: proponit enim ſibi ſuum Eſſatum, veluti de Sole, cuius pulcritudo colorem non dat, neque Lunæ rubedo eandem tribuit naturam. perinde atque flaua Cæſaries aut citrina nullum corpori calorem, aut emolumentum adijcit, ita etiam hoc Eſſatum iuuat. Quod ſi corpus aſſumerent vbinam permaneret earundem naturæ? Naturã ergo aſſumunt & corpus miſſum faciunt. Quum vos igitur in Microcoſmo aliter agendum ducitis quàm eiuſmodi proceſſus indicat, in omni veſtro conatu errore vos circumduci (id quod certè fit) neceſſe eſt. Contemplemini hominem qui viuit, an ipſum caro foueat an ipſe carnem, vtrum vita & corpus vnum ſunt an duo? quodnam igitur illorum ſuſtentat alterum? An non hoc verum eſt, id quod amittimus nec vnquam amplius viſuri ſumus, hoc ipſum eſt quo de loquimur. Alterum enim quod manibus contrectamus quidnam habet quod in vſum Medicum venire queat? quemadmodum cum Antrax naſcitur, quid eum perficit num ſanguis & caro? quonam igitur pacto in Antracem ingrediantur audire vellem. Vbinam ſuum eſt tempus? vnde eius proficiſcuntur ſigna? Si autem neglecto corpore diceretis, prouenire eum ex ſpiritibus vitæ, tum demum rem acu tangeretis. Verum huius rei vniuerſæ ſumma hęc eſt, quod ex morte id agnoſcimus in hanc ſententiam, quia hoc quod nobis effugit vtramq; & proſperam & aduerſam præſtat valetudinem. Proinde non eſt quod miremini cur in cœlo cancer ſit, quotue prǫditus pedibus, nec qui in cœlo eſt caper, viridibus neſit cornubus inſignis an lazurijs, quin potius vitam eorum expendite quæ formas illas excellit omnes. Hinc enim & ſanitas proficiſcitur & infirmitas. Quod ſi vero quoquam pacto bonos medicos vos eſſe nauaretis operã, id quod tamen veſtra ſcripta & receptorum deſcriptiones minimè declarant, tum haſce differentias etiam in ſimplicibus obſeruaretis, ita vt relinqueretis corpus ſolamq; eximeretis virtutem. Nam vtrinq; tam in Microcoſmo quàm in profeſsione Medica, vtrinque dico, corpus nullius eſt vſus, verum potius vita in vita. Atque hæc eſt Anatomia, de qua nobis in præſentiarum ſermo eſt.

Sol calorem quomodo dat.

Antrax vt naſcatur & perficiatur.

Signa cœleſtia vnde.

CAPVT XII.

Sed

SEd quid hoc ſibi vult, quod Iuriſtas, Theologos, Artiſtas, Sophiſtas & eius farinæ homines im me irritare contenditis? quid enim mihi cum illis, aut illis mecũ negotij eſt? quod ſi mihi vt Medico eſſent ſimiles, ſat profecto à me reſpõſionis quod ſuffecturum eis eſſet acciperent: tametſi fateor, omnes profeſsiones quandam habere in ſe ad artem Medicam induſtriã, non tamen alia ratione, quàm nonullis vetulis inhæret: alius enim perlegit, alius auſcultat, & quo quiſque ſtudio ducitur, eo & hanc fingi debere exiſtimat. Verum vos ipſi circumſpicite quo pacto hanc clauam mihi è manibus extorqueatis. Neq; enim terrebitis me, quia peregrinis quibuſdam vocibus vtar, ex quibus tamen plus honoris quàm ignominiæ adepturum me non diffido. non enim aliam ob cauſam peregrinæ vobis ſunt, quàm quia nunquam cœlum mutaſtis, domi perpetuo inſtar teſtudinũ deſidentes, ſi quid à quotidiano vſu pauliſper diſcrepet, aut præter conſueta ſingulis ſeptimanis negotia quid contingat, extemplò, neq; hircos, neque capras inter ſe dignoſcitis. Quin ſemel nundinas acceditis Franckfordianas, ac cathedram apud Moſchouitas inſpicitis, quidq; toto penitus orbe remoti agant maris incolæ? Tum enim veſtrum prouerbium facile vobis excidet, quo ſubinde vtimini: ego neſcio: non eſt in vſu: ego numquàm audiui, neq; legi. Hæc enim omnia vbi primum experti fueritis, quàm à Galeno ſeducti hactenus, ac perditi ſitis facile animaduertetis, nec tamen idcirco magis quàm vetulus aliquis canis lori impatiens ad meliorem frugem reducemini: tantum ſcilicet in erroribus adoleſcere diſpendium eſt. Nam vt meliorem à me inſtructionem, non dico poſtuletis, ſed expectetis tantum, pudor prohibet, ac ridiculum planè foret, nec præter ignominiam, ſi veſtrum à Vienna ſceptrum, nec non tam pulcre diſpoſitum Montis peſſulani ordinem ſic negligatis. Meum autem conſilium perpetuo fuit, neglectus & nominis & colorum, idq; quo minor fraus eſſet. Tametſi probè ſcio vos à veſtris ægrotis liberalius & longè melius munerari, quàm à vobis ipſis. Hinc enim facilè conijcio, rẽ veſtram ſolum ob id inſtitutam eſſe. Proinde cum tantiſper veſter animus reſpiciat eò, ad æs nimirum & crumenam, non hinc planè retrahere vos conſilium eſt: quandoquidem fateor, non parum vobis inde frugis acquiri, nempe ex apparatu illo ædium, veſtimentorum, aulæorum, tam præcioſo & ambitioſo, pulpitis item omni genere codicum refertis, ac lingua denique tam fæliciter eloquente. Veruntamen hinc accidit vt minus mirer, lenones, carnifices, profugos ac deploratos apoſtatas, aduocatos & quidquid tandem eius eſt generis, quod præ ſegnitie victum vltra quærere nequit, in veſtrum ſe conferre ſodalitium, cum vtrorumq; ratio tam veſtra quàm illorum ita pulchrè conueniat vt fermè ſit eadem. Eloquar

Vocibus peregrinis cur vtatur.

hoc

Medici vulgares è medio tollendi.

hoc ingenuè magis ex vſu reipublicę fore Medicos huiuſmodi è medio tolli, quàm ſic impunè tolerari, cum conſeruato vno atq; altero ſexcentorum mors procuretur languentium. Quàm proſpere eius farinæ fex commiſta eſt, vt Arabes, Græci, Chaldæi, Latini quoque tam pulchrè conueniant. ô quàm aures mihi tinnient, ſimul ac hæc mea ſcripta pellecturi ſunt: poteratis vel purpuram potius quam eiuſcemodi viles contexuiſſe pannos, ac ita Centones oſtentare, tametſi ne ſic quidem alicuius momenti futuri.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE PVSTVLIS, TVmoribus ac vlceribus morbi Gallici, Liber tertius,

QVI EST DE TRANSPLANTATIONE.

CAPVT I.

Morbus Gallicus tranſplantatur.

Luis Venereæ tranſplantatio, quid à reliquis differat.

Morborum differentiæ.

Puſtularum differentiæ.

POST explicatam Anatomiam, iam deinceps de tranſplantatione ſermo nobis commodiſsimè inſtituetur: namq; ad puſtularū dignotionem ac Theoriam maximopere conducit, noſſe tranſplantationis rationem. perinde namq; ac ex ligno, tinea: ſic & ex corpore Morbus Gallicus tranſplantatur. Atq; etſi & alij non deſunt morbi, qui & ipſi ex tranſplantatione originem ducunt: tamen quoad originem, interim differunt: namq; in Lue Venerea à Luxu ſemper incipit tranſplantatio, non perinde in reliquis: itaque tranſplantatio in ſimplicem, ac in Luxalem diuiditur, quæ in Morbo Gallico omnino neceſſaria eſt. Interim tamen obſeruandum eam eſſe huius mali naturam, vt in nullum corpus tranſplantetur, niſi ipſum iam ad alium aliquem morbum diſpoſitum ſit, ſiue is externus ſit, vt Æſtiomenos, Cancer, Morphea, Alopecia: ſiue internus, vt Febris, Arthritis, Paralyſis, &c. neque vero abſolutum perfectum morbum eſſe neceſſe eſt, ſufficit enim vel ſcintillula vnica. Etenim cum primū accedente Luxu ab eodem, ille prior morbus in actum deducitur: hinc ergo puſtulæ aliæ Æſthiomenæ ſunt, alię Paralyticæ. Verum antequàm de tranſplantatione corporis diſſerere incipiam, prius tranſplantationes quatuor matricum explicare, haud inutile fuerit: nam harum exemplo etiam illæ generari ſolent.

lent. Nam veluti plurimæ herbæ,ac plantæ reperiuntur, quę primum non ex ſemine extiterunt,ſic plurimæ hominum formę ſunt, quæ ſuo protoplaſti caruerunt. Atq; hæc omnia quidem aptiſsimè tranſplantationi accepta feruntur. quod & in puſtulis manifeſtum ipſæ enim non ſecus ex alterius morbi tranſplantatione extiterunt prius:ac quandoque per inſitionem ſalicem in perſicum arborem degneraſſe obſeruauimus.

CAPVT II.

NAturam autem tranſplantationis in hunc modum intelligere promptum erit. Primum cum natura omnia quæcunque ipſa produxit vnq; formis ſimilibus in eadem ſpecie ornauit ſemper:ſic ſemẽ quodlibet ſui ſimilem fructũ Minerã ſuæ naturę corpus ſemper & perpetuo generare videmus: identidẽ in Terenjabin alijſq; impreſsionibus cernere eſt, vbi non ætas,non tempus, non intempeſtas vlla à ſuo tramite naturam detrudit. Veruntamen coniunctio ſupereſt, quæ iſtum naturæ decurſum interrumpere potis eſſe cernitur. Namq; primum protoplaſtum intueamur, atque dum illo varias creaturas conferamus, apparebit certè ipſas ab illo non parum euariare.Item aſtrorũ impreſsiones contemplemur, quàm formis inuicẽ ipſę,tũ ab illis euarient?ſic herbarũ ingensmultitudo apparet,quàm ſemina in prima crèatione habuiſſe credibile nõ eſt. Deniq; quot ſunt beſtiarũ genera ,quę in prima creatione nõ extitere?ſed deinceps in natura rerũ apparuerũt,vt de Mõſtris interim nil dicã.Si ergo tranſplantatio nouarũ huiuſmodi formarum cauſa ſtatuatur, certè Tranſplantationis cauſam, Coniunctionem haud immerito ponemus, cuius ea eſt conditio, vt ipſa ex duobus contrarijs eiuſdem generis,inuicem mixtis, (extra corpus animatum tamen)naſcatur,neque vero duobus ſaltem ſed & tribus,quatuor, quinq; & deinceps: namq; quò magis varia ac multiplicia ſemina inuicem commiſcentur, eò magis compoſiti fructus emergunt. Ex hoc ſequitur Medicum non ſolum eorum morborũ cognitionem habere debere, qui ex ſuis proprijs ſeminibus oriuntur, veluti in herbaceo genere, Ocymum ac Maiorana, ſed & eorũ qui ex tranſplantatione oriuntur, ſicuti in eodem genere Spica & Angelica: Atque quemadmodum quandoque duo ſemina non vſquadeo ab inuicem diuerſa commixta fructum aliquem ſingularem producunt,ſic duos congeneres morbos inuicem mixtos,tertium producere, cui dein ſingula ſua Theoria adaptanda ſit,non ignorandum. Etenim veluti Mulus, Equi vel Aſinæ naturam non refert, ſic nec tertius ille ex tranſplantatione natus morbus, reliquorum ſimilis exiſtit,vnde dein quoq; is ſingulare ex ſe ſemen fundit. Veluti autem in monſtrorum genere, alia dein ſui ſimile generant, vt Rhinoceros

Coniunctio naturæ vim frangit.

Monſtra ſunt ex tranſplantatione.

Coniunctiò quid.

Spica & Angelica ſunt plantæ tranſplantatæ.

ñoceros,alia pereūt vt Mulus:ſic de morbis hîc,& de quatuor matricibus iudicandum erit. Quin & poſsibile illud putamus, vt illa tranſplantatio in tertiam vel quartam iteretur vicem:nam hoc medio Gigantes primum extitiſſe coniectura eſt, nam tempore mutātur non ſolum colores,ſed & formę & fructus aliæq; impreſsiones, ſanæ,ægræ,rationales & irrationales.Hæc hæc illa naturę Magnalia ſunt,quæ tempus ipſum vel producere,vel abolere gaudet. Hominem primum nobis contemplandum proponamus, is ex ſe totum humanum genus tranſplantauit, in quo cùm tanta formarum varietas exiſtat, Tranſplantationem inuerſam conſtituere neceſſe habemus,niſi enim ea eſſet,nulla ratione formarum varietatem ſaluare poſsibile foret, tantum abeſt, vt diuerſitatem ſubſtantiarum demonſtrare poſſemus. Tranſplantatio vero præter naturam, (ex ipſa tamen natura ducta) ea eſt qua à tramite ſuo declinans natura, monſtra,Cyclopes,Gigantes,Mulos,&c.producit.

Gigantes ſunt aliquoties tranſplantati homines.

Tranſplantatio in verſa.

Tranſplantatio præter naturam.

CAPVT III.

SCiendum autem inſenſibilia ſemen ſuum,ſiue duo ſint,ſiue plura,non niſi adiumento ſenſibilium commiſcere poſſe:itaque inſenſibilium Tranſplantationes plantante aliquo ſenſibili neceſſario perficientur.quod dico de duobus Globi Elementis,terra,& aqua intellectum volo.nam ex duobus reliquis, hoc Cometas, illo Loram,coniunctione quadam produci ſcimus,quod ipſum ea ratione eueniti:lla enim duo Elementa liquida ac fluida ſunt.itaque non ſecus,ac tres quatuor pluréſue Liquores inuicem commiſcentur, ſic & iſta inuicem iungi poſſunt,vt tertium aliquod corpus repræſentent,quod in reliquis duobus Elementis,in ſicco cōſiſtentibus, cōtingere neutiquam poteſt. Atque veluti commixtis varijs liquoribus variorum ſaporum potus emergunt, ſic & in præſentiarū magna illa corporum,ac formarum diſsimilitudo cauſatur. accedit ad hoc quod in aëre quandoque hominum formæ appareant: nam in aëre homines quoq; ſunt, ſiquidem omnes ex eodem facti ſumus. Quin & in cæteris quoq; Elementis ſimile quiddam accidit quandoque: hinc enim ex tranſplantatione Nymphæ terreſtres extitere runt. Hæc etſi ad morborum praxim non pertinent, tamē in Theoria vſu non carent.itaque quicumq; Medici nomen aſſumere volet, iſtarum prius rerum cognitionem ſibi comparabit, atq; ab ineunte ętate in diſcernendis generation ūmodis verſabitur. ſecus enim ſi quis in medicam vrbem veniat irruiſſe,non præcario veniſſe dicendus eſt,itaque qui ex triuſjs,Myropolijs, Muſicorum collegijs, &c.in Medicinam irruunt, quomodo Medici dicentur? Sed ille vnicus fons eſt corruptæ medicinę,ad quem expurgandum omnes

Senſibilia ad tranſplantationem requiruntur.

Homines ſunt in aëre.

qui

qui reipublicæ conſultum volunt adhortor. Namq́ cum Medicus naſcatur, quis illas ſubito tranſmutatas beſtias Medici nomine dignè afficiet? etenim quàm eſt impoſsibilis ſpecierum tranſmutatio, quàm difficulter ex malo, pyrus efficitur, tam præter omnem veritatem eſt, huiuſmodi neq; homines in bonos Medicos euadere.

CAPVT IIII.

SED ad fundamenta propoſiti negotij accedamus. Elementa ſingula, multas ſub ſe ſpecies ſpecierumq́ genera habere conſtat, Conſtat & illud, ægritudines inuicem, & ſpecie, & genere diuerſas inueniri, tamq́ latè patere ſanitatem, quàm ipſe morbus pateat. Conſequens ad iſta eſt, quod vbicumq́ ſpecies inueniuntur, illic compoſita fieri ope tranſplantationis poſſe: quin & illud indubitatum eſt, quamuis ſpeciem in ſemetipſa compoſitum tranſplantatum efficere poſſe. Hinc ſingularis quædam ſanitas eſt Pini ad Cupreſſum, Cedri ad Libanotidem, foliorum ad flores, & viciſsim, itaq; tot ſanitatis ſpecies ſunt, quot in vnoquoq; genere rerũ differentiæ. Sic & de Morborũ ex tranſplantatione originẽ ducentium natura inquirendum, quod non fiet, niſi ab incunabulis quis naturę vim ac ſpecierum exaltationem addiſcat. Quamobrem non ſufficit ad ſingulos morbos ſingula nouiſſe experimenta: ſiquidem tranſplantatio iſta, morbos in eodem ſemper gradu conſiſtere non ſinit: Verum vt laboribus parcatis varijs ad elabendum elenchis vtimini, Atqui longè alia philoſophia ad artem medicam adferenda eſt, explodendaq́ veſtra ſunt ſomnia. Sed ad tranſplantationes ex terra factas properamus, vbi ſciendum, Lauendulam primum quoddam ſemen eſſe, ſed ex proprij ſui Liquoris tranſplantatione, Spicæ herbę rudimenta ponere, eaq́ deinceps confirmare: ſic Oſtrucium primum quoddam ſemen eſt quoq;, ex cuius tranſplantatione Angelica (ſuo dein ſingulari ſemine prædita) emergit: itidem Graphorũ tranſplantatio Rhaponticum ſuppeditat: Gariophylli deniq; flore & radice ex Aquilegijs tranſplantantur, accedente ſucco Vrticæ vel Meliſſæ. Atq; huius generis ſexcenta naturæ peritis cognita ſunt, veluti in Arboreo genere, pini cum iuniperi ſemine tranſplantatio, tertium quiddam ab vtriſq; diuerſum producit: ſic Terebotin & Zirbus commixti, Terebinthum rub: efficiunt: ſic Sauinæ & ſpicæ tranſplantatio, Roſmarinum: ſic Liquoris terræ cum frumento commixtio Cyanum: cum Zizania papauer producit. Similiter de Raphano ac Napo iudicandum, quorum alter ex Rapo, alter ex Paſtinacta tranſplantatis extitit primùm. Atq; de ſpeciebus tranſplantationis hactenus.

Elementorũ ſpecies.

Sanitatis multæ differentię.

Lauendulæ tranſplantatio.

Gariophyllorum tranſplãtatio.

Cyani tranſplantatio.

CAPVT V.

IAm deinceps de tranſplantatione ex putrefactione eueniēte,ſermonem texere tempeſtiuum videtur. Ex putrefactione quaſdam inſolentes formas exiſtere, lignorum caries & ex ſtercoribus prognati vermes ac infecta oſtendunt, atq; pro putrefactionis varietate, diuerſas tranſplantationes fieri, putrefacta in fimo ligna,commiſtę cum ſtercoribus vrinę,indeq; generati lumbrici manifeſtum efficiunt. Similiter ex putrefactis in terra ſeminibus, inſolentes, ac nouæ plantarum formę exoriuntur, vt in Agalia videre eſt, quę ex degenerante ob putrefactionem Aquilegia generatur, atq; velut Zizania & infelix lolium ex putrefactis Leguminibus naſcātia teſtantur. Quamobrem repræhenſionem merito incurrūt ij, qui herbarum virtutibus deſcribendis occupati,non etiam vnà earundem generationis modum declarant. Lolium etenim ad minus ex ſex Leguminum degenerantibus ſpeciebus fieri poteſt,atq; hinc tot virtutes ſtupefactiuæ ei quoque inſunt, licet vnica eius forma tantum exiſtat. Terræ igitur omnis ea vis tribuenda eſt, qua per putrefactionem formæ tranſplantari poſſunt. Verum quæ ex pluribus ſpeciebus generari debent formæ non niſi accedente ſenſibilis alicuius operatione, fieri poſſunt. nam veluti hoc forma ab illa differt,ſic & aliam eius ſubſtantiam efficit. Iſta theoremata Medicum ad vnguem intelligere ſingulare artis ornamentum eſt: niſi enim iſtis quis incumbat ſed vulgatis illis contentus ſit, nil planè à Monacho qui nil niſi dixit dominus domino meo &c. boare nouit, vel Sophiſtica cui ſemper in ore eſt, eſt, non eſt, differet. Inſolens ſcio iſte meus ſtylus pleriſq; videbitur, & ſane pluribus plebeijs qui Medicinam affectant admirationem quoq; commouebit. At hoc ex te quæro,cur quandoq; Cerui,corui,monedulę albo colore fiut? an cauſa eſt caſus aliquis cum ipſa tranſplantatione coniunctus? An nō & eodem modo Icteritia alba ac Morphea praſsina exiſtere poſſet? ſc: nō ſemper iuxta veſtri præceptoris pręcepta decidendū, qui naturæ ne vel minimā habuit ſcientiam. Quoties quæſo Bronchocale fit? quoties vertebrarum luxatio? an non & iſta mala cū Aſcite iungi poſſent? Sæpe in partu errores fiunt,vt proles hominē non referat,an non ſimiliter morbi quidam fieri poſſunt, quorum ſimiles nulli in veſtris codicibus ſint deſcripti? Sanè pro Aſcaride quandoque infectum aliud generari,aut per os lumbricum Lazurium reijci impoſsibile non eſt,hoc ego pro certò affirmare poſſum, tantam in noſtris corporibus eſſe ſentinam, vt cuiuſcunque ſpeciei cuiuſcunq; etiam coloris, beſtiolas in nobis generari poſſe impoſſibile haud ſit,verum veſtro more ſemper ſtercus,vrinam,Cholerā vel Melancholiam pro cauſa aſsignare oporteret. Atqui ſi trāſplantationum aliquam haberetis notitiam,non ſic ſubinde veſtros humores prætenderetis. non etiam Caducum, Phreneſin, Maniam mala

Agalia ex Aquilegia fit.

Lolij virtus ſtupefactiua ſextuplex.

Aſcaridum multiplex generatio.

mala ſimplicia conſtitueretis, cùm à quouis accidente tranſplantari queant.

CAPVT VI.

Similiter ac de terreſtribus tranſplantationibus explicatum iam eſt, ſic & de ijs, quæ in Elemento aquæ contingunt, paucis diſſeremus. Tranſplantatio itaquè in aquis facta ſemper accedente extractione conficitur: ſunt enim perinde vt in homine, ſic & extra ipſum Matrices quatuor. Neque eſt vt quiſquàm putet, vnius ſaltem generis eſſe huiuſmodi extractiones, variæ enim ſunt atq; ſingulæ nouis repræſentandis formis deſtinatæ. Sic ergo intelligendum, Laſurium lapidem nil eſſe niſi tranſplantatum Argentum, vel extractionem ab Argento tranſplantatum: nam argenti naturam amiſit, & ab argento iam aliud atq; diuerſum quiddam exiſtit. Topaſius extractio eſt ex Minera Martis, eſtq; ferrum tranſplantatū. Saphyrus vero ex quinta Laſurij tranſplantatione facta eſt gemma. Adamas autem ex ſecunda Saturni tranſplantatione. Smaragdus denique cuprum tranſplantatum eſt. vt de reliquis iam verba non faciam, quæ ex fructibus Elementi aquæ, extractiones ſunt. Veluti Aurum quod Sulphuris, Argentum quod Mercurij, Argentum viuum, quod ſimilium Metallorum extractum exiſtit. Sic Cinnabaris extractum è Saturno & Marte per Mercurium eſt, Chalcedonius ex Sale, extracta gemma. Sed ſpecies iam omnes, quia ad Medicam artem non pertinent, enumerare ſuperuacaneum videtur. De Mineralibus etiam paucis explicemus. Marchaſita, Kakimiæ extractum eſt, Kakimia Thalci, Carabe extractio eſt Reſinæ ſui Elementi, Sulphur Marcaſitæ, Aſphaltum ſuccini nigri, Marmor & Chalcedonius ex Amethiſto: ſingulæ vero tres gemmæ ex Sale extracta ſunt, veluti ſilex ex mucilagine Salis quoque extrahitur. Omnia iam dicta etſi vnam eandemq; materiam nacta ſunt, tamen pro diuerſitate ſeparationis multas inuenerunt differentias, vt iam hæc extractio huius, illa alterius coloris appareat. Quærendum iam vlterius eſt, num & ſimili ratione Puſtularum origo, atq; cauſa ex Mineralibus Microcoſmi deduci ac demonſtrari queat. Et ſanè cum tria prima. Mercurius, Sulphur & Sal, curationem puſtularum oſtendant, (nam formæ ac colorum in puſtulis varietas ex illis dependent) hinc eam comprobare non admodum operoſum fuerit. Sunt enim quatruplices matrices tam extra quàm intra Microcoſmū, ex quibus quomodo Cambuccæ vlceratio ex Bubone, & Cambucca extractio quędam ſit, manifeſtum euadit. ſic Morpheoſę puſtulę ex Morphea extractę ſunt, ſic ex tētigine praua Puſtulæ prauæ extractæ quædam ſunt, cum dictis affectionibus magnam cognationem habentes.

Gemmæ vnde ſint tranſplantatæ.

Gemmarum variæ extractiones.

CAPVT VII

Morbus vtà vita Aes ab auro ſeparatur.

PORrò autem, quemadmodum in Mineralibus Aurum ab ære, ſic in humano corpore morbum à vita ſeparari ſciendum eſt. viciſsim veluti non raro in huiuſmodi ſeparationibus Mineralium, purum ab impuro omnino non ſecedit, ſic quandoque ægritudines cum vita ad mortem vſque complicatæ permanent. Denique perinde ac artifex, in ſeparationibus, naturæ impotentiam, ac defectum arte reſarcit, dum purum ab impuro perfectè ſeparat, ſic & Medicus quod natura in Microcoſmo imperfectum reliquit, perficere debet. Itaq; Medicus non ſolum vt Mineralia, Martialia, Vitriolata, &c. cognoſcat, ſed & ſeparare queat, operam dabit. Hinc euenit vt quandoq; natura ſuo marte, puſtulas protrudat, Eſcharã faciat, eamq; tandem abijciat, ſolaq; malum perfectè curet, veluti nonnunquàm integra auri ramenta ex ære decidunt, vel Mercurius à Cinnabrio abſcedit, aut fulgur ex Saturno emicat. in huiuſmodi caſibus, vt tua opera nil opus eſt, ſic ea maximè requiritur, vbi ad actionem perficendam natura ipſa non ſufficit. Sed in iſtis nil admodum laboratis vos, ſin vltrò natura curet, hîc omnis in veſtrum lignum, ſuffumigium, vnguentum, &c. magno faſtu, ac clamore laus confertur. At melius ego de veſtris curationibus ſentirem ac loquerer, ſi veluti Metallorum fuſores impurum à puro perfectè ſeparant, ſic & vos poſt curationem abſolutam perfectè ſanum hominis corpus repræſentare poſſetis. Sed quod antè diximus, ſi vltrò morbus curetur verba vos deficiunt, in Guaiaco extollendo, cùm iuterim ſi verum fateri velitis, ipſi met negare non poſsitis, citius abſq; veſtra opera curatum iri morbum, quàm ea accedente.

Cur medicis contra dicat.

CAPVT VIII.

OBſeruandum preterea eſt in Mineralibus aquę, duas, tres, pluresuè ſpecies vt Antimonium, Marchaſitam ac talcum, quandoq; Arſenicum, Realgar & Auripigmentum in vna ſimul conſiſtere malitia, quæ ſingula acuratè Medico inquirenda erunt, vt huiuſmodi compactionem relaxare queat. Quod ſi iſtiuſmodi mineralia duo, tria quatuoruè in vnũ concurriſſe vos videatis, iam choleram, iam Pituitam, iam Bilem, iam Melancholiam eſſe ſtatim pronunciatis, cùm tamen origo puſtularum ſatis ſuperq; teſtatum faciat, non ab Humoribus ſed à Mineralibus malum procreari, atq; ad corpus Elementatum aquæ referri debere. Eſto autem concedamus, Coleram vt mali cauſam dicatis, ſi iam ego contra Plumoſum, ac vitriolum dicam an repręhenſione dignus ſermo meus erit: vtrum quæſo recto magis conſonum eſt, vt Sal dicamus vel Choleram? ſane ſi medico dignum eſt, non quòd opinio ac phantaſia iubet, ſed

Humores repudiantur.

bet, ſed quod Philoſophia verè docet proferre, vtiq; non Cholera (quod phantaſticum eſt) ſed Salem, iuxta philoſophicas rationes pronunciabitis. Hæc eam ſaltē ob cauſam monuiſſe voluimus, vt quoniā Microcoſmus corpus habet ſubſtantialibus Elementis refertum, medicus intelligat, ſibi hoc corpus perfectè cognitum eſſe debere. verum quia veſtris propoſitis ſucceſſus non reſpondet, argumēto hoc eſſe poteſt, naturam Microcoſmi nunquam penitus vobis perſpectam fuiſſe. Nam quod Choleram, quòd Melancholiam in humano corpore conſtituitis, qualis nam iſta philoſophia eſt? Salem videre oculis, contrectare manibus poſſum, non ita veſtros humores. Salem dico, Phlegma dulce & ſalſum quem aliquando vos appellatis. Præterea Choleræ portentoſas diuiſiones in Praſinam, Vitellinam, &c. facitis, quaſi vero differentiæ à colore & non à forma petendæ ſint, taceo quod trium primorum in quibus tamen fundari Medicinam oportet, ne verbo quidem mentionem, facitis. Microcoſmi naturam pro modulo veſtrarum ſpeculationum dirigere conamini, cùm interim ipſius vim ex Globulo, & Teſta addiſcere vos ipſe velit: nam quemadmodum in iſtis ſic & in Microcoſmo omnia comparata ſunt.

Sal pro Cholera.

Similiter in tertio Elemento obſeruandum, quonam locorum Chaos ſuum Thereniabin reponat, quàm abſque vlla lege Thereniabin cadat, adeo vt planè nullam conſtantem in illo naturam inuenire detur: cùm nunc laxandi, modò confortandi, aliàs ſtupefaciendi, m odo penetrādi, modò mundificandi facultatem participet, vt nō dicam quandoq; aromaticum, quandoq; dulcem, pinguem, acrem, auſterum, &c. ſaporem repræſentari. Iſtas certè Mannæ, ſeu Thereniabin differentias ſtudioſè perpendere Medici debent, vt quamobrem non eadem ſemper facultate, vt Opponacum & Camphora, &c. polleat, ſed nunc hęc, nunc illa excellat. Itaq; cùm Chaos ad conſtitutionem Microcoſmi concurrant, pro diuerſitate eius puſtulas variare dubitandum non erit, nam perinde vt Mannæ iam hæc, iam illa qualitas præcellit, ſic puſtularum ſymptomata diuerſa euadunt, quædam cum Laxatione, quædam cum vi Diaphoretica, quædam cum Anodina virtute, multis cum in colore, tū primis qualitatibus differentijs comitatæ ingruentes, vti manifeſtius deinceps patebit.

Saporum differentiæ vt diſtinguantur.

CAPVT IX.

QVapropter puſtulas quæ quandam cum impreſsionibus cognationem obſeruant contemplari conuenit. Verbi cauſa, hyemalibus infeſtantibus puſtulis per Solem, id eſt, per Medicinas reſoluentes curationem aggrediemur: è conuerſo æſtiua ingruente

Sol eſt Medicina reſoluta.

influentia, per hyemalia, id eſt, Coagulatiua remedia malum tollere adtentabimus. Sin aliæ forſan intempeſtiuæ ingruant impreſsiones, vt ſunt grandines, ros, pruina, &c. nil admodum laborare oportet, cùm vltrò ſucceſſu tēporis aboleantur. Quod ſi verò aſtrali Elemento generaretur quodpiam Criſtallo ac Berillo ſimile, tum ipſum quod generatur ferè fixum eſt, nec tam facilè loco mouetur, niſi illa coagulatio in tantum infringatur, vt nunquam deinceps ad coagulationem peruenire queat: namq; eiuſmodi Elementi ignis proprietas eſt, talemq; naturam quandoq; Puſtulæ referre cernuntur: namque ſic corpus penetrant, vt ſine negotio nunquam deinceps euellantur, ſed omni ex parte Berillorum naturam referant. Simili planè ratione, nimirum ventorum inſtar, dolores, punctiones, vectigationes &c. contingunt. itaq; in curandis illis obſeruandum, nè quidquam attētemus niſi prius exitu qua erumpere poſſit præparato. Quamobrem ſi (ad eum modum comparatis puſtulis) ſuffocando curationem perficere quis vellet, tantum abeſt vt optatum contingeret ſcopum, vt etiam repulſa ad centrum ſuum materia omnimodam corruptionem, ipſam ſc: mortem procuraret, quod cùm non raro vobis accidat, mirum tamen quàm concinnis rationibus vos excuſare poſsitis. Verum iſta noſtra Philoſophia exterioris atq; interioris mundi elementorū proprietates oſtēdens propediem ſi quid benè ego iudico Montagnanam ac Sauanarolam ex Medicorum ſcolis explodet.

Ignis proprietas.

Curatio per ſuffocationem improbatur.

CAPVT X.

ISTis quæ hactenus commemorata ſunt maximam conſiderationem deberi, atque longè extra artis noſtræ pomeria, præſtigias, nugas, atq; neuias veſtras quibus artem conſpurcaſtis, expellendas eſſe. Deniq; ſi modo Medicorum nomen non indigne vſurpare velitis, ne in Ariſtotelis Platonis, Scoti, Alberti cæterorumq; hoc genus hominum ſcriptis, (ex quibus nil niſi meras nugas haurire licet,) tempus teratis, conuenire: omnes ſanè, qui integra ſunt ratione non inuiti fatebuntur. nam niſi quis ſtudioſe perlectis ſaniorum medicorum ſcriptis, atq; per iudicium ignis tamq; ad Leſbiam regulam experimentis comprobatis, ad reliqua illa Theoremata accedat ac quemadmodum illa cum Anatomia, Phyſica ac Philoſophia conueniant accuratiſsimè ponderet, ſed in ſalebroſis illis ſcholaſticorum ſpeculationibus ac opinionibus volutari pergat, nunquam ſanè Medici nomen mereri poterit. Siquidem qui aliorum autoritatibus nituntur, non ipſi ſuam experientiam produnt, ſed ſuam inſcitiam aliorum nomibus palliare ſtudent. honeſtius certe ac vobis magis dignum erat, ipſorum ſcripta exquiſitiore trutina cenſere,

Ariſtotelis & Platonis lectio prohibetur.

Autoritates in Medicina non valent.

cenſere, nec ſic abſque iudicio veſtris ſententijs confirmandis adaptare: Thomiſtarum namq; hoc, non Medicorum ſcholis conuenit: neque enim Medicus cuiuſquam autoritate niti poteſt, niſi ipſi æquè ac authori res cognita perſpectaq; ſit. Siquidem pictores quoque videmus, (licet nunc eos in exemplum adducere) eos qui in mente concepta operis ſui idea fœlicius pingere, quàm eos qui aliorum etiam artificioſiſsimas pincturas imitantur: nunquam enim is qui imitatur ad illam quam anteceſſor habuit perfectionem, euadere poteſt.

Imitatio perfecta numquam eſſe poteſt.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE PVSTVLIS, TVmoribus ac vlceribus morbi Gallici, Liber quartus,

DE MORBORVM TRANSMVTATIONE.

CAPVT I.

ANTEAQVAM de morborum tranſmutatione ſermonem inſtituamus, haud infrugiferum fuerit, de tempore quatenus ipſum ſalubritatis vel inſalubritatis cauſa exiſtere poteſt, paucis differere, non tamen vltra quàm impreſsiones exteriores requirere videntur. nam ex ſupradictis demonſtrationibus omni iam contradictione vacat: ſimiliter ac in cœlo Cometæ generantur, ac meſsis tempus cauſatur, ſic & intrinſecus in hominum corporibus idem euenire. Sed cœlum iam inſpiciamus, omnesq; quæ in illo ſunt ſtellas, & intelligemus nullam penitus eſſe, quę non ratione ſui motus, bonum aliquid, vel malum in iſtis inferioribus, efficiat: ad quam tamen actionem non poteſt non tempus concurrere. hinc itaque dierum varietatis, & noſtræ in illis alterationis, cauſas eruere promptum eſt: namq; omnibus ijs quæ aſtra attingunt mutationem quandam adferre manifeſtum eſt. Quinto noſtro cœlo excepto, cui illud dominari non aſſero: illud vero concedo, perinde vt in exteriore mundo, ſic & in noſtris corporibus, noſtra Aſtra nouas ſubinde mutationes efficere. Namq; nil in rerum natura creatum eſt, quod in ſummo faſtigio fixum maneat, ſed omnia æquis legibus ſub defluxum ad corruptionem natura conclu-

Stellæ ſingulæ ſuos effectus habent.

Stellæ quinto noſtro cœlo non dominantur.

Ad aſtronomiæ ſtudium exhortatio.

ſit. Quamobrem Medicos adhortor, vt per Aſtronomiam interiora iuxta externa dijudicare diſcant, vnâ cùm reliquis tribus artibus ad Matrices pertinentibus. nam quemadmodum externus mundus in quatuor Matrices diſtributus eſt, ſic eædem ipſę intrinſecus in noſtris corporibus conſtitutæ ſunt: itaque hîc Philoſophiam quæ in naturis ſubſtantiarum conſiſtit, ab Aſtronomia, in qua progno, ſticationi potiſsimum ſtudemus, diſtinguere oportet. Similis conſtitutio Elementati corporis terræ eſt: ipſum enim ſemina ſuppeditat, ex quibus deinceps arbores fructusque generentur. Atqui quę eſt rerum creatarum infelicitas, vix decima quandoque pars ad frugem peruenit, nimirum tot caſibus expoſita ſunt omnia vt non ſolum generanda impediantur, ſed ipſa quoque generata non rarò penitus corrumpantur: iam calor, iam frigus, iam ventus, iam pruina, pluuia, &c. obſunt: pars putreſcit, pars à vermibus arroditur, & ſexcentę huius generis peſtes infeſtant. Quia ergo in Microcoſmo quatuor illa corpora ſubſiſtũt, ſimilibus planè ſymptomatis intrinſecus expoſitus eſt: namque generatũ ipſius corporis, non ſecus à grandine pruina, &c. interioribus, corrumpitur, vt ipſum iam putridũ, iam carioſum, iam alio modo malè affectum reddatur. Non enim conuenit dicere corpus ſuo generato deſtitui, nam ſuppeditat ęquè meſſem, vindemiam, niuem, ęs, aliaque ac exterior mundus, vnde dein ab iſtis intra cutim concluſis, morbi efficiuntur. ſic vt vnicum exemplum adferam. Pleuriſis pomorum putrefactionem refert.

Pleuriſis refert pomorum putredinem.

Hinc ergo accidit, vt alijs alijsque temporibus, alij atque alij prodeant morbi: namque quemadmodum certis temporibus fruges, de pruina ac grandine periclitantur, ſic & generatum humani corporis.

CAPVT II.

HOc idem in tertio corpore aquoſitatis ſcilicet obſeruandum eſt, quod nimirum ipſius generata Mineralia, ab alijs matricibus ac caſibus, incidant in coagulationem, reſolutionem, calcinationem, &c. iam in Sulphur abeant, iam in Realgar, pro varietate nimirum actionum. Elementorum namque quatuor illa, etſi niſi vnà conſiſtere non poſſunt, tamen in ſe mutuo agere non deſinunt. Pro numero ergo quatuor Elementorum, quatuor ſumma morborum genera conſtituimus. Itaque vbi Salia vel alia corpora Aquoſitatis Microcoſmi, ab alijs corporibus exacerbata fuerint, iam ipſa in actionem erumpunt, & ſubito morbus exiſtit. hinc in exteriore mundo, inſtar horum morborum aliquando inauditæ formæ æris Salium ac Gemmarum reperiuntur.

Elementorum actiones neceſſariæ.

Sales exacerbati morbos efficiunt.

Similiter in Tereniabin obſeruandum, quod is quamuis ſemper eodem modo cadat, non tamẽ ſimiles ſubinde virtutes habeat: nam Man-

nam Mannam atque Chaos, ſuum nunc diaphanum, nũc alio quodam modo inſignem proĳcit. Eodem planè modo intrinſecus ſemper in periculo verſamur: nam vbi Chaos actiones ſuas ſupra modum exerere incipit, ſingulis horis noui quid producit, & ſanè niſi hoc foret, ſemper omnia eodem modo ſe haberent, neq; ſanus in morbum incidere periclitaretur, neque æger ſalutem ſperare vnq̃ poſſet. Verum ſic res cõparatæ ſunt, vt nil in eodem ſtatu (neq; in homine, neq; extra ipſum) perpetuò cõſiſtere ac permanere queat, ſed neceſſario anteq̃ penitus corrumpatur, aliquid aduerſi perpetiatur. Cũ ergo in exterioribus Elementatis, huiuſmodi fiant tranſmutationes, quis dubitet ſimiles in noſtris corporibus accidere poſſe? quis non vltrò concedat corpora noſtra ſuopte ingenio noua quædam architectari poſſe? Itaq; vt de morborũ deſcriptione quid ſentiam ediſſeram, ſic ego iudico nullũ penitus morbũ deſcribi certò poſſe, ſiquidem non datur morbus etiam ſpeciei idem, qui nõ aliqua ſaltem in re à priori differat, quocirca omnes quotquot veræ Medicinæ cognitionem affectant, ex animo hortor, vt Philoſophię Mineralium ſedulam impendant operam, quò omnium nouarum generationum cauſas (quæ illinc hauriuntur) reddere addiſcant. Contrà autem quomodo non cæteros Doctores vilipendam, qui harum rerum cognitionem nec poſſunt, nec volũt aſſequi, ſed ſimplici autorum allegatione contenti ſunt, quiq; non ſecus ac mẽdici, ruſticos liberales ſimilacium vel ſincomiſtum panem, carnes vel caſeos miniſtrantes commemorare, ſic ſuos paragraphos, folia, capitula, &c. allegare ſolent.

Morbus nullus certo poteſt deſcribi.

Philoſophia Mineralium nouarum generationum cauſas oſtendit.

CAPVT III.

Sitaq; iam deinceps mihi ceu Medico, cauſas ac originem Luis Venereæ aperire licet. Ex natura Microcoſmi (ad quam tamq; ad ſcopum ſemper collimare ſoleo) atque veris veræ Medicinæ fontibus, ſic ego pronuncio, Morbum Gallicum quemadmodum ſingulos reliquos morbos, à tẽpore primitus procreatũ fuiſſe accedente tamẽ ſpermatis corruptione: tũ temporis enim varĳ generis Mineralia quandam à ſpermate corruptionem contraxerunt. Fidẽ dictis facit, quod inde à prima vſque mundi creatione, nulla vnq̃ ætate maior luxus maiorq; in rebus Venereis, licentia, turpitudo, atq; commixtio fuerit, quàm illo ſeculo, quo primum in hominum corporibus hoc mali genus apparere cœpit. illud tempus incidit in annum reparatæ ſalutis, 1478. & circiter, quo ratione temporis, illa tranſmutatio contigit.

Morbus Gallicus à tempore eſt procreatus.

Sanè, luxum huius mali cauſam eſſe, nemo niſi qui experientiæ contradicere velit inficiabitur. Itaq; hoc in præſentiarũ, tamq; futuræ diſputationis fundamentum certiſsimũ & nos cõſtituamus Morbum

Anno 1478. primum extitit morbus Gallicus.

Venus Morbi Gallici cauſa ſine qua non.

Morbum Gallicum ex Venerearum rerum intemperantia tamq; à cauſa ſine qua non, primum extitiſſe: cui dein fundamento, Medico ſtylo, hoc eſt, modeſto, & naturæ lumini conſentaneo reliqua attexemus.

CAPVT IIII.

Appetitus coitus eſt in vtero & Oſeo.

APpetitus rerum venerearum in muliebri vtero, partim in virilis membri Oſeo conſiſtens, ille eſt, qui prima huius morbi rudimenta poſuit, qui cũ annotato ſupra tẽpore tã vehemens tamq; frequens & inordinatus graſſaretur, omnes morbi tamq; cõiuratione facta in hunc vnum conſpirarunt. Proinde in actu venereo ſciendum eſt, vterũ qui tamq; ager hîc ſe habet, omne id quidquid in viro venenoſum, infectum ac contagioſum eſt, attrahere. atq; ſic attracta illa materia in ſe reſeruata eo loco morbi primitias facere, cum qua deiñ fœmina ſi quis alius cõgrediatur, in ipſo attractione forti exiſtente, contrahit & ille contagium. Contagij enim communicatio ſic ſe habet, veluti in amphoram aquæ modicum croci coniectũ totam aquam tingit, ſic illa parte contracta lues paulatim in totam corporis ſubſtantiam ſubintrans graſſatur, integrumq; corpus depaſcitur. Verum hîc quis mihi obijciat, & ante hæc tempora per venereas commixtiones, contagioſos quoque morbos inuicem communicaſſe viros ac mulieres, neq; tamen vnquam Morbo Gallico, ſimile malum comparuiſſe, huic ego ſic breuiter reſpõdeo, ab nulla vnquàm hominum memoria tantam fuiſſe in veneris vſu intemperantiam, quæ tantum malum excitare potis fuiſſet, quàm illo ipſo ſeculo, quo Puſtulæ Gallicæ primum extiterunt. Quocirca extra dubium eſto, Morbum Gallicũ, malum eſſe ex omnis generis contagioſis affectibus conflatum, non ſecus ac pictores quandoque plures inuicem colores commiſcere, ex quibus tandem vnicus oriatur, cernimus. Quod ſi vero quis Diuinitus immiſſum hoc mali genus hominibus eſſe dicat, huic non vſque adeo contradixero, verum de naturalibus cauſis, hic agimus non de illis, quæ ſupra naturam ſunt.

Vterque in Venere tamq; ager ſe habet.

Contagium vt ſerpat.

Obiectio.

Reſponſio.

Morbus Gallicus ex omnibus contagioſis eſt conflatus.

CAPVT V.

ATqui temporis contemplationem iam omittamus, atque ad negotium ipſum accedamus propius. Verum vt Theoriam noſtram rectius intelligatis, ſcitote hunc mihi primarium ſcopum propoſitum eſſe, vt oſtendam, Morbum hunc nouum eſſe, ex variis tamen antiquis, accedente luxu compoſitum, veluti iam prioribus capitibus abundè demonſtraſſe me perſuaſum habeo. Quia vero ex alijs eum morbis componi conceſſum iam eſt, ex hoc manifeſtum euadit, neminem illo affectu corripi poſſe, qui ſano ſit cor-

Sani abſolutè contagium nõ ſuſcipiunt.

pore,

pore ſed vt is morboſus ſit neceſſario requiri, neq; neceſſum eſt tamen eo ipſo puſtularum morbo quemq; affectum eſſe: ſufficit enim quilibet alius morbus qualiſcunq; ille tandem ſit: nam luxu accedente facile illa complicatio per contagium efficitur, morbusq; tranſmutatur. Paucis adductis exemplis negotium clarius reddamus. Eſto podagricus quiſpiam qui eum affecta iam in vtero muliere congrediatur, is tum dum in actu eſt, illud venenum ab anteceſſore ſuo immiſſum in ſe attrahet, ex quo dein tophi ac paralyſes fiunt, atque ſymptomata ea quæ podagram prius comitabantur, iam morbi Gallici fæturæ fient. quod ſi interim plus minuſuè ſigna podagræ perdurent, ad tranſmutationis magnitudinem cauſam referemus. Sic ſi Eſthiomeno quis conflictetur, & cũ infecta commiſceatur, quia Eſtiomeni operatio, vlceratio eſt, vlcera Gallica generabuntur. Similiter Colica in paralyſin abit cum Morbo Gallico, ſcabies in puſtulas &c. Viciſsim ſi per illum congreſſum alius contagioſus morbus, vt materia podagrica, Eſthiomeni ſalſedo, dulcedo aliaq; huius generis communicetur, iam compoſitum euadet malum ac varijs ſymptomatis puſtulis, vlceribus tophis &c. comitatum prodibit. Similiter & de Morphea ac Lepra iudicandum: omnes namq; materiæ pro varietate luxus tranſmutantur. Etenim ſpermatis infectionem ſiue ea à Phyſicalibus ſiue Chyrurgicalibus morbis facta ſit, neceſſario conſtituere oportet. Etſi enim quandoq; pruritus, Eryſipelas, gõnorrhea, vel cambucca primum videatur ſaltem eſſe, tamen per ſeminis reſolutionem tandem illò degenerant. Per illam namq; reſolutionem ac commixtionem coniunctione quadam in ſuum medium, hoc eſt puſtulas tranſmutantur, manentibus tamen ſemper illius tranſmutati affectus ſignis, forma, natura, &c.

Podagra in venere vt abeat.

Vlcera Gallica vnde fiant.

Spermatis infectio neceſſaria eſt ad huius mali generationem.

CAPVT VI.

OBſeruandum ergo eſt quod vbi luxus ac libido ſuam iam matrici nequitiam impreſſerint, ſic vt ex illa compoſitione nouus morbus generetur: de triplici in vniuerſum morborum genere periclitentur ægri. Etenim qui defluxionibus obnoxij ſunt, ij vnà cum puſtulis, paralyſin, ſtuporem, podagram, arthritim, tumores tophos aliuduè aliquod ſimile malum, nè interim Guttam omittamus, contrahunt, quibus dein defluxionibus per luxum à matrice dolores complicantur, Morbusq; gallicus copulatur. Hinc illa ſpecierum morbi Gallici varietas exiſtit, vt vix duos eodem modo affectos iuueniri poſsibile ſit. Similiter de internis morbis iudicandum eſt, verbi cauſa, in hydrope quædam internorum viſcerũ corruptio eſt, cui tamen ſi puſtulæ gallicæ complicentur, pro ipſarum more actiones ſuas exerere ſolẽnè ac peculiare eſt, huiuſmodi nam-

que mor-

Defluxionum fæturæ.

Varietas Luis Gallicæ vnde

que morbi, (niſi iam in ſua iubilatione ac exultatione conſiſtant) II. nihil præter dolorem mali vlterius inferre poſſunt. Secundò ſi materia ſpermatis à ſcabie, pruritu, cicatricibus, malo mortuo &c. infecta fuerit, tum iſtæ finales oſtenſiones cum ſuis coæqualibus, in III. ſimilis naturę puſtulas abeũt. Deniq; ſi ab Eſthiomeno, Cancrena, vndimia, ſclyroſi, infectum ſemen ſit, tum Corrodens natura in hexin abit, quod ipſa ſua natura vlceratiua fuerit, tum vlcus facit: ſin minus, nullũ vlcus fiet. Hęc ergo cauſa legitima eſt, propter quam tumores, tophi, vlcera, puſtulæ, herpetes, paralyſes & ſimilia in Morbo Gallico fiunt, quę tamen omnia cum mille modis eueniant, pro varietate eorum morborum qui cum contagione in vtero concepti ſunt, diſtinguenda erunt. Quamobrem quicunque ex huius morbi curatione laudem affectant Medici, omnibus modis in id incumbent, vt primum ſpecies accuratè à ſe inuicem diſtinguere, tum ſuis certis ſignis internoſcere addiſcant: ad quam conſiderationem apprimè vtilis erit lectio libelli noſtri, cui titulum fecimus de morbis inueteratis.

Species luis Gallicæ vt diſtinguantur.

Liber Paracelſi de morbis inueteratis.

CAPVT VII.

CVM itaquè puſtularum (meo iudicio) peculiaris aliqua origo non ſit, niſi quatenus ex reſolutis in ſperma morbis, commixtio quædam facta, dein vniuerſum corpus perreptauit, (nihil enim perinde per totum corpus, ac ipſum ſperma permeabile exiſtit) nõ inconueniens videtur omnium reliquorum morborum ſigna, antequàm ad huius inquiſitionem quis accedat, cognitione perquirenda eſſe. Atq; etſiamſi morbus qui ſignificatur, non ſtatim in oculos incurrat, indubitatum tamen eſto, nullum penitus eſſe morbũ qui non multò ante malignitatis ſuæ fundamenta iecerit. Sunt namq; morbi, qui cùm ante viginti annos non dubijs ſignis ſe prodiderint, poſtea tandem ab ipſis ægris, atq; medicis contempti, plenè eruperunt: alij vero etſi diu latuerint, tamen numquàm penitus ſub conſpectum ſe dant, ſed vltrò ab ipſa natura abſumuntur. Itaq; ſi hoc genus morbi ingruat, ex Medici officio erit, vt iuxta illius ſigna illud dignoſcere queat. Proceſſus autem reſolutionis illius de qua diximus in hunc ferè modum habet. Cùm in illo actu Luxus quis eſt, tum morbi qui in hominis illius corpore inſunt, per appetitum reſoluuntur, atque vnâ cum ſpermate in aliud muliebre ſcilicet corpus tranſeunt: verum non niſi vi, eos reſolui poſſe, ignorandum non eſt. In hunc ergo modum in ſperma, ſeu quod ex ſpermate generatum eſt, propagato morbo, ipſe, donec per multas generationes paulatim abſumatur, perpetuo hereditarius eſt. abſumi paulatim dico; quia nihil à corruptione immune eſt, nec ſanitas, nec morbus, imò ne ipſa quidem mors. Obſeruandum ergo in ſemine.

Sperma totũ corpus facillime permeat.

Morbi xx. annis latere poſſunt.

Hæreditarij morbi ex contagioſis.

latere

latere ſperma cum omni ſua malignitate, atque ex eo cauſam omnium ægritudinum ac impreſsionũ prouenire. Hinc in prole morbi ſeminarium eſt, ob eamq́ cauſam in liberis morbi fiunt qui debebant parentes afflixiſſe. Vt iam lepra, lues Gallica, aſthma, peripneumonia, diſtortio, aliaq́ ſexcenta mala (quæ vix calamus fundere poteſt) liberos affligentia, ſanitatis parentum certiſsima ſigna exiſtunt. Verum de hoc puſtularum genere, in praxi copioſius ediſſeremus, nam cum illic in ſignorum explicatione prolixior ſim futurus, commodius quàm in Theoria omnia addiſcentur. Sed quemadmodum illo modo venenum communicatur, ſic hoc loci multò vehementius, adeo vt quandoque à parentibus totum abſcedat, ſoliq́ fœtui implantetur. Quin & poſsibile eſt, vt etſi à parentibus abſcedat, nil tamen incommodi proli adferat, maximè vbi admodum calidi vteri ſunt, vt venenoſam illam materiam diſsipẽt, vel ſi forte in ipſum vteri fundum, in quo fœtus receptaculum eſt non pertingat. Denique ob nobilitatem ſuam quandoque à maligna illa materia ſemen ſeparatur, atque tum malum in parentibus remanens fœtum non affligit, quemadmodum & vbi eſſentia illa maliciæ in vtero ſubſiſtens ad prolem non penetrat, quod ferè fit vbi bilioſi vteri ſunt: namq́ poſt ſperma nihil eſt, quod æquè celeriter corpus vniuerſum peruadat. Quòd ſi præterea & ipſa pars imbecillis ſit fieri vix poteſt, quin mulier, illa morbo Gallico corripiatur. veluti è contra, ſi vir illud ad ſe attrahat, periculum eſt ne eodem morbo capiatur.

Contagium quandoque plene quandoque penitus non proli communicatur.

Bilis celeriter corpus peruadit.

CAPVT VIII.

VBI itaque materia ex matrice abſoluto actu cum natura effluit, non ignorandum iam per totam corporis ſubſtantiam materiam diſperſam eſſe: in illa tamen abſceſsione ſingulares aliquas partes, præ cæteris occupari, atque deinceps exedi, in tumorem attolli vel exulcerari, pro natura ſcilicet materiæ priorem morbum cauſantis: namq́ quilibet morbus ſuum peculiarem locum obtinet, in quo exaltetur. Adhæc in puſtuloſo affectu nulla vis ineſt, qua ipſe per ſe ſine adiumẽto & acceſsione alterius morbi, vlcera, tumores, tophos, &c. efficere poſsit. itaque ſi aliquis talis affectus erumpat in hunc modum procedendum erit. Si ipſe in paralyſin abeat, argumento eſt prius defluxionem quandam fuiſſe à qua morbus ſeu dolor excitatus ſit, atque cum nec puſtulæ, nec tumores fiant, dulces defluxiones eſſe pronunciandum.

Morbi omnes ſingularibus in locis exaltantur.

Paralyſis defluxionis eſt argumentum.

Sin Puſtulæ, Phlictenes, ac Herpetes erumpant, ſciendum ipſas extrinſecus coagulari virtute morborum antecedentium, id eſt, extra locum ſuum obtinere, non tamen ſine luis Gallicę diſpoſitione, qua à reliquis morbis diſcernuntur. Deniq́ quæ in vlcera abeunt

affectiones, inueteratum morbum Chyrurgicalem arguunt com-

Leqra & Podagra cum Lue Gallica complicatæ non curantur.

mixtum eſſe: quorum ſanatio facilis vel difficilis ex natura ipſius morbi dijudicanda erit. Verbi cauſa, ſi lepra commixta ſpermati quemq́ infeciſſet, iuxta eius malignitatem pronunciandum foret, atque incurabilitas prædicenda; ſimiliterq́ de podagra prognoſticandum, niſi forſan quiſpiam Lepram ac Podagram, ſeorſim ſubſiſtentes curare poſſet. De Lethalibus quoque morbis ſimile penitus iudicium eſto, veluti in reliquis quoq; morbis agendum diximus. Quò autem prædictiones certiores fiant, omnes qui ei rei ſtudent admonitos volo, vt quintum librum noſtrum de ſignis morbi Gallici ſedulò legant & relegant: non enim feliciter prædicent ſaltem ſed & optimo ſuceſſu Medicinam facient. Iudicium dein confirmabit quoq; lectio libri de vlceribus, in quo quemadmodum ſingula vlcera primo exoriantur, ac in ſe mutuo tranſmutentur oſtenſum eſt. ad eos itaq; libros ſedulum lectorem remittimus, nè hic actum agere videamur.

Liber Paracelſi de vlceribus.

CAPVT IX.

Quemadmodum itaq; nos hactenus de cauſis & origine præſentis mali diſſeruimus, ſic omnino volumus & iubemus, vt quicunq; de huius morbi cauſis etiam diſputationẽ inſtituere volunt, prius omnium reliquorum morborum cauſas ad vnguem teneant: dein vt quomodo per luxum tranſmutatio fiat in Gallico morbo ex ipſa rerum natura petitis principijs, ediſſerant: nam de ijs qua diuinitus immittunttur, morbis in præſentiarum nobis ſermo non eſt. Atqui aliam quam naturalem huius mali cauſam eſſe noſtram ſc: in rebus venereis intemperantiam, non poſſum non affirmare, cum ipſa experientia edoceat neminem hac lue corripi niſi qui immoderatius res venereas ſectetur. Adhęc cum Medicina nos penitus non deſtituat, ſed mali curationem largiatur, certiſsimum eſt, ſi quo modo curationi euentus non reſpondeat cauſam nõ pręſtiti auxilij nequaquam Deo, ſed inſcitiæ Medici adſcribendam eſſe: namq́ etſi Medicus remedium teneat, niſi tamen accuratè morbos diſtinguere ſciat, neutiquam rectè curare poterit. Quocirca non immeritò quiſpiam in hoc genus Medicaſtros inuehatur, qui cum Linguarum Græcæ ac Hebraicæ nonullam cognitionem habeant, ob id quoq; in medica arte primatum ſibi vſurpare conantur ſc: vt ſic miſeræ plebeculæ tutius imponere queant. nam eo ſaltem nomine, Doctoris vel Licentiati nomen ambiunt, ac nationes plurimas peruagantur, vt omnes impunè excarnificare audeant. verum quanta artis Medicę peſtis illa ſit, quod pleriq; medicorum ſola lectiõne contenti nullo prius adhibito vſu, quemuis morbum curare aggrediuntur, paucos eſſe puto qui non intelligant: nam etſi

Cauſa luis Gallicæ ſolum eſt naturalis.

Morbi niſi diſcernãtur etiam optimis remedijs non cedunt.

reme-

In remediorũ legitima vſu quæ ſint conſideranda.

remedium quale nam ſit ſciant:tamen niſi quoq; qua forma, quomodo,quando,quibúſue illud conueniat experientia prius didicerint,plus damni dabunt,quàm ægris tolerandum ſit. Summũ certe illud in empyrica Medicina malum eſt, quod ferè cui affectui remedium conneniat ignoratur. Quamobrem nos deinceps ea quæ in Practica Medicina hactenus deſiderata ſunt,ſummo ſtudio, & quanta poſſumus fide conficiemus: namq; quæ hactenus alij de facienda Medicina conſcripſerunt volumina,nil niſi ad emungẽdas pecunias,non autem ad curandos morbos faciunt. Hûcuſq; vero à nobis commemorata,tamq; Prodromos quoſdam ac Prolegomena Practicæ Medicinæ eſſe volumus. itaquè de principijs nil admodum ſolliciti erimus amplius, cum tempus ac natura ſubinde varia atque diuerſa,tam ſenſibilia quàm inſenſibilia,producere non deſinant,quæ cùm inter homines Adamum, Abrahamum, Dauidem,atque ipſum ex parte Chriſtum diuerſiſsimo ingenio prædítos produxerint; quis dubitet, in morbis etiam nouas ac diuerſas formas effici poſſe: namq; omnes ſectæ,ſubſtantiæ,partes & quicquid vſpiam in rerum natura exiſtit,ſic inquàm omnia comparata ſunt,vt ſubinde noui aliquid producere,nulli prohibitum denegatúmue ſit. Atq; perinde vt ingenia varijs modis immutantur , iam illis delectantur,iam iſta amplectuntur,ſemperq; poſteriora,recentiora habentur: ſic in tranſmutationibus eſſentiarum, formarum, colorum, in morbis res ſe habet. Sed iſta ad librum de ſignis referuemus.

Nouos morbos vt homines natura perducit.

CAPVT X.

Mineralium diuiſio.

Corroſiua Mineralia.

Melliflua Mineralia.

Curatio Mineralis duplex.

ITaq; ante omnia omnium morborum Minerales naturas,tam Phyſicas, quàm Chyrurgicas diſtinguemus,in eum qui ſequitur modum. Minerales naturę, vel ſunt Corroſiuæ,vel Mellifluę:quæ Corroſiuæ ſunt,illę in depaſcentes nouasq; formas abeunt, Puſtulas,Phlyctenas , Eſcharam, Herpetem,vlceraq; his ſimilia efficientes. Quæ vero Melliflua ſunt Mineralia,nihil horum penitus producunt. Etſi enim quandoq; Melliflua Corroſiua ipſa imitantur, tamen in huiuſmodi caſibus Corroſiua mortua,ac viua in ſua operatione eſſe intelligendum eſt. Itaque Melliflua ea dicantur, quæ in defluxiones , dolores articulorum, Paralyſes ac Tophos tranſmutantur. Ex quo ſequitur duplicem curandi rationem exiſtere: Phyſicalem Mellifluis, Chyrurgicalem, Corrodentibus deſtinatã. proinde cauendum ne hanc cùm illa & viciſsim confundamus, niſi forſan Melliflua cum Corroſiuis complicata duplicem curationem requirere viderentur, tum & illud ſedulo cauendum, ne ea quæ fixa iam ſunt in tranſmutationem deducere conemur; ſiquidem

omnia tranſmutata in membris, non autem in Mineralibus ſubſiſtunt, quantum ad fixa attinet. Veluti enim duo Mineralia vna ſunt, aliud dulce, aliud auſterum, ſic & duæ fixæ eſſentiæ ſe mutuo comitantur, quæ niſi reſoluantur, omnem curationis ſpem præcludunt.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE TVMORIBVS Puſtulis ac vlceribus morbi Gallici, Liber quintus,

DE SIGNIS MORBI GALLICI EX CHYrurgicis morbis nati.

CAPVT I.

ABSOLVTIS itaq; iam tandem tranſmutationum modis, ad Signorum contemplationem tam Theoriæ quàm Praxi Morbi Gallici conſentaneam, deſcendemus. Signorum ſiquidem is vſus ſingularis exiſtit, quod per ea externorum internorumq; morborum, tum à ſe inuicem, tum à morbo Gallico, dignotio petatur. Sciendū proinde, infectionem ſeu contagium tribus modis accidere, itaque ſignorum rationem trifariam quoq; ſeſe habere. Primus modus quo Puſtulæ Gallicæ concipiuntur, per Luxum fit: alter cum hæreditario iure in ſobolem propagatur: tertius quando ex contactu corporum infectorum ac contagioſorum malum communicatur. Primus modus explicatus iam nobis eſt. ſequitur nunc alter, in quo (veluti ex proximo libello patet) obſeruandum, etſi iuxta naturas parentum iudicentur liberi: tamen quandoq; tam præſtans ſemen eſſe, vt non ſtatim venenum illud concipiat, liberiq; à morbo immunes euadant. Sin ex contactu naſcantur Puſtulæ, vt veſtimentorum ſtragularum, vaſorum, inſtrumētorum, uel quod in eodem lecto cùm contagioſo quis recubuerit, tum ferè ante anni ſpacium Morbus Gallicus non iudicatur, niſi forſan Chyrurgicus aliquis morbus occaſionem præberet, vt æquè ac per luxum ſubito vniuerſum corpus inficeretur: Aliâs enim ante elapſum anni ſpacium, de malo certi quid non pronunciatur, namq; natura à ſolo contactu, tam ſubito corrumpi nequit. Quod ſi Coſsi in corpore lateant, ij tum

Signorū vſus.
Contagium tribus modis fit.
I. II. III.
Contagium ex hæreditate.
Contagium ex contactu.
Coſsi.

ÿ tum protruduntur aliâs multo quoque tempore non prodituri. Quamobrem etſi ex huiuſmodi luxi Coſsi naſcantur, non tamen Puſtulæ Gallicæ appellari merebuntur. veluti ſi Podagra vel Paralyſis, (quæ aliquandiu latuiſſent) à luxu proritatæ erumpant, nõ ſtatim Morbi Gallici, ſed ſuo potius nomine afficientur. Si huiuſmodi morbi Remediis lui Gallicæ deſtinatis, intra anni ſpacium non curentur, vel ſaltem repellantur, tum non amplius Coſsi, Podagræ, Paralyſes, &c. Sed Gallici Morbi, vocabuntur. Itaque non niſi præmeditatè ad curationem puſtularum accedendum eſt, ſeduloq; inquirendum, ex quo modorum genere affectus exiſtat. Etenim præter tres modos commemoratos quartus aliquis non datur. Quin ea naturæ benignitas eſt, vt etſiamſi quis ad morbum diſpoſitus ſit, imò eo iam quaſi laboret, non tamen ſtatim morbum ſæuire vel adaugeri patiatur: non enim omne quod ruinam minatur ipſa deiicit, ſed omnibus modis ſuffulcire conatur. Quocirca nolim quemq; exiſtimare me ſic categoricè pronunciaſſe, vt quicunq; vel luxu, vel contactu, vel parentum vitio, morbi primitias poſuerit, ſtatim contagioſus proſcribatur. Siquidem naturam cõſtat vbicunque poſsibile eſt, corporis noſtri ſtructuram ſartam tectamq; ſeruare conari, in aliis tamen atq; aliis fœlicius, pro temperamentorum ſcilicet bonitate.

Naturæ in nos clementia.

CAPVT II.

QVO autem fœlicius in ſignorum explicatione verſemur, ôbſeruandum erit Morbum Gallicum, non vnius modi eſſe, ſed omnino varium, variisq; formis inſignitum, quas nos breuitatis gratia in quinque omnino differentias retulimus, quæ ſunt. Herpetes, Puſtulæ, Paralyſis, Tumores, Vlcera, &c. quæ ſingulæ deincepsin varias iterum diſpeſcuntur ſpecies: varij namq; Herpetes ſunt, variæ Puſtulæ, variæ Paralyſes, varij tumores, variaq; vlcera. nimirum quia multi morbi exiſtunt, qui herpetas, vlcera, tumores, & ſimilia producant. Quod ſi ergo pro illorum morborum diuerſitate iſta diſtinguuntur, quomodo non ratione Luis Gallicæ quoque ſeparari debebunt? Singulas itaque differentias quàm fieri poterit breuiſsimè in ſuas ſpecies ſubdiuidamus. Herpetes ſub ſe continent Serpiginem, Guttam roſaceam, Cicatrices, & ſimilia. Puſtulæ, ſpecies habent, Exanthemata, Pruritum ſcabiem, &c. Tumorũ genere cõpræhenduntur Podagra, Tophi, Scyrrhi, &c. Sub Paralyſes autem referũtur à defluxionibus nati morbi, Arthirtis, Iſchias, fluxus menſium inordinatus, mineraliumq; fluxus. Vlcera deniq; diuiduntur, in Eſtiomenon, Phagadenam, Ignem Perſicum, & his ſimilia mala. Haſce differentias accuratè in medendi ratione ob-

Morbi Gallici quinq; ſumma genera.

Herpetis ſpecies. I.

Puſtularum ſpecies. II.

Tumorum ſpecies. III.

Paralyſeos ſpecies. IIII.

Vlcerum ſpecies. V.

ſeruare conuenit,ſiquidem pro horum affectuum ratione curandi, rationem immutari contingit. Verbi cauſa, ſi quis vlcere Gallico laboret, conſiderandum iam eſt, cuius generis illud ſit. ponamus Eſthiomenon eſſe, hinc vtricꝫ manifeſtum euadit, cum vlceris Gallici remedio, medicamentum Eſthiomeno ſanando deſtinatum, commiſcendum eſſe. Hinc etiam cauſam cognoſcere licet, quamobrem vno eodemcꝫ vnguento Herpetes, Puſtulæ, vlcera, Tumores &c. non curentur: cùm tamē omnia morbus Gallicus ſint: nimirum ſingulis ſpeciebus, ſingulæ remediorum formæ conueniunt: & veluti in ſimplicibus vlceribus, Phagadena Eſthiomeni, vlcus ſordidum, Lupi remedio non curantur, ſic in Gallico morbo ſuas quaſdam differentias eſſe intelligendum eſt. Sic quocꝫ tumorum remedia cum podagricis medicamentis commiſcenda ſunt, ſi aliqua participatio ſubeſſe intelligatur. Sic exanthemata cum Serpigine, puſtulæ cum Alopecia confuſæ, mixturam remediorum indicare cernuntur. Summa itacꝫ cura in diſtinguendis Luis gallicę ſpeciebus adhibenda erit, & quæ ſpecies cum quo genere implicetur inquirendum ſedulo: nam Gallicam luem eſſe, ad curationem non ſufficit ſcire, niſi etiam quænam ſpecies ſit cognoſcatur. Itaquè non immerito vulgaribus Medicis huius mali curationem nimis arduam affirmamus, ſiquidem illi ſua remedia non vni alicui ſpeciei deſtinata, ſed omnibus in vniuerſum, ſub eodem genere confecta adhibent.

Remedia vt ſint permiſcenda.

CAPVT III.

QVO autem differentiæ quibus à ſe inuicem quinque ſpecies euariant rectius intelligantur, ab Herpete auſpicati aptiſsimo ordine ſingulas definitione explicabimus. Eſt itacꝫ Herpes, Morbus Puſtuloſus, cuius tres ſunt differentiæ: quandoque enim cutem depaſcitur, quandoque inſtar exanthematum apparet, ſine tamen cutis noxa: nam non per poros cutis, ſed per ipſam cutis ſubſtantiam erumpit. Hinc euenit quod Herpetes ſæpe cruſtas faciant, ſæpe vero vomicas excitent, (nimirum quia cruſtoſa aliqua materia iuncta eſt) ſæpius Rhagades, pruritum, &c. generent, idcꝫ certis quibuſdam & ad generationem aptis locis. Quamobrem de Herpete ſciendum, ipſum cum intra corpus operationem nullam perficere poſsit, per cutem erumpere, ibicꝫ rubiginis inſtar conſiſtere, atque non ſecus ac rubigo ſolet, exteriores partes depaſcere, quod non ipſi ſolum, ſed & omnibus exanthematis commune eſt: itacꝫ ad exprimendam illius naturam cum nomine Gallico, ipſius ſpeciei nomen coniungatur.

Herpes quid.

Herpetis differentiæ.

Herpes eſt inſtar rubiginis.

Tumores.

Tumores vero Gallici non rarò verrucarum ſimiles fiunt: hinc ſi illarum materia commīſceatur Condylomata fiunt, in ano & pudendis

dendis

dendis alijsq; corporis partibus: differunt tamen à Condylomatis & Verrucis reliquis,quatenus contágij quædam ſigna habent.Sũt deín tumores , qui in altum attollunt affectas partes , veluti ſunt ij quí in Arthritide & Podagra fiunt , quiq; à defluxionibus corpus inueſtantibus,attolluntur:hi inq; ſignis quoque Lui Gallicæ proprijs diſtinguuntur.

Puſtulæ.

Puſtulæ autem,per ſe ſuaq; natura,nil niſi cruſtæ,ſeu Eſcharæ ſunt:ex vna enim eadem materia iſta fiunt.quamobrem cum Coſsi, Saphati,&c. ſimiliter ſe habeant,ipſorum naturam quandoq; Puſtulæ imitantur: nam ex natura Salis, ex qua omnes cruſtæ fiunt, ſingula iſta generantur,differentię vero ac proprietates quibus ſingula inſigniuntur,ex ſpermatis ac Mineralium varijs corruptionibus ortum habent.

Paralyſis quid.

Paralyſis deinceps eſt dolor quidam oſsium, nam fluxiones ſolummodo iſtis in partibus (articulis ſcilicet) ſæuire ſolent. quod ſi in contracturam abeat membrum,vel aliud quippiam aduerſi illi accidat, ab alio quodam externo Liquore, vt verbi gratia in Lue Gallica,tum naturalis illa materia,per ſe conficit quandam venenoſitatem,veluti manifeſtum eſt duo contraria numquàm ſecum conuenire,(non complexionis tamen cauſa)vt in Tartaro & Alumine apparet.

Vlcera quid ſint.

Vlcera deniq; ſunt nihil aliud quàm erroſa Minerarum emunctoria,ſed num ea Gallica ſint, ſingularibus quibuſdam ſignis manifeſtum euadit.obſeruandum tamen quæ ex Phyſicalibus morbis fiunt,clementiora eſſe ijs quæ ex Chyrurgicalibus morbis generãtur. Adhæc quæ ex reſolutis, quàm quæ ex coagulatis rebus fiunt, mitiora quoque ſolent eſſe. Sed de ſignis Phyſicalium ac Chyrurgicalium morborum ſequentibus duobus libellis accuratius pertractabimus.

CAPVT IIII.

QVia vero ad Praxim iam propius accedere ordinis inſtituti ratio iubet, atquè ad praxin quibuſdam hactenus conſtituta Theoremata, ſufficere non poſſent, omnibus notum eſſe cupio, aliam nullam Theoriam mihi probari præter eam quæ Praxi ceu certiſsimo fundamento innitatur.Iterũ, quoniã non pauci erũt qui deuitata prolixitate rem ipſam breuius ſibi explicari cupiant, ijs hoc loco gratificari propoſui. Quod ſi itaq; breuitatem ſpectans, quandoq; quorundam conſimilium morborum mentionem nullam fecero,omnes vt in ęquiorem partem ſtudium meum interpretentur rogatos volo: non enim inſcitia ſed breuitatis ſtudio quædam ſicco pede tranſiliemus, aliàs enim non ignarus ſum. Quod ſi ſingulos morbos pro eo ac res requirit ſermone proſequi vellemus

Theoria vera ex Praxi proficiſcitur.

multæ chartæ non ſuffecturæ eſſent, neq; noſtrum propoſitum eſt, ex quouis Apoſtata vel exule, Medicum facere: quamuis non deſunt, qui ſuo vitæ genere relicto noſtris ſcriptis nequitioſè abutentes Medicorum titulos ſibi vendicent. Itaq; ad ipſum centrum radicemq; morbi idiotis incognitam accedamus, atque morbos quantum in ſe ſunt explicemus: nam ſi quæ extrinſecus morbis ipſis aduenientia intacta prætermiſſa fuerint, ſic ſingulos æquos lectores iudicaturos exiſtimo, tantā eſſe Morbi gallici varietatem, atq; malignitatē, vt verbis totam comprǣhendere vix poſsibile videatur. Verbi gratia, ſi de tentigine praua loquamur, quatenus ea faciem occupare ſolet, ea autem præter hanc & crura vel brachia moleſtare cognoſcatur, ſufficiat hîc partem proſequutos eſſe, cum illa in practico negotio nobis non reticeantur. Accedit ad hoc quod quiuis affectus quacumq; corporis parte conſiſtens, alias quoque partes in conſenſum trahat, adeò vt ſupra vires humanas ſit, omnia methodo comprǣhendere velle. Quoties enim tentigo praua, dū in itinere eſt, vt in malas irruat pedes, crura, brachia, &c. infeſtat? has tamen partes aliter quàm conſorti, lege ac per accidens affici quis affirmet? Sicq; de augmento etiam morborum iudicandum, nam ſi praua tentigo per ſe drachmæ inſtar ſit, ſi ipſa cum puſtulis copuletur, iam decuplo maior, ac vehementior euadet, vbicumq; tandem in corpore conſiſtat. Quod ſi ergo alij morbi ſigna ſua pathognomonica non ſtatim obſeruent, non eſt vt quis nouū ſtatim morbi genus fingat: vnica enim Gallicæ luis complicatio adhibita facile nodum ac dubium tibi eximet, ſed illud vobis diſceptandum iam relinquamus, ne dum nos publici at ægrorum commodi gratia, deſudamus: vos otioſi domi deſideatis, ad quam rem vnicè conducent in vtraq; medicina ſcripti libelli noſtri, ex illis namq; abſolutam ſignorum cognitionem petere licet, quæ nos propter honarios Medicos & nummorum Doctores ſilentio præterimus.

Morbi Gallici mira varietas.

Exemplum.

Morbi per conſenſum.

Libelli Paraceſi de ſignis.

CAPVT V.

VT ergo conſiderationis huius fundamēta intelligatis: primùm leuiſsimam morbi Gallici ſpeciem contemplandam nobis pro ponamus: nam iuxta hanc & de grauiore pronunciare promptius erit. Apparent itaquè quandoq; puſtulæ gallicæ à pruritu & ſcabie non ita multum differentes, non raro ſquammarum inſtar apparēt alio atq; alio loco copioſiores. eas primum pro ſcabiei varijs generibus diſtinguere addiſcas: nam hę cum ſupra id quod ſcabies ſunt, Lues, ſeu contagium quoque ſint neceſſario quàm ſaphati, furfures, tineæ, pruritus, ſquammæ, &c. deteriores quoq; erunt. Quocirca prius quid ſaphati, quid furfures, &c. ſint, inquirendum, & quia eas in ſua natura non contigiſſe certum eſt, non ignorandum

Puſtularum differentiæ.

maiorem

maiorem illis malignitatem communicatam fuiſſe,adeò vt iam per ſe veri morbi non ſint,ſed ſaltem præſagia quædam futuræ Lepræ, Morpheæ,ac ſimilium paſsionum.

Morbi Gallici peculiaria ſymptomata.

Sin Lues Gallica illis complicetur,per contracturas,tumores, herpetes, & alia id Morbi gallici peculiaria ſymptomata, tum ad inquiſitionem ſpeciei, iſtis quinque quaſi capitibus vteris,Contra-ctura ſcilicet,Puſtulis, defluxionibus,vlceribus ſeu abſceſsibus,febribus, tumoribus, cutis exeſionibus. Ea enim ſunt quæ quemq; morbū, qualiſnam ſit, certiſsimè indicant.Itaq; ſi contractura, Puſtulæ, Tumores, Vlcera,&c. iſtis complicentur,iam indubitata de Lue Venerea ſententia pronunciari poteſt. Verbi gratia,ſi ſaphati, furfures,tineæ,ſquamma, pruritus,iſtis concomitantibus ſignis incidant,de Puſtulis gallicis certiſsimum indicium erit. Sin ſquammę decidant,vel pruritus quaſi turgente materia hinc inde replet, furfures, tineæ, ſaphati, tumores, herpetes, aliaq; id genus ſimpliciter habeant,ad ſua genera morborum Chyrurgicorum facile referentur. Hæc autem in eum finem præſenti loco commemoro, vt pro ratione complicatorum morborum Luem Gallicam curatu faciliorem,vel difficiliorem euadere intelligatis. Dehinc notandum quoque,Puſtulas in multiplici differentia inueniri:nam perinde vt formis ſic & ſymptomatis, infinitis modis à ſe inuicem diſtinguuntur.

Saphati.

Puſtulæ ex Eſſeris natæ.

Sic variæ ex Eſſeris natæ Puſtulæ ſunt, aliæ turbinatæ, aliæ albicantes, vtræq; tamen dolore carentes. Aliæ vero ex Formicis generatæ rubicundæ ſunt,calore ſummo moleſtæ. Quæ vero ex Coſſis fiunt,amplæ ſunt, duræ, ac robuſtæ, inuicem tamen vt ipſa met Coſsi multis modis euariantes. Similiter ex Tuberibus plurimæ differentiæ emergunt. quarum aliæ ſublimes, aliæ tumidæ, aliæ rubicundæ,omnes tamen per ſummam ſuperficiem cruſtoſæ ſunt. Denique Variolarum inſtar,quædam Puſtulæ ſunt,caput,pectus, ac pudenda maximè occupantes,hæ nigræ Gummoſæ ac pruriginoſæ ferè ſunt, ac diuturnæ. Eum itaq; in modum ſi Puſtulæ ſeſe habentes occurrant,licet non omnino concordantes, pro ratione ſignorum ad aliquod genus iam enumeratorum morborum, eas tamq; in ſuam claſſem referes. in quibus autem contractura quoq; inuenietur, quia omnimodam primitiui affectus corruptionem oſtendit,eas ſimpliciter ſub Luem Venereàm collocabis:aliæ enim ſine hac ſubſiſtere poſſunt, iſtæ autem non poſſunt non illam ceu cauſam & matrem agnoſcere. Proinde in contemplationem ſignorum ſedulo incumbendum, quo in opere practico,ſingula à ſeinuicem mala accuratè diſtingui poſsint.

Ex Coſsis natæ Puſtulæ.

Ex Tuberibus natæ Puſtulæ.

Puſtulę gummatæ.

CAPVT. VI.

Sunt dein Puſtulæ Gallicæ, quæ ſecus, ac cicatrices, Herpetes, impetigines ac panni ſe prodũt,veluti ſunt exanthemata,quæ

ijſdem

ijſdem ac illa locis erumpere ſolent, (quemadmodum & cicatrices quæ toto quandoque corpore apparent) Sin ea infecta contagio fuerint, tum durioribus ſymptomatis vt ſunt, contractio, tumor, vlcus, &c. conflictantur. Nullus enim omnino morbus, qui ſi cū hac Lue complicetur, non maiorem ſubito contrahat malignitatem.

Morbi omnes ſi cum Lue Gallica complicentur malígniores euadunt.

Itaq; ſi cicatrices in corpore appareant, quibus contractura complicata ſit, de Morbo gallico pronunciato; ſimiliterq; in Herpete impetigine, ſerpigine ac pannis agito. ſin contractura non concurrat, tamq; ſimplices morbos curato. Hinc cùm argentū viuum ad iſtos morbos curandum quandam virtutem participet, ignobiles quidam agyrtæ magnam illi remedio laudem conciliarunt, cùm hoc genus mala pro puſtulis gallicis curanda ſuſcepiſſent.

Agyrtæ Mercurio magnā laudem per accidens conciliarunt.

Quò autem Herpetem ab Exanthematis diſtinguere queas, primum ad morborum deſcriptiones recurrito, quibus ſi cruſtæ copulentur, etſi nullum præterea ſignum adſit, præter fiſſuras ſeu Rhagades manuum, pedum, labiorum ac auricularum, tum audacter pronunciabis Puſtulas gallicas eſſe, ex Herpete, impetigine, ſerpigine, panno, cicatricibus, hisq; ſimilibus malis, natas.

Herpes vt ab Exanthematis diſtinguatur.

Canon.

Quin hoc catholicū eſto quod vbicumq; aliquis affectus, ſuprà id quod talis eſt, aliquid amplius eſt, (id eſt, malignior exiſtit) ſtatim ad Morbum Gallicum referri debeat, inter omnia autem auctæ malignitatis ſigna, vel vnæ Rhagades maximè excellunt.

Formarum varietas in LueGallica.

Præterea Morbus Gallicus nonnumq; formam ſuam miris modis tranſmutat, iam vt verruca, iam ceu bronchocale, iam vt varix, iam vt vlcus ſcliroticum, iam vt ſcrophulæ ſeſe repræſentans, atq; huius ſane ſpeciei, dubia & tarde prodeuntia ſigna ſunt, ſuis tamen modis diſcernenda, quandoque enim bothor, porros, polypum, nactam, natam, naptam, formicas, Chiolos, medenas, exituras vel aliud quidpiam his ſimile referunt. Veruntamen quemadmodum monuimus, in prædictione is modus eſto, vt ſi (verbi cauſa) varices appareant, ſigna tamen & proprietates varicum omnino non obſeruent, ſed non obſcuram malignitatem comitem habeant, Puſtulas Gallicas ex Varicibus natas eſſe pronuncies. Sic Puſtulas Gallicas, verrucas repræſentantes, ex Verrucis natas dices, ſic de nodis ſicq; de callis iudicandum quoque.

Varices vt malum portendant.

Adhæc in Gallica Lue frequenter tumores duri; ac Scirrhoſi reperiuntur, magnitudine multum abinuicem differentes, Malignitate apoſtemata ſimplicia admodum excellentes. Formarum differentiæ ferè iſtæ ſunt, quod nunc glandulas, modo ſchrophulas, modo teſtudines referūt. quarum omniū diſtinctio vt & ipſius morbi Gallici, ex primaria morborum partitione petenda erit. Multitudinem harum diſtinctionum miraberis ſcio, verum reuera varietas Chyrurgicalium morborum quæ ſingulorum affectuū ferè ſingularis eſt, non ſaltem haſ-

Tumorum differentiæ.

ce di-

ce diſtinctiones, imò abſolutiſsimam atq; omnibus modis perfe-ctam cognitionem requirit. Itaque non cuiuis Medicaſtro Luem Gallicam tractare promptum eſſe manifeſtum euadit, cum tantum ſubſit periculi vt centies etiam quandoq; deſperet peritus medicus antequam optatum contingat portum. Quocirca non immerito toties moneo atq; inculco, vt morborum omnium cauſas inquira-tis, vt vnde porri, nacta, nata, napta, furunculus, chiadus, botho, po-lypus &c. generētur, intelligatis: nam ſinguli iſti morbi in matricē deriuari ac accedentibus puſtulis tumoribus, vlceribus, herpetibus & in morbū gallicū tranſmutari poſſunt, &c. quemadmodū iam & antea abundè demonſtratum fuit.

Cauſæ morborum ſedulo ſunt inquirendæ.

CAPVT VII.

VEluti autem notum vobis eſt, vlcera alia corrodentia eſſe, alia virulenta: & illa rurſum, ambulantia, lata, cancroſa, cauernoſa, eſthiomena &c. Sic eadem ipſa quo pacto ſub Gallicæ luis claſſem referenda ſint non eſt ignorandum. Itaq; vbi illa vlcerum corro-dentium ſpecies, præter ſigna pathognomonica, aliaq; longa expe-rientia obſeruata, adhuc maiorem aliquam malignitatem cum con-tractura oſtenderint, tum ſine cunctatione Luem Gallicam eſſe pronunciandum erit. Namq; vbi materia illius morbi ad concipi-endam luem hanc, diſpoſita iam eſt, tum centuplo vehementius meatus illos per quos alias fertur, afficit, adeo vt vbi vlcus coroſiuū eſt, corroſio vſq; ad xxxv. gradum extendatur. Sin ambulatiuum ſit, centuplo maiore dolore (accedentibus ſignis morbi gallici) par-tes ſubiectas erodere ſolet. Similiter vbi lata, cancroſa, eſthiomena aut cauernoſa fuerint, ijſq; lues gallica copulata ſit, & dolorem ma-iorem eſſe, & curationem ex Gallica ex ſimplici componendam fo-re intelliges. Proinde ſi in hunc modū vlcus Gallicū generetur, ſci-endum relicta illius antiquati morbi cauſa, aut proximam quę vl-cerationem fecit, tollendam accedes.

Corroſio in Lue Gallico ad xxxv. gradum extenditur.

Viciſsim Elephantiaſim contemplemur, quo pacto ea ſi in Lu-em Gallicam abeat internoſcenda ſit. Principio ergo ſi in Luem Gallicam degenerare incipiat Elephantiaſis, tum variæ puſtulæ ac contracturæ fiunt, quæ pro more Elephantici morbi (cui tardè in-creſcere peculiare eſt) tardè augentur, corpus exſiccant, & ſydera-tum reddunt. Proinde antequam contagium in Elephantiam abe-at, hoc eſt, priuſquam Gallicus morbus perfectè factus ſit, difficilis eſt prædictio, quemadmodum & de Lepra, Elephantiaſi, ſimilibus que diuturnis morbis periculoſæ ſunt prædictiones. ſed vbi iam Elephantiaſis per totum corpus ſerpſit, ac in locuſtas decubuit, vel vbi Elephantica lues iam in puſtulas abijt, tum de confirmato ma-

Lues Gallica ex Elephantiaſi vt cognoſcatur.

Elephas tardè increſcit.

lo, non

lo non vſq; adeo difficile eſt pronunciare. Nam in hoc affectu quã-
ta miſeria ſit, explicari verbis vix poteſt: etenim cum per ſe morte
grauior morbus ſit Elephantiaſis ſi eidem ſupra id Lues Gallica co-
puletur quoq; iam centuplo cumulatior miſeria euadit. Siquidem
manum, pedem, latus vel aliam aliquam partem occupans exſiccan-
do, erodendo, in tumorem attollendo, vlcerando (inſtar lepræ)
tam miſerè excruciat vt Elephantia iam exoptanda foret. Quin in
Mirum. tantam quandoq; magnitudinam locuſtas ab hoc malo excreuiſſe
obſeruauimus, vt qua corpus aliâs naturaliter ſe habens maximum
exiſtat, mole hac multis modis ſuperaretur.

CAPVT VIII.

Similiter de Morphea quæ ſolam faciem aliâs occupare conſue-
Morphea. uit, iudicandum. Atqui quoniam Morphea non niſi vitio to-
tius corporis fieri poteſt, & facies minimum ad eius generationem
confert, manifeſtum euadit quod ſi Morpheam recipiat Gallica
Lues, non poſsit non, antequàm in ſuum Centrum decumbat, to-
tum prius corpus perreptaſſe. Etenim perinde vt omnia membra
peruadit Morpheæ materia, ſic & Luis Gallicæ totum corpus per-
agrat. proinde ſi illis in locis pro ipſorum natura, contracturæ vl-
cera, tumores, &c. fiant, facilis curatio exiſtit, quia propria morbi
ſedes illic non eſt, at in facie, hoc opus, hic labor. Quia itaque totũ
artificium in Morphea faciei verſatur, ſcias ante omnia ſigna Mor-
pheæ (ante dicta) cum ſignis Luis Gallicæ conferenda ac ponde-
randa eſſe, atq; colligendum an curatio facilis, vel impoſsibilis fu-
tura ſit: nam pro eo ac ſigna te docuerint, in curatione deinde pro-
cedendum erit. Similter de Gutta Roſacea iudicandum, ſed interim
Fiſtulæ & Cancer. hæc ab illa accuratè propter curationem diſtinguenda. Quin & Fi-
ſtulæ ac Carcinomata, vbi patognomonica ſua ſigna nõ tenuerint,
commode ſub Luem Gallicam referentur. & proinde quia vene-
num auctarij loco concepiſſe intelliguntur, ſingulari ſeu peculiari
Tentigo praua. methodo ſub curationem venient. De tentigine praua vero ſic ego
iudico, quoniam per ſe ſingularia ſigna pauca habet, ſi tamen dolo-
res omoplatarum dorſi, ac ſpinæ, contractiones artuum, tumores
tandem in vlcera ac puſtulas abeuntes eam comitentur, tum omni-
bus modis Gallicæ Lui annumerandam & adſcribendam eam eſſe:
neque hîc ſcrupuloſa aliqua diſtinctione opus eſt, ſufficiat in arte
Medica naturam nobis imitandam propoſuiſſe, quę & ipſa nullam
Syreon. hîc diſtinctionem adhibuit. Deniq; de Syreo ſic res habet, vt etſi
morbus hîc in Gallicum abeat, ſuam tamen peculiarem curandi ra-
Phagedena. tionem requirat. Similiter Phagadena ſi in Morbum Gallicum his
vulgaribus ſignis degeneraſſe cognoſcatur, ſub Gallicam curatio-
nem, cui tamẽ ſpecificum Lupi remediũ coniunctum ſit, referetur,

huius

huius mali malignitas,etſi quandoq; tam vehemens non ſit, vt ſtatim accuratam curandi rationem requirere videatur, tamen quia ſubinde in circumiacentes partes occultè graſſari non deſinit,celerem curationem indicare ſolet.

Prunus autem & Ignis Perſicus,etſi rudimenta quædam ſuæ malignitatis poſuerint, tamen prius non erumpunt, quàm Lues Gallica aliqua ex parte imminuta eſſe videatur, atq; hac occaſione illis malis cauſa ſuppeditata. verum vtut ſit in Medendi ratione, harum paſsionum ſpecificum remedium cum curatione Gallica coniungendum eſſe manifeſtiſsimum eſt. Simili planè ratione Gangræna niſi Puſtulæ adſint numq; accidit: hæc hactenus. vos autem quod attinet, omnes & ſingulos monitos velim, vt iſtis quinq; generibus contenti,quemuis morbum ſpecialem, qualis ille ſit, ad aliquod horum referre diſcatis, qua in re accurato iudicio multaq; lectione opus eſt, ne forſan ex deprauato iudicio, ægro damnum, mihi,nobisq; ignominiam concilietis.

Prunus & ignis Perſicus.

Gangræna.

CAPVT IX.

DEniq; quod hæmorrhoides attinet, quacumq; corporis parte erumpentes, ſi Puſtulæ ac contractiones eas comitentur magna contagij ſuſpicio eſt:itaq; inſpiciendum an quã illæ erumpunt, vlcera efficiant. Hoc enim ſi ſit de Lue Gallica hæmorrhoidibus cõplicata audacter pronunciabis. Curatio vtrorumq; eadẽ eſt,idemq; morbus,ſub duabus tamen formis. Secus paulò de condylomatis iudicandum eſt,ipſarum namq; locus ſpecialior eſt, Gallicæq; illæ puſtulæ in illo ſaltem loco conſiſtere ſolent verrucis implicatæ. Similiter in vteri ſeu vuluæ Rhagadijs ſeu ſciſſuris,quia ad communicandum cõtagium aptiſsimæ ſunt,ſigna Morbi Gallici nos clam haberi difficulter poſſunt. Quibus Cambucca reſpondet quoque: nam niſi & ipſa ſimili modo extitiſſet, haud talis apparere poſſet, multò verò magis Bubo. verum quia inteſtina inhabitat, atq; ipſis emunctorijs tam vicinus eſt,tũ quia vt Anatomicæ rationes oſtendunt,difficulter vlterius ſerpere poteſt,ferè vltrò euaneſcit,niſi forſan intempeſtiuè adhibitis repellentibus medicamentis, vi quadã in alienum locum depulſus ſit: tum enim ſi ſæpius iam aſsignata Luis Gallicæ ſigna, ipſum comitarentur,aptiſsimè ad Morbũ Gallicum referri poterit. Singulare huic ſpeciei eſt, vt formis ac loco multũ euariet, quandoq; ſub Herpetis forma, locum Buboni proprium obtinent, nonnunq; alia forma,hunc vel alium aliquem humani corporis locum occupans,ſed ferè in proprio loco increſcente malo, alibi ipſum diminuitur, alias ſi terminum ſuum tranſgrediatur,properare nil prodeſt.

Hæmorrhoides quando Luem Gallicã oſtendunt.

Rhagadiæ cũ Lue Gallica.

Cambucca.

Bubo.

Panaritius vt morbum Gallicum tranſiens.

Porro & Panaritius ſi ex luxu exacerbetur, in Gallicum morbum tranſmutari poteſt, veluti & Zimiæ, Vndimia, Atrici, Mora, atq; omnis generis Cõdylomata. nam ſi iſta, vel vnico ſaltem Morbi Gallici ſigno comitata appareant, non amplius ſuam ſingularem curationem requirunt, ſed cum Morbo Gallico vnus morbus (ſub duabus tamen formis) facta, vnà cum Morbo Gallico curatione extirpari deſiderant. Quod ſi vero Puſtulæ, vno aliquo peculiari loco erumpant, vt in Alopecia, vbi ſolum caput infeſtatur, tum Alopeciam eſſe prædicendum eſt, nullis etiam apparentibus adhuc Puſtulis.

Alopecia.

Quamuis non inficior ſæpius aliquem morbum, ſic in Luem Gallicam tranſmutari, vt ipſe penitus non agnoſcatur amplius, ſed mera Lues ſit, quæ quandoq; in ſolo capite conſiſtens, nec vlterius reptans, quia Alopeciæ quædam ſigna habet, non inconcinnè eius nomine afficietur.

Malum mortuum in morbum Gallicũ tranſiens.

Simili ferè ratione malũ mortuum in Luem veneream degenerare putatur, ſed rudimentum Lepræ potius, quàm Lues venereà dici meretur, propter noxæ magnitudinem. Lepra vero vbi in Luem hanc tranſmutata fuerit, membrorum ſtuporem, ac efflorеſcentiam efficere ſolet, ſemperq; res in deterius inclinare cernitur. Proinde, Luis venereæ, quæ ex hoc genus morbis magnis ac contagioſis oritur, naturam addiſcere conuenit: nam ferè vbi Lepra in Luem Gallicam abijt, ipſa quaſi euaneſcit, manentibus adhuc ſignis ipſius, vlceribus ſcilicet, tumoribus, maculis, hydrophorbia alijsq; ſimilibus, nec vllum deperditur ſignum, præter ea quæ ad examen lepræ pertinent. ea namq; cùm ſub iugum huius Luis veniant, deperduntur, & ipſius magnitudine obſcurata, Lepram eſſe pronunciare non in procliui ſit.

Cautela in examine leproſorum obſeruanda.

Itaq; in examine Leproſorum Medici cauebunt, ne, vbi Lues Gallica Lepræ complicata eſt, ſolis ſignis confidant, ſed potius ad operationes medicamentorum, Realgaris Corroſiuorum ac Oppodeltoch fruſtraneas reſpiciant. Etenim cum malum hoc genus remedijs non euincitur, vel irritatur ſaltem, tum certiſſimum Lepræ ſignum adeſt. itaq; huiuſmodi Lues Gallica veluti & Lepra pronunciari debet. Interim tamen non raro accidit, Puſtulas non ſic omnino iſtis remedijs inobedientes eſſe, ſed curari ſe patiuntur: verum non ita multò poſt recrudeſcunt, & aliquoties curatæ ſubinde tamen reuertuntur. proinde accurato iudicio opus eſt, ne pro lepra Luem veneream, vel pro hac illam pronunciemus eſſe. Sed iam tandem enumerationi finem facio, nam omnia genera morbi Gallici, quæ ex morbis Chyrurgicalibus pronaſcuntur ſermone proſequutus eſſe mihi videor.

Quod ſi forſan aliquis omiſſus foret morbus, eum vos ex Chyrurgicis noſtris libris facile reſtituetis.

D. THEO-

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE PVSTVLIS TVmoribus ac vlceribus morbi Gallici, Liber ſextus,

IN QVO SIGNA MORBI GALLICI EX morbis Phyſicalibus facti explicantur.

CAPVT I.

DEscriptis hactenus Chyrurgicalibus morbis, atquè quo pacto per ſigna in cognitionem morbi Gallici inde nati deueniamus, rationibus demonſtratis, ordinis ratio poſtulare videtur, vt deinceps de Phyſicalibus morbis ſermonem inſtituamus, nimirum quibus rationibus ex ipſis Lues Gallica generetur oſtendentes. Ad quam tractationem antequàm ingrediamur, prius differentiam inquirere qua à præcedentibus ſignis iſta ſeparentur non inutile fuerit. Itaq; hoc genus morborum quod internorũ nomine afficimus in hoc maximè à Chyrurgicis differt, quod ipſum ferè lethum adferat, hæc vero in multum tempus protrahantur. proinde in curatione accuratius animaduertendum in internos morbos tanquam periculoſiores. Atqui iuxta vulgata Medicinæ theoremata mihi quis hic obijciat forſan Febres quæ & ipſæ inter morbos internos numerantur raro lethales eſſe. verum breuiter ſic ego contra, vt maximè lethales per ſe non ſint, tamen huius mali acceſsione non poſſe non periculoſas euadere, atque etiamſi quandoq; lethales morbi ſalutem inueniant, tamen non de caſu ſed de morbi materia quiduè ea in corporibus hominum efficere queat, vobis ſermo inſtitutus eſt. Veruntamen vt de eo quod in Phyſicalibus morbis primum locum obtinet ſigno, primum dicamus, Menſium fluxum ante omnia contemplari conuenit. Itaq; ſi mulier in actu venereo cum vno vel pluribus (fere tamen plures requirũtur: nam Lues Gallica non ab vno ſed à pluribus morbis prouenit, ſiquidem iuxta Cambuccoſam vtrincq; exiſtentem diſpoſitionem ea accidit. hinc etiam patet prius præparatum luis venereæ venenum eſſe debere antequam morbus exoriatur &c.) perpetrato, menſium fluxum inordinatum hoc eſt, qualitate vel quantitate peccantem, patiatur: vel maiores quàm pro more dolores ſentiat, atq; conctractura, herpes, tumor, vlcus vel ſimile quidppiam ſubſequatur, tum pronuncia, eam in Luxu venereo menſtruum ſuum infeciſſe, illudq; contagium retrò per meatus illos qua mẽſes defluunt ſerpſiſſe. Quod ſi ergo ſerpen-

Argumentũ huius libri.

Phyſicales morbi vt à Chyrurgicalibus differant.

Febres cum Lue Gallica ſunt periculoſæ.

Menſium fluxus.

Menſtruum in Luxu inficitur.

Mineralia omnia in menſtruo latent.

Corruptorũ menſium ſignum.

Menſium emunctorium.

Paroxiſmus menſtrualis obſeruandus.

do ad oſſa vſq; penetrauerit, tum ſymptomata iam enumerata omnium vehementiſsimè ſeuire cernuntur:|nimirum quia omnia mineralia in menſtruo recondita latent, maximè vero Sales. hinc itaq; pruritus quandoq; euenit, quandoq; ſcabies, puſtulæ, vlcera &c. infeſtant, non raro alcola, ſerpigo, & |ſcyrrhus fiunt. Quin & hoc peculiare eſt, quod fere Paroxiſmus ſubſequitur vbi fluxerũt menſes, pro temporis nimirum dimenſione. quod ſi vero periodos certas non obſeruet defluxio illa, certum |eſt corruptorum menſium indicium: ſin certis periodis menſes fluant, corrupti tamen ſint, tum herpetes aliæq; corruptorum menſium ſoboles generantur. Adhæc ſi eius acuitas exaltatioq; multa vel pauca, dulcis vel corrodens appareat, tum vel puſtulæ fiunt, propter ſalſedinem, vel vlcera, ob audactam corroſionem, omnia tamen ĳs locis erumpere videntur, quibus menſes, vel naturaliter vel pręter naturam ſuum emunctorium habuerint. Cæterum cum omnibus notum ſit menſtruum ſic diſpoſitum eſſe, vt cuiuis morbo occaſionem præbere poſsit, manifeſtum hinc quoq; euadit, ipſum ſiue in iuuenculis ſit, ſiue in vetulis, niſi probè clarificetur ac mundetur nullam vnquam abſolutam ſanationem admittere morbi eius quem cauſauit. Itaq; non iuuenibus ſaltem, ſed & ĳs quibus fluere iam deſierunt, ſemper in illum paroxiſmũ intendendum eſt. In quo negotio à chyrurgicis regulis non digredior, ſed ad illos vos remitto, ſufficit mihi ſi quæ illic deſcripta ſunt, eorum certas cauſas hic reddere queam.

CAPVT II.

Hernia ſolis viris accidit.

Hernia poſt Luem Gallicam.

Herniæ ſignũ Patognomonicum.

Herniæ internæ ſignum.

SImiliter de hernia iudicandum. etenim perinde ac Menſtruum ſolis mulieribus, ſic hernia ſoli virili ſexui conuenit. Etſi autem hernia morbus antiquus eſt, atq; cum Lue venerea nunqaam comparatus, neq; viciſsim hęc cum illo comparetur, attamen ſigna non pauca ſunt quæ magnam affectuum cognationem teſtentur. adhęc & illud eſt, quod Curatæ lui gallicæ hernia ſuccedat, quod certiſsimum ſignum eſt, chronicos huiuſmodi morbos, cauſam habere venenum, ab illa lue contractum: licet nullum amplius reſtet aliud indicium. Herniæ verò ſignum exquiſitum eſt, quod malum ſubinde increſcit, neq; vnquam locum mutat: nam Hernia præter quam quod genitales partes in tumorem attollit, ſignum pathognomonicum aliud nullum habet. Sin ipſa cum lue gallica complicetur, tum mixta ſunt, ac fluctuantes aquas, tumores, vlcera, verrucę, &c. ſuperueniunt. hæc inquam, ſigna ſunt, quæ herniam cum morbo Gallico implicitam eſſe oſtendunt, quandoq; omnia illa quinq; ſupra commemorata adſunt quãdoq; aliqua. Sin intrinſecus ea conſiſtant per penem lacteus ſuccus vel pus redditur, accedentibus ĳſdem quæ memorauimus ſignis.

Porro

Porrò autem etſi hernia, atq; corrupta illa vrina alios quoſdam vrinariorum meatuum ac vaſium morbos oſtendere poſsint, tamen non curato eo, ſemper herniam puſtuloſam eſſe dicito: etenim iſtis ſignis in puſtulis apparentibus ſcito morbū hunc iam trānſmutatum eſſe, nec niſi curata lue Gallica medelam recipere. Eodem planè modo in non paucis alijs affectibus, extra ipſorum Centra, vlcera vel dolores fiunt: & quamq; morbi illius locus ille planè non eſt, tamen efficacia Luis Gallicæ illic procreantur. ſiquidem tanta huius mali virulentia eſt, vt ſi vſquam aliquid eſt, quod omnibus modis ſanum perfectumq; non ſit, illud inuadat atque exulceret. Sic Hernia etſi ſua natura ſaltem in genitalibus fiat, tamen ſi reliquo corpore aliquod ex annotatis quinq; Luis Gallicæ ſignis appareat, iam Gallica appellabitur, non ſecus ac herniam vētoſam, humeroſam, carnoſā &c. aliâs appellare ſolemus. Curandi modus eſt, vt ſpecificis depellantur, aliâs enim fere perpetuo durant.

Hernia Puſtuloſa.

Hernia quando Gallica ſit dicenda.

Specificorum vſus neceſſarius in Hernia.

CAPVT III.

QVin etiam vehementiſsima quandoq; lues ex podagricis defluxionibus concitari ſolet, vbi illę quod non vſque adeo difficile eſt, in Gallicum morbum tranſierint. Etenim cùm vtrumque malum hæreditarium ſit, hic morbus omnium maximè contagioſus proinde efficitur, atq; cùm tumores ac tophi in podagra frequentes ſint, in hoc genere vehementiſsimè quoq; ſæuire hæc lues ſolet. Nam vlcera, ac herpetes, cùm de eſſentia podagrę non ſint, hîc procreari nequeunt: itaq; dictis ſaltem modis affligere poteſt. Species hæc omnium quotquot vſpiam ſunt, doloroſiſsima eſt, multo calore magnisq; tumoribus comitata. Namq; omnes morbi qui ex liquoribus naturæ fiunt inter quos podagra primas tenet, ſi à ſpermate corruptionem aliquam concipiant, paroxiſmos nanciſcuntur non ſecus ac in podagra videre licet. Proinde ſi podagra à luxu in morbum Gallicum tranſplantetur, tum vehementiſsima ſymptomata eueniunt, quæ ab influentijs cœlorum ac intemperantia in otio, cibo, potu, luxu, ac venere, (veluti in podagra accidit) augmētum aſſumunt. non enim cœlum ſolum ſuas influentias habet, verum & quilibet potus immoderatior defluxiones concitare poteſt. Si itaq; Podagra ex vini immoderatiore ingurgitatione primum extitiſſet, tum à vini temporibus (non ſecus ac aliæ quæ à cœleſtibus influxibus natæ illorum periodos obſeruant) ipſa gubernatur. Quapropter ante omnia influxus à qua nam cauſa fiat conſiderandum, dein prędictio ac curatio ſubiungendæ. ſic in podagra in Luem gallicam tranſmutata initio ſigna, quæ vinum vel influentiam cœleſtem indicant perquirentur, quo facto facilis, cauſæ morbi gal-

Tophi Podagrici.

Lues Gallica ex Podagra ſummum dolorem comitē habet.

Potus immoderatior fluxiones concitat in Podagra.

lici dignotio ſubſequetur. Ex quo ſequitur, tumores illos multò quam natura podagræ ferat, vehementiore dolore affligere. adhęc podagræ deſtinatis locis non contenta, lues hæc, omnes cæteras totius corporis partes dolore ac tumoribus diuexare conatur.

Podagrę quādo vis Corroſiua iungatur.

Quod ſi podagræ corroſiua aliqua vis coniuncta ſit, coniuncta autem eſt, vbi ea ſimplex non manet, ſed alijs morbis complicatur, tum Herpetes generātur, qui dein ſi materię multitudo & acuitas tanta ſint, in vlcera degenerant: Namq; ex Podagra omnes quinque Luis gallicæ ſpecies germinare poſſunt, (ſic tamen vt non morbi ſed ſymptomata tum dicantur) Etenim podagra talis affectus eſt, qui cum omnibus alijs morbis complicari queat. Curationem quod attinet, ſedula opera danda eſt, vt curādę podagrę rationem ante omnia teneamus: namq; hoc genus morbi gallici nemo vnquam curabit, niſi podagræ curationem aliquoties præſtiterit: nam podagra cum ſuapte natura curatu difficilima exiſtat, an quiſquam putet aucta illis per luem, malignitate non difficiliorem reddi? Iatquè diſcamus, vel morbum morbo, vel quemuis affectum per ſe depellere: vterq; enim modus neceſſarius eſt. Quamuis non inficior, Podagram & Luem gallicam eodem in corpore, locis ſaltem diſtinctas conſiſtere poſſe ac ſolere: veluti quiſpiam podagricus, cum contagioſa concumbens non ſtatim etſi contagium contrahat, vnico ſaltem morbo laborabit: nāq; ſeorſum à lue Gallica, alium morbum conſiſtere poſſe impoſsibile non eſt. In quo caſu, duplici curatione, non vt aliâs mixta vtetur, cuius hic lectorem admonere neceſſarium duxi.

Podagræ curatio neceſſaria.

Podagra & morbus Gallicus, idē corpus locis tamen diuerſis occupare poſſunt.

CAPVT IIII.

Catarrhus in corpus Luis Gallicæ tranſmutatus.

SImili modo ſi catarrhus in corpus Luis Gallicæ tranſmutetur, per ſigna ipſius naturam cognoſcere poterimus. Itaq; contingit non raro contracturam accidere ijs membris, in quæ aliâs decumbere Catharrhus ſolebat, cauſa huius ſymptomatis eſt, quod Lues Gallica vnâ cum Catarrho mouetur, augmentum ac decrementū ſuſcipit, atque niſi Catharrhus eſſet, contractio illa neutiq; accideret: quod eo argumento fidem meretur, quia Catarrho definente, vltrò illa contractio aboletur. Puſtulæ quæ in hac ſpecie erumpūt mites ſunt & ferè aquoſæ, niſi vbi ſalſus Catharrhus eſt: tum enim pruriunt Puſtulæ. Sed ad ſigna pathognomonica huius affectus progrediamur, inter quæ primum locum obtinet, gargareonis ac faucium inflāmatio ac ex vlceratio, dein eroſio oſsis Baſiliaris ad palatum ac nares vſq;, ſic vt quandoq; per nares cibus potusq; reddātur, poſt hæc, parulides ac epulides, atq; muſculorum laryngis inflammationes exoriuntur. Vbicumq; ergo huiuſmodi eroſa vlcera appa-

Puſtulæ aquoſæ à Catarrho.

Symptomata huius ſpeciei.

apparuerint,cum ſignis proprijs Luis Gallicæ, Catharrũ cum Lue Gallica complicatum eſſe prædicito: quamuis enim ſucceſſu temporis in ſubiectas capiti partes quoque graſſetur, tamen ſigna oris, faucium & laryngis,ad prædictionem ſufficiunt,nam huius ſpeciei natura ea eſt,vt ferè ſua regione deſideat. Quod ſi alias quoq; occupare contingat,aliam ſpeciem huic complicatam eſſe,potius quàm hanc aliò migraſſe dicemus. Quandoq; cum ſquinantia, aliâs cum branca,nonumq; cum folio (prout Reuma ipſum ceciderit) cognationem habere videntur, nullumq; plane morbi Gallici genus exiſtit, quod celerius ac vehementius putreſcat, quàm Reumaticum hoc. Quapropter in curationis modo,neceſsitas poſtulare videtur, vt vnâ cùm puſtulis Catharrum ipſum depellamus. Accidit præterea quandoq;, lachrymæ oculos,venenoſi Humores aures, vt erodant ac exulcerent, adeò vt Fiſtulæ fiant: eas proinde iuxta ſigna Morbi Gallici diſtingues,& ſi aliqua illorum concurrant,tum Medicamentis non Fiſtulis appropriatis, ſed quæ Luem Gallicam curare valeant vteris: ſin nulla adſint, ſuo eas modo curari nil prohibet. Quamuis non raro obſeruauimus, Luis Gallicæ remedia huiuſmodi ſimplicibus Fiſtulis adhibita, non mediocre commodum attuliſſe: eſt enim in curandi ratione magna Luis Gallicæ cum grauiſsimis quibusq; morbis cognatio, quæ res multis in arte Medica erroribus occaſionem præbuit. Etenim cum hoc genus morbos Luis Gallicæ remedijs curari cernerent pſeudomedici, promiſcuè deinde quibuſuis affectibus ea adhibere cæperunt. Simili ratione ſi quid in gingiuas decumbens eas exulceret, erodat ac abſumat, dentesq; mobiles faciat,vel plane proijciat,ſufficiet, medicamento putredinem illam prohibente vti. Verum non raro,naturæ benignitate hæc Luis Gallicæ ſpecies vltrò curatur, quod non intelligentes Medici curationem ſuis remedijs magno faſtu tribuunt.

Squinantia.

Catarrhi cum Puſtulis curatio.

Luis Gallicæ curatio cum grauiorum morborum curatione cognationem magnam habet.

CAPVT V.

AD eum modum ſi hydrops eiusq; ſpecies in Morbum Gallicum tranſplantentur. qualis qualis eius ſpecies ſit,omnes eodem modo dignoſcere licebit: tumor enim quilibet,etſi pro hydropiſi non definiatur,ſi particularis fiet, huius mali indicium eſſe poteſt. ſic tumefacta crura,membra grauata,vlcus ſerpens,color faciei pallidus, labia decolorata, puſtulæ curatu difficiles, amplæ, humidæ,aquoſæ,atq; vbi in vlcera degenerarint,multam aquam fundẽtes: ſi complicatum aliquod ſignum ex ijs quæ Lui Gallicæ aſcribimus habeant,certum efficiunt Medicum,corpus huius Luis ex hypoſarca primitus originem duxiſſe: ſin ex Aſcite ortum habeat,eiuſdem ſigña perinde ac iſthic manifeſtum facient,ſimiliterq; de reli-

Hydrops cũ Lue Gallica complicata vt dignoſcatur.

Aſcites.

quis hydropis ſpeciebus in Gallicam Luem tranſmutatis ſentiendum. Cognita itaq; hunc in modum affectus ſpecie, altera iam conſideratio Medico incumbit, nimirum vt inquirat, num huiuſmodi Morbus Gallicus lethalis ſit nec ne: Namq; qui ex hypoſarca originem duxit, mortem certiſsimam minatur. etſi enim hydrops, acceſſione Luis Gallicæ malitiam ſuam, aliqua ex parte amittat, tamen aditum ad mortem ſubinde machinatur. Proinde Medicus ſemper in eum ſcopum intendat, vt in lethalibus morbis, veluti hydrops eſt cum Gallico complicatis, certiſsimam mortem expectet, niſi aliâs ſimpliciter ſubſiſtentem illum morbum curare valeat: tum enim ſalutis ſpes omnino præcluſa non eſt: tamen vtut ſit, ſi contagioſorum iſtorum hominum vrina pauca ac rubra ſit, atq; malum pro motu lunæ, nunc increſcere nunc decreſcere videatur, admodum præſens mortis periculum eſſe ſcias. Quapropter in ſignis prognoſticis ſeduló ſe medici vt exerceant hortor, quò quantum ipſis artique poſsibile ſit intelligant, nec quamq; luem tamq; curabilem aſſumant, vel ſuſcipiant: nam qui ſecus medicinam facit, ſolo caſu nititur, veluti cecus qui quandoq; caſu rectam viam attingit, vt non immerito quandoq; admiratio me capiat, quomodo veſtro ligno veſtrisq; vnguentis, dum nullam obſeruatis diſtinctionem non dico aliquid præſtare, ſed non omnes qui fidei veſtræ ſe credunt orco demittere poſsitis.

Lues Gallica ex hydrope quæ & quando lethalis.

Vrina pauca & rubra malũ ſignum.

CAPVT VI.

Icteritia dein ſuis quoq; coloribus in luem Gallicam tranſmutata ex ſolo ferè colore ſignorum ad internoſcendũ abundè ſatis ſuppeditat. Itaq; ſi puſtulæ, tumores, vlcera, herpetes &c. cum croceo vniuerſi corporis colore appareant, Morbum Gallicum ex Icteritia pronatum eſſe dicito. Quin etſi toto corpore color luteus non ſtatim ſit, ſed vel ſolæ puſtulæ croceæ ſint, vel cutis qua malum graſſatur tincta, vel denique vlcera flauam aquam ſolummodo funderent, nullis accedentibus alijs Ictericię ſignis, nil te moueat, quò minus idem pronũcies: namq; Ictericia quæ ante toto corpore apparuerat, omnis ad locum contagio affectum confluxit, atq; cum Lue commixta eſt. Quod ſi curata huiuſmodi Lue Gallica, non omnino quoque Ictericia abijſſet, ſed aliqua adhuc corporis parte fixa hæreret, periculum eſt de recidiua, atquè ſignum certiſsimum. Verum hoc Ictericiæ peculiare non eſt, ſed omnibus complicatis morbis cõmune: niſi enim radicitus vterq; morbus euellatur, ſubinde remanes, alteri recrudeſcendi occaſionem præbet.

Lues Gallica ex Ictericia vt cognoſcatur.

Ictericia ex vniuerſali ſpeciałis.

Recidinæ imminentis ſignum.

Obſeruandum præterea eſt, quod ſi hunc in modum affectum corpus, tabe abſumatur, ſitisq; increſcat, lethale malum pronunciandum ſit, maximè ſi vrinæ lethales appareant, ac contractura remittens

Tabes lethale ſignum.

mittens vlceribus occaſionem præbeat,hoc inq; certiſsimum mortis ſignum eſt,oſtendit enim Ictericiam ad cor vſq; peruaſiſſe, atq; vitalem ſpiritum inquinaſſe. Quapropter quid ictericia ſit, quomodo ea increſcat,quóue pacto ſi ipſa Luem procrearit, ipſius ſulphur (acuitatis ac Corroſionis cauſa) abſumendum ſit,ante omnia addiſcet Medicus.ſiquidem iſtis ignoratis impoſsibile eſt mortem deuitari poſſe,quidquid tuo Guaiaco ac vnguentis mendax tribuâs interim.

Sulphur in Ictericia abſumi debet.

CAPVT VII.

AB ineunte ætate mirari ſubijt, vos qui & titulis & galeris rubris tam ſplendidè ornati eſtis, tanto tempore quo artem exercuiſtis, nondum tamen cuiuſuis ſpeciei Luem Gallicam curandi rationem inueniſſe.verum cum dein cernerem vos non vt extrâ,ſic in mente ornatos eſſe, ſed intus, magnam inſcitiam, ruditatem, ac ſtultitiam alere,mirari deſij,intelligens veſtram medelam,dignum eſſe vaſi operculum,nam ligno medemini lignei ſtipites. Quando tandem reſipiſcere animum inducetis? an non naturæ ſatis refragati eſtis? an nondum ſatis damni dediſtis ægris? nondúmue veſtram ipſi agnoſcitis ruditatem? ô tempora,ô mores. Febres diſtinguere, ac infinitis chartis commaculatis deſcribere nouiſtis? Puſtulas vero quas intelligere pluris intereſt nondum ſcitis? in hoc malo omnis veſtra opera collocanda erat, hîc laus quærenda: ſed vtrimq; eadem eruditio eſt, hîc muti eſtis,illic blatterones. ſtudia veſtra ſæpius puerorum me admonent, qui euoluendo libros, picturas,aſteriſcos, ac rubricas ſolum ſpectant ijsq; delectantur: conſimili plane ratione veſtra ſtudia ſe habent. At ſi hæc Doctorem decent, non video quid inter Doctorem & Calfactorem interſit. Itaq; ſi modo veritas cordi vobis eſt, omnibus modis ſymiotikin amplectemini,vt ex hac de corpore ac morbo ſententiam ferre poſſitis. verum metuo ne ſi iſta addiſcere demum oporteret, ad triuiales ſcholas vobis redeundum eſſet, magno certè animi dolore. Gonorrhæa ergo exempli loco contemplanda propoſita eſto: quid hic cõſiderandum venit primo? ſcilicet an ipſa Puſtuloſa eſſe queat, dein ſi poſsit, qnatenus cum Lue Gallica conſiſtat, quibus locis, qua forma,&c. Hæc ſi vos audiatis, heu quantus terror veſtra pectora occupat? Similiter in ſtranguria, Iſchuria, mictu ſanguinis, alijsq; huiuſmodi cum Lue Gallica complicatis, quàm accurata diſtinctione quàm ſedula præcautione in curando opus eſſe putas? ne pigeat ergo Theoriam hanc noſtram addiſcere,cum aliter paulò maioreq; experientia ac diligentia, quàm veſtri codices deſcripta ſit. ſed ſtultis ac pueris ſua ſemper placent. Si veſtra Theoremmata vera ſunt, cur non fœlix praxis ſubſequitur? Contemplando hec innoteſcere

Lignei Medici ligno medentur.

Gonorrhæa quatenus Puſtuloſa eſſe poſsit.

Theoria ex praxi hauriēda.

innoteſcere non inficior, hoc vero eſt quod contendo, Theoriam ex praxi non ex inanibus phantaſmatis hauriendam eſſe. Theoriam ſingularem ac ſpeculatiuam habetis, quam præclara illa, ſcilicet in ſyrupis & purgationibus praxis ſequitur. Vel cæcus veſtram ſtultitiam animaduertere poſsit, verum in corradendis pecunijs ſat ſapitis. Quotquot vmq; Gallica Lue infectos, curandos ſuſceperitis nondum tamen ſymptomatum rationem, ac ſignorũ vſum in præſenti malo addidiciſtis. Si itaq; ſigna nō intelligitis, quomodo morbos qui à ſingulis ſignis demonſtrantur dignoſcetis? Signa, ſigna inquàm diſtinguite, ne audiatis hanc vocem ſæpius D. Doctor vos ægros multos conficitis.

Signorũ vſus adhuc ignotus.

CAPVT VIII.

Lues Gallica multos morbos abolet.

SVnt deniq; morbi Gallici nonnullæ ſpecies, quæ varios ſecum morbos auferunt, quarum corpora per ſe ac ſingulariter non agnoſci poſſunt. Verbi gratia, vbi ex paralyſi factus morbus eſt, ibi paralyſi abolita ne minimum quidem eius ſignum amplius ſupereſt. Proinde ſummo ſtudio in ſignorum cognitione laborandum eſt, vt ſi de huiuſmodi morbis ſuſpicio oriatur, paralytica membra ſuo modo curare poſsimus, atq; ne Lue Gallica corripiantur præcauere. Reliquæ vero paſsiones articulorum, vt arthritis, ſciatica, cũ vnà cum membri extenuatione, grauiſsimos dolores excitent, non ſic occultè noſtrum iudicium præterlabi poſſunt. Itaq; ſi in aliquo membro vlcus, tumor vel contractura vltrò fiat, ſcito ex hoc genus morbi originem duxiſſe, vel à paralyſi eò decubuiſſe, vnde dein morbus Gallicus prognatus ſit. Sin Lethargus in Luem Gallicam abeat ſecus res ſe habet: nam primo lethargus per ſe curandus eſt, dein paſsio ipſa, hoc eſt, coniunctim ambo depellantur: nam Lethargus vbi in Luem hanc tranſmutatus fuerit medelam recipit. Sic de Caduco ſciendum eſt, quod vbi meatus illi in quibus cauſa morbi ſubſiſtit, Lue Gallica correpti fuerint, magna capitis vlcera fiant, quibus mederi non liceat, niſi ipſo quoq; caduco morbo in cu rationem deducto. Signa huius mali ſunt, ſpaſmus, tremor, mentis oblæſio aliaq; Epileptici morbi Symptomata. Quocirca quæ de ſignis dicta ſunt hactenus ante agreſsionem operis Medici, ſedulò cognitione ſunt inquirenda. Quin ſi epidemicæ febres, peſtis atq; horum ſimilia accidant, pro locorum varietate, de ſalute pronunciandum erit, atq; de curatione cogitandum. Etenim veluti iam ſæpius monuimus vnà cum Lue Gallica auferri debent, namq; ſi ſingulis ſingulas curationes, quis adhibere vellet, accidere poſſet, vt altero ſublato, alter adhuc reſtaret: verbi gratia abolita Lue, peſtis adhuc ſubſiſteret. Deniq; accidit non raro, vt dum Chronicis morbis detinentur homines, alij atq; alij ſuperueniant morbi, adeò vt

Lethargus in Luem Gallicam.

Caducus in Luem Gallicam tranſmutatur.

Peſtis cum Lue.

in eo-

Chronicorũ morborum cum Lue Gallica complicatio.

in eodem corpore plures vnâ graſſentur aliquando, quod ſi accidat, ſedulo abinuicem eos diſtinguere ſtudebis. Nam Aſthma, tuſſis, fætor oris, diabetes, hemoptoe, lethales ſunt morbi, niſi quis arte eos eò redigere valeat, vt cum Lue Gallica in vnum corpus coaleſcant, atq; tandem per commune aliquod Emunctorium propellantur. Mulieres verò ex Mola, ſuffocatione, præcipitatione, retentione, profluuio, &c. ſimilibus in caſibus maximè periclitantur: namq; ferè corpus ad tabem redigitur. Itaq; antequàm curationem aggrediaris, per ſigna iſta, Luem Gallicã ab omnibus cæteris morbis ſegregabis, ſic vt vnicum Gallicum malum, obiectũ tuum fiet: neq; cogites te prius Luem auferre velle, dein reliquos: præpoſterum namq; illud foret, & illi morbi interim tale venenum conciperent, quod non niſi ſummo præſidio, expelli non ſine periculo poſſet.

Lethales morbi Chronici qui ſunt.

Muliebres affectus.

CAPVT IX.

IAM tandem finem ſymiotices faciamus, quod ſi ſigna omnia deſcripta à nobis non ſunt, veſtræ induſtriæ hoc tribuendum putauimus. interim vnumquemq; admonitum volo, vt corpus ipſum morbi eiuſq; in matrice generationem cognoſcere ſeduló addiſcat, vt inde quemadmooum contagium communicatum ſit colligere queat. Quin & hoc accuratè obſeruandum, num aliquid fixum redditum ſit nec nè: nam pro temporis ratione curationis poſsibilitas decerni ſolet. Proinde non ſufficit Practicos nos eſſe, Phyſices quoquè cognitio requiritur, nec interni ſolum corporis, ſed ex externorum natura cognita nobis eſſe debet. Cogitandum quoq; horam producere morbos prout Aſtra ipſa diſpoſita fuerint, itaq; non morborum ſaltem ſigna, ſed & cœlorum ac Elementorũ impreſsiones ſpectandæ ſunt: hæc namq; quid in illis attentandum ſit admonent, normæq; inſtar ſunt. Quoniam autem ſigna à tempore immutari cõtingit, illius quoq; meminiſſe decebit. namq; iſtis in rebus perinde vt coniunctio, oppoſitio vel aſpectus ſe habet. quod ſi ergo ſigna iſta in deterius vergant, non admodum multam ſalutem exinde ſperare poterimus. Verbi cauſa, Ictericia in Cardiacam, alius quiuis morbus in Cachexiam tranſiens, maius periculum ægro conciliant. quod ſi ſecundarij iſti morbi Fixi fiant, iam & de ipſa Lue melius aliquid ſperare ſimiliter non licet, & ferè mors in olla eſt. Ex Renibus quoq; lethale ſignum habetur, ſi cum ipſorum arenis vel calculo Lues Gallica complicetur. Quemadmodum & vbi aliquis morbus antea cum Lue commixtus denuo in ſuam eſſentiam, ac propriam formam regreditur, verbi gratia, ſi hydrops vel Caducus antea cum Lue compoſiti, iam ad ſuos proprios paroxiſmos redeant, tum de morte certiſsima audacter pronunciabis, maximè

Corpus & generatio cuiuſq; morbi cognoſcenda.

Aſtrorũ vires in morbis.

Ictericia in Cardiacum cum periculo tranſmutatur.

Ex Renibus lethale ſignũ.

maximè ſi penitus remiſerint dolores Gallici morbi. Quæ prætere a de huiuſmodi ſignis explicanda ſuperſunt, ea ex veſtris ſcholis facilè ſupplebuntur, vel ſucceſſu temporis (ſi errores forſan ingruant) appendicis loco à me deſcribentur.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE TVMORIBVS vlceribus ac puſtulis morbi Gallici, Liber ſeptimus.

VIAM STERNENS AD CVRATIONEM eius affectus, ex morbis tam externis quàm internis prognati.

CAPVT I.

PRimo propoſiti operis libro, errores veſtros in opere practico, tum contradictiones veſtras, quibus ipſi naturæ repugnatis, quanto potuimus candore deteximus: verum maiore veſtro cum dedecore quàm commodo, nimirum cum tantus veſtrum numerus ſit, nullam tamen adhuc in Lue Gallica receptam ſeu compoſitionē oſtendiſtis, quæ iuxta veſtros canones conſarcinata, aliquam in opere practico præſtiterit vtilitatem. Proinde non immerito cum tantopere libris veſtris confiditis, nec tamen ſpe veſtra potimini alia præſidia, quibus hominibus fucum faciatis: inquiritis, vt interim reliquam turbam medicorum, pharmacopœorum, xyloiatron, &c. mentionem nullam faciam, qui præcario impetratis à me quorundam vnguentorū, Cerotorum, Emplaſtrorum, &c. deſcriptionibus, meo primum nomine dein ipſis remedijs turpiter abutentes. perinde ac venator apro, ſic illi ruſticorum crumenis laqueos ac inſidias ponebant, nulla ſanitatis ægrorum, vel ſuæ ipſius virtutis, exiſtimationis, vel ſalutis habita ratione. Sed medica arte ceu mercibus quibuſdam, vitam ſuſtentant iſti agyrtæ, qua ægris ceu adulterato aromate, imponentes, magnas paſsim ſtrages faciunt. Interim quanta turpitudo ſit, quemq; veſtrum (nullum enim excipio) nè id quidem quod ante pedes modo eſt non agnoſcere, vt de ſecretioribus ad Phyſicam pertinentibus nihil dicam. Sed in pompa, iubilatione, ſpeculis, atq; tinnitu pilæ ac mortarij omnis veſtra ars ſita eſt, quam dein ſimiæ imitantur, tonſores, hos ruſtici, adeò vt etiam

Paracelſici apoſtatæ.

vſq;

Monachi notantur.

vſq; ad ambitioſos Monachos, (inter quos ſanctimoniæ ſpecie Carthuſiani & Obſeruantes excellere volunt) peſtis illa propagetur. qui dein vbi aliqua remedia emendicati fuerint, eá mendaciter ſua venditant, & quò fauorem ſibi concilient, ac donaria conſequãtur, Phariſæorum inſtar expendunt, hoc ſaltem efficientes, vt cum remedia aliàs per ſe damnanda non ſint, ipſa tamen contemptui habere vulgus incipiat. Sane ſi impoſturæ ad Medicam artem faciũt, Andouerpiæ ac in Franckofordianis nundinis, potius quàm in libris veſtris ſtudendum eſſet, optimumq; comparandæ huius Medicinæ medium foret, exiſtimationis propriæ nullam habere rationem: hoc vnico namq; fundamento iacto, vltrò aduolant remedia. Neq; opus eſt addiſcendæ Medicinæ gratia exteras Academias adire, ſufficit cum Agyrtis illis Theriacam ruſticis vendentibus ad tempus hinc inde migraſſe. Hinc non immerito in veſtra tribu numerantur, Monachi, Apoſtatæ, Iudęi, Nebulones, carnifices, atque ferè qui de veſtro ſodalitio ſunt, vel Phariſæi ſunt vel Nequam, dñ velint ne vtrumq; vnâ ſient. Sed Mechanici artifices reſtant, qui laborum pertæſi in Medicum agrum, perfricta fronte irruũt. & homines ceu beſtiæ eſſent reputantes, in quoſuis nullo reſpectu ſuis remedijs graſſantur. Eos ego ſatis admirari nequeo, tanta omnis honeſtatis atq; humanitatis obliuione captos eſſe. Sed paucis rem expediam, ſi quis virtutis amor in illis eſſet, in ſua arte gloriam quęſijſſent.

Pſeudomedicorum tribus.

CAPVT II.

QVid nam ſubtilitatis Guaiaco ineſt quod ſic illud promiſcue quibuſuis morbis adhibetis? de hoc ſanè omnibus conſtat. eos qui ſemel curam ligni ſubierint, priſtinæ ſanitati nunquam penitus reſtitui poſſe: etſi enim videatur morbus curatus eſſe, nihilo tamen tutius viuunt ęgri: namq; vel de præpropera recidua periclitantur, vel ſi diutius ea differatur, capitis affectus aliaq; mala paulatim radices agunt, ac ingraueſcunt, morbusq; priore duplo peior erumpit tandem. Verum ſi rem accuratiu s expendam, patebit voſmetipſos virtutes ligni ignorare. Quid Pandectarius veſter & Herbarius dicunt, an experimentum eſt? vbi ergo Philoſophia remanet, ex qua experientta operatur? Siccine in Academijs eruditi eſtis vt à Mercatoribus artis veſtrę ſumma myſteria addiſcẽda vobis ſint? vt pręceptores Cardinales agnoſcatis? qui ſine dubio de hac re pauca obliuioni tradidere? Similis planè in ſectionibus veſtra prudentia elucet, in qua integri lacerti quandoq; præſecantur. ô malam medicinam: caro illa ſi bona eſt, atq; aliquam adhuc corpori vtilitatem præſtare poteſt, quamobrem abſcinditur? ſin plane putrida & inutilis euaſit, cuius quæſo culpa niſi veſtra hoc accidit? verum no-

Guaiaci vſus incertus.

Sectiones improbantur.

Nouacula bonus Medicus.

uacula optimus veſter Medicus eſt, quis tamen vſus qualis ſanitas ſubſequatur ipſimet decernite. Fumigia deinceps perpendamus, an non merito præſtigiæ à me appellentur. Mercurius ſi alia ratione quàm inſtar cibi adhibeatur, nil niſi venenum eſt: hoc tamen de aqua Mercuriali noſtra non dico, ſed de veſtro ſublimato correcto. Veluti enim vinum bibi, non per vapores in corpus humanum impelli deſiderat, vtq; caro deuorari non fumo excipi vult, ſic quoq; Mercurius in cibum præparari, non fumigij inſtar adhiberi debet.

Mercurius in ſuffumigijs adhiberi non debet.

Summũ certe in arte Medica myſterium eſt, ſcire qua forma quodlibet ſimplex corpori adhibendum ſit, quo ignorato, non poſſunt non illa grauia ſymptomata quæ tantopere vos ſubinde in ægris veſtris terrent, euenire. Veruntamen cùm vulgus decipi velit, vosquè ceu Deos veneretur, bona quandoq; fortuna Argentum viuum vobis ſupra captum veſtrum ſucceſſum largitur. Denique ſi

Veterum remedia in Lue Gallica non prodeſſe.

forſan quis occurrat, qui veterum in hoc affectu remedia vſurpanda eſſe contendat, eum meminiſſe velim, cum illa ad luem Gallicam præſcripta non ſint, haud poſſe quoq; illum ſcopum contingere. Sin quid pro quo ponere velitis quod vobis vſitatum eſt, merdam pro muſco recipietis. Verum boni medici eſtis, vbi vltro morbus declinat. Sed hoc ex me ſcitote. Omnem curandi morbi Gallici

Virtus Mineralis.

virtutem in vnica & ſola VIRTVTE MERCVRIALI reconditam eſſe, non in veſtro Argẽto viuo ſuppoſititio. Quomodo autem vis Mercurialis omnium rerum Guaiaci, cupreſsi, Buxi &c. cognoſcatur, non niſi per digeſtionem ac ſeparationes virtutum mercurialium innoteſcere poteſt. Itaq; per ſeparationes iſtas non in Guaiaco ſolum, ſed & in Abiete & Pino ligni Guaiaci virtutes reperiuntur. Proinde qui vim Mercurialem ex rebus quibuſuis extrahere non nouit, pro tritico ſtipulam ægris porrigit.

CAPVT III.

HAſce ergo ſeparationes cum aliquando animum induxiſſetis addiſcere, atq; virtutes corporum exaltare, bona à malis ſeparando cogitaretis, cum omnem viam vobis præcluſam eſſe, niſi eam quæ per Artem Chemicam patebat intelligeretis ad Alchymiſtarum ſcholas vos contuliſtis: in quibus quidquid attẽtabatis, Aſini eratis ad Lyram. ò præclaros Alchymiſtas qui cum alembicum cucurbitæ nondum agglutinare didicerint, ſumma artis myſteria tractare audent. ſi iactantia curandis morbis ſufficeret, vel ſi coram cæcis Alchymia tractanda foret, iam optimi Medici & Chemiſtæ eſſetis. Si Philoſophia eloquẽtia eſt, Rebis ori tuo imponamus. ſed

Mercurij variæ & inutiles præparationes.

ad rem. In Mercurij prẹparatione mirum quanta formarum varietate ludant, hic aſſat, alter elixat, hic rubrum alter chryſtallinum Mercurium oſtendit: ſc. vterq; inutilem Fermentum oſtendant,

Elixir

Elixir depromant, tum eos Artiſtas eſſe dicam. Mercurium arcanum morbi Gallici eſſe ſcire vos nō inficior: at cum nec ipſum morbum cognoſcatis, nec Mercurij præparandi rationem teneatis, in perpetuum vos Medicos eſſe non pronunciabo. nam quod vbi planè deſperatum malum eſt ad Aquam regalem cæteraq; corroſiua confugitis: carnificina eſt non Medicina. O inexplicabilē veſtram ſapientiā, quam in Capite mortuo, floribus Iouis, croco Martis &c. oſtenditis, ſc: illa artis ſecreta & myſteria ſunt. Ea ego ſi quis alius magni facio, ad luem Gallicam quoq; non nihil facere confiteor, ſed componendi primum rationem, dein adhibendi modum quo vtimini non probo. Si praxis ex Hermetis codicibus, Reymundi & Nequam Rupeciſſæ libris ac Quinta eſſentia addiſcenda eſſet, hoc tamen pro certo affirmare auſim, neminem veſtrûm adhuc proferre poſſe quidnam quinta eſſentia ſit, etiamſi vita illi hoc reſponſo redimenda eſſet. Multa quæritis, ſed inuenitis pauca. adhæc inania Macri, Plinij, ac Dioſcoridis nugamenta (experimenta dicere volebam) nō libenter deſeritis. Miror ſanè tantopere vos antiquorū autoritates defendere, cùm tamen ex ipſis veſtras actiones & operationes nullo modo penitus tueri poſsitis. Adhæc in Hypocrate qui tam frequens vobis in ore & lingua eſt (non autem in cerebro) nondum tantum profeciſtis, vt ſi ille reuiuiſcat, vel ad abiectiſsimas operas veſtro ſeruitio vſurus eſſet: parum namq; honoris illi ex veſtra commendatione ac allegatione accedit. Si medicina noua eſt ad quid antiquorum codices euoluitis? ô quàm vtilis vobis ad præſtigias veſtras eloquentia eſt? quæ artem non ſecus ac Philomelę cantus coruum exornat. De Plinio veſtro eloquentiſs: hoc iudicium eſt meū, ipſum cum omnibus artibus ac experimentis cum tegulario Ehreſtettano neutiquam comparandum eſſe, qui ſi idiotam non ſuperat, vt certe non ſuperat, vos ergo qui illo nitimini cui comparabo? quem vtut legatis ſic tamē intelligitis, vt maximè neceſſaria vos obliuioni tradere non animaduertatis. Itaque iam tandem vos Experimentatores qui hoſtiatim emendicatis remedijs Medicos ſe profitentur eſſe pronuncio & proclamo, ac artem perinde vt remedium, hoc eſt, vtrumq; præpoſterè intelligere: nam qui morbo alicui medetur morbi autem cauſam, eſſentiam ac naturam perſpectam non habet, is Experimentator eſt, quod cum & vos faciatis, quomodo non eodem nomine vos compellabo? Experimētatores ergo eſtis, non Doctores, quidquid interim vulgus, quod vobis decipere facile eſt, de vobis ſentiat.

Reimundus & Rupeciſſa notantur.

Quinta eſſentia quid ſit medici ignorant.

Hippocratem medici non legunt.

Plinius notatur.

Experimentator quis ſit dicendus.

CAPVT IIII.

Verumtamen omiſſis iam iſtis ad curationē ex qua omnes Medici Theorici æquè ac Practici naſcuntur, accedamus, quam

Curatio duplex morbi Gallici.

nos duplicem ſtatuimus: altera eſt quæ intrinſecus in corpore radices & cauſas euellit: altera quæ exterius facta, vlcera, tumores, herpetes, contracturas &c. tollit. Quod vero medici cæteri cuiuis curæ ſuam abſtinentiam annectunt, id nos penitus in lue gallica reijcimus, & profitemur præſcriptam in hoc morbo abſtinentiam certiſsimum imperitiæ medici argumentum eſſe. Eſt enim omnis diæta per ſe vel Medicina vel venenum. Itaq; ſi Medicina aliqua tam efficax non eſt, vt malitiam ventris ſeu partium naturaliũ non præcaueat, tum ſanè legitimum morbi remedium inuentum nondum eſt: namq; omnis recta medicina ſine diætæ præſcriptione ſuum cui deputata eſt, morbum abſolutè curare valet. Et ſane ſi quid ego iudico, diæta ſaltem in eum finem in artem introducta eſt, ne dum quid facto opus ſit ignorant, medici nihil agendo in contemptum venirent: proinde ſi cetera mutus ſit medicus, de ciborum ac potus delectu apud egros diſſerere incipit. Ad hæc ſciendum morbos per abſtinentiam curatos, recrudeſcere, niſi ea deinceps perpetuo obſeruetur. verum non ſic de recidiua periclitantur curati, ſi curatio per conuenientia remedia ſine abſtinentiæ acceſsione facta ſit. Itaque de curatione ſic agere mihi propoſitum eſt, vt remedium & morbo & cibo ac potui aduerſum ſit, adq; omnia quæ inſalubria eſſe poterant medicinæ ſubiecta ſint.

Abſtinentia ad curationem non pertinet.

Diætæ regulam cur præſcribant Medici.

CAPVT V.

Simplicium cognitio neceſſaria.

ANtequam autem curationis modum auſpicemur, neceſſariũ videtur eſſe admonere vt ſimplicia quibus morbi curantur, cognoſcere addiſcatis, veluti & quemuis morbum ſingulariter cognoſci debere iuſsimus: nam morbo qui cum lue Gallica complicatur cognito, componendorum ſimplicium ratio manifeſta euadit. Itaque in furfuribus & ſquammis Radices vrticæ ac Thapſi ſingulariter proſunt, atqui furfures & ſquammas accuratè à cæteris morbis conſimilibus diſcernere oportet, nè effectus non reſpondeat. In Saphatis Rad: hermodactylorum & Satyrionis commendantur. In ſcabie & pruritu Acetum, Sulphur, & ſem: Plantaginis conferre creduntur. Verum externa remedia hæc ſunt, & ad Chyrurgiam pertinent, proinde ab ijs quæ ſequente libro deſcribentur ſeparanda. Si itaq; iam commemorati morbi cum Lue Gallica complicarentur, iam enumeratis quoq; remedijs curandi forent, adiecto tamen Realgare purpureo, non autem Mercurio, Zinnabari, vel alijs hoc genus vehementibus remedijs, quibus vulgus medicorum vti conſueuit. Simili ratione in Coſsis vapor Flammulæ, in Variolis, aqua rutæ, in Tuberibus aqua Canapi, in Eſſeris & Formicis liquor aluminis, adiecto Mercurio non extincto proſunt. Sin Serpigines & Cicatrices aliaq; hoc genus mala apparerent, in Brio-

Realgaris purpurei vſus.

niæ

Brioniæ vſus.

niæ radice ſummam ſpem collocabimus:atqui cum complicata cũ Lue iſthæc mala fuerint, Mercurius Chryſtallinus adijcietur maxime cum fructu. In Herpete, Panno, Impetigineq́;, aqua Cyclaminis cum Realgare rubro (propter luem) proderit. In varicibus, Nodis, Verrucis, &c. ex Sigillo (polygonato) remedium petetur. Callus vero, Sephyrus, Schlyroſis, &c. Reſina Locuſtarũ Abietis curabuntur. In Scrophulis autem ac Glandulis Oppoponacum magnam curandi vim obtinet, quemadmodum & Salem gemmæ in Teſtudinibus, ac Bothor, non ſine magno ſucceſſu quidam vſurpant. Denique in Furũculo, Chiado & Nacta ſimplicibus, Vitriolum per ſe, cum Lue vero complicatis, adiecta Aquila rubra prodeſt. Simili modo Melli & Aloe epaticę, quæ in vlceribus aliàs curandis ſufficiunt, vbi morbi Gallici ſigna quoq; aderunt, Realgar Cryſtallinum cõmiſcebimus. Atque iſta in omnibus affectibus catholica ſunto, nimirum vt intelligamus cuiuis affectui duplicem competere curationem, vnam quæ morbum auferat, alteram quæ membrum affectum priſtino ſtatui reſtituat, verbi gratia, in cauo vlcere aliud remedium ad implendum adhibemus, aliud quod membrum ſuæ naturæ ac eſſentiæ planè reſtituat.

Realgar rubrum.

Vitriolum.

Aquila rubra.

Realgar chriſtallinum.

CAPVT VI.

Perula.

SImilis planè de internis affectibus cautio obſeruanda erit, veluti, in Icteritia, Perula ſummum quidem arcanum eſt, at niſi Aquila rubea ei adijciatur, nunquàm ipſa ad euellendas morbi Gallici radices ſufficiet: in Catharrhoſis puſtulis, Cardo cum aquila non mutata radicitus malum euellere poteſt: ſic in Caduco, Cãphora: in Paralyſi, Liquor, Auri: in Gamorrheis Balſamus, cum Colchotar rubeo ex Calybe præparato remedia ſalutifera ſunt: cõponi tamen iſthæc ſimplicia inuicem debẽt, quod neutrum eorum ſeorſim, vtrumq́; affectum perſanare valeat. Stultè itaqûe nonulli purgationibus, vnctionibus, vſu decocti ligni ſancti, aliijsq́; his ſimilibus ad Elephanticas puſtulas, vtuntur, cum iſta non arcana ſint, neq; quemq́; vſum præſtãt, ſed potius certiſsima ęgrorum pernities ſint. Atqui forſan in Squinantia, vuula, Catarrho &c. certiora quàm nos remedia tenetis. Eſto ita ſanè, iam ego mea vobis nõ obtrudo, veſtris vtamini licet, ſed male metuo ne & noſtra non intelligatis, nec vos quoq; ſingularia habeatis. Sane niſi menſium ciendorum ac ſiſtendorũ abſolutiſsimam rationem quis calleat, numquàm niſi oleum & operã ludere velit, ad Luem Gallicã cum menſium inordinato fluxu complicatam, curandam accedet. Lignum Guaiacum intueamini quæſo an per ſe ſeu ſpecifica quadam facultate Elephantiaſim, Icteritiam, Hydropiſin, alioſq́; affectus curet,

Aquila non mutata.

Guaiaci vſus improbatur.

vel minus, quod ſi ita ſit, quid prohibet ipſo in Lue Gallica quoq; vti? Sic vnguenta veſtra qua quęſo virtute morbos curant? ſiccine vno ephippio omnes equos integere conuenit? Sed ſtultitia ac ſuperbia occæcati plures ſpecies eſſe puſtularum non cernitis?

CAPVT VII.

Quid in curatione Luis Gallicæ ſpectandum.

Ntequam autem ad Luis Gallicæ curationem quiſq; accedat, conſyderet prius moneo, an illud corpus ſeu illum morbum ex quo primum Lues exitit, vel cum quo primum complicata fuit, curare poſsit, nec ne: nam ſi illud teneat, iam omnino ſpe vacuus non accedet ad mali huius curationem. Sin curare corpus illud neſciatis (quod fore non dubito) à morbi quoq; Gallici curatione abſtinebitis, niſi marſupij tumorem, quàm honorem veſtrum malitis. Verum alia inſuper ſigna ac ſymptomata quandoq; apparent & ingruunt, quorum rationes cum non calleatis, non miror, veſtros diſcipulos vobis eruditione vel pares vel ſuperiores eſſe. Sed iſta vt vt ſint, Medicus, (qui medici nomine abuti non vult) Experimentis (experimenta autem voco cuiuſuis generis remedia multo vſu comprobata) ne temerè vtatur moneo, ſed prius quatenus ſe ad morbi cauſam habeant perpendat, ad quam rem illi ſignorum ratio magnum auxilium præſtabit: nec hoc ſolum, ſed

Signorum cõſideratio neceſſaria

oſtendet etiam num morbus in medici poteſtate ſit nec ne. Proinde ad ſymioticen Medicinæ partem cognoſcendam omnes adhortor: ea enim docebit quantum ſpei in curatione ponendum ſit. nolo enim quemq; magna ſibi de meis Practicis ſcriptis ſibi polliceri, niſi ipſe ſignorum abſolutam cognitionem, ad lectionem adferat. Itaque ſciendum quaſdam Luis Gallicæ ſpecies non niſi certis temporibus curari poſſe: alias vero nullo non tempore curationem admittere. verbi cauſa, Lues cum Hypoſarca complicata, in morbi augmento: cum Icteritia, Gutta, catharrho, &c. commixta, ſub augmenti initia curari vult, cum interim reliquæ ſpecies Coſsi, Formicæ, &c. in ipſo ſtatim principio perſanari poſsint. Similiter Serpiginoſæ puſtulæ, antequam vehementi pruritu ægrum excruciarint, inutiliter curantur, quòd vel curari omnino non poſſunt, vel quod etſi curatæ ſint, tamen ſubinde recrudeſcunt. Eſt namq; temporis ſingularis quædam in curando virtus, adeò vt audacter pronunciare liceat: Fixam ſanitatem vni tempori acceptam ferendam eſſe. Varices, porro Verrucę, & quicunque alij Sclyrotici affectus apoſtemata & exituræ, omnium optimè vbi in ſua exaltatione perſtiterint, curari poſſunt. Vlcera verò priuſquam ſat multum puris effluxerit, atque malicia ipſorum attemperata fuerit, ferè ſine vſu curare aggrediuntur indocti Medici. Exemplo res manifeſtior euadet. In Lue Gallica ſi abſceſſus vel vlcus fiat, veluti in Lupo, Ca-

Lues cũ Hypoſacra complicata vt ſit curanda.

Serpignoſæ puſtulę quando commode curentur.

Tempus quid ad curationẽ faciat.

uernoſis,

uernoſis, &c. tum fruſtra omnia remedia adhibentur, quæ vel vlcus præcauere, vel morbum ipſum penitus percurare queant, ſed oportet omnino vlcus fieri. Proinde in vſu remediorum ſedulo obſeruabit Medicus quâ natura expurgari velit, aut vbi ipſa emunctorium quærat, ipſius enim motum, ſi quis vi impedire velit, atq; puſtulas ſeu vlcera repellere conetur, is certe nouos morbos prioribus longè grauiores efficiet, velut ſunt Paralyſes Scyrrhi, vlcera maligna, &c.

Vlcus fieri quando ſit neceſſarium.

CAPVT VIII.

Similiter obſeruandum in Reſolutionibus eſt, an ipſæ iuxta ambientis nos aëris alterationes mutentur, an pro motu Lunæ varientur, an deniq; aſpectuum infauſtorum tempore augeantur ac increſcant: iſta namq; ſi appareant numq; confidas te penitus ac ſine reliquis morbū curare poſſe, atq; ſic multò minus luem illi complicatam. Eodem modo ſi paralyſis illa hæreditario iure ab aliquo homine incurabili morbo detento communicata eſſet, certum eſt abſolutę curationis ſpem omnino abijciendā eſſe: poteſt enim ſemper quod huic aufertur alteri adijci, itaq; in huiuſmodi curationibus non eam modo quæ præ oculis eſt affectam perſonam contueri decet, ſed etiam illam aliam quæ contagium communicauit ſedulo examinari debere præcepimus: eſt enim Luis Gallicę curatio talis, vt reſtitutionem omnino requirere videatur. Sic ſi puſtulæ ante paralyſin curentur, ac euaneſcant, certiſsimum eſt reliquias morbi, numquàm curabiles ſupereſſe. Sin paralyſis ante puſtulas curetur, iam certiſsimum argumentum habemus, fore vt puſtulæ in vlcera manantia & fætida abeant. Perinde etiam de Scyrrhis ac vlceribus iudicandum eſt, vnâ namq; ſi conſiſtant vlcus ac tumor, illud vero priuſquam iſte reſedeat, curetur, incūrabilis morbi certiſsimum ſignum eſſe pronunciabimus. Sin Herpes dein erumpat, ſiue paralyſis, ſiue tumor, ſiue vlcus prius fuit, quidquid fuit illud mali, ne dubita Recidiuam prognoſticare: nam certum eſt fore, vt malum recrūdeſcat, etſi ad quartum etiam luſtrum ſanitas perduraſſe videretur. Non ſecus in Cholera florida, (quam vos inſolenti nomine ſic appellatis) iudicandum eſt, atque omnino in iſtam ſignorum rationem accuratè intendendum, vt ſine qua, curationem fœliciter aggredi numq; poſsis. Quòd ſi vero in veſtro Valeſco, ac Meſue illa ſignorum ſeries non deſcripta ſit ne miremini, ieiuna namq; illorum experientia eis ad hanc rem ſufficere non potuit.

Reſolutiones periodicæ deſperatæ ſunt.

Curatio Luis Gallicæ qualis.

Signum periculoſum.

Cholera florida.

CAPVT IX.

Accidit quinetiam non rarò, vt illa paralyſis ſeu laſsitudo, non in exterioribus muſculis ſit, ſed intrinſecus in ipſa medulla in-

Lues quando à Luxu eſſe dicatur.

Abſtinentia non eſt remedium ſed mitigatorium ſaltem.

Diæta quid.

hæreat, in quo caſu non niſi poſt multum tempus futuram curationem polliceri licet. Veluti & vbi ex aliquo Luxu ea eſt, (quod intelligimus ſi à Veneris vſu increſcat) non ſecus difficilem ſanationem pronunciabimus. Itaque obſeruandum in morbis, qui remedijs alijs non cedunt, nec tolluntur, ad abſtinentiam recurrendum eſſe. Abſtinentiam dico à potu, cibo, Venere, &c. neq; tamen abſtinentia tamq; remedio, ſed ſolummodo vt mitigatione quadã vteris. Perinde quoque in vlceribus deſperatis, vbi à Crapula dolores increſcere obſeruauerimus, abſtinentiam ægro imperare vtile erit. Eſt enim abſtinentia Mitigatorium crapuloſarum affectionum remedium, neque tamen abſtinentia rectè dicitur, ſed Diæta appelletur potius, quæ medium quiddam eſt inter Crapulam & omnimodam abſtinentiam, & qua non ægri ſolum, ſed & ſani vti debent.

Malignus ſpiritus depaſcens.

Vlcera porrò quæ non carnem ſolam, ſed & ipſa oſſa depaſcuntur incurabilia penitus ſunt: malignus namq; ille ſpiritus omnia exedens, vbi ad ipſas vſque medullas ſubierit, tantas illic ſubito radices agit, vt omnis ſtatim curationis ſpes concidat. Proinde medicus ſi Fiſtuloſa oſſa illi offerantur, non niſi cum impoſsibilitatis pręfatione curationem aggrediatur: poteſt enim quandoq; ſpiritus ille exedens non genuinus eſſe ſed extraneus atque aduentitius. quod ſi ſit, penitus non deſperandum erit.

Faucium vlcera.
Ligamentorum vlcera.

Alui fluor malum ſignum in Lue Catharrali.

Faucium dein vlcera & ipſa curatio difficilia ſunt, quemadmodum & ea quæ in ligamentis conſiſtunt. itaque ſi poſt tertiam curationem illa recrudeſcere videbis, inſanabilia poſthac ea pronunciato: ſignum enim adeſt totius corporis infectæ ac venenatæ conſtitutionis. Item ſi aluus inordinatè deijciat, periculũ aliquod ſubeſſe intelligimus. Vbi denique inuſitata coeundi libido ægros exercere intelligetur, iudicandum Elephantiaſim cùm Lue Gallica complicatam magnum ægro malum conciliaturam. quod ſi inſuper & anhelitus fœtere, ac lacerti ſubtus cutem exedi videbuntur, nullam vnquàm medendi peritiam ad tollendum morbum, ſuffecturam pronunciandum.

Tertia curatio ſi inutilis ſit malum.

Vrina à Lue Gallica non tingi poteſt.

Accidit inſuper non raro ter quaterue morbum Gallicum regenerari, in eodem etiam corpore, iam forma Herpetis, iam paralyſeos, iam tumorum, iam vlcerum, &c. itaque vbi poſt tertiam factã curationem recruderit, quarto malum à curatione ceu opere inutili abſtinebis. Reliqua ſigna quæ ex coloribus petuntur omnia ad Phyſionomiam pertinent, proinde hic omittenda. Neque vero putes ex pulſu vel vrina de morbi Gallici eſſentia certum aliquod argumentum deſumi poſſe: namque tam incompræhenſibili modo Lues hæc in corporibus conſiſtit, vt vrinam alterare vel tingere penitus nequeat, itaq; mera ſtultitia eſt, ſi quis in hoc affectu manu

in car-

in carpum miſſa vel inſpecto vrinali prædicere quippiam conetur. Illud potius cognoſcere ſtudeamus, quale nam corpus morbi ſit, an Lepra, an Elephantiaſis, an alius aliquis huiuſmodi affectus. ex eo enim an curabilis incurabiliſue morbus ſit, certius quàm ex iſtis nugis prædicere poterimus. Inſaniam veſtram ſatis mirari nequeo, quòd Theoriam ac Praxim huius affectus conſcribentes nullam teſtari póſsitis experientiam, vnicum vnguentum habetis, & ipſum quoque putidum ac inutile. Atqui ægrè forſan feretis, quod iſta vobis obijcio, ac quaſi ex me vos diſcere, vellem me profiteri. at toto certè cœlo erratis: magnus enim numerus eorum, qui diſcipuli mei fuerunt (veluti Iudas Apoſtolus erat) effecerunt, vt ego vos doctiores efficere, nil admodum laborem: ex huius enim farinę hominibus, qui intus & in cute nequam ſunt, quis fructum aliquem ſperet? Pleroſq; veſtrum non dubito eruditionem excellentiorem exoptare, nec puderet forſan ex Theophraſto aliquid cognoſcerę, ſcilicet ſi vt alij ipſum fallere poſſent. O Phantaſias veſtras, ô miſeram medicinam, vbi plus lucri ex morte, quàm ſalute ægri ſperatur. Sed ſurdis fabulam.

Quomodo cognoſcendũ an morbus curabilis ſit.

Diſcipuli Paracelſi nequã.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE TVMORIBVS vlceribus ac puſtulis morbi Gallici, Liber octauus.

DE CVRATIONE PHYSICALIVM morborum Luis Gallicæ.

CAPVT I.

VELVTI in Theoria antehac remedia veſtra exploſa à nobis ſunt, Argentum viuum puta & Guaiacũ, ſic iam in Praxi eorum adhibendi rationem non poſſum non in ipſo ſtatim limine reprobare. quãta enim inſania eſt vnguentis, non Luem Gallicam ſolum, ſed & Hydropiſim quoque percurare velle? Ipſi quæſo vobiſcum reputate, quantopere iſta cum veris medicinæ fontibus pugnẽt: Confeſſum hoc apud omnes eſt, quemuis morbum per ſuum emũctorium expellendum eſſe: cur ergo per os hydropem pellere vultis Argento viuo? an illic hydropis emunctorium eſt? An hoc quoque modo vnctionibus podagram curari poſſe quis putet? Emunctoria

Morbus quiliбet per ſuum emunctoriũm expellendus.

ctoria itaque ante omnia inquirenda ſunt, dein circumſpiciendum quoque quâ Medicamentum, ceu per emunctorium ſuas actiones exerere queat, denique ſi ambo hæc concordent, tum demũ ad curationem progrediendum. Simile peccatum in Guaiaco committitis, dum Alcolam, Scyrrhos, ædemata, &c. eius vſu ſanare conamini, non conſyderantes, huiuſmodi tumores numq́ abſumi poſſe, interim neſcio quam renouationem ſomniantes. Edocete quæſo vnde illa regenerandi vis ei ineſt, vel tanta forſan non eſt, vt decidentes pilos, ac vngues regenerare queat? ſed ne ad Kalendas græcas quidem reſponſuri eſtis, ſi tranſmutationis illius cauſas quærã. Atqui non in Mercurio & Guaiaco ſolum errores committitis, imò quidquid vſpiam conamini, errorem effugere præ ignorantia non poteſtis.

Guaiacum ad tumores abſumendos fruſtra adhibetur.

Mercurius operationem ſuam per Chaos ſuum efficit, quod vt vos adhibeatis non chaos ſolum ſed totam eius ſubſtantiam recipientes ineuitabili damno ęgros afficitis: nam ſic adhiberi debet, ne corpus eius, humanũ corpus ſubingrediatur. Hinc annulorum ex Argento viuo vſus primum originem duxit, quorum mira facultas fuit: nam ipſum metallicum effectum ac in annulum conformatum à geſtante pituitam quotidie expellebat, purgante ſcilicet humorem Chao ipſius annuli. Quin ab ijs qui metallicum efficere Mercurium non poterant, ſaculis ſaltem incluſis ac digitis circumligatus eandem vim reſeruare obſeruatus eſt. Deniq́ à quibuſdam extinctus ac in pomambra naribus adhibitus nihil de eadem facultate remiſiſſe edocuit. Fuere etiam qui calefacti Mercurij fumum excipientes, copioſam ex articulis pituitam deijcerent. Errorum ergo ſumma in eo conſiſtit quod corpore Mercurij in quo Leproſitas quædam recondita eſt adhibito, ipſius chaos omiſeritis. proinde nos ſequentibus capitibus chaos mercurij, pro varietate morborum quomodo variè vſurpandum, edocebimus.

Mercurij Chaos non corpus vſurpandum.

Annuli ex argento viuo mira facultas.

Fumus Mercurij ad articulorum pituitam deijciendam vtilis.

Leproſitas quædam Mercurio ineſt.

DE CVRATIONE PVSTVLARVM ex Hydropiſi.

CAPVT II.

SI methodo à nobis ſuperius deſcripta in cognitionem cauſæ morbi deuentum ſit, atq́ cognitum corpus puſtularum ex hydropiſi originem duxiſſe, de duplici remediorum genere cogitandum erit interno ſcilicet & externo ſeu Chyrurgico: de illo in præſentiarum: de hoc vero ſequentibus libris ſermonem inſtituemus. Initio ſciendum qualis qualis Lues fuerit, ſiue cum paralyſi, ſiue cũ vlceribus, Herpete, tumoribus, &c. in omnibus vnam eandemq́ curationem ſufficere. Itaq́ ſi corpus interius à puſtulis liberatum,

Duplex curandi ratio.

atque expurgatum fuerit, facilis tum erit per Chyrurgica remedia externarum puſtularum curatio. Prout autem puſtulæ copioſæ, venenoſæ, virentesq́ fuerint, eatenus in adminiſtratione ſequentis remedij modum augendum, minuendum vel ſeruandum eſſe, me-minèris. Recipe Liquoris tartari ℥ j. Vitrioli ℈ ſs. Aquilæ liquefa-ctæ grana xv. mixta dentur potui: expurgat puſtulas per ſua emun-ctoria, maximè vero per vrinam, iteretur quotidiè hauſtus hic do-nec omnia morbi Gallici ſigna ac ſymptomata euaneſcant. Obſer-uandum hîc obiter eſt, iſtis tribus remedijs Liquori Tartari, Vi-trioli & aquilę, ſpecificam quandam ad hoc genus puſtularum per-curandum, vim ineſſe. Itaq́ ſi his nō euincatur malum nil admodū ſpei in reliquis ponere licet. Poſt horum vſum, ſi ita videbitur ac ægri conſtitutio ferat, poteris decocto Ebuli, ſudorem prouocare in Laconico. Quòd ſi Herpes, tumor, vlcus, paralyſis, vel aliud ali-quid ſimile reſiduum permaneat, iuxta canones ſequenti libro de-ſcriptos curationem abſolues.

Tartari Vitrioli & Aquilæ vis ſpecifica.

Vſus decocti Ebuli.

DE PVSVTVLIS PODAGRI-cis curandis.

CAPVT III.

SI Lues Gallica cum Podagra complicata & permixta ſit, vnicum ſaltem remedium, vnica per Mummiam verſam (ac correctam) & Aquilam Hematinum, curandi ratio conceſſa eſt. Iſta namq́ Lu-is ſpecies ſic artus & articulos ſubijt, vt non niſi à vehementiſsimis remedijs expelli poſsit. Atque illa quidem expulſio talis eſſe debet, vt vtrumq́ affectum ſimul, neutrum vero ſeorſum tollat.

Mummiæ verſæ vſus.

Vehementia remedia neceſ-ſaria.

Recipe Mummiæ verſæ lib: ſs. axungiæ vulpis, lib: j. fiat vn-guentum per ſe, vngantur per biduum omnes artus: dein ℞ Li-quoris hermodactilorum, Ellebori foliorum ana ℥ ſs. Aquilæ Hæ-matini grana vj. bibat mane quinto quoque die, & præſcripto vn-guento vngatur, donec nullum morbi ſignum ſuperſit amplius, vi-debis morbi materiam retrorſum magno naturæ impetu per deſti-nata emunctoria propelli. Quòd ſi vlcera quoque adſint, ea ex præ-ſcripto canonum ſubſequentis libri curabis. Vnicè vero in hac af-fectus ſpecie cauendum ab vſu dulcium, tum vehementiorum ca-tharticorum, qualia ſunt Euphorbium, Scammonea, & lapis Lazu-li: iſta namq́ purgant eos humores ſolum quos in corpore reſerua-ri præſtat.

A vehementi-bus purganti-bus cauendū.

DE PVSTVLIS EX CATHAR-ro curandis.

CAPVT IIII.

Vbi

VBI paraliticæ puſtulæ corpus occuparunt, numq́ʒ ſperabis te illud ſanitati reſtituturum, niſi vſu Aquæ vitæ, Liquore Lauendulæ, Laudano & Mercurio corporali. Hunc vero (Mercurium corporalem intellige) ex Saturno extrahere oportebit. Sin vniones ad curationem adhibere forſan mauis, inſtar auri eas diſſolues, vt ſequitur. Recipe Auri ſoluti ℈ j. Mercurij corporalis hematini grana vj. mixta quinto quoquo die exhibeantur, idq́ʒ tribus vicibus, purgant corpus à Lue hac vt nihil penitus ſordium remaneat. Interea temporis exhibebis in aqua vitæ, Laudanum vel Perlas, ad confortationem reſolutorum membrorum. Duplex namq́ʒ hîc indicatio eſt, altera qua membra affecta ac debilitata corroborare iubemur. Itaq́ʒ ad horum ſimplicium præparationem addiſcendam totum ſeſe accinget medicus, præſtat enim in iſtis anni ſpacio exerceri, quàm vel centum annis lectione nugacium veſtrorum authorum defatigari.

Mercurius corporalis ex Saturno.

Indicationes duæ.

DE PVSTVLIS EX CATHARro curandis.

CAPVT V.

IN Lue vero Gallica Catarrhali, ſeu ex Catharro nata veluti in præcedentibus ſingulare quoddam remedij genus eſt, Mercurius nimirum corporalis ex Luna. huic namq́ʒ ſuper omnia cætera Mercurij genera ſpecialis quædam vis ad hoc genus vlcera percuranda, congenita eſt, neq́ʒ tamen ſolus per ſe, ſed cum Garyophillata compoſita eſſenſificata vſurpandus. Eſt autem Garyophillata compoſita, liquor quidam ex Benedicta deſtillatus, in forma Aquæ vitæ. Vſus eius eſt, vt Recipiantur illius Aquæ vitæ, ℈ ij. Mercurij corporalis ex Luna grana v. atque inuicem in Liquore miſceantur, atque ad ſeptimum vſq́ʒ diem quotidie diluculo exhibeantur. mira huius remedij vis in expellendis Catarrhalibus defluxionibus cernitur. Quòd ſi nullum amplius Catarrhi ſignum ſuperſit, tamen idem remedium adhuc ſemel non inutiliter exhibebis, quò certior fias iam planè ſubſtitiſſe illam fluxionem. Hoc namq́ʒ modo Catarrhus, Rheuma & quidquid eſt huius generis abundè percuratur, atque fons Luis Gallicæ radicitus euellitur, adeo vt iam ſolus Naturæ Balſamus ad perficiendam curationem ſufficiat. Sin vlcera forſan adhuc ſubſiſtant, eaq́ʒ celerius percurari exoptes, canones ſequenti libro deſcriptos ſequere. Proinde obſeruandum quoque in omnibus Luis Gallicæ ſpeciebus, niſi corpus prius totum expurgetur, fruſtra curationem attentari. Neque vero de vulgaribus digeſtiōibus, laxationibus, expurgationibus, &c. hîc me loqui putes, noſtra namque iam annotata Medicamina, non vt illa certum ali-

Garyophillata compoſita eſſenſificata.

Naturæ Balſamus.

quem

quem humorem ducunt, ſed id efficiunt potius vt peccantem materiam è corpore propellant. non immeritò ergo Syrupos, Pillulas, Diaphenicon, Benedictam laxatiuam aliaq́ꝫ huius claſsis medicamenta reijcio, cum morbum ipſum pellere nequeant, neque etiam aliquid ſingulare ab illis expectare liceat, etiamſi centum ſedes moueant, cum materiam morbificam non aggrediantur.

Cathartica puſtulas Cathartales non curare poſſunt.

DE LVE GALLICA EX ICTERITIA CURANDA.

CAPVT VI.

VBi ab Icteritia Lues gallica originem duxerit, vtrumq́ꝫ malum ſubſequenti remedio depellere conabimur. Velut Aſalliæ in Icteritia, ſic Mercurius Martis in Lue gallica inde nata ſecretum quiddam obtinet. Atqui neutrum horum ſeorſum malum iſtud curare valet, itaqꝫ neceſſario ambo in vnum compoſitum ſeu corpus rediguntur, quod & Luem ipſam & Icteritiam curare queat, in hunc qui ſequitur modum. Recipe Aſalliorum ℥ vj. Mercurij Martis hematini ʒ ij vitro impoſita permittantur donec in oleitatem declinent, poſt colentur per pannum ſericum, atqꝫ huius colati guttas iij ad quinqꝫ vel ſex dies in ouo ſorbili exhibeto: videbis paulatim Luis ſigna euaneſcere. quod ſi fiat, præſcripto remedio ad finem vſqꝫ curationis progredere: expellit namqꝫ per ſudorem ac vrinas quidquid in corpore venenoſum ineſt, memineris tamen normam remedij ex morbi magnitudine dependere, atq́ꝫ præter iam dictum medicamentum nullum preterea eſſe quod morbi Fixationem impedire poſſit. Deniqꝫ ſi quæ ſupererunt vulgata ſymptomata, vlcera ſcilicet, tumores, puſtulæ, herpetes &c, iuxta regulas ſubſequentis libri ea percurabis.

Aſalliæ in Icteritia vtiles.

Morbi Fixatio.

DE PVSTVLIS CVM GONORRHEA CURANDIS.

CAPVT VII.

SI gonorrhea, vel alia generationis partium affectio cum Puſtulis Gallicis complicata ſit, perinde vt in ſuperioribus curationibus ad mali radicem euellendam Medicus omnes neruos intendet Scopum itaqꝫ omnium optime attinget, vſu Mercurij Veneris & Balſami Mummiæ, hoc modo vt Balſami Mumiæ ℥ ſs. cum ℈ j. Mercurij Veneris permiſceantur, ac cum ℈ j. Aquæ raphani maioris exhibeantur, vſqꝫ donec neqꝫ fetor neqꝫ ſanies neqꝫ ſanguis per vrinas effluat amplius, neqꝫ quidq́ꝫ præterea Leproſæ libidinis ægrum exerceat Tanta huius remedij vis ac energia eſt vt omne genus ſymptomatũ atqꝫ ipſa etiam vlcera Gallica abſqꝫ vlla acceſsio-

Mercurius Veneris.

Leproſa libido eſt Satyrioſis.

ne alterius remedij perfectè perſanare poſsit. Non te moueat compoſitionis ſimplicitas,ſufficit Remedium (quod de hoc certiſſimè polliceri tibi potes)morbũ depellere qualis qualis tandẽ illius compoſitio ſit. Alia iñſuper ſpecialia remedia paſsim vſurpantur, atqui hoc ſuper omnia excellit. Mirari non raro ſubit quid vobis in mentem venerit,quod hoc genus Luis Gallicę vnctionibus ac ſtomachicis remedijs curare animum induxeritis, nulla loci ratione nullo remedij Mercurialis reſpectu habito,ſed pro veſtro modulo omnia præpoſterè tractatis.

Stomachica remedia inutilia.

DE LVE GALLICA EX CADVCO CVRANDA.

CAPVT VIII.

HVius Gallicæ luis ſpeciei(hoc eſt, cum corpus puſtularum ex epylepſia originẽ duxit) ſingularia ac ſpecifica remedia ſunt: Liquor Vitrioli maior,Sanguis ſeparatus, Oleum camphorę cum Mercurio Auri. Iſthæc ſcilicet remedia Caducum abſolutè curare cum valeant, adiectione Mercurij corporalis,puſtuloſum Caducum curare poſſe manifeſtum ex antedictis eſt:caue tamen putes ijs ſimpliciter adhibitis finem te conſequi poſſe: nam neq; Mercurius corporalis per ſe, vel illa ſine iſto quod exoptas præſtabunt. Vſus eorum talis eſt. Recipe Sanguinis ſeparati ℥j. vel olei Camphore ℈j. vel liquoris vitrioli grana v. vtrum libuerit, dentur mane ac veſperi ad dies nouem vel decem,quo elapſo tempore, cum alterutro horum Mercurij corporalis grana iiij exhibeto, ad corpus puſtuloſum per ſua emunctoria expellendum. Quod ſi adhuc aliqua luis ſigna ſupereſſe videantur,eaſdẽ potiones iterabis, ſic tamen vt in qualibet potione inſint Mercurij corporalis grana duo. Nullis dein amplius ſignis apparentibus reſiduis tamen adhuc vlceribus ac tumoribus pro ratione canonum ſequentis libri ipſorum curationem abſolues, quamuis rarum ſit, vt alterutrum ſine altero curetur, niſi vbi admodum maligna & exedentia fuerint vlcera.

Sanguis ſeparatus.
Oleum Camphoræ.
Caducus puſtuloſus.

DE MENSTRVALIBVS PVSTVlis curandis.

CAPVT IX.

VBI à menſium vitio puſtulæ originem duxerunt, prima conſideratio erit in fluxu menſium in ordinem reducendo, ac ijſdẽ menſibus mundandis ac expurgandis: neque tamen quantum ad Luem attinet admodum ſollicitus eris, an nimium vel minimum fluant,an rubra vel alba ſint quæ emanant.ſufficiat tibi ad curationem omne illud vitium pro vnius morbi corporę aſſumere.Itaq; ad vnam clarificationem menſtrui ſe cõuertet medicus,hac enim procurata

Menſes quatenus ciendi in Lue iſthinc nata.

curata iam res omnes ſaluæ erunt. Adhæc cùm confortatiua menſium inordinationẽ corrigere ſufficienter poſsint, conſtat nil conſtrictiuis vel prouocantibus opus eſſe, Liquor auri & Liquor Meliſſæ ſufficiunt, ſi ijs propter puſtulas gallicas Mercurium Iouis adiungamus, hoc modo. Recipe liquoris Auri ℈ j. Mercurij Iouis liquefacti grana xv. liquoris Meliſſæ ʒ iij. miſceantur, ac digerantur ad dies vii. dein ſingulis matutinis huius mixturæ grana iij. in aqua Pulegij adhibeantur. ex huius vſu nimius fluxus reſtringitur, reſiſtentes menſes euocãtur, diſcolorati ad ſuam genuinã temperiem redeunt. Adhęc per illud ipſum emunctorium Lues hæc ſic expellitur, vt poſthac nil eius ſupereſſe cernatur: quin & omnes intrinſecas paſsiones, puſtulas, exanthemata &c. abſolute perſanari huius vſu obſeruauimus. Si veró peractis iſtis ob breuitatẽ temporis externa vlcera nondũ curata eſſent, iuxta ſequentes regulas curationem abſoluere facile foret. Alia præter hæc remedia quæ menſium vitia corrigantur ſupereſſe non dubito, ea itaq; ſuæ cuiuſuis experientiæ relinquo.

Confortatiua menſium inordinationem corrigunt.

Mercurius Iouis.

Per emunctorium Menſiũ Lues Gallica expellitur.

DE PVSTVLIS ERRATICIS *curandis.*

CAPVT X.

SI pluribus inuicem mixtis morbis lues Gallica, modo hac, modo illa forma ſe prodat, curationis tota ratio ad Mercuriũ Saturni referenda erit, tum ad confortatiua ac mundificatiua. Confortatiuum præſtantiſsimum eſt eſſentia vini ex Chelidonia extracta: illa namq; omnes Erraticas puſtulas, ſi non penitus curare, certè ad curationem ſuſcipiendam aptas reddere poteſt: etenim ipſa corpus primũ renouat, vt Mercurius Saturni hęmatinis quaqua verſum illud peruadere ac mundificare poſsit. Procedendum autem hunc in modum. Recipe Eſſentiæ vini de Chelidonia ʒ ſs. Mercurij Saturnini hæmatitico more præparati ℥ j. & ℈ ſs. altero quouis die exhibeantur, & videbis quo pacto natura corpus morbi per ſua emunctoria expellat. Obſeruandũ etiam tum erit, qua morbus pellatur: ſi enim per os exeat, ſignum eſt concomitantis Podagricę vel Paraylticæ defluxionis. Sin per vrinas exeat, Icteritiæ, Menſtruorum, Hydropis vel Gonorheæ ſimile quiddam concomitari conijcies. Si deniq; per ſudorem prodeat, Caduci morbi concurrentis quædam ſuſpitio erit. Adhæc vbi frequens vomitus ægrum excruciauerit, ſignum erit illud, radicem, ac corpus morbi in Stomacho inhærere. Notandum præterea Luis Gallicæ reliquas ſpecies, quæ nunc cum Sciatica, nunc cum Arthritide, nunc alijs doloribus affligere ſolent, omnes ad hanc erraticarum puſtularum claſſem referendas eſſe. Quod ſi Febres quoque concomitari contingat, eas

Mercurij Saturni vſus.

Eſſentia vini ex Chelidonia.

Notabilia quędam ſigna.

Caduci morbi ſignum.

vnà cum puſtulis purgandas & auferendas eſſe memineris: niſi imperfectā curationem eſſe velis. Velut & ophtalmiæ, odonthalgię, othalgiæ, &c. niſi vnà (ſi adſint) cum puſtulis abeant, futuræ recidiuæ minacia ſigna eſſe intelliguntur.

DE RESIDVIS PVSTVLARVM *ſpeciebus curandis.*

CAPVT XI.

Puſtularum curatio.

SI autem (quòd ſæpius accidere ſolet) poſt factam curationem iuxta præſcriptos canones, aliquid adhuc ſupereſſe cernatur, vt verbi cauſa puſtulæ aliquæ, ſi adhuc reliquæ ſint, quarum extrema malitia euinci adhuc non potuiſſet, in hunc qui ſequitur modum eas auferre tentabis. Recipe Olei Realgaris quantum ſufficit, vngantur puſtulæ ſingulis diebus ter quaterúe, & ſine cicatrice, vel macula decident. Alia huius generis quoque ſunt, vt Aquæ fortes, vnguenta, &c. quæ ſuo cuiuſuis iudicio relinquo: hoc admonendum potius, ſi Cicatrices, maculæ, ſciſſuræ, reſiduę fuerint, eas oleo Saturni vel Mercurij, ſemel atque iterum lotas vltrò obliterari. Perinde quoque vt de Cicatricibus dictum eſt, Scyrrhos curare conabimur.

Cicatrices vt tollendæ.

Tumorum curatio.

Vlcerum curatio.

Sin vlcera reſidua adhuc, iuxta vulgatam medendi rationem Emplaſtro de Gummis, vel de Cinnabari curationem abſolues. Caue tamen putes vnctionibus, ligni Guaiaci vſu, vel alijs huius farinæ remedijs reliquias iſtas extirpandas eſſe, cum iſtis modis facta curatio vix diuturna eſſe poſsit.

D. THEO-

D. THEOPHRASTI PARACELSI, DE TVMORIBVS, Puſtulis & Vlceribus morbi Gallici, Liber nonus,

TRACTANS DE CVRATIONE CHYRVRGICALIVM morborum Luis Gallicæ.

CAPVT I.

QVAMVIS Phyſicalium ac Chyrurgicalium Luis Gallicæ morborum, non nulla ſit differentia, tamen tota illa diuerſitas in hac vnica re ſolummodo conſiſtit, quòd Phyſicales ferè intra corpus conſiſtant, (licet accidere poſsit, vt extra corpus quoque appareant, veluti in Icteritia & Hydropiſi, nemo tamen huiuſmodi morbos Chyrurgicales rectè dixerit.) Itaq; differentiam talem conſtituamus, quod Phyſicales morbi, vbi vbi conſiſtant intra corpus, Chyrurgicales vero extra corpus in extima cutis ſuperficie effectũ ſuum exerant. Hinc patet horum quàm illorum aliam curandi methodum deſcribendam eſſe. Etſi enim nullo habito internorum reſpectu, curationes fiant iuxta Chyrurgiam minorem, tamen in hac magna Chyrurgia, vnâ cum externo morbo, internum quoq; malum conſiderari neceſſe eſt. Nollem tamen quiſq; putaret me hîc magnam Chyrurgiam inſolenti nomine appellare velle aceruum aliquem ac copiam Receptarum: ſed ſic quiuis ſibi perſuadeat, me ea de cauſa hoc nomine vti, vt oſtendam magnam tam externorum quàm internorum morborum, conſiderationem probato medico incumbere: nolo enim vt (quòd hactenus ab alijs factitatum eſt) morbi hi, ab illis ſeparentur, ſic, vt quis alterutrum eorum genus ſeorſum curandum, exiſtimet.

Phyſicales & Chyrurgicales morbi vt differunt.

Magna Chyrurgia quid ſit.

CAPVT II.

VT autem ex Chyrurgiæ fontibus, ac principijs ſermonem contexamus, & genuinam differentiam huiuſmodi curationum conſtituere poſsimus, obſeruandum initio eſt, duas diſpoſitiones intrinſecus in noſtris corporibus cõſiſtere, ex quibus omne genus morborum ad effectum ſuum perueniat, atque proinde legitimè duplicem curationem conſtitui. Altera enim diſpoſitio in corpore intus cõſiſtit, itaq; illic inquiri vult, altera vero exterius permanet. Etſi vero quandoque in illa priore ſigna quædam cernantur, quæ

Diſpoſitiones duæ omnes morbos creant.

innuere poſſent quandam Chyrurgicam curationem,tamen nil illa vos moueant: namq; quidquid ex illis extra corpus proruperit, iam lethale amplius non eſt. Sic viciſsim illa altera,etſi quandoque intrinſecus aliquid lædere videatur,tamen iterum extra corpus ſolum labor, dolor & periculum conſiſtunt. Exemplum vtriuſq; adferamus.Hypoſarca puſtuloſa,etſi exterius appareat,tamẽ radicem interius habens intrinſecus periculum conciliat.Sic Ignis Perſicus interius malum facere putatur,periculum tamen exterius ſolum adferre poteſt. Itaq; manifeſtum euadit, cum duplex ſit morborum genus,externum & internum, duplicem quoque curãdi rationem conſtituendam eſſe. Varię inſuper virtutes in vtroque morborum genere ſunt magna quoq; ſedulitate à Medico obſeruandę.Quandoque enim interiores varijs modis extrã erumpunt, nunc ad locuſtas vſque progredientes, hinc paralyſis:nunc vſque ad poros, hinc puſtulæ:deniq; ad gluten album,atq; tum Scyrrrhi, ædemata ac vlcera fiunt. Non ſic Chyrurgici morbi agunt:quippe qui ab intra extrorſum peruadentes non quieſcunt,donec exteriorem cutis ſuperficiem attigerint. Stat ergo ſententia, quemadmodum morborum duo genera ſunt, ſic curationis duplicem rationem conſtituendam eſſe, nil tamen impedit, me Chyrurgum, de Phyſicis, quoq; ſermonem texere.

Perſicus ignis eſt morbus externus.

Symptomata quatenus fiãt.

Morborum quia duo genera ob id duę quoque curationes conſtituendæ.

CAPVT III.

PORrò autem quod curationem attinet, notandum initio eſt de Squamis Saphatis, Furfuribus, ſcabie,& pruritu, accuratam diſquiſitionem inſtituendam eſſe, vt cauſæ mali rationem rectè intelligãus: namq; ea incognita,curatio ſperari nequit. Quod ſi ergo in ſimplicibus affectibus ea difficultas eſt, quantam diligentiam adhibendam putas, vbi compoſiti illi fuerint.Itaque ſi Lues Gallica cum his complicata ſit,conſiderandum erit quodnam in quouis affectu pellendo Arcanum ſit, eo cognito,illud cum Mercurio Saturnino ad faciendam curationem commiſcebimus, neque opus eſt porrò multum laborare de cæteris, quæ affectum ipſum cõcomitari quandoq; ſolent, iſtis contentum eſſe pręſtat. Accidit tamẽ quandoque iſtos affectus,ſcabiem puta,pruritum,ac Saphatos læpræ quaſdam ſoboles eſſe. proinde cauti ſint medici in ſignis diſcernendis,ne forſan lepram ſtultè conentur curare, dum hunc ſimplicem affectum ſe oppugnare putant. Præter dictas rationes nil hîc opus eſt in iſtis affectionibus multa ad curationem inquirere. cum cauſæ ac origines ipſarum abundè in libro de vlceribus à nobis deſcribantur. Proinde ſimpliciter vt dictum eſt, (per Mercurium Saturninum) vel ſequenti formula curationem abſoluamus, quæ recipit. Liquoris reſinæ terræ, ℥j. olei Mercurij, Saturnini ʒj. fiat

Vide ſupra caput v. libri vij.

Cautela obſeruanda.

mixtu-

mixtura,qua vngantur ſemel,atq; iterum furfures,Saphati, Squamę,ſcabies,&c. & abſolues curationem. Multa alia hoc genus remedia annotari poſſent, verùm iſta propter ſuam excellentiam ſufficiunt.

Oleum Mercurij Saturninum.

CAPVT IIII.

VLcerum quę calore,fœtore corrodēdo ac depaſcendo moleſtiam pariunt, cuiuſmodi ſunt Cancroſa, Sordida, Eſthiomena; curatio in eo conſiſtit, vt initio cognoſcamus ex quo nam minerali illa originem duxerint: nullum etenim vlcus fit ſine aliquo corpore (minerali) Hinc patet Chyrurgicos morbos quoſuis ex aliquo Minerali originem ducere. Sic Cancer ex Colchotar: Tētigo praua ex ærugine,aliaq; vlcera ex aliȷ́s veluti in libro de vlceribus abundè demonſtratum eſt,oriuntur,quę deinceps per Luxum in Luem gallicam tranſmutantur. Si itaq; huius modi tranſmutationem fieri cōtingat,manifeſtum tum eſt, curandi modum (haud ſecus ac de Phyſicalibus morbis annotatum fuit) compoſitum eſſe debere, hac tamen diſtinctione,vt quemadmodum illic Phyſicalia ſic hoc loco Mineralia auferenda nobis eſſe intelligamus. Hoc itaque vlcerum genus etſi depaſcens ſit, tamen remedia vlceribus eſthiomenis deſtinata non recipit, ea nimirum de cauſa quod Luis Gallicæ complexus quidam adſit. itaq; curationem depaſcentis vlceris in curationem Luis Gallicæ tranſmutare oportet. Proinde cum Realgar ſubfuſcum,baſis ſit curationis depaſcentium vlcerum ipſum (vt Luem Gallicam curare valeat) in Mercurium Martis tranſmutare neceſſe habebimus, ſicq; eo vti: neq; vero de viſceribus internis in eius vſu multum ſollicitos eſſe conuenit, cum Chyrurgicum malum ſit (id eſt externum), atq; ſufficiat eo ipſo loco quo illud conſiſtit, Mineralis malignitatem contriuiſſe. Etenim ea eſt Mineralium natura, vt dum intra cutem ipſa conſiſtunt, incorrupta penitus maneant: at vbi aperta ac eroſa cutis fuerit, iam externum chaos cum interno iunctum affectus ſpacium circumſcribunt. Proinde de ſymptomatis punctione ſc: lateris aliȷ́sq; ſimilibus ne ſollicitus ſis, cum ea per conſenſum ſaltem ſint non primogenio affectu moleſta. Noſtri remediȷ́ formulam pro æſthiomenis puſtulis iam annotemus, cuius breuitatem nè mireris,ſufficit namque ad omnem corrodentem malignitatē compeſcendā. Recipe Liquoris Parthenionis ℥ vj. Spermiolæ ℥ ij. mixtæ imponātur loco pacienti per horas xij. quibus completis, per alias xij. horas Realgar ſubfuſcū cum Mercurio Martis hęmatino ſuperligabis, hancq; viciſsitudinem vbi ad tertium diem iteraueris,iam tuto cum Emplaſtro Oppodeltoch ad claudendum vlcus curationemq; perficiendam accedes. Hęc methodus ad omne genus Puſtularum depaſ-

Vlcus nullum fit ſine aliquo Minerali.

Curationes compoſitæ quando neceſſariæ.

Realgar ſubfuſcum.

Mala per conſenſū facta per ſe à medico nō ſpectantur.

Liquor Parthenionis.

centium ſufficit,itaq; cętera quod attinet amplius nil ſollicitus eris, cum huiuſmodi puſtulæ ab illis ſymptomatis,paralyſi,herpete &c. immunes ferè ſint.

CAPVT V.

Noli me tangere.

LVpus deinceps & ea affectio quam NOLI ME TANGERE vulgo dicunt, vtut difficile curationem ſubeant, tamẽ à perito medico Metallorũ fumo facile perſanantur. Verum cautio eſt nè Lues Gallica complicata ſit: ea ſiquidem cum in hiſce duabus paſsionibus, comites nullos habeat,paralyſin puta, herpetes, tumores & alia his ſimilia, difficulter cognoſcitur:itaq; accuratius inſpicienda. Conceſſo autem eo ac cognito quod complicata inuicem mala ſint cum ſpecifico Lupi ac Noli me tangere, remedio, Mercurium Martis cõiungemus, quod neutrum eorum ſeorſum,ad perficiendam ſanationem ſufficiat. Recipiemus itaq; Fumi metallorum ℥j. Mercurij Martis hęmatini ʒ iij. Liquoris Bdellij ad pondus omnium,digerantur ac ſuperfuſa aqua Parthenionis ad lib: ij. vſque, in puluillis deinceps adhibeantur,renouando ſingulis duodecim horis remedium, tertio denique die Oppodeltoch in lib: de Vlceribus deſcripta adhibebis, donec omnis curatio abſoluta perfectaq; ſit. Hic genuinus modus curandarum puſtularum Gallicarum, quarum corpus ex Lupo vel noli me tangere,originem duxit,tibi ſufficiat.

Fumus metallorum.

CAPVT VI.

Cambucca cũ Lue quomodo curanda.

SI pudendi Vlcus, ſeu Cambuca tibi offeratur, quæ per Luxum ad Luis Gallicæ malignitatem vſque exacerbata accreuerint, tum mixtam curandi rationem,mixtaq; remedia vſurpanda eſſe intelliges. itaque ad omnes genitalium partium affectus curandos, ſiue vlcera,tumores,paralyſes,puſtulæ,&c. coniungantur ſiue abſint, Mercurium Veneris vſurpabis. Commiſcebis autem oleo Vitrioli (non rub:) vigeſimam quintam partem,corporis Mercurij ex Venere confecti,atque in Aqua Parihenionis hauſtibus duodecim exhibebis. Ex huius vſu ipſummet Sperma Curatiuam quandam vim nãciſcitur,qua dein omnia vlcera, omnes tumores, omnesq; Herpetes partium ſpermaticarum abſolutè curare poteſt: interim tamen non infrugiferum fuerit, Oppodeltoch, vel vnguentum Mercurij hæmatini extrinſecus imponere, ac deinceps de ſiccando vel calefaciendo amplus ſollicitum non eſſe. Etenim harum partium affectus calefieri vel ſiccari,nec volunt,nec deſyderant,imò ex ipſa mali radice erui debent.

Mercurius Veneris in omnibus genitaliũ partium morbis vtilis.

Spermatis vis curatiua vnde.

Simile planè iudicium de Bubone eſt,quem ſi Herpetes, Paralyſes,tumores,&c.comitentur, omne id quidquid tandem fuerit

Buborum curatio.

rit Buboni ceu radici,ac cauſæ acceptum feremus. Cauſa itaq; cognita,ad remedium quod ipſam tollere queat, inquirendum accedamus. Tale eſt Lapillus Vini,ſi cum Aquila ex Saturno commiſceatur : neque eſt vt vnquam ſperes futuram curationem,ſi illis lapillis deſtituaris,vel illis præſentibus Aquila careas. Apparet ergo quàm ſtulto conſilio,vnctionibus,fumigationibus,Ligni Guaiaci decocto,quidam ad hanc affectionem ſanandam vtantur. Sed ſignorum rationem iſti non curant, atque Bubonem à Cambucca non diſcernentes,nil mirum ſi in curando aberrent.

CAPVT VII.

Hæmorrhoides fluunt quibuſdam periodicè.

NE autem forſan quis exiſtimet,me veſtra Remedia non intelligere,quemq; veſtrum hæmorrhoides,quæ Menſium inſtar certis periodis fluunt,conſyderare iubeo: hæ namq; non ſecus ac Menſes ſuppreſsi vel inordinati, quandoque in Luem Gallicam tranſmutatæ, Herpetas, Tumores, Vlcera, Puſtulas ac Paralyſes producere conſpectę fuerunt:in quibus curandis, quales vos præſtiteritis ipſi intelligitis,cum ſimplicium hæmorrhoidarum remedium neſciatis,quomodo ipſas complicatas vos curare poſſe,quis ſibi polliceatur? Itaq; rem apertius declarandam ſuſcipiamus. In hæmorrhoidibus, Spodium ſpecificum remedium eſt: in iiſdem cum Lue complicatis,Mercurius Lunæ, vſurpandus.

Spodij vis ſpecifica in hæmorrhoidibus.

Hoc ſi vos iam pridem intellexiſſetis, melius ſanè veſtræ exiſtimationi conſultum fuiſſet. Namq; cum neſciretis,ab Hemorrhoidibus hoc puſtularum genus originem ducere, Axungia porcina,Staphiſagria, Euphorbio,ac Mercurio in vnctionibus adhibitis curationem abſoluere attētaſtis, nō animaduertētes ſine Spodij vſu conatus omnes irritos eſſe. Similes errores in Condylomatis,Rhagadijs vuluę atque alijs hoc genus malis curandis,à vobis cōmiſsi ſunt. Si Condyloma curare potes, adijce Mercurium Lunæ, & Luem iſthinc natam curabis, ſed malè metuo,ne & hoc deſtituaris,& illud non poſsis,ſed ad rem ipſam.

Mercurius Lunæ ad Cōdilomata vtilis.

Recipe Spodij ℥ iij. Mercurij Lunæ ℥ ſs. mixta inuicem, in vino potui exhibeantur,omnem hæmorrhoidū inordinationem penitus penitusq; tollunt: ſi deinceps puſtulæ ſupererunt,ex præſcripto canonum præcedentis libri eas perſanare attentabimus,ſimiliterq; cum vlceribus agendum. De Paralyſi denique nil ſollicitos eſſe neceſſe eſt,cùm vltrò abeat ſimulac in ſuam ordinationem hæmorrhoides reductæ fuerint. De Condylomatis autem etſi ſimilis ratio eſſe poſsit,tamen aliter rem ſe habere conſtat,vbi iam illa exulcerata ac excauata fuerint. Itaq; tum eodem ipſo remedio vteris quidem, at diuturnius : nam eo ipſo tres hæ affectiones Rhagadiæ,Condylomata ac Hæmorrhoides,abſolutè curantur,cutatione quidem Chyrurgica, etiamſi videatur Phyſi-

Vno remedio tres ſimiles affectus curantur.

calis

calis eſſe. Proinde longe abeant veſtra decocta, vnguenta, ſuffumigia, & alia hoc genus puerilia nugamenta. Spodium, Spodium inquam, hoc eſt, quod omnia veſtra ſuperat remedia.

CAPVT VIII.

IN Morphea & Roſacea gutta percurandis, quamuis exterior illa forma multo maiorem indicationem præbeat, quàm internũ corpus, nil tamen extrinſecus imponendum eſſe ſcias: ſiquidem ea eſt mineralium illorum ex quibus iſta duo mala naſcuntur, malignitas ac virulentia, vt extrinſecus adhibitis remedijs impoſsibile ſit illam compeſci. Quod ſi paralyſis in fronte, nucha, ac omoplatis maximè affligere videatur, omnia ſub vnam curandi rationem reduces. Sciendum tamen, ſi Paralyſis in Gutta roſacea, ac Morphea curetur, manentibus ipſis ſecundarijs affectibus, multò peius eſſe, quàm ſi ipſa adhuc præſens foret. Itaq; in curatione ſpectandum, vt ea perfecta ſit, nullamq; poſt ſe relinquat ſobolem, quod duplici potiſsimum ratione cauebimus. Primo, ſi Realgare Alcalizato nucham aperiamus, & attrahere non deſinamus, donec nec color, nec humor ſuperſint amplius. Altera ratio eſt, vt Mercurius Iouis cum Liquore Lilij Conuallij (qui ſingulare ac ſpecificum in hoc affectu remedium exiſtit) adhibeantur. Vſus autem ac componendi ratio huiuſmodi eſt.

Paralyſin videtur hic appellare defluxionem.

Vt curatio perfecta euadat.

Recipe Liliorum Conualliorum lib: ſs. Mercurij hæmatini prædicti ℥j. digerantur ad Solem, ac per Alembicum deſtillentur, huius deſtillati ℈j. diebus ſingulis exhibe, donec nulla morbi veſtigia ſuperſint amplius. Hæc remedia cum cura Cancri magnam cognationem habere videntur. Si nimirum Realgar Alcalizatum per triduum carcinomati imponatur, ipſum deinceps cum deſtillato præcedenti lauetur per viiij. dies, tandemq; cum Emplaſtro de Zinnabari percuretur. Huiuſmodi curandi ratio Fiſtulis quoq; quæ ex Lue Gallica originem duxerunt, non inutiliter adhibetur. Quamuis conſultius videatur, perinde vt in Morphea, ac Gutta Roſacea potu quàm lotione vti: etenim præſtat in omnibus hiſce affectionibus intrinſecis quàm extrinſecus adhibitis remedijs vti.

Curandi ratio.

Fiſtularum curatio.

CAPVT IX.

NON eſt vt Receptarum ſeu deſcriptionum noſtrarum breuitatem miremini: etenim hoc ſanctè affirmare poſſum, pluriũ compoſitione vires ſpecificarum medicinarum obliterari potius, quàm ad actum melius produci, proinde veſtrarum compoſitionum canones non immerito reijcio, cùm eos fructu carere conſtet. Adhæc morbos hoſce intrinſecus cum eorum radicibus præſcindi, quàm exterius exacerbari præſtat. Elephantiaſin exempli cauſa

Compoſitiones multę ſpecificam vim obtundunt.

nobis

nobis proponamus quantus quæſo morbus hic eſt vbi in Luem hanc degenerauerit? an externis remedijs ipſum ſanari poſſe quis credat? ſanè ne dolores quidem aliaq; ſymptomata, nedum morbum ipſum iſtiuſmodi remedijs quis curauerit. Elephantiaſis certè & Lepra conſimilem curandi rationem obtinent, per Mercurium nimirum Solis, ſi ille in primam materiam redactus abſq; omni adiectione adhibeatur. Etenim in Elephantiaſi ac Lepra ſummum ſpecificum in puſtulis inde natis, primarium Arcanum exiſtit, ſi ipſum in ſuum Mercuriū reducatur. Itaq; ipſum in ſolidam ſeu conſiſtentem reducemus materiam, atq; ſingulis diebus ſcrupuli dimidij inſtar exhibebimus, veruntamen non ignorãdum curationem quandoq; vltra anni ſpacium protrahi, cauſante idipſum malignitate morbi, quam breuiori temporis interuallo euincere impoſsibile eſt. Proinde quoq; abſtinendum ab alijs remedijs, vnguentis puta, emplaſtris alijsq; quę extrinſecus adhiberi ſolent, quod ea fruſtra adhibeantur, & non niſi vſu Mercurij Solis hæc duo mala curari velint vel poſsint. Reliqua quæ ad hunc locum pertinere poſſunt, in libro de vlceribus deſcripta inuenies.

Elephas & Lepra ſimiliter curantur.

Mercurius, Solis.

CPAVT X.

Alopeciæ, Mali mortui, Coſſarum, variolarum ac cæterarum hoc genus affectionū curationes, quamuis quantum ad morbi cauſam attinet (quę Mineralis eſt) Chyrurgicam curandi rationem (id eſt quæ extrinſecus adhibitis remedijs perficitur) poſtulare videantur, tamen facilius intra aſſumptis medicamentis, curationem admittere videntur: non ſecus ac vulnerarijs potionibus fœliciter vulnera curari animaduertimus. Proinde ſi malum mortuum vel alia ſimilis cutanea affectio, Serpigo, Cicatrix, Pannus, Tuber, Eſſerę, Formicę &c. cum Lue Gallica complicari videbuntur, de duplici curandi ratione, vna extrinſeca, alia intrinſeca cogitandum erit. Interior eo fine adhibenda vt Minerale peccans alteretur, qua alteratione facta, vltrò Squammæ ac Eſcharæ decident. Notandū interim quoq; ex iam cōmemoratis affectionib. nullã penitus eſſe, quæ non aliquã cū Lepra obtineat cognationē: proinde ſine Mercurio ſolis deſperata quoq; erit ipſarū curatio. Atqui quãuis quãdoq; ex vnctiōibus, Coſsi, puſtulę, Serpigo, Cicatrices, &c. decidere videantur, tamē diuturnã ſanitatē ſibi polliceri nemo poteſt, cū interius adhuc immundū ſit corpus. etenim fere iſthęc mala grauius intra cutē quàm extra affligunt. Itaq; velut diximus, iſthæc mala perinde vt Lepra & Elephas curari debēt, accedēte quoq; balnei vaporarij cū Galeolis præparati, quod ſingulis diebus bis mane ſcilicet ac veſperi adhibere licebit, donec puſtulæ omnes euaneſcãt. Quod ſi vlcuſcula caua fiant, quod in Alopecia & malo mortuo fre-

Cautio.

Cutanei morbi interius magis quàm extra affligunt.

fre-

frequenter accidit poſt vſum prædictorum non inutiliter pro incarnandis ac claudendis illis Emplaſtrum de gummis imponemus. Externam quidem curationem ad ſenſum ac decorem ſufficere nõ inficior, verum ad carnem mundandam ea inefficax eſt, itaq; neceſſarius eſt, velut antea quoq; admonui, Mercurij Solis vſus: ipſo namq; adhibito adeo clarificatur ac nobilitatur corpus, vt nullum amplius in eo comparere queat. Non raro quoque accidit ex vſu Guaiaci, vnguentorum ac ſuffumigiorum palliatas huiuſmodi affectionum curationes præſtari. Verum morbi Paroxiſmum, cuius ego ablationem multò quàm illam palliationem maioris facio, non attingunt iſthæc medicamina. Deniq; notandũ Vndimiæ, Chondylomatum, Attrici, Moræq; vnam eandemq; cum ſuperioribus curationem eſſe, nimirum vt iſthæc mala intrinſecus poto, exterius vero inuncto Mercurio Solis perſanentur.

CAPVT XI.

Sephirica vlcera vt curanda.

SEphyrica dein ac Sclirotica & quæcunque eſt huius generis Gallica Lues, in hunc modum omnium optimè ſanabitur, nimirum, vt initio locus affectus per Realgar Alcalizatum expurgetur ac mundificetur, dein Mercurius Martis Hematinus adligetur quatuor vicibus, denique curatio ceu in vulgaribus vlceribus abſoluatur. Eſt namq; ad omnes Varices, Verrucas, Glandulas, Polypos, Botios, hiſq; ſimiles affectiones catholicum remedium Realgar illud Alcalizatum: hoc namq; medicamento omnes defluxiones (etiam puſtuloſæ) Minerales diuertuntur vel exſiccantur.

Realgar Alkaliſtum.

Hîc vero magna accurataq; ſedulitate in diſcernendis ac diſponendis remedijs opus eſt: nam velut Natha ad Bothor, ſic Nacta ad Exituras ſe habet, ſic quoque Chiadus ad Nactam refertur, omnium interim vna eademq; curationis methodo exiſtente, quæ ſolo proceſſu, ſolaq; adminiſtrandi ratione differat. Atqui hæc in adminiſtrando induſtria difficulter calamo exprimitur. verum forſan opus non eſt, cum ex coruo cygnum facere impoſsibile ſit, viciſsim ſi quis cygnus fiet, quid verbis opus eſt?

CAPVT XII.

ACcidit quandoquè puſtulas diuturnis doloribus excruciatas, vel multis defluxionibus infeſtatas virtute Mineralium fluxionum exacerbari ſuccendi, atque in ignem Perſicum tranſmutari. Quòd ſi fiat omni preſcripta curandi per Mercurium (aliaq; ſpecialia) ratione relicta ad ſolam atque vnicam Curandi ignem Perſicum rationem te conferes: eſt namq; ignis Perſici ea vis, vt Luis Gallicæ fluxiones, puſtulas, & quidquid huiuſmodi malorum eſt, penitus extirpare queat, Singulare hoc huic affectioni eſt, etiamſi

idem

idem videatur accidere in Lepra, verum longe aliter Lepra ſe habet: ea enim exaltata ſeipſa longè deterior euadit, quod in hoc caſu non euenire ſolet: ſiquidem Ignis Perſicus vnum eundemq́ʒ malignitatis gradum perpetuo obtinere cernitur. Curatio tota in hoc conſiſtit, vt ignis reſtinguatur, dein cataplaſmate impoſito, emortuum à ſana carne ſeparetur, quod ſi Arteriarum ac Ligamentorũ conſtitutio nouæ carnis generandæ ſpem faciant, Sarcoticis id facile efficies. Sin ſpes nulla ſuperſit, omne illud quidquid incendio defœdatum fuerit, penitus auferri præſtabit. Cætera quæ ad horum abſolutam curationem pertinent, in noſtro de curandis vlceribus opere abundè demonſtrata reperies.

Arteriæ & ligamenta vt ſpectanda.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE TVMORIBVS, puſtulis, ac vlceribus morbi Gallici, Liber decimus.

CONTINENS

EXPERIMENTA QVÆDAM EXTRA præſcriptos Canones obſeruatu digniſſ:

DECIMO ac poſtremo huius operis libro, amice lector, Methodicam capitum diſtinctionem nullam inſtituimus, ſimplici experimentorum commemoratione contenti. Namq́ʒ experimentorum natura ea eſt, vt Theoricos canones ferè tranſgrediantur, ac quaſi extra artis limites conſtituta videantur. Monitum proinde lectorem volumus, ne in horum cauſis inquirendis dogmaticas rationes ſpeculetur, ſed irrefragabili experimentorum natura contentus ſit. Experimenta ſiquidem non ſecus, ac arma ſe habere cernuntur: veluti enim in horum genere haſtilia ad punctiones, enſes ac gladij ad vulnera cæſim inferenda apta ſolummodo ſunt, Sic experimentum quoduis ad vnam aliquam actionem efficiendam deſtinatum eſſe intelligimus: atque velut claua ad punctionem, haſta ad vulnus faciendum inepta eſt, ſic experimenta inutilia videntur, ſi extra ſuos limites educantur. Summa itaq́ʒ artis in eo conſiſtet, vt cuiuſuis Experimenti genuina virtus cognoſcatur.

Experimentorum natura.

Simile.

Experimentorum ſane vſus peritum ac exercitatum hominem requirit, atque Experimentum vt in manu periti medicina Dei

Experimenta manus Dei.

Morbi natura cur cognoſcenda.

manus eſt, ſic in rudi venenum præſentiſsimum eſſe ſolet. ſtante proinde eo quòd experimenta correctionibus, ac ſeparationibus non indigeant, manifeſtum euadit, morbi quoque naturam abſolutè cognitam Medico eſſe debere, quo intelligat, quo remedij genere morbus pellendus fiet, non ſecus ac ſtatuarios neceſſe eſt variarum rerum materiei, inſtrumentorum, &c. cognitione inſtructũ eſſe, antequàm ad opus faciendum accedat. Non inficias, eo ſæpius me experimentis contradixiſſe: proinde ſi quis contradictionis me I. arguere vellet, is ſciat me ad Experimentorum conuitiationem magno ipſorum abuſu permotum eſſe: vidimus namq; qui Ferrariæ, ac Lutetiæ Doctores creati ſunt, cùm duo, tria, vel quatuor ſaltem II. experimenta tenerent. Adhęc dum experimentis ſuis ſinguli Diuinas virtutes tribuunt, nil amplius ſibi diſcendum putant, ſicq; magno ægrorum incommodo paſsim in miſeros patientes graſſan- III. tur. Tertia denique cauſa eſt, quòd ij qui experimenta callent, etſi ijs non vbiq; cum ſucceſſu vtantur, non tamen ab eorum vſu deſiſtunt, non intelligentes ſola Experimenta ad abſolutas curationes non ſufficere. Hoſce abuſus ſi quis perpendat, quomodo non meritò eos qui experimenta iactitant, reprehendendos ac cohercendos putet? Itaq; fateri cogor, me huius farinę experimentatoribus magnas peccandi occaſiones præbere, veruntamen propter vnius vel aliquorum noxam, reliquos tam vtilibus inuentis priuari nolo, cũ ſperem fore vt infelix iſtud lolium aliquando ex tritico excribretur. præterea in non dubiam ſpem erigor, non ſine fructu pleroſq; hæc noſtra ſcripta lecturos ac vſurpaturos.

Experimentorum præterea hoc quaſi ſingulare eſt, quòd ſubtiliter præparari non deſiderent, non Spagyricas rationes, nõ quinti cœli artificia hîc requiruntur, (ipſamet enim ceu alimentum perfectè coctum abſoluta ſunt) non exquiſita ratio, non matura ætas, non linguarum, Græcæ, Hebraicæ, Arabicæ, &c. cognitio, non multa lectio, ſola ſola Praxis ſufficere poteſt: lectio etenim ad Medicum faciendum mediocrè vel nullum adiumentum adferre poteſt.

Paracelſus viua voce docuit.

Sed quòd ſæpe hactenus mihi accidit, hoc & nunc mihi euenturum metuo, olim multos per Germaniam ac exteras nationes, ex omnium conditionum hominibus, medicos docendo ac profitendo effeci, quorum non pauci degenerarunt, nunc etiam in Praxi idem eueniet, ſi quiſpiam non vſum, ſed ſolam lectionem adhibere velit: itaq; obſeruari volo, multum in coniunctionis Remedij & Morbi exercitatione ſitum eſſe, proinde & noſtra ſcripta exercitatis, ſolummodo medicis dicata eſſe volumus. Hoc interim pronunciare non verebor, omnes quicunque ex meis ſcriptis aliquem fructum ſe conſequuturos ſperant, ante multorum annorum exercita-

tionem

tionem nil admodum profecturós, vtut multi futuri ſint, qui antequàm ego dicere deſinam, perfectā praxin ſibi ſint polliciturí. Atque hic non poſſum non trium meorum diſcipulorum magno animi cum dolore reminiſci, qui cum deſperata cognitione, ac perfectione artis medicæ (quàm ex libris Galeni, Hippocratis, Raſis, Sauanarolæ, Auicennæ, Azararij, &c. nunquam ſe adepturos vidébant) meæ ſe fidei commiſiſſent, pauca experimenta à me edocti, ea dein ſubitò ſine iudicio magno ægrorum diſcrimine paſsim languentibus exhibuerunt. Paracelſi diſcipuli perfidi.

Quòd ſi iſti de quibus ego tam bene ſperabam, ſic meam fidem fefellerunt, quid quæſo de reliquis monachis Iudæis, apoſtatis, qui & ipſi illotis, quod aiunt, manibus in Medicum agrum irrumpent, mihi pollicear? verum an culpa mea hoc accidit? an ego pectora hominum inſpicere poſſum? ſerui æquè ac diſcipuli nequã fuerunt, adeo vt de profectu ac fide omnium quis deſperare poſſet: atqui interim boni noſtris vigilijs defraudandi fuerant? minime. Itaq; medicos hoc mihi vitio vertere nollem, quòd candidè aliorũ fucos detego, interim tamen non cuiuis quæ experientia didici impertiar: etenim auaritiam ac inuidiam noſtris laboribus fouere animus non eſt. Liberalibus non auaris ſcribere, mitibus nõ ſuperbis inſeruire placet, & vellem ſanè vulgus quoque Medicinam intelligere, quo Thraſonum iſtorum arrogantia aliquantiſper imminueretur, vel penitus euaneſceret: dum enim lucri cauſa medicina addiſcetur, numq; fucis ac næuis illa carebit, atque ſanè magnum argumentum eſt, medicinam lucri cauſa cõſtitutam eſſe, cùm omnes qui eam exercent priuati commodi ſint ſolummodo ſtudioſi. Proinde paruam mihi polliceor de vobis gratiam: ſcio enim duo ſectarum genera ex meis ſcriptis enaſcitura eſſe: alterum nequitijs refertiſsimum, nec Dijs, nec hominibus pro acceptis beneficijs gratum: alterum vero ſi ex noſtris ſcriptis profecerit, præ gaudio referendę gratiæ officium intermittent. Verum omnibus notum eſt, quò maiora beneficia ſunt, eò ingratitudinem maiorem eſſe, & fere inter omnes actiones medicina maximam ingratitudinem experitur, atquí ingratitudo forſan ceu vulgatum vitium tolerari poterat, ſi non ea calumnijs quoque oneraretur. Quomodo quæſo non me laborum pœniteat, ſi mente recolo tres iſtos nequam ſeruos, qui victu, amictu, alimonia, à me ſuſtentati, meis practicis experimentis adornati, ſubitò ceu noui quidam Galeni, conuitijs me inceſſere cœperunt, cùm ex me, præceptore ſuo candidiſs: ne minimum quidem verbum conuitiatorium didiciſſent. Iſtos ne homunciones ad tantam peruicaciam euadere fas eſt? ipſos ne Galeni maledicentiam imitari decet? Vtinam omnes qui ex ſcriptis meis Praxim facere, vel defectus ſuos reſarcire volunt, non ante tempus de- Medicina lucri cauſa primum reperta.

bitum nimium ſibi pollicerentur, hoc eſt, ne ante multam comparatam ſibi experientiam opus medicum aggrederentur. quid enim conferre ars ſine vſu ac exercitatione poſsit? adhæc neceſſarium omnino eſt quotidiana exercitatione ſemel comparatam experientiam confirmare. Verum ſat ſcio lucri proprij, non publici commodi cauſa, meam medicinam, meaq́ꝫ experimenta pleroſq́ꝫ vſurpaturos, vtinam illi finem conſiderarent, quo non de iſtis ſolum, verum & multo minoribus rationem reddere oportebit.

Ars antiquitus à bonis tractata.

Antiquitus medica ars penes eruditos, cordatos ac prudẽtes viros erat, atqui quod in riuulis accidit, vt procul à fonte quàm in ipſa ſcaturigine turbidiores ſunt, hoc & noſtra in arte euenit. Omnes paſsim nequitioſiſsimi homines, Monachi & Iudæi Medicam artem impunè exercent, & artem iam non ex fine, ſed ex ſuperbia, faſtu, ac librorum oſtentatione homines æſtimant. Itaq; omnes ac ſingulos monitos ac rogatos volo, vt pro ſuo modulo, nõ pro vulgata ſuperbia ſuam peritiam metiantur: interim vero ad cognoſcendos ac excolendos Medicinæ fontes omnem ſuam operam ſtrenuè conferant.

De Experimẽtis Thermarum.

Inter cætera Experimenta Thermæ principem ferè locum occupant, non in Chyrurgicis ſolum, imò & in Phyſicalibus quoque morbis, vt in vlceribus, Febribus, ac ſimilibus.

Thermarum vires vnde.

Vis autem illa illis ineſt, non quòd illæ per Mineralia transfluant, verum potius quòd ipſæmet Mineræ ſunt: etenim perinde ac Plumbum, Ferrum, Cuprum, &c. generantur, ſic & Thermæ ceu ſingularia quædam Mineralia naſcuntur, quarum facultas proximè accedere ſolet, ad Vitrioli & Aluminis naturam. Hinc euenit (quoniam mineralis naturæ ſunt Thermæ) vt in harum defectu arte tales conficerentur, verum ars naturam imitari vel aſſequi nequit, accedere tamen aliquo modo ad naturæ illam perfectionem conatur. Itaque vbi ad expellendam ſcabiem, ac Pruritum cum Gallica Lue complicatam Thermæ deerunt, Recipiemus Aluminis lib: x. Vitrioli lib: j. Tartari calcinati lib: ſs. Salis fuſi lib: iij. omnia in Cacabum aquæ feruẽtis, in qua Lupulus intabuerit, conijciantur, ac digerantur. Pòſt ægrum Lue Gallica infectum in iſta aqua balneabis, ſed memento in puſtuloſa Herpetica ac Phlyctenica ſaltem Lue remediũ hoc efficax eſſe.

Mercurij reſtincti vſus.

Quod ſi nimis inueteratum malum eſt, in quarta parte Vitrioli reſtingues Mercurium candentem quatuor vicibus: hac nam ratione etiam pruriginoſam Luem curatam eſſe vidimus, veruntamen ſciendum, niſi ex Cicatricoſa ſpecie, Lues iſta ſit, curationem perfectam numquam fieri. Ego cùm aliquando Medicinam faciens, circumferre tantam molem commode non poſſem, materiam hanc in coagulatam huiuſmodi maſſam reduxi, hoc modo.

Reci-

Recipe Aluminis calcinati, Plumoſi ana ℥ j. Tartari calcin: Vitrioli colchotarini ana ℥ iij. Aluminis, Rochæ, Salis Nitri, Vitrioli crudi ana lib. j. Caſei præparati in viſcum ad pondus omnium, mixta inuicem redigantur in pulticulam, quæ in corneam duritiem in aëre induretur, vſus tempore in calidam inijciatur, & vis illa ex cornu in aquã tranſmeabit. Fuêre non pauci, qui iſtam artem à me edocti, dein turpiter eam falſis pollicitationibus proſtituere non ſunt veriti, cûm eam ad Lepram etiam (inutili tamen conatu) vſurpare auderent. Quidam quoq; ſacrilegi homines, vt diuinam exiſtimationem huic remedio conciliarent, fontibus quos deinde ſacros dixêre, ea iniecerunt, illa dein aqua pro Thermis vſi.

Sales herbarum.

Quilibet dein Sal ex Parthenio, Serpentina, ac Prionia confectus, ac in hanc aquam coniectus, ſcabiem ac pruritum ex lue gallica natas curat, ſed huiuſmodi herbæ plures inueniuntur, eandem vim participantes.

Succus vrticæ & culiculæ.

Præterea quiuis ſuccus ex Vrtica ac Culicula expreſſus cum modico ſalis fuſi pedum manantia vlcera, lauamenti inſtar adhibitus curare valet. hoc remedij genus cùm quidam ex me didiciſſent, illud ad omne morborum genus ſtulte & inutiliter adhibere auſi fuerunt.

Phlegma Nitri.

Omne etiam Phlegma ex Nitro deſtillatũ ſi cũ aqua Thermali cõmiſceatur, vltra Mercurij virtutes longè antecellit in curandis Hydropicis, Luis Gallicæ vlceribus. Idem & oleum Tartari rectificatum præſtare ſolet.

Oleum Tartari.

Phlegma vero vitrioli idẽ in herpetibus, Phlyctenis, puſtulis &c. Gallicis valere experti ſumus, ſed illud Oleum Vitrioli multis interuallis ſuperat in quocunq; vlcerum genere perſanando. Tartari deinceps aqua pota ab intra Ictericam luem, ac eam quæ ex Menſtruis originem duxit curat: quin & Lepræ principia ab eadẽ inſigniter opprimi experientia cognitum eſt. Huius generis experimenta innumera adhuc ſuperſunt, partim quia omnibus nota, partim quia ob veneni ſuſpitionem periculum minantur, omittenda. Huius generis ſunt Aquæ Fortis, Regales, Corroſiuæ &c. atq; eæ quæ ex Realgare & ceteris ſublimatis extrahuntur. Quæ ipſa etſi inſignes virtutes obtinent, tamen quia à nonnullis meorum diſcipulorum turpi abuſu infamata ſunt, præſtat ſilentio præterire: hoc interim monens, non cogendas experimentorum virtutes ac facultates eſſe, verum fruſtra Experimentatores monentur, qui ſine iudicio omnia audent.

De experimentis vnguentorum

Sunt deinceps vnguenta quædam experimentorum nomine merito afficienda, à quibus vlcera Gallica (vbi ea fluere ac humorem fundere deſierunt) feliciter curata eſſe meminimus. tale eſt hoc quod ſequitur. Recipe Litargyrij, Minij ana ℥ ſs. Olei Mirtillorum ℥ ij. Aloepatici ℥ j ſs. Florum aëris præparati ʒ ij. Terebinthinæ ℥ ij. mixta coquantur ad conſiſtentiam vnguenti. Huiuſmodi deſcriptiones variæ ſunt, in quibus tamen Aloepaticæ ac

Flori æris iure meritiſsimo omnis virtus tribuitur, cùm ſine in-cõmodo reliqua duo omitti poſſe animaduerſum ſit. Sic viciſsim vnguentorum quorundam deſcriptiones quę reperiuntur, in quibus Baſium loco ſunt, Mummia, Thus, Myrrha, &c. in his ergo reliqua quę medicamenti ſolummodo molem adaugere videntur, quoq; non inutiliter quandoq; omittuntur. Huiuſmodi nos deſcriptionem (vt nulla in re vobis deeſſe videremur) ſubiunximus ad omne genus inueteratorum vlcerum Gallicorum vtilem, quæ Recipit, Olei de Mummia ℥ iij. & ʒ j. Floris æris ʒ ſs. Maſtiches, Mirrhæ, Thuris, Mummiæ ana ʒ ij & ſs. Aloepatici quantum ſufficit Terebinthinæ lotæ ʒ iij. & ſs. fiat decoctio ad conſiſtentiam vnguenti.

Sunt deinde vnguentorum quædam deſcriptiones, in quibus Baſis eſt Argentum viuum, hæc ad ſcabiem ac pruritum, aliaq; cutanea vitia vulgus adhibet. veruntamen ſciendum Mercurium virtute ſalis Nitri in oleitatem quandã prius reducendum eſſe: hoc namq; modo præparatus quibuſcunq; tandem vnguentis commiſceatur, ad omnia cutis vitia (vna Elephantiaſi excepta) per ſananda ſufficiens eſt: vtendi ratio eſt vt inueteratorum vlcerum labra vnguento perliniantur: ſanantur namq; ſubito, atque quò plus de lue gallica participant, eò velotius ſanationẽ recipiunt.

Præcipitatus Mercurius eſt remedium inueteratum.

Conficiuntur adhæc vnguenta quædam ex præcipitato, cuius inuentionem plurimi iactitant, atq; ſibi aſcribunt, cùm tamen omnes ex veterum Artiſtarum ac Spagyrorum ſcriptis eum ſint ſuffurati, à quo mendacij vitio nec Vigo immunis fuit. Præcipitatus certe Mercurius vetus remedium eſt, ſed Medicorum perfidia multo tempore delituit. ſciendum proinde omnia vlcera cauernoſa (corrodentibus & ambulantibus exceptis) eius vſu perfectè ſanari: verum oleum Argenti viui in Chyrurgicis curationibus extrinſecus multo maiore cum fructu vſurpari experientia docuit.

Vnguenta vero ex Mercurio coagulato confecta, Argenti viui maximam virtutem in coagulatione amiſiſſe videntur.

Vulneraria vnguenta.

Fiunt etiam vnguenta ex herbis quibuſdam, quarum potiſsimæ ſunt Serpentina picta & Serpentina maculata: hæc enim ingredientia omnia vlcera corrodentia & vagã, imo & ipſam Phagadenam curare valẽt. Idem, ſed paulò minus efficaciter pręſtare videntur Chelidonia, Ciclamen, Conſolida pontica, Ariſtolochia acuta: harum itaq; herbarũ quæ maxima ſuppeditant experimenta accuratam obſeruationem Medicus habere debebit. Nos vnicam hîc annotare formulã voluimus. vt, Recipe Serpentinæ vtriusq; ana numero vij. Ariſtolochiæ acutæ, Conſolidæ ponticæ ana lib. ſs. contundantur, ac cum lib. j ſs. Terebinthinæ lotæ ac ℥ iiij. olei ouorum, fiat mixtura ad modum vnguenti. tanta huius reme-

dij vis

dij vis ac efficacia eſt, vt ſi qua cutanea affectio eſt, quæ ab eo non perſanetur, fere deſperata illa ſit.

De oleorum Experimentis.

Sunt dein & olea aliquot, quę & ipſa experimentorum inſtar ſe habent, qualia ſunt quę ex Mummia, Vitellis, Maſtiche ac Lateribus conficiuntur, ſed ad abſolutas curationes ſola ſufficere non poſſunt, non contemnenda tamen vbi curatio promouenda, dolores mitigandi, vel aliud aliquid huiuſmodi efficiendum erit. Sic & olea ex Metallis confecta mirificam vim obtinent, alia alijs maiorem quidem, maxima tamen auro vis ineſt.

Oleum Auri.

Petrolium cum Serpentina præparatum magnũ certe remedium eſt. Sic axungia humana cum Mummia commixta itidem ad leniendos dolores vtiliſsima cenſetur. Huius generis innumeræ aliæ circumferuntur deſcriptiones, quas omnes enumerare nil opus eſt, itaq; Medici magnas compoſitiones ex iam dictis baſibus conficere contenti ſint.

Mellis vſus.

Similiter in melle vis mirifica ineſt, ſi ipſum cum Aloe epatica vlceribus quæ madida non ſunt, vel quæ in partibus oſſeis ſeu carnis expertibus (vt verbi gratia in Raſceta) cõſiſtũt, adhibeatur.

Reſinæ vſus in Syronibus.

Sed de Reſina ratio alia eſt ea: namq; etſi in Syronibus prodeſſe conſpiciatur, tamen ad abſolutam perfectamq; curationem faciendam nõ ſufficit, niſi ex ſupra ennarratis ſimplicibus aliquod illi adijciatur. Huiuſmodi mea vnguenta cùm alij non pauci æmularentur, eaq; ad varias affectiones vſurparent, dum ipſorum materiam non intelligunt, inutiliter adhibuerunt quidem ex colore Cinnabarim, alij ex odore oleũ Laurinũ, nonnulli ſuffumigando Mirrham, alij deniq; calidæ ac auri experimentis Mercurium eſſe ſuſpicabantur ac conijciebant, quaſi vero tam rudis ego ſim, vt Mercurium abſcondere ſeu celare neſciam. Fuerunt qui ſub meo nomine nouas compoſitiones confingerent, cum ne minimum quidem ſimplex intelligerent, verum quo ſuceſſu ij teſtari poterunt, qui ipſorum ſe curę cõmiſerunt, hi ſi iam noſtra ſcripta perlegerint, ipſimet ſuam admirabuntur inſcitiam ac ruditatem.

De Experimentis Emplaſtrorum.

Ex natura Ceræ ac Therebinthinæ emplaſtra primitus extitiſſe manifeſtum omnibus eſt, quæ deinde acceſsione ac commixtione variorum ſimplicium, ad varia vlcerum ac affectionum genera adhiberi cœperunt. Cera quidem ad omnes in vniuerſum cõtinui ſolutiones perſanandas, catholicum quoddam remediũ exiſtit, verum non ſic Therebinthina: ipſa enim ſolis humidis vlceribus conuenire conſpicitur, itaq; quidam, iſtis vſi ſunt, commixto Colcothar, ad Phagedenas, alij adiecto Lytargiro ad pedum manantia vlcera, ſicq; varij varijs ſimplicibus variè luſerunt. Poſt hęc incarnatiuis commixtis, tam diu vſi fuerunt, donec cuiuſuis vlceris naturam abſolutè perſpicerent. Hinc dein error ille originem du-

Ceræ vſus ſingularis.

Colcothar.

xit, vt qui in Scrophulis eam vſurparent, eandem in Cancro ac Fiſtulis ſibi vſurpandam putarent, ſicq; in multis alijs, quæ in Lue Gallica vſuuenire ſolent, inſolenter peccatum fuit. Veluti ergo Lues Gallica ab alijs morbis diſtinguitur, ſic & remedia abinuicem diſcernenda erunt. Notandum tamen, quod ſi vlcera in Fiſtulas abeant, ea remedijs ad Fiſtulas pertinentibus curari poſſe, tum ſcilicet, vbi Lues Gallica vires ſuas aliquomodo amiſerit: etenim tum Lues morbus amplius eſſe non videtur. Sin affectus recrudeſcat, ac noua Lues appareat eſſe, tum infinita ſunt, quæ ſupra deſcripſimus remedia, à quibus perfectè ſanari morbum difficile non ſit, idq; mirum eſſe non debet, cùm Lues tantas vires non habeat, vt remedio vel leniſsimo reſiſtere queat: itaq; ad euincendum malum ſufficiant, Emplaſtrum de Minio, Emplaſtrũ de flore aëris & Oppodeltoch noſtrum: ſin altiores forſan radices egiſſet malum, difficilior curatio erit, niſi remedium aliquod contra lepram faciens, vnà cum cæteris commixtum adhibeatur.

Vlcera ſi in Fiſtulas abeant quomodo ſint curanda.

Quapropter Medicos omnes & ſingulos monitos volo, vt hoc genus receptas, ac experimenta nulla alia ratione, quàm quæ dicta à nobis eſt vſurpent: ſcilicet vt prius de morbi natura certi, ea quæ diximus imitentur, ne quod tonſoribus ac balneatoribus quibuſdam accidit, qui ea quæ à nobis didicerant remedia, ſine diſcrimine omnibus ex æquo exhibebant, plus damni quàm commodi miſeris languentibus adferant. Sed fruſtra inſolentes iſti homines, quibus iudicium ac conſcientiam, auaritia & inuidia eripuerunt, admonentur, & opus fere de artifice ſuo abunde teſtatur.

Non defuerunt quoque, qui noſtras deſcriptiones emendare auſi fuerunt, tamēq; eruditione multò quàm ego ſuperiores, perſuadentes ſibi, eò quòd Hiſtoriarum ac Græcorum codicum lectione ornati eſſent, nec medicamenta ſibi reſiſtere poſſe, ſed in ipſorum gratiam nullum non mali genus curatura. Similiter & Pharmacopæi, ad quos noſtræ deſcriptiones quandoque pertinuerunt, inſolenti propoſito faciendæ Medicinæ ius ſibi ob id vſurpantes, ſic voti compotes facti ſunt, vt poſtea eandem operam iterare auſi nõ fuerint. Itaque ſi quid mali ex noſtris ſcriptis euenerit, illud non Receptis, ſed medicorum imperitiæ omne adſcribant.

Pharmacopæi Experimentis Paracelſicis abuſi.

SEQVVNTVR DESCRIPTIONES EMPLAſtrorum quæ Experimentorum inſtar eſſe poterunt.

Recipe Olei Mirtini, Ceræ, Minij ana lib: j. ſs. Zinobrij Fl: æris, Mũmiæ ana ℥ j. Aloëpatici ℥ j. ſs. Oppoponaci ℥ ij. Terebinthinæ lib: ſs. fiat Emplaſtrum ſecundum artem, quod malaxetur oleo ouorum.

ALIVD:

ALIVD.

Recipe Floris æris lib: j. Olei anethini, Ceræ communis ana lib: j. ſs. Colophoniæ ℥ iiij. Olei Laurini ℥ ij. Terebinthinæ lib: ſs. Mummiæ, Maſticis, Thuris, ana ℥ ij. Serapini, Galbani ana ℥ j. ſs. fiat Emplaſtrum ſecundum artem, & malaxetur oleo verbaſci.

ALIVD.

Recipe Spumæ Saturni, rubeę Ceræ Olei ana lib: iij. Celidoniæ, Serpentinæ, Guttoſæ, ana ℥ ſs. Maſticis Oppoponaci Myrrhæ, Mummiæ Galbani ana ℥ j. Ariſtolochiæ rotundæ, Thuris, Ammoniaci ana ℥ j. ſs Terebintinæ ℥ vj. f: Emplaſtrum, & malaxetur oleo de Spica vel Lumbricorum.

ALIVD.

Recipe Cerę Medionis lib: j. Colophonię ℥ iiij. Coralli vtriuſque, Magnetis, lapidis Calaminaris, Carabe, Antimonij ana ℥ j. Mummiæ, Thuris, Myrrhæ Maſticis ana ℥ j. ſs. f. Emplaſtrum quod malaxetur oleo de Camphora.

Artificium horum Emplaſtorum, decoquendorum hîc non deſcribimus, tum quòd vulgatum eſt, tum quòd ex Cerotorum cõpoſitione facile innoteſcat, quo pacto iſta decoquenda ac præparanda ſint: quæ namq; illic incidi ac diſſolui debent, eadem & hic incidentur ac diſſoluentur, ſicq; iuxta vulgatos canones commiſcebũtur. Vlteriores compoſitiones neceſſarię nullę ſunt: iſtę enim ad omnia vitia ſufficere poſſent, ſi rite adhibeantur: adhibebuntur autem ritè, ſi non plus quàm ipſorum fert natura (experientia comprobata) ab ijs ſperauerimus, hoc eſt, ſi non ad quoſuis affectus ſingula ſine iudicio vſurpentur, quod Balneatoribus, Apotecarijs alijsq; hoc genus indoctis medicis facere ſolenne eſt.

In puluerum quoq; cenſu, velut & in omnium reliquorum formarum medicamentorum ordinibus obſeruata quædam ſunt, quæ experimentorum nomine iure optimo appellari poſſunt. Notandum tamen de pulueribus eſt, quòd eorum quidam componi velint, reliqui extra compoſitionem aſſeruari malint, ſinguli ſcilicet pro ſuæ experientiæ natura ac ratione, non autem pro modulo canonum pharmacopœiæ, ac reliquarum quę conficiuntur receptarum. Verbi cauſa: in Mummia ac in Culicula in quolibet nimirum per ſe excellens quædam vis ſeu Experientia ineſt, quæ ambæ vnà conſiſtere poſſunt, incarnatio ſcilicet in Mummia, mundificatio autem in Culicula. Sunt dein quæ per ſe ſine vlla alterius remedij acceſsione, ſola ſufficiunt ad vlcera ſananda, veluti Serpentina maior, & Flos Martis, quorũ hoc bona ſimul malaq; curat, clauditq; ſine incommodo, illud autem mundificat ſimul ac curat. Alia præterea

De experimentis puluerum.

Flos Martis.

Caminę vſus. terea ſunt quæ ſub forma Corroſiui medicamenti, vt Fumus Caminę, alia ex ſuæ naturæ bonitate, vt oleum de Medullis, vlcerum malignitatem pulcherrimè euincunt. Itaque obſeruandum vbi vel æger, vel medicus, Corroſione, mundificatione, &c. vti maluerit; fœlicitatem in agendo, ac induſtriam in præparando ſpectandam ac exoptandam eſſe. Eſt & in adminiſtrandi modo ſua quædam diuerſitas: alij enim puleres mutari ac iterari volunt, alij principio ſolum, alij in fine tantum adhiberi.

Sanguinem ſiſtentia ac ſiccantia ex perimenta non ſunt. Verum quanta quanta in Experimentis vis conſtituatur, obſeruandum tamen exſiccationem ac hæmorrhagiæ pręcautionem vel ablationem experimentorum loco haberi non poſſe: etenim natura quæ iſtis remedijs ineſt, manifeſta qualitate in corpus Microcoſmi agere videtur, non ſecus ac Sol in terram agit. Proinde in Experimentis ad Chaos (experimentorum ſcilicet omnium parentem) ſolummodo reſpiciet medicus. Quemadmodum autem varij puleres numerantur, ſic duas ſaltem eorum differentias eſſe non ignorandum: dulcem nimirum & accidam. qui ergo puleres

Puluerum duo genera. dulces ſunt, vt Medullarum ac Serpentinæ, ij ſimpliciter curant: qui vero Acidi inſtar Realgaridum, Sublimatorum, Calcinatorũ, Deſtillatorum, &c. conferre vlceribus creduntur. Itaq; in vſu puluerum diligenter inſpiciendum, cuius nam generis puluis ſit, dulcis ne, vel acidus: ſiquidem Acidi pulueres, ac Corroſiua vis Realgaris, niſi obliteretur, nihil commodi ad faciendam ſanationem con-

Realgaridũ vis non in acrimonia quærenda. ducere poteſt. Quia ergo vis Realgaridum non in acrimonia conſiſtit, manifeſtum eſt in dulcore eam quærendam eſſe. magnus itaq; error eſt, quòd in Experimentis ea quæ manifeſtiores actiones habent, potiora ac præſtantiora eſſe ducuntur. Sed hoc vitio ac imperitia medicorum accidit, qui pro qualitatum magnitudine omnia metiuntur, non intelligentes naturam malle amicè quàm inimicè, dulci quàm acri medicamento corporis paſsiones ſubleuare, Medicorum imperitorũ tota actio in roſione conſiſtit, quam ſi non ſatis crudelem faciant Arſenicum ac Mercurius, ipſi non dubitant, carnificum inſtar, ferro ac igne corpus lacerare. Itaq; in experimentis Catholicus canon eſto, vt in experimentis, quæ dulcia ſunt, tota ſubſtantia vſurpentur, quæ vero acria, non niſi adempta prius veneni acrimonia, adhibeantur.

(SEQVVNTVR EXPERIMENTA DVLCIA.)

Mummiæ Experimenta. Mummia conſolidatiua plurima in ſe continet, quæ ſingula ad quæuis vlcera (quæ Fixa iam ſunt) curanda ſufficere poſſunt.

(PRIMVM EXPERIMENTVM.)

1. Recipe Mummiæ quantum ſufficit, imponatur vitro, ac ad tertium ignis gradum ad quatriduum in fornace vratur, pòſt vaſe

aperto

aperto ſine vt euaporet, denique exſiccetur,ac in puluerem redactum ſeruetur, vt decet.

Recipe Mummiæ quantum ſufficit, affunde Olei de vitellis ouorum trientem,exſiccentur,ac per deſcenſum deſtillata denuo in calce ſiccentur. II.

Recipe Mummiæ probè contuſæ, quantum ſufficit,cui Olei de ſemine lini tantundem affundatur,digerantur biduum,pòſt ad quantitatem vtriuſque affunde Alcool vini, iterumq́ ſtent biduū, tandem vinum euaporare ſinatur,ac reliqua materia in puluere redacta ſeruetur. III.

Vltimo loco:Recipe Mummiam ſatis iuſta quantitate,quam aduras,donec colorem alium acquirat cinis ille,ex quo dein lixiuium paretur,quod decoquatur donec conſolidetur. IIII.

In Carabe ſeu Succino, duo quoq; experimenta antiquitas obſeruauit,alterum pro cauis, alterum pro depaſcentibus vlceribus. Hoc ſic habet. Recipe Carabes,Petrolei,vtriuſq; quantū ſufficit, diſſoluantur coquendo in Liquorem, qui deinceps exſiccetur. Illud vero hoc modo præparandum. Vt Carabe artificioſe deſtilletur,atque denuo exſiccata adhibeatur. iſti duo pulueres ad omnia vlcera, ſiue cutim, ſiue carnem depaſcantur,conducunt. Carabes experimenta. I. II.

Alia duo Experimenta in Myrrha inſunt,pro fœtidis vlceribus curandis, quorum prius ſic habet. Recipe Myrrhæ quantum ſufficit,cum Vitellis ouorum in oleitatem reſoluatur,& quintuplo Alcool vini adiecto,per quinque dies digerantur, digeſta denique exſiccentur. Secundum eſt,vt Myrrha per deſcenſum deſtillata cū Tragaganto exſiccetur,Myrrha hæc omne genus vlcerum putridorum curat ac claudit,ſiue intus,ſiue extra conſiſtant. Sunt præter hos multi alij pulueres, quos ceu vulgatos & omnibus notos hic deſcribere intermittimus. Myrrhæ experimenta. I. II.

SEQVVNTVR EXPERIMENTA *corroſiua.*

Ineſt in Tartaro Mummia quædā, quæ omne genus mananti um vlcerum curare apta eſt, dum ipſorum Corroſiuam vim, ipſa attemperat ac tollit: namq; niſi corroſio in vlceribus impediatur, etiamſi ſanatio in propinquo videatur, tamen ſubito quandoque malum ſuo principio longè deterius euadit. Tartari ergo dulcedo ſic conficietur vt ſupra, legitimum calcinationis tempus viginti-quatuor horis, ipſe adhuc vratur, dein per aquam culiculæ dulcoratus exſiccetur, atq; iterum 15. vel 16. vicibus cum vino rectificato deſtillatus,ſuper Marmor in aquam omni pinguedine ac oleitate carentem reſoluatur. aqua hæc adeo dulcis euadit, vt ad vulnera quoq; ſananda ſufficiat. Tartari experimentū.

Vitriolo

Vitrioli experimenta. Vitriolo vis curatiua quoq; ineſt mirifica,quam eo quo ſequitur modo extrahere, & à ſua Corroſione ſeparare poteris.

Recipe Colchotar vitrioli,& abs eo abſtrahe cum aqua pluuiali rubedinem,quam dein coagulabis,& à coagulato rubedinem denuo extrahes,idq; quinquies vel ſexies iterabis,donec in duriſsimum lapidem illa materia induretur, qui linguę admotus dulcedinem quandam referat, hoc remedio Syrones, aliaq; grauiſsima vlcera ſine mora ſanantur. Obſeruandum tamen,ſummam dulcedinem illi vitriolo ineſſe, qui ex cupro arte Chemica paratur.

Antimonij experimenta. In Antimonio deinde ſimiliter Balſamus quidam ineſt,quem vt extrahas ipſum prius cum Sale Armoniaco reſolutum pluuiali aqua dulcorabis, dein exſiccatum iterum ſupra marmor reſolues toties, donec limpidiſsimo rubore conſpicuus euadat. Iſto remedio Fiſtulæ,Carcinomata,aliæq; grauiſsimæ affectiones cum Lue Gallica complicatæ facillimè ſanantur.

Balſamus Argenti viui. Non ſecus Argento viuo quoq; dulcis Balſamus ineſt, qui ſic præparandus eſt, vt nec ſublimatio,nec calcinatio accedat, ſed per aquam ouorum ſupra ſuã calcem (in qua Mercurius extinctus ſit) deſtillatam in rubicundum puluerem reducatur, hac prępáratione tanta vis tantaq; dulcedo comparatur, vt & vulnera & vlcera(quę in veſica conſiſtunt, etiam aliâs incurabilia) perfectiſsimè curet: quin & caua vlcera,quæ fauces & œſophagum occupant, eodem medicamento ſanantur. *Erroris cauſa.* Hinc error ille in præparatione Mercurij primum originem duxit, dum quidam Præcipitati hæmatinam rubedinem eandem ipſam de qua loquimur eſſe putarunt. Atqui *Præcipitatus Mercurius improbatur.* Præcipitatus Mercurius numq; perfectum remedium eſſe poteſt, eò quòd perpetuò corrodens vis ab Aqua forti impreſſa ipſum comitetur. Sed quales medici,tale remedium. itaq; nil mirum ſi ipſis agentibus Mercurius non id efficiat, quod aliâs efficere poteſt,ſiquidem ipſi de auferenda corroſione ſolliciti non ſunt.

ArſeniciBalſamus. Arſenicum vim quoq; participat (iuxta ſuum Balſamum) qua caua vlcera ac vulnera non ſecus ac Mercurius perfectiſsimè ſanat, verum ſic ipſum dulcorari prius oportet, vt inſtar butyri in vulneribus dolorem nullum inferat, quòd fiet,ſi ipſum Sale Nitri figamus,fixatum ſoluamus,ſolutum in Alembico ſublimemus, ac in aquam pinguem reducamus. Per hoc Arſenici magiſterium *Eius vſus.* cuiuſuis generis corrodentia vlcera, Fiſtulas, caua vlcera, &c. curantur:namque veluti, vbi ipſe venenum adhuc eſt,dolores grauiſsimos infert,ſic vbi veneni vim amiſit,nullo penitus dolore affligere ſolet.

Sal Armoniacus. In Auripigmento ſimilis plane virtus ineſt,ſimiliſq; præparandi ratio adhibenda.

Verum Sali Armoniaco, etſi non minor virtus ineſſe videatur, tamen

tamen abſolutã ex eo curationem ſperare nemo debet. Sic & Alumen ad claudenda vlcera inſufficiens eſt, etſi non mediocrem vim obtinere credatur. Non ſecus de Corallis iudicandum, quod ad perfectam curationem obtinet, attamen ſine illis vbi hæmorrhagia in vlceribus moleſta fuerit, non facile ſanguis ſiſti poteſt. Sic Carnedus, ſic Hematites agunt; niſi quòd præparatione nulla indigeant, ſed in ſubſtantia ſua adhiberi velint.

Corallorũ experimentum.

Balſamus ferri.

Ferri quocꝫ Balſamus, ſi in Reſinam reducatur, vtilis ad vlcera eſt, quò rubicundior autem is fuerit, eò melior eſſe cernitur: conficitur vero per Aluminis aquam, opera autẽ danda, ne ipſius oleitas deperdatur, ſtudendumq́ ne dum opus reiteratur, illius craſsities nimium accreſcat. Hoc Ferri oleo omne genus humidorum, fluentium, ac flaccidorum vlcerum, ea etiam tumida ac rubicunda labra habent, percurantur, atcꝫ quò magis inueteratum malum eſt, eò promptior ac facilior curatio exiſtit. Crocus etiam ferri, ſi per Reuerberatorium in Alcool redigatur, eadem vlcera ſi fluere deſierint, atcꝫ ad legitimam ætatem excreuerint, curare creditur.

Oleum ferri.

Crocus Ferri.

Balſamus Plumbi.

Plumbi Balſamus, qui cum aceto ex ipſius cineribus per deſtillationem extrahitur, corpus autem illud vbi exaltatum fuerit, per Reuerberationẽ in Minium redigi debet, vel per aquam Serpentinæ pictæ in Ceruſſam reduci. Ex iſtis tribus Experimentis originem ducunt curationes vlcerum depaſcentium, Phagadenarum, ac ignis Perſici: verum ex deprauata horum trium remediorum, Plumbaginis, Minij, Ceruſſę (quæ ſecreta remedia in iſtis affectibus putantur,) præparatione plurimi errores à Pſeudomedicis committuntur, vnde magnum plumbo conuitium conciliatum fuit.

Flos Cupri.

Cupri flos, qui ad curandas Corroſiuas exulcerationes vtiliter adhibetur, bifariam præparari ſolet. Alter modus eſt, vt viride ex eo per Botim deſtillatum extrahatur, atque illud Botim iterum abſtrahatur. Quamuis non negem, Veneri languidam ſatis vim adeſſe, niſi coniungatur Vitriolum. Vitriolum illud puto quod ex corpore Veneris extrahitur: namcꝫ in illo Vitriolo, altera illa vis ineſt, ſi eo quo dixi modo præparetur.

Venus ſine Vitriolo non efficax ſatis eſt.

Vitriolum ex Venere.

Balſamus Auri.

Auri Balſamus omnes quotquot vſpiam ſunt, ſolutæ continuitatis ſpecies curare tam efficax eſt, vt ne Lepra quidem ei reſiſtere queat. Sed plura quàm eius præſtantiam commemorare hoc loco animus non eſt, tum propter medicorum imperitiam, tum propter præparationis difficultatem. Balſamus certe hic, in morbis plus quàm quiſcꝫ hominum cogitare poſſet, efficere poteſt, cuius nos præparandi rationem cum alijs quibuſdam præſtantioribus experimentis, in Archidoxis noſtris deſcribemus.

Archidoxa Paracelſi.

Sunt deniq; experimenta quædam cauſtica, id eſt, quæ per

Vſtiones quatenus conueniant.

vſtiones fiunt, nimirum cùm cutis vel pars affecta vritur, atq; vſtio illa tamquã ſimplex aliqua alia vſtio curatur, quam ego rationem omnino penitusq; improbare non poſſum. Verum curandum vt totum ſimul vlcus dictum & factũ omni ex parte vratur, vnumq; vlcus ſeu vna cruſta efficiatur: niſi enim hoc fiat, operam & oleum ludet medicus, fruſtraq; æger tantos dolores perpetietur. Obſeruandum quinetiam & illud eſt, ſiue auro, ſiue pice, ſiue reſina, de metallis vſtio fiat, in carbones illam vim quoque referendam eſſe, qui dein cum vnguentis (ad vſtiones) curationem abſoluunt. Caue autem, ne ylcera ex ſuperioribus Mineralibus orta hoc modo curare aggrediaris. Alia cauſtica, quę per Cantharidas, Flammulã &c. efficiuntur, quia ex vlceribus Fixis humiditates ſuperfluas educunt, quoque improbare nequeo, maximè ſi dein dicta curandi ratio ad finem vſque continuetur.

Fixa vlcera cauſticis curantur.

Sectiones improbantur.

Quę vero per ſectiones fit curatio, vſurpãda nunq; erit, niſi totus affectus vnà eodem in loco conſiſtat: niſi enim hoc ſit, fruſtra ac magno cum incommodo ægri ſectio adminiſtrabitur: etenim ſi totum morbi dominium non reſecetur, adhęc ſectio hæc tam groſſum remedium eſt, vt an ad artem pertinere poſsit, meritò dubitetur.

Experimentum dici nõ debet Corroſio.

Sunt qui corrodentibus remedijs magnum operæ pretium faciant. verum quia corrodentem vim antea in experimentis tolerandam non eſſe monuimus, inter experimenta Corroſionem non numerabimus, maximè cùm peritũ ac exercitatum Medicum ea requirere videatur. Plures præter has Experimentorum formę ſunt, quibus vlcera ſanari conſpiciuntur, ſed quoniam omnes ſine iudicio me inſectantur, in pręſentiarum ea ſcribere intermittimus, in noſtris Archidoxis accuratius de ſingulis diſputaturi, vbi de Caracteribus & Adeptis (quæ æmuli mei ſuperſtitiones appellant) ſermonem inſtituemus.

De Characteribus & Adeptis Paracelſus.

Sunt denique ad fracta, luxata, ac ſphacclata oſſa, & in ijs conſiſtentia vlcera, ſua quoq; experimẽta, quæ nos, dãte Deo, in libris de vlceribus deſcribemus.

Epilogus decem Librorum Paracelſi.

PErorationis tandem loco Lectores beneuolos rogatus volo, ne elatũ dicendi genus requirant, Experientiam potius tam Theoricam, quàm Practicam ſpectent ſinguli rogo: namq; eloquentia in arte Medica nil aliud eſt, quàm crumenæ euacuandę fucatũ quoddam medium. Itaq; cùm non compta oratio, ſed Experientia in ar-

Eloquentia ad curationem nihil confert.

te medi-

tè medica dominentur, (Experientiam autem ea intelligo, quæ à veris Medicinæ fontibus aliena non eſt,) Humiliore ſtylo vti viſum fuit. Quod ſi cui nimis ſuccinctus videar, ei liberum eſto maiora commentari: ſin prolixiorem quis me fuiſſe cauſetur, is poterit ea quæ non intelliget (quorum plurima erunt (ſicco pede tranſiens, breuiorem me facere. quòd ſi deniq; mirabilia nimis cui videantur, eum diſcat hortor, quo admirari deſinat. Multum quidem à veterum dogmatibus me receſsiſſe fateor, verum cauſa in promptu eſt, quòd ipſorum practica ſcripta mihi ſufficere non poſſent, itaque non dubito etiam eos qui antiquos hactenus ſectati ſunt, poſthac ab ipſorum ſententia diſceſſuros, quorum tenuitati vt cõſulam, librum de præſeruatiuis puſtularum conſcribere animum induxi. Hoc etiam ſcriptum ad eos ſolum Medicos pertinere volo, qui ægris quàm crumenæ melius proſpectum cupiunt: proinde ſi qui ipſorum vlteriorem explicationem deſiderabunt, ſi me eius certiorem reddiderint, ego mea opera illis non deero. Cætera quæ adhuc ad abſolutionem operis de Morbo Gallico pertinebunt, in libro de Præſeruatiuis puſtularum copioſius explicabuntur.

Prolixitatẽ, breuitatem & nouitatem excuſat.

FINIS DECEM LIBRORVM DE VLCERI-
bus ac puſtulis, &c.

CHYRVRGIAE MAGNAE D. PHILIPPI THEOPHRASTI Paracelſi, Pars quinta.

DE IMPOSTVRIS IN MORBO Gallico, Liber primus.

Procœmium.

Contradictiones in cuiuſuis operis limine diluenda.

QVICVNQVE aliqua de re explicationem conſcribere animum inducunt, ij meo iudicio rectiſsimè in ipſo ſtatim operis limine, contradictiones, ſi quæ in aduerſum faciunt, diſſoluere debent. Etenim donec eæ ſaluæ & integræ conſiſtunt, perpetuo ijs qui hauriendorum puriorum fontium cupidi ſunt, ſcrupulos facere ſolent, ſicq; numq; perfectè ars ipſa cōſcribi addiſciq; poteſt. Namq; contraria argumenta ſimultates profeſſorum perpetuo excitant: hinc diſcipulorum quoq; animi incertis fundamētis innitentes, numq; ad aliquam frugem perueniunt. Proinde conſtitutum quoq; apud me eſt, præſenti libro Impoſturas quæ noſtro propoſito aduerſari poterant, enarrare, tandemq; refutare, quo ij qui noſtræ ſectæ ſeſe addixerunt, his perlectis habeant, quibus ſe tueantur, argumenta. itaq; omnibus in vnum coaceruatis meorum antagoniſtarum impoſturis, quarum aliæ adhuc firma conſiſtunt, aliæ nutant, aliæ penitus conciderunt, vno faſce complexus propoſui, vt ij qui vel mea ſecta relicta, ſuę ſe manciparunt, vel ab illis prohibiti, meam cognoſcere noluerunt, quid quaq; in re ſequendum fugiendumq; ſit, intelligant. Etſi autem non ſtatim optatum finem conſecuturum me præuideo, ſpero tamen poſt obitū maleuolorum quorundam hominum noſtram medicinam auctam iri.

Argumentum huius libri.

Interpres Lectori ſalutem.

GAlenum Dogmaticæ ſectæ inter Medicos principem, paſsim acerbius in ſuæ ætatis pſeudomedicos inuehi qui neſcit, hunc Galenicæ medicinæ ſectatorem dici indignum eſt. Atqui ex eiuſdem ſectatoribus audire vellem, quid commodi ex inuectiuarum illarum lectione, lectori accidere poſſet? quid ex primo Therapeuticæ Methodi aliud addiſcas, quàm Theſſalus quis fuerit ſcire, alijsq; maledicere? quod conſyderans ego, præſentium duorum librorum argumenta ſolummodo afferre volui, quod maledictis

(neq;

(necq; tamen illis plane iniquis, dignis tamen quæ omittuntur) ſcaterent: quæ enim hic dicuntur, vel ſæpius aliâs à Paracelſo annotata inuenias, vel parum commodi præſtare poſſunt. itacq; mutilum opus ob id neminem dicturum puto, ſi nil niſi vtilia in eo contineri, in tuam rem, volui. Vale, & nos ama.

PRimo de præſeruatiuis Puſtularum libro Paracelſus noſter rei indignitate permotus, quaſcuncq; potuit errores pſeudomedicorum in tota medicina, non ſolum in curatione Luis Gallicæ, in viginti claſſes ſeu capita retulit, quos dein errores cûm hoc libro varijs ſcommatis (quę nos quia non hiſtrionicam, ſed medicam artem iuuare volumus) exſibillaſſet, firmiſsimis rationibus ſequenti libro corrigit ac refutat. Nos claſsium nomina ſaltē annotare, atcq; breuiter ſaltem argumenta, quibus errores exploduntur, commemorare vtilius duximus, quàm inutili lectione ſtudioſos onerare.

Capite

I.	Doctorum errores ridentur.
II.	Vnguentorum abuſus oſtenditur.
III.	Suffumigia taxantur.
IIII.	Corrodentia exploduntur.
V.	Lauamenta cenſentur.
VI.	Sectiones partium improbantur.
VII.	Balnea ac ſudatoria expenduntur.
VIII.	Cauſtica tolluntur.
IX.	Chemicorum empyrica ridentur.
X.	Tonſorum tota ars ridetur.
XI.	Ii qui diuinitus à ſanctis immitti morbos vulgo perſuadent, ſeueriſsimè corripiuntur.
XII.	Serui ac diſcipuli deſertores, qui Paracelſo contradicere auſi fuerunt, accuſantur.
XIII.	Abuſus in Ligni Guaiaci decoctione commiſsi, aperiuntur.
XIIII.	Iudæi qui medicinam ſe facere Moſis præſcripto falſo iactitant, conuitijs inceſſuntur.
XV.	Ii qui Linguarum ſtudio ac peritia ſuperbiebant, quaſi ea ad Medicinam faceret, ridentur.
XVI.	Pharmacopœi qui ſua arte relicta medicinam faciunt, miris ſalibus condiuntur.
XVII.	Sparadrapum improbatur.
XVIII.	Vſtio per actualia ceu crudelis exploditur.
XIX.	Laminarum plumbearum abuſus oſtenditur.
Vltimo.	Præſectio venarum ac arteriarū, quòd mala ſit, docetur.

Lectori S.

Quæ iſtis capitibus præter iocos, ſales, ſcommata, & Ironias continentur, lector humaniſsime, ea omnia ſequenti libro, in quo errorum claſſes corriguntur, repetita inuenies, itaq; eius lectione te ſaturabis.

D. THEOPHRASTI PARACELSI DE CORRECTIONE impoſturarum in curatione Luis Gallicæ, Liber ſecundus.

CAPVT I.

Argumentum huius ſecundi libri.

ALTERA propoſiti noſtri parte ad vmbilicum deducta, enumeratis ſcilicet illis erroribus ac dogmatibus, quæ noſtris principijs aduerſari videbantur, altera iam ſupereſſe videtur, vt videlicet, cùm non deſint impoſtores, qui iſtis nugis ſe tueri, easq; penitus reprobãdas nõ eſſe arguere conabũtur, ijs cõtradicamꝰ. Cùm enim ad ſpeciẽ videantur ipſorum non planè inutilia inuenta eſſe, quod (quamuis raro) aliquoties ſucceſſus reſpondiſſe viſus ſit, atq; proinde laudem mereatur, veruntamen vbi cauſæ cardo vertatur, iſti ignorãt: itaq; errores ſuos, ac ignorantiam, quam tuere illis impoſſibile eſt, ſuis quæ videntur propugnaculis denudare conſtitutum eſt. Quoniam autem intelligo technas illas ſpecie boni palliatas, nõ ſtatim ab omnibus reprobatas iri, quòd mihi diſpliceantp, ræſenti libro, quatenus impoſturæ ſint ac dicantur, aperiam, quo apparet, quomodo arcanis ac præſtantibus remedijs illis abutentes impoſtores ſeſe nobis prębuerint. Quod vt ſincerius efficiam, impoſturas ipſorum candide refutabo, oſtendens vbi illi erroribus occæcati vel liberi fuerint, quantumq; virtutum Deus Opt: Max: remedijs ac ſimplicibus medicamentis implantarit, vt iam impoſtores, ſolo contradicendi ſtudio me illis aduerſari, conqueri non poſsint, cùm ipſorum quoque vtilia inuenta produces, ea ſaltem, quæ improbanda videntur, redarguero.

Contradictionibus Paracelſus non eſt addictus.

CAPVT II.

Anatomiæ morborum cognitio neceſſaria.

PRiuſquam autem ad ſequentium capitum lectionem accingamini, neceſſarium erit, Anatomiæ quandam cognitionem vobis comparari. Anatomiæ dico non cadauerũ, ſed corporum morborum. Siquidem fruſtra medicus morbo remedium adferre conabitur,

nabitur, niſi & affectum ipſum, & locum patientem cognoſcat. itaque hæc magnorum in curationibus errorum radix eſt. Icteritiam enim exempli cauſa nobis proponamus, hanc niſi loco patiente cognito, quis curari poſſe cogitet? contrà loci affecti cognitio planè facilem curationem reddet. Hæc eò à nobis dicuntur, vt veſtros errores in adhibitione remediorum detegam: namq; ſi verbi cauſa, vnguentum ad lauamentum affectui alicui adhibeas, neq; morbi vel remedij Anatomiam prius conſideres, horum alterutrum incurres vel nimis vehemens remedium adhibebis, atque tum non medicinam ſed veneficium committes, vel debilius quàm par ſit vſurpabis ſine fructu remedium, itaq; non longius latiusq; quàm ipſe affectus eſto. Hic, hic primus fons, hæc prima Practicæ Medicinę origo eſt, proinde in hoc cognoſcendo ſedulò laborandum, quodcunq; tandem remedium adhibere velimus, ne Anatomia remedij quàm affectus latius ſerpat. Ex his ſequitur, arborem morbi ex ſuis ſignis ſeu ramis cognoſcendã eſſe, qua cognita, nil deinceps laborare, ſed ſimplici opinione contentos eſſe decebit. Verbi cauſa, ſi morbus ſit in venoſo genere, vt in Saluatella, tum morbus in ſolo illo loco (nec vllo alio) conſiſtit: illeq; ſolus (nec vllus alius) remedij vim ſentiet ac experietur, ſicq; de reliquis quoq; humani corporis partibus iudicandum erit. Hæc ceu omnium Impoſturarum radicem in præſentiarum proponere in medium conſultum viſum fuit, tamen quomodo Anatomia morborum ac corporum intelligenda ſit, hîc repetere nolumus, cùm de ijs abũdè in libris de origine vlcerum diſſeruimus.

Icteritia ſine Anatomiæ cognitione non curatur.

Practicæ Medicinæ fons & origo in quo conſiſtat.

Arbor morbi cognoſcenda.

Morbus in Saluatella conſiſtens vt curetur.

CAPVT III.

CONſequenter autem addiſcendum, vt Remediorum diuerſitatem internoſcamus, & vt Baſes ſingulorum remediorum ſeu Arcana omnium morborum intelligamus: hoc namq; cognito, error ille qui in falſis correctionibus & compoſitionibus remediorum committitur, deuitari poterit, atq; ſi quę ſunt deprauatæ compoſitiones, reiectis inutilibus, corrigi, magnus certè error iſte & latè ab imperitis Medicis propagatus, itaq; omni ſtudio & opera extirpandus.

Baſes compoſitionum cognoſcendæ.

Sciendum itaq; in Lue gallica atq; iſthinc natis morbis Arcana ſeu remediorum Baſes eſſe, Mercurium, Marchaſitam, aliáque Metalla, ſine quibus Luem Gallicam percurari impoſsibile ſit: proinde alia ſimplicia, quę vulgus adijcere ſolet, repudiãda ceu inutilia erunt, cùm ad curationem perficiendam non ſufficiant. Quia ergo ſola Mercurialis vis ea eſt, quæ ad curationem exoptatur, vt ea accuratiſsimè cognoſcatur ſtudendum erit. Cognoſcenda autem nõ vno modo, ſed varijs omnino rationibus: nimirum, quomodo vir-

Arcana ſeu Baſes Luis Gallicæ.

Mercurialis vis morbũ Gallicum ſola curat.

tus illa inſit;quo loco vehementior exiſtat, quomodo deniq; adhibenda ſit. Quamuis autem in alijs quoq; ſimplicibus magnas vires perquirere ac indagare antiqui conati ſunt,nihil tamen vtile inuentum eſt, niſi quantum temporis commoditas, ac morbi clementia ad curationem abſolutam conceſsiſſe videri potuerunt. Itaq; ſciendum hanc impoſturam abolēdam eſſe,nihilq; poſthac ſine vi Mercuriali, illius Mercurij dico, qui ex Mineralibus extractus eſt, attentandum eſſe.Extrahetur autem non ex Metallis & Marchaſitis modo, verumetiam ex Talco, Cakimia, alijsq; vitriolatis & Aluminibus: namq; Mineralia hæc mirificas vires obtinere in hoc genere affectuū obſeruatum eſt. Quomodo autem illę ſpecialiter cognoſcendæ ſint, in libris noſtris de generationibus naturalium,ad cuius lectionem te remitto, ſcriptū inuenies : iſthinc namq; diſces, quomodo horum medicamentorum impoſturæ corrigendæ ſint.

Mercurialis vis ex quibus extrahatur.

Paracelſus de generationibus naturalium.

DE PRIMA IMPOSTVRA. CAPVT IIII.

CEnſuimus ſupra primum Doctorum errorem, quem in purgandis quatuor humoribus committunt,dum in illis morbos quærunt, qui illic tamen neutiquam conſiſtere poſſunt. Cauſa certè Luis Gallicæ ex Auicennæ ſcriptis, aliorumq; eius ſectatorum commentationibus produci vel demonſtrari nequit. Proinde ſi ab ipſorum ſcriptis recedatur, iam maximæ impoſturæ remedium inuentum erit: namq; quod illi ligni vſum cum Auicennæ canonibus coniungentes, maxima ſibi in curationibus pollicentur,manifeſtus error eſt, cùm Auicennam luis gallicæ (cuius notitiam penitus nullam habuit) curationem deſcripſiſſe docere nemo poſſit. Similiter in ſuffumigijs, lotionibus, vnctionibus, &c. præſidia ab Auicenna quærunt, ac ex eodem præcipiūnt ad meliorem faciendam medicamēti actionem,prius digerendum ac purgandum eſſe: verum hoc non ars, ſed ipſorum eſuriens ac famelica crumena loquitur, cui vt ſubuenirent, in quibuſuis erroribus pecunioſam purgandi rationem commiſcere conati ſunt. Atqui meritò catharctica à nobis reijciuntur,cùm nullum penitus purgans medicamentum depromere poſsint, quod vel minimam luis gallicæ ſpeciem, non dico ſanare, ſed ſaltē occultare valeat. Quoniam autem omnino neceſſe eſt purgante medicamento luem Gallicam oppugnari, Mercurialis certè facultas ea erit, à qua effectum illum ſperare licebit: ſiquidem abſq; ea nulla Lues curari poſsit. veruntamen obſeruandū,per purgationem non intelligi hic ſolam alui ſolutionem:in ea enim minimum præſidij ponere licet,ſed & omnes reliquas euacuationis ſpecies, vomitum, vrinas, ſudores, inſenſibilem tranſpirationem &c. Hoc enim veri remedij nomen meretur, quòd morbum

Ex Auicenna nil de Lue Gallica produci poteſt.

Pecunioſum remedium purgatio.

Purgatio non eſt ſimplex alui deiectio.

bum ipſum ſic, vti ipſe expelli poſtulat, purgat: vicíſsim illud maximè improbādum, quod morbum pro ſuo more cogere conatur, quemadmodum coloquintida facere conſpicimus, quæ per aluum expellere morbum conatur, vbicunq; tandem morbi emunctorium conſtituatur. Sic Veratrum quoque omnibus modis ſuperna petit, vt maximè morbus aliò feratur: itaque in purgationibus hoc vnicè ſpectandum erit, vt tale illud purgans medicamentum ſiet, quod morbum per ſuum emunctorium educere poſsit: niſi enim hoc fiat, oleum & opera ludentur. Si itaque purgandum ſic eſt, vt non medicamenti verum morbi emunctorium ſpectandum ſit, vt certè ſpectandum eſſe extra dubium eſt, manifeſtum hinc euadit, ex Meſue, Raſi, Auicenna, Lumine &c. fruſtra remedia ad Luem Gallicam queri: noui ergo morbi, nouum remediū, Minerali Morbo Minerale remedium perquirendum. quemadmodum autem Mineralium tres differentiæ ſunt, ſic tres quoq; morbi ſpecies aptiſsimè conſtituentur. Quicunque itaq; Gallica lue ac iſthinc natis vlceribus conflictantur, ij omnibus modis ſtudebunt, vt radix morbi per emunctorium ſuum educatur, medicamento purgāte, emunctoria autem quia varia ſunt, variæ quoq; purgantium formę conſtituendæ erunt. Inter omnia itaq; purgantia medicamenta principem locum tenet, Eſſentia Mineralis, ſeu Mercurialis, ſi ipſa in virtutem Laxatiuam deducatur, cuius ſpecies variæ ſunt, in eum qui ſequitur modum.

Vera Purgatio quæ ſit.

Veratri natura.

Morbi, non medicamenti emunctorium in purgationibus ſpectandum.

Mineralium differentiæ tres.

Eſſentiæ Mercurialis vis Laxatiua purgat.

PRIMI ORDINIS SVNT.

Sulphur Vitriolatum, Vitriolum liquefactum.

SECVNDI ORDINIS.

Mercuriale ſeua, Laxa Chimolea.

TERTII ORDINIS.

Mercurius Metallorum, Mercurius Mineralium præcipitatus, Extractus.

EXPLICATIO HORVM NOMINVM.

Sulphur Vitriolatum, Sulphuris quædam ſpecies eſt ex Vitriolo excocta, eius doſis eſt, vt Ellebori nigri.

Vitriolum liquefactum eſt Calchantum ex ære excoctum, quod numq; deinceps coaguletur.

Mercuriale Seua humor quidam eſt, ſeu aqua ex Aluminibus, in quibus Mercurius generatus ſit, extracta.

Laxa Chimolia eſt, abraſus à floribus Salinarum.

Mercurius Metallorum præcipitatus, eſt reductio metallorum in ſuam primam materiam, quæ dein deorſum propulſa ſit.

Mer-

Mercurius Mineralium oleitas quædam eſt, extracta ex Metallis Auri, Argenti, &c.

Iſthæc arcana & remedia impoſtorum inuidia hactenus ſuppreſſa, poſtliminio in medicorum ſcholas reducimus, errorum illas ſordes interim expellentes, quo naturæ Arcana omnia aliquando innoteſcũt, ſed male metuo, ne inueterata vitia difficile eximantur ex animis eorum, qui ſemel conceptas opiniones difficulter reijciunt.

DE CORRECTIONE IMPOSTVRArum in *Argento viuo.*

CAPVT V.

Morbi temporis ratione mutantur.

QVicumq; medicinam facientes Argento viuo, ceu remedio vti poſthac volent, ij ante omnia temporis rationem habebũt accuratiſsimam: cùm enim omnia tempori obediant, omnia temporis ratione alterationes ſubeant, morbos quoque pro temporis diuerſitate ſui diſsimiles euadere manifeſtum eſt, vt ſcilicet morbus hoc quàm illo tempore ad ſuſcipiendam medicamenti actionẽ promptior eſſe appareat: proinde & pro temporis varietate ipſum Medicamentum immutari poterit: niſi enim hoc fiat, tum perinde eſt, ac ſi æſtas ante tempus legitimum remitteret. Si itaque de hoc conſtet, medicamentum ad morbum, vt Solem ad terram ſe habere, tum hoc in Mercurio maximè obſeruandum erit: nihil enim velocius ad actionem ſuam properat Mercurio, illius ergo maximè temporis (quo ſcilicet vehementiſsimè agit) nullo habito caloris vel frigoris reſpectu, rationem habebit diligens Medicus: quo morbo ad legitimum tempus producto, tandem vtiliter remedia ægris adhibeat. Repudianda itaq; illa impoſtura erit, qua quidam opinantur iuxta Mercurij diuerſitatem morbi tempora metienda eſſe: etenim contraria ratione ad hæc ille diſtingui debet. Proinde quicunq; in vnguentis, lotionibus, fumigijs, alijsq; hoc genus remediorum formis, Mercurio vtuntur, ij maximam ſui erroris cauſam eſſe intelligant, temporis ſcilicet contemptum: etenim etſi ille alius error, qui in nõ legitimo remedij delectu committitur, nil nocumenti adferret, tamen iſte ſi admittatur, non poteſt non præſentiſsimam ægro necem conciliare. Omnino enim moram ac feſtinationem morbi non admittunt, ſed medicinam morbo legitimo tempore adhiberi oportet, conſyderandumq; quantum de remedio morbus tolerare queat. Similis error in loci affecti non legitima ratione ac cognitione commiſſus à quibuſdam eſt, dum hunc perinde ac illum, ſcilicet omnes eodem loco perungere conati ſunt: itaq; & iſte error deuitabitur, ſi prohibeamus ne cum ægris ſanæ quoq; partes ynguentis Mercurialibus obliniantur, quod niſi cauea-

Mercurius velociter agit.

Error is radix in vſu Mercurij.

Loci affecti cognitione neceſſaria.

ſi caueatur, poſterius malum priore multò deterius euadet. Itaque qui ad curationem Luis Gallicæ cum Mercurio ſeſe accingent, ad iſthæc duo reſpiciet, potiſsimum vt temporis rationem accuratam & exquiſitam loci affecti cognitionem ſibi comparent. Impoſturæ autem quæ in Receptis committuntur, cauebuntur, ſi nullũ Gummi, nullum Laxatiuum, Conſtrictiuum, Repercuſsiuum, Opilatiuum, Stupefactiuum adijciatur, ſed ſolę ipſæ per ſe Baſes vſurpentur. Quale autem illud corpus Mercurij eſſe debeat, ſic intelligendum eſt, Mercurius in ſe tria corpora continet. Primum eſt, illud ex quo generatur, antequam perfectè ſit id quod eſſe debet. Alterum, quo eſt id quod eſt. Tertium quod eſt, ſic vti arte preparatur. Primum recipiendũ eſt in ſua minera dum floret, præparandumq́ ſic, vti ars præparandi Mercurium precipit. Secundum æs à Mercurio ſeparari artificio ignis requirit. Tertium eſt, vt ille Mercurius in formam aduſti metalli præparetur, Ex iſtis inquam tribus corporibus iſto modo præparatis omnis curatio, quæ Lui Gallicę per vnctiones, lotiones, fumigia &c. adhibetur, originem ducere debet.

Mercurius tria corpora in ſe continet.

Præparatio. I. II. III.

DE VNGVENTARIORVM FORMVLIS.

Loco affecto, atq; legitimo curationis tempore in eum vti diximus modum cognitis, inquiſita etiam conuenienti medicina, quæ per contrarium expellere morbum poſsit, tempeſtiuum dein erit ad præparationem remedij progredi, idq́ in hunc modum. Recipe æris illius ex quo Mercurius generatur, vti ipſum in prima coagulatione cõſiſtere inuenitur: ſic tamen coagulatum eſſe oportet, vt in durum ac ſolidum corpus nondum abierit, eius inq; æris, lib: 20. recipe, eaſq; contũde, ac in aqua pluuiali decoque, donec recrementa ſupernatent, verumq; corpus ſubſideat, quod dein per cribrum traiectum cucurbitę impones, ac igni vehemẽtiſsimo diſtillabis, inter deſtillandum videbis limpidiſsimum ſuccum aſcendere, quem reſeruatum, per Balneum maris rurſus deſtillabis, donec in fundo cucurbitæ oleitas quædam (inſigni vt Mercurius pondere) ſubſideat: huius ſucci ſeu olei doſis eſt granorum duorũ, cum ſex granis olei de ſpica, adhibendi ratio ſeu modus non ſecus habet, quàm alius cuiuſuis argenti.

Præparatio mercurij pro vnguentis.

Medicina autem corporis Mercurij hanc ferè præparandi rationem requirere videtur. Recipe Mercurij corporalis, Stanni ana partes æquales, amalgamentur, & inſtar aquæ fluida reddantur, dein recipe huius aquę, quantum ſufficit, ſulphuris tantundem, deſtillentur, & aſcendet oleum coloris lactei, oleum perinde vt prius ponderoſum, omni tamen acrimonia deſtitutum. Vtendi ratio ac doſis perinde habent, vt prius.

Præparatio corporis Mercurij.

Ter-

In præparatione Mercurij quid ſit ſpectandum.

Tertio ſciendum cuiuſuis Mercurij præparationem eousq; progredi debere,donec acrimoniam ſuam ác mobilitatem amittat: hoc vno namq; præſtito vulgatos adhibendi modos vſurpare nil prohibet.

SVFFVMIGIORVM FORMVLÆ.

Mercurius multis modis agit.

Mercurius plurimis modis vſurpari poteſt.

Quemadmodum autem antea demonſtratum eſt,veſtras ſuffumigiorum receptas vſurpandas non eſſe: ſic illud certum eſſe ex ijs quæ iamiam dicentur intelligetis.Etſi enim quandoque ſucceſſus reſpondere videatur, tamen quia ſine omni ratione id fit, & ſummum periculum coniunctum habet,tolerandum omnino non erit. Interim nō inficias eo Mercuriū varijs modis vires ſuas exſerere,nunc in vapore,nunc in exhalatione,mox in Chaos,vel in fumo. Etenim Mercurij eſſentia tam tenuis eſt, vt perinde vt fornax calorem,vapores ſuos exhalet, atq; quemadmodum ad fornacem ſedentes,etſi ipſam non attingant calorem ſentiunt tamen: ſic Mercurij corpus,etſi noſtri corporis ſubſtantiam non ſubingrediatur, ſolo tamen vapore ſuo illud alterare poteſt.qua enim Mercurij vapor penetrare poteſt, eo omnis ipſius quoque vis migrare ſolet. Nihil enim in rerum natura eſt, quod tam varijs modis adminiſtrari queat,ac Mercurius, neq; tamen ob id quòd admirabilis ac varius eſt,tutius eo vtemur,quemadmodum vulgo perſuaſum eſſe videmus.

Emunctoriorum delectus.

Sciendum præterea in adhibitione vaporum, Emunctoria morborum ſpectanda eſſe:namq; qua defluxiones extra corpus feruntur,illic ſuffumigandum erit,itaq; ſpectandum quoq; an ſingulares meatus natura fecerit,per quos morbi materia pro loci commoditate euacuari poſsit,vel an arte & coniectura alij inquirendi: pro iſtorū namq; diuerſitate actio Mercurij euariat, cùm non ſic in his ac in illis Mercurius fluxionē impedire vel promouere poſsit.

Mercurio vis attractiua concilianda.

Puſtularum differentiæ ratione curationis.

Proinde ſi fumo Mercurij aliquid vtile præſtandum ſit, neceſſe ante omnia erit, Mercurio attractiuam vim arte conciliare,atque certe in hac Medica Praxi maximum ſecretum eſt, ſcire Mercurio eam vim ac naturam ineſſe,quòd arte præparari poſsit, vt Conſtringat, Purget, Laxet, Conſolidet, Mundificet, Corrodat: imò quaſcunq; actiones edere queat. Itaq; ſcire neceſſarium eſt, quo modo in ſingulis Luis Gallicæ ſpeciebus ipſum præparari oporteat.Sunt namq; puſtulę quędam quæ laxatione, alię quæ cōſolidatione,nonnullæ quæ virtute diaphoretica curari velint:quapropter iſtam diuerſitatem accuratè ſpectare Medicus debebit. Adhæc ſciendum, Mercurij fumum aliam nullam actionem efficere poſſe,quàm alia ſublimata,quæ ad cor penetrantia ſubitam mortem inferunt,vel toti corpori noxam inſignem adferunt.

Itaq;

Itaq; ſi ſuffumigij forma Mercurio vti velis, eius ſingularem præparationem, qua ad opus hoc commodiſsime efficiendum aptus redditur, prius vt addiſcas oportet: hoc namq; cognito, obſeruatisq; loco & tempore, vti ſupra monuimus, facilis curatio ſubſequetur. Præparatio itaque Mercurij, prout in præſentiarum eo vtendum præcipimus, in hunc vt ſequitur modum adornanda erit. Mercurij ſatis magna quantitas cum Sulfure extinguatur, vt Cinnabrij ſimilis euadat. Dein ad pondus omnium Sale petræ adiecto ambo à Sulfure ſublimentur. Poſt recipe Mercurium, ac impone inſtrumento Chemico, cuius longitudo ſit duarum ſpithamarum, materia vigulina, fundus amplus, orificium anguſtum, ordineturq; in hunc modum. Vaſis orificium Emunctorio illi qua morbi materiam commodiſsimè prolici poſſe ſperabimus, adhibeatur, ac ſubtus inſtrumentum ignis accendatur, quo Mercurius incaleſcat, non tamen euaporet, hoc modo adhibitus Mercurij fumus (moderandum tamen remedium eſt, pro ęgri, morbi, ac temporis diuerſitate) non ſecus ac ſi ipſa Mercurij ſubſtãtia corpus ſubijſſet, ſanationem procurare ſæpiſsimè obſeruatus eſt. Caue ergo Mercurium in ſubſtãtia, id eſt, Mercuriũ corporalem vſurpes, ne quod cæteris euenit, tibi quoque accidat: namque ſi Mercurij corpus noſtrum corpus ſubeat, non poteſt non grauis alicuius morbi cauſa eſſe.

Præparatio Mercurij pro ſuffumigijs.

Artificioſus fumigandi modus.

Mercurius corporalis non eſt vſurpandus.

DE LOTIONIBVS.

CAPVT VI.

Similiter de Lauamentis ſciendum Baſin illorum eſſe Mercurium. Si itaq; ſine Mercurio nulla vis remedij eſſe poteſt, quid opus eſt, Piper, Cardamomũ, Flammulam, aliaq; quæ impoſtores adijcere ſolent, illi commiſcere? maximè cùm conſtet ab iſtis ſimplicibus Mercurij malignitatem vehementius irritari. Proinde neq; vinum aduſtum, ſeu aquam vitę quam vocãt, adijcere licebit, cùm ab ea celerrimè ad cor deferantur Mercurius, atq; hinc Febres & alui fluores concitentur. Adhæc ſciendum, nulla alia de cauſa Mercurium adhiberi, quàm vt eo loco quo affectus eſt permaneat, neque vlterius progrediatur. Quod ſi ergo vlterius quàm morbi complexus eſt, Mercuriũ ferri non licet, ſequitur ex hoc penetrantem illius vim venenoſam ante omnia obliterandam eſſe. Præterea obſeruandum, quibus nam Luis Gallicæ ſpeciebus hæc remedij formula aptiſsima ſit, & ſanè in Paralyſibus ac cauis vlceribus omnium commodiſsimè vſurpari poſſe obſeruatum eſt: cauendum tamen, ne remedij multitudo, ac neglecta tẽporis ac loci ratio, quam toties ſpectandam eſſe iam monuimus, aliquid periculi ægro concilient. Mercurij ergo præparatio ac adhibitio, ſic ferè in lauamen-

Mercurius quid in Lotionibus præſtare debeat.

Lotiones quibus morbis aptiſsimæ.

Mercurij præparatio pro lauamentis.

tis ſe habet. Recipe Mercurij per ſe ſine omni commixtione ſublimati quantum ſufficit, ſublimetur denuo aliquoties à ſale fuſo, dein eum vino ſublimato deſtilletur toties, donec omnem corrodendi vim amiſiſſe Mercurius videatur. Dein Mercurius hoc modo prę-paratus in aqua Chelidoniæ vel Perſionis elixetur, ad horæ dimidię ſpacium, ac percolatus ſolo ſpiritu ſuo in aquam transfuſo, non autem in ſua ſubſtantia vſurpetur.

Erroris cauſa.

Hinc error ille impoſtorum originem duxit. Quòd Mercurij corpus non in aquam reſolutum, ſic vti decebat, adhibere voluerunt: namq; niſi hoc modo corpus Mercurij auferatur, non poteſt non in ęgrorum corporibus vehementiſsima ſymptomata, imò ipſam quoq; mortem cauſare.

DE CORRODENTIBVS REMEDIIS. CAPVT VII.

MAximus error qui in corrodentium remediorum vſu committitur is eſt. Quòd cùm Corroſio in hos fines potiſsimum

Corrodentia in quem finem reperta.

excogitata ac inuenta ſit, vt vel ſuperflua abſumātur, vel venenoſa, ſi quę ſunt, extirpentur: multo tamen aliter impoſtores ea vſi ſunt. Atque vt rectius rem intelligatis, altius paulò omnia repetamus. Quæ in vlceribus ac tumoribus vulneribusq; generantur, ſuperflua ea non in ipſo vlcere originem habent, ſed intrinſecus in corpore radices ſuas obtinent. Ex quo ſequitur Corroſionem fruſtraneam, ac inutilem eſſe, vbi radix mali intus in corpore recondita eſt. Iterum, quemadmodum quandoque à defluxionibus carnem, ſanguinem, venas, ligamenta, neruos, &c. infici cernimus, ſic commodiſsimum huic noxa tollendæ remedium eſſe Corroſionem nō ignoramus. Veruntamen quód vulgato illo modo facienda nō ſit

Caro infecta veneno vt curanda.

Corroſio, ſic intelligendum. Caro ſi veneno infecta videatur, quaſi iam emortua eſſet, venenoſa tamen adhuc non eſt, ſic os ſi Sphacelatum, ac quaſi carie exeſum, colore nigro appareat, et ſi tale videatur, nondum tamen auferri poſtulat, cùm perinde ac in pannis res ſeſe habeat: ſi enim nigrore, cruore, vel alio colore tinctus albus lineus pannus ſit, ipſum tamen lotione ad priſtinum colorem reduci cernimus: quid prohibet à veneno alterato carnis vel oſsis colore, ipſum concinnis adhibitis remedijs, qualia ſunt Emplaſtra ac Vnguenta venenum attrahentia, genuinum ipſis colorem denuo con-

Color carnis deperditus vt reſtituatur.

ciliari? neq; ſtatim neceſſe eſt corrodentibus, quæ ſana perinde ac ægra rodiunt ægros excarnificare. Sin pars aliqua ſit, quæ iſtis remedijs non obediat, iterū reiecta corroſione, talia vſurpāda erunt, quæ putrefaciant, ac putrefactas partes (iuxta ſupra deſcriptos canones) abſcedere faciant. Omnino ergo ac ſine vlla exceptione Corrodens Impoſtura repudianda erit, eiusq; in locum recipienda erit Medicina, cuius deſcriptionem hic ſubiunximus. Recipe Mel-

lis

lis crudi lib: j. Aloepatici quartarium ſs. Aluminis vſti, ac aceto reſtincti ſingulis vicibus ℥ j. Vitellos ouorum numero 20. Terebinthinæ lib: ſs. agitentur ac commiſceantur in pulticulam, quæ ad ignem coquatur, donec craſsitudinem Emplaſtri ac colorem fuſcum acquirat.

Corrodentis impoſiturę loco vſurpandum remedium.

Emplaſtra dein quæ oleum & Gummi recipiunt, & inſtar Apoſtolici præparantur, non ſecus ac iam à nobis deſcriptum, conferre ſcias: namq; ſine Melle, Gummi, Ouis, Terebinthina, Lythargyro, Cera, Oleo, vno nimirum ad minimum ex iſtis nullum penitus vlcus mundificari poteſt.

Quæ ſint mundificatiua præcipua.

Mundificatiua autem, quamuis paſsim apud quoſuis plurima ſint, tamen confidentiam nullam in illis reponunt vulgares Chyrurgi, hac quoq; de cauſa, ne ſcilicet impoſtoribus peccandi occaſiones præbeam, nulla ex Gummis Emplaſtra in præſentiarum deſcripſi.

DE VSTIONE.

CAPVT VIII.

QVemadmodum de Corroſione iamiam dictum à nobis eſt, ſic & in vſtionibus non ſecus impoſtores peccare ſolent. Atq; ſanè nil admodum diſcriminis inter vſtionem ac Corroſionem inuenias, quãtum ad finem attinet, itaq; ſolo manus artificio differre videntur. quoniam autem ſine ratione, ac vſu eſſe hoc remedij genus obſeruatum eſt, indignum viſum fuit, aliud in eius locum ſubſtituere, cùm correctionem penitus nullam admittere poſſe videatur. Quamuis autem quandoq; vſtionem, ac roſionem ſanationem ſubſequi contingat, non tamen vſtioni vel roſioni hoc acceptum quisq; ferat, cùm per accidens quandoque morbi aliquod granum auferatis, quo ſublato, deinde ſubſequatur. Quapropter in iſtis morbis eorumq; curationibus, nil niſi ſtultitia mera eſt, velle vſtionibus vti: proinde conſultum videtur, vt ijs morbis, quos vſtionibus curari vobis perſuaſum eſt, ante deſcriptis remedijs (in capite de corrodentibus) ſanare conemini, aurumq; ac ferrum, &c. repudietis.

Vſtio & Corroſio quatenus differant.

Obiectioni occurrit.

Vſtionis ſuccedaneum.

DE SECTIONIBVS.

CAPVT IX.

SImile peccatum commiſsum ab impoſtoribus eſt, quibus cùm artificium deeſſet, viſum fuit martificiale curandi genus ad manus ſumere, hunc errorem ceu craſsiſsimum, non corrigere, vel argumentis refutare, ſed penitus explodere vtilius eſt: namq; ſectio tantum abeſt, vt morbum curet, vt etiam antiquo morbo nouum

Sectio ex vno duos morbos facit.

neceſſario ſuperaddat.etenim quod illis perſuaſum eſt,nouũ morbum priorem obliterare ac obtundere,hoc ſupra quàm dici poſsit friuolum ac inſolens eſt,cùm impoſsibile ſit, ex creta carbonem facere.Interim tamen experientia docuit,non paucos quos deſperatos Medici habebant,Sectionibus,ad quas ceu ad ſacram anchorã confugerant, curatos eſſe,cui certè experientiæ nobis contradicere animus non eſt. Atqui diſtinctione conſulere huic malo facile eſt. Etenim hi qui ſectionibus curati ſunt, cùm ſub cura imperitorum medicorum,aliquoties ad deſperationem vſque periclitati eſſent, nil mirum tandem ex malo remedio bonam opem ſenſiſſe: namq; ſi primitus ſub peritis medicis auxilia bona experti fuiſſent: multo antè quàm mala ſectione vti cogerentur, curationem recepiſſent.Itaq; vt de tota ſectione verba faciã,ea nil à roſione & vſtione differre videtur,niſi quòd hic immodica ſanguinis profuſio ad curationem aliquid cõmodi(per accidens tamen)quandoq; adferre videatur.etenim vbi in vlceribus multum venenoſæ ac malignæ materiæ collectum eſt,manifeſtum euadit,apertis ſectione meatibus,per quos ea erumpere poſsit,aliquid ad faciliorem curationem præſtari.Neque vero ob id remedium ſtatim conuenire ſequitur, cùm alia ratione, ac absq; membri iactura idem præſtari queat: namq; venenum,vti de roſione ac vſtione dictum eſt, tolli poteſt: copia vero ſanguinis venæ ſectione ad radices mali facta imminui, quemadmodum in tractatu de phlebothomia à nobis demonſtratum eſt.

Sectio quatenus morbos curet.

Sectio vtà roſione & vſtione differat.

Sectionis loco quid vſurpandum.

DE CAVSTICIS REMEDIIS.
CPAVT X.

VSitatum hoc vulgo eſt, vt qui inſcitia ac ignorantia conflictantur,nouis ſubinde,& ex ſua phantaſia excogitatis inuentionibus ſuæ ruditati ac inertiæ conſulere conentur:hoc idem in excitatione puſtularum per cauſtica remedia accidiſſe videmus. Perſuaſum enim huius remedij inuentoribus fuit, cùm manus perpetuo in actione non ſit, dolorem propterea quoque continuum non fore:adhæc cùm puſtulæ magnæ fiant,multumq; aquæ effluat,morbi ſtatim materiam etiam extractam eſſe, atqui non leuis error iſte eſt, prioribus tamen paulò tolerabilior: etenim vbi frigidus affectus eſt,cauſticis membrum calefieri extra dubium eſt,attamen interim de nimia membri exſiccatione periclitantur ægri,atq; radicalis humoris abſumptio neutiquam toleranda cauſatur. Veruntamen vbi in loco dolente nullus humoris immoderatior affluxus appareret,hic ego cauſticorum potentialium vſum non plane contemnendum putauerim,hac interim obſeruata conditione, vt Attractiuis ipſum opus perficiatũr;ſimplex enim puſtulæ excitatio ad peccan-

Cauteria in frigidis morbis conueniunt.

Ne nimis exſiccent cauendum.

peccantem humorem educendum non ſufficere poteſt, niſi ſordes quoq;, Attractiuis fortioribus couiunctis vi extrahantur: proinde ſi à cauſtico cutis aperta fuerit, Atractiuum affectui illi deſtinatum ſuperimponendum fuerit, vt ſequitur.

ATTRACTIVVM CAVTERISATÆ CVTI, PER *cantharides flores vel flammulæ, conueniens.*

Recipe Conorum abietis recentium numero 20. coquantur in lebete, donec viſcus ab ĳs ſeparetur, cui dein æquas portiones Reſinæ ac Terebinthinæ adĳciens, decoque ad iuſtam conſiſtentiam, eoq; vtere vt decet.

Cauſticorũ attrahentium formulæ.

ALIVD VEHEMENTIVS AC PERFE- *ctius attrahens.*

Recipe Gummi Oppoponacis ℥ ſs. Serapini, Galbani, Ammoniaci ana ʒ ij. Bdellij ʒ vj. in aceto liquefacta percolentur, & adiectis Rhabarbari ʒ ij. Radicum Ephemeri non lethalis ʒ ſs. Carabes pulueriſatę ℥ ſs. fiat Emplaſtrum ſecundum artem, cuius vſum tandem experientia abunde docebit.

DE BALNEORVM AC SVDA- *toriorum Correctione.*

CAPVT XI.

CVM ſudatio per Emunctoria fiat, atq; quædam ſpecies Luis Gallicæ, hocce remedio curari poſsint, contradictione certe ipſum vacare videtur, omninoq; non repudiandum eſſe, cuiquam in mentem ſubire poſſet. Veruntamen intelligendum, huiuſmodi curationes non per vſum Theriacæ, ac aquarum peſtilentialium, verum per Mercurium perfici debere. Proinde omni ſtudio in id incumbendum erit, vt Mercurium ad ſuam vim diaphoreticam deducamus, quo præſtito, non vſque adeo difficile erit, quaſdam Luis Gallicæ ſpecies per ſudorem percurare.

Mercurius ad vim diaphoreticum deducẽdus.

Quapropter curandum, vt Mercurij naturam in Balneum conuertamus, hoc eſt, vt abſq; ſtuffa ſudatio procedat: namq; vt primum à Mercurio ſudor concitatus fuerit, iam in propinquo ſanitas eſſe conſpicietur. itaq; abſque Mercurij virtute omnis ſudor inutilis penitus fuerit. Quamuis non deſunt qui abſq; Mercurio ſudoribus factis quoſdam curauerunt, tamen fundamẽto res caret, & fere deterius malum minari videtur. adhæc numq; profuiſſe huiuſmodi ſudores viſi ſunt, niſi vbi iam vltrò natura ad morbi expulſionem inſurrexiſſet. Itaq; niſi vltrò natura ad ſudores promo-

Abſq; ſtuffa Mercurius ſudorem excitet.

uendos accincta ſit, omnia Diaphoretica, ſolo Mercurio excepto, ad Luem Gallicam perſanandam fruſtra adhibebuntur. Mercurij preparationem nos digito quaſi demõſtrare voluimus, in modum qui ſequitur. Recipe Mercurij cum Stanno Coagulati quantum ſufficit, redigatur in tenuiſsimum puluerem, qui dein puluis in aurea ſcutella in aceto vini optimi conſtituta, ac vino ſublimato reple ta aliquandiu aſſeruetur, tandem vinum illud Alcoolizatum accendatur, idq; aliquoties iteretur, & videbis vinum, Mercurium, ac Stannum in quandam oleitatem reſolui. olei huius vſus eſt, vt eius Granum vnum in vino Tramineo vel Alſatico exhibeatur: atque æger ſtragulis optimè intectus ad ſudorem ſe componat: ſudoris autem normam ac modum experientia abundè docebit, vt hoc loco præceptis nil opus ſit.

Mercurij Diaphoretici præparatio.

Doſis Mercurij Diaphoretici.

DE SPARADRAPI CORRECTIONE. CAPVT XII.

FVerunt quæ vſu Ligamentorum magnorum quandoq; morborum, eorum precipuè qui ex defluxionibus orirentur, vel incrementa caperent, occaſiones tollebant, atq; illi ſanè longo tempore nobis aduerſati ſunt, quòd illorum curandi ratio ad ſpeciem videretur, penitus non improbanda eſſe. Verum quamuis nec à nobis omnino contemnatur, tamen pro pedũ vlceribus vſurpanda ſolummodo eſſe videtur. adhæc etſi ad reliqua manantia vlcera conferre credantur, tamen niſi ad ſuperne defluentes humores, qui difficulter ſanè auertuntur, adhiberi commodè poteſt. Itaq; impoſtura iſta penitus abolenda erit, niſi vbi manantia forſan pedum vlcera curare animus erit. Quin & hoc cauendum, ne in huius vſu fluxiones retro pulſæ intrinſecus vlcera, abſceſſus, ac tumores faciant, ad quæ dein mala mors ſubſequatur: quod vt præcaueatur, Mercurio Laxo vtemur: eius namq; ea virtus ac efficacia eſt, vt omne genus puſtularum Gallicarum ex contagioſis defluxionibus intrinſecus in corpore exortarum, penitus perfecteq; curare ac reſoluere valeat. Itaque Sparadrapum pro ſingulari ac artificioſo remedio neutiquam reputandum erit, cum deriuatio ac obſtructio ſolumodo ſit, atque facile poſt huiuſmodi obſtructionem humida vlcera exſiccentur. Atq; proinde error in eo ſolummodo conſiſtit, quòd huius remedij vſu cauſæ ac occaſiones futurorum vlcerum non abſcindantur: namq; facile poſt factam per Sparadrapum curationem vlcera recrudeſcere videntur. Quapropter iſthæc duo impendentia mala per Mercurium Laxũ auertenda erunt, in modum qui ſequitur. Recipe Mercurij pulueriſati quantum ſufficit, deſtilletur ab aqua ouorum donec Corralletur, huius dein Corallati grana viij. in aliqua confectione aromatica exhibeantur, ad fluxiones

Deligaturæ pedum vlceribus conferunt.

In Sparadrapo quid cauendum.

Mercurij Laxi prępa ratio.

nes à Sparadrapo collectas exſiccandas, neq; ad has ſolum fluxiones, verum ad quaſuis quæ toto corpore colligi poſſunt, hoc remedio exercitatus Medicus commodiſsimè vtetur.

DE CORRECTIONE QVINTÆ eſſentiæ.

CAPVT XIII.

Libros qui ſub nomine quintę eſſentię circumferuntur, non pũto quemquam eſſe qui corrigere & ad meliorem frugem perducere poſsit: namq; ne ipſi quidẽ librorum authores, quid quinta eſſentia ſit, intelligunt, vt non dicam, præter meras nugas, craſsiſsimaq; mendacia in illis codicibus nihil cõtineri. Teſtantur hac Arnoldi Villanouani, & Ioannis Rupeciſſę de quinta eſſentia mendaciſsimi libri, ex quibus dein inſolenti titulo exornatũ opus, Cœlum ſcilicet Philoſophorum, confarcinatum eſt. verum qui hoſce libros legere volet, is confeſtim intelliget, neq; pręceptores, neque diſcipulos minimum eorum quę cõnſcripta ſunt, intellexiſſe. Etenim ex eo quod ſingularem ac nouam Praxim extruxerunt, colligere facile eſt, ipſos morborum eſſentiam non intellexiſſe, cùm omnium morborum vnam quaſi formam confingant, ad quam dein mira excogitarunt, ſuasq; iſtas cogitationes portentoſis titulis ac encomijs adornarunt, in quibus tamen nullam Philoſophię, Medicinę, ac Aſtronomiæ mentionem fieri audias, ſed merus nugarum ac mendaciorũ cataclyſmus eſt. Ex Chemica certè arte admirãdas inuentiones primum in artem Medicam traductas eſſe conſtat. verum Sophiſtica eas mox adulterauit: fuerunt enim qui vbi ſemel aliquam præparationem chemicam inſpexiſſent, in quadringentis alijs eam æmulari conarentur, ſicq; veritatem cum mendacijs ſtultè confunderent. Itaq; ſcitote, iſtius impoſturæ tutiſsimam correctionem in eo conſiſtere, ne pollicitationibus ac ſuperbis titulis quidquam tribuamus, ſed tantum ſolummodo credamus, quantum ſenſus & experientia docuerunt: etenim ſi quis iſtis remedijs (quæ maiorem quàm Monachi ac pſeudochemiſtæ profitentur, experientiam requirunt) inconſultè vtatur, grauiſsimorum morborum occaſiones concitare poterit. Obſeruandum præterea in arte Chemica ſecreta præparationis Mercurij contra Luem Gallicam contineri, quin & omnia remedia quę in huius morbi curatione Baſes ſeu Arcana ſunt, abſq; Chemiæ ſingulari peritia præparari nequeunt. itaq; fruſtra hic pharmacopœi ſuas decoctiones venditabunt, niſi Salia Vitriolata, Aluminoſa, aliaq; his ſimilia artificio Chemico conficere poſsint: namq; in iſtis remedijs recondita ſunt ſecreta, quæ ad curationem luis Gallicæ facere poſſunt. Horum autem nouam correctionem cõſcribere nil opus eſt, ſufficit modum

Arnoldus de quinta eſſentia.

Rupeciſſa de quinta eſſentia.

Cœlum philoſophorum.

Chemia multum medicinæ profuit & obfuit.

Remedia quæ ad luem galicam adhibẽtur, ſine Chemiæ peritia non comparantur.

legitimæ præparationis tenuiſſe, neq; fidem falſis Alcumiſtarum pollicitationibus adhibuiſſe, iſti certè homines plura ſibi tribuunt, quam vnquam opere præſtare queant. verum hoc Alchimiæ cum non paucis aliis facultatibus commune eſt, vt eius profeſſores antequam ſementem fecerint, de meſſe glorientur.

DE CHYRVRGORVM CORRECTIONIBVS. CAPVT XIIII.

Chyrurgorum theculę ridentur.

CHyrurgorum ac tonſorum, (qui non libris vel arte, ſed æreis ſplendentibus theculis mecum certare conantur) erroribus remedium vel correctionem adferre, ferè impoſsibile eſt: namq; in opere Practico, tam rudes ac imperitos ſeſe præbent, ſumma cum ſuperbia ac iactantia, vt pigeat illos dignos reſponſo reputare: maximè cùm ipſi met inter ſe, ſiue domeſtici ſint, ſiue agyrtæ, ipſorum impoſturas mutuo conuicientur, vt noſtra animaduerſione non vſq; adeo opus ſit. Adhæc adeo conſenuerunt in ſuis erroribus, vt cùm optimam ætatem fricando ac pectendo, ſub indoctis præceptoribus conſumpſerint, difficulter in ſenio correctionem admittant: imò ſi vltrò optima illis communices, non ea recipiunt tamen, ſed pro ſuo modulo ſemper peccare pergunt. Verum ſi omnino correctionem conſcribere neceſſe ſit, id omnium primo procurandum erit, vt illa ſtulticia, quam in diſponendis pro colorum varietate vnguentis, quæ in ſuis theculis circumferunt, abrogetur: namque nulla paulò melior Medicina ſic circumferri vult, ceu pictores ſuos colores circumgeſtant. itaque per feneſtras deiicienda illa putida vnguenta erunt, cùm ægris non plus emolumenti adferre poſſint, quàm Requiem à ſacrificio decantatum, animabus in purgatorio afflictis prodeſſe queat.

Chyrurgi cur difficulter correctionem admittant.

Requiem ſacrificorum vnguento comparatur.

Quòd ſi tamen omnino medici eſſe diciq; velint, neceſſe erit non ſolum Chyrurgiæ, ſed totius therapeutices cognitionem ſibi vt comparent, maximè eius quæ cum vulnerum medicina quandã cognitionem habet: etenim ſi oblato grauiori vulnere maiorem neceſsitas cognitionem poſtulare videatur, quàm quæ vulgaribus vulneribus ſufficiat, atq; tum Doctorem medicũ conſulere oporteat, vę vulnerato: namq; nec doctor vulneris, nec Chyrurgus ſymptomatum cognitionem habentes, neuter quidquàm quod vtile ſit, in medium conſulere poteſt. Quapropter Chyrurgos iſtis ſedulam operam nauent adhortor: nemo enim tondendo ſanus efficitur, neque ſufficit ſcarificare poſſe, vel ſigna Zodiaci diſcernere, vel deniq; ſcire quo pacto Emplaſtrum Apoſtolicon decoquendum ſit: maior itaq;, maior inquam diligentia ac experientia ad deuitandos iſtos errores requiruntur. Præterea vulnus curare poſſe, vel

Chyrurgus therapeuticen totam cognoſcere debet.

fracto

fracto oſsi callum ſuperinducere: quid ad Luis Gallicæ ſanationem conducat? alia certè ars requiritur, quàm theculas varijs coloribus exornatas circumgeſtare: quid multitudo inſtrumentorum ſine eorum vtendi ſcientia profit quæſo? quid conferat refrigerare poſ-ſe, ſine vſu? Fundamentis ergo ac primis principijs cognoſcendis, incumbite, & vltro iſtas nugas ridebitis: aliam namque correctio-nem, quàm vt meliora diſcere velitis, iam vobis adferre impoſsi-bile eſt.

Erroris cor-rectio.

DE IVDÆORVM IMPOSTVRIS *corrigendis.*

CAPVT XV.

IVdæos verò quid corrigere opus eſt, cùm ipſi nulla vnquam ætate Medicinæ fundamenta cognouerint? nam quod aliquan-do ſingularia callent remedia, non ipſorum ſcriptis vel induſtriæ tribuendum, hoc eſt, cùm ferè ab alijs ea ſuffurati ſint, vel caſu, vel præcario adepti. Siquidem quod linguam ipſorum attinet, in ea neque in Theoria, neque in Praxi tantum inuenias, vnde ſimpliciſsi-mæ ſcabiei originem ac curationē demonſtrare & præſtare queas. Verum ſic illis vulgoque perſuaſum eſt, quòd quia lingua Hæbraica rara ſit, atque in ea Patriarchæ claruerint, denique ipſa antiquitate cō-mendetur, ob id plus in ea, quod ad Medicinam faciat, deſcriptum eſſe. ſed ſummum quo ſe tueantur argumentum eſt, Argentum per fas & nefas corraſum, quo dein preuilegia ac immunitates ſibi cō-parant.

Iudæi me-dicinam nunquam intellexe-runt.

Erroris ori-go.

Sciendum præterea, ipſos in arte medica nihil vnquam præ cæteris nationibus à Deo edoctos, vel dotatos eſſe: voluit namque Deus à prima mundi origine Medicinam omnibus ex æquo com-munem eſſe, neque plus Iudæi quàm Gentiles, vel hi quàm illi, de ar-te Medica à Deo acceperunt. Adhæc nulli quoque linguarum ali-quam prærogatiuam conceſsit, ſed æquè Germanicam ac Hiſpani-cam; Sarmaticam ac Chaldaicam dotauit, vt iam ſi quæ ſibi plus tribuere velit, non verè, ſed ſaltem iactabundè id faciat. Neque vna certa aliqua lingua morbos continet, ac intelligit: veluti nec ipſo-rum remedia, ſed omnium par ratio eſt, cùm Deus Opt: Max: non ſecus ac Solem, Medicam artem communem eſſe voluerit.

Iudæi in Me-dicina nihil ſingulare à Deo acce-perunt.

Medicinam perinde vt Solem om-nibus com-munem eſſe Deus vult.

Quamuis hoc inficiari nolim, nec poſsim, quaſdam linguas eſ-ſe, in quibus quæ experientia cognita ſunt, diligentius annotata ac conſcripta ſint, quod in alijs quæ Barbaricæ ob id nuncupatę ſunt, non accidit, attamen eam ob cauſam hanc illa potiorem ducere, ſu-perbum ac inſolens eſt. Adhæc ſuperbia iſta omni fructu caret, cū nihilo plus ad curationem faciat, ſiue plura, ſiue pauciora remedia

Barbaricæ linguæ.

in ea lingua, in qua æger decumbit, deſcripta ſint: niſi quoq; ipſorum perfecta cognitio accedat.

Iudæi nil niſi præſtigias exercent.

Chriſtiani à Iudæis decipi volunt.

Itaq; de Iudæis ſic iudicandum, ſiue vngant, ſiue lauent, ſiue fumigent, ſiue purgent, ſiue deniq; vrinas inſpiciant, meris præſtigijs miſeris Chriſtianis ipſos imponere: imponunt autem facilius, quòd ij ſimpliciores ſint, imò quandoq; circumueniri, ac falli velint, malintq; ab alienis decipi, quàm à ſuis humaniter tractari: & ſanè Iudæi, ſi toto anno vnum ſanitati reſtituant, centum quos orco tranſmiſerunt noſtra culpa, facilè excuſant. Itaque vt rem paucis concludam, corrigi Iudæi meo iudicio non poſſunt, niſi ipſi fundamenta artis, prout ſcriptis mandata ſunt, addiſcant.

DE GRÆCORVM MEDICORVM
Impoſturis.

CAPVT XVI.

Linguarum ſtudium quatenus ſectandum Medico.

VEluti ſupra dictum eſt, linguam vnam altera, quantum ad Medicinam attinet, ne gry quidam potiorem eſſe, attamen linguarum ſtudium non nullo modo ſectari Medicus debebit: namq; ſi morbus aliquis multo tempore, aliqua in regione graſſetur: verbi gratia, ſi Perſiam diuturnus morbus affligat, is deinde Græciam, mox Pannonias, vicinasq; Italiæ, Germaniæ, Galliæ ac Hiſpaniæ nationes peruagetur: tum Linguæ Perſicæ cognitio eatenus Medico conferre poteſt, quòd cùm illa in regione vulgatus morbus ſit, eiuſdem cognitio ac curandi ratio ipſi perſpectior euadat, ipſeq; illũ alijs cognitũ facere poſsit. Similiter Perſis viciſsim accidere poteſt, vt Germanicę linguæ, Anglicæ vel Gallicæ cognitionem habere ipſos oporteat. Ex hoc tamen non ſequitur, adhuc artem vel penes ipſos, vel penes nos ſolos eſſe: namq; ſic res noſtræ à Deo comparatæ ſunt, vt vbi morbus eſt, illic & remedium inueniatur, & vbi remedium eſt, illic medicus qui illud adhibeat, naſcatur.

Morbus Medicus & Remedium eodem ſemper loco inueniuntur.

Quomodo ergo Rhenanus Medicus ad Nilũ, vel Niloticus apud Danubium naſcetur ac fiet? certe milies hic æger periret, quàm iſthinc Medicus aduocaretur: non ſane ſic Deus Optimus Maximus nouerca nobis fuit, vt homini alibi habitationẽ, alibi victum, amictum, & quę ad ſanitatem faciunt, crearet, ſed in noſtrum commodum in vnum locum collecta ſingulis clementer impertiuit.

Græci mendaces, Homero teſte.

Quam diuinam contemnentes gratiam, linguæ quædam atq; eæ maximè, quæ Homeri quoq; teſtimonio nugis ac mendacijs addictæ ſunt, Medicinam ſibi vſurparunt, ſuasq; nugas ſic linguæ dulcedine adeo mellitas reddiderunt, vt cæteræ quoque linguæ omnes ſua relicta bonitate, hanc delingere velint, puténtque ſinguli, iſthinc ſolummodo medicinam cognoſci poſſe, cùm Deus melio-

ra illis domeſtica remedia ſuppeditarit, quàm illinc vnquàm haurire queant. Medico vtile eſſe non inficior, vt intelligat, qui morbi Græcos, qui Arabes, qui Sarracenos, qui Gallos, qui Germanos, qui Italos potiſsimum affligant: quid terræ, quid Mari, quid Cœlo, quid Elementis quotidie nouum ac recens accidat: quid item antiquitus acciderit. Hæc inquàm omnia in Medico requiruntur, non tamen neceſſe eſt, in Græca lingua, cæteris omnibus relictis, iſta cognoſcere velle: namq; ijs in regionibus vbi ſubiecta Græca non ſunt, quid opus eſt Græcanicis remedijs vti, quæ plus forſan damni quàm emolumenti ægris adferre queant? Sed facilis excuſandæ inſcitiæ modus eſt, vt cùm in Germanica lingua rem non intelligas, Grȩcè apud Germanos loquaris, vel Latinè neſciens Indica lingua vtare: fere enim quȩ rara & incognita ſunt, opinionem ſingularis ſcientiæ merentur. Itaq; vt correctionem huius impoſturæ paucis aperiam, conſultum mihi videtur, vt patriorum ſeu endemiorum morborum cognitionem, ac curandi rationem, quiuis ſibi comparet: interim autem cæteros morbos, qui exteras nationes affligunt, aliquo modo intelligere diſcat: etenim Rhenani ægri à Græcis medicis, Thuringi ab Arabibus parum auxilij ſperare poſſunt. Neq; Deus Opt: Max: Mendaces illos Græcos terreſtres deos conſtituit, vel in arte medica quaſi Euangeliſtas eſſe voluit: quamuis enim in ſua regione fidem illis plane non derogē, tamen in Granata vel Portugalia minimum ipſis crediderim. Sed idem quod Romæ Græcis accidit, qui perinde vt illi ſalutem, ſic medicinæ peritiam ipſi ſibi ſolis aſcripſerunt: namq; quemadmodum Latia lingua Romam, ſic græca Græcorū Impoſturas palliare cogitur, quòd ſi illæ linguæ ſuam praxim in Germanicam quoque transfunderēt, actum certè iam de ipſarum authoritate eſſet.

Correctio huius impoſturæ.

Græci non ſunt Euangeliſtæ Medicorum.

DE LIGNI CORRECTIONE.

CAPVT XVII.

AD tollēdos errores qui in vſu ligni committuntur, maximum auxilium præſtabit, naturam ac vires ligni prius accuratè cognouiſſe: namq; ſi rationibus addiſcas, Incarnatiuam vim in Guaiacano ligno præualere, iam ſtatim, niſi planè rudis ſis, intelliges, magno ægrorū incōmodo impura ipſorū corpora huiuſmodi curandi rationi ſubijci: hanc itaq; ſi impoſturam tollas, iam correctionem maximam huic errori attuleris.

Incarnatiua virtus in Guaiaco præualet.

Hoc autem incommodum cùm ipſimet animaduertiſſent, ne planè impuris corporibus mederi velle viderentur, ad ligni vſum abſtinentiam quoque adiecerunt, putantes in defluxionibus Luis Gallicæ, ac vlceribus manantibus, hanc genuinam medendi ratio-

Abſtinentiæ vulgatæ correctio.

nem

nem eſſe,cùm tamen fucata ſaltem ſit:hunc ergo errorem vt corrigamus,conſultum videtùr,ægros euchymis,ac multum nutrientibus cibis paſcere,quo impoſturæ illi dieteticæ remedium inueniamus. Sciendum tamen præparationem huiuſmodi alimentorum, non vulgata ac magyria ratione fieri debere,ſed in vaſe duplici incluſo, ſcilicet in Cantharum vel vas clauſum nutrimento decoquendo:in potu vero ea ratio,quam de potionibus vulnerarijs pręſcripſimus obſeruanda erit, quemadmodum in noſtro libello de vſu ligni copioſius diſſeruimus.

Paracelſi liber de vſu ligni Guaiaci.

Omnino autem ignorandum non eſt, tantas,tamq; copioſas virtutes, ligno non ineſſe,quantas clamoſi iſti agyrtæ ei tribuunt, atque ad multo plures affectiones ipſum vſurpari, quàm virtutes eius patiantur. Itaque in impoſtura ligni corrigenda,ſummum erit illud,vt quid certo de ligno ſibi polliceri quis poſsit, intelligamus, veluti nos in correctione ligni copioſè demonſtrauimus.

Error hic vt ſit corrigendus.

DE SVPERSTITIOSIS SANCTOrum medelis corrigendis.

CAPVT XVIII.

Sanctimorbos immittere non poſſunt.

IMpoſtura hæc non Medicinæ ſolum, ſed & puriori relligioni omni ætate plurimum ſemper negotij fecit, licet nulla vnquam ratione demonſtrari poſsit,ſanctos vel immittere,vel curare morbos poſſe: cùm enim vel ipſorum teſtimonio, ſancti ſumma nos charitate complectantur,quomodo illos grauiſsimorum dolorum cauſas conſtituemus? quamuis non negauerim,incantationibus ac maledictionibus morbos conciliari poſſe, verum multò alia ratione accidere,in noſtro de ſuperſtitionibus libro demonſtratum inuenies.

Liber Paracelſi de Superſtitionibus.

Verum vt erroris huius originem adferamus,ſciendum ſacrificos impoſtores auariſsimos homines ſanctis primum hoc tribuiſſe,vt vulgo perſuaderent, Sanctos morbos immittere, qui vel à Superſtitione,vel etiam à naturalibus cauſis orti excitatiq; eſſent.

Sacrificorum impoſturæ.

Atqui impoſturam hanc abolere impoſsibile eſt, niſi ſacrificorum totum genus,quod ſuperſtitionem iſtam pertinaciſsimè defendit, funditus extirpetur: namq; ſophiſmatis ac elenchis, ſic vulgus circumueniunt nequam iſti homines,vt etſi hodie errorem hunc quis condemnet, ab ipſis perſuaſus, cras obuijs,quod aiunt,vlnis eum denuo apprehendat. Tolerandum hoc fortaſſe erat, niſi & illi qui ſe à ſanctis affligi autumant ægri,medico dein omnino inobedientes ſeſe pręſtarent,vnde deinde ex falſis imaginationibus ſic morbi trāſmutantur,vt cùm antea naturales fuiſſent,iam nullum penitus typum obſeruent amplius. Namq; ex iſtis imaginationibus, defluxio,locus,aliaq; ſigna,per quæ in cognitionem cauſæ morbi deuenitur,

Ægri ſeipſos affligunt ſuperſtitione.

Imaginatio mutat morbos, eorúmque ſigna.

nitur, planè immutantur: tanta nimirum ſophiſtices in loquendo, ac ſuperſtitionis in credendo vis exiſtit, vt & ipſam naturam de ſuo tramite deijcere queat. itaq; profeſsio iſta omnino explodenda eſt, vt ex qua non morbi ſolum, ſed & deſperatio, ipſaq; denique mors oriantur. Quòd autem Sancti morbos infligere non poſsint, vel ſaltem non infligāt, certiſsimum argumentum eſt, quòd non apud Chriſtianos modò, ſed apud Turcas quoq;, cæterosq; gentiles iſta ſuperſtitio dominetur. ſi itaque Turca aliquo morbo conflictetur, ſuo certè Deo ille malum hoc aſcribet, Chriſtianus vero ſancto alicui: iam ergo vel duo idem malum infligent, vel alterutri crudelitas falſo adſcribetur, vt certè ſanctis demortuis falſiſsimè tribuitur. Veruntamen curandi rationem quod attinet, intelligendū eſt eam in hunc ferè modum contingere. Æger cui perſuaſum eſt ſe à ſancto affligi, omnibus certè modis nititur illum ſibi reconciliare, qua fide dum nititur, donis ac precibus eum honorat, quod vbi præſtitit, iam ſibimet perſuadet, ſibi ſanctum placatum eſſe, ſicq; ſanitati reſtituitur, fide ſcilicet, vel potius ſuperſtitione ſua, quam ſecundò concepit, quod ſi primam non cōcepiſſet, numq; ſecunda indiguiſſet: namq; primum morbum ſibi met conciliauit. itaq; conſtat ſanitatem, veluti nec morbum, à Sancto non eſſe, ſed ſolum euenire prout æger ſemetipſum ligat vel ſoluit.

Morbi, qui ſanctis tribuuntur vt ſanentur.

Sciendum propterea hanc impoſturam eiusq; autorem penitus aboleri debere. Sin quis æger ſit, is ad Chriſtū confugiat, apud quem pro ſanitate impetranda nil opus eſt ſumptus facere in miſſas, preces, ieiunia, ſodalitia, annuos redditus, aliaq; huius generis onera, quibus miſeros mortales affligunt auariſsimi ac ſacrilegi ſacrificuli, qui ſi Chriſti ac Apoſtolorum exemplo aliquando hominibus mederi vellent, ipſimet ſuum errorem facile corrigerent.

Pia ſententia Paracelſi.

DE PHARMACOPOEORVM IMPOſturis.

CAPVT. XIX.

NON leuis impoſtura eſt quæ Pharmacopœos exercere ſolet. Etenim quiuis apud ſe reputet velim, quales nam illi ſint ſcholaſtici ac beani, in illud piſtrinum detruduntur, neque illic meliore aliqua conditione ſunt, cùm nil faciant vel diſcant aliud, quàm coquere & mortario tinnire: quod ſi ergo huiuſmodi onagro quid in mentem veniat, quis ſperet aliud ipſum ſibi perſuaſum iri pati? Multa quidem experimenta illos nanciſci dubium non eſt, ſed ratione perpetuo deſtituuntur, cùm tamen ipſi magnam ſibimet tribuant eruditionem. Ex quo ſequitur, ipſis perſuaſum eſſe ſuam opinionem omnes artes longo ſpacio anteire. Atqui morbi cognitio

Morbi cognitio operoſa.

tantam exercitationem ac peritiam requirit, vt ſi quis eam animo reputet, non ſit facile crediturus, ex receptarum ac experimentorum multitudine ipſos in veros medicos euadere poſſe: proinde cùm ſuperbiam ac auaritiam apud ipſos dominari omnes facile cernant, nil opus eſt in correctione huius impoſturę multum inſudare. Sunt tamen Pharmacopœi quidam, qui ſe cognitione Latinæ linguæ aliquo modo tueri conantur, quam conſecuti ſunt, cùm Conuentores, Pædagogi ac Procuratores eſſent. itaqꝫ cùm poſthęc ductis viduis, libros, nomina ac officinas hæreditario iure recipiſſent, non ſecus ac ſi præſtantiſsimi Medici eſſent, ſolæ linguæ peritia ſuperbiunt, putantes eò quòd ſciant cuius caſus ſit Ioannes, intelligant quoqꝫ cuius generis ſit Lignum Aloës &c.

Lignum aloes cuius generis.

Adhæc quantus error ſit, ex hoc quoque colligi poteſt, quòd cùm primum ſpecies Bertholdi cognoſcere didicerint, Venetias mittantur, ad importandas merces, quo vbi venerint, ex optimis peſsima deligũt, ac pro recentibus carioſa et inueterata exportant.

Pharmacopœiorum inſcitia ridetur.

Aliquid præ cæteris in Medicina ipſos ſcire, omnino negari non poteſt, ſed manca ac mutila omnis ipſorum cognitio eſt: namqꝫ quemadmodum qui piſcem probe coquere nouit, Piſcator ob id non eſt, aut qui ſtrenue bibit, vites bene colere ſcit: ſic & in Pharmacopœia res ſe habet. Optima ergo horum errorum correctio eſt, vt quiuis ſua ſorte cõtentus, ſuam artẽ exerceat: namqꝫ qui ſuę vocatione pie vacare volet, ſat habebit quod agat, nec alijs ſeſe actionibus immiſcebit.

DE LAMINARVM PLVMBEARVM *correctione.*

CAPVT XX.

Laminarum plumbearum origo.

IMpoſturæ huius radix ex eo originem duxit, quòd Philoſophi Minerales plumbi naturam ſimilem efficere conati ſunt naturæ Argenti viui: atque ſanè inuentio hæc authorum ſuorum magnam perſpicaciam arguit, verum plus damni in medicina, quàm vſus ægris attuliſſe obſeruata eſt: itaqꝫ à medicina exulare iubeatur. Quin & in hoc errore alius eſt qui corrigi deſiderat: nimirum quod ij qui hoc remedij genere vtuntur, morbi naturas ſibi cognitas perſpectasqꝫ nondum habent: hinc alij ad liberandas obſtructiones, alij ad calidam intemperiem emendandã plumbeis laminis vſi ſunt. Verum nihil horum conſiderari neceſſe eſt, ſufficit natura Mercurij, ex quo lamina illa plumbea confecta eſt, perſpectam habere. Cauendum ergo, ne Mercurium iſtum plumbi eundem eſſe putemus cum Mercurio vulgi: namqꝫ Mercurius vulgi ille eſt, qui naturam ac eſſentiam ſuam, etſi in metalla tranſmutetur, incorruptam non ſeruat, ex quo cognoſcere licet, quòd quantũ Metallis virium ineſt, tan-

Laminarũ vulgaris vſus.

Mercurius vulgi quid.

tantundem huic Mercurio tribuendum ſit, atq; proinde morbos pro varietate ſua varijs generibus Mettallicarum laminarum curandos eſſe:hinc aureæ,argenteæ, cupreæ, ſtanneæ, ac ferreæ laminæ præparatę à quibuſdam fuerunt. Sed omnes iſtas magno interuallo ſuperat Mercurius Fabricatus, quem dum nemo intelligit, niſi quoad laminas plumbeas attinet, magna impoſtura committitur. Veruntamen ſi quis omnino vſum laminarum plumbearum vrgere velit, is correctionem aliqualem ſaltem admittere cogetur: nimirum vt Plumbum cum vigeſima parte Mercurij vulgi amalgametur, ac dein non plumbi inſtar ſolumodo, ſed in cuiuſuis metalli-ſubſtantiæ ſubuiceſima parte adminiſtretur: metallum autem deligendum erit, parti affectæ ac morbo conſentiens, vnico ferro excepto. Cæterum non ignorandum, metallum corruptum quàm integrum plus efficere, ſic minio ac ceruſſæ maior quàm plumbo virtus ineſſe cernitur. Hinc cauſa eluceſcit, quamobrem Emplaſtrum de Minio ad curationes tam efficax ſit: nimirum quia ex Saturno primitus confectum fuit. Sic Lythargirus nil aliud eſt, quàm Spuma Mercurij. Quocirca laminarum plumbearum inuentionem, quæ magnum ſecretioris philoſophiæ argumentum eſt, non improbamus, eam vero impoſturam ſummè abolendam ducimus, quòd nullius præterea rei cognitionem neceſſariam ad curationem eſſe quidam opinantur. Itaq; ſi quis laminis iſtis vti velit, eum monitum cupio, vt totius naturæ Mercurij cognitionem prius conſectetur: hac enim comparata, omnes dein impoſturæ facile deuitabuntur, eæ etiam, quæ ab antiquis magno applauſu vſurpatæ fuerunt.

Mercurius fabricatus.

Emplaſtrũ de Minio.

DE ARTERIARVM, NERVORVM AC *venarum præfectione cauenda.*

CAPVT XXI.

IMpoſtura hæc non ſecus meo conſilio ac Sparadrapi error corrigẽda erit, eo dempto, quod nullius partis apertio ſubſequatur, intrinſecus tamen nõ ſecus ac illic de obſtructione dictum eſt, omnia perficienda erunt. Interim autem nõ raro paralyſes, luxationes, inflammationes, atq; atrophiæ partium accidunt: ſimiliter & ſcyrrhi, phygettę, hernię, bubones, vrinariorum meatuum affectiones, rerum ac veſicæ vlcera, &c. euenire ſolent, quapropter correctio, impoſturæ huius erit, vt non exterius præſectione, ſed intrinſecus in corpore per Mercurium Laxatiuum defluxiones auertantur: nàmq; præter Mercurium hunc nullum aliud ſupereſt remedium, quod malo huic mederi queat. Sin aliquę ex ſupra commemoratis affectionibus, Herniam puta, Bubones, vel alias vlcerationes affligere videantur, tum ſciendum erit, eas niſi aperta cute ſanari non poſſe, atq; quemadmodum ſi vlcus illud ſingulariter per ſe curandũ

Mercurius Laxatiuus.

fuerat, ſic eius ſymptomata quoque curanda fuerint: namq; amborum vna eademq; forma, origo, ac ſubſtantia exiſtit. Quapropter ad hanc impoſturam tollendam vtiliſsimum fuerit, (quemadmodum & de quibuſdam alijs dictum eſt,) vt error qui in præſecandis meatibus committitur, præcaueatur.

DE SERVORVM SVORVM *perfidia.*

CAPVT XXII.

Chyrurgorum ſeruitio vſus Paracelſus.

VArij ac multiplices morbi dum Medicinam facerem, omni tempore oblati ſunt, in quibus curandis cùm antiquorum canones mihi propoſuiſſem conſectandos, minimum tamen eius quod ſperabam conſecutus ſum. Tandem coactus, varia hinc inde ponderare, expendere ac dimetiri, in tantam coniectus ſum dubitationem, vt inter plurima quæ contigiſſent experimenta, vtrum potiore loco habendum eſſet, plane dubius hærerem: in qua inconſtantia dum verſarer, ſerui mei omnia bona malaq; (quorum tamen pauciſsima ego vtilia eſſe expertus fueram) experimenta corraſerunt, eaq; ſub meo nomine vſurparunt, magnas cum ijs impoſturas committentes, me tamen illa, ceu putida ac inutilia repudiante. Viderant quidem magnas à me curationes præſtari, quas omnes æmulari ſtultè conabantur, atque vt id tutius facerent, Magiſterij ac Doctoratus inſignia ambiuerunt. itaq; ſi quid damni ex huiuſmodi experimentis ægris conciliabitur, id non nobis, ſed illorum nequitiæ adſcribendum erit: namque illorum quidam cum ad tempus ludimagiſtros egiſſent, noſtra perſpecta induſtria, famelicorum canum inſtar nobis adblandiri cœperunt, vt aliquid illis largiremur: qui vt primum duo, tria, quatuorúe experimẽta ſecretiora à nobis extorſiſſent, nobis turpiter relictis, ſuo commodo ſtudere cœperunt, ſed quo honeſtatis titulo, quiuis facile iudicabit. Similiter in mea familia magnis ſumptibus Chyrurgos ac tonſores alui, ijsq; ſecretiora quædam remedia bona fide communicaui, qui ſtatim ac Stictica emplaſtra à me accepiſſent, deſertorum ac Apoſtatarum more, me relicto, mihi debitam laudem vſurpare, meq; ſummis conuicijs inceſſere cœperunt. atq; quamuis non diffitear præſtantia aliquod remedia furtiuè vel precariò à me ipſos extorſiſſe, tamen ſingulos candide admonitos volo, ne huiuſmodi experimentis, quæ iſti miris laudibus euehere non verentur, nimium tribuant: ſiquidem niſi experientia ac multiplex vſus ad iſta accedat, inutilia ferè ſunt huiuſcemodi ſecreta, quemadmodum hoc diſcipulis meis non infrequens eſſe, experientia quoſdam

magno

Paracelſi Diſcipulorum duo genera.

Amici Paracelſi.

magno ſuo cum periculo edocuit. Neque vero omnes meos diſcipulos in hoc cenſu haberi velim: fuerunt namq; quorũ ſingularis in me fides extitit, quos ego frequentur in meis ſcriptis compellare ſoleo, reliquorum vero nomina rariſsimè in noſtris ſcriptis conſignata inuenias. Sic nos libros quoſdam in noſtri Secretarij honorem conſcripſimus, aliquos Doctori Cornelio, Doctori Petro, Doctori Andreæ, Doctori Vrſino, Licentiato Pangratio, ac Magiſtro Rhaphaeli tranſmiſimus. hos ergo vt omni laude digniſsimos cenſeo, ſic cæteros qui me perfide deſeruerunt, omnibus modis rogatos & admonitos volo, vt quæ nondũ apud nos addidicerunt fundamenta, magna diligentia conſequi, vel nunc tandem conentur: interim Saturninam illam, ac Lunaticam, qua ſcorpionum inſtar nos conſectantur, maledicentiam deponant, atq; mente recolligant, quanta fide, quantoq; candore, nihil ipſos celare, vel clam habere voluerim. Sed male metuo, ne poſtremi hi impoſtores omnium poſthac impoſturarum cultores ac fautores futuri ſint.

QVINTÆ PARTIS CHYRVRGIÆ MAGNÆ PARACELſI, Liber tertius.

DE MALE CVRATIS ÆGRIS *reſtituendis.*

CAPVT I.

Argumentum libri huius.

OMNINO operæ precium eſſe duximus, huius tertij tractatus propoſitum paucis aperire. Tractabimus igitur in præſentiarum, quantum incommodi, quantumq; morborum ex imperitorum Chyrurgorum temeritate ægris conciliatum ſit. In qua diſſertatione primum omnium obſeruandũ erit, quid Medicamenti inconuenientis inconcinnè adhibiti, venenoſitas cum peſtilentis luis contagio coniuncta, mali efficere queat: hinc enim diſcere licet ex antiquorum ſcriptis, neutiquam Luis Gallicę cauſas originem ac curationem deduci demonſtrariq; poſſe: quod certe omnes & ſingulos qui Medicam artem ſectantuř vnicè obſeruare conſulimus. Dein ſpectandũ quoq;, quomodo ægri qui perperam à veterinarijs iſtis curati ſunt, reſtitui priſtinæ ſanitati poſsint. Admoneo interim

Chyrurgos ſtudioſe, caueant, ne morbos ſua imperitia ex ſimplicibus compoſitos, ex clementibus malignos faciant, atq; diſcant, quo pacto morbis non ritè curatis ſubueniendum denuo ſit. Sed malè metuo, ne, quoniam pleriq; Medicorum, artem, non alieni commodi, ſed ſui priuati potius lucri gratia excercent, pauci ſint futuri, qui noſtris monitis mentem adhibeant. Namque manifeſtum hoc eſt, multos non propter ægrorum morbos Medicos eſſe diciq; velle, ſed ferè pigritiæ, ſuperbiæ ac pompæ occaſiones quærere. Adhæc omnes facile conijcere poſſunt, cùm tanta ſit præſtantiſsimæ artis amplitudo, támque exquiſitam requirant morbi ſui cognitionē, impoſsibile eſſe, vt Aniculæ, Monachi, Apoſtatæ, Agyrtæ, tonſores ac veterinarij, vel leuiſsimi, quod circumferunt remedij, cauſas ex artis principijs ac fundamentis deducere ac demonſtrare poſsint, vt maximè interim clamoribus, iactantia, ac ſophiſmatis, ſuam imperitiam celare conentur.

In medicos ſuæ ætatis inuehitur.

CAPVT II.

QVo autem propoſiti noſtri fundamenta conſtituamus, primum, omnium vtile fuerit, enumerare, quę, qualia, quantáue mala ex perperam adhibitis Lui Gallicę remedijs oriri poſsint, quę aliâs neutiquam comparerent. Atq; primum quidem dum purgādo, laxando, ſyrupiſando, alijsq; pharmacopœorum artibus ægros excruciant, hæc ferè mala concitare ſolent. Morbos nimirum latētes (& qui forſan numquàm produturi erant) concitant: dum enim Hermodactilis, Turpetho, Diagridio, Silere montano, Rhabarbaro, ac ſimilibus, quorū nullū cauſam Luis Gallicæ propellere aptū eſt, purgant: quoniam Luem Gallicam curare purgantia non poſſunt, neceſſario alium aliquem in corpore latentem affectū aggrediuntur, ſiue is maturus iam ſit, ſiue adhuc crudus. Quòd ſi ne latens quidem morbus adſit, ſed omnia integra & ſalua videantur, tum ne ſanguini quidem, carni, medullæ ac humido radicali parcunt vehementia iſthæc remedia, ſed omnia ſine diſcrimine depaſcuntur, vt poſthac ad nullam perfectam actionem obeundam corpus ſatis virium habere poſsit. Ex qua dein virium iactura, occaſiones nouorum morborum oriuntur, qui numquam aliâs illum ægrum afflicturi eſſent: cuius generis ſunt Apoplexia, Hydrops, Pleuriſis, alijq; putridi morbi, quos tamen illi non imminutis viribus, ſed malignitati remedij aſcribunt, ſed felium inſtar faciunt, qui donec poſſunt, defendere ſe ſummis viribus conantur. Verum vbi iſti aliquando reſipuerint, cognoſcent erroris ſui magnitudinem nō in purgationibus modo, ſed etiam in ſuis pulueribus Diaphoreticis, quos admodum temere ad educendam Luis Gallicæ materiam ægris exhibent, non intelligentes penitus non reſiſtere haſce

Morbi latentes à purgationeirritantur.

Lypothimię effectus.

Pulueres Diaphoretici improbantur.

formu-

formulas ideæ morbi Gallici: interim tamen vbi ſubolfaciunt erroris ſui cauſam (quod tamen raro euenit) ad ſolium aquæ dulcis recurrere ſolent, vnde aliæ quoq; morborum cauſæ concitantur.

CAPVT III.

Similiter de externis remedijs iudicandum erit, quorum omnium Baſis eſt Argentum viuum, ſine quo nulla vnguenta, ſuffumigia, lauamenta, imò nulla penitus remedia confici poſſunt. Morbi autem, qui à Mercurio inferuntur, quamuis aliquot iam enumerati ſint, tamen vberioris doctrinæ gratia copioſius nobis deſcribentur. Itaq; ſciendum, triplicem argenti viui naturam eſſe. Prima ea eſt, quæ purgat. Altera quæ putrefacit. Tertia quę artus refrigerat: ex iſtis inq; tribus omne genus morborum procedit. Ex purgatione nimirũ virium deiectio oritur, vel totius corporis, vel principis alicuius partis: etenim ſiue ſupernè, ſiue per aluum, purgatio procedat, vbiq; imminutarũ virium occaſiones reperiuntur: namq; naturalia ſimul ac præternaturalia, noxia æquè ac vtilia propellũtur. Secundo quod putrefactionẽ attinet, ea eſt Mercurij natura, vt principalia viſcera, pulmones dico, epar, lienem, ac ventriculũ ſubiens, magnas illic putredines efficiat, quarũ dein quàm difficilis ſit curatio, quilibet vel mediocriter in arte exercitatus facile cognoſcet. itaq; ſtudioſè cauebũt medici, ne in hunc craſſum errorẽ incurrant, in quem certe admodũ procliuis caſus eſt, vbi vngendũ ac lauandum eſt: namq; iſtæ duæ formę remediorum omniũ celerrimè ad interiora viſcera penetrare ſolent, vnde deinceps poſt multos annos, grauiſsimi morbi ingruere ſolent, quorũ cauſa ad medicorũ imperitiam rectiſsimè refertur. Tertio deniq; ab Argenti viui refrigerante qualitate duplex morborũ genus cauſari ſolet: vnum cũ pinguedo ac adeps intrinſecus in corpore noſtro congelatur, ſic in pulmone eius adipe congelato triſſes, ac peripneumoniæ generantur, in epate ac liene pinguedine meatus obſtruente, incogniti, & inauditi antea morbi fiunt. Alterum morborum genus fit, cũ nerui ac ligamẽta, oſſa, ac perioſtion refrigerata doloribus affligũt. Cęteri deniq; morbi, qui hinc oriunt, ſpecialius alibi nobis enarrabuntur.

Mercurius omnium externorum remediorũ Baſis.

Mercurij triplex natura.

Purgationis effectus.

Putrefactio à Mercurio facta.

Mercurij vis refrigerans quos morbos faciat.

I.

II.

CAPVT IIII.

SED quæ hactenus commemorauimus, quantum ad præſentia ſymptomata attinet, dicta ſufficiãt. Itaq; de futuris quoq; et ingruentibus malis, iam deinceps ſermonem inſtituamus. In qua diſſertatione ante omnia obſeruandum erit. Veneni ſeu contagij Luis Gallicæ, eam eſſe naturã atq; malignitatem, vt omne genus morborũ in aliam eſſentiã trãſmutare poſsit: accidiſſe hoc animaduerſum eſt, anteq; morbus vulgaris euaderet, tum etiam, cùm iam Epydemicos graſſaretur: namque cùm Lues hæc adhuc in fieri eſſet,

Contagij Luis Gallicæ natura.

quoſuis morbos mali moris reddidit, donec tandem penitus veneni malignitas eluceſceret. Influentię certe huius (quæ luem hanc peperit) tanta virulentia fuit, vt totum terrarum orbem peruagata, omnes mortales, vel Lue hac vel (ſi qui ad eam inepti eſſent) alio non minus graui malo affligeret, & ſanè non Europa, non Aſia, non Africa, imò nulla penitus orbis regio huic coniunctioni ſubiecta non eſt, neque prius ſæuire hoc malum deſinet, donec omnes totius orbis regiones peruagatum ſit. Itaque maxime ex re medicorum erit, vt Luis Venereæ initia ac exitum ſedulo contemplentur: intelligent enim ex eo, neque ſui Principis Auicennæ vaſtum canonem, neque magnos Iacobi de Partibus, vel humilis Truſiani Centones, ad faciendam Medicinam quidquàm adiumenti adferre poſſe. Sin omiſſa iſta contemplatione veterum nugis immori maluerint, & ſe & poſteros ſuos in ægrorum perniciem armabunt. Quia ergo nouum contagium eſt, nouumq; venenum, apparet, nouos atque inauditos morbos neceſſario exiſtere: ſic nouæ Peſtes, nouæ Pleuriſes, nouæq; Febres iam obſeruatæ ſunt: quos omnes morbos occulta quadam cœleſtis influentia vel de nouo producit, vel ex aliĳs medio tranſmutationis generat. Proinde nouam Theoriam, nouamq; Praxim exædificare oportebit, quod tamen ſine ſingulari Aſtronomiæ peritia nemo facile præſtiterit.

Lues Gallica totum orbem affliget.

Noui morbi neceſſario fiunt.

Noua Theoria nouaq́; Praxis.

CAPVT V.

Peſtes cur mali moris fiant.

HInc ergo cauſa eluceſcit, quamobrem peſtes noſtro ſeculo, tam malignæ, inordinatæ, ac mali moris fiant, adeo vt generalem earum curandarum methodum præſcribere impoſsibile ſit. Quod ſi eadem nunc, quæ olim fuit, cœli facies eſſet, ab antiquorum remedĳs ac præceptis neutiquam diſcedendum eſſe conſulerem. At quia mutata iam ſyderum conſtitutio eſt, quis putet eandem curationem vſurpandam eſſe? Atqui non deſunt ex rudioribus nonnulli, qui opinentur, immutabilem cœli agendi modum eſſe, ſed hos facile ipſorum met ratio conuincit. Quemadmodum ergo cœli conuerſio, ſic & Medicina Mercurĳ venenoſam quandam vim ex ſe fundit, quę efficit vt dein peſtis tempore ingruente, quicumq; illam Mercurĳ contagionem conceperint, ad patiendum diſpoſiti euadant, ĳq; tandem efficiunt quoq;, vt toties malum recrudeſcere videatur. Itaq; vbi ſic diſpoſiti homines plurimi fuerint, ibi diuturnam peſtem ſæuire mirum non eſt: donec enim Mercurialis natura in homine recondita eſt, eousq; peſtis cauſam ipſe ſecum circumfert, atque etiamſi iam deſĳſſe videatur, tamen iſti ſuperſtites adhuc, non poſſunt non eandem quoque concipere, ſicq; regenerare morbum qui iam euanuerat. Non ſecus in Lue Gallica res

Cœli ſtatus nouus nouã Medicinam requirit.

Mercurialis natura cauſa peſtis eſt.

ſe ha-

ſe habet: latet namque in Mercurio alia quædam venenoſitas, quę ad omne genus impreſsionum à Planetis ſuſcipiendum aptiſsima eſt, continetur. Cùm itaque Mercurius huiuſmodi coniunctioni-bus ineuitabiliter ſubiectus ſit, manifeſtum eſt, inuaſionem, ſigna, typumq; Morbi pro Mercurij diuerſitate euariare. Hinc ſi Mercurialis illa vis ad expulſionem præparata ſit, ſalutem: ſin ei reſiſtat, diuturnum portendere intelligitur. Quæ iam de peſte exempli cauſa propoſuimus, ad alios quoque morbos referenda erunt: cætera vero quæ ad originalem cauſam pertinere videbuntur, ex libro De origine nouorum morborum naturalium petetis.

Prognoſticon.

CAPVT VI.

PRophylactice, Medicinæ non infima pars: quoniam ex contrarijs deſcribi, ijsq; conſtitui debet, quę occaſiones morborum pręcauere poſſunt, paucis de ea diſſeremus, in modum vt ſequitur. Principio, quia cœleſtem influxū, dein terreſtrem Luxuriam cauſas morbi eſſe conſtitutum eſt, extra dubium eſſe videtur, ex iſtis duobus deuitatis, regimē ſeu pręcautionē conſtitui debere: namq; præter actionem Naturę, & exaltationem Veneris pauca admodū ſunt, quæ inſignem aliquam morbi occaſionem præbere queant. etſi enim cibi quidam ſunt, qui prodeſſe vel obeſſe exhibiti vel prohibiti poſſunt, tamen illi ipſi, morbi Gallici cauſā non ſunt, ſed forſan alterius ſymptomatis, quod ingruere poſſet: illi verò ſymptomati competens regimen, nil ad Luem Gallicam attinet, cùm Lues Venerea, ſolis illis duobus punctis prohibitis, arceri velit poſsitq;. Quapropter ſciendum, ſi qui morbi ex alimentorum, quorundam exhibitione vel prohibitione augmenta capiant, eos iam ſic confirmatos eſſe, tantasq; radices egiſſe, vt ægrè poſtea loco moueantur, veluti in lepra cernere licet. Obſeruandum præterea de commemoratis duabus cauſis generalibus, hoc eſt, quòd, quoniam Morbus hic ex Venere, Firmamenti & Terræ ortum ac incrementum capit, eam eſſe quoque eius malignitatem, vt ad propagationem ſuæ virulentiæ magis magisq; ad Venerem, homines eo correptos concitet. veluti enim morbi alij ſomnum, alij vigilias faciunt, ſic hic quoq; naturæ ordo immutatus eſſe cernitur. Itaque in prophylactice primum erit, vt potentia Veneris confringatur, non in terra ſolum, ſed etiam in Firmamento, idq; donec minimum de Lue Gallica ſupereſſe videbitur. interim autē & cæterorū Planetarum operationes contemnendæ non erunt: namque Actus Veneris cum Marte, multum alienus eſt à Saturni actu illi coniuncto, ſicq; de actionibus reliquorum etiam Planetarum iudicandum erit.

Prophylactice quomodo inſtituenda.

Actio naturę & exaltatio Veneris cauſę ſunt morbi Gallici.

Venus terræ & Firmamenti.

Actio veneris varius.

CA-

CAPVT VII.

QVia ergo ex cognitione duarum iam dictarum cauſarum cō-munium,regimen deſcribere neceſſarium eſt,manifeſtum eua dit,quàm neceſſaria ſit ad præcauendos morbos Aſtronomiæ pe-ritia. Venus enim, etſi Morbum generet,tamē morbi magnitudo, malignitas,multa paucaúe non ex ſola Venere dependet, cùm iſta à commixtionibus reliquorum Planetarum gubernari Aſtrologicæ rationes doceant,nos coniunctionem illam ſeu commixtionem in præſentiarum IMPRESSIONEM appellabimus: namq; hæ coniunctiones ſaltem per conſenſum fiunt. Nimirum ſi quis Exaltationem veneris tribuat,exaltationi Saturni vel Mercurij, vel alterius alicuius,is iam fingere ſolummodo coniunctionem videtur. Itaq; omnino curandum erit,vt iſtis repudiatis coniunctionibus, regimina deſcribantur. Operationem autem (quæ ſine Impreſsione fieri nequit,) quod attinet, cauendum erit, ne ea ſine ijs quæ reliquos ingruentes morbos arcere poſſunt, inchoëtur. Etſi enim ſint quæ huiuſmodi coniunctiones ſubſequi conentur alimenta, (hoc eſt,quæ irritent)cibi, potus,ocium,exercitia,&c. aliæq; cauſę quæ conſtellationes huiuſmodi irritent, tamen omnia hæc præcauere oportebit: niſi enim huiuſmodi diætam quis obſeruet,non poteſt curatio perfici: atq; etiamſi aliquando perfecta curatio eſſe videatur,non tamen ei confidendum erit, cùm perpetuo mali radices aliquo modo reſtent,neq; patiantur ſe,niſi prædicta diætę formula obſeruata, expelli. Perinde etiam ac Veneris actio celerrima eſt: ſic morbi aduentus receſſusq; celerrimè fiunt. Itaq; ſi morbi iam inueterati recrudeſcant, recidiuæ cauſam ſoli inordinatæ victus rationi tribuendam eſſe.

Venus morbum Gallicum generat.

Impreſsio quid.

Diætæ formulæ neceſſaria.

CAPVT VIII.

POſthàc ergo morborum curandi rationem aggreſſuris, neceſſarium videtur,oſtendere quanta Aſtronomiæ peritia in Medico requiratur. Aſtronomiam autem intelligo, quæ Medicam ſolummodo conſiderationem contineat. Similiter Luminis naturę experientia omnino ad Medicinæ perfectionem ſpectare videtur: quoniam enim quæ perficiuntur à Medico actiones,ex Lumine Naturæ proficiſci debent,manifeſtum euadit,ſine abſoluta Luminis huius cognitione Medicinam non artem, ſed impoſturam eſſe. Quapropter cùm Medicinæ perfectio ex iſtis dependeat, non ex Auicenna, Valeſco,Argillata,Landfranco aut Guidone,ſed ex ſola vi Mercuriali omnis curatio ſperanda erit, vt iam facile cognoſcere liceat,an Medicus in Pharmacopęorum officinis,vel in Chemicorum laboratorijs naſci, creſcere, perficiq; debeat: non enim

Aſtronomię neceſsitas in arte Medica.

Lumen Naturæ.

Vis Mercurialis cauſa omnium curationum.

ſtatim

ſtatim qui dictare nouit, aptus ad Medicinam faciẽdam cenſendus eſt. Tales ferè antiqui fuerunt, nugatores ſcilicet. verum non ſequitur vt antiquos iuuenes imitentur: cùm enim morbus nouus ſit, antiquam medicinam non videtur requirere. Proinde nouitatis ſtudium in arte Medica nemini vitio vertendum erit, cùm nemo verè affirmare poſsit, Medicinam omnibus modis abſolutam perfectámque eſſe: namq; nouorum morborum exitus nemo adhuc perſpexit, eaq; de cauſa illi abſolutè deſcribi non poſſunt. Itaq; hoc veriſsimè dictum omnes intelligant, in nouis morbis antiquorum figmenta prorſus reijcienda eſſe, cùm conſtet in eas in quibus nũc verſamini anguſtias ab ijs vos coniectos eſſe. Eſt enim Medicinæ in terris non alia quàm Nauis in mari ratio: velut enim hæc nullo certo loco conſiſtit, ſed ibi ſemper eſt, qua illam nauclerus dirigit, non pro heſterni, ſed pro hodierni venti ratione: ſic Medicina iuxta nouorum morborum diuerſitatem euariare ſolet.

Nouitas non ſemper eſt in vitio.

Simile.

CAPVT IX.

CVratio ergo illorum morborum, qui ex deprauata curandi ratione originem duxerunt, duplici ferè ratione fieri ſolet. Prior eſt, vt illa remedia quæ inconuenienter corpori adhibita in ſubſtantia ſua adhuc intra corpus abſcondita latent, expellantur. Altera, vt ſpiritus à Medicamenti venenoſitate inquinati, atq; in Fixum ſeu Chronicum morbum tranſmutati, rectèq; cogniti, ſuo quem ſpecialiter requirunt modo ſanentur. Prior rurſum modus varius admodum eſt: variæ namq; ſunt venenorum, quæ intra corpus impulſæ fuerunt ſubſtantiæ: alia Lythargiri, alia Ceruſſæ, alia Euphorbij, alia deniq; & multiplex Mercurij malignitas conſpicitur. ad horum ergo venenorum ſubſtantiam expellendam, magna loci affecti cognitio neceſſaria eſſe videtur. Sunt deinceps medicamenta quędam, quæ corporis ſubſtantiam ſubingreſſa (qualia Cathartica ſunt) ipſius ſubſtantiam diſſoluentia, eandem vna ſecum expellunt ac deijciunt, quam illorum incommoditatem vt tollas, accurata circumſpectione opus eſt. Summa itaq; huius praxeos erit: vt remedij ſubſtantia primum è corpore expellatur, ſiue ea cũ vnctionibus, ſiue ſuffumigijs, ſiue quibuſcunq; tandem formis corpus ſubingreſſa ſit. Dein vt ſpiritus Mercurij corporalis (qui etſi corporalis ſit, inuiſibilis tamen exiſtit) à corpore humano ſeparetur: donec enim iſta corpora intra corpus ſubſtiterint, impoſsibile eſt vtilem curationem præſtari.

Duplex ratio curandi morbos deprauatos.

Subdiuiſio curationis.

Loci affecti cognitio ad curationem neceſſaria.

Corporalis Mercurius eſt Inuiſibilis.

DE QVIBVSDAM INCVRABILIbus Morbis.

CA-

CAPVT X.

Morbi quidam manufacti incurabiles ſunt. *Plures lepræ ſpecies.*

SCiendum quoq; malignorum ac venenoſorum remediorum vſu, morbos quandoq; conciliari, qui nullo vnquàm tempore deinceps curationem admittant, ſic ex vehementioribus remedijs, in Lue Gallica vſurpatis, obſeruatum eſt morbos extitiſſe, qui nunquam curari ſe paterentur: ijq; etſi quandoq; manifeſtè non appareant, intrinſecus tamen tanta malignitate corpus affligere ſolent, vt ſalutis ſpes nulla vnquàm exſpectari poſsit. Sic remedia Luis Gallicæ inconcinnè adhibita, variarum Lepræ ſpecierum cauſas fuiſſe obſeruauimus: nō enim quatuor ſaltem, ſed plus quadraginta Lepræ ſpecies exiſtunt, contra quàm vulgus imperitorum medicorum opinetur. proinde ſciant Medici, in Mercurio rudimenta quædam Lepræ contineri, maximè ſi ipſe cum principijs Luis Gallicæ complicetur, hinc omnia quæ deinceps generantur, Lepræ aliquam ſpeciem referunt. De iſta ergo occulta Lepræ ſciendum ſæpe Phagadenas, Cancros, Syrones, Hecticas, Phtyſes, &c. Leproſas eſſe, quos tamen affectus vulgares medici, non niſi pro ſimplicibus Cancris, Fiſtulis, Syronibus, &c. iudicant ac reputant, cùm tamen Lepra certò illos comitetur, verum ea paucis ijsq; obſcurioribus ſignis cognoſcitur. In hiſce ergo morbis vnicè ſpectandum, vt an Lepra adſit cognoſcamus: ea etenim præſente, fruſtra curationem molieris, quæ aliâs nō tam difficilis foret. Quin & multi morbi lethales incidunt, vt Hydropes, Quartanæ, horumq; ſimiles, qui ſi vel leuiſsimis ſignis adeſſe cognoſcantur, certiſsimam perniciem imminere ne dubitato: namq; etſi morbi expulſi eſſe cui videantur, tamen radices fixas hærere certiſsimum eſt. Quapropter iſtis animum aduertet medicus, cùm difficillimum ſit naturæ impetus remorari, ſolumq; naturæ miniſter rectiſsimè medicus dicatur, non autem illius dominium ſibi vſurpare debeat. Proinde quicumq; hanc Lepram, hosq; grauiſsimos morbos accuratè perpenderit, Monachus, Inſtitor, Ludimagiſter, Architectus manebit potius, quàm vt ſe difficillimæ huic arti implicet.

Hydrops & Quartanæ lethales.

POST FACTAM CVRATIONEM, AN EA *diuturna ſit futura, quomodo conſiderandum.*

CAPVT XI.

Deprauati morbi ſemper alijs complicantur.

ANtequàm autem reſtitutionem eorum, qui perperam curati ſunt deſcribamus, ſigna quædam, quibus intendendum ſit, antequàm curationem aggrediamur, proponere neceſſe erit. Namq; vbi deprauatus aliquis morbus eſt, is certè per ſe ſolus non conſiſtit, ſed plurimos poſt ſe habet æquè ac ipſe cognitu neceſſarios, itaque tot quot ſunt in corpore morbi, cognoſcendi erunt, ne dum vi-

ſibilem

ſibilem te ac manifeſtum curare putas, occultos alios & numquam forſan prodituros, palam facias, poſteriusq́ malum priore multò grauius euadat. Itaq; ſi paralyſis accidat, ſtatim iuxta Anatomicas rationes regionem illam in qua affectus conſiſtit expendes, vnaq́ occulti morbi quantę ſint vires conſiderabis. Similiter in vlceribus quandoq; catarrhi accidunt, qui efficiunt vt ex vno vlcere octo vel nouem affectus progredi videantur. iſthæc ergo conſideranda ſedulò erunt, ne quoniam ſimplex tantum vlcus apparet, ſimpliciter ſolum illud implendum eſſe putemus, cùm latentes & occulti morbi multò plus negotij faceſſere ſoleant, quàm ipſum met vlcus. Quamuis autem iſti morbi Gallicis vlceribus non appareant, illos tamen per ea expurgari manifeſtum eſt: proinde ſi quis nullo ipſorum reſpectu habito, meatum illum obſtrueret (facta curatione) tum neceſſario affectus retrò ad ſuum fontem regurgitaret, alióq; loco erumperet, nemo tamen rectè huiuſmodi affectum à Lue Gallica initium duxiſſe, affirmaret, etiamſi antea per illam expurgatus, protractusq́ eſſet. Simili omnino ratione de ſignis omnium reliquorum morborum iudicandum erit: namq; ſignorum ratio edocet, quid quoquo loco cauendum metuendumúe ſit, vt & poſthac intelligamus, qui morbi inter nouos & ex deprauata curatione ortos connumerandi ſint. neq; vero hic de omnibus huius generis affectibus diſſerere animus eſt, ſed de ijs ſolum, qui veneno ſo contagio moleſti ſunt: cæteri namq; ex vulgatis pręcautionis ac curationis regulis, curandi quomodo ſint, facile eluceſcet.

Catharrorũ effectus.

Signorum vſus.

QVID OPTIMVM IN MEDICINA. CAPVT XII.

CVM in prima propoſiti noſtri parte, is nobis ſcopus propoſitus fuerit, vt errores Medicorum, eorumq́ ex prauis curationibus ortas noxas deſcriberemus: eſt enim tanta horum pſeudomedicorum ruditas ac imperitia, vt ægros non dico non curare queant, ſed ne ab imminentibus quidem periculis liberare, cùm eò anguſtiarum res ægrorum frequentiſsimè deducant, quò numq̃ morbus per ſe quantumuis malignus, detrudere potuiſſet. Hanc ergo horrendam ac miſerabilem ægrorum lanienam, ex medicorum imperitia ſæuientem, quis non hominum, execrandam ac deteſtandam putet? An ne aliquis humanitatem ſic exuere potuit, vt erroris ſui effectum præ oculis conſpiciens, eundem tamen agnoſcere nolit? ſufficereq́ hanc excuſationem putet: QVANTVM POTVI PRAESTITI, QVANTVM RATIONE ASSEQVI POTVI, CONSVLVI OPTIME. Iſta ne excuſatio Medico digna putanda ſit? quomodo quæſo optimè conſuluerit quis, qui quid opti-

Quis optime conſulet,

mum ſit ignorat? Optimum certè ex optimo originem ducit, hoc eſt, illud optimum conſilium eſt, quod ex optima affectus cogni- tione prodijt, de optimo ſanè gloriari is non poterit, qui quid opti- mum ſit non intelligit. Itaq; Medicus nullus verè dicere poteſt, ſe optimum præſtitiſſe, niſi quod illi affectui conuenientiſsimum re- medium ſit, cognouerit, adhibueritq;, qua in re certè non leuis Im-

Medico cur ſe concre- dant ægri.

poſtura committi ſolet. Nemo enim ex ſuamet ratione ſuisq; ſpecu- lationibus quid optimum ſit aſſequi poteſt, neque quiſquam æger, medici ſpeculationibus ac ratiocinationibus ſeſe concredit, ſed ipſius potius experientiæ, ex qua ſalutem ſibi pollicetur.

CAPVT XIII.

INtueamini quæſo Impoſturarum veſtrarum colluuiem, quot modis, Dij boni, ægros excarnificetis, iam Mercurio, iam Li- gno, iam purgationibus contra naturæ artisq; præcepta, cõtra ve- ſtras conſcientias, contraq; veſtrorum præceptorum, quorum au- thoritatibus nitimini, canones, magno humani generis incõmo-

Mercurij vſum quæ mala ſe- quantur.

do, in languidos debacchantes: inſpiciatis moneo quid veſtro optimè conſulendo efficiatis, nimirum corporis conſtitutionem intrinſecus corrumpitis, ſanguinem contagioſo veneno inquina- tis, quatuor elementorum temperamentum, in quo ſanitas tota cõ- ſiſtit, diſſoluentes, efficitis, vt nec ſyderum, nec alimentorum beni- gnitas, quidquàm emolumenti ad reſtitutionem amplius adferre poſsit. Sed iſta vniuerſalia ſunt, in Particularibus autem mẽbris

Particulari- um remedio rum noxæ.

ac viſceribus, Pulmones quidem putredinem, Epate corruptio- nem, cæteriſq; membris venenoſitatem conciliari videmus, non ligno ſolum ac Mercurio, ſed omnibus in vniuerſum quibus vti- mini remediorum formis, tantos tamq; inauditos excitantes mor- bos, vt vel nomina ipſorum meditari ac confingere vix quiſquam poſsit. Horum inquam malorum omnium vos cauſa eſtis, perpen- dite obſecro, quomodo figuram corporis, roſionibus, ſectionibus, alijsq; remediorum formis, quibus morbos obſtruere ac obruere conamini, deformaueritis, vt iam pro vno vlcere qnod curandum ſuſceperatis, decem alia multò deteriora eruperint, ex minutiſsimo ampliſsimum euaſerit. Adhæc veſtris corroſionibus extrinſecis, intrinſecus tam vehementes corroſiones vos concitaſſe animad- uerſum eſt, vt miſerabiliter manibus, pedibus, oſsibusq; deciden- tibus, tandemq; nouis ac inauditis morbis erumpentibus, ægri ſu- gularentur. Iſta quæſo humanitatis ac officij vos admonere patia- mini. Si me odio proſequimini, ob id quòd iſta detego, vicíſsim

Pia admo- nitio Para- celſi.

vos in veſtri odium deducant, mala ac damna quæ veſtra inſcitia miſeris ęgris conciliaſtis. Atq; ſi Dei Opt: Max: gratia plus ego in arte conſecutus ſum, quàm veſtrum aliquis, ne illud vna cum per-

ſona

ſona odio proſequamini:non enim perinde in remedium ac perſonam vos affectos eſſe decet,remedio vtamini bono,quod ſi in mea perſona quid vobis deſit, vbi ad concertationem deuentum fuerit,illud forſan corrigetur.

CAPVT XIIII.

PRopoſita hactenus argumẽta ſunt eorum primum, qui ſe optimum conſuluiſſe profitentur,tum noſtra, quibus ipſorum vanas aſſertiones confutandas putauimus, ſumma eorum hæc ferè eſt,quòd nemo ſe tueri poſsit, affirmando, ſe optimum quod cognouiſſet, conſuluiſſe, cùm id quod in illo affectu optimum eſſet, ignoraret,atq; ęger non quod ipſius rationi videretur, ſed quid experientia didiciſſet confirmatumq; eſſet, ex ipſo ſperet. verum cùm languens quid ex ipſius cerebro natum ſit, vel quid vſu ac experientia,cognitum ignoret,ſed ſubinde opinetur,id optimũ eſſe quod inſcius Medicus conſulit,quanta ipſum iniuria affici,quantisq; dolis circumueniri quis putet? Quanta quæſo impoſttura ſit, ſi quis optimum ſe conſulere velle profiteatur, interim autem quid optimum ſit ignoret? Ille ſolum qui quid optimum ſit, nouit, optimè conſulere poteſt, eiusq; errores Deus excuſatos habebit,ſi qui accidant. Multi namq; ægri ſunt,apud quos ne præſtantiſsima quidem remedia commodum aliquod efficiant: quis enim eſt,qui diuinam prouidentiam intelligat? Hinc accidit, vt morbi remedijs etiam optimis non obediant,ſcilicet Deo nolente ſanitatem adhuc largiri:huius generis ægros medici periti,velut ſuis remedijs lędere non poſſunt,etſi lædere videantur:ſic impoſtores medici ægros non aduerſo Deo languentes,etſi lędere non videantur,lædere tamen poſſunt. Itaq; vt quid quiſq; medicus optimum faciat præſtetq; aperiam,propoſitum mihi eſt,præſenti tractatu, quomodo ea quæ ab impoſtoribus corrupta ſunt, reſtituere oporteat, quod vt faciam commodius,primo quo pacto Impoſtura lædere ſoleat; dein quomodo morbos ex deprauata curatione ortos cognoſcere deceat edocebo:tertio denique loco,quemadmodum curatio pręſtanda ſit, non quantum ego poſſum optimè (vt vulgus loquitur) ſed quantum natura & ars admittunt, quantum terræ ac regionis conſtitutio admittunt.Itaq; quę deſcribo,non ex me,ſed ex natura in qua & ego ſum,profecta eſſe ſinguli ſciant.

Argumentum prioris capitis.

Optimum non conſulit,qui quid optimum ſit non intelligit.

Morbi cur quandoque bonis remedijs non cedant.

Propoſitum huius tractatus.

CAPVT XV.

ET primo quidem ęgrorum deprauatio quam vos committitis, ex regimine ſeu diæta ligni originem ducit: in præſentiarum autem naturam ligni, vt de qua pluribus hucusq; locis mentionem fecerim,intactam relinquo, canones veſtros examinaturus.Salis

Salis vſus cur interdicendus non ſit.

vſum quod interdicitis, hoc vero eſt, quod medicinę nomen nunquam mereri poteſt, cùm veneni inſtar ſit: namq; ex Salis defectu neceſſario corpus corrumpitur, bonaq; eius temperies perit, nos eius incommoda in tres claſſes diſtinguere ſolemus.

I. Primo enim ſine ſale concoctio abſoluta fieri nulla poteſt, neq; in ventriculo neq; in hepate, vnde corporis humidior conſtitutio ad hydropem, Catarrhos, Paralyſin, Apoplexiam, ſubitamq; mortem ſuſcipiendam aptum ſubſequitur.

II. Secundo, corpori ſubtrahitis id, quod ſanis ac valentibus membris deputatum eſt, hoc eſt, alimenta exhibetis quę corpori aduerſantur. iam vero ſi quid corpori aduerſum ſit, quàm ad nutricationem ineptum ſit, non puto quemquam eſſe qui non intelligat:

Curatio bona quæ.

namq; curatio omnis in eum modum fieri debet, vt nulli membrorum ſuum aptum nutrimentum ſubtrahatur, ne ſcilicet vires imminuantur: eæ namq; ſemel deperditæ, vix poſthac in integrum reſtitui poſſunt.

III. Tertio, quòd tenuem victum pręſcribitis, id quidem efficitis, vt cum hoſtibus omnibus qui vnà cum morbo vobis reſiſtunt, vires ſubtrahitis, eos ſubegiſſe quodãmodo videamini. verum vbi corpus vires receperit, tum vnà cum augmento virium, morbi quoq; recrudeſcunt, multóq; quàm antehac fuerint grauiores euadunt: namq; ex immodicis iſtis exſiccationibus ſanguis refrigeratur, vireſq; adeo debilitantur, vt cibum potúmque poſthac imperfectè concoquant, vnde deinceps neceſſario ſanguis, caro, adepsq; frigidiora generentur. Haſce autem noxas quis veſtrum putat ſe excuſare poſſe? cùm palam ſit, veſtra culpa eueniſſe, nullamq; defenſionem recipere poſſe.

CAPVT XVI.

Purgationes vulgares non tutæ.

Sic in purgationibus non minus periculum conciliatis: non enim didiciſtis adhuc tutam purgationem conficere, ſed ſic vobis perſuaſum eſt, ſi multum excernant, vicinoſq; parietes concacent ęgri, vtilem fauſtamq; purgationem eſſe. verum vos vtilem corporis ſubſtantiam vehementibus catharticis in aqueum humorem reſoluentes, ac extra corpus deijcientes, audetis pronunciare, ea forma ipſam in corpore latuiſſe, eiq; noxam intuliſſe.

Purgationũ noxæ.

Purgationes certè veſtrę perinde vt ſol niuem in aquam reducit, vtilem corporis ſubſtantiam, ſanguinem, carnem ac medullas reſoluere ſolent, vnde poſtea ipſorum quantitate ac legitimo pondere imminutis, mneo genus morborum originem ducere ſolet.

Purgatio quæuis nouorum morborum cauſa exiſtit.

Similiter quoque nulla omnino purgatio eſt, quæ non nouos ſubinde in hominum corporibus morbos generare poſsit: eadem namq; purgantium, quæ & morborum materia exiſtit. itaq; purgante aliquo in corpus ſubingreſſo morbi neceſsario multiplicantur, quod in Mercurio addiſcere exempli cauſa licet. Ille enim intenſiſsima ſua frigiditate ner-

uos

uos,tendones,ac ligamenta in tantum alterat,vt nunquam poſtea ad naturalem ac congenitum ſibi calorem,velut nec ſanguis ac caro recuperare queant. Ex hoc itaq; frigore tremores artuum fiunt,nec artuum modò,ſed & internorum viſcerum:hinc in oſsibus medullæ,in pericardio cor,in Epate bilis veſicula, in pulmone ſpiritus &c. intrinſecus contremiſcere quandoq; animaduertuntur. Quocirca de intenſiſsimo hoc frigore non aliter quàm de vehementi hyeme iudicandum eſt, in qua corpus ac mens quandoq; tremunt: ſimiliter inquam in Mercurio hyems quædam eſt frigus atq; nix. Obſeruandum præterea de iſto frigore eſt, ipſum Stupefaciendi totum corpus virtutem participare: namq; perinde atq; ab hyemis frigore manus vel naſus &c. in ſtuporem præ frigore deuenit, ſic interiora viſcera à Mercurij frigiditate naturalem ſenſum amittãt, vt nec eſuriant,nec ſitiant, nec attrahant,nec expellant tempore legitimo. itaq; quemadmodum frigus externum, ſic & Mercurij natura corporis conſtitutionem corrumpit.

Mercurij frigiditas quid efficiat.

Simile.

Frigus Mercurij ſtupefaciens.

CAPVT XVII.

QVemadmodum itaque de frigore dictum hactenus eſt, ſic ipſum contradictione omnino vacare videtur: etenim vbicunq; frigus tale intus in corpore laturerit, neceſſum eſt calorem internum contra ipſum inſurgere, ex qua dein lucta morbi recentes ſubinde neceſſario prodeunt, qui dein vitam breuiorem reddunt,etſi lethales ſtatim non ſint:ad hæc omnes agentes facultates interiores in ſtupidam quandam naturam abeũt, vnde poſtea calore à frigore deuicto,putredo illius membri ſeu viſceris oritur. Nam vbicunque calor naturalis extinctus eſt, illic neceſſario putredo ſubſequitur: iſta ergo noxa vſu Mercurij conciliatam,quis dubitet, vt tollatur,ad Medicum pertinere? Sed interna mala forſan, quàm externa tolerabiliora fuerint, externa dico quæ ab extrinſecus adhibitis remedijs inferuntur, qualia ſunt quæ ex retentione fluxionum efficiuntur: ex illis namq; ſequitur,vt quæ extra affligere volebant, intrinſecus moleſta iam ſint: etenim ea vis quæ exterius corrodit, nec intra corpus remittere poteſt. Sic etiam in affectibus ex Corroſione ortis, agendum: ſiquidem vbi à corrodentibus medicamentis in rabiem acta natura fuerit, morbus multo ſuo principio deterior euadit,qui corpus ſubiens, venas, totamq; corporis compagem inficiens, ac ſuccendens, illic ad tempus reconditus latet, donec tandem ex illa infectione contagioſus iterum morbus erumpat,ad necem inferendam ſatis efficax. Hæc itaque damna à vobis illata,quo pacto reſtituere oporteat,ne quæſo pigeat ex noſtris ſcriptis legendo addiſcere,neque ſtatim maleuolentię hoc tribuatis,ſi quando errorem aliquem veſtrum detego, cùm ſi omnes

Ex lucta caloris & frigoris morbi noui exoriuntur.

Putredo calorem imminutum ſequitur neceſſario.

Corrodentium maligni effectus.

impoſturas excutere vellem, pro ſingulis ſinguli tractatus, deq; ſingulis Simplicibus ſingula capita conſcribenda eſſent, quæ tamen omnia tegendæ turpitudinis veſtræ cauſa, ac breuitatis ſtudio in paucas claſſes reduximus: in tres nimirum externos, ac tres internos errores. Interni ſunt, Purgatio, Exſiccatio, ac vſus Mercurij. Externi verò, fluxionum auerſio, ſectio, ac corroſio: cæteri deniq; ſi qui fuerint errores, illos ad hos ſex, tamq; ad genera ſua commodè referemus. itaque conſequenter de ijs tamq; de ſex nouorum morborum certiſsimis cauſis diſſeremus.

Errorum claſſes.

CAPVT XVIII.

Libri huius partitionem quam ſupra tradidimus, puto vos adhuc memoria tenere: itaq; nil opus eſſe puto admonere, ſecundæ partis nos hic initium facturos eſſe, proinde ſermonis initium faciamus. Notum vobis eſt ex deprauata curatione hydropem quandoq; oriri: vt quomodo iſta à vulgari hydrope (hoc eſt, ea quæ viſcerum vitio accidit) differat, non ſic forſan cuiuis obuium eſt, neque eſt vt quiſquam putet, vtrarumq; eandem naturam eſſe, cùm magnis ab inuicem diſtent interuallis. Itaque de propoſita hydrope ſic paucis pronuncio. Vbi ex Mercurio Hydrops originem duxit, ſic omnino ſentiendum, à Mercurio reſoluta eſſe Mineralia corporis: ille etenim corporis ſubſtantiam in puram aquoſitatem reducit, carnem, ſanguinem, medullas, aliaq; quæ indies de nouo in corporibus noſtris accreſcant, liquefaciendo. hæc itaq; Mercurij natura, naturę Firmamẽti quàm ſimillima exiſtit: eſt enim in eo curriculum totius anni, Æſtas dico, hyemsq;. quemadmodũ ergo dictum antea eſt, Hyemis naturam referre Mercurium, ſic eundem Æſtati ſimilem eſſe propter reſolutionem, iam quoq; intelligendũ: quidquid enim frigore eius congelatur hyeme, hoc æſtate ab eiuſdem calore reſoluitur, quę dein reſoluti Hypoſarca Mercurialis dicitur, ex quo differentiam huius ac naturalis hydropis internoſcere facillimum erit. Notandum quoque ex purgatione corruptionem in corpore humano accidere, quæ nullam omnino ex vulgaribus affectionibus referat: non enim vt porgationes vires imminunt, ſic morbum inuenire licet, qui ſimili ratione viribus humani corporis efficiat, neq; vlla eſt ſicca intemperies, quę ſiccitati ligni Guaiaci reſpondeat. Quapropter in huiuſmodi caſibus antiquorum commentationes reijciendæ erunt: namq; illæ hoſce morbos cũ recentibus nullo modo conciliare poſſunt. Itaq; quemadmodum in hac hydrope, ſic in omnibus reliquis morbis diſtinguendum erit, ſic tremor manuum ex contactu Mercurij, à tremore ex reliquo corpore exorto diſcernendus.

Hydrops naturalis & deprauata quatenus differant.

Mineralia corporis à Mercurio reſoluuntur vt hydrops.

Hypoſarca Mercurialis.

Ligni Guaiaci intenſiſsima ſiccitas.

Tremor ab argento viuo.

CA-

CAPVT XIX.

SEd iam ad Praxin properemus, vbi ante omnia propoſiti noſtri rationes explicandæ erunt. Conſtitutum ergo nobis eſt, morborum Theoriam non iuxta ordinem morborum, qui ex inueteratis originem duxerunt, deducere, ſed ad manus ſumpta Mineralium natura, iuxta ipſorum rationem Receptas ſeu remediorum formulas deſcribere. Quia ergo nouã Theoriam hic machinari oportet, nil opus erit poſthac compoſitorũ rationem habere ei qui Theoriæ Mineralium imperitus fuerit. Neq; eſt vt quisq; inſolitã Methodum receptarum accuſet: nam ſic morborum ratio poſtulare videtur. Vellem ſanè reliquas quoq; deſcriptiones, quæ in iſtis affectionibus à cæteris vſurpantur, hic annotari poſſe: ſatis enim intelligo pleriſq; hanc nouam Theoriam, ac Praxim initio difficilẽ futuram. adhęc cùm in cognitione vulgarium morborũ, tam miris modis peccent Medici, an ne mihi pollicear in iſtis difficillimis affectionibus ipſos erroribus vacaturos eſſe, male certè metuo, ne cum morbis ipſorum quoq; negligentia accreuerit.

Propoſitum Paracelſi.

CAPVT XX.

SCire etiam de noſtra ſequentis Practicæ methodo cõuenit, nos quorundam morborum mentionem facere, qui ſingularibus ac ſpecificis remedijs cedant, cùm alij communibus facile percurentur. Poſtulant enim hoc & ipſe ſtylus, ac morborum natura & ſeries: proceſſus enim inconſtans, inconſtantia ſymptomata ſubſequi videtur, hinc quandoq; iuxta naturã Mercurij, quandoq; iuxta naturam Conſtrictionis procedendũ eſſe neceſsitas iubet, prout nimirum Mineralis illius natura tulerit, quam nos rationem in libro de origine nouorum Morborum, accuratè & abundè deſcribemus, idq; eo lubentius, vt impendentia pericula in curatione nouorum morborum, aliquo modo deuitentur, quæ ab ijs qui ſubinde nouas remediorum formulas componunt, aliâs conciliarentur. quod ſi quæ interim ſilentio inuoluerimus, ea noſtræ Theoriæ gnari facile dein eruent, quibus nos quoq; poteſtatem facimus, ſi qui hiatus apparuerint, eoſdem reſarciendi.

Liber Paracelſi de origine nouorum morborum.

CAPVT XXI.

DE NOVA HECTICA.

HEctica eſt conſumptio totius corporis, ac ſubſtantiæ carnoſarum partium imminutio, cum alternatim ingruentibus calore ac frigore. Originem ferè ducit, ex eo quòd longo tempore non curata Lues Gallica naturales vires imminuerit: namque vbi morbus diutius afflixerit, aſsimilans nutrimentum facultas ferè euaneſcit, qua deperdita impoſsibile eſt, quod de ſubſtantia corporis

Hecticæ definitio.

Cauſa.

defluxit rurſum apponi. Hęc ergo curationis procraſtinatio ac mora, Medicorum imperitia accidit, qui dum morbum curare conantur, non curant tamen, ſed ſaltem diſtrahunt, vnde dein vires neceſſario imminuuntur, atque Hectica generatur.

DE NOVA PHTHOE.

Quęuis corporis refrigeratio à Mercurij frigida intemperie, vel diuturna inedia cauſata, ſanguinis maſſam refrigerare ſolet, ſic vt omnis eius ſubſtantia in mucum ac pituitam conuertatur, quæ ſubinde ad reiectionem nos irritare ſolet, vnde poſtea corpus abſumitur, deficiente nimirum nutricante ſanguine, quo ſi corpus deſtituatur, neceſſario in atrophiam incidit. adhęc perinde vt à frigore, vbi calor accreuerit, membra ſtupore corripiuntur, atq; pituitoſum ſanguinem generant: omnis enim ſtupidus calor, omneq; frigus ex medicamenti venenoſitate natum, corporis habitum in deterius tranſmutare poteſt.

Phthoe vt fiat.

DE NOVA HYDROPE.

Vbi à Mercurio coagulata fuerit corporis noſtri, ſiue multa ſiue pauca ſubſtantia, tum idem ipſe illam denuo reſoluit, ſic vt ipſo recedente per ſuam naturam, id quod coagulatum antea fuerat, nõ ſecus ac glacies iterum reſoluatur, qui dein humor in infernas partes decũbens, accedentibus flatibus, in tumores illas attollit, quod certè omne malum Mercurio perperam adhibito in vnguentis, ſuffumigijs, lotionibus, &c. adſcribendum erit: quin & Ligno quędam malignitas ineſt, qua ad hydropem diſpoſita redduntur corpora, ſi quis eo inconcinnè vtatur.

Flatus cum humore hydropem facit.

DE NOVIS APOSTEMATIBVS.

Apoſtematum horum origo inde ferè eſt, quòd defluxiones quæ ad exteriora membra defluere debebant, Medicorum imperitia retrò pulſæ, obſtructæ ac impeditæ, quæ in externis artubus effecturæ erant, regurgitantes ad interna, ibidem multo maiore periculo exſequuntur. vbi cùm partium nobilitas non tam facile ac manus pedesq; illam operationem patiantur, effectus oritur Pleuritidi omni ex parte reſpondens.

DE NOVA PVLMONIA.

Mercurij natura veluti per os expurgare ſolet, ſic quoq; magna vi ad pulmones penetrare, quos vbi occupauerit, non ſecus ac in faucibus, omnes ſordes quas expellere debebat, in pulmones colligit: atque quemadmodum in faucibus inflammationes, ſic in

Pulmo-

Pulmonibus peripneumonias excitans, quæ vbi pulmones corripuerint, iam non ita facile vt faucium phlegmones perſanantur. hinc ergo tuſſes, ſuppurationes, puris ſputa, fętor anhelitus &c. tandem exoriuntur.

Peripneumonia difficulter ſanatur.

DE NOVA LYTHIASI.

Accidit quoq; ex nimiũ imminuto naturali calore (à Mercurij nimirum maligna qualitate) vt Renes grauiſsimis morbis affligantur: namq; vbi præter omnem rationem Mercurius intra corpus adactus fuerit, atq; regiones Renum ac dorſi occupauerit, perpetuos lumborum dolores efficere ſolet, maximè verò vbi aliqua ad calculum inclinatione æger aliâs affectus eſt.

Mercurius Nephritia facit.

DE NOVA CARDIALGIA, SEV *nouo Singultu.*

Quando ex nimio Argenti viui vſu, ventriculi regio Mercurio grauata fuerit, ferè diuturnus ſingultus ſuperuenire ſolet: namq; perinde vt manibus tremorẽ, ſic & ventriculo infert Mercurius: eſt enim ſingultus, nil aliud quàm tremor ventriculi. Atque quemadmodũ Mercurius vomitum aliâs excitare ſolet, ſic in ventriculo dominiũ adeptus, nauſeam cibi ac potus efficit, neq; nauſeã ſolum, ſed & debilitatem quoq;, atq; frequentiſsimum vomitum. Similiter ex frequentibus purgationibus hauſtis ac deuoratis, ventriculi ſupinitas cauſari ſolet, vt deinceps quotidie ægri ceu hauſto Medicamento purgentur.

Singultus eſt tremor ventriculi.

DE NOVA DYSSENTERIA.

Non ſecus vbi Mercurius inteſtinorum Anatomiam ſubierit, illorum quoq; morbos cauſare aptus eſt: fiunt itaq; ex illo quãdoq; alui fluores, per quos non ſtercora ſolum aliæq; ſuperfluitates, ſed & vtilis corporis ſubſtantia per aluum deſcendunt, cauſante idipſum Medicamenti venenoſa malignitate. quod ſi venenoſam illam Medicinam in igneum conuerti calorem contigerit, alui fluores lethales ac perpetuos efficiet.

DE NOVIS LATERVM PVNCTIONIBVS.

Vehementium medicamentorum, quæ in curatione Luis Gallicæ vulgus Medicorum adhibere ſolet, ea eſt malignitas, vt niſi iuſto pondere, certa menſura, aptoq; tempore exhibeantur, ſubitò cor petunt, vnde dein laterum punctiones, anhelitus difficultas, læuiores vel moleſtiores, pro aſſumpti veneni quantitate affligunt. Quod ſi veneni malignitas etiam ſanguinis maſſam occupauerit,

uerit, dum iſthæc ſymptomata non ante ſæuire deſinunt, donec Suppuratio fiat, morbus ſcilicet omnibus reliquis morbis, penitus diſsimilis, quiq; nil niſi ipſiſsima mors recte dicatur.

Suppuratio morbus grauiſsimus.

DE NOVA PHRENITIDE.

Vehemens inquam venenum hoc, ſi quando ſuperna petens capitis ac cerebri interiora ſubierit, non ſecus ac alijs in regionibus, ſubitò in actiones ſuas prorumpere ſolet, atque quemadmodũ veneni natura eſt, vt circumiacentes partes arrodat, atq; ſingularibus quibuſdam doloris ſpeciebus ſeſe prodat, ſic quoq; occupata cerebri regione, pro partis illius natura ac habitu, ſingulari doloris ſpecie affligit, ad quam dein delirium ac mania ſequuntur, qui affectus diuturni, an breues, tuti vel lethales futuri ſint, ex eo cognoſcetur, quatenus venenum illud igneam qualitatem concepiſſe videbitur.

DE NOVA SITI.

Sitis fit à calore Epatis.

Veneno Epatis regionem ſubeunte, ab illius agente qualitate epatis ſiccitas cauſatur, ad quam ſitis neceſſario ſequitur, atq; ſane ſitim facere, quoduis venenum aptum eſt, cùm omne venenum epar affligat, ipſum autem ſitis ſit locus quaſi affectus, vnde dein multa ſitis ad mortem vſque durans affligit, quæ vbi in propinquo fuerit, ſitis in lethalem morbum tranſmutari videbitur, quem morbum ad certum aliquod genus pro ſua induſtria quiuis referre poteſt: namq; vniuſmodi ſemper non eſt.

DE NOVIS MENSTRVIS AC *vteri affectionibus.*

Similiter ex inconuenientibus remedijs, quæ quandoq; mulieribus, quæ Lue Gallica laborant, exhibentur, quemadmodum in inteſtinis alui fluores, ſic in vtero Menſium inordinatæ ac intẽpeſtiuæ ruptiones cauſantur. proinde donec Medicamenti malignitas ac virulentia vteri Anatomiam occupauerit, ne ſperes ſanitati reſtitui affectam mulierem poſſe. Non ſecus etiam, veluti veneni huius vſus epar, cerebrum, &c. inficit: hydropem aliasq; affectiones generat, ſic vbi vteri internas regiones ipſum ſubierit, ſterilitatem efficit, veneni malignitate ſpermatis bonitatem corrumpente. Itaque vbi à Mercurij frigida intemperie vterus refrigeratus fuerit, pro veris Menſibus, Lochia ſeu alba menſtrua prodire videbũtur, donec omnis veneni malignitas extincta eſſe appareat.

Vteri affectiones vt fiant.

DE NOVA LEPRA.

Venena atq; ipſorum illegitimum vſum hactenus propaga-

tum non intrinſecus ſolum, ſed etiam externa corporis ſuperficie actionibus ſuis morbos generare poſſe, ij facile intelligunt, qui ab adhibitione ipſorum puſtulas, eſcharas, partiumq́ decolorationes factas eſſe aliquando obſeruarunt. generationis autem modus ſic ferè habet, vbi vis veneni intrinſecus in corpore imminuta non eſt, tum ea extra fertur, atq; qua parte maximè illi commodum eſt, in conſpectum prodit, lepraq́ efficitur. Simile quippiam accidere obſeruatum eſt, in quibuſdam corporibus, quæ cùm defluxionibus obnoxia eſſent, Mercurio curari attentata ſunt, qui cùm fluxioni illi iunctus fuiſſet, non ſecus ac Lepra extra prorupit. Non diſsimile de Morphea, Herpete, Phlyctenis &c. alijsq́ affectionibus cutaneis iudicium eſſe, facile intelligent, qui Lepræ rectam abſolutamq́ cognitionem habuerint.

In defluxionibus abuſus Mercurij.

DE NOVO ERYSIPELATE.

Noui Eryſipelatis origo ex defluxionibus typicis ferè eſt, hoc eſt, vbi certis periodis ſolitæ fieri defluxiones, quibus tota corporis moles expurgabatur, Medicorum imperitia retrò pulſæ, meatusq́ obſtructi fuerint, non potente amplius ſeſe exonerare naturá, tum ſubitò rigores, horrores, punctiones, anguſtiæ pectoris, aliaq́ in inuaſionibus Febrium Bilioſarum ac Peſtilentium vulgata corripiunt, atque præter hæc rubri quoque tumores, eiuſdemq́ coloris maculę erumpunt. Hoc inquam eryſipelas quandoq; feliciter, quandoq; minus curatur, atq; ferè vbi perperam curatum eſt, cor petit, ac non mediocre capitis periculum conciliat.

Febrium ſymptomata vnde;

DE NOVO IGNE PERSICO.

Quemadmodum notum vobis eſt, venena Arſenici, Auripigmenti, Mercurij, &c. cauſticam quandam virtutem participare, ſic ipſa quando corpori, vt ipſum alterent, adhibentur, ſi ignea vi non aliquantum obliterata excelluerit, pro conſueta ſua natura inflammationem quandam machinantur, maximè ſi centrum ſuæ Anatomiæ occupauerint.

DE NOVA PHAGEDENA.

Similiter ſi eadem ipſa cauſtica vis non integram cutem, ſed aliqua parte, qua ipſa vlcerata eſt, attigerit, vlcera depaſcentia Luporum inſtar efficit, in quorum curatione (de qua deinceps plura) nil opus eſt, de loco affecto ſollicitum eſſe: ſiquidem omni corporis parte tale vlcus efficere, venenum hoc ſatis efficax eſt.

Vlcera depaſcentia.

DE

DE NOVO CARCINOMATE.

Non alia ratione in veneno depaſcens quædam virulentia ineſt, ex qua & ipſa vlcera eandem concipiunt, quam aliâs ſua natura non haberent, atq; hinc fore carcinomata noua generari manifeſtum eſt.

Cancer vt fiat.

DE FVCATIS QVIBVSDAM MORBIS.

CAPVT XXII.

SCiendum quoq; venenum hoc quandoq; aliquem morbum occupare, eumq; ſic tranſmutare, vt impoſsibile poſthac ſit, eum eiusq; eſſentiam abſolutè perfectèq; internoſci: namq; à veneno & noui morbi generari, & inueterati tranſmutari facile poſſunt. Hoc in Podagra ac ſimilibus affectionibus non difficulter animaduertitur: etenim ſi huiuſmodi venenoſum remedium in morbi alterius Anatomiam incidat, ibiq; dominium exerceat, procliue eſt Podagram cum Lupo, verbi cauſa, vel carcinomate, vel initijs Lepræ, vel alijs quibuſcumq; morbis ſuprâ enumeratis: vt ſunt Eryſipelas, Gangræna, &c. complicatam generari. Poſsibile etenim vt huiuſmodi venenum quemcunq; morbum in alium tranſmutet, maximè vbi plurimi inordinatè inuicem commixti fuerint, atqui hinc ortos morbos nemo facilè cognouerit, niſi cui venenorum vis perfectè perſpecta ſit. Itaq; accuratè Medici perpendere debent, an veneni aliqua portio morbum comitetur, nec ne, atque quemadmodum illud vires ſuas exſerat diſpicere. Namq; ex Luis Gallicæ origine ac curatione, duplex morborum genus primitus exiſtere poteſt: alterum, de quo ſecundo libro diſſeruimus, alterum quod deprauatam curationem ſubſequitur, de quo præſenti libro ſermo inſtitutus eſt, quamuis non inficior morbos hîc non omnes appellari, attamen ij ferè deſcribuntur, qui noſtra ætate vulgariter graſſantur, quòd ſi poſthac alij emergent, ex iam propoſitis fundamentis, quiuis illorum originem, cauſas ac curandi rationem facile cognoſcet. Itaq; iam conſequenter Receptas deſcribam pro curatione eorum morborum, qui hoc tertio libro continentur.

Podagra cum Lue Gallica complicata vt fiat.

Duo morborum. deprauatorum genera.

CAPVT XXIII.

ATq; vt tandem curationem Luis Gallicæ, eius nimirum quæ perperam ab Impoſtoribus curata, varia morborum genera produxit, deſcribamus, tempeſtiuum eſſe videtur. verum alicui hic forſitan præter decorum facere videar, quòd meæ Facultatis homines erroris inſimulo: atqui candidiores iudices meum propoſitum ſiniſtre non interpretaturos puto, cùm neceſsitas ſic poſtulare videa-

videatur. Sed vtut ſit,nos noſtra pertractemus,vbi obſeruandum, duplicem me curādi rationem inſtituere, quarum prior eſt,in correctione communium deprauationis omnium morborum cauſarum, cuiuſmodi ſunt vnctiones, Lotiones, fumigationes, ligni inconcinnus vſus, aliaꝗ huiuſmodi: nam ab iſtis remedijs omnibus ferè ægris,qui horum veterinariorum curæ ſe committunt, ineuitabile periculum imminet. Altera curationis ratio eſt, vt commune venenum eiusꝗ noxam recte dignoſcamus atꝗ curemus. Notandum autem hic eſt,cęteras impoſturas vt ſunt quę ſectione,vſtione, corroſione &c. committuntur, aliam ac ſingularem curationem quàm ſupra commemoratur, obtinere: itaꝗ ſingulares regulas præſcribendas eſſe, quod nos deinceps quantum in nobis erit, accuratè præſtare ſtudebimus: alteram de vnctionibus,alteram de ſectionibus,eiusꝗ ſimilibus tractationem deſcripturi. Quæ verò alia damna, ab alijs remediorū formis, ab impoſtoribus inferūtur, omnia hic deſcribi ac corrigi non poſſe non inficior: non enim libelli breuitas hoc patitur. adæc ſi ſingula deſcribere vellemus, de ſingulis impoſturis, ſingulos nouos tractatus conſcribere oporteret. Noſtri autem propoſiti ratio ad Praxin vſꝗ ſolummodo hic extenditur,cū alibi non deſint occaſiones, vbi copioſius de Theorematis diſſeramus: veluti in eo libro cui titulum fecimus, quid Morbus Gallicus in futuro efficere poſsit, quidꝗ mali ex inconcinna curatione metuendum. Itaꝗ hanc ſuccinctam Praxin æquo animo ſuſcipiatis oro, rogans interim quoꝗ,ne nouas deſcriptiones noſtras contemnatis: ſiquidem vobis ipſis conſcij ſitis, vos in omni veſtra ſcientia, ne minimum quidem remedium quod nouo huic morbo aduerſaretur inuenire potuiſſe: ne ergo pigeat quęſo noua atque noſtra addiſcere, cogitate obſecro veſtras hucusꝗ ad vos propagatas receptas ſola eloquentia ac ſophiſtica niti,cætera nullius penitus vtilitatis eſſe. Cęterum non dubito, paucos veſtrum ſubſequentes noſtras Receptarum deſcriptiones intellecturos eſſe,cùm in ijs ſcholis,in quibus vos Medicinæ olim ſtuduiſtis caſualia potius,quàm quæ reuera ſic ſe habeant, proponantur.

Caſualia in ſcholis doceantur.

DE RESTITVENDIS IIS, QVI VNctionibus,lotionibus,ſuffumigijs,&c. corrupti ſunt.

CAPVT XXIIII.

ARgentum viuum quod veſtris impoſturis, vnctionibus ſcilicet,lotionibus,ſuffumigijs, &c. intra corpus compulſum eſt, illic deliteſcens omnino,quò minus recta curatio procedat, Mercuriali ſua vi prohibet: quin & nouorum morborum,(qui curatio-

ni ſupra quàm credibile ſit,inobedientes euadunt)occaſiones ſubinde præbet,ex quibus duobus ſignis, ceu tecmirijs colligere medicus poteſt,an ab Argento viuo malum extiterit: ſunt enim qui glorientur ſe Mercurium extinguere poſſe,hic calcinationem,ille Sublimationem,tertius hoc, quartus illud profitentes,cùm tamen omnibus modis adhuc verus Mercurius permaneat. Itaq; omnes hi morbi ſub vnam generalem curationis rationem colligantur: ſiquidem nullus morbus deprauari poteſt, qui non ſuæ deprauationis concauſam habeat. Mercurium hinc ergo tribus in vniuerſum modis extra corpus propelli poſſe docebimus. Primus modus per Corallatum, alter per Aurum Diaphoreticum, Tertius per Thermas Iaſſæ abſoluitur. Methodi huius noſtræ,hæc ferè ratio exiſtit: Corallatum purgatio eſt,qua axungia,Euphorbium,Lythargirus, aliaq; in Impoſtura enumerata, quæ vnâ cum Mercurio adhibere ſoletis,ex corpore expurgantur: etenim impoſsibile eſt, iſtis non prius medio Corallati expurgatis,Mercurium ex corpore educi. Dein facta purgatione,ſudor promouendus,exhibita iuſta quantitate Auri Diaphoretici, hoc verò neceſſario exhibebimus, quòd nullum aliud remedium inuenire impoſsibile ſit,præter hoc Aurū. Tertio denique balneum præparandum, ex Iaſſa incocta in aquis Thermarum,in eoq; balneandus æger, iuxta vulgatas balnearum leges.Iſtis ergo tribus remedijs Mercurium ex corpore educi neceſſe erit,quo educto,quæuis reliqua remedia pro voto actiones ſuas exerent.

Mercurij fabuloſæ extinctiones.

Corallatum. Aurum Diaphoreticum. Thermæ Iaſſæ.

CAPVT XXV.

Corallati itaq; deſcriptio in hunc fere modum habet. Recipe Liquorem Aquili,quem exſiccatum in Liquore Vitrioli prę-parato, imbibito dein,veluti à Calcinato Tartaro ſpiritum abſtrahere Chemicorum regulæ præcipiunt,ſpiritum abſtrahemus, atq; tum Corallatum confectum erit. Cuius doſis & adhibendi modus erunt,vt granum vnum in ʒj. Theriacæ vel Metridatij,pro reſpectu perſonæ ter,quaterue exhibeatur.

Corallati vſus.

Deſcriptio vero Auri diaphoretici,huiuſmodi eſt:℞ Auri ʒj. ex qua duæ patellæ fabricentur, ac per eſſentiam vini ſecundum artem,in primo gradu Athanaris, illę in Liquorem reſoluātur:doſis eſt,vt grana tria in vino ſemel,vel bis exhibeantur.

Auri Diaphoretici vſus.

Poſthæc,duobus nimirum iſtis remedijs, iuxta artis præcepta vſurpatus,an tertio,balneo ſcilicet opus ſit,circumſpiciendum. Eſt autem Iaſſa,Perſicaria ſenior,vel Aquilegium, vel deniq; Serpentinæ quædam ſpecies,cuius præparatio ſic perficienda. Recipe Aquæ ſulfureæ de Thermis quantum ſufficit, in qua incoquantur herbæ prædictæ,balneenturq; ægri, nulla ſymptomatum paraly-

ſeos,

ſeos,vlcerum,ac tumorum,&c. habita ratione. His hunc ád modũ adhibitis,ſi quid in corpore de Argento viuo contentum fuerit, omne expellitur,atq; artus ad ſuſcipienda reliqua remedia vires ſatis magnas acquirunt. Hanc autem methodum curandi omnibus quicunq; ex vſu Mercurij damnum perceperunt,medendum erit: quòd niſi preſtetur,numq; ad aliquem frugem ęgros perduci poſſibile erit;namq; cætera remedia naturam penitus non recipere ſepiſsimè à nobis obſeruatum eſt. Neque quemq; Reſcripta noſtra terreant,quòd non iuxta vulgarem pharmacopœorum conſuetudinem compoſita ſint: namq; in pharmacopœorum officinis nata non ſunt. quare ſi quis ea non intelligat, ſcholas in quibus docentur(Chemicas nimirum officinas)adeat,ibiq; addiſcat:nemo namque veſtrum ſuopte marte tam eruditus eſt: vt de iſtis ex ſuo cerebro ratiocinari poſsit,ſed omnino tyrocinia artis medico prius ponenda ſunt.

Mercurij incommoda vt curentur.

DE ÆGRIS RESTITVENDIS QVI EX *purgatione,ſudatione,& Chemicorum experimentis morbos contraxerunt.*

CAPVT XXVI.

QVamuis turpe ſit incommoda, atque errores circa vſum ligni à Medicis committi ſolitos deſcribere, tamen cùm etiam rebus pro arbitrio ſuccedentibus periculum non mediocre concilietur, atque in non leue diſcrimen naturæ bonitas deducatur,in illos animaduerte operæ præcium duximus. Quis enim ferat veſtra culpa naturæ ſemitas interrumpi,eaq; dilacerari,quæ natura omnibus modis integra ſeruare nititur? Ex quo ſequitur,poſt huiuſmodi curationem, corruptionem illam naturæ ante omnia oppugnandam eſſe,ſuoq; nitori ac integritati reſtituendam, quoniam iſta reſtitutione procurata, morbus ex inconcinna curatione contractus ad ſuſcipiendam vtilis remedij actionem diſpoſitus redditur. Corrupta autem iſta multis modis euenit: ac primo quidem purgatione,naturæ corruptio infertur omnibus modis, deinceps iterum reſarcienda. Secundo corrumpitur naturæ temperamentum ab immoderato Ligni Guaiacani vſu:perinde enim vt diuturnis ſiccitatibus flores emarceſcunt, terra illis debitum alimentum non ſuppeditante, ſic hagyoxyli vſus corporis vtile nutrimentum exſiccans,ipſum in Marcorem deducit. Quin & aliæ quoq; remediorum formulæ, non ſecus ac iam commemoratæ multis modis naturæ bonitatem corrumpunt, ipſius nimirum nutrimento abſumpto: namque corpus quod ad tempus non alitur,refrigeratur, marceſcit,ac viribus imminuitur, atque etiamſi poſtea iterum ex-

Purgationis noxa.

Ligni Sancti noxa.

hibito nutrimento humectetur, illa tamen humectatio tantum abeſt, vt aliquem vſum præſtet, vt etiam omnis putredinis mater rectiſsimè appellari poſsit. Proinde ſuum ius corpori tribuat: ſiquidem niſi concinno id tempore fit, etſi fiat poſtea, nil tamen aliud efficitur, vt noua generata humiditate, quaſcunq; illa partes attigerit putredo, quaſi per contagium ſerpat, atq; noui planè morbi generentur, quibus reſiſtere impoſsibile ſit, niſi ſuo iure corpori conceſſo. Hos ergo veſtra culpa manufactos quodamodo morbos curare atque naturæ illatam iniuriam ſarcire edocturus, nil mirum ſi à Compoſitis ſeu Reſcriptis Meſuæ, Auicennæ, Raſis, Galeni, &c. diſceſſero, cùm nec apud illos, nec in libris de ſimplicibus ac Gradibus quidquam, quo hiſce malis occurrere queas, reperiatur.

Putredinis noxæ.

CAPVT XXVII.

ITaq; primum quod præſtare oportebit, illud eſt, vt naturam eò bonitatis reducamus, quò alimentum ſibi iure debitum iterum recipiat, atque ſibi apponat, & aſsimilet, quod quomodo præſtari poſsit, ſic intelligendum: Humanæ naturæ ea conditio eſt, vt ipſa quamuis corrupta, ab Aſtronomicis artificibus in ſuum tramitem reduci ſeſe patiatur: curandum ergo, vt naturam eò deducamus iterum, vt ipſa quod terra ſuppeditat remedium, à cœlo, vt libenter recipiat diſponatur: niſi enim hoc procuretur, impoſsibile erit corruptionem illam reſarciri. Quocirca Medici operam dent moneo, vt Aſtronomiæ cognitionem ſibi comparent: ſiquidem abſq; illa nemo verus Medicus dici poſsit, ſed Experimentator ſaltem. Quia ergo cœli generans vis atque facultas eiuſmodi eſt, vt etiam ea quæ hominum imperitia corrupta ſunt, reſtituat, ſequitur hac habita, ad terreſtrem Medicinam, quæ roris vel pluuiæ inſtar ſe habet, progrediendum eſſe. huius autem non vnum ſolummodo genus eſt, ſed plura à pluribus commonſtrantur: ſunt qui huius vnius vſu donec cœlum ſuam operationem abſoluerit, ſuam quoq; perficere conentur. Nos methodi commodioris cauſa Medicinas bifariam diuidamus, alias viris, alias Mulieribus tribuentes, vtriſq; nimirum binas: Mulieribus competunt Meliſſa, & Valeriana: Viris vero Lignum aloës, & Antimonium. has inquam Medicinas in ſuam primam materiam reducere oportet, hoc eſt, ab illis omnis terreſtreitas remouenda. Reductionis huius ſeu præparationis varij modi, apud varios artifices reperiuntur, quorum nullum hîc annotare voluimus, cùm rerum imperitos ſciam ex ſuo cerebro ſpeculaturos noua eſſe, quibus noſtra corrigere conarentur, illi tamen aliud nil efficerent, quàm vt omnia peiore conditione facerent. Doſim quoq; legitimam eruditis metiendam eadem de cauſa relinquo, tum quòd de his alijs úe Arcanis in Archidoxorum libris

Humanæ naturæ conditio.

Aſtronomiæ vſus.

Remediorũ diuiſio.

Viris vtilia.

Mulieribus vtilia.

Doſis remediorum tribuitur ſolis eruditis.

no-

noſtris abunde à nobis diſputatum ſit. Hæc remedia vbi vna cùm cœli conuerſione ſuum menſem abſoluerint, tum infra ſcriptorum remediorum vſus ſubſequatur: nimirum vt in viris Oleum ſalis viridis, in mulieribus Liquor de Carabe vſurpetur, quorum etiam remediorum præparationem vtpote vſuperitis, ſatis cognitam nos ad cæterorum Arcanorum præparationem reiecimus. Denique [Curandi methodus.] tribus iſtis ſucceſsione quadam iunctis, cœli nimirum conuerſione Arcanis, atque finali remedio, corpus ſuæ integritati reſtitutum eſſe, neutiquam dubitandum erit. quod ſi interim adhuc aliqui morbi corpore hærere videantur, eoſdem concinnis remedijs pellere non difficile erit. Sin iſta vſurpata non fuerint, etiamſi à vero ſcopo ac tramite non aberres (quantum ad poſtremam curationē attinet) tamen curationem abſoluere impoſsibile erit.

DE RESTITVENDIS IIS QVI A FLVxionum diuerſione corrupti ſunt.

CAPVT XXVIII.

IMpoſturæ huius rationem multiplicem abunde ſuperius à nobis explicatam eſſe perſuaſum habemus. ſumma ferè dictorum fuit, quòd dum exitum obſtruunt, fontem fluxionis intactum relinquentes, neceſſariam regurgitationem, atq; alijs in locis fluxionis eruptionem efficiant, vnde dein poſterius malum priore mul- [Fontes morborum negligunt medici.] tis modis grauius atque deterius euadat. Propoſitum itaque præſente loco eſt nobis, fontem, qui ab Impoſtoribus relictus eſt, quo pacto demoliri oporteat oſtendere, vbi obſeruare potiſsimum cōuenit, omnino ne ipſe curetur vel obſtruatur, cauendum eſſe: namque fonte ac radice mali integra manente, quantumuis aliâs ad ſpeciem curatio facta eſſe videatur, curatio tamen neutiquàm dici poteſt vel debet: namq; donec morbi radix intacta fuerit, de bona curatione gloriari nō poterimus, itaq; ad fontē ipſum penetrandū. Sciendum præterea ex huiuſmodi Impoſtura plurimos adhuc morbos generari, qui ad morbos Chyrurgicos referri poſsint, quibus morbis intra ſimul ac extrâ, varias remediorum formas adhibent Medici, non intelligentes fontem mali interius in corpore latentem potius oppugnandum fuiſſe, quo fonte non oppugnato, omnis in caſſum labor eſt. ne itaque fruſtra laborent, quandoque Medici, ſequentem methodum curandi, meo conſilio vtiliter obſeruabunt. Fontem ergo mali cùm ante omnia auferre neceſſe ſit, conſyderandum primo medico erit, quibus occaſionibus fluxionis illa via obſtructa ſit, hoc eſt, an per Mercurium hoc perpe- [Obſtructio à qua cauſa ſit, vt intelligatur.] tratum fuerit: non raro enim ex vſu Mercurij fluxionum meatus

obſtructos fuiſſe obſeruauimus, vnde dein multa grauia mala or-tum duxerunt: an vero meatum imperitus aliquis Chyrurgus ob-ſtruxerit, veluti in examine Impoſturæ admonuimus. Vbi ergo à Mercurio meatus obſtructi ſunt, iuxta prçſcriptos Canones Mer-curium expurgare, ac ab eius inquinamento mundum corpus red-dere Medicus debebit, quo facto, iam morbus ſolus atque ſimplex eſt, quem iuxta methodum liberandarum obſtructionum infra de-ſcriptam haud difficile fuerit. Sin non Mercurius, ſed Sparadra-pum, aliáue forſan fluxionum curandarum vulgaribus *medicis vſurpata ratio, mali cauſa fuerit, curationem exterioris mali inter-mittes, atque ad fontem oppugnandum te conferes, in quo deſtru-endo ſi quid profeceris, benè eſt: ſin fruſtra laboratum ſit, ſequenti methodo vteris. Tota obſtructarum fluxionũ curatio, quantum ex perientia hactenus didicimus, tribus iſtis remedijs abſoluitur: Au-ro Diaphoretico, Succo Tartari, & Colcothar. Succus quidem Tartari hoc efficere videtur, vt in Epate, Liene, Cyſti Fellis, Reni-bus, alijsq́ internis viſceribus, nulla penitus fluxio radices agere poſsit. Colcothar vero prohibet, ne illis in partibus fonte mali con-ſtituto, cæteri artus exteriores illam fluxionem recipere cogantur. Denique auri Diaphoretici officium eſt, vt nullam toto corpore fluxionem, quæ intus vel extrà vlcerationem cauſare poſsit, gene-rari patiatur. Verum iſta remedia incognita forſan erunt illis Me-dicis, qui ſola vrinarum inſpectione, ſyruporum ac Pillularum cõ-fectione, alijsq́ hoc genus nugis occupantur, quorum tamen nos nil moramur conuitia, cùm numq́ experientia nobiſcum pugna-turi ſint. Itaque commemorata remedia, non nobis ſolum, ſed & alijs artificibus nota, corrigere vel augere viſum non fuit: ſufficiat admonuiſſe, plus ipſorum viribus, quàm vulgatis remediorum de-ſcriptionibus tribuendum eſſe. Iis vero qui experientia deſtituti ſunt, multæ paginæ cùm non ſufficiant, vt ſufficienter inſtruantur, quid opus eſt multum defatigari? Denique Doſim horum reme-diorum quod attinet, quia vſuperitis, eam incognitam non eſſe no-bis conſtat, eam annotare noluimus.

Obſtructorum meatuum curatio.

Succi Tartari vſus.

Colcothar quid faciat.

Auri Diaphoretici vſus.

Doſis.

DE RESTITVENDIS IIS, QVI SECTIO- *nibus ac vſtionibus corrupti ſunt.*

CAPVT XXIX.

Qvamuis propoſito noſtro hic, non vt neceſsitas poſtulare vi-debatur, ſatisfacere queamus, hoc eſt, vt id quod corruptum medicorum imperitia eſt, reſtituamus: nemo enim os fractum, ca-rioſum, ſphacelatum, &c. facilè, ſi maximè velit, reſtituet, tamen, quantum in nobis eſt, omnibus modis Impoſturis, quæ oſſa cor-

rupe-

ruperunt reſiſtere conabimur. Impoſturæ certè hę non oſſa modo, ſed & artus, aliaq; membra ſic extenuarunt, vt ſalutem ſperare vix liceat, itaq; hæc ceu impoſsibilia fato relinquenda: at vbi caro vel ei ſimile quidpiam abſciſſum eſt, quod reparari natura patiatur, illud iuxta vulgares canones recomplendum denuo erit, quare de illo nihil ſingulare hic præcipiendum eſſe duximus. Veruntamen vt de oſsibus quoq; ſermonem continuemus, obſeruandum vbi ſphacelos plane nondum radices egerit, ad officium Medici pertinere, vt morbi perfectio ac ſtatus præcaueatur. Quod fiat, Mercurium iuxta prædictos canones, extra corpus exturbando, atq; reliquum morbi, quemadmodum de curatione noui ignis Perſici, infra præcipietur, curando. Cæterum quod noua oſſa in preſectorum ac exemptorum locum quidam impoſtores reponere conantur, hoc impoſsibile in natura rerum eſt, niſi forſan defenſiónis cauſa huiuſmodi quiddam fiat. Obſeruandum preterea huiuſmodi affectus in numero ex præſcripto trium pręcedentium capitum percurari poſſe.

Oſsium morbi vt caueantur, oportet.

Iam tandem ergo finem faciamus præceptorum curationis ac ablationis primarum materiarum, quæ ceu communes cauſæ corpus infeſtant, in quorum vſu obſeruandum corallarij loco eſt, anteq; curationem aggrediaris, corpus expurgandum eſſe, ſicq; opus expediendum, cuius nos rationis aliquot exempla conſequenter annotare non infrugiferum duximus.

Primæ materiæ ſunt cauſæ morborum.

DE NOVORVM MORBORVM EX DEprauata Lue Gallica exortorum curatione.

CAPVT XXX.

PRiuſquàm alicuius morbi curationem medicus auſpicetur, antedicta expurgatione vtendum erit: dein ſi morbus aliquis recens adſit, conſidera, ad quam extirpandam, canonibus veterum probatorum ſcriptorum vtaris, vt ſequitur, in curationem ſic imcumbito, quaſi eam perfectã cupias eſſe, quod efficies Recipiendo mediam doſim cuiuſuis Reſcripti veterum, & addendo pro reliqua medietate, in ſingulis morbis, ſingulas ſubſcriptorum remediorum (quæ ſemper in promptu habere medicus debet) doſes integras.

Veræ doſes nouorum & antiquorum remediorum.

REMEDIVM IN NOVA HECTICA.

Victus eſto Brodium caulium, & carnium animalium caſtratorum. Medicamentum verò Mummia Compacta, vtroq; autem vtendum, donec abſoluta curatio videatur.

Mummia compacta.

IN NOVA PHTHOE.

Victus ratio non admodum euariet à priore, de remedio ve-

ro, ſubtriplum eſto ad Sulfur præparatum cum Calchothar, ſic ſcilicet, vt humidam acquirat conſiſtentiam, quam ad duplum augere licebit, atq; vulgata doſi exhibere.

IN NOVA HYDROPE.

Diacubebe.

Victus ratio veterum obſeruetur, Medicamentorum quoq; ratio antiquis vſurpata non repudietur, verum ſingulis quatuor diebus ante & poſt medicamenti exhibitionem, offeratur Crocus Reuerberatus, tandemq; cum Electuario Diacubebe curatio abſoluatur. Doſis Croci eſt ʒ ſs. mane & veſperi, eademq; Diacubebes interdiu.

IN NOVIS APOSTEMATIBVS.

Crepinus.

Diætæ formula immutata eſto, veterumq; medicamenta curationem ex dimidio faciant, reliqua vero morbi medietas reſidua, cum Tartaro Correcto, quem nos Crepinum introuerſum appellamus, perſanetur.

IN NOVA PVLMONIA.

Liquor Serpentinæ

Dięta perinde, ac veterum victus ratio obſeruetur, atqui medicamenta veterum penitus repudianda ſunt: exhibe vero mane & veſperi Aurum Conſolidatiuum, ac Liquore Serpentinæ, donec ſigna aliqua huius morbi ſupererunt.

IN NOVA NEPHRITIDE.

Alcali cryſtallinum.

Regimen victus omittatur, vtere curatione veterum per diuretica, ad medietatem curationis, reliquum Alcali Cryſtallino abſoluito: namq; iſto medicamento mirè gaudent Renales morbi.

IN NOVIS VENTRICVLI AFFECTIBVS.

Galangæ vſus.

Antiqua diætæ formula ſarta tectaq; ſeruetur, poſt cibum ſumptum Galanga mane & veſperi deuoretur, ante cibum ſumptum vero vtile fuerit, Conſeruam Anthos cum Oleo Colcotharino Inberberiſatam exhibere. Adhæc nouæ Lunæ tempore mane & veſperi Granum vnum Auri diaphoretici exhibitum mire confert.

IN NOVA DYSSENTERIA.

Crocus Glaucus.

Dięta ſedulo conſeruetur, atq; exhibito Laudano fluxus alui ſiſtatur, dein Croco Glauco curatio ad finem vſq; deducatur. Deniq; in quartis Lunæ exhibe Rob Acetoſum Colchotarinum conſiſtentia mediocri.

IN

IN NOVA PLEVRITIDE.

Veneſectio primum iuxta vulgatos canones fiat, dein Angelica Laudina iuxta doſi exhibita, curationem (quæ nullo alio remedio perfici poteſt) abſoluito.

IN NOVA PHRENITIDE.

Neq; Remedia, neq; Diætam antiquorum reſpiciens, Cauteriſationem locorum Maniæ, iuxta ſitum quatuor cardinalium ventorum, & motum Firmamenti, machinare. interim tamen Angelicæ Laudinæ, donec curatio perfecta ſit, vſus non aſpernandus erit.

IN NOVA SITI.

Abſtinentia ac diæta repudiatis, appetitum illum Succo Vitriolato reſtinguito, & ſi commodum videatur, ſub finem Diacubebe offerto quoq;. Succus vitriolatus.

IN NOVIS VTERINIS MALIS.

Vulgarem diætæ formulam nil cura, ſed ſtatim Auro Lunificato, iuxta cœleſtis influentiæ canones, id eſt, reſpectu habito motus lunæ, qui legitimum exhibendi tempus moderatur, curare conator. Aurum Lunificatum.

IN NOVA LEPRA.

Omiſsis antiquorũ Canonibus, Antimonium album, Mercurium regeneratum, & nonnunquam etiam Liquorem ſolis dulcem ad curationem huius lepræ, quæ fixa ac permanens non eſt, vſurpato, Antimonium album

IN NOVO ERYSIPELATE.

Victus rationem contemne, Seca venam, Succum Tartari vti exhiberi ipſe poſtulat, offer. hæc certiſsima ac facilima Eryſipelatis curatio eſt, neutiquam aſpernanda. Succus Tartari.

IN NOVO IGNE PERSICO

Auſpicare curatione iuxta antiquorum conſuetudinem, qua media ſui parte abſoluta, recentem ei commiſcere incipe. Noua autem qua nos vtimur Medicina, Gallreda confecta nobis appellatur. Gallreda confecta.

IN NOVA PHAGEDENA.

Curam Lupi ſequere, donec quarta adhuc curationis pars ſuperſit, dein cum Confectione de Lephanteis confecta, & vua verſa vſq; Confectio de Lephanteis.

ſa vſque ad extinctionem materiæ, progredere, ſicque curationem perfice.

IN NOVO CARCINOMATE.

Panonicol.

Medicamentum Panonicol ad tres ſeptimanas exhibe, ac extrinſecus vulgata diæta vtere.

IN CORRVPTIS MORBIS.

Catholica remedia.

Vtere Auro Liquefacto, Angelica, Laudina, Meliſſa, Anthimonio vel Mercurio non vulgato, quocumq; libuerit, iuxta ſuam commodiſsimam rationem.

Epilogus.

Atque ſic nouos & manufactos morbos enumeraſſe ſufficiat, quorum etſi curationem ſuccinctam attulimus, tamen eruditis copioſa ſatis videbitur. Interim eos qui rudiores adhuc ſunt, oratos etiam atque etiam volo, vt ea quæ adhuc ignorant diſcere non grauentur, neq; contemptum negligant, quemadmodum ij quandoq; faciunt, qui ſuam negligentiam ac imperitiam contemptu ſcientiæ celare volunt. Conſyderent quæſo omnes conſcientiæ ſuæ integritatem & animæ ſalutem, cuius reddenda aliquando ratio erit coram eo, cui nihil abſconditum eſſe poteſt.

FINIS LIBRORVM DE IMPOSTVRIS *in morbo Gallico.*

CHYRVRGIAE MAGNAE QVINTÆ PARTIS TH: PAracelſi, Liber quartus.

IN OCTO ALIOS PARTICVLARES Tractatus diuiſus, continentes perfectam cognitionis ac curationis Luis Gallicæ Methodum.

Præfatio Paracelſi generalis.

PAVCIS ab hinc diebus tres de Lue Gallica libros in publicum emiſimus: vnum de Impoſtoribus medicis maximè neceſſarium. Alterum de vero vſu Remediorum, quę impoſtores ſua inſciria infamarunt. Tertium de reſtituendis ægris perperam à Pſeudomedicis curatis. Quos ſingulos anteq̃ de vera ratione curandi diſſereremus, emitti oportuit, quòd quid in medicina falſum verumq́ eſſet internoſci poſſet. Itaq̃ iam deinceps octo alios conſcribemus tractatus, in quibus in eorum gratiam, qui ab impoſturis adhuc liberi ſunt, de vera ac genuina curandi ratione, ex veris Medicinæ fontibus, diſputationem inſtituimus. Monitos ergo cordatos medicos volo, vt ex horum octo librorum lectione vtilitatem ac neceſsitatem trium præcedentium tractuum metiantur, omnibusq́ modis ſtudeant, vt quantum in ipſis eſt, errores ac Impoſturæ omnes funditus extirpentur. Quamuis autem Medici ac Doctores, magnam ex noſtris ſcriptis controuerſiam exorituram ominentur: tamen neminem iſta commoueant iubeo, cùm non arti, ſed ſuæ crumenæ metuant iſti homines, nihilq́ niſi quod ipſi ignorant contemnere poſſunt, qui ſi facundiam, ſophiſmata, veſtes, ac inutilem pompam deponerent, ſtultis quàm ſimillimè eſſe ab omnibus iudicarentur.

Trium pręcedentium librorum argumeuta.

Paracelſi ſcopus in octo libris ſequẽtibus.

DIXI.

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE LVIS Gallicæ, Liber primus.

Procemium.

Cœleſtes ſimul & terreſtres cauſę in morbis ſpectandæ.

Quatuor primæ morborum radices.

TRIBVS quos de impoſturis Medicorum euulgauimus libris, ſi nil aliud, hoc certe effecimus, vt non tam procliuis poſthac in errores prolapſus ſit futurus, nec tam facile homines pſeudomedicis iſtis fidē habituri ſint. Namq; non ſolum quid verum, ſed etiam quid falſum ſit, ad recti abſolutam cognitionem pertinere videtur: etenim quomodo bona amplecti, mala deuitare oporteat, vtrumque ad ſcientiam refertur. Nunc autem præſenti opere primum quidem, quopacto Medicus non terreſtri ſolum, ſed & cœleſti ratione in cognitionem morborum peruenire poſsit, oſtendemus. Ex quo manifeſtum euadet, quanto errore omnes morbos ex terreſtribus cauſis deduxerit antiquitas, cùm tanta in quibuſdam efficiendis cœli efficacia ſit, vt iam mirari nil amplius oporteat, veterum quoque receptas omni vſu carere. Neque quiſquam eſt, qui ſe Medicum eſſe profiteri audeat, qui quatuor primas matrices, ex quibus omnes morbi prodeunt, cognitas perſpectasq; non habeat. Itaq; nos cauſas morbi gallici, ſimiliter quoq; nō corporaliter ſolū, ſed etiā quomodo ex ſuis matricibus prodeāt, oſtendemus. Etiamſi autem Medica facultas vel Monſpelienſes medici mihi aduerſabuntur, tamen parum illos moror, ſiquidem nihilo ſeipſis doctiores euaſiſſe hactenus obſeruauimus: multò autem minus terrent nos medici Germani, multò illis rudiores.

CAPVT I.

Nomina morborum vnde ducantur.

Caduci nomen vnde.

PRimo autem ad nomen morbi Gallici quod attinet, obſeruandum, quorumcunq; morborum nomina aliquo horum trium modorum confingi. Primus modus eſt, cùm eruditus medicus huiuſmodi nomen confingit, vt nomen atq; morbus ſimili planè ratione ſeſe habeant, hinc Febris nomine ineruditi medici valde abuti conſpiciuntur. Secundus modus eſt, cùm morbo nomen inditur, à ſymptomatis quadam ſimilitudine: ſic Caduci nomen à Caſu, qui maximè in illo affectu elucet, originē duxit. Tertio, vbi aliquis morbus alicui regioni endemius, apud exteras quoq; nationes nomen ſuum retinet: vt cum Perſicum à Perſia dicimus. Veruntamen obſeruandum, duos poſteriores appellandi modos, vt Caduci & Perſici, medico indignos eſſe, ſed nomina potius confingenda eſſe, quæ morbi materiam oſtendant, atq; tanta quidem proprieta-

tis

tis habita ratione vt illud nomen affectum hunc ab omnibus cæteris morbis diſtinguat. quemadmodum pyri nomen, pyri proprietatem inſinuans ipſam ab omnibus reliquis arboribus diſcernit. Atqui in appellatione huius Gallicæ luis mirificè luſerunt primi authores: primum enim quod cum varijs morbis quandam ſimilitudinem habere videbantur, rudiores medici qui affectus abinuicem ſubtiliter diſtinguere gnari non erant, eorum affectuum nominibus quos refere videbantur, nuncuparunt, vt Mentagræ, Puſtularum, Furfurum, &c. Veruntamen inter omnia nomina regionis ſolumodo nomen durabile fuit: meritò enim eius regionis nomen quę morbum primò ſuppeditauit, reſeruandū erat, vt ſcilicet Morbus Gallicus, ſeu Lues Gallica diceretur. adhęc illa regio illius morbi aſtro immediante ſubiecta fuit. Sed meminiſſe decet iuxta artem rectius à Materia LVXVM, ab influxu VENEREM, à remedio CREPINVM dici.

Luis Gallicæ nomen vnde.

Luxus, Venus, Crepinus

CAPVT II.

Qvomodo autem affectus hic primum ad nos pertinuerit, ſic breuiter intelligite. Antiquorum medicorum ſeculis inuſitatum fuit, vt omnium vlcerum ſpecies ac differentiæ apto ordine conſcriberentur, atque ſingulis ſpeciebus ſua ſingularia, longoque vſu comprobata remedia ſubiungerentur, qua occaſione facile erat quemuis affectum ſubitò curare. Verum tempore conſequente (tempus enim omnibus rebus corruptionem adfert) cùm iunioribus hæc curandi ratio non ſic ex voto ſuccederet, factum eſt, vt à Petro de Argillata, Guidone, alijſque huius farinæ Barbaris medicis nouæ ſingulorum morborum curationes, nouæque cauſæ ædificarentur: neque id planè ſine cauſa, quoniam, quod certiſsimis rationibus confirmari poteſt, illa ætate rudimenta quædam luis Gallicæ iam apparere cœperant, cui vt mederentur, noua certè experientia (in qua indaganda mire luſerunt boni illi homines) opus fuit. quod ſi tam manifeſtus tum temporis fuiſſet morbus ac nunc eſt, forſan non tanta difficultate illius remedia indagare eos oportuiſſet. Etenim omnis morbus dum adhuc recens eſt, cognitu difficillimus exiſtit, plurimumque negotij medico faceſsit. quod ſi quis tum veterum placitis omnino inhærere conetur, neque conſideret morbos alios in aliorum locum ſuccedere, hoc eſt, noua influentia ingruente, nouos morbos prioribus antiquatis ſubiti exiſtere: is certè ſui erroris met cauſa eſt, dum ſcripta aliorum nimium torquet, quantumque in confundendis morbis virium habeat influentia, non obſeruat: hinc nimirum tot Receptarum formulæ inutiles primitus extiterunt. Proinde decebit, vt medicus non corporalem ſolumodo naturæ curſum, ſed & cœleſtem influentiam ac motum, à quibus morbi gubernantur, intelligat. Itaque ſi medicus motuum cœle-

Antiquorum laus.

Barbari Medici vnde.

Corporalis & cœleſtis naturæ curſus.

ſtium ignarus ſit,is neceſſario in ſua Praxi confundetur: quod accidiſſe videmus Lanfranco, Brunoni, Rogerio, Argillatæ, Valeſco, Vigoni,Bartapaliæ,Guidoni,alijſq; eius farinæ practicis, à quibus certam ac explicatam vel minimi morbi rationem expectare nemini licet:quippe ſolam experientiam erroneam omnes deſcripſerũt, nullo veritatis habito reſpectu.

CAPVT III.

Quando primum lues extiterit.

Sapiens dominatur aſtris.

In fatuis & pueris manifeſte influunt Planetæ.

Imaginatio, Cupido & Actio influxum cauſantur.

ITaque cùm diu multumq; iſtis difficultatibus exerciti medici eſſent, accidit tandem ſub annum Chriſti milleſimum quadringenteſimum octogeſimum,vt ſubito perfectus morbus Gallicus erumperet,de cuius nomine iam abundè explicatum eſt. Quamobrem autem Veneris nomen illi à quibuſdam inditum ſit, hæc ferè cauſa eſt, quòd Venus huius morbi quaſi mater quædam ſit, & quòd eo ipſo tempore Veneris influentia in ſua exaltatione fuerit. Gaudent namq; mirifice Planetæ, ſi ſuas vires exercendi occaſio ſe offerat. Verum vir ſapiens dominatur aſtris, dum materiam illam ſubtrahit,vel præcauet, in quam noxam ſuam infuſuri erant Planetæ:ſciendum namq; ſtatim ac influxerunt, aſtra iam ſuas vires ea explicare. At vbi nondum influxerunt,hic irriti conatus ſunt.hinc videmus quamobrem in fatuis ac pueris tam manifeſtæ ſint aſtrorũ inclinationes (ne dicam actiones) Similiter intelligendum Gallos illa ætate cœlo corpus quoddam ſubieciſſe, in quo Venus ſuam exaltationem exerere ac explicare potuerit. Nimirum vbi Venerem ſuam exaltationem effundere oportet.hoc nulla alia ratione fieri poteſt,niſi in intemperantiore coitu: namque vbi hic ex illius placito perficitur,tum Imaginatio,Cupido, & Actio influxum morbi cauſantur. Atque ſic Venus ipſa ſanatur, dum morbum in corpus illi ſubiectum detrudit. Quapropter ſciendum Luxuriam ac Veneris intemperantia (quod ex cœli ſitu comprobare facile eſt) nulla vnquam ætate magis viguiſſe, quàm illa ipſa, quam antea annotauimus. Itaq; rectiſsimè illud nomen (Veneris ſcilicet influxionis) retinetur, cùm Venerem huius morbi matrem eſſe comprobatum iam ſit.adhæc conſtet, nullum omnino hominem hoc affectu corripi, niſi qui actum venereum vel vere, vel cum perfecta imaginatione perficiat.

CAPVT IIII.

Luxurioſi qui non ſunt, non corripiuntur lue Gallica.

IN hunc ergo modum publico hoc affectu contigit, vt ille permanentem quandam contraheret diſpoſitionem,atque nullum corriperet,niſi qui luxuriæ deditus eſſet. Atqui ſequentibus ſeculis nõ ſemper par fuit Veneris actio ac influxus, ſed eius in locum aliæ duæ ſucceſſerunt ſoboles ſeu filiæ, quæ in omnem deinceps ætatem ac ſexum, dirum hoc malum propagarunt; namque vel in ſan-

guine

guine vitium inhæret, vel contagione quadam communicatur. In ſanguine morbus conſiſtere dicitur, vbi materia quædam luis Gallicæ ſpermati commixta in ipſa conceptione vitium implantauit virtutis generatiuę beneficio, atque ſic pueri hęreditario iure morbis affligutur. Sic multi quoque alij morbi hæreditarij generantur. Notandum quoq;, non in conceptu modo infici fœtum, ſed pòſt etiam nonnunquam, nimirum vbi poſt factam conceptionem mulier cum contagioſo concumbens, aliquid ſpermatis intra matricis cauitatem receperit, vel vbi mater puerum lacte immundo, vel contagione infecto, aluerit. huiuſmodi ergo prima veneris ſoboles eſt. Secunda verò Contagium ſcilicet eſt, quod varijs etiam modis contrahitur: contactu, ſudore, affectione, alijsq; non paucis rationibus, quibus venenum conceptum intrò ſerpit. Hæ inquam duæ Filiæ Veneris hæreditatem poſthac perpetuo poſsidebunt, morbumq; fouebunt: namq; abolitum iri hunc morbum ſperandum non eſt, niſi ij, qui in poteſtate harum duarum filiarum ſunt, actu venereo poſthac omnino abſtineant: namque hac concauſa durante, perpetuo multiplicabitur morbus, per actum ſcilicet Luxuriæ, ſiue id per conceptionem fiat, ſiue per contagium. Etſanè ſi illi qui primo hoc morbo laborarunt, à Venere abſtinuiſſent, ſubito rurſum euanuiſſet, atque poſterioribus ſeculis planè incognitus foret, vt iam hinc quoque manifeſtum euadat, ignem hunc non aſtralem, ſed corporalem ſolumodo eſſe, hoc eſt, non ab noua influentia generari: namq; quod ſemel cœlum generauerit, hoc ipſum denuo non generat, ſed oportet, ſi durabile eſſe debeat, hæreditaria illud ſucceſſione propagari. Conſultum itaq; eſſet, vt lue venerea laborantes, perinde vt Elephantici ſeorſim ab hominibus diſtincti viuerent.

Poſt conceptum etiam infi citur fœtus.

Contagium multis modis contrahitur.

Lues Gallica quando deſitura ſit.

Aſtralis ignis quid.

CAPVT V.

LVX V S autem nomen quod attinet, illud ab influentia, id eſt, efficiente cauſa deſumptum eſſe intelligendum eſt. Eſt autem luxus irritatio quædam ac titillatus ſpermatis, ad perficiendum actũ venereum, à morbis in corpore latentibus cauſata. itaque Veneris impreſsione à morbo in actu ipſo facta, tum ex vulgari luxu fit luxus morbi, ſeu morbidus. Proinde luxus hic non naturalis, ſed Satyricus dicendus erit: namq; verus & naturalis luxus inter morbidas cauſas rectè non connumeratur, ſed ille ſaltem, qui in exceſſu eſt. Hinc eluceſcit, morbi Gallici non paruam cum Lepra cognationem eſſe: ſimiliter namq; ac in hoc affectu Luxus à Lepra concitatur: quin non rarò ob Veneris vſum Lues Gallica Lepræ ſuperuenire cernitur: namque Venus Lepram gubernat. Vbi ergo Lepra corpus huius infectionis ſuppeditauerit, atq; vtriuſq; conſenſus adfuerit, vt ex ſtimulatione lepræ ad Venerem morbus impreſ-

Luxus nomẽ vnde deſumptum.

Luxus Satyricus.

Morbi Gallici cum lepra cognatio.

Luxus mater luis ac Lepre.

ſus fit ſeu generatur. Proinde cùm Luxûs mater ſit huius affectionis, meritò eius nomen hucuſq; propagatum, conſeruatumq; fuit: atq; vbi luxus euaneſceret, tum puſtulas abolitas iri dubium non eſſet.

Luxus vera ſignificatio.

Verum vt Luxus ſignificatio rectius intelligatur, ſimilitudinem hanc obſeruent medici. Frumentum verbi cauſa inſpiciamus, ipſum certè primò à cœlo generatum eſſe dubium nemini eſt: nihil enim ex terra naſci poteſt, quod à cœlo ſeminatum non ſiet: nec à primo ſolum cœlo, ſed à ſecundo etiam cœlo, terra nimirum hæreditario quodammodo iure ſemen ipſum conſeruante: agri ſcilicet ea virtus eſt, quæ quod à cœlo ſeminatum eſt, auget atq; conſeruat, neq; quidquam de agro imminuitur, ſiue lolium ſiue triticum creſcat: etiamſi enim generato ſuum pondus ſuppeditat, tamen quantitate decreſcere non videtur.

Simile.

Similiter in Lue Gallica ſine ſuprema cauſa nihil generatur, neq; quidquam ſine inferiore cœlo hæreditario iure propagatur. Sic nihil ſine agro ſuam operationem perficere poteſt. hinc ſequitur, id quod ſummum cœlum generauerit, Venerem ceu inferius cœlum perfeciſſe, ſeminatum nimirum in luxum ceu proprium agrum: namq; ſuperiora ſidera non agunt, niſi ſuum agrum habeant in humano corpore.

CAPVT VI.

Soli omnes generationes acceptæ ferunt.

SIc de Sole omnes intelligunt, ipſum Planetam eſſe, cui omnes in iſtis inferioribus generationes acceptæ ferendæ ſint. Veruntamen eius virtutem, influentiam, ac impreſsionem in ſaxis & arena fruſtraneam ferè eſſe cernimus, nimirum quia ſemen illic ceu in agro nullum reconditum eſt: inutilis quoq; actio Solis eſt in Mari & aquis, quæ piſcibus deſtituuntur.

Veneris volũtas quando non neceſſaria.

Sic voluntas Veneris fruſtranea eſt, vbi luxus eius impreſsioni locum nullum concedis. atque quemadmodum ros & pluuia operationem Solis accelerare cernuntur, vbi ad eam acceſſerint, ſic intelligendum Veneris quaſi

Cupido & Imaginatio Veneris ſociæ.

ſocias quasdam eſſe Cupidinem, & Imaginationem cum Actione: namque neq; ros, neq; pluuia ſine actione fiunt. atque veluti initio os & pluuia nihil ſunt, in tanta tamen corpora euadunt: ſic Cupido ac Imaginatio in ſuis principijs nihil quidem adhuc ſunt, ſed luxui tamen rorem ac pluuiam ſuppeditant, dum in actu in corpora commutantur, ac Veneris impreſsionem promouent. perinde etiam ac ſine rore ac pluuia Solis operatio fruſtranea eſt, inutiliſq; Solis terreſtris actio: ſic etſi Venus luxum infecerit, atq; Gallicam luem generauerit, tamen ſi Cupido & Imaginatio extinguantur, impreſsio illa exſiccatur, & in nihilum abit. Itaq; cùm in ſingulis impreſsionibus valere poſsit hoc exemplum quod de Sole attulimus, ſedulo illud annotaſſe vtile fuerit. Summa autem dictorum hæc eſt, quòd quemadmodum vbi ſiligo non ſeminatur, illic illa nõ generatur: ſic vbi Luxus nullus eſt, finis morbi Gallici nullus erit.

proin-

proinde non incommode Luxus agricolæ, ſperma agro, in quo venerea lues actionem ſuam perficiat, comparatur.

CAPVT VII.

QVoniam dictum antea eſt, luem Gallicam ſine aliquo alio affectu generari non poſſe, idq; neceſſariò interueniente Luxu, quomodo id eueniat, breuiter explicandum nobis eſt. Omnes morbi qui intra corpus conſiſtunt (quos Chyrurgicos morbos vulgus appellare ſolet, ob id quod ferè extra corpus erumpant) innaturalem quendam coitum concitant, ſuprà quàm aliâs fieri vſitatum ſit. Coitu hoc, ſeu potius appetitu ad coitum, ingruente, incredibilis prurigo, non aliter ac in ſcabie, ſerpigine, pruritu, cicatricibus, &c. affligere ſolet, intrinſecus euenire conſpicitur. Intrinſecus ergo in hunc modum titillatione moleſtante, ipſa ad vaſa ſpermatica, ac orificium vuluæ, aliaq; loca, in quibus Luxus exaltari ſolet, maximè decurrere ſentitur. Ex hac dein exaltatione irritantis naturæ tandem actus ille erumpit, qui ex vtraq; parte, ſi præternaturalis fuerit, iam neceſſariò noui morbi principium exiſtit: in actu enim vtriuſq; naturæ, maris ſcilicet & fœminæ commiſcentur tam in bono, quàm in malo, tandemq; poſt abſolutum coitum quilibet id quod communicatum illi ab alio eſt, referuat, ac retro per ſuos meatus recurrente virtute ſpermatica, per illos meatus illud vitiũ ad ſuum principium redit, ibiq; venenum radices agit, atq; in primo illo loco nil remanet, niſi quod initio conceptum fuerat. Ex quo intelligendum, quòd huiuſmodi retractio, ſeu potius remeatio, ad ſua principia, prout fortis vel debilis, clemens vel venenoſa fuerit, commodo tempore, celerius ſcilicet vel tardius, certis locis morbi huius principia prodat, ac repreſentet. Huiuſmodi ergo luis Gallicæ origo eſt, quòd ſcilicet ipſa ex inueteratis morbis originẽ ducat, interueniente Luxu ac Veneris conſtellatione, per coitum viri ac mulieris morbum ipſum tranſmutante.

Satyriaſis à morbis Chyrurgicis irritatur.

Titillatio vuluæ, ac Olei.

Morbi vt per coitum generentur.

CAPVT VIII.

COnſtat ergo luem Gallicã per ſe nouũ corpus nullum producere, ſed ſaltem inueterata morborũ corpora immutare. quod ſic intelligendũ. Conſtat hydropẽ vnà cũ ſuo corpore in humano corpore reconditam iacere, atq; vnũ quiddã eſſe, aquoſitatẽ ſuam coniunctam habens, ex nullo alio genitum, quàm ex aqua ſeu ſero in corpore conſiſtente. Sic quoq; Icterus proprium ſuum corpus habet. Non autem ſimiliter in lue Gallica res ſeſe habent: proinde impoſsibile eſt illam integrum ac illibatum corpus commaculare, ſed illa ſaltem corpora, quæ luxum faciunt: ex illis enim corporibus, illaq; materia per tranſmutationem fieri poteſt morbus Gallicus.

Hydrops qd, & quomodo in corpore inhæreat.

Luis Gallicæ nulla certa ſigna ſunt.

Vbi autem huiuſmodi corpora non ſunt, illic morbus generari nequit. Quia ergo Lues Gallica talis ſolummodo morbus eſt, qui corpus ſuum in alijs morbis conſtituit, ſequitur ex hoc varias illius differentias eſſe, neque certis ſignis, veluti hydrops, febris, phrenitis, epilepſia, &c. poſſunt, internoſci ac deſcribi poſſe. Oportet itaque tot differentias luis Gallicæ conſtituere, quot ſunt ſpecies ſcabiei, pruriginis, phlyctenarum, herpetum, ſcyrrhorum, puſtularum, vlcerum, aliarumq; continuitatis ſolutionum: namq; hęc morborum genera materiæ ſunt, atq; corpora morbi Gallici. Itaq; ſtudioſe in id incumbendum erit, vt intelligamus, quomodo aliquo morborum ex prædictis præſente, ipſum cum lue Gallica coniunctum eſſe prædicendum ſit: cùm enim pręcedentis affectus ſigna ferè ſtabilem permanentiam habeant, cum recentibus verò confuſa ſint, magnum artificium erit, medicum ipſa à ſe inuicem diſcernere poſſe. Etenim noua ſigna nouum, inueterata inueteratum remedium indicant: vtraque tamen ſimplicia vetera ſunt, at noua ſaltem præparandi ratione indigent. proinde antiqua ac recentia remedia medicus intelligat, oportet: namq; vetera ſolummodo ſcire non ſufficit, cùm noua illis ſucceſſerint.

Signa arte diſcernenda.

CAPVT IX.

Omnes morbi Chyrurgicales medico ſunt cognoſcendi.

QVapropter ad perfectam luis Gallicæ cognitionem pertinere quoq; videtur, vt omnes continuitatis ſolutę ſpecies, quotquot vnquam ab antiquis deſcriptæ ac obſeruatæ ſunt, in numerato habeantur: niſi enim ipſarum originem, cauſas, ac curandi rationem omnino perſpectam cognitamq; quis habeat, is nullum in curatione morbi Gallici operępræcium facturus eſt. hinc tot paralyſes, manufacti morbi, atq; mortes etiam ex imperitia medicorum in huius affectus curatione conciliatæ fuerunt: namq; impoſsibile eſt iſtis incognitis vtilem curationem fieri, ægrumq; non perdi. Moniti ergo eſtote, ne ad curationem luis Gallicæ accedatis, niſi prius abſolutè cognitam habeatis rationem curandi Morpheam, Noli me tangere, Alopeciam, Elephantiaſim, Polypum, Pruritum, Naptam, Serpiginem, Hydrophobiam, Nactam, Nattam, Scabiem, Lupum, Ignem Perſicum, Fiſtulas, Puſtulas, Scyrrhos, Oedemata, Nodos, Verrucas, Scrofulas, Cambuccam, Bubonem, caua ac depaſcentia vlcera, vlcera putrida, ac cum calida intemperie coniuncta, Carcinomata, &c. aliasq; ſimiles affectiones: quarum omnium curationem perſpectas niſi quis habeat, quomodo quæſo lui Gallicæ medeatur? cùm lues in iſtis morbis corpus ſuum habeat. Quod ſi antiqua, quæ leuia ſunt, ignoras, quid in nouorum ac difficiliorum curatione boni quis à te ſperet? Quoniam autem non dubito, pleriſque medicis iam commemorata morborum nomina, imò ipſos

Catalogus morborum, qui lui Gallicę corpus ſuppeditant.

morbos

morbos incognitos eſſe, alijs verò nomina quidem perſpecta, rem autem abſconditam, meo videre illi indigni ſunt, qui medicorum nomen gerant, cùm impoſtores potius ſint, & agyrtæ, architectis ſimiles, qui nec ligna, nec inſtrumenta ſua agnoſcant. Hinc ergo diſcas licet, quanta temeritate moderni medici, Doctores, Chyrurgi, Tonſores, Balneatores, Veterinarij, &c. in curationẽ luis Gallicæ ſeſe ingerant, cùm ne minimum quidem ex iam enumeratis malis curare didicerint, ne dicam poſsint, niſi quantum caſus ac fortuna illis concedunt. Veruntamen forſan mirum non eſt, vulgus Medicinam ſibi vſurpare, cûm meæ ætatis Doctores medici, ea ſint eruditione, vt ab idiotis non parum differre videantur.

Caſu curant moderni medici.

CAPVT X.

Cur antiquos quandoque probet.

QVod autem antiquorum authorum ſcriptis quandoq; non omnino aduerſarium me prębeo, cauſa eſt, quòd ipſi ſatis concinna methodo plerorumq; morborum chyrurgicalium rationes deſcripſerunt: ſed hoc dolendum, reliquas therapeuticæ partes ab illis neglectas eſſe: ieiuna namq; excuſatio eſt, cùm ſe non Medicos, ſed Chyrurgos eſſe quidam profitentur, quaſi verò aliquem ex ſuis anteſignanis producere queant, qui non medicinæ Chyrurgiam quoq; coniunxerit. Hippocrates certè, Galenus, & princeps ipſorum Auicenna, omnes Chyrurgi quoq; fuerunt, ij tamen eo nomine Chyrurgiam deſcripſiſſe videntur, quòd Chyrurgicales morbi omnes quoq; in corpore, quod medici ſubiectum eſt, conſiſterent. itaque nulla penitus excuſatio locum inueniet, qua quis ſe tueri poſſet, antiquorum medicorum ſcripta legenda ac cognoſcenda non eſſe: primum namq; antiquos affectus (qui leuiores ſunt) vbi curare addidiceris, dein in nouorum (quorum magna difficultas eſt) curatione felicius verſaberis. Adhæc de antiquorum ſcriptis ac experientia hoc quiuis polliceri ſibi poteſt, magnam ipſorum fuiſſe in indagatione ſuę ætatis morborum, horumq; cõuenientibus remedijs diligentiam ac induſtriam. verùm à Scholaſticis commentatoribus adeo corrupta ipſorum dogmata fuerunt, vt verum à falſo iam non niſi difficillime diſcernere queas: cuius rei vnicum exemplum adduxiſſe ſufficiat. Auicenna quæ in ſuo magno Canone conſcripſit medicæ, non ipſe quidem primus inuenit, ſed ab alijs inuenta, quorum ne nomina quidem extant, vt fuit excellens Sophiſta, ſolummodo apto ordine digeſsit, forſan bono animo ac propoſito, mala tamen fide: namq; veritatem ſic implicauit, vt eam diſcernere non niſi eruditiſsimi ſit hominis. Conſultum itaq; erit, vt quod experientia ſuorum præceptorum comprobatum eſt, diligens lector decerpat, reliqua quæ Auicennæ propria ſunt, nil niſi ſophiſmata negligat. Similia quoque ab alijs quibusdam medicis perpetrata

Medici præcipui Chyrurgi quoq; fuerunt

De antiquorũ ſcriptis quid ſibi lector polliceri poſsit.

Auicenna fuit magnus Sophiſta.

Galeni calumnia.

ſunt,inter quos Galenus excelluit, qui ferè ex margaritis ſilices efficere ſolitus erat.

CAPVT XI.

QVoniam autem ſupra pronunciatum eſt,luem Gallicam proprio corpore deſtitui, ſed in homine conceptione ſolum generari, ſciendum porro eſt, ipſius facilẽ vel difficilem curationem, longitudinem vel breuitatem ex natura eius morbi, qui ei corpus ſuppeditauit,metiendam eſſe: quale enim corpus aſſumit lues hæc, talis quoque ipſius malignitas vel clementia exiſtit, veluti in lepra, Morphea, Cancro, lentigine, &c. cernere licet: accidit enim hîc duorum morborum copulatio, quemadmodum in auro igne lique facto. Quomodo autem huiuſmodi contagium corpus immutet, hoc eſt,quomodo exempli gratia,fluxio depaſcens, ſeu Eſthiomenos in luem veneream tranſmutetur, in hunc fere modum intelligendum eſt. Crocum videmus, niſi aliud illi corpus adiungatur, tingere non poſſe, illo autem iuncto, magnum illius dominium eſſe. ſimiliter & morborum iſtorum corpora habent: veluti enim crocus tingit,ſic & lues Gallica,atq; in quantis quibusq; regionibus illius morbi dominium exiſtit, eouſq; lues peruagari ſolet ac poteſt. Iterum,quemadmodum aqua à Croco tincta nihilominus aqua eſt, ſic morbus à lue infectus idem ipſe adhuc manet,qui erat prius,obſeruata tamen ſupradicta diſtinctione:atque veluti variæ aquarum ſpecies ſunt,varijq; liquores qui pingi poſſunt,ſic quoq; non vnum morbi genus eſt, quod à lue Gallica contagium concipere poteſt. Sciendum quoq; hic eſt,tincturas non vniuſmodi eſſe: videmus enim aquam non à Croco modo, ſed etiam à Calchanto, Cinnabari, Preſilio ligno,tincturam recipere. Simili omnino ratione varię Veneris tincturæ accidere poſſunt, nulla tamen alia Planetarum coniunctione accedente. Quamobrem in curatione luis Gallicæ non coniunctiones,ſed nouarum influentiarum effectus conſiderabuntur,per quos vno modo plures ſpecies ſanari queunt. hunc ergo in modum antiquos morbos nouis,vetera remedia recentibus concilianda erunt:nunquam enim ſperare licebit aliquem ex commemoratis affectibus inuentum iri,qui à fermento nouæ huius luis penitus liber ſiet, vel in quo non inſit venenum, quod non facile accedente Luxu,in Gallicam luem tranſmutari poſſit.

Contagium vt fiat.

Exemplum de Croco cõmodiſſ.

Contagium multiplex eſt.

Tincturę Veneris variæ.

Nullus morbus inueteratu eſt ſine contagio.

CAPVT XII.

VT autem tandem corpus huius morbi clarius detegamus, corpus dico,quod tincturæ luis Gallicæ ſubiectum ſit, obſeruandum, omnes reliquos morbos ex corpore originem ducere, ipſos tamen conſtat multo tempore ante quàm erumpant, in corpore quan-

Morborum omnium ſunt conſtituta corpora.

quandoq; latere. Hoſce ergo occultos morbos, qui iam in fieri ſunt, atque ægris met incogniti, medicus vt cognoſcat, oportet: quilibet namque morbus conſtitutum tempus habet, quo erumpat, illo autem temporis curriculo poſsibile eſt morbi Gallici venenum communicari. itaq; morbum illum ego corpus appello, quod ex Gallica tinctura morbum Gallicum contrahere poſsit: vbi enim corpus huiuſmodi nullum eſt, fieri nullo modo poteſt, vt Gallicum venenum radices agat, cùm Luxus ex iſtis corporibus oriatur, inq; illis conſiſtat, atque quod ad coitum ſtimulat, illud eſt quod venenum Gallicæ luis retinet, atq; in illud tranſmutatur: atq; quàm impoſsibile eſt marmor vel calybem à croco tingi, tam difficile eſt, vt ſanũ corpus à lue Gallica tingatur. Aliquo ergo tali corpore in hominis corpore recondito, ante omnia inquirendum, qualénam illud ſit, an Tentigo, an Scrofulæ, an Cambucca, &c. Quo cognito, iam radicem mali intelligis, quam ſi euellere poſsis, per conſequentiam quandam iam morbum quoq; Gallicum curare poteris. itaq; facilioris ac planioris doctrinæ & curationis gratia vtile fuerit, iuxta morborum nomina, ſpecierum morbi Gallici appellationes confingi. Verbi cauſa: ſi corpus morbi Eſthiomenon in luem Gallicam tranſmutatum eſſet, illud commode Luxus Eſthiomenos appellamus: ex hoc nimirum nomine quid facto opus ſit, medicus colligere poterit. Luxus enim veneni latentes te admonet, quid extirpari oporteat. Eſtiomenos autem admonet, illius affectus curationem cognitam eſſe debere. Similiter ſi Serpigo in luem Gallicam abeat, affectum hunc rectiſsimè luxum Serpiginoſum appellabis: ſi Puſtulæ, luxum Puſtuloſum. quæ omnia nomina aptiſsimè vtriuſque curandi rationis medium admonent.

Pulcra Methodus.

Luxus Eſthiomenos.

Luxus Serpiginoſus.

Luxus Puſtuloſus.

CAPVT XIII.

Itaq; conſtituto eo, duos morbos in vno corpore latere poſſe, obſeruandum deinceps eſt, antiquorum ſimplicia, compoſita, ac curandi rationem omnibus modis retineri oportere: namq; ſine illis, omnis in curatione conatus fruſtraneus eſt: antiquus enim morbus cum recenti copulatus, antiquum ſimul ac recens remedium requirere videtur. itaque duæ ſimul curatioues iungendæ erunt: atque veluti duæ ægritudines vnà conſiſtunt, ſuis tamen gradibus certis ſe mutuo ſuperant: ſic duo remedia pari exceſſu diuerſa coniungi poterunt: hoc eſt, ſi corpus morbi lue Gallica vehementer inquinatum ſit, remedium quoq; ipſum, quod lui Gallicæ deſeruit, remedium corpori morbi aduerſum ſimiliter excedere debet. Ex quo ſequitur, gradatione morbi incognita, ſi vnica compoſitione vtamini, ægros perdi: viciſsim verò ab alio quandoq; curari, quem tu curare non poteras, vtroq; eodem remedij genere vtente. huius

Antiquorum ratio curandi non penitus reijcienda.

Gradationis ratio.

Cur eodem re medio non æ= quefeliciter v= tantur duo me dici.

rei cauſa eſt,quòd ille vel caſu vel arte veram doſim ſeu medicamenti gradationem attigit.itaq; dubium non ſit, cùm omnes eodem remedio vtamini, nec tamen perfectè omnes curetis, in ſola gradatione ſeu doſi errorem committi: quia autem complicati antehac morbi non eſſent,donec lues Gallica oriretur,illa ætate gradatione nil opus fuiſſe manifeſtum eſt:nunc autem cùm Luxus dominetur, neceſſe eſt corporum ac morborum gradationem ſedulo ſpectari: ad eam enim gradationem remediorum dein doſes metiendæ erūt. quamuis autem iſta in antiquis morbis ſpectari non inutile foret, tamen, quia de lue ſolum Gallica ſermo nobis inſtitutus eſt, ſicco pede tranſire illa placuit.

CAPVT XIIII.

Medicorum veterum no= mina incogni= ta.

Experientiæ antiquorum hucuſq; mentionem aliquoties fecimus, de qua notandum noſtra ætate illorum quos nos intelligimus medicorum ne nomina quidem extare: namq; cum arte ipſa nomina quoque à ſophiſtis & Impoſtoribus obliterata ſunt.itaque

Veterum libri vt legendi.

in lectione authorum modernorum diligenter in id incumbendū, vt gemmas ſaltem excerpamus, quas certè Scriptoribus iſtis non acceptas feremus, ſed ijs ſolum, à quibus illi ea mutuati ac ſuffurati ſunt:accidit enim in medicina non ſecus ac in Theologia,vt quemadmodum hic Chriſti ac Apoſtolorum doctrina à Scholaſticorum

Theologia & medicina vt deprauatæ.

Theologorum ſophiſmatis obſcurata eſt, ſic in Medica arte antiquorum quoq; dogmata tenebris obfuſis, ſplendorem ſuum amiſerunt, atq; ea quidem maximè, quæ de vlceribus poſteritatis memoriæ ab ipſis prodita ſunt. Itaq; ſciendum,artes non hominum induſtria, ſed diuina prouidentia primùm extitiſſe: itaque ne illæ ſophiſmatis corrumpantur, omni ſtudio præcauendum eſſe. ſed hoc potius omnes curent moneo, vt ſicuti ad nos pertinuerunt artes, ſic ſartas tectasq; eas cupiant. Turpe enim eſt, quod benignè noſtris neceſsitatibus natura largita eſt,à nobis impoſturis corrumpi: maximè cùm tam imbecille ſit rationis noſtræ acumen, vt noſtro marte ne reduuiam quidem quomodo curare oporteat, aſſequi poſſimus,niſi experientia rerum magiſtra adiuuemur. Ab experientia

Medicus non ex litera generatur.

ergo omnia quibus opus habet medicus, deſumenda erunt, cùm non ex litera, ſed clauſis ac conniuentibus oculis Medicus generetur:nam is non humanis,ſed diuinis medijs vtitur. proinde veritatis ſtudio maximè excultus eſſe debet, quia non ſibi, ſed Deo agit, id eſt,non ſuo marte,ſed ſic volente ac iubente Deo Opt. Max.pro ximo ſuo medetur. Hinc diſcendum, non ad faſtum ac ſuperbiam, ſed ſolum ad neceſſarios vſus accommodandam eſſe, tamq; peccatum eſſe in deum intelligas,ſi quis alijs medicamentis imponat,ac ſi quis non Deo, ſed propriæ induſtriæ tribuere velit, quod ipſius cultu terra triticum produxiſſet.

CA-

CAPVT XV.

DIctum antehac generaliter de duabus filiabus Veneris eſt, ad quas hæreditas luis Gallicæ deuoluta ſit: iam itaque ſpecialius rem expendamus,atq; de priore quidem,cùm ſcilicet conceptionis tempore vitium communicatur,ſic breuiter intelligendum.Quem admodum ad generationem & conceptionem hominis quatuor requiruntur neceſſaria:Corpus ſcilicet,Imaginatio,Forma, & Operatio.Corpus ex hæreditate neceſsitatis generationis,quæ in natura eſt, nimirum vt corpus fiat,originẽ habet: namq; veluti ex glande quercus neceſſariò generatur,ſic ex homine homo fit neceſſariò. Secundo,quemadmodum imaginatio comparata eſt, ſic infans ratione donatur. atque veluti cœlum iam melius, iam deterius, iam ſubtilius iam craſsius in hæc inferiora influit,ſimiliter in ratione hominis motus quidam eſt, motui aſtrorum non diſsimilis, ex quo ratio plus minúsue acuminis acquirere videtur. Tertio, forma fit ex figuratione & plaſmatione, vt neceſſe ſit generatum generati ſimile euadere. Quartum eſt Actio, ex qua ſanitas & ægritudo oriuntur. Veluti enim robuſtus artifex robuſtum ac validum opus facit, debilis verò debile, ſic in conceptione actio robuſta vel debilis ſui ſimilem diſpoſitionem efficit. Priora tria ego philoſophiæ excutienda relinquo, quartum præſenti loco explicaturus. Obſeruandum ergo, ex Actione morbos ac ſanitatem generari. itaq; ſi homo laboret,omnes eius vires in illam actionem intendi,nec illas ſolum, ſed & omnia quæ quodammodo eò referuntur. verbi cauſa: videns omnes ſuos radios ac ſpiritus viſorios in id quod intuetur,conuertit. ſimili planè ratione in conceptione res ſe habet: perinde enim àc in viſione,ſi aliquod vel in organo,vel in obiecto vitium ſit,viſio bona non fit: ſic vbi id quod in conceptione alterare debebat integrum non eſt,vitium concipitur.

Ad conceptionem quatuor neceſſario requiruntur.

Imaginatio.

Forma.

Actio.

Sanitas & morbi ex Actione.

CAPVT XVI.

SCiendum itaq; in conceptione omnes vires illius actionis in vnum Centrũ coire, vires illæ tales certe, quales in corpore ſunt, robuſtæ ſcilicet vel debiles, venenoſæ vel incorruptæ, in generatum neceſſario tranſeunt. Vbi ergo Epar infectum eſt, illud venenum in fœtum traducitur,ſicq; de reliquis viſceribus ac membris iudicandum. Ex hoc ergo ſequitur, ſperma illud ex quo fœtus generatur, parentum ſanitatis & ægritudinis notas impreſſas ſibi habere.quod ſic intelligendum erit. Omnes morbi,qui non noſtra intemperantiore vita contraximus,à parentum vitioſa coniunctione iure hæreditario ad nos propagati ſine dubio ſunt. Quod ſi quando proles alio quodam morbo, quàm qui in parentibus conſpicuus fuerat,affligatur,tum vel mixtum vitium eſt,vel quod in paren-

Sperma quomodo infectũ eſſe dicendum

tibus

Morbi non hæreditarij vnde.

tibus maturum nondum erat, in filijs iam tandem perfectum erumpit: namq; ſi qui morbi veneris vſu euaneſcunt, illi ſine dubio prolem dein occupant, quamuis non raro accidat, vt penitus aboleantur, verum eius cauſa eſt extrinſecus adueniens corruptio quędam. Ex his intelligere cuiuis promptum eſt, quomodo lues Gallica parentum vitio contrahatur: quia enim caro & ſanguis à parentibus ſunt, eorundemq; colorem ſemper repreſentent, illisq; implantatũ ſit omne id, quod venenoſum eſt, dubium non eſt, generantibus viribus agentibus, vnâ & venenum ſeu contagium illud in filiorũ corpora tranſire, cuius certiſsimum argumentum eſt, quod facultates ab agentibus partibus ſeparari nullo modo poſsint.

Facultates à partibus non ſeparantur.

CAPVT XVII.

INfectio autem illa in conceptione ſuam ſingularem Actionem habere videtur: veluti enim in laboribus ac exercitijs externis copioſos quandoq; ſudores fluere cernimus, qui vel ſalubres vel inſalubres eſſe à rerum peritis facile iudicantur: ſic internis iſtis generationis viribus agentibus ac laborantibus, ſuus quidam interior ſudor emanat, non ſecus ac prior, noxia, ſi quæ in corpore ſunt, expellens. Quia ergo huiuſmodi labor intrinſecus perfectè ſudorem mouere ac expellere debet, manifeſtum eſt hunc verum ſudoris illius finem eſſe, vt quod morboſum in ſpermate eſt, extirpetur, ac euaneſcat. Vbicunq; ergo in actu venereo iſtiuſmodi actio impedita eſt, tum fœtui qui tum conceptus eſt, perpetuò illa ægritudo inhæret, quod exemplo planius reddemus. Actus venereus quandam corporis calefactionem facit, corpus calefactum ſudorem pellit, ſudor autem quædam immundi à mundo ſeparatio eſt: ſi ergo ſudor ſeu ſeparatio non talis eſt, qualis eſſe debeat, tum ille actus fœtum intolerabili iugo, non luis Gallicæ ſolum, ſed omnibus quoq; cæteris corporis affectionibus ſubmittit. Itaque ſi æger vel ægra fœtum robuſtum generet, argumentum certiſsimum eſt, huiuſmodi ſeparationem bonam perfectamq; contigiſſe. Sin à fœtu aliquid contagioſum ſeparetur, tum illud quod ſeparatum eſt, intrinſecus conſiſtens noui morbi interni cauſa ac occaſio euadit. Sic robuſti parentes ſi ægros liberos procreent, conijciendum eſt, in conceptione non factam eſſe ęgri à ſano, immundi à mundo ſeparationem. Conſtat ergo luem Gallicam incorporatum quodammodo morbum eſſe ab alijs inſeparabilem: ſiquidem demonſtratum antea eſt, luem Gallicam corpus ſuum ab alijs morbis mutuari, atq; perpetuo cum illis complicatam permanere.

Sudores interni contagij hæreditarij cauſæ ſunt.

Sudor quid.

Cur robuſti ægros fœtus aliquando generent.

CAPVT XVIII.

Actio Veneris & contagij.

SImiliter de alterę FILIAE actione iudicandum, nimirum ipſam duplicem eſſe: Actionem nimirum Veneris, & actionem Contagij,

tagij.quod ſic breuiter intelligendum.Eſto fœtus in vtero,vterúmque geſtans mulier altero coitu, à contagioſo vitium contrahat, tum perinde ac externus ſudor ſudorem coinquinat,ſic noua iſta actio ſeu ſudor internus,à noua iſta actione cauſatus, fœtum qui antea conceptus erat (vteri interiora ſubiens) contagio afficit. Quam uis accidere poſſe non inficior, Menſtruo in ſua exaltatione conſiſtente, ipſum Florem de ſe proijcere, qui dein macularum ac decolorationum quarumuis cauſa ſiet: quin ſi Menſtruus ille ſanguis contagio quoq; morbi Gallici deſtitutus non ſit, certiſsimum eſt, ipſum contagioſi morbi cauſam in prole exiſtere. qua de re qui plura deſiderat, legat quæ copioſe diſſeruimus in libro de Generationibus,inueniet illic cauſas omnium eorum,quæ Embryoni accidere conſueuerunt malorum. Secundam actionis ſpeciem, CONTAGIVM ſcilicet,quod attinet,ſciendum per ſudores illam potiſsimum fieri:ſudor enim contagioſi contagioſus eſt. itaq; ſi mundo corpori adfricetur,illud in ſui ſimilẽ, malignã ſcil. & venenoſam ſubſtantiã conuertit, quod ſi contingat, ſudorem contagioſi ſano adfricatum, non tamen corrumpere, certum tunc eſt illa parte qua ſudor adfricatus conſiſtebat, morbum non inſediſſe. Similis ratio eſt manantium vlcerum: quod enim illinc effluit, illud quidquid attigerit, ex ſui natura venenoſa, ſibi ſimile facit, veluti & in puſtulis obſeruatum eſt,eas contactu ſuo contagione inficere. Sin venenoſa illa materia de corpore in corpus non tranſeat, contagium neutiquam ſequitur, hoc verò (ſi non tranſeat ſcilicet) magnæ malignitatis morbi argumentum exiſtit. Obſeruandum tamen interim eſt, illum qui inficitur, niſi alio quodam morbo conflictetur, non contagium contrahere: oportet enim illum morbum in ſua exaltatione conſiſtere, vt duabus exaltationibus concurrentibus, coniunctio apta atque conueniens fiat,non ſecus ac illa,quę in corpore conſiſtens eſt.

Embryo vt contagiũ concipiat.

Flos menſtrui, eiusq; noxa.

Contagium per ſudores maximè communicatur.

Contagium non concipiunt ſani.

FINIS LIBRI PRIMI DE CAVSIS *& origine luis Gallicæ.*

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE LVIS Gallicæ, Liber II.

CAPVT I.

Morbi in ſpermate omnes conſiſtunt.

INITIO præſentis libri, demonſtrandum ante omnia eſt, omnes morbos, à quibus lues Gallica corpus ſuum mutuatur, in ſpermate reconditos eſſe, ſicq; hereditario iure, mediante coitu, proli communicari. atque qua corporis parte malum in parentibus reſederit, eadem in filijs reperiri. Quando autem non hæreditatis ratione, ſed iure Contagij lues Gallica communicata eſt, tum venenum illud retro corpus ſubiens, vſq; ad ſperma permeat, illicq; implantatur. atque hæc ſecunda morbi ſpecies exiſtit.

Cœlũ eſt cauſa efficiens luis Gallicæ.

Cœlum ergo huius morbi efficiens cauſa eſt, in materia, Luxus ſcilicet agens: ipſum namq; ignis eſt, iſticq; morbi ignei: latet namq; hîc elemẽtum ignis. Non autem niſi cooperante cœlo coitus fieri poteſt: nõ ſecus. n. ac ignem terreſtrem videmus in lebete ebullire, ſic etiam præſenti loco Elementaris quædam Firmamenti operatio eſt, qua & morbi & ſanitatis aſcendentes laborant, ad faciendam impreſsionem. Similiter in terra quædam corruptio accidit; cui etiam parte aliqua ſubiectum eſſe hominis corpus extra dubium eſt: differunt tamen hominum corpora à ſeinuicem, non ſecus ac ager ab agro, terra à terra, regio à regione differre cernitur. hæc autem in præſentiarum ſingulis ſaltem verbis attingere placuit, alibi copioſius enarraturus. Haud ſecus in cæteris coniunctio neceſſaria eſt, vitæ nimirum & mortis, quorum diuortium ſimiliter quoq; non poteſt ſine alterius corruptione cauſari. Itaq; præter hunc calorem conſtat, Chaos etiam in corpore exiſtere, omnium internarum actionum opificẽ: nulla namque penitus in Microcoſmo actio ſine aëris adminiculo perfici poteſt: etenim in homine vniuerſus mundus eſt, non analogia ſaltem, ſed in rei veritate.

Chaos corporis.

Motus autem trium prædictorum augmentum recipiunt ab humore: tria namq; illa ſingula ſicca ſunt, quartum ergo, humiditas ſcilicet Elementi eſt, quod ad operis perfectionem neceſſario requiritur: niſi enim humor ſit, ſiccum non creſcere poteſt: augmentum namq; à ſolo humore cauſatur. Magnitudo ergo ab humore, forma à terra exiſtunt. atq; quem admodum calorem humiditatem deſiderare, humiditatem verò ſiccitatem prohibere videmus, ſic ſucceſsione quadam de omnibus motibus iudicandum erit.

Humoris maxima neceſsitas in generandis rebus.

CA-

CAPVT II.

PErinde ergo ac in mundo exteriore quatuor hæc ſuis orbibus comprehenduntur, ſic intrinſecus in nobis contineri iudicandum eſt, quæ omnia ab exterioribus fouentur ac conſeruantur. itaque noſter ignis ab elementari nutrimentum neceſſariò aſſumit: aliâs enim, quemadmodum focarius ignis ſine pabulo pingui, vel lignis conſiſtere nequit, ſic nec noſter calor, niſi ab externo foueatur, durabilis non eſt. Conſtat ergo cœlum caloris noſtri ceu pabulum quoddam eſſe. Quod ſi externa elementa non neceſſariò corpus alerent, manifeſtum foret, nec illa quiddam mali corpori inferre poſſe: etenim velut lignum quod ignem fouet, etſi ignis per ſe non eſt, tamen varias qualitates, odores varios, &c. ipſi imprimere poteſt. Sequitur ex his, vt quoniam in corpore noſtro terra ineſt, propterea terram illud nutriri oportere, atq; ſic terram exteriorem terram hominis, non cœli alere dicendam eſſe.

Noſter ignis ab elementari nutritur.

Sic de ſiti intelligendum, eam non à ſiccitate, ſed potius ab humiditate fieri: eſt enim humor Elementum corporis omnibus actionibus præcauendis deſtinatū. verbi gratia: ſi vſtio aliqua immineat, vel iam affligat, non externo humido, ſed ſolo illo interno eam reſtinguere poſsibile erit: non ſecus enim ac in elementari mundo ignem ab aqua reſtingui videmus, ſic temperamenta corporis à ſuis contrarijs alterari ac mutari credendum eſt. Obſeruandum itaq;, quod ſi contingat Elementi humidi pondus imminui, ipſum ab exteriore Elemento ſuum nutrimentum appetere, quò ad iuſtum pondus reuerti, ac ſuo muneri præeſſe queat. Itaque quoniam humiditas ante corpus occupat, illaq; ad reſtinguendum deſtinata eſt: ſequitur ex hoc, ſitim ex appetitione humidi nutrimenti originem ducere.

Sitis non à ſiccitate, ſed humiditate fit.

Sitis genuinæ genuina cauſa

Fames quoq; ex eo quod corpus nutrimentum deſiderat, naſci videtur. fames certè corpus eſt, & à corpore ſuſtentari cupit, corpus autem illud terra eſt, quæ ad ſuſtentationem corporis creata fuit: in fame itaq; appetitus eſt, non calidi, humidi, vel ſicci elementi, ſed ſolius terræ: quia enim terreſtris fames eſt, terram (ſine qua reſtingui non poteſt) deſiderat. Non ſecus interius cœlum noſtrum ab exteriore conſeruatur, vel humor internus ab externo, omnium ſcilicet comparatione facta tali, qualis inter ignem ac ligna eſſe cernitur.

Fames vt fiat.

Panis ergo ceu lignum quoddam eſt, ſuum Elementum ſuſtentans. Quod verò in ſuo circulo corpus conſeruat, Chaos eſt, qui ſuum alimentum, aëra nimirum, appetit. organum autem per quod nutritio fit, pulmo eſt: cuiusuis enim actionis quaſi cauſidicum agit aliquod organum. ſic ventriculus vniuerſi corporis, epar humidorum partium, coitus firmamentalium appetitionum, pulmo aëreæ ſubſtantiæ cauſam agere cernitur. Huiuſmodi ergo Elementorum nutritio exiſtit.

Chaos corpora in ſuis circulis conſeruat.

Sperma eſt ventriculus cœli.

Quia ergo in ſpermate ſuum quaſi ventriculum æther ſortitus eſt, ventriculus autem ille à cœlo nutrimentum requirit, manifeſtum ex hoc eſt, cœlum tale quale in ſe habet nutrimentū, illi ſuppeditare: nam & in Elementaribus nutritio hoc modo contingit. verbi cauſa: terreſtrium alimentorum quæ in ventriculum inge-runtur, variæ ſunt in forma ac ſpecie differentiæ: lac ſcilicet, caſeus, piſces, aues, &c. ſic aquatilium non vnum genus eſt: vinum enim à vino, aqua ab aqua multis modis euariant. ſic variæ quoque aëris differentiæ ſunt, à quibus Chaos nutritur. atq; veluti iſta elementarium alimentorum varietas variarum generationum ac corruptionum cauſa exiſtit: ſic cœlum varijs modis ſuum Elementum nutriens, variè illud afficere poſſe putandum eſt. Cœlo itaq; coitum gubernante, ſuamq; actionem in ſpermate, vt ignis in ligno perficiente, manifeſtum eſt, cœlo quoque tribuendum hoc eſſe, quòd hæreditario quodam iure, nunc patrem, nunc matrem proles imitetur, quodq; parentum imaginationes filijs imprimantur. Quia enim & imaginatio & affectus parentum etiam à cœlo ſunt, non poteſt cœlum huic hæreditatis propagationi aduerſari. Sequitur ergo parentum affectus cœlo cooperante in ſperma transfundi, atque omnes cœleſtes morbos ſuam exaltationem in ſpermate, ex quo oriuntur, etiam habere.

Cœlum varijs modis elementa afficit.

Fœtus ad parentes ſimilitudo à cœlo eſt.

Ex iam dictis propoſitum noſtrum ſcopum quibusuis eluceſcere puto: quæcunque enim hactenus dicta à nobis ſunt, eò pertinent, vt quarti Elementi (de quo iam ſermonem inſtituimus) proprietates cognoſcantur. Hîc tamen de Luxu & Venere, eorumq; morbis, quomodo ex alijs morbis per tranſmutationem generentur, paucis admonendum duximus. vtemur autem methodo ea, qua vtuntur qui ciborum, potuum, aëris, &c. commoda & noxas deſcribunt. Adhæc commodioris quoq; doctrinæ gratia, totum negotium in tres partes partiri placuit: in Vlcera, in Articulorum dolores, in Puſtulas. horum dein ſingulorum plures adhuc reperiuntur differentiæ: quemadmodum enim non vnum genus Veneris eſt, ſic nec vnicum Vlceris, Puſtulæ, vel Arthritidis genus conſtituere facile poſsis. quas differentias etſi omnes ad vnguem deſcripturus non ſum: tamen ea quæ dicentur, Aſtronomicis medicis ſuffectura non dubito: reliquis autem humoralibus Medicis, etſi vaſto codice deſcriberentur, ignota eſſent.

Diuiſio huius libri.

CAPVT III.

PRiore libro morbos in ſe mutuo tranſmutari poſſe demonſtratum eſt: ſupereſt itaque, vt tranſmutationis proceſſum ſeu modum deſcribamus. Proponamus ergo nobis carnem, quæ in lebete ad ignem coquitur, ea etſi aliam à coctura eſſentiam nanciſci videtur,

Spermatis in coitu coctio.

tur,tamen carnis ſemper ſubſtantiã ſeruat. Sic Venus in coitu ſperma ſupercalefactum coquit, ex qua coctura morbi in ſpermate reconditi in aliam quandam diſpoſitionem delabuntur, adeò vt calefactionem hanc ſpermatis, qua morbi eſſentia immutatur (manente ſemper ſubſtantia) non incommodè igni lebetem calefacienti, ac in eo poſitas carnes ſecundum formam (manente materia) immutanti comparari queat. In hunc ergo modum ſciendum quoq; morbos qui in corpore latent, nullamq; cum ſpermate communionem habent, illa tamen ſupercalefactione quæ in coitu fit, exagitari, atq; per vniuerſum corpus delatos cum ſpermatis affectibus complicari (namq; ab vniuerſali cauſa vniuerſas partes affici probabile eſt) atq; ſic difficilem curationem euadere: reliqua autem affectus huius pars in artubus hinc inde deliteſcens, non ſic penitus corrumpitur, ſed perinde afficitur, ac ſi lorum calida perfuſum indureſcat, non tamen rumpatur. Hinc etiam diſcendum pro magnitudine huis ignis Venerei ſymptomata maiora vel minora conſpici: quin materiei quoq; varietas ſymptomata non eadem ſemper ſinit eſſe. namq; veluti in opere pyrico varia efficiuntur, cinis, carbo, calx, alkali, ſcoria &c, ſic per huiuſmodi ſupercalefactionem ſpermatis multiplices affectus procreantur.

Ignis Venerei vis.

Ex his intelligere facile poterimus proprietates Luxaliũ morborum: perinde enim ac ea quæ per ignem præparantur, nunc fixa manent, nunc (pro temporis ratione) putredini vel corruptioni obnoxia, finiunt: ſic morbi Luxales alij curationem admittunt, alij verò reſpuunt: namque ſi qui morbi per hanc ſupercalefactionem ſpermatis Anathron vel calcinato, vel ſali alicui ſimiles euadunt, curationis difficultatem: qui verò putredini, atrophiæ, hæmorrhagię ſimiles fiunt, impoſsibilitatem oſtendere medico videntur.

Luxales morbi non omnes ſunt curabiles.

Corporum itaque cognitionem, quæ ad Medicinam pertinent, neceſſariam eſſe exemplis palàm faciemus. Lepræ nouem ſpecies quę habentur: Morphee duę: quatuor Elephãtici morbi: ſic Saphenicæ venæ contortæ, & Varices, quæ & ipſæ non vniuſmodi ſunt, vnà cum Pruritu Chronico ſemetipſum Saturnante, ac Menſtruo ſe regenerationi opponente, ac Aluminoſis ad Viſicum defluxionibus, tam non curari poſſunt, quàm eſt impoſsibile Calces, quos Artiſtæ vltimas materias nuncupant, in nihilum reduci. cauſa huius impoſsibilitatis eſt, quòd omnis corruptionis penitus expertes ſunt. quocirca cauti ſint medici, ne fixos iam factos morbos curare aggrediantur: quando enim eouſque corrupta natura eſt, oleum & opera in curando luduntur. Fuerunt qui in hoc genere affectuum Regenerationem quandam machinarentur, idq; in Sphariſtis. veruntamen quàm illis impoſsibilis fuit formarum, primę in vltimam, ac vltimę in primam tranſmutatio, tam difficilis ac irritus

Lepræ nouem ſpecies.

Calces ſunt vltimæ materię.

Sphariſti.

erit iſte quoq; conatus. quod exemplo diſcere potes. Caro cocta vt non ad ſuam cruditatem redit, ſic morbus iſta ſupercalefactione tranſmutatus non reducitur ad priſtinam formam. quis enim vnq; vidit vltimam materiam in primã redire, cù m retrogr adus nullus ſit naturæ motus? Quare caueant medici, nè fruſtra in iſta reductione laborent.

CAPVT IIII.

Leprę quędã ſpecies curantur.

Similiter ergo ratione ac lignum putreſcens & corruptum in vltimam materiam non ſtatim reducitur, cauſante hoc ipſum ligni natura, quæ in perfectam vltimam materiam difficillime abit: ſic Lepræ quædam ſpecies ſunt, quæ priuſquam omnino perfectæ euadant, curationem admittere videntur. itaq; maius operepræciũ erit conſiderare, quid ſit Vltimum eſſe Lepræ, quàm vulgares illos Examinis Leproſorum canones, qui ex iamdicta ratione omnes dependent, quiq; claudicent, niſi ea prius diligenter obſeruata. Haud aliter in extracta Lepra res ſeſe habere cernitur: perinde namque ac ex calcibus, alkali extrahitur, ſic vt reliqua materia omni acrimonia deſtituatur: ſic in humano corpore Lepra à ſuo veneno, quod antea à nimia aquoſitate quaſi obliteratum delituerat, liberari poteſt, adeò vt inſtar mineræ edulcoretur. Ex quo ſequitur, perfectionem Lepræ corrumpi poſſe, neq; hanc ſolam, ſed etiam vbi corpus Lepræ per illam Veneream tranſmutationem ſupercalefactum, in deteriorem diſpoſitionem abijſſet. His inquam de cauſis natura non raro admittit curationem in Luxalibus morbis Lepræ quoq; ſubiectis: impedita enim perfectione morbi, curatio non vſq; adeo impoſsibilis fuerit. Quapropter ſi cõtingat inter perfectionem ac imperfectionem, morbum medio loco conſiſtere, nil opus fuerit Examinis Leproſorum ſuperſtitioſos canones obſeruare, cùm conſtet, nil certi ex illis pronunciari poſſe.

Morbi imperfecti curationẽ admittunt.

Neq; verò eſt vt quiſquam putet, omnes Veneris differentias ſic in numerato habere medicum oportere, cùm ex ſupradictis facilis euadat horum intellectus. illud potius ſpectandum, vt varias ſpecies vlcerum quas Luxui acceptas ferre non decet, cognoſcamus. verbi cauſa. Lupus etſi in Venerea ſupercalefactione aliquam alterationem ſubijſſet: tamen cùm ſua pathognomica ſigna ſuum locum, ſuamq; propriam Anatomiam perpetuò obſeruet, non rectè ex ſua claſſe in aliam reijceretur: quamuis enim nomen aliquo modo alterari poſſet, vt fluxione iuncta, Arthriticus Lupus diceretur: hoc tamen fieret non niſi ratione defluxionis, quæ aliâs inter pathognomonica ſigna non connumeratur.

Lupus in coitu non ſemper mutatur.

Similiter in Eryſipelate, quia Anatomia & locus tam Chyrurgiæ, quàm Phyſices ratione ſeruantur, nomen non mutatur: Sym-

ptomata tamen euariare non negauerim, verum illud Firmamenti motui tribuendum eſt. ſæpius enim hactenus oſtendimus Medicum Aſtronomicum ſigna huius affectus iuxta cœli Impreſsiones metiri debere, ea nimirum de cauſa,quod Eryſipelas ex cœlo generetur,quamuis terreſtria ſigna referat:itaq; ſi illa in Venereum Luxum delabatur, tum ipſa aſpectibus ſubijcitur, maximè vero aſcenſui ac deſcenſui Lunæ, ex quibus cognoſcere datur, an ex ſupercalefactione generata Eryſipelas fuerit. Haud ſecus in Eſthiomenis de Anatomiæ ratione iudicandum, habita tamen accurata obſeruatione ſupradictarum diſtinctionum, atque ſic in Carcinomate, Tentigine, Noli me tangere, Vlceribus profundis, Alberis, Condylomatis, Verrucis, Alcalis &c. ſuperioribus præceptionibus nos contentos quoq; eſſe decebit. Notandum autem ſub hac forma adhuc vlcera Eſthiomena dici,at vbi iam tranſmutata fuerint,Eſthiomena Veneris: Lupus verò, Venus Lupi, dicentur:ſicq; de cæteris vlceribus quoque iudicandum. Puſtularum ſimilis quoq; ratio eſt, vt nimirum hæ puſtulæ Morpheaticæ, illæ puſtulæ Teutiginis, rurſum aliæ puſtulæ verrucarum appellentur, quemadmodum de iſtis in curandi ratione copioſius diſputabitur.

Eryſipelas ex cœlo generatur.

Eſthiomena Veneris.

Puſtulæ Morpheaticæ.

Puſtulæ verrucarum.

CAPVT V.

DE arthritide ſimilis docendi ratio inſtituetur,vbi intelligendũ quemadmodum reliqua corpora luxus nomen aſſumunt,ſic in hac claſſe quoq; Arthritidis nomen pluribus accommodari poſſe. veruntamen vti ſuperioribus capitibus nominis abuſum ad plura retulimus, ſic in præſentia non niſi ad duo extendimus genera: Arthritidis enim ac tumorum nomine omnia quæ ad hanc claſſem referri poterant complectimur. Atque de prima quidem ſpecie ſciendum, materiam illam ex qua fit, non ſemper ſuum optatum finem conſequi, cauſa, quòd materiæ non æqua ſemper malignitas eſt, quæ vlcera efficere poſsit: namq; cauſæ vlcerum videntur ſecundum magis & minus euariare: quin & hoc obſeruatum eſt, humores qui antea moleſti non fuerant, tunc tandem erupiſſe: huiuſmodi ergo vlcerum horum cauſa origo & materia exiſtit. Atqui peculiare hoc huic humori eſt, vt meatus illos occupet ac peruadat, in in quibus minimum efficaciæ habere naturam putauerit, verum quandoq; ſine ſingulari noxa hoc euenit, quoniam cauſa tanta malignitas non exiſtit, neque ipſa ad eum virulentiæ gradum adhuc euaſit vt noxam inferre poſsit. Ex quo ſequitur huiuſmodi materias multum temporis quandoq; in articulis deliteſcere cùm abſumi nequeant, ſeruant tamen interdum diſpoſitiones à quibus facilis eſt in vlcera prolapſus.

Arthritidis laxa eſt Significatio.

Cauſæ vlcerum differunt ſecundum magis & minus.

CAPVT VI.

HÆc (de qua loquimur) materia arthritidis cauſa exiſtit, quæ per Luxum facillimè contagium morbi Gallici contrahere poteſt: namq; quemadmodum demonſtratum eſt, vlcera venenum Gallicum contagij ratióne concipere, ſic de Arthritide quoque ac tumoribus cogitandum eſt: eo dempto, quod Arthritidem efficiens materia nondum eouſq; proceſsit, vt Vlcus efficere poſſet. Ea enim acrimonia quæ in arthritide quandoq; percipitur, non quæ arthritis eſt, ſed quatenus venenum Gallicum contagione affecit, adeſſe ſolet. Dolores ergo iſti ſine cutis apertione conſiſtunt, Paroxiſmum ſuum pro defluxionis ratione obſeruantes: ſunt namq; defluxiones quæ Lunæ motum ſequantur, aliæ quæ tempeſtatuum mutationibus gubernentur, aliæ denique quæ pro dietæ formula nunc copioſę nunc modicę fiant. Interim venenum Gallicum contra ſui morbi corpus agere putandum non eſt: namq; tantum abeſt vt illi aduerſetur, vt etiam ipſum ad actionem (à qua aliâs forſan quieſceret) ſuam obeundam excitet ac irritet. Itaq; ſciendum venenum Gallicum aliud non eſſe quàm ſpiritum quendam ſubſtantiæ noſtri corporis quadam proprietate occulta aduerſantem, qui in frigido corpore calidus in calido frigidus ſentiatur: atq; huic certè contrarietati dolores, vlcera &c. atq; omnia quæcunq; tandem in hoc affectu moleſta eſſe ſolent tribuenda eſſe putamus.

Arthriticę defluxionis vlcera facere non poſſunt.

Venenum Gallicũ quid ſit.

CAPVT VII.

QVemadmodum autem extra dubium apud omnes eſt vlcerum non vnicum genus eſſe, ſic nec dolorum neq; arthritidis vnam ſolummodo differentiam eſſe cuiquam perſuaſum eſſe debet. Quin veluti loci ratione vlcera differunt, vt hæc pedum, illa brachiorum, alia pectoris, alia capitis vlcera dicantur, ſic varijs quoq; modis arthritidas euariare contingit. Atqui non omnia vlcera ſic comparata ſunt vt cum arthritide complicari queant: etenim quæ in carnoſis partibus atque in genitalibus fiunt, quis putet rectè arthritica vlcera dici. Adhæc obſeruandum ſedulo erit, quæ nam dolorum cauſa in corpore ſiet vel quidnã dolor per ſe ſit, quod exemplis paucíſsimis palàm facere conabimur. Loca quædam in hominis corpore ſunt omoplata ſeu poples cubitus &c. doloris impatientiſsima, cuius cauſam reddere cuiuis promptũ eſt. Sic in Neruoſo genere ſimilis impatientia exiſtit, etiam omnibus notã cauſam pręſeferens, quæ ſi quis conſideret, facile intelliget pro partium eſſentiæ varietate, dolorum cauſas conſtituendas eſſe. Atque qualitatum certè exceſſus calidi ſcilicet, frigidi, humidi ac ſicci, ſi ad partium varietatem referantur multas cauſarum ſyzigias conficient. Itaq; ſi ſupra iſtas dolorum cauſas contagium quoq; veneni Gallici in membro conſiſteret, manifeſtum eſt pro Mercuriali natura, no-

Arthritidis ac tumorum differentiæ.

Neruoſarum partium dolores.

uum

uum doloris genus fieri poſſe. quapropter hoc ceu confeſſum aſſumamus, loci ac cauſæ varietatem oſtendere arthritidis poſsibilitatem: nullum enim ex iam dictis membris eſt, quod non queat futuri vlceris cauſam continere.

CAP. VIII.

SCiendum porro in Sinonia cauſas vlcerum etiam deliteſcere, quod ſi in eadem ſinonia corpus quoddam veneno Gallico infectum quoq; reconditum eſſet, neq; tamen tanta acrimonia præditum, vt cutem rodere, ac vlcus facere poſſet, tum arthritidem atque eam ſupra quàm dici poſsit doloribus moleſtiſsimam expectare oporteret: nam Sinoniæ ea natura eſt, vt nihil quod ſibi aduerſum ſit tolerare poſsit, atque ſic de ſingulis corporis partibus cogitandum, dolores ac arthritidas ab ijs vel in ijs cauſari poſſe, vbique tamen Anatomiæ ratione habita. Obſeruandum quoq; in huiuſmodi doloribus arthriticis ſummopere ſpectanda eſſe, locum, cauſam ac ſymptomata: namq; omnium vna eademq; curatio eſſe non poteſt. Qui enim in articulis eſt dolor, aliter quàm qui in Medullis conſiſtit, curari conſueuit. Atqui medullarum mentio hoc loco inſolens cuiquam videatur. verum non ſecus ac articuli, Medulla, quidquid ſuæ ſubſtantiæ ac temperamento aduerſum eſt, tolerare non poteſt ac reſpuit: hinc venenum Gallicum medullarum dolores quemadmodum efficiat facile diſcas, ſi & illud obſerues, dolores non ex magnitudine veneni Gallici, ſed ex multitudine corporum morborum dependere: namq; pro augmento corporis morbi Luem Gallicam quoq; augeri cernimus.

Sinonia vlcerum cauſas continet.

Sinonia aduerſa ſibi non tolerat.

Medulla cur doleat in morbo Gallico.

CAP. IX.

DE tumoribus autem Arthriticis hoc potiſsimum obſeruabis, multas defluxiones in corporib. deliteſcere, quæ ob paucitatẽ, vel immaturitatem vlcera adhuc efficere nequeant. itaque etſi adſint, ijsq; venenum Gallicum complicatum ſit, vlcera non efficiunt, ſed tumores ſolummodo. Veruntamen etſi tumor ſaltem ſit, non vlcus, tamen corpus hoc morbi ſimpliciter Arthritis dici nequit: plus enim eſt quàm Arthritis. Quomodo autem tumores attollantur, ſic accipe: venenum defluxioni copulatum, quia ad vlcus erodendum non ſufficit, materiam tamen illam exagitat atq; attollit, ſicq; tumorem facit, qui ob immaturitatem (ſi maximè vellet aliâs) vlcus nondum facere efficax putatur. Tumores itaq; iſti pro materiæ diuerſitate varij ſunt: alij .n. curationẽ admittunt per digerentia, alij non niſi in vlcera tranſmutentur prius, curantur. Sedulo interim ſymptomata obſeruanda erunt, dolores nimirum, punctiones, forma, &c. iſta namq; & futurum maturitatis ſtatum, ac facilẽ vel difficilem curationem portendere videntur. Namq; omnino ex tumoris natura colligere oportet, quando curationẽ ſperare liceat: alij enim celeriter, alij ne ante obitum quidem maturantur. Quin ſi immoderatè augeri tumores videantur, noui corporis morbi acceſsione, ac ſubitam vlceris eruptionem ominari poterimus.

Materiæ paucitas pro vlceribus tumores facit.

Tumorum varietas.

Tumorum ſubita auctio quid portendat.

CAPVT X.

QVod etiam ex inſperato quandoq; tumores aperiuntur, ac in vlcera abeunt, cauſa eſt malignitas ac vehementia veneni Gallici, quod miras difficultates in curatione medico faceſſere ſolet. Namq; quod immaturum eſt, anteq; ad ſuam maturitatem perueniat, non niſi fucatam curationem admittit. Itaq; omnibus modis vt natura morbum concoquat procurandum: neceſſarium namq; eſt, ſi modo curationem fieri velimus vt morbus ad ſtatum perueniat. Canon ergo certiſsimus eſt concocta medicanda eſſe nõ cruda, atq; ob id cruda concoquẽda eſſe, quo curatio fieri poſsit: ſi enim coctio morbi facta ſit fortuito, etiam curationes fieri poſſunt, quo fortuito caſu mirum quàm abutantur impoſtores medici, ÿ interim dum hoc non obſeruant, multos morbos quaſi manu faciunt, quos certè naturæ tribuere nemo ſanè mentis audebit. Sed ad tumores reuertamur. Si quemadmodum diximus à veneno Gallico tumor ſit factus, iam duplex morbus adeſt, alter Veneni, alter materiæ ratione. quod ſi tumore aperto dolores remittant, de curatione benè ſperandum erit: ſin perſeuerent, certum argumentum immaturitatis eſſe putato, ad quam eniti naturam iudicabis, ſi quaſi manans ac humidum ſemper vlcus appareat. Hic ergo genuinus modus eſt tranſmutationis tumorum in vlcera. Reliqui qui ſuperſunt, quales ſunt cùm caro luxuriat, pus multum fluit, œdematoſum malum apparet, & ſexcenta alia, quia ab antiquis indubitata fide, ac certa methodo deſcripta inuenias, non opus eſt hîc multis enarrare: nolo enim is eſſe, qui aliorum plumis ſe exornet, hoc potius meum ſtudium ſemper fuit & erit, vt antiquorum inuenta ſarta tectaq; conſeruentur.

Immatura curari non poſſunt.

Tumor Gallicus duplex eſt morbus.

Paracelſi candor.

CAPVT XI.

SEcundum autem Arthritidis genus quod attinet, ſciendũ quòd quemadmodum de corporibus ſuprà commemoratum eſt, multas adhuc alias hoc genus ægritudines fieri poſſe, quæ omnes à veneno Gallico occultum contagium contrahere queant. quas vt rectius intelligas, ſupra dictorum te meminiſſe decebit.

Morbi ut variÿ ſunt, ſic varias arthritides faciunt. itaque ſedulo obſeruandum erit, an corpora contagium contraxerint necne: ſi enim contagium luis Gallicæ complicatũ ſit, dictu mirum quàm periculoſa curatio euadat. Morbi autem quos in præſentiarum intelligimus, hi ferè ſunt. Dolor Articulorum, Artetica, Sciatica, Podagra, Chyragra, Genugra, &c. quarum multæ dein aliæ ſpecies exiſtunt, quas tamen omnes vno ac communi nomine Germani (Geſücht) appellant. Atqui non vt nomen, ſic & res vulgata eſt: namq; vbi lues Gallica horum affectuum alicui cumplicata fuerit, non facile credideris, quàm difficile ſit veram affectus ſpeciem cognoſce-

Articularÿ morbi, in quibus corpus luis ſigitur.

gnoſcere. Quamuis enim tumores appareant, tamen in hoc à ſuperioribus differunt, quòd hi nunquam rumpantur, illi verò promptiſsimè & rumpantur, & curationem ſuſcipiant. Occulta ergo huius veneni vis eſt, non ſic occulta malignitas: tophi enim ſcyrrhi, articulationum dislocatio in ſenioribus, in creſcentibus adhuc, figuræ corruptio augmentatrix facultas impedita, atq; infinita alia incommoda, non obſcurę virulentię, contagijq; malignitatem oſtendunt. Dolores ergo ac formæ corporis dedecoratio ſi quid aliud, veneno luis Gallicæ in huiuſmodi caſibus adſcribentur. itaque hos affectus à cæteris artificioſè diſtinguentes, magno artificio curare conabimur: quòd ſi quis ſingularem affectum curare nequeat, is à complicato, niſi operam ludere velit, abſtineat, moneo.

Veneni Gallici affectus.

CAPVT XII.

SVnt autem nonnullę Arthritidis ſpecies, quę exteriores ſolummodo articulos, cubitum puta, carpum, genu, pedium digitorum ſynarthriſmos, &c. occupant, atq; tumores attollunt, in quibus nunc pus, nunc albumini ouorum ſimile quiddam inuenias, nunc planè aqueus tumor appareat, qui omnes tamen nunquam aperiuntur. Sunt dein aliæ, quæ tophos Podagricos faciunt, qui vel tumores quoq; vnà concomitantes habent, vel oſsibus ſimpliciter incumbentes apparent. aliæ deniq; inordinatos ac confuſos penitus tumores faciunt, quarum omnium differentias ſedulo obſeruans, ad curationem facilem viam tibi aperies.

Arthritidum differentiæ.

Tophi podagrici.

Aliæ autem Arthritides in internis articulationibus fiunt, quales ſunt quæ humerum, coxam, ſpinam dorſi &c. occupant, haſce omnes iuxta vniuerſalem dignoſcendi articulorum affectus doctrinam (quam hic non attingo) peritus medicus facile cognoſcet, ac curationi ſubijciet. interim de nomine Arthritidis (quo ſæpius quaſi abutor) neminem ſollicitum eſſe vellem, cùm non ex nominis, ſed ex rei peritia curatio dependeat. Paroxiſmos autem harum arthritidum quod attinet, ſcitote, nec caſum, nec maturationem hic ſpectari debere: caſus enim hic penitus nil poteſt, maturitas autem ne ſperari quidem debet, cùm perpetua ad mortem vſq; cruditas comitari ſoleat. Itaque ad primitiuum morbum, ſeu corpus dantem affectum recurrendum erit: ex illo enim diſcetis, an lethalis vel non, curabilis vel incurabilis morbus exiſtat: ſecus enim, quod maximè præcauere conaberis, inſcius ac præter voluntatem promouebis. Quod ſi ergo ſpaſmi conuulſiones, rigores febriles, hydropes, &c. adſint, non ſecus ac ſi vlcera quoq; moleſtarent, incurabiles arthritidas pronunciabis. Hucuſque itaq; dicta de vlceribus ac arthritide ſufficiant, iam ergo Puſtulas aggrediamur.

In paroxiſmis arthriticis quid ſpectandum.

Arthritides incurabiles quę.

CA-

CAPVT XIII.

Puſtulæ vbi fieri poſsint.

TErtia nunc propoſiti libri pars, de Puſtulis nimirum tractatio ſequitur, in qua etſi non vſque adeo à ſcopo vero vulgus aberrat, tamen pro noſtræ methodi ratione nos (veluti & in vlceribus ac tumoribus factitatum eſt) quomodo ipſarum materia ac corpus cognoſcantur ac dignoſcantur, breuiter manifeſtum facere conabimur. Sciendum ergo nullum in vniuerſum corpus, Puſtulas Gallicas concipere poſſe, niſi in ipſo prius deliteſcat materia quædam, quæ in puſtulas conformari ſe patiatur: ea ergo ſi â veneno Gallico contagium concipiat, fermentata in puſtulas attollitur: manifeſtũ ergo eſt, puſtulas Gallicas corpus ſuum ab alia puſtuloſa materia mutuari, imò non corpus modò, ſed & formam, dolorem, omniaq́ symptomata. Atqui obſeruandum, ſecus ac de vlceribus dictum eſt, in puſtulis rem ſeſe habere: Puſtulæ enim ſemper fuerunt, non autem lues Gallica: atque puſtulæ vbi venenum Gallicum conceperunt, & nomen & eſſentiam (aliter quàm vlcera quædam, quę perpetuò nomen ac formam retinent) amittunt. Attamen etſi forma ac eſſentia puſtularum immutetur, non tamen niſi prius materia aliqua adfuiſſet, generari puſtulæ Gallicæ potuiſſent.

Puſtulę quàm lues ſunt antiquiores.

CAPVT XIIII.

PVſtularum innumeræ differentiæ, quas antiqui Medici ac Chyrurgi poſteritatis memoriæ prodiderunt, cùm difficulter Germanicis nominibus reddantur (nam vix duas appellationes, Scabiem nimirum & Pruritum apud Germanos rectè exprimi inuenias) non paucorum in enarratione errorum occaſiones præbuerunt. Videas enim Chyrurgos, qui ad nominis alieni ſonum etiam obſtupeſcant. itaque cùm quid mali ſit, non intelligant, atque ſi non ſuo ſtatim remedio morbus obediat, ſubito ad puſtularum Gallicarum claſſem ſine iudicio affectum ſibi incognitũ reījciunt, quamuis ne minimum quidem veneni Gallici ſubeſſe conſpiciatur. His autem malis meo iudicio facile mederemur, ſi differentias omnes, quas in hoc affectuum genere antiqui annotarunt, in numerato vt haberent Chyrurgi operam darent, neq́ has ſolum, ſed & inſuper illas, quæ ex complicatione varia luis Gallicæ cum illis ſpeciebus naſcerentur differentias, in ſuas quaſdam certas claſſes reducerent, quod niſi fiat, non puto tot mortes, quas illi ſuis malis curationibus procurant, pręcaueri poſſe: deliteſcit namque hic radix ex cauſa cor ruptionis complexionum in ægrotis. Hortor itaq́ ſingulos apud ſeſe colligant, quantum malum ac dedecus præſtantiſsimæ arti con cilietur, ſi morbum qui non adeſt, dum curari tentas, alium de nouo ex ſano corpore morbum efficias.

Germanicæ linguę paupertas.

CA-

CAPVT XV.

ITaque rudi minerua differentias puſtularum delíneare ſolum tentemus. Videtis ſcabiei formam nonnihil à pruritu, hanc à ſquamínis, hanc iterum à formícis ſeu minutis puſtulis, differre: has autem differentias indocti Medici, ſi etiam verbis præeas, ne exprimere quidem voce, nedum intelligere poſſunt, quare illos nunc aſinos miſſos faciamus. Pruritus ergo (nam quomodo ſe cum Lue complicati morbi habeant, iam oſtendere incipio) vbi cum lue Gallica commixtus eſt, & vehementior apparet, & curationi (quod proprium ſignum complicationis eſt) admodum inobedientem ſeſe præſtat. Sic ſcabies quoque complicatione hac immutari cernitur. Sunt dein aliæ puſtularum accidentales differentiæ, nimirum quod aliæ ſiccæ, aliæ humidæ, aliæ duræ, aliæ pyramidales, aliæ copioſæ, aliæ paucæ, longæ, latæ, albæ, nigræ, luteæ, virides, rubræ, calidæ, &c. & quidquid tandem eſt huiuſmodi, videantur. Verum de iſtis nil ſollicitos eſſe oportet: omnes enim ex corpore morbi, quod ſatis accuratè ab antiquis deſcriptum eſt, originem du cunt. itaque quod venenum Gallicum attinet, hic de eo ceu ipſum cauſa eſſet, non cogitandum: neque enim veneni Gallici ſpecifica malignitas complexionibus ſeu temperamentis tribui debet, vt hęc lues Melancholica, hæc Colerica, illa Phlegmatica, alia ſanguinea dicatur, ſufficit pro varietate corporum morborum, Gallicum venenum diſtinxiſſe.

Pruritus in lue fit vehementior.

Puſtularum differentiæ accidentales.

Lues Gallica non à complexionibus dependet.

CAPVT XVI.

SEcundum iam dicta itaq;, quia & Herpeticæ puſtulæ, & Phlyctenes (nimirum quia horum materia in corpore deliteſcit) fieri cum lue Gallica poſſunt, manifeſtum euadit, duo, tria, quatuórue morborum corpora, in vno eodemq; morboſo corpore fieri poſſe: præter iamdictas enim puſtulas, vlcera quoq; arthritidesq; fieri im poſsibile non eſt. verùm officij medici erit, vt iſta ab inuicem exquiſitè diſtinguat, ne omnia vna eademq; curatione pellere fruſtra forſan attentet. Quin & hoc obſeruandum, eos qui Sanguinei ſunt, & ſanguinolentis vlceribus, ſeu Phlegmonibus obnoxij, multo alia quàm cæteri ratione curandos eſſe. Adhæc ſciendum liquorem radicalem quorundam morborum corpus (cauſam rectius) fieri, atque in vtriſq; factam Gallicam luem, & hęreditario iure, ac Contagij conſortio communicari poſſe. Ex quo certíſsimum argumentum quoq; deſumitur, hoc genus luis Gallicæ quoddam futuræ ſanitatis ſignum eſſe, ac ea dignitate præditum, vt futuros morbos abolere, vel ſi qui iam occultè agunt, manifeſtos facere queat: namque ſi quid in intimis corporis penetralibus immundi reconditum eſt, illud omne à corde ac viſceribus ad extima propellens, non poteſt non oculis id ſubijcere.

In eodem corpore plures morbi eſſe poſſunt.

Liquor radicalis quorundam morborum corpus fit.

CAPVT XVII.

Liquoris Epatis infecti noxa.

AD hunc quocꝫ modum, ſi Liquor Epatis caſu forſan quodam Gallico veneno coinquinatus, ab interioribus extrà verſus de latus vlcera vel puſtulas excitauerit, ſperare confidenter licebit Epatis affectum intrinſecus penitus aboleri, neque in Epate ſolũ, ſed in omnibus in vniuerſum viſceribus ſic ſeſe res habet. Quin quandocꝫ & illud accidiſſe animaduerſum eſt, in vno eodemꝗ viſcere materiam delituiſſe, quæ duplici generi puſtularum corpus ſuppeditaret, atcꝫ vnicum illorum ſolum venenum Gallicum conciperet, reliquo integro manente, atcꝫ ſic duplici remediorum genere opus eſſet: magna ergo in hiſce caſibus cautione vtentur medici, ne plus damni quàm commodi ægris ſuorum remediorum vſu concilient. Obſeruandum quocꝫ, quasdam defluxiones exulceratiuas ac Arthriticas eius naturæ eſſe, vt antequam in vlcus vel articuli tumorem abeant, puſtulas prius excitent, quas ſic internoſces: ſi vltrò puſtulæ curentur, puſtuloſum fluxum: ſin minus, vlcerantem vel arthriticum eſſe putabis. Sunt denicꝫ puſtulæ, quas puſtulas peregrinationis commodè vocaueris, quòd ſcilicet de loco in locum moueantur, nec ſemper eandem corporis regionem occupent.

Notabile.

Puſtulæ peregrinationis.

CAPVT XVIII.

ANtiqui autem morbi, in quibus lues Gallica radices agere con ſueuit, eo nomine ab antiquis minus rectè deſcripti ſunt, quòd lues Gallica illorum morborum cum quibus complicatur, ſigna multò manifeſtiora reddat: namque omnia de centro ad ſuperficiem propellens oculorum ſenſui ſubijcit. Itacꝫ ſi à nobis plura forſan illarum affectionum ſigna annotentur, non antiquorum inſcitiæ, vel noſtro nouitatis ſtudio, ſed noui morbi inſolentibus moribus illud omne tribuetis. neque verò putetis velim, morbum Gallicum noua illa ſigna facere: namque illa excitat ac in propatulum profert ſolumodo, non ſecus ac vernum vel æſtiuum calorem cernimus folia, flores, ac fructus ex arboribus producere, qui etſi antea non apparebant, in arbore tamen erant, ac rectius ex arbore quàm ex calore prognati dicuntur. Sunt quoque quædam Gallicę puſtulæ Lepram præſeferentes, ſigna tamen vulgaria Lepræ neutiquam habentes: ſunt enim lepræ quædam quaſi pathognomonica ſigna, quæ quia illis ſcriptoribus qui Examen Leproſorum conſcripſerunt incognita fuerunt, non immerito vulgi opinionem in dubium vocare videntur. Interim illorum fidem neutiquam accuſauerim, cùm ea quæ experientia didicerũt, ſcribere maluerint, quàm incertis nugis ſua ſcripta commaculare. ſecus ac nunc quoſdam factitare videmus, qui ſaltem vt magnos codices conſcripſiſſe videantur, omnia promiſcuè, quæ ipſis in mentem venerint, eblatterare audent.

Lues Gallica alios morbos perfectos reddit.

Simile.

Lepræ ſigna propria & cõmunia.

CA-

CAPVT XIX.

QVocirca nemo miretur, ſi Complexionibus repudiatis, pro demonſtrandis ijs quæ ſcire neceſſarium eſt, noua Corpora comminiſcamur: ſiquidem quæ iſthinc de cauſis, origine & fundamentis docentur, facilè reijci poſſunt, ſi ſaltem quædam teſtimonia ceu honoraria pronunciata reſeruentur. Itaq; ſemper ætatem morbi Gallici ſpectare vtile fuerit: namque ægri ætas cum ætate morbi nonnihil conſentire videtur. verbi cauſa. Si iuuenis morbo Gallico conflictetur, tum maturationem ac coctionem celeriorem quàm in ſene ſperare licet. Adhæc ea veneni Gallici proprietas eſt, vt ſi qua parte vlcus factum ſit, vel etiam ſcabies ſolummodo, ipſum per ſe aliam luem radicitus percurare poſsit, excitatùm nimirum à propria ſua malignitate, quæ in iam maturo corpore non poteſt non pro expulſione laborare. Quin in iuuenum corporibus non rarò nondum matura morborum corpora, etſi non erumpant, eruptionis tamen periculum minantur, quam eruptionem nec malam nec bonam, id eſt, nec vtilem nec noxiam indicare poſſumus. Itaq; ſummatim hoc ſpectandum, tempus eruptionis à tempore generationis ſedulo diſtinguendum eſſe.

Complexiones meritò repudiantur.

Ætatis indicatio.

Eruptio à generatione diſtinguenda.

CAPVT XX.

SIngulariter verò obſeruandum, luem Gallicam cum Morphea, Albara, vel Alopecia, &c. complicatam, inſolenti quodam generationis modo erumpere. Atqui pro harum difficultatum diſtinctione, ſufficiat admonuiſſe ratione loci affecti, quo huiuſmodi puſtulæ conſiſtunt, ſatis ac abunde dubium diſſolui poſſe: namque in capite Alopecia, in facie Morphea &c. nec vllo alio in loco reperiri poteſt. Adhæc ſi puſtulæ ab vlcere alio in loco conſtituto originē duxiſſent, tranſmiſſa ſcilicet aliam in partem materia, tum primogenio affectui omne quidquid eſt mali acceptum feretur: atque ſimili plane remedij genere curabitur. Veruntamen parti tranſmittenti prius medendum eſſe memineris: niſi enim illic præcautione vtaris, inutilis omnino curatio fuerit. ſed hoc non inficiabor quoque, non rarò penitus locum genuinum mutare affectus quoſdam ſolitos eſſe: ſic enim vidimus Syrones in cruribus aparuiſſe, quos pro Eſthiomenis quidam curare enixi ſunt. itaque ſemper formam, ſigna atque morem cuiuſuis affectus ſedulo contempletur medicus.

Loci affecti indicatio quid faciat.

Syrones in cruribus.

CAPVT XXI.

PVſtularum inſuper quædam formæ ſunt, quæ quia Idrophorbiam quodammodo referunt, difficilem diſtinctionem reddūt, maximè cùm Idrophorbia ſit tranſitus quidam ad Lepram: hinc quandoq; puſtulæ nonnullæ Idrophorbiæ corpore aſſumpto ge-

Idrophorbia eſt initium lepræ.

nerantur ac augentur, quæ rectius ad Herpetas vel Ectymata referuntur: proinde ſemper loci affecti & formæ ipſius affectus ratione habita, de morbi ſpecie pronunciandum erit. Interim quod curationem attinet, non de forma, ſed potius de materia & loco affecto ſolicitos eſſe decet: namque quæ puſtulæ ſingularibus quibuſdam locis erumpunt, curationi minus obedientes cernuntur, quàm quę vbilibet conſiſtere poſſunt. Adhæc ſciendū formas puſtularū non caſu fieri, cùm materiæ habilitatē neceſſariò ſequantur. itaq; ſi forſan ex forma de materia difficilius pronūciatur, tum cauſa eſt, quòd materia non ſemper ſyncera eſt, ſed ferè alterius alicuius corporis acceſsione corrupta. Proinde ſi qui morbi ab antiquis forſan minus rectè deſcripti ſunt, id morbi nouitati adſcribemus: medicina enim non primitus perfecta extitit, ſed paulatim pro nouorum morborum generatione aucta cumulataq;, vt iam non mirum ſit poſteriores medicos antiquis eruditiores eſſe. Non enim eſt vt quiſquam putet, antiquorum ſcriptorum ætate omnes morbos abſolutè deſcribi potuiſſe: namq; abſoluti nondum omnes morbi apparuerāt, ſed paulatim in publicum prodierunt, vt vel hoc ſolo nomine à reliquis creaturis morbos diſtinguere facile ſit.

Morbos recentes antiqui nō deſcribere potuere.

CAPVT XXII.

QVæ hucuſque de puſtulis à nobis conſcripta ſunt, rudimenta ſolum futuri operis de puſtulis eſſe volumus, quod etiam opus reliquis Medicis exornandum, abſoluendum, & perficiendum relinquimus. Interim puſtularum hanc noſtram theoriam ſic omnes conſiderarent vellem, vt intelligant, iuxta veterum canones noſtra ætate impoſsibile eſſe puſtulas curari: namque cùm puſtulæ noſtra ætate apparentes, in nullius penitus ſcriptoris laboribus ac libris deſcriptæ inueniantur, quis putet ab illis curandi rationem addiſci poſſe? Tandem (ne hoc indictum nobis abeat) & hoc obſeruandum, quaſdam puſtulas endemias reperiri, hoc eſt, quæ vni alicui regioni propriæ ac peculiares fient: ex quo factum eſt, vt communi aliquo remedio cognito, medici agyrtæ, caſu quoſdam curauerint, qui peregrina in regione peregrino morbo conflictabantur. Veruntamen vſus tandem docuit, iſtis experimentis confidendum non eſſe, cùm ſæpius endemius morbus pro peregrino, & viciſsim, ab imperitis habeatur.

Puſtulæ iuxta veteres non curari poſſunt.

Endemiæ puſtulæ.

FINIS SECVNDI LIBRI DE CAVSIS
& origine morbi Gallici.

TH.

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE MORBI Gallici, Liber III.

CAPVT I.

TErtio hoc libro quaſi paraſceuen ad vniuerſam curandi rationem conſcribemus. Vbi ante omnia ſciendum, veteres medicos ferè omnes in hoc impegiſſe, quòd remediorum ſolummodo Emunctoria ſpectantes, per ea omne genus morborum malignorum expellere conati ſunt, quo errore ducti, nihil in lue Gallica, perparum in aliјs affectibus curandis profecerunt: quod vel vnius Quartanæ febris exemplo palàm facere poſſem, quam cùm per annum ſtultè pellere tentarent, irritos ſuos conatus eſſe intellexerunt. Sic in hydropis curatione, purgantibus, vrinam mouentibus, paracentheſi, aliјsq; hoc genus nugis luſerunt, cùm in neutro horum Emunctorium medicamenti conſiſtat. Summus ergo vulgarium medicorum error eſt, quòd Emunctoria non rectè diſtinguant: namque qui morbum per catharticum expellere vult, non ſolum remedij, ſed & morbi Emunctorium conſiderare debet. Duo ergo Emunctoriorum genera ſunt: morbi vnum, alterum Remedij. quod morbi eſt, illud genuinum ſuum remedium exiſtit: quod vero remedij, hoc in ſemetipſo eſt. Ex quo eluſeſcit, in Praxi non remedij Emunctorium (vt quod nil auferre de morbo queat) ſed ſolummodo vel certè potius morbi Emunctorium conſiderari debere. verùm reciproca quadã ratione Emunctoriũ morbi, emunctoriũ remedij, & hoc viciſsim morbi emunctorium appellari poteſt. Hęc ea de cauſa commemoro, vt ſtentores illi Academici, ac Polyphemi profeſſores intelligant, ſe ne principia quidem adhuc artis Medicæ deguſtaſſe, cùm iam cernant ſe hactenus fruſtra ſuis purgationibus laboraſſe, cùm nondum remedium, ſeu medicinam morbi cognouerint, quæ tantum poſsit, vt vel nolente natura morbum eo adigit, vt ipſe Medicamentum cogat per ſua conuenientia loca actionem ſuam exerere. Verum quia hæc aliјs quoq; locis à nobis attinguntur, hic copioſius de illis diſſerere noluimus, Ruminare ſaltem (vt ita loquar) placuit ea de cauſa, quòd antagoniſtæ noſtri ſic vehementer vrgent, morbum per medicamentum cogendum eſſe, non obſeruantes Morbum ſibimet quandoq; mederi, & remedio ſic vti, ſicuti athletæ ſuis fuſtibus. Medicina enim ceu gladius quidam in manu curantis eſt.

Quartanę curatio.

Hydropis curatio inconcinna.

Emunctoria duplicia.

Nota.

CAPVT II.

QVia itaq; hunc in modum remedio morbus vtitur, neceſſariũ

Morbũ quàm remedium cognoſcere magis intereſt.

videtur eſſe, vt plus operæ in morbo, quàm remedio cognoſcendo ponatur: etenim hucuſque nemo repertus eſt, qui quomodo remedium curationem perficeret, vel quomodo morbus remedio vteretur, oſtendere potuerit. Eſt enim in morbo occulta quædam ſcientia pugnandi, qua ipſe remedio ſic vti illi commodum videtur, non ſecus ac athletas videmus quouis armorum genere commode ex artis ſuæ præſcripto pugnare: atque veluti athleta æger factus armis amplius non vti poteſt, ſic morbus vbi lethalis factus eſt, remedium amplius ad curationem non adhibet. Hæc manifeſtum facere puto, contra pſeudomedicorum placita, remedium morbo, non morbum remedio obſequi oportere.

Morbus ipſemet medicus eſt.

Conſtituto itaque eo, quòd morbus ipſemet Medicus ſit, nec quidquam à medico externo requirat, quàm telum (id eſt, remedium) quo contra morbum vtatur, ſequitur medicum externum ſolumodo miniſtrum eſſe, illi magno athletæ arma ſuppeditantem. quod ſi Medicus miniſter ſolum eſt, non poteſt non pharmacaria officina antrum eſſe, in quo arma illa à Cyclopibus cudantur.

Contrarietatis indicatio impugnatur.

Quapropter decet, vt medicus reiecta poſthac ſua phantaſia, conſideret non quid ſuo ſtolido capiti videatur, ſed quid maximè ad faciendam curationem deſyderet natura: namq; ſæpe in calido morbo frigidum remedium reſpuit, quod certè omnibus modis adhibendum Medicus ex ſuis ſpeculationibus conſuleret. verùm vbi ille naturam in conſilium aduocauerit, mox ſentiet vanum eſſe calidum frigido, & frigidum calido, contrarium ſcilicet ſuo contrario curari.

Specificorum neceſsitas.

intelliget etiam ad curationem perficiendam Remedium ſpecificum omnino neceſſarium eſſe. Nõ enim quia copioſa in hydrope aqua abundat, ob id hydragogis purgantibus vtendum fuerit: purgatio namque non naturæ, ſed Medici (inutile ſcilicet) telum eſt. itaque naturæ telum ad pellendum, morbum inquirendum.

CAPVT III.

CVm itaque arma Medici ad ſecandum incommoda ſint (namque non morbi, ſed ſaltem medici ſunt) ſequitur non mediocriter peccari, ſi quis purgatione vtatur: perinde enim eſt, ſi medici non naturæ armis vtaris, ac ſi pumilionem giganti quis in pugna vel lucta opponat, cùm & robore & armis inuicem pares eſſe nunquam poſsit, paritas autem armorum neceſſaria ſit.

Medicina mechanica.

Adhæc mechanicum hoc eſt in morbis, qui in magnitudine ſunt (vt verbi cauſa in tympanite) velle putare magnitudine imminuta morbum curari. Videtur quidem à philoſophia alienum non eſſe, vt ſi corpus ægri duo centenaria appendens, quod aliâs vnum appendit, ſic imminuitur, vt ad vnum redeat: etenim vnum centenarium pondus corporis aliud morbi eſſe intelligitur. Veruntamen longè ſecus ſeſe res habet: ſi enim hodie octo vel nouem libras de morbo adimas

(namq;

(námq; totum morbum vna vice aufferri impoſsibile eſt) cras totidem, vel duplo plus habebis. Similitudinibus his, omnium veterum dogmatum cyclopicam ruditatem delineare maluimus: craſſos enim errores craſsis argumentis exploſiſſe ſatis eſt? Quis non hanc medicinam rideat & deteſtetur, qua decem diebus centum libras auferri, vndecimo præmium rectè peti perſuaſum hominibus eſt? ſcilicet vndecimo die vel iterum morbus centenarium appendit, vel æger in cœmiterium euolauit, cuius incommodi cauſa eſt, quod morbum ſuo telo priuaſti.

Cur ſimilitudinibus vtatur.

CAPVT IIII.

INſuper & in curatione vitalium facultatum robur vnicè conſiderandum erit: namq; cordis actio ad omnium morborum expulſionem principali fungitur authoritate. proinde alter iterum error hic ſe prodit, quem committitis, dum in curatione per emunctoria materiam extrahere volentes, ipſam neceſſariò intrò ad cor compellitis, ipſo corde à ſe pellente, ſicq; vos quas promouere debebatis, cordis vires ipſimet oppugnatis. Eſt enim ea cordis natura, vt morborum emunctoria quàm longiſsimè à ſe conſtituat. Si itaq; à corde ad exteriores locuſtas morbi pelluntur, quid quæſo ſibi vult, quòd à ſuperficie ad centrum vos materiam veſtris catharticis deducitis? Eſto ſanè ita, concedatur vobis morbi cauſam purgando extra corpus pelli, an ob id perfectam curationem factam eſſe quis dicat? minimè verò: namq; nulla vnquam hominum memoria obſeruatum eſt, ſolius purgantis medicamenti vſu perfectè aliquem morbum curatum fuiſſe. Accedit ad hoc, quòd ſi morbifica aliqua materia à ſuperficie ad cor deducitur, non ſolum non morbus prior non curatur, ſed etiam alius de nouo generatur. Quin ipſimet fatemini, illam materiam quam vos peccantem appellatis, & quæ in locuſtis recondita iacet, non ſine noxa eſſe, ſed morbi cauſam rectè dici. ſi itaque iam illam vos materiam ad ventriculum perducatis, an aliquod operepræcium vos feciſſe cogitabitis, ſcilicet tum res bene geſta eſt, vbi ex manus dolore ventriculi morbus cōfectus eſt: quis quæſo ignorat ventriculi quàm Locuſtarum affectus periculoſiores eſſe? Herpetis materiam dic quæſo an facilius in crure vel ventriculo feras? Sed ſcio, reſpondebis hic nonin ventriculo conſiſtere, verum extra corpus elabi. dignum ſanè medico reſponſum, quaſi non æqua ratione, ac multò facilius per cruris anatomiam hoc præſtari potuiſſet: vt interim taceam in inteſtinis herpetem mordacem confici. Hoc ergo exempli cauſa adferre placuit, vt intelligeretis, quamuis medicinam ſic comparandam eſſe, vt à corde, non ad cor morbificam materiā trahat: quod fiet, ſi cuiuſuis morbi ac membri Anatomia accuratius obſeruetur.

Vitium robur in curatione ſpectandum.

A corde ad locuſtas morbi pelluntur.

Herpes à crure ad ventriculum non rectè traducitur.

CAPVT V.

Cordis ſpecifica vis.

QVia ergo Medicina in corde conſtitui debet, atq; per cor expelli, ſequitur ipſam cum corde quadam ſubſtantiæ ſimilitudine concordare debere. Eſt autem cordis ea ſpecifica vis, vt quemuis morbum emunctorio ſuo tribuat, quod ſi præſtare ob imminutas vires nequeat, quantum periculi immineat nemo eſt qui neſciat: neceſſario namque morbi excitantur, cùm morbi aliud non ſint, quàm quidam affectus cordis naturę aduerſantes, qui priora emunctoria dereliquerunt. Si ergo contingat iamdicta de cauſa aliquem morbum ſuo emunctorio relicto, aliud quærere, dubitandum omnino non erit, quin illud pro vero Emunctorio aſſumi vtile ſit. Sin aliâs hoc accidat, omnino ad proprium emunctorium reduci morbum oportet: hinc enim euenit, quòd in febribus affectis ventriculo vel inteſtinis, nihil cathartica proficiant: nimirum quia inteſtina febrium proprium emunctorium non ſunt. itaque ſi quis illud obſeruet, facile etiam ſine purgantium vſu leui remedio febrem percurabit. Sin forſan caſu accidat, purgantia conferre illud certè non medicamento, ſed viribus cordis, quæ quaquauerſum agunt ac pellunt, adſcribendum erit. Quæ hactenus generaliter diximus, eò pertinent, vt intelligatis, in curatione Luxus Venerei ſimili modo Remedia perquirenda eſſe, vt & facultates vitales adiuuent, & morbum ad ſuum naturale emunctorium dirigant: ſunt enim omnium corporum duplicia emunctoria: naturalia ſcilicet, & præternaturalia. Naturalia quidem rarò in morbis vſurpantur, cùm ſolummodo quotidianis excrementorum egeſtionibus deſtinata ſint. veruntamen vbi ea fortè obſtruuntur, ſi illa obſtructio liberetur, & ad curationem & ad præcautionem non mediocrè commodum præſtabitur. Præternaturalia verò Emunctoria vt & ipſorum morbi naturæ aduerſantur, in morborum tamen arbore inueniuntur: namque ſi naturale eſt morbos fieri, naturalia quoq; emunctoria ſunt: ſin minus, contrà.

Emunctorijs mutatis quid agendum.

Emunctoria duplicia.

CAPVT VI.

QVod ſi radices & non locuſtæ in emunctoria abirent, quemadmodum hic in Luxu fieri apparet, vbi in Anatomia Oſei morbus figitur, conſentaneum eſſe videtur, vt illic curationem auſpicemur, quo nimirum radix mali ante omnia expurgata habeatur: namq; donec in radice ſuccus vitioſus eſt, eouſque vitioſo alimento rami nutriuntur. Si itaque radicem prius aggredi oportet, Emunctorium autem primo loco expurgandum, conſequens eſt, radicem cum Emunctorio idem eſſe: neq; tamen putandum eſt per radicem materiam peccantem ſeu cauſam morbi expelli poſſe: nam que ſola materia in qua illac fertur. Proinde non eſt vt ſperet medicus vllum remedium prodeſſe poſſe, niſi etiam Sperma ipſum ad ſimile

Radix & Emunctorium idem eſt.

ſimile Emunctorium perducatur. Quod fiet ſi ea vſurpentur quæ Oſei vires roborare, ipſumq; ad expulſionem irritare poſſunt. caue tamen putes Luxum morbi hoc præſtare poſſe, cùm illum prius auferre oporteat, quo luxus Oſei in ſuam operationem progredi queat: fiet autem hoc, ſi vitales facultates etiam ei conſentiant: conſentiunt autem non niſi cor ſentiat nullam in generationis partibus affectionem præter naturam ineſſe. Eſt inſuper hoc medicorum vulgo in more poſitum, vt materias morbificas digerant, quod opus Maturationem quàm mollificationem dixeris rectius: namque ea quæ natura ad maturitatem perducit, rectè quoq; ab arte maurari dicuntur, ſi & artis & naturæ idem ſit finis. Si ergo naturam contingat aliquid maturare, tunc manifeſtum eſt hoc non per ea fieri, quæ materiam peccantem maturant, ſed per ea potius, quæ eandem maturant. cuius rei exemplum ſunto Verrucæ maiores: in his etenim curandis ſi materiam peccantem digerentibus aggrediaris, fruſtra laboraueris: at ſi id vnde illa materia defluxit oppugnes digerendo, iã morbũ curare aggreſſus es. Simili ergo ratione hoc in affectu in Oſeo illud digerere attentabimus, quod luxus cauſa exiſtit, idq; in ſua propria regione: neq; enim vt genitalia cures, ventriculum vel viſcera ob id male affici operepræcium eſt.

Oſei roboratio quibus fiat.

Naturalis maturatio.

Digeſtio in Oſeo.

CAPVT VII.

CVm in explicandis Elementorum qualitatibus vulgares Medici mirifice inſaniant, libet in præſentiarum ſecretiora quædã artis medicæ dogmata paulò altius repetere. Quòd elementorum qualitates manifeſtas quidam dicunt, hoc vanum eſt, cùm qualitates omnes ab occulto proficiſcantur, neq; ſic gradibus certis diſtingui poſsint, quemadmodum pſeudophiloſophis nonnullis perſuaſum eſt. atq; ſane magnis erroribus Medicam artem implicauit dogma iſtud. Primò enim Elementa in ſuis corporibus abſcondita latere: dein vnicum perpetuo ſuæ qualitatis gradum ſeruare, quę ceu indubitata omnes aſſumunt, hoc dogmate conuelluntur. Inſuper quod guſtus iudicio primarum qualitatum cenſuram ſubijciunt, quàm ſit friuolum ij iudicent, qui ſciunt calidum, frigidum, humidum, ſiccum, eodem gradu conſiſtentia, neq; excedere, neq; excedi. Itaq; quod vel odore, vel guſtu dijudicatur, hoc ſolummodo Sal eſt, non autem Elementum. Error itaque in hoc vertitur, quòd hactenus non Elementorum corpora, in quibus illa qualitatum acuitas latet, ſed ſaltem Salia dijudicata fuerunt. Quem nos errorem ea de cauſa detegere voluimus, vt teſtatum faceremus, Elementari ac perfecta natura Luxum curandum eſſe, quæ ſi ad curationem adhibenda eſt, vt certè adhibendam eſſe omnes ſciunt, haud immeritò illum errorem, quo pro Elementorum naturis Salia hactenus vſur

Qualitates elementorum ſunt occultæ.

Guſtus iudicium quale.

pata

Sal non ipſum elementũ, cal. frig. hum. ſiccat.

pata ſunt, exploſimus. Itaq; vt genuinum Elementum Luxum expellens depromamus, inſpiciamus Flammulam, Piper, Camphoram &c. quorum priorum duo non ratione elementi, ſed ſalis calefaciunt, poſterius frigefacit: ſic & Acori ſiccitas, non Elementi eſt, ſed potius Salis. ſic inquam Nenuphar Salis, non Elementi ſui virtute humectat. quapropter deinceps à minerali iſta vulgò vſitata curatione abſtinentes, Elementarem vſurpemus: decet namq; elementaribus morbis elementaria, mineralibus mineralia remedia adhiberi.

Qualis morbus, tale remedium.

CAPVT VIII.

Quemadmodum videmus ignem omnia quæcunq; intra ſui ambitus circumferentiam conſiſtunt, expurgare, ac conſumere. vt verbi cauſa: aërem, in quo ignis ardet, ſic mundificari cernimus, vt ſi poſsibile eſſet, ipſum aliquo loco concludi, vt nulla deinceps inquinamenta externa reciperet, penitus ab omni corruptione liber haberetur. Vel aurum per ignem mundificatum intueamur, hoc ſcilicet ſic mundum, purum, putumq; eſt, vt quæcunq; in illius liquidum ſepeliuntur, nullam vnquam putredinis noxam ſubeant. Actio ignis quam hiſce exemplis delineauimus, ſimilis quoque in Medicamentis Elementaribus, de quibus iamiam locuti ſumus, ineſt: illa autem Elementi natura inuiſibilis eſt, ac inſenſibilis, naturam tamen ignis non ſecus ac Balſamus participans, cuius tanta à ſuo interno igne puritas eſt, vt nihil ab igne ad eius ſimilitudinem mundificari queat. Huiuſmodi ergo ignis quemadmodum non ſentitur in Balſamo, eius tamen actione ignea manifeſtiſsima exiſtente: ſic quoque in Luxu curandum, vt ille ignis qui Balſamo illam puritatem & incorruptibilitatem largitur, Venereo corpori imprimatur ac implantetur. Ab huius namq; ignis actione Luxus domatur (non ſecus ac ex Ligno carbonem, ex hoc cinerem, ex hoc iterum diaphanum vitrum ab igne fieri videmus) Venere nimirum in fixum, purum, ac mundum corpus redacta. Obſeruandum inſuper, morbos hoſce ab igne hoc abſumi, non ſecus ac pabulum ligneum ab igne vulgari, ſcilicet quia eius vehemẽti actioni reſiſtere nequeunt. Iſtam tamen curationem nunquam ſali rectè acceptam referes, cùm Sal non niſi palliatas curationes faciat: non ſecus enim ac Sal vulgaris carnes à putredine tutas ſeruat, ſic Medicamentarius morbos in corpore latentes obſcurat, ac inſenſibiles efficit.

Aër & aurum ab igne purgantur.

Ignis Medicamentorum actionis opifex.

Luxus vt per ignem curetur

Sal quales curationes faciat

CAPVT IX.

Verùm quemadmodum ſal carnis putredinem quidem ad tempus arcet, ab ea tandem euincitur: ſic curationes illæ à Sale Medicamentario factæ, tandem iterum à morbis ſeparantur. Atqui cùm non Philoſophicè, ſed Medicè morbi curentur, hoc eſt, perfe-

ctæ cu-

ctæ curationes fieri debeant, non ſecus ac ignis ac aquæ actiones perfectæ ſunt. quis ferat Medicam artem inanibus philoſophorum deliramentis ſic miſerè conſpurcari? Quis aquam quæſo coagulauit, vt ex ea lapis fieret? an non ipſummet Elementum? an non ergo perfectæ actiones Elementis tribuuntur rectè? (perfecta autem opera dico, quæ reciprocare non poſſunt: vt carbo non iterum lignum fit, nec cinis carbo: imperfecta quæ reciprocationem admittunt, vt putredo ſalem euincens, &c. Tales ergo (perfectæ ſcilicet) in Medicina quoqꝫ actiones inſtitui debent, quod fiet ſi Balſami exemplo, puriſsimam Elementarem medicinam adhibuerimus, quã non in Balſamo ſolum, ſed in infinitis quoqꝫ alijs corporibus cernere licet. De ſimplicium quidem materia magni paſsim extant deſcripti codices, in quibus tamen euoluendis nemo adhuc tantos progreſſus fecit, vt intelligeret pro Sale Elementum vſurpandum, ac Salitam illam Medicinam repudiandam eſſe. Natura certè ipſamet multis modis horum ſcriptorum cæcitatem arguere videtur: namque cùm ipſi naturas rerum deſcribere ſe profiteantur, illud quod maximè naturæ nomen meretur, non intelligunt quidem, nedum vt ſcribant: quis enim illorum vnquam prodidit Adamantis duriciei, Saphyri incorruptibilitatis, vel mundiciei Monocerotis cauſam? Verùm quomodo iſta intelligerent, cùm ne ſalis quidem naturam perſpectam habeant: tam craſſa enim ipſorum philoſophia, vt ſi bos ſalem lingens loqui poſſet, Salis naturam melius quàm illi explicaturus eſſet.

Elemẽtis ſunt perfectæ actiones tribuendę.

Naturas rerũ antiqui nullas deſcripſere.

CAPVT X.

ITaque omnino cauete, ne iuxta qualitates morbos iudicetis, vt ſcilicet hunc vel alium calidum vel frigidum appellandum cenſeatis: morbi enim hoc iudicium omnino reſpuunt, cùm omnes ex æquo ab igne conſumantur. atque veluti ignis vulgaris omnia terræ naſcentia abſumit, ſic Medicinam omnes in vniuerſum morbos qui ex corpore prodeunt, ceu ignem quendam depaſcere putandũ eſt. Ipſa namqꝫ Emunctorium cuiuſqꝫ morbi quærere & inuenire poteſt. atque veluti ignis cum pabulo abſumpto euaneſcit, ſic & remedium poſt factam curationem ſuum emunctorium iterum claudit, atque materiam educit, vt qua morbus ex corpore expulſus ſit, nequeas ſenſu perſcrutari. Proinde craſſa hæc medendi ratio eſt, cùm materia peccans corporaliter educitur: quomodo enim morbus qui corpus non eſt, corporaliter curari poſſet? Primaria ergo hæc indicatio eſt, vt curatio morbo ſimilis ſit, hoc eſt, cùm Venus ſolùm tinctura ſit, non autem vt corpus vel materia ſubſtantialis, ſed inſenſibiliter in corpore conſiſtat, vt ea inſenſibiliter, neqꝫ corporaliter è corpore expellatur: namqꝫ quod in corpore corporaliter non conſiſtit, illud incorporaliter quo educi debet. Atque hoc

Medicamenti actio qualis eſſe debeat.

Venus eſt tinctura, non corpus.

non

nõ ſolum in Venereis morbis, ſed in vniuerſum in omnibus Firmamentalibus impreſsionibus locum habet: quod non animaduertentes veteres medici, dum Salem pro vero Elemento vſurpant, ac

Mineralis natura pondus auget.

vnicam mineralem naturam (quæ corporalis cùm ſit, pondus quoque augere poteſt) ſpectantes, infinitis ſeſe erroribus implicarunt. Diſtinguenda ergo elementaris natura à minerali fuerit, vt hanc pondus augere, illam imminuere, & purificare dicamus. Namq; ex minerali cambucca, Bubones, Strumæ, Scyrrhi, & his ſimilia fiunt, Elementari nihil horum generante. itaque etſi ab antiquis iſta diſtinctio annotata non inueniatur, nihilominus tamen ſi obſeruetur, multarum difficultatum inuolucris ſe facile quis extricabit.

CAPVT XI.

OBſeruandum deinceps eſt, cœleſtem illam corporis partem (quæ vna ex quatuor corpus conſtituentibus ſuprà numeratum eſt) huic igni ſubiectam eſſe, ſic tamen, vt illi totum corpus implicatum, & commixtum ſit: namq; cœleſtis partis corruptio ex ſeſemetipſa fit, & in eandem denuò reducitur.

Quæ ex cœlo ſunt, ſenſuum iudicium non effugiunt.

Iam autem Elementum hoc non ſolius cœli eſt, cùm reconditum & inſenſibile ſit, ea autem quæ ex cœlo veniunt, ferè ſenſibilia ſunt, quod fulminis exemplo intelligere potes. Adhæc ſciendum, hanc operationem ſic comparatam eſſe, vt vnà cum ſuis Emunctorijs penitus abſcondita ſit, ſemperq; ad firmamentalem partem, cùm in elementaribus nil proficiat, referendam eſſe. Quin & hoc non ignorandum, motum morborum quandoq; interrumpi, non tamen penitus aboleri, non ſecus ac diurnum motum ab annuo, hyemali ſcilicet & æſtiuo motu alterationem quandam ſubire videmus: nemo tamen interim eſt, qui non diem in æſtate æquè ac in hyeme eſſe dicat, vel qui non alium motum æſtatis quàm hyemis eſſe velit: neq; enim dies ab æſtate

Dies & nox vnde.

vel hyeme efficitur, ſed quod diem efficit vel noctem, illud motus eſt: atq; quod hyemem vel æſtatem facit, itidem motus eſt. Quod ſi ergo motus morborum hunc in modum mutuo tranſponantur, vel implicentur, vnum poſt alium conſiderabis: ſi enim in Febrili Paroxiſmo & calorem & frigus inſpicias, magnis te difficultatibus implicabis, itaq; alterutrum priore loco expendes, quod ſi feceris, cuiuſuis morbi vnicam Elementarem qualitatem eſſe animaduertes, reliqua verò omnia quæ in eo apparent, ſymptomatum in claſſe habenda. Motus iſte, quia per eum Firmamentalis corporis pars actionem ſuam perficere videtur, perpetuò in corpore conſiſtit. quod ſi quandoq; pręter conſuetudinem manifeſtior appareat,

Motus firmamentales vt conſiderentur

non eſt vt mali quippiam metuas: nil enim periculi ſubeſt, ſi à morbi natura vel eſſentia non digrediaris. Itaq; ſcias errare te, ſi in motibus firmamentalibus iuxta calida & frigida mutuò pellere coneris.

neris. Quare niſi Aſtronomus ſis, ab iſtis morbis curandis abſtinebis: neq; enim vulgatam illam complexionum partitionem admittunt.

CAPVT XII.

SI itaq; quemadmodum in hæc inferiora Sol agit, nos quoque in medicina agere decet. Sciendum erit in homine duplicem motum ineſſe, lethalem ſcilicet & non lethalem: hic ex eo eſt, quod Elementorum mutationes ſubit (atque hinc Microcoſmus dicitur) atqui vbi is Elemẽtorum curſum anteuerterit, tum lethalis euadit, vt iam duos motus in homine eſſe manifeſtiſsimum ſit: vnum cùm iuxta Elementorum mutationes alteratur: alterum cùm caſu quodam ille motus interrumpitur. Exempli itaq; cauſa Luxum nobis proponamus, in quo elementari motu relicto, corruptibile corpus, quod inuiſibile tamen ſit, aſſumitur. illud autem ſic cognoſcendum eſt, vt ſciamus nullum illi motum peculiarem eſſe, cùm prædeſtinationi ſubiectum non ſit: namq; hæc illius æſtas eſt, quòd homo integra ſanitate fruitur. Sanitas autem hæc non à motu quatuor elementorum eſt, ſed à motu illo exteriore, conſequenti autem tempore cùm ſanitatis Caniculares, Autumnus ac hyems ingruunt, tum modò hoc, modò illud corrumpi in corpore incipit, non ſecus ac autumno aduentante, pira, poma, nuces, mox etiam vuas decidere videmus. hunc ergo in modum corrupta hominis ſanitate, vt in anni temporibus hyems multis moleſtijs terræ naſcentia afficit, ſic paulatim in homine primum Saturni malignitas, mox Lunæ motus noua ſubinde incommoda machinantur, quæ non niſi eiuſdem motus æſtate curari, vel obliterari poſſunt.

Microcoſmus cur dicatur homo.

Sanitatis Caniculares & autumnus.

CAPVT XIII.

QVemadmodum ergo dictum iam eſt, ſi quid proficere remedium oporteat, neceſſarium erit illud ſub certa forma exhiberi, ſic nimirum, vt ipſa forma morbum ex hyeme per ver ad ſuam æſtatem deducat, non ſecus ac Solem cernimus omnium terræ naſcentium ortus, augmenti, ac perfectionis tempora diſtinguere. quod certè medico perito difficile non erit, ſi ipſe conſideret, quemadmodum omnia quæ in exteriore mundo ſunt, in homine quoq; conſtituta & comparata ſient, attamen nec ex Auicennæ vel Auerrois Medicina, vel Platonis, Ariſtotelis ac Tirtinij Theophraſti philoſophia iſta te addiſcere poſſe cogites, cùm iſti non cultores, ſed obſcuratores philoſophiæ & medicinæ rectius dicantur, vt Plinij interim ac Arabum mentionem nullam faciam. Quod ſi ergo non ex horum authorum putidis ſcriptis, ſed ex ipſa rerum natura iſta addiſcenda ſunt, oportebit, vt quemadmodum Thymi ac eius terræ ex qua naſcitur, tum apum ac mellificij naturam is qui de

Forma in remedio neceſſaria.

Medici ac Philoſophi veteres accuſantur

Simile.

melle commentatur, cognitam habet: ſic ſi de Morbis loquamur, ſimilem cognitionem eſſe, nimirum vt ſciamus in corpore quædam dulcia ineſſe, quibus alia membra (vt apes ex thymi rore) nutriantur: uamq; nihil ęquè inter eſculenta ac poculenta corpus alere poteſt, ac ſuccus iſte dulcis ab ipſo met corpore generatus. cùm autem de nutritione loquor, nutritionem vitalium ſpirituum intelligi volo. Si ergo hunc in modum non ab externis, ſed intrinſecus vitales ſpiritus nutriri neceſſe ſit, mirum non eſt, tot atque tantos morbos vulgaribus medicis incognitos in corpore exiſtere, quorum cauſas impoſsibile ſit ex medicorum ſcriptis depromere: quomodo enim illinc diſcas, quę illi met ignorant? vt iam luce meridiana clarius ſit, illos non authores, ſed Impoſtores Medicinæ eſſe.

Vitales ſpiritus intus nutriuntur.

CAPVT XIIII.

VT autem tandem remedij formam explicem, cùm hactenus à tam paucis intellecta ſit. Scitote Luxum nullam curationem requirere, quàm curationem Mummiæ, in qua ipſe conſiſtit: namque corruptio corporis Mummiæ quoque alterationem neceſſario efficit. Si itaq; Mummiam illam medicinam eſſe dico, hoc ſic intelligendum eſt, quod corpus, quia ex illa Mummia nutritur, nō poſsit ſanum eſſe, ſi ſuo nutrimento deſtituatur, ſed neceſſariò in ægritudinem incidere. Quid enim prodeſſet, ſi omnes totius mundi medicinas per Archeum in vnicum Arcanum reduxiſſem, nec interim corpori ſuum debitum alimentum ſuppeditarem? quid Venus plus conqueritur, quàm defectum ſui alimenti? Itaque quemadmodum diximus flores in corpore naſci, qui vitales ſpiritus nutriant: ſic omnino neceſſarium eſſe putandum eſt, vt fructus in corpore generentur, qui Spiritui Sanitatis ſuam alimoniam præſtant: talis autem fructus Mummia exiſtit. Proinde ſi in Lacerto vel Muſculo Eſthiomenum vlcus fieret, nec fames ſanitatis illic eſſet, vel ſi fame laboraret, alimento tamē deſtitueretur. quomodo quęſo poſsibile eſſet curatione fieri? Sed Conſolidam forſan vel Serpentinam ob id quòd curationem adiuuare videntur, illud nutrimentum eſſe putauerit quiſpiam, ſed reuera non ſunt: nihil enim præter hanc Mummiam hoc modo nutrire poteſt, & conſolida ac ſerpentina hîc non ſecus habent, ac ventus qui puluere tectum frumentum oculis rurſum ſubijcit, vt eos ſuauiter afficiat. Eſthiomeni itaque hoc exemplo puto vltimum theorema noſtrum manifeſtum factum eſſe. itaque iam tandem Theoriam Morbi Luxalis ſeu Venerei concludamus, nil morati pſeudophiloſophorum ac Medicorum nugas & conuitia.

CuratioMummiæ.

Mummia nutrit ſpiritum ſanitatis.

Conſolida quatenus Eſthiomeno conferat.

FINIS LIBRI TERTII DE CAVSIS
& origine luis Gallicæ.

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE MORBI Gallici, Liber IIII.

CAPVT I.

COmpoſitionem remediorum deinceps explicaturus ſum: erroribus enim, qui in morborum cognitione committuntur, expoſitis, non inconueniens eſt, eos etiam qui in remediorum compoſitione frequenter accidunt, detegi. Quia autem non poſſunt non antiquorum dogmata, vbi recepta in aliquod opus fuerint, magnã ruinam trahere, propoſitum mihi eſt, omnes antiquorum canones, ac Pharmacopœorum deſcriptiones repudiare, ne forſan noſtro operi notam inurant: licet enim videantur ſpeciem quandam bonitatis præſeferre, tamen moneo, ne plus ex illis ſperetis, quàm ſibi quis ex ſplendore ſolis in hyeme, caloris, polliceri poſsit.

Ab antiquorum opinionibus cauendũ.

Quoduis itaque corpus medicamentoſum, quod nos remedij nomine iam afficimus, non ſecus ac reliqua terrænaſcentia corpus quoddam eſt, ex terra prognatum. atque quemadmodum ſemen ſeu frumentum eſui nondum eſt aptum, neq; à corpore niſi iam perfectum appetitur: ſic medicamentum niſi quandam præparationem ſubierit, vſui nondum aptum eſt. Iterum veluti terra vim inſitam obtinet, qua ex grano ſpicam producit: ſic homini tributum eſt, vt vltimum naturæ pro primo vſurpare artis beneficio queat, hoc eſt, vt ex crudo quod natura reſpuit, ſpicam, id eſt præparatum remedium efficiat. Scitote ergo cruda remedia exhibenda non eſſe, quod agreſtæ exemplo intelligere facile poteſtis: ea enim vt maximè ventriculum impleat, ac famem quodammodo reſtinguat, quia tamen cruda eſt, non poteſt aptum naturæ alimentum eſſe vel dici: namq; in appetitu naturæ non ventriculi morbus conſiſtit. itaq; medicamentum non ad ſaturitatem, ſed ad naturæ voluptatem exhibentes quidem feliciſsimè ægros ſanitati reſtituerunt. Proinde iam deinceps de Medicamentorum compoſitione ſic diſſeremus, vt manifeſtum euadat, quemadmodum remedia componenda ſint, vt ea morbus ſic recipiat, ceu famelicus ſeu ſitibundus potum vel eſcam, quæ rectè nutriant, non ſaltem ventriculum impleant ac diſtendant: namq; huiuſmodi veterum compoſitiones fuêre, quas ob id non immeritò ceu inutiles repudiamus. Perinde enim ipſorum medicamenta habent, quaſi quis raporum eſu ſatur, corpori tamen nutrimentũ nõ præſtaret, ſed per Monocolon illas denuo excerneret.

Cruda remedia non vſurpanda.

CAPVT II.

TAlis ergo veſter exhibendi modus eſt, qualis ea quæ per rapas vel agreſtum fit nutritio, quam repletionem quàm nutritionē dicere rectius fuerit: putant enim ægri ſe ſanos eſſe, cùm non ſint, haud ſecus ac rapis repleti ſe famem compeſcuiſſe exiſtimant, cùm ventriculum ſolum repleuerint:namque nutrimenta hæc Narcoticam cæteris membris imprimunt diſpoſitionem,vt ſcilicet ipſorum attractio ſeu appetitus conquieſcāt:ſic etiam vulgaria remedia quæ adhibentur, Narcotica ſunt, proindeq́ hoc ſolum efficiunt, vt ad tempus hoſtis ſanitatis in nobis obdormiſcat. Narcoticam ergo illam vim an non meritò ego incuſem? cùm ex illa Diatheſi membris & nutrimenta & remedia ſubtrahantur. adhæc impeditur, ne corpus cœlo ſubijciatur: nihil enim in corpore dormire decet, vbi aliqua corruptio inciderit,ſed omnia euigilare oportet,ad recuperandum id quod abſumptum fuerat. In hunc ergo modum de remediorum compoſitione differentem me omnes vt intelligatis volo: namq; donec impurum,ventoſum,incoctumq́; corpus eſſentię medicamenti iunctum permanſerit, non poteſt non, ſi ipſum corpori adhibeatur, ſtupefactiuam ſuam vim, quæ eſſenſificato iuncta eſt, demonſtrare:quod ſi fiat, neceſſarium eſt nouum morbum generari.quod non animaduertentes ij qui de Febribus ſcripſerunt,tranſmutationis huius quæ fit per haſce agreſtoſas curationes, non meminerunt:namq; hæ curationes Diatheſin morborum immutant, non ſecus ac ex Oſtrutio Angelicam,ex Libiſtico Angelicam Laudinam(agente nimirum Narcotico Elementato)transplantari cernimus.

Narcotica vis nutrimentorum.

Agreſtoſæ curationes.

CAPVT III.

CVm itaque cruda remedia, ac alimenta Narcoticam vim participare demonſtratum ſit, conſentaneum eſt, Medicamenta ſic præparanda eſſe, vt famis illius,quæ in ægrorum corporibus ineſt, optatum alimentum,non autem ſtupefactiuum venenum euadant: quod efficiemus, ſi Narcoticam illam vim à Medicamentoſa ſeparauerimus. Namq; velut videmus omnia terræ naſcentia in medici vſus venire,ac à terra, quantum in ſe eſt,perfectè produci: ſic idem illud argumentum eſt. ex quo medicus colligere debet, ſibi id muneris incumbere,vt quod natura perficere incepit,ipſe abſoluat penitus: nam quæ natura ceu perfecta relinquit, ea rudimenta modò artis ſunt. Sic enim Medicum inſtructum eſſe decet,vt ex radice ſtolonem,ex hoc florem, ex flore ſemen, ſui corporis quod præ manibus habet,producere poſsit:omnino enim artem naturam vt ſequatur,neceſſe eſt. Iterum veluti hyeme hortos non flores,terram non fructus producere videmus, ſcimus tamen futuro vere florem, æſtate futura fructum abundè naſciturum: ſic medicum remedium

Separatio Narcoticæ facultatis à Medicamentoſa.

ſeu

ſeu medicamentum aliquod intuens, intelligat ſe æſtatem eſſe, itaq; ex illo fructum aliquem producere debere. Namq; etſi aurum habeas, magnasq; illi virtutes inſitas eſſe intelligas, nil tamen adhuc eo proficies, niſi in Arbore Medicinæ ipſum regeneratum ſit. itaque quemadmodum Archeus in terra coquit: ſic in arte Medicus alter Archeus eſſe debet, vt quod ad opus naturale perducit mundi maioris Archeus in ſua arbore, hoc idem in minori mundo Medicus artificiale opus deducat. Scilicet Aurum ſemen eſto, tu augmentatrix Archei virtus ſis, Athanar autem pro terra habeatur, & intelliges ex hac Analogia, quid ars naturam intuens efficere queat.

Arbor Medicinæ.

CAPVT IIII.

Niuis quoque exemplum doctrinæ gratia aſſumamus, Natura quopacto ipſam producat, dijdicantes. primum itaq; nec forma, nec ſubſtantia, nec corpus, nec calor, neq; denique complexio adeſt, generatur tamen Firmamento niuis ſemine exiſtente: ex firmamento enim nix formam, ſubſtantiam, corpus, colorem ac complexionem ſortitur, non ſecus ac ex terra Pinus. Itaque in hunc etiam modum Medicamenta ex ſua forma in perfectiſsimam formam exaltanda erunt: in omnibus namque creatis corporibus Archeus quidam ineſt, qui ea ad perfectiſsimam formam euehere conatur. quare non ſecus ac in Elementis Archeus ineſt, & in Elementatis perpetua ad nouas generationes alteratio: ſic in Medicamentorum ac hominum corporibus nunquam quieſcentem Archeicam vim ineſſe putandum eſt. Quod dum multis retrò ſeculis à nemine qui in re Medica excelleret obſeruatum eſt, accidit vt Microcoſmi ſanitate corrupta, noui ſubinde morbi exorirentur. Exemplo autem niuis in eum finem vſi ſumus, vt oſtenderemus Medicamentorum vim ad ſummum euehendam eſſe, quemadmodum & niuem Solis calori ſummè aduerſari conſpicimus: namq; ſic comparatas medicinas eſſe oportet, vt quàm nō metuendum eſt Criſtolinam ſtellam non congelari, vel ignem non vrere, tam certus ſis medicamentum ad euincendum morbum ſufficiens eſſe. Niſi enim complexio perfecta ſit, Elementatū eſſe nequit, & vbi elementatū non eſt, ibi nec Elementum, quod ad morbi curationem ſufficiens ſit. Ex his manifeſtum quoq; euadit, quamobrem prioribus capitibus Narcotica improbauerimus remedia: nimirum quia ipſa vitæ noſtræ dies decurtant, dum ſtupefaciendo ſanitatem, quam nobis Cœlum, Chaos, & duo inferiora Elementa conceſſerant, corrumpunt.

Firmamentū eſt ſemen niuis

Archeica in homine vis.

Criſtolina ſtella.

CAPVT V.

Quis non autem tantam artem ambiret, vel quis eam non omnibus modis expetendam eſſe putet, qua omnia quæ in maio-

re mundo Archeus efficit, nos quoq; in noſtris corporibus uel in ipſis remedijs efficere poſsumus? Itaque quemadmodum videmus Solem omnia quæ in hoc ſunt aſpectabili mundo, ſuo ſplendore illuminare ac fouere, ſic & nos Medicinam quandam vniuerſalem meditemur, quæ ſuis viribus totam corporis molem quaquà verſum illuſtret: atque perinde ac ſolem è medio ſublato perpetua nox foret, nihilq; quod terra produceret, augmentum caperet, omniumq; putredo immineret, Balſamo nimirum creſcentium, qui à Sole fouetur, imminuto, vel corrupto. Sic comparatam medicinam oportet eſſe, vt inſtar diei aduentante, ſomno actionem ſuam perficere queat (nihil enim pondus reſpicere opus eſt) exiſtente ſcilicet intrinſecus Archeo actionum omnium principe, morbiq; hoſte primario. Si itaq; vt Sol, ſic Medicina ſe habere debet, non aliud erit, ſi quis cuiuis morbo particulare remedium adhibendum putet, ac ſi Lunæ vel cæterarum ſtellarum actiones, quæ reſpectu Solis actionum particulares ſunt, omnibus terræ naſcentibus ex ęquo præeſſe putet. Lunę ſplendorem non nullum eſſe haud inficiamur: at quantula quæſo ipſius ad Solis lumen portio exiſtit? haud itaque ſecus particularis medicina ſe habet, ac Noctuæ viſio eſt, quæ ad Lunæ lumen fit quidem, ſed obſcura omnino.

Vniuerſalis medicina.

CAPVT VI.

EXemplo ergo ſolis, qui omnium facultatum ac qualitatum augendi vim obtinet: namque omnibus plantis terræ, metallis aquarum, omni Mannę aëris, omniq; cœli impreſsioni vim viuificam præſtat. veruntamen quemadmodum Solis forma, calor vel ſplendor diuidi nequit, vt alia florum, alia arborum, alia lapidũ &c. ratio Solis fiet: ſic omnino neceſſe eſt Medicinam diuiſam non eſſe, vt ſcilicet hoc remedium huic parti, illud alteri deſtinatum ſit: namque oportet vt quod huic ſalubre eſt, illi quoq;, & quod alteri, huic etiam ſalubre exiſtat. Itaque impoſsibile eſt ſpeculationibus aſſequi, quid in hominis corpore particulare inſit, niſi prius à maioris mundi ſimilitudine argumento deducto, illud homini ineſſe cognouerimus. mundus namque maior verus Medici ac fidus præceptor exiſtit. Atque quàm eſt Medico impoſsibile, ſi terram inſpiciat, quid illa productura ſit, pronunciare, tam etiam arduum eſt ſine maioris mundi contemplatione certi aliquid pronunciare. Itaq; cùm contradictione careat, vires ſolis omnes reliquorum ſyderum virtutes in ſe continere, viciſsim vim attractricem plantis ineſſe, qua illas Solis vires ſibi attrahendo proprias faciant: ſequitur Medicinam noſtram ſic comparatam eſſe debere, vt omnes corporis noſtri vires ac facultates (conſtituta nimirum in ſingulis partibus ac membris attrahente virtute) afficere queat. Hinc manifeſtum euadit

Remedia nulla partibus certis deſtinata.

uadit errore non vacare, ſi particulari aliquo medicamento exhibito quis velit vnam partem roborare, cùm ipſe ignoret, quænam pars roboratione maximè indigeat. Summa ergo dictorum hæc eſt, Sanitatem à Medicina, vt Diem à Sole, non nocturnum ſplendorem à Luna proficiſci debere. Particularia improbantur

CAPVT VII.

QVin & in prima mundi creatione, propoſitum nobis noſtræ medicinę exemplũ fuit. Etenim velut illic luci tenebrę mixtę, ſeparatæ tandem fuêre, vt Lux diei, Luna ac ſtellæ nocti inſeruirẽt. Sic in quouis remedio ſeu medicamento intelligendum, confuſionem quandam lucis ac tenebrarum eſſe, quam Medicum ſeparare oporteat: namq; vniuerſi ſeparationem qui molitus eſt, Creator eandem adhuc conſeruat & gubernat, particularium autem rerum gubernationem Medico commendauit, eiuſq; ſeparationis quam in hiſce corporibus facere deberet, magnam illam illius mundi Idęam propoſuit. Itaq; ſi Medicus ſeparationem moliatur, talem neceſſe eſt mente concipiat, qualem à Deo in Solis lumine creando ſibi propoſitum fuiſſe credibile eſt: nimirum vt ex ſuo corpore per ſeparationem hoc Solem, illud Lunam efficiat, ac conſtituat: namq; etſi Sol à tenebris ſeparatus, tamen non nullam noctis vim quoque exiſtere putandum eſt. Ex quo ſequitur, etſi Sol Medicinæ ſeparetur, tamen in reliquo adhuc corpore aliquid vtile ineſſe, Stupefactionem nimirum, quæ Somno qui à nocte cauſatur, aliqua ex parte reſpondet: etenim perinde ac Stupor ac ſomnus à nocte cauſatus quibuſdam conducit, quibuſdam officit: ſic illa ſtupefactiua corporis medicamenti virtus, vt non omnibus officit, ſic nec omnibus prodeſſe credenda eſt. Atqui propoſitum mihi hîc eſt, non de vſu noctis, ſed de vſu Solis medicamenti diſſerere: nimirum quòd ille vniuerſalis ſit, & nunquam non ad optatum nos finem perducat. Separatio medici. Stupefactio non omnino inutilis.

CAPVT VIII.

DE præparatione ergò huius Solis, cui tantopere contradicunt pſeudomedici, quam tamen per archeum Medici Deus Opt. Max. humano generi largitus eſt, nõ inutile fuerit paulò copioſius diſſerere. Quia ergo Medicus ea virtute à Deo donatus eſt, conſtat ad nullum alium finem ea vtendum eſſe, quàm ad curationis artificium, atq; in hoc opere omnibus modis illi Magiſtrum ſuum, Deum ſcilicet imitandum eſſe. Velut ergo Deus Opt. Max. mundi maioris morbos omnes aboleuit, atq; fecit etiam vt quotannis iam nix, iam flores generentur, quæ niſi Deus ipſorum generationis impedimenta, morbos ſcilicet, pręcaueret, nunquam produci poſſent. Sic medicus minoris huius mundi, hominis dico, quaſi Deus, quo- Deus magiſter medici.

que omnia quæ ad morborum generationem præcauendam pertinebunt, adhibebit, quod faciet facile, ſi conſideret, quemadmodum intra CVTEM, hominis Firmamentum, omnia quæ maiore illo Globo continentur, conſiſtant, atq; à Deo ſeparata ſint, ipſeq; illam ſeparationem imitetur. Atqui maioris illius Globi Deus non ſic in illo omnia curauit ac perfecit, vt nil Medico reliqui faceret: namq; metalla produxit quidem, hominem fecit etiam, atq; hunc Medico

Medici munus.

perficiendum ac curandum: illa metallorum fuſoribus perficienda reliquit. Quamobrem officium medici erit, hominis expurgationi ac mundificationi ſtudere, vt perinde ac aurifices aurum à ſulphure, Antimonio, Arſenico, &c. expurgant: ſic & ea quæ in homine illas ſordes referunt, expurgentur, ac muudificentur.

CAPVT IX.

Quia ergo Medicus ad imaginem Dei agere ac laborare iuſſus eſt, conſtat ipſum non nugacibus rebus, ſed ſecretioribus Magiæ ac Cabalæ ſtudijs operam ſuam locare debere: non enim vt Iureconſultorum vel Phyſicorum ſcientia, ſic & Medicina humanis ſpeculationibus compræhendi poteſt, cùm ipſa ſupra omnes artes admirabilis ac occulta exiſtat: namq; ſic Deus Electos ſuos artibus exornat, vt ne LVMEN quidem Naturale ipſis æquiparari queat. Quod ſi tanta Medici præſtantia atq; ſapientia exiſtit, abſque dubio Stoicorum vel Peripateticorum inanibus fabulis cognoſcendis, ipſum macerari non debere, omnes facile conceſſerint: quid enim eſt, ſi quis ſpeculationibus in arte Medica vti velit? ſcilicet nō

Diſputationes medicæ improbantur

ſecus ac ipſi in vitio quis eſſet? nec diſputationibus lacerari artem decet, cùm diſputatio nil ſit, niſi inanis oſtentatio acuminis rationis humanæ, cui tamen Medicum ſubiectum eſſe omnino negamus: namque medicum non ab ijs qui de natura ex ſuis ſpeculationibus ſcripſerunt, diſcere volumus, ſed potius vt ambulet in via Arcanorum, hoc eſt, vt perinde ac Deus, verbi cauſa, ſenſibile ac excellens frigus in niue creauit: ſic & ipſe re ita poſtulante, poſsit ex ſui medicamenti corpore ſummam frigiditatem extrahere. In hoc enim vera medicina ab illa Sophiſtica differt, quòd verus Medicus ex quouis igne aquam, & viciſsim, efficere queat, ſeparationis nimirum ac tranſmutationis beneficio, nec contentus ſit pipere vel cardomomo calefacere, aut nenuphare vel roſis refrigerare.

CAPVT X.

Diabolus corruptor operū diuinorum.

Semper à prima vſque mundi origine, operum diuinorum corruptor ac hoſtis dæmon fuit: itaque nec Medici dignitati, quæ omnem rationis captum ſuperat, pepercit, ſed omnibus modis vt eam commacularet, conatus eſt, quod cùm in multis alijs, tum in

hoc

hoc etiam maximè præſtitit, cùm hominibus perſuaſiſſet, vt vlteriore inquiſitione omiſſa, quorundam particularium ſcientia contenti eſſent, ſicq; factum eſt, vt Solatrum ſatis frigefacere, Cardamomum abundè calefacere poſſe crederetur: quin & eo rem deduxit, vt perſuaſum homines haberent, ex ſuo capite ſe de cauſis & origine morborum iuxta humorariam illam quaternitatem abunde diſſerere poſſe, ſuosq; oculos cutem penetrare poſſe. Hinc ſcilicet factum eſt, vt Medici omnes mendaces facti, in omnium hominum perniciem inhiarent: atque niſi tanta Dei erga humanum genus bonitas eſſet, omnia ipſorum remedia venena forent præſentiſsma, ſed benigniſs. pater Deus ſubinde à gladio Medici ægros ſuos eripit. Atque tam hi errores radices egerunt, vt metuendum ſit, ne cum tritico lolium abijcere oporteat. ſperare tamen aliquo modo poſſumus, fore, vt aliqui tandem abiecto lolio, ipſis ſint inhiaturi Arcanis, adeoq; ipſum Lumen Naturæ ſuis inuentionibus ſuperaturi. Quod fiet, ſi reiecto corpore remedij ſtupefaciente, ſolam Diaphaneitatem ipſius vſurpandam eſſe intellexerint.

Solatrum. Cardamomum.

Deus ægros è manibus medicorum eripit.

Diaphaneitas medicamentorum.

CAPVT XI.

Itaque cùm natura ſemen Medici generet: namque & medicus ipſe minor natura eſt, conuenit vt veluti in magno mundo, ſic etiam in minore operatio procedat, vt nimirum ipſe ſuimet Archeus exiſtat. Data ergo Medico Mineralia ſunt, non vt illa talia qualia ſunt, permanerent, ſed potius vt creſcerent. quare quemadmodum Anthos à terra ſua, ac Cheiri à ſua petra, ſic & Remedium à ſua terra ſeparari debet, ſcilicet vt hoc primum in ſuum vltimum reduci queat. atque veluti terra primum in vltimum tranſmutat, ipſa in ſe incorrupta manente: ſic & ſeparatio fieri debet, vt ſine corruptione id ex corpore enaſcatur, quod ei ineſt. Scitote ergo, plurima eiuſmodi corpora eſſe, quæ talibus creſcentibus ſeu arcanis dotata ſint, haud ſecus ac in terra plurimas videmus eſſe plantas, quæ ſingulæ proprio & natiuo ſolo gaudeant, quo ſi priuari ipſas contingat, iam ſuæ perfectionis ſpes omnis fruſtranea erit. Atque iterum veluti plurimæ ſpecies plantarum in ſe ipſis diuerſæ quodammodo ſunt: nam pyrorum exempli gratia infinitæ ſpecies ſunt: ſic & Arcana à ſe inuicem multis modis differre putandum eſt. hæc eo nomine à me dicuntur, vt oſtendam aliam eſſe terram Aurum, aliam Saphyrum, aliam Carabem, aliam Antheram, aliam Mannam, &c. quapropter conſtat talem inquirendam terram eſſe, qualis Medicina requiritur. Summum itaq; ſeparationis myſterium in eo ſitum erit, vt terra corrumpatur, atque habilis reddatur, quæ fructum quem ſperas producat: namque ager incultus quid vtilitatis colono præſtare queat? excoli ac corrumpi terram omnino neceſſe eſt, ſi

Medicus eſt minor natura.

Arcana varia ſunt.

eam

eam aptam reddere velimus, vt generet ea quæ nos cupimus ipſam producere. Simili plane ratione inculta terra in manu medici eſt, quam ipſe ſubigere, colere, & præparare debet, vt ex ea quid naſcatur ſimile ipſi Anthos vel Cheyri. Terræ ergo corruptio primum in præparatione eſt. Etſi enim Saphyrus vel Corallus maximis virtutibus excellunt: tamen eæ perfectè ſuas actiones proferre nequeunt, donec artis beneficio purum ab impuro ſeparetur, terræꝗ corruptio procuretur.

Terræ corruptio ſummũ eſt in præparatione.

CAPVT XII.

CVm itaque ſic ad corruptionem cogatur Medicus, veluti & cœlum ſubinde & quotannis nouas molitur corruptiones, vt ſuas impreſsiones niuis, pruinæ, &c. efficiat: vel vt terra ad flores & fructus, aqua ad lapides & metalla producenda cogitur: ſequitur quòd medicus, vbi terram confregerit, iam nil amplius admodum laborare cogatur: etenim ſi terra corrupta ſit, vltrò vires illæ prorumpunt, nec abſconditas ſe eſſe patiuntur amplius. itaque non amplius ſollicitus ſit medicus, quomodo ſemina, flores, fructus, &c. generari procuret, ſinat ſaltem omnia vltrò creſcere, veluti colonus terræ mandatum ſemen non curat amplius. Dum autem terra corrupta nondum eſt, tum Rubinus, Magnes, aliaꝗ corpora ceu lapides hîc iacent, oſtendentes quidem multas in ſe vires reconditas eſſe, quæ tamen nondum ad actionem perficiendam aptæ penitus ſint: etſi enim attractiua vis in magnete aliqua videatur, tamen ſi eam conferas cum illa, quam tota natura obtinet, magnum ſane interuallum reperies. Itaque Gradationis arti intendat Medicus oportet, quam ex frumenti ſimilitudine diſcas: licet granum enim frumenti in medium deponas, quod exempli cauſa drachmam appendat, huius ſi tu vires, quæ ſubſtantificæ ſunt, compares, plus quàm millecuplam obſeruabis portionem. In hunc ergo modum in Arcanis etiam vires iuxta gradus metiri oportet, non ſcilicet pro quantitatis modo, ſed pro ratione totius ſubſtantiæ virium. Folia Barbari intueamur, ea acida ſunt, acida & radix, verum multò acidior fructus quem profert: ſed ſi hanc aciditatem conferas cum ea, quæ verè ineſt, debebatꝗ ſentiri, ſi ſeparata corpora eſſent, magnum ſenties in guſtu interuallum. Sic quoque in Aro viginti ſex guſtus diuerſi reperiuntur, quorum poſtremus (ceu iam perfectæ plantæ) ſummus eſt, ac excellentiſsimus. quare moneo in vſu remediorum, ne pro fructibus Barbari folia vſurpemus, id eſt, quæ nondum artis beneficio perfecta ſunt, adhibeamus: ſic enim Saphyrum foliorum inſtar vſurpari magno errore obſeruatum eſt.

Magnetis vis attractiua.

Barbari aciditas.

Arum 26. guſtus continet.

CA-

CAPVT XIII.

QVid autem illud eſt, quod à terra ſeparat? nimirum illud ipſum planè, quod etiam niuem à cœlo, ſua ſcilicet inſita vis vbique mundum ab immundo ſecernit per naturam, ac concordantiam. Videmus omnia terræ naſcentia æſtati, vt ea perficeret, demandata eſſe. æſtatem itaque hoc loco artificem eſſe dicimus, hanc virtutem nulli alteri tribuimus, atqui hanc acceptam igni referimus actionem: namq; calor ſemen in terra putrefacit, & aptum ad creſcendum reddit. Qualis ergo caloris ſolis ad æſtatem ratio eſt, talis in igne ad actionem Diatheſis exiſtit. Sol enim niuem fundit, glaciem liquat, terram calefacit, & vt ęſtas fructum producere queat, ſemen putrefacit. Contra igneus calor artificis (haud ſecus ac Sol niuem, glaciem, aliaq; quæ generationi obſtant, depellit) corpus illud fundit & frangit, & quæ ſunt generationis ac perfectionis impedimenta, abolet. Huiuſmodi ergo huius præparationis ratio exiſtit, quam non ſolum ob Luxum & Venereum affectum, ſed etiam propter quoſuis alios morbos, in quibus omnibus neceſſe eſt reiecta vi Narcotica, Vniuerſale remedium vſurpari conſcripſimus, cùm conſtet Narcoticam illam ac particularem curandi rationem vitæ noſtræ terminum abbreuiare.

Analogia Solis & ignis Chemici.

FINIS QVARTI LIBRI DE CAVSIS *& origine morbi Gallici.*

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE LVIS Gallicæ, Liber V.

Proœmium.

DE adminiſtratione iam tandem diſſerere tempeſtiuum fuerit: ea ſiquidem ſcientiam ac peritiam Medici prodere ſolet. itaque cùm hactenus cauſę, origo, ac compoſitio deſcripta ſint, de adminiſtrandorum ritè remediorum ratione præcepta conſcribere vtile duximus. quapropter cùm ſpeciei ac cauſæ ipſius affectus, tum temporis cognitio adminiſtrationem gubernent, omnes ſcire vellem, quam obſeruarunt antiqui in deſcribendis morborum cauſis, ſignis, ac prædictionibus, rationem mihi ceu imperfectam & mancam diſplicere. ideoq; in Luxu, quem hîc explicare propoſitum eſt (de quo

Adminiſtratio ex quibus rebus dependeat.

(de quo tamen ceu de vniuerſo morborum genere docendi cauſa loquimur) aliam explicandi methodum inſtituere: etſi enim friuolum cui videatur, repudiatis antiquis, noua comminiſci velle: tamē ſi quis mente recolligat, quanto errore, quantaq́ꝫ temeritate illa ſcribendi ratio approbata ſit, is facile intelliget noſtrum ſtudium inane ac inutile non fore. Itaque cùm hæc ad medicam facultatem tantopere attineant, ipſos met medicos iudices aduocare non dubitabo. Et exemplum maioris Sphærę proponam, in quod intueantur, atque facile ſentient, quantis erroribus hucuſque ars medica inquinata fuerit. Etſi autem in minori ſphęra exempla non deſint, tamen cùm ferè Ariſtotelicis phantaſmatis omnes dementati ſint, maioris ſphærę, quæ nondum adeò nugacibus commentis conſpurcata eſt, exemplo vos in harum rerum cognitionē introducere maluimus. Necꝫ verò ſtatim offendi lectorem vellem, ſi forſan (quod fore non dubito) iſtis noſtris ſcriptis aliorum libros obſcurari contingat: namque ſi quis accuratius horum hominum codices euoluat, non difficile aſſequetur, quanta inſcitia naturæ authoritate ipſi ad probandum ſuum propoſitum abutantur, vt interim taceam alterum alterius labores neceſſario ſuffurari. Namque Aſtronomus niſi medicus ſit, Aſtronomiam: vel Philoſophus, niſi & ipſe medicus ſit, Philoſophiam deſcribere nequit.

Cur maioris Sphæræ vtatur exemplo.

Aſtronomus & philoſophus eſſe debet medicus.

CAPVT I.

ET primo quidem, vt argumentum huius libri rectius intelligatis, ante omnia naturæ morborum abſolutam cognitionem vobis delineare conabor. Scitote ergo, cuiuſuis morbi generationem Lunæ generationi ſimilem eſſe. Hæc vt primum generata eſt, ſtatim vtriſque Aſcendentibus, maioris ſcilicet & minoris Sphærarū ſubijcitur, quibus vbi ſubiecta fuerit, iam eorum naturam ac mores refert. hinc ſequitur, non ſine cauſa nunc humidam, nunc ſiccam, nunc ventoſam, nunc mixtam Lunæ naturam eſſe, vel ipſius ſubinde formam immutari. Quia itaque Luna ab aſcendentibus vtrarumq́ꝫ ſphærarum ſuam generationem, naturam, ac eſſentiam ſortita eſt: niſi enim Luna ab aſcendentibus dependeret, duplicem Lunam eſſe oporteret: Naturæ alteram, alteram Subſtantiæ. quia, inquam, Luna ſic ſphærarum Aſcendentibus ſubiecta eſſe rectè dicitur, neceſſe eſt & morbos ijs ſubijci: aliâs enim nullus morbus niſi continui ſolutio lethalis foret, atque nos cum Luna immortales eſſemus. Veruntamen etſi Lunæ quaſdam accidentales vires alterari contingat, tamen quia nil præter eius regimen mutatur, integris ſemper manentibus luce ac lumine, nil refert etſi quandocꝫ morborum etiam regimina mutentur, ſaltem vt maneat eorum eſſentia. Regimen autem Lunæ illud eſt, quod terram afficit, quod modò vento-

In Luna ſolū regimen mutatur.

ventoſum, modò ſiccum, modò humidum euadit, pro natura ſcilicet illorum aſcendentium, qui illud gubernant: etſi enim Luna ſemper eadem ac vna eſt, tamen ab aſcendentium impreſsionibus ipſius effectus alij atq; alij eſſe ſolent, quorum tamen cauſas nemo facile aſsignauerit, niſi habita prius cognitione omnium aſcendentiũ, quod quàm ſit arduum, nemo non videt. Qualis itaq; Lunæ, talis deſcriptio morbi à medico aſsignanda eſt, quam nemo ſine coniunctione Microcoſmi hucuſque magno ægrorum incommodo adferre potuit.

CAPVT. II.

VEluti autem ex naturali philoſophia notum nobis eſt, Lunam ac firmamentum ab initio creata eſſe, ac conſtitutum regenerationis terminum habere, ſub qua nouis quatuor teſte cardinum Aſcendentibus, à quibus cœli motus gubernantur, ſubijciantur. ſed vtut iſta ſeſe habeant, eandem tamẽ perpetuò Lunam eſſe, eundem Iouem, eundem Mercurium, eundem Polum, eanden Vrſam, &c. Simili ratione & morbi ſuas eſſentias, ac formas, & complexiones reſeruant ſemper, etiamſi regimen ipſarum immutetur. Scitote ergo tot in ſpiritibus Microcoſmi puncta ineſſe, quot ſunt in cœlo aſtra. ex quo ſequitur, in homine omnes ineſſe morbos, velut omnes in cœlo ſtellæ conſtitutæ ſunt: iſti morbi dum ſuam complexionẽ propriam conſeruant, morbi nondum ſunt: at vbi per regenerationem Aſcendentes imprimuntur, tum regimen mutatur. ex quo ſequitur, morbum regimen eſſe, non aſtrum, ideoque regimini, non complexioni medicinam adhibendam. Hinc error medicorum eluceſcit, qui morbos corporales ac materiatos faciunt, perſuaſumq; habent, materia illa extra corpus educta, morbum curari, quaſi verò poſsibile eſſet ſemen morbi ex corpore, vel Lunam ex cœlo dimoueri poſſe. Verùm quemadmodum Lunæ regimen auferri impoſsibile non eſt, ſic morbi corpus, etſi non aboleatur, regimen tamen illius corporis tolli poteſt, quam ſublationem nos curationem dicimus. Sequitur ex iam dictis aſcendentium concordentia, ob quam omnes ſanitates, omnesq; ægritudines corporibus noſtris inſunt, vel certè ſuæ naturæ ſemina implantata habent, ex quibus flores fructusq; fiunt, mutatisq; vicibus eadem ad ſua principia celeriter redeunt. Si itaque eæ affectiones in eum quem diximus modum regenerentur, tum neceſſarium eſt eas nouis illis coniunctionibus, nouisq; aſcendentibus ſubijci, atque inde noua regimina recipere, inter quæ illud quod excellentius eſt, vel quod maximè tinget, dominabitur, ſiue ſanitas illud ſit, ſiue ægritudo. Huius ergo tum ſanitatis, tum morbi generatio exiſtit: ſimilis enim morbi cum ſanitate generationis modus eſt. namque velut Roſæ, Lilia, Violæ, ſic & Aſa fœtida, Ebulus, &c. generantur.

Microcoſmi tot ſunt puncta, quot cœli aſtra.

Regimen, non corpus morbi auferendum.

CAPVT III.

Sanitas et morbus ſunt ſemina.

QVandoquidem ergo ſanitas & ægritudo ſemina quaſi ſunt, quæ in corporibus hominum creſcant, ſuis ſubiecta Aſcendentibus, ex quibus ſanitas vel ægritudo naſcitur, conſtat aſcendentis, non eius qui Aſcendenti ſubiectus eſt, malignitatem morbi cauſam exiſtere: ideoq; Aſcendentem ſui remotionem oſtenderet quis enim Lunam ventoſam ob id (ſi poſsibile eſſet) ex cœlo deijceret, quòd incommoda inferat? nemo ſanè, cùm non Lunæ culpa, ſed ſui Aſcendentis in cauſa ſit. adhæc Lunæ carentia incommodior multò eſſet, quàm ſi quis Ventorum vim auertendo, commodi efficere poſſet. Itaque Lunæ exemplo morborum ſemina conſtituamus: ſunt enim ſemina morborum ceu ſtellæ quædam in corporibus noſtris conſtitutæ, quæ neceſſariò nobiſcum circumferimus, non quod commoda nobis ſint, ſed vt corporis noſtri compages ijs perficiatur, ceu Firmamentum ſuis malignis quibuſdam ſyderibus: atque velut Luna cœlum carere nequit, eiuſque iniurias illi ab Aſcendentibus illatas perfert, etiam magno ſuo incommodo, ſic viciſsim terra Lunæ iniurias tolerare cogitur: namque Aſcendentium ad ſua ſubiecta ſimilis ratio eſt, ac populi ad duos Reges, quorum prior clemens, alter tyrannus exiſtit, ſcilicet neceſſe eſt, quidquid Aſcendentes imprimunt, illud ſubiecta recipere. quare ſi Aſcendens aliquis Lunę peſtilentiã imprimat, illam hæc certè perferre cogitur, necq; tamen Luna vnquam moritur: ſic morbos ſeminibus impreſſos perferunt quidem ſemina, non tamen ob id intereunt. Ex his manifeſtum euadit, in quanto errore verſentur antiqui ſcriptores, cùm ipſimet ſua adminiſtratione teſtentur, ſe cauſas morborum non intelligere, ſcilicet ex ſuo cerebro, non ex maioribus Sphęris eas hauriendas eſſe exiſtimantes.

Morborum ſemina vt ſtellæ ſunt.

CAPVT IIII.

TAntis itaq; erroribus cum implicata ſit vulgata, & remediorum applicatio ex cauſarum morborum aſsignatio, haud immeritò quomodo ſanitas & ægritudo creſcant, pluribus oſtendere conabimur. Scitote ergo, quòd quemadmodum Sol & Luna principio vnum erat, tandem verò à creatore in duo diuerſa corpora ſeparata. Sic ſanitatem ac morbum initio idem fuiſſe, ſeparata verò poſtea ſanitatis ac morborum aſtra ſeu ſemina eſſe. Oportet itaq; vtraque in corpore exiſtere, ad perficiendam ſcilicet ſui Firmamenti integritatem: omnes namq; partes ad integri perfectionem requiruntur: non autem neceſſe eſt de omnibus ſollicitum eſſe Medicum: ſufficiat rectam cognitionem impreſsionum hauſiſſe: ea namque fundamentum eſt Practicæ Medicinæ, cuius ratione applicandi ratio, cui præſens liber dicatus eſt immutatur. Itaque conſtitutum

Sol & Luna vnum fuere.

eſto,

eſto,non aſtri, ſed morbi ſemen auferendum eſſe: quis enim Lunæ ſplendorem contemnat, cùm ab ipſo mali nihil proficiſcatur, ſed à ſola impreſsione:namq; color,rotunditas,ſplendor neq; bona ſunt neq; mala effectu ſuo,ſed impreſsionis effectus boni vel mali haben tur. ſi itaq; regimen Lunæ ſubiectum aliquod ſit, tum ad illud noxium, non ad imaginem tollendam properandum erit:namq; imago motus non eſt,ſed ipſius Aſcendens. Quia ergo in coniunctione venenoſæ inquinationis imago ipſa conſtituta eſt, conſtat non ipſum per ſe morbum,ſed eam quæ ipſum effecit cauſam, aſcendentem nimirum in ſua natura cognoſcendum eſſe, atq; non partem, epar puta, cor, pulmones, ventriculum, renes, ſplenem, &c. ſed ipſum Aſcendentem oppugnari debere. Sciendum autem, remedia ob id morbos pellere, quòd contra Aſcendentes creſcant, ſic Anthera impreſsionibus Scorpionis, Baſilicon impreſsionibus Virginis aduerſatur. Sequitur ergo ex his, curationem non in Phyſico corpore,ſed in ipſis Aſcendentibus quærendam eſſe:creſcunt namque in ſuis impreſsionibus Aſcendentes exteriorum Sphærarum, haud ſecus ac in ſuis Spheris ſingula medicamina creſcere cernimus.

Imago non eſt motus.

Anthera Scorpioni reſiſtit.

Baſiliconis virtus.

CAPVT V.

Medici ſchola cùm non in corpore, ſed extra ipſum conſtituta ſit, ſequitur, nullam ſcholam quærendam eſſe, in qua per latrocinia in doctores euadere queamus: namq; ſi quis intra corpus diſcere velit, illicq; experimentari, tum haud ſecus ac ſi latronum conſortio ſeſe immiſcuiſſet,latrocinia perpetrat:namq; vires inquirere velle,latrocinium eſt, vt non immeritò vulgato prouerbio iactitatum ſit,Nouus medicus,nouum requirit cœmiterium: namq; Salernitani ac Montis Peſſulani medici, imò tota facultas medica ſatis & abundè teſtatum fecêre, ex hominum plurimorum pernicie Medicos excellentes euadere. Verùm omnibus conſtare iam puto, medicinam ex exteriore mundo perfectè addiſci poſſe, antequam quis corpus humanum aggrediatur: nam quòd illi in Phyſico corpore Medicinam inquirunt,ac per Saturnum medicinam intra cor pus ceu fulmen impellunt (& quaſi Aurum per Cineritium) hoc friuolum eſt: etenim Fixatio Athanar in phyſico corpore tolerari non poteſt, ſed cum ipſa Cineritium ac fulmen concidunt. Itaque quod præcedentibus capitibus iam aliquoties monuimus, Exteriorem Sphæram, vti ipſa in ſua Teſta concluſa eſt, Medici ſcholam eſſe pronunciamus, iuxta quam Microcoſmus ſpiritualiter,ſeu analogicωs cognoſci poteſt: namque in microcoſmo vti in maiore ſphera Firmamentum, Chaos,Lutum,Mineralia &c.analogiâ qua dam inſunt,non corporaliter. itaq; ſtultè agunt medici,qui ex horũ ratione regimen ac remedia præſcribunt, cùm ægri relatio non aliter habeat,quàm cæci de coloribus iudicium.

Medicina ex mundo exteriore addiſci debet.

CAPVT VI.

SI ergo in Philoſophia ac Aſtronomia tantopere fundata medica ars eſt, ſequitur medicum Philoſophum ac Aſtronomum eſſe debere, ne forſan in Phyſico corpore, dum aliquam actionem molitur, in vitæ periculum ægrum adducat. Itaq; præter id quod ſuperioribus exemplis edocti eſtis, morbos ex Aſcendentibus ſeu eorum impreſsionibus prognatos eſſe, ſciendum etiam, morbos pelli ac tranſmutari abinuicem in modum qui ſequitur. Lunam intuea mini quæſo, hæc poſt ſuam regenerationem ab Aſcendentibus in humidam tranſmutatur conſtitutionem, quam dein Eurus ac Vulturnus corrumpunt: quin & Boreæ frigiditatem à Lunæ calore quandoque attemperari obſeruatum eſt, atque ſic quoq; Auſter & Zephyrus, atq; in vniuerſum Planetæ omnes. Huiuſmodi inquam varias alterationes in Eryſipelate accidere cernitis: namq; tam impoſsibile eſt certam formæ ac cauſæ morbi deſcriptionem conſtitui, quàm impoſsibile eſt infinitas illas Aſcendentium varietates indagare. Ex quo ſequitur, morbum eundem ſibi diſsimilem eſſe, ſcilicet vt modo Eryſipelas cum laxo & humido, modò cum ſicco & duro tumore accidat, vtrumq; tamen Eryſipelas rectè dicitur, veluti & Luna vna eademq; eſt, & dicitur, quamuis alio atque alio tempore, nunc hanc, nunc illam qualitatem participet. itaq; nomen à forma, non ab accidentibus morbis imponendum eſt: namq; forma perpetuò manet eadem, vtut inter ſeſe euarient regimina.

Eryſipelas varium eſt.

CAPVT VII.

QVapropter ne per viam Latrocinij ingrediamini in medicam ciuitatem moneo, cœlum ac quæ ſunt in maiore mundo ſedulo contemplemini: ſiquidem ex ipſo facile omnia, quæ ad humani corporis ac remediorum cognitionem pertinent, cognitione aſſequi licet. Proponat ergo ſibi cœlum Medicus, atq; illam ſcholam viſitet, diſcatq; quæ ſunt in homine inuiſibilia, per iſta viſibilia cœli, cognoſcere: ſic namque per cœlum latentes dolorum cauſas inquirimus: neque enim alia commodior cœlo ſchola exiſtit, quod toties ego inculco eam ob cauſam, vt tandem Latrocinio illi medicorum occurratur, verumq; oſtium, per quod ad culmẽ medicinę euadere datum eſt, cognoſcatur: eluceſcet enim tum Philoſophiam ac Aſtronomiam ſufficere ad humani corporis conſtitutionem, eiuſq; accidentium cognoſcendorum rationem: namq; quidquid cœlo accidit, hoc idem & homini euenire ſolet, & viciſsim, quæ homini accidunt, eadem & cœlo: homo enim etſi mundus inuiſibilis ſit, uiſibilem tamen mundum omni ex parte refert, atq; ſine maioris mundi notitia cognoſci neutiq; poteſt: non enim phantaſticis philoſophorum capitibus ſubiectus eſt. Hũc in modum comparatis rebus quis admi-

Cœlum eſt ſchola Medici.

Philoſophiæ & Aſtronomiæ vſus.

adminiſtrandi rationem Medicorum illorum, qui in phyſico corpore didicerunt, bonam iudicaret? cùm adminiſtratio ex morborum ſola concordantia dependeat, cuius ratione in diei, horæ, ac minuti, quod adhibendum aptiſsimum ſit, cognitionem deuenire poſſumus. Sic quoq; in adminiſtratione Luxali & Venerea ex ipſius concordantia tempus ac minutum adhibendi catholici remedij cognoſcimus.

CAPVT VIII.

Quæ hucuſq; dicta ſunt, tempus ac minutum adminiſtrandi remedij ſolummodo continent, cuius magna in vſu remediorum vtilitas ſimul ac neceſsitas exiſtit, ad Aſcendentem morbi pellendum. Sed de ægritudinis Aſcendente ſaltem dictum eſt hactenus, at nihil dum de ſanitatis aſcendente explicatum. verum quia ſolum morborum curationem, non autem ſanitatis conſeruationẽ hîc conſcribere propoſitum eſt, iſta miſſa faciamus. Itaque in Luxu adhibendi remedij modum explicemus. Sciendum ergo in curatione exhiberi remedium, non vt materiam morbi extra corpus deij- ciamus, ſed potius vt ſpiritum morbi educamus: namq; haud mediocris error eſt putare ad curationem morbi partis alicuius corpus illius partis adimendum eſſe: quid enim ad morbi curationem hoc attinet? id quod in parte illa ineſt, præternaturale hoc illud eſt, quod auferri poſtulat: aliâs enim à Corroſoribus medicis parùm admodum differre vos coſtaret, quibus perſuaſum eſt, ſi fruſtum carnis exedant, ſe morbum curaſſe. Quia ergo ſpiritus eſt morbus, ſpiritum peccantem, non materiam in qua ille conſiſtit, educemus: etenim illa materia tantum abeſt, vt noxia ſit, vt etiam iure meritiſſimo pro neceſſaria corporis parte habeatur: namque ſi ab aſtris aër infectus ſit, an ob id aëra ex medio tollendum quis conſuleret? minimè verò. proponas enim tibi hypocauſtum fumo odorifero plenum, oporteat autem odorem illum pellere, an ne aërem pellendũ, vel odorem ſaltem, qui corpus quodammodo eſt, expurgandum diceres? certè odorem ſeparandum ab aëre, non aëra expellendum omnes ſtatim iudicabunt. Quàm igitur inconcinnum eſſet aërem expellere velle, tam inconueniens eſt velle ſpiritualia corpora corporis noſtri expellere. Itaq; in adminiſtratione ſic comparata eſſe remedia decet, vt corpus ipſum per ſe illæſum maneat, ſpiritus autẽ qui corpus læſit, educatur.

Aſcendens ſanitatis.

Spiritus morbi.

Spiritus peccans purgari debet, non materia in qua conſiſtit.

CAPVT IX.

Citote ergo ſpiritum illum Luxus ac Veneris corpus non eſſe, ſed ſaltem ſpiritum corporalem, in Luxu ac Venere morbum gubernantem. atqui omnibus notum eſt, Luxum vbi ſe in coitu prodit, aliud oculis non repræſentare, quàm ſperma. verùm aliud conſideratio maioris ſphæræ nos docet, nimirum ſperma hoc non

Spiritus corporalis.

Spermia Luxus quid.

eſſe materiam illam, quam nos opinamur, ſed potius corpus quoddam, quod à ſpiritu gubernatur. notum inſuper eſt, alium eſſe ſpiritum fœcundi ſeminis, alium verò ſpiritum ſpermatis, à quo Luxus cauſatur: namque Luxus non eſt vis generatiua, ſed potius materia peccans, cum virtute generatiua concurrentem, eiusq; ſimilitudinem gerentem. itaq; appetitus non ſemper ſignum eſt virtutis generatiuæ, cùm non rarò Luxuria per eam malignitatem ſuam exerat, vnde quandoq; ipſa ſeminare conatur, ſicq; ſpiritus ille peccans virtuti generatiuæ immixtus, egeſtiones impurorum corporum efficit. Sequitur ergo corporis illius albuginoſi expulſionem non eſſe à materia ſeminis, ſed potius à ſpiritu peccante, qui ex morbis generatur, quemadmodum initio quoq; admonueramus, ille nimirum leproſas illas egeſtiones in corpore latentes, illicq; ſeſe emungentes deijcit. Curandum ergo in adminiſtratione erit ſedulo, vt ille ſpiritus qui per vniuerſum corpus diſperſus eſt, accuratè conſideretur: namq; ſi rite remedium adminiſtretur, Luxus illius ac Veneris cauſa, ſpiritus ſcilicet peccans, facile omnis expelleretur, propter loci in quo Luxuria conſiſtit, commoditatem: quamuis enim materia peccans in artubus quoq; conſiſtat, tamen illic nil laborare oportet, cùm Anatomia ſpermatis ſuum ſingularem obtineat locum: itaque ſi localem teneas adminiſtrationem, ſufficiet tibi.

Albuginoſi corporis expulſio quid.

CAPVT X.

Contra verò fiet, ſi vulgatam curandi rationem per corporum ablationem quis obſeruare velit: quamuis enim ſubinde auferas, nunq; tamen ſanitatem introduci obſeruabis: nam exempli cauſa Gonorrhæam ſeu inuoluntariã ſeminis emiſsionem intueamur: hanc per conſtringẽtia ac euacuantia illi curare nituntur, cùm iſtis omnibus nil opus ſit, ſi ſpiritum peccantem ex Leproſa diſpoſitione natum quis auferat. Neq; verò iſtis localem adminiſtrationem ſignificari putetis: namque Anatomiam carnis & proportionis nos ab Anatomia morborum multum diuerſam conſtituimus. itaq; ſi vos locali adminiſtratione contenti, curationem agrediamini, perinde facietis, ac ſi quis ramum arefactum, vel putridum ab arbore reſecaret, radicem autem putredinis relinqueret, atq; ſic materia quæ priorem ramum putrefecerat, in alium qui integer adhuc eſt, ferretur. Quapropter morbum in Anatomia ſpiritus peccantis, nõ in Anatomia arboris proportionis inquiremus ac curabimus. Etſi autem ſpiritus iſte ob ſuam tenuitatem inuiſibile corpus exiſtit, tamen non ſic contemni debet: non enim paruum ob id corpus eſt, quia in oculos non incurrit: namq; infinita alia ſunt in Microcoſmi ſtructura, quæ ſenſuum iudicio non patent, quæ tamen corpori ineſſe creator Deus voluit: ſunt enim in corpore noſtro plus mille arborum,

Gonorrhææ praua curatio

Anatomia ſpiritus peccantis.

borum,lapidum,mineralium,Mannæ,ac metallorum ſpecies,quas is qui magnos montes omnium oculos admiratione implere voluit,haud difficulter viſus iudicio & acumini ſubtrahere potuit. Solem eiusq; incredibilem magnitudinem intueamur,qui tamen tantillus nobis apparet: ſi ergo ob loci diſtantiam vt paruus nobis appareret,Deus efficere potuit,cur non & propè poſita minora vt appareant oculis,ipſum efficere poſſe diceremus? Ipſe qui tot ac tanta corpora teſtæ cœli incluſit, eadem in pugnum ſeu Microcoſmum contrahere potuit. Itaque ſcitote myſteria Microcoſmi myſticè capienda eſſe, id eſt, ne forſan localia iuxta proportionem, vel iuxta ſubſtantiam metiamur: namq; magis ardua illic inquirere neceſſe eſt,vt intelligamus,in qua materia cuiuſuis efficientis effectum ſperare liceat.

Myſteria Microcoſmi vt ſint intelligenda.

CAPVT XI.

CVm hucuſq; pleraq; quæ ad adminiſtrationem pertinent, explicata ſint, ſolum adhuc medicamentorum pondus, quantũ eſſe debeat,exponendum ſupereſſe videtur: habent enim & vulgares medici,dum corpora expellunt, certa ſuorum remediorum pondera, que Doſeis illi appellant. Verùm quod nos hic pondus dicimus,non idem eſt cum illo Doſi: etenim pondus illud quod illi intelligunt, medicum & artificioſum non eſt, cùm abſq; ponderis lege exhibenda remedia eſſe medicorum ars præcipiat: quis enim eſt qui ſplendorem Solis, aërem, Spiritum Arcanum, vel ſimile quiddam appendere certis ponderibus poſsit? Repudiandæ ergo Doſes vulgares ſunt, vt quæ nil commodi in hiſce Luxus ac Veneris, tum alijs etiam morbis pręſtare queant. Adminiſtrandi igitur ratio noſtra in hunc modum fieri debet, vt ſcilicet medicamentum in corpore inſtar ignis alicuius agat,& quidem tam efficaciter ac ignis in ſicco pabulo agere cernitur. Videamus ergo, an ignis doſis certa, quæ ad comburendam ligneam aliquam ſtructuram ſufficiat, conſtitui poſsit: certè ſcintillam vnicam ſufficere poſſe omnes ſciunt,ad integram ſyluam concremandam. quemadmodũ ergo ſcintilla hæc ſine pondere eſt: ſic medicamentum quod adminiſtratur, quantulocunq; pondere ſufficere debet ad actionem ſuam obeundam. quemadmodũ etiam ſcintilla pro materiæ abſumendæ quantitate modò in magnam, modò in paruam flammam euadit: ſic & medicamentum exhibendum, vt in multo morbo valde, in modico mediocriter creſcere ac agere poſsit. Conſtat ergo actionem medicamenti nullam, vel paucam, non ponderi, ſed vni virtuti acceptam ferendam eſſe.

Doſis quid.

Ignis incerta doſis.

Virtus non pondus actionis eſt cauſa.

CAPVT XII.

ADminiſtrationem itaq; non ad quantitatem corporis, ſed ad ſcintillam referri debere demonſtratum hucuſq; eſt: namque

(vt exempla quoq; ſuperaddamus) in mutuis actionibus elementorum, etiam Elementum, ſi ſuum contrarium vincat, ipſum in ſe creſcit, ac maius euadit: ignis enim ſtruem lignorum magnam abſumens, magnus euadit, paruam minor: gaudet enim in ſuo pabulo ignis. curandum ergo, vt & medicamentum in ſuo morbo gaudeat, magnumq; euadat, hoc eſt, vt ſi magnus morbus ſit, ipſum maius euadat, quàm ſi paruus morbus foret. Velut ergo æquum pondus ignis ad ſtruem lignorum eſſe non oportet, ſed ſufficit vnico loco ignem ſuccendiſſe: ſic quoq; in medicamentorum adminiſtratione curandum, vt ipſo adhibito, ſtatim ad ſufficientem pro morbi abſumptione quantitatem excreſcat: quod lignorum exemplo facilè addiſcere poſsis. Quin & morbi magnitudo vel pertinacia fortius vel lenius, copioſius vel paucius medicamentum indicare videtur, veluti & aliud pabulum velocius, aliud tardius ab igne conſumi apparet. itaq; pro natura & pertinacia ſpiritus peccantis medicamentum moderabitur peritus medicus, quod dum non animaduertit medicorum vulgus, vulgi fabula quoq; euadit.

Magni morbi magnum medicamentum.

FINIS LIBRI QVINTI DE CAVSIS
& origine morbi Gallici.

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE MORBI Gallici, Liber vltimus.

CAPVT I.

Signorum huius affectus à cæteris diuerſitas.

ORIGINE cauſisq; Luxus explicatis, quomodo per ſigna quædam ad abſolutam cognitionem peruenire, tum ad curationem ſeſe præparare medicus debeat, deſcribendum nunc ſupereſt. Signa itaque Veneris cum reliquorum morborum ſignis nullam planè cognationem habere certum eſt: etſi enim quodammodo antiquorũ morborum ſigna referre videantur, tamen origo horum ſignorum alia eſt: non enim materialem eam eſſe dicere poſſumus. quare cùm Luxus nouus ſit morbus, & ſic nouus, vt ex tot morborum generibus, quæ ante ipſum extiterunt, nullus omnino morbus inueniatur, qui ſimilem cum hoc ortum habeat, non poteſt non alia ipſius forma eſſe, ſed vt maximè forma ſit, alia tamen ſigna quædam cum cæteris conuenire impoſsibile non eſt: etenim Luxale vlcus Cancrenoſo vel Phagedenico vſq; adeò diſsimile non eſt. Quamobrem coacti quaſi fatemur, nouorum morborum ſigna cum antiquorum quorundam ſignis conuenire. Interim & hoc accedit, quòd cùm

noui

noui morbi ex inueteratis & antiquis fere fiant, non poſsit non antiqui morbi quædam ſigna recens ſibi aſſumere & reſeruare. Cùm itaq; in omnium morborum curatione neceſſaria admodum ſit ſignorum cognitio, tum maximè in hoc morbo Luxali ea ſumme neceſſaria eſt, adeò vt auſim pronunciare, tam referre multum hunc morbum rectè cognoſcere medicum, quàm multum refert mediã totius Medicæ artis partem ipſum nouiſſe.

CAPVT II.

Antiquorum morborum ſigna.

IN ſignorum igitur ſcientia obſeruandum omnium primò eſt, antiquos morbos ſua ſigna ſtatim in ipſa generatione oſtendere, hic autem res aliter ſeſe habet: namq; ſigna illa quæ vnà cum morbo oriuntur, in ipſo coitu ſtatim illa ſupercalefactione, de qua ſecundo libro diſſeruimus, obliterantur. Itaq; ſi quis morbus ſit, qui vel ratione motus Lunæ, vel tempeſtatis, vel Melancholicæ imaginationis, vel vnius ex quatuor impreſsionibus antea mutabilis erat, iam autem & ſigna & formam quoq; omnino tranſmutet, tum eum ſtatim ad claſſem Luxus & Veneris referto: nullus enim alius morbus eſt, qui poſt ſuam generationem nouis ſeſe ſubmittat impreſsionibus. Quamobrem etſi morbus iſte particeps ſit cæterorum quoq; ſignorum, tamen quemadmodum dictum iam eſt, illa in ſupercalefactione venerea extinguuntur, ac deinceps ſupradictis impreſsionibus ſubijciuntur, vt iam Lues Venerea, lunatica, ventoſa, tempeſtuoſa, terreſtris, firmamentalis, &c. euadat. veruntamẽ de iſta morborum tranſmutatione nihil apud veteres deſcriptum inuenias, cùm noua Veneris natura nouam hanc genuerit tranſmutationis rationem, vt ſcilicet ex ſua eſſentia in aliam delaberetur morbus, atq; Lunæ vel alijs impreſsionibus ſubijceretur.

Lues Lunatica, ventoſa, &c.

CAPVT III.

Veneris coitus tranſmutationis morborum cauſa.

CAuſa autem huius varietatis ac tranſmutationis ea exiſtit, quòd Venus cum ſingulis alijs impreſsionibus coeat: quemadmodũ enim publicum ſcortum omnibus viris ſeſe copulat, ſic & Venus hoc loco quibuſuis impreſsionibus ſeſe iungens, ipſarum quoq; referet naturas. itaq; ex hoc de ſignis certam coniecturam capere licet. Etſi enim vnus idemq; ſemper in hoc affectu dolor eſt, tamen pro varia Coitus exaltatione nõ nulla penitus eius eſt diuerſitas. Namque qui Luxus in motu Lunæ exaltantur, ſuæ paſsionis ſignum hoc habent, ob id quòd eo loco Luna Veneri iuncta eſt ſua impreſſione: quapropter Exaltationem hanc ſignum eſſe dicamus iunctæ cum Venere Lunæ. Sic quædam Venereæ paſsiones tempeſtatis ratione exaltari obſeruatæ ſunt: hę nimirum Zephyro, hę Auſtro, hæ Euro, illæ Borea flante, maximè affligentes. quod ſi quis obſeruet iam

Luxus lunaticus.

Luxus tempeſtuoſi.

uet,iam ſecundæ ſpeciei Venerearum paſsionum indubitatum habebit ſignum. Similiterq; de reliquis terræ, aquæ, & aëris impreſſionibus iudicandum. Neceſſe ergo eſt Aſtronomiam dein reliquorum Elementorum naturas perſpectas medicum habere: hi enim fontes ſunt totius ſymiotices medicinæ partis, quam ſequentibus hiſce capitibus iam accuratius explicabimus.

CAPVT IIII.

VT ergo ſigna præſentia cognoſcas, augmentum morbi tibi proponas, in quod intuearis: namq; nulla alia ratione tempus impreſsionis, & occultam Luxus naturam cognoſcas, quàm hac ipſa, quam nos præſcribimus. interim ſi forſan & alij morbi referre Luxum videantur, eos tamen ratione doloris facile diſtingues: namq; antiquorum morborum dolores non ijdem perpetuò ſunt, ſed modò calore, modò frigore moleſti. quin & hoc peculiare habẽt, quòd etiamſi conſtellationibus quodammodo ſubiecti eſſe videantur, non tamen qualitate cum ipſis conueniant, ſed ferè certent, id eſt, vt conſtellatione frigida exiſtente, ipſi calidi ſint, & viciſsim, hæc calida, ipſi frigidi ſentiantur. at non ſic in Luxu ſeſe res habet, ſed ſuæ impreſsioni hic morbus perpetuo ſubiectus permanet, vt vel hoc ſolo ſigno Luem Gallicam à cæteris morbis, qui ſemper à corporibus (non autem vt hæc à conſtellationibus) gubernantur, diſtinguere facile ſit. Etenim ſi antiqui quoq; morbi conſtellationibus quoq; ſubiecti eſſent, tum nõ proprijs, ſed alienis ſignis ipſi diſcerni poſſent. Itaq; dolore aliquo affligente, obſeruandum an ipſe ſuæ conſtellationi aduerſetur: quod ſi ſit, antiquum morbum: ſin conſentiant, nouam luem eſſe pronunciabis. Duo ergo hactenus conſtituti ſignorum fontes ſunt, externa ſcilicet conſtellatio, & interna: quas conſtellationes ſi intelligas, facile tibi erit quemuis affectum ad ſuam claſſem reijcere: quod fiet, ſi cognoueris quid cœlum, quid tempeſtas, quid frigus, quid calor, quid humiditas, quid ſiccitas, quid mutatio ſexus & ætatis in tranſmutatione morborum efficere queant.

Doloris certa indicatio.

Ex doloribus indicium.

CAPVT V.

Qui morbi non ſint ſubiecti conſtellationibus.

OBſeruandum tamen quoſdam morbos eſſe, qui nec Lunæ, nec cæteris conſtellationibus ſubiecti ſint: itaq; eos ſtatim ab horum morborum cenſu eximemus, cùm nequeat in illis Luxus radices agere. Quamobrem ſi quis manante pedis vlcere affligatur, nec initio Luxu infectus ſit, eum tu liberum poſthac pronunciabis: namque qui manante vlcere laborant, ij toto corpore ſic expurgantur, vt illa ſupercalefactio nil penitùs efficere queat. Sic & ij, qui vniuerſali Veneris fluxu laborant, nullis conſtellationibus ſubiecti ſunt, cùm conſtellationes in corporibus ſtercora generantibus actionem

Veneris fluxus vniuerſalis.

ctionem nullam habeant, hinc & Diarrhea, & Dyſenteria à Veneris exaltatione liberæ ſunt. Similiter in Menſium fluxu tam albo, quàm rubro, cùm corpus dimidiatum ac corruptum ſit, Venus quoq;, quæ ſimilibus ſemper gaudet, nullam exaltationem habere poteſt. Sic & Verminatione afflicti à Conſtellationibus liberi ſunt, cùm Venus nulli generationi quàm ſuæ commiſceri ſeſe patiatur. Atq; hęc de morbis, qui extra cenſum venereorum morborum conſtituti ſunt, dicta ſufficiant. Vbi verò excellentes aliqui in rebus nō naturalibus exceſſus apparent, vt in ciborum, potuum ac Veneris intemperantiore vſu accidere ſolet, tum te certiſsimum ſignum creſcentis morbi venerei habere ne dubita.

CAPVT VI.

CVm itaq; propoſitum mihi ſit, Luxalium morborum ſigna deſcribere, ne forſan morbus pro morbo, magno errore & incōmodo accipiatur, proponere exemplum veſicæ, vel inflati vtris placet: vtrem enim inflatum accipiamus, qui hominis cutem referat: in eo ergo ſi vel oleum, vel aqua, vel alius quidam humor antea contentus fuit, tum is extra ſeſe prodit. quemadmodum igitur oculorum indicio idiota facile materiam antea in vtre contentam diſcernit: ſic peritus medicus ex ijs quæ extra cutem apparent, effloreſcentibus rebus facile cōiecturam capiet de eo quod intus eſt: namque virtus expulſiua nil expellit aliud, quàm id quod materiæ contentæ egeſtio eſt & rectè dicitur. excipio tamen ex ſignis naturales egeſtiones, quæ in luxum non tranſmutantur: ſtercus enim vel mucum nemo in Luxum abijſſe obſeruauit vnquam. Sic nec vrina Luxalia corpora concipere poteſt, ideoq; magnum mendacium ac intoleranda impoſtura eſt, cùm ex vrina de morbo Gallico ſe iudicare poſſe medici profiteantur. Scitote ergo meatus naturalium excrementorum penitus nihil oſtendere poſſe vnico ſudore dempto, atque ore: os enim ſigna intus contentæ materię repreſentat, non per ſputum, ſed per anhelitum. ſed diſtinguendorum horum ſignorum rationem ex ſequentibus facile addiſcetis.

Vtris inflati exemplo ſudoris rationem docet.

CAPVT VII.

DVplici ergo exiſtente expulſione interni corporis, per quam quid corpus intus affligat, cognoſcere poſſumus, diſtinguendum iam vlterius erit, vt intelligamus, quo modo per ſua ſigna in ſuas claſſes quiuis Luxus referendus ſit. Itaq; cùm per cutem peccantes ſpiritus erumpunt, tum ſuum corpus vnà ſecum deducunt, in quo exaltantur. hinc manifeſtum euadit, tot ſignorum genera conſtituenda eſſe, quot ſunt corporum ſeu partium ſpecies: aliud enim pinguedinis, aliud ſeui, aliud Sinoniæ, aliud epatis, aliud deni-

Signorum varietas.

que

que cæterarum partium,cordis,pulmonum,lienis, renum, muſculorum, lacertorum, carnis, medullæ, oſsium, &c. exiſtit ſignum: quorum ſignorum diuerſitas dein loci patientis diuerſitatem oſtendit,ſed quia magna ad hanc rem experientia opus eſt, lectorem remittimus ad lectionem libri, quem de cauſis morborum naturaliū conſcripſimus. Cætera ſigna quod attinet,nulla ex re facilius ea diſcernes,quàm ex halitu,qui ab ægrotantibus prouenit. Sunt itaque odorum differentiæ in vniuerſum tres. Odor naturæ ſcilicet,odor putredinis,& odor fumi. primus ſalubritatis index ſemper eſt: alter cū varius ſit, variarum partium putredinis varijs modis arguere poteſt: tertius verò aduſtæ ſemper materiæ argumentū exiſtit.

Odor triplex.

CAPVT VLTIMVM.

QVemadmodum itaq; multipliciter de ſignis locuti ſumus, ſic ſciendum quoq; eſt,ſigna quædam ex ſua propria natura morbos quoſdam ad ſuas formas compellere. Ex quibus dein ſignis facile ſit cognoſcere Aſcendentes, Planetas, & Conſtellationes morbum ipſum gubernantes. Quemadmodum enim alias ſtrumoſos Mercuriales,claudicantes Saturninos eſſe dicimus,ſic& ſigna quędam luis Gallicę Planetam ſuum certò indicant.itaq; ex Forma Luxalium,Bullarum,Scintillarum,Ěruginis,&c. ſi quis Aſtronomiæ peritus ſit, non difficile iudicabit de Aſcendente Planeta, vel conſtellatione prædominante. Hinc ſcilicet in ſtrumoſis varios mores obſeruant homines, varia nimirum quia Mercurij natura exiſtit: hinc quoq; claudos inuidos eſſe conijcimus,pro Saturni ſcilicet natura,ſicq; ſimile de reliquis iudicium eſſe poterit. Vnicè autem ſtudendum,vt morborum themata ſeu natiuitates cognoſcamus,cùm plus ægrorum interſit,ipſorum morborum, quàm hominū natiuitates ſciri,quod exhortationis cauſa dico,vt admonerem vos,quanta eſſet rerum aſtronomicarum peritiæ in arte medica neceſsitas: niſi enim morbornm natiuitatem quis ſciat, non aliter quàm agyrtæ, quorum loquacitas tota medicina eſt, medici nomen ferre poterit. Hinc nimirum accidit,vt nec Lepręnec Tentiginis, nec Scrophularum ac Ignis perſici ſigna conſcriberentur, nedum vt Luxalium morborum, Bullarum, Scintillarum, Ěruginis &c. vera ſigna annotari poſſent. Sed iam tandem Signorum tractationi finem imponamus, opusq; propoſitum bonis auibus claudamus, de curandi ratione aliâs copioſius diſputaturi.

Natiuitates morborum.

FINIS QVINTÆ PARTIS CHYRVRGIÆ Magnæ *Paracelſi de cauſis & origine morbi Gallici.*

DEO GLORIA.

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE MORBI GALlici Liber VII.

CAPVT I.

COepto dudum operi finem impoſiturus tandem, morbos pro remediorum diuerſitate partiri, ac in certas quaſdam claſſes referre conabor: requirit enim hoc & ipſemet Luxus, & cæteri ex quibus ipſe originem ducit morbi. Etſi enim ſuperioribus libris vulgatas morborum diuiſiones aliqua ex parte retinui, tamen hoc ea de cauſa ſaltem à me factum eſſe omnes ſciant, quòd ſcripta noſtra etiam ad rudiorum ac tyronum captum accommodare conaremur. Namq; vt cæteros taceam, Germani certè medici, tonſores, Chirurgi, &c. tam ſunt eorum omnium, quæ in medico requiruntur, ignari, vt præter craſſam admodum experientiam nil laude dignum apud ipſos inuenias. Latini verò, ſic omnino continuitatis ſolutæ, morbos à ſuæ artis profeſsione remouerunt, vt multos inuenias medicos, qui vix quatuor hoc genus morborum nomina calleant, ſed omne quicquid huius generis occurrit, vel ſcabiem, vel Cancrũ, vel Fiſtulam appellant: plura ſiquidẽ nomina neſciunt. Atqui quàm craſſa hæc ſit ignorantia, quis non videt? Dolendum certè, neque Latinos, neq; Grecos quę legunt intelligere: cùm enim adhuc quid Eſthiomenon, quid Cancrena, quid Luxus, quid Tentigo, quid Verruca maior, quid Nacta, quid profundum vel ſparſum, putridũ vel putrefactum, maturum & immaturum ſit, neſciant: quomodo alia magis ardua diſcernerent? Verùm ipſi vt ignorantiam ſuam celant, lumen ac neſcio quam ſubtilitatem confingunt, quos dein fucos vulgus medicorum mordicus arripiens, perpetuis ignorantiæ tenebris artem inuoluit, vt iam mirum nõ ſit, pro Syrone Lupum, pro Cancro Fiſtulam, pro oue lupum appellari: qualis enim præceptor, talis diſcipulus. Sed iſta miſſa nunc faciamus, ſufficiat admonuiſſe, quamobrem hôc loco à conſueta morborum partitione digredi propoſitum ſit.

Chirurgorũ in appellandis morbis ruditas.

CAPVT II.

NOuam noſtram diuiſionem quò facilius percipere quis poſsit, exemplo rem prius adumbremus. Si quis vaſto volumine humani corporis fabricam delineet, an ne is ad humani corporis ſanitatem comparandam vel conſeruandam aliquid operæprecium cõtulit? neutiquam certè: namq; qui ſanitatem ſuam ſartam tectamq; ſeruare cupit, is quomodo deuitet malum quod ei imminet, non bonum quod præſens eſt cognoſcere deſiderat, hoc eſt, morbũ quàm ſanum corpus cognoſcere mauult. Ad eum planè modum ego mor-

Anatomia morbi quàm hominis vtilior.

bos quoq; deſcribam,non omnes ſub vno genere comprehendens, ſed ſingulos ſingulariter explicans,quo quiuis hoſtem ſuum cognoſcat,& quemadmodum eum aggrediatur intelligat : namq; quia ſic homo deſcribendus eſt,vt non quid in homine, ſed quid in hoc vel illo homine inſit, explicetur, conſectarium eſt ex hoc, vt & morbi ſic deſcribantur, vt cuiuſuis morbi ideam ſic delineem, quò ſecundum illam omnes dein omnium morborum formas quiuis peritus medicus dijudicare queat. Atqui hîc forſan aliquis obijciat, vt maximè ſic morbi dignoſcantur, tamen adhuc regionis ratione ſemper aliqua varietas ſubierit: quemadmodum enim aliam videmus eſſe naturam frumenti Germanici,aliam Africi,aliam naturam vini Attici, aliam Alſatici: ſic quoq; neceſſariò eueniet vt lues Venerea aliter ſe habeat in Septentrionalibus, aliter in Auſtralibus,aliter Orientalibus vel Occidentalibus regionibus. obiectio hæc reuera ſic habet,eiq; contradicere difficile:ſiquidem hominem Microcoſmum eſſe, & inſtar exteriorum, mutationibus obnoxium dicere velimus. Verùm nos hîc de medicamentorum actionibus agimus, quas ex hoc exemplo addiſcas licet. Panis apud Germanos comeſtus Germanis carnem generat,Africanus Afris ſuam carnem, ſicq; cuiuſuis nationis panis ſuis incolis carnem generat,ad eum modum de medicamentis etiam loqui licet: namq; omnia in ventriculo commiſcentur, neq; vllam ventriculi actio diuerſitatem habet: Aſianus enim ventriculus perinde vt Europæus,Auſtralis non ſecus ac Boreus,alimentum conficit: haud ſecus ac quemuis ventum ſiue Eurus ille ſit,ſiue Vulturnus videmus ſtipulam attollere ac mouere. Sic inquam ventriculi actio ſe habet: talis medicamentorum natura eſt,vt vbiuis ſuum alimentum,ſuumq; medicamentum ventriculo ac morbo offerantur: ſic enim in Alemannia ſuum, in Græcia itidem ſuum remedium præſto erit,quod hîc perinde ac illic prę parandum erit, nimirum vtrobiq; in eum modum, vt remedium contra morbi famem ac ſitim aptus potus ac cibus ſit.

Regionum ratione morbi differunt.

Ventriculi actio qualis.

CAPVT III.

Terræ cum ſuis generatis vnio.

QVemadmodum in terra atq; eo quod ex ipſa generatum eſt, quædam vnio exiſtit:namq; terra eiuſq; generatum vnum reuera ſunt, ſic etiam in morbis quædam ad corpora quibus implantati ſunt, harmonia datur. Iam ſi generatum vel germen remouendum ſit,radicitus certè illud euellendum erit,vt ipſum amplius non ſit, & terra emoriatur. ex hoc exemplo intelligere facile eſt, quale poſt factam curationem corpus relinquatur:nimirum boni vel mali ſuſceptibile. Iterum veluti terra nunquam ſine zizania inuenitur, ſic nunquam ſperes ſine aliquo vitio te corpus habiturum: ſemper enim in deterius rerum naturæ ruunt, veluti cernere eſt in tritico, quod demetatum nunquam regerminat, at ſi ex eo aliquid lolij vel

zizaniæ

zizaniæ relictum eſt, illud certè copioſiſsimè germinabit, caue ergo, ne curationem faciens, aliquod ſimile vitÿ ſeminarium reſiduum relinquas.

Corpus homi nis omnium morborum parens.

Scitote ergo, quòd veluti omnium plantarum mater atq; parens terra eſt, ſic omnium morborum corpus hominis ceu parentem habendum eſſe. Ex quo ſequitur, cuiuſuis hominis morbos ſingulariter deſcribendos eſſe. Quos vt cognoſcas, primùm omnium diſcernes, an homo ille qui laborat, Veneri ſubiectus ſit: eo enim cognito, nomen morbi vltrò occurret: dein vlterius inquirendum erit, an forſan plures eius ſpecies forent: hoc enim inſolens non eſt, vt vnum generale nomen pluribus interdum ſpeciebus tribuatur, quamobrem etiam huius diſtinctionis meminiſſe decet, vt cuiuis morbo ſuam claſſem aſsignare poſsimus. His cognitis etiam certiſſima fundamenta iacta erunt vniuerſalis curationis, non ſolum illius particularis, quæ vnius ſaltem affectus propria eſſe ſolet. Vniuerſalem autem dico, quæ ſui Elementi diſpoſitionibus quibuſuis medetur. verbi cauſa, Arcanum quod Venerem bullæ curat, idipſum ſi & Æruginem Veneris, & Scintillam Veneris curet, illud Vniuerſale remedium dicetur. Proinde etſi deinceps propter affectarum partium diuerſitatem Arcana quædam particulariter à nobis deſcribentur, ſic tamen ea intelligenda erunt, vt quæ non ad corpus ſimpliciter referenda ſint, ſed quæ perpetuò Arcanarum medicinarum inſtar ſeſe habeant.

Vniuerſalis curatio quæ ſit.

CAPVT IIII.

Verum hucuſq; à me commemoratis, aduerſari ſolet, imò omnem & Theoriam & praxim, omniumq; cauſarum indagationem maximopere impedit, quin & arcanorum operationi non mediocriter obeſt Imaginatio: quia plures morbi nec medicamentis, neq; ipſorum qui eam fouent doctrina curari poſſunt. Sed nil mirum medicis iſta accidere, cùm etiam ipſimet Chriſto acciderit, vt plurimi vel propter ſolam imaginationem ab ipſo curtionem non acceperint. quòd ergo Chriſto accidit, hoc idem & medicis euenire ſolet. Atqui imaginationis negotium prolixius explicare hic, operæpreciū forſan fuerit. Homo Imaginationi ſubiectus omnino eſt, quæ quamuis incorporea & inuiſibilis ſit, ſic tamen ſubſtantias afficit, quaſi ipſa per ſe corpus ſeu ſubſtantia quæpiam eſſet. quod exemplo addiſcere facile eſt. Quid enim eſt quod perinde ac ſpeculatio matris fœtum magis afficit? neq; id in fœtu ſolum illa efficit, ſed proprium quandoq; corpus mirificè immutat, adeò vt rationem lædat, corpus ſanum ægrum, & hoc viciſsim ſanum reddat. Hac inquam ratione Mania, & illa affectio, quam vos Vitiſtam, (Veits dantz) appellatis, primùm extitere. Sic terrores quò aliò quàm ad imaginationem quis referat commodius? cùm & cupidi-

Imaginationi ſubiectus homo.

Terror & metus ſpecies imaginationis.

tates (quæ quò ſunt vehementes, eò fortius agunt) non incommodè ad hanc ceu caput referantur. His poſitis manifeſtum euadit, quanta ſit imaginationis vis in peruertenda legitima curandi ratione. Namq; poſito eo quòd imaginatio, terror, ac metus morbos faciant, conſectarium ex hoc eſt, à gaudio alijsq; affectibus ſanitatem cauſari poſſe. At ſi imaginatio bona & mala eſſe poteſt, omni quoq; contradictione vacat, ipſam æquè efficacem eſſe in comparanda ac

Imaginationis vis.

deſtruenda ſanitate. Conſequens itaq; etiam eſt ex his, maiorem imaginationis quàm naturæ vim eſſe. Quippe imaginatio naturam quodamodo gubernare cernitur: ipſa enim hominem ſic transformat, vt nec cœleſtibus, nec elementaribus amplius naturis ſubiectus ſit. Quod ſi horum imperio exemptus quis ſit, is nec naturæ, nec artificis induſtriæ amplius ſubiectus eſt. Ex quo ſequitur, multa Medici induſtriam ſuperare, quippe imaginatione vires ipſius frangente, atque certè quò nunquam imaginationes hominum vehementiores ac intentiores erunt, eò ſemper Medicinæ minus obedientes morbos, ac viciſſim aduerſas curationes expectare oportebit.

CAPVT V.

Scitote itaque, omnes eos quicunq; imaginationibus ſeſe macerant, & aggrauant, non in Luxalibus ſolùm, ſed in omnibus vniuerſim morbis curationis ſpem ſibimet adimere: namque conſti-

Sanitas & ægritudo imaginatoria.

tum antea eſt, multos fide ſanitatem, multos etiam ægritudinem ſibi conciliare poſſe. Vtraq; hęc & ſanitas & ægritudo Imaginatoria, medico nec laudem nec ignominiam parare queunt. Eſt enim medicus inter iſta quaſi medius, qui nec imaginationem bonam ad ſanitatem, nec malam ad morbum adhibet, ſed abſq; omni imaginatione opus ſuum abſoluit. Ex iſtis fides (ſeu perſuaſio) oritur, non tam in medicis operibus, quàm in ſanctorum miraculis: namq; ſic forti exiſtente imaginatione, ſi accedat vel naturæ robur, vem temporis benignitas, multi vltrò ſanantur, qui dein ſanitatis ſuę cauſam ab imaginatione ad Sanctos transferunt. Mirifica enim vt dixi vis imaginationis exiſtit, cui etiam admiranda nonnunquam cedere coguntur. Cùm enim Chriſtus dicat: Fides tua te ſaluum fecit, conſtat fidei eam vim eſſe, quę talia in homine perficere poſsit. ea autem vel bona eſſe poteſt, vel mala, pro ratione ſcilicet imaginationis. Sed

Medicina imaginatoribus non confert.

ſciendum Medicinam illis ſolummodo conceſſam eſſe, qui nihil eiuſmodi imaginationibus tribuunt, itaq; ſi quis medicinæ ſeſe ſubijciat, is, omnesq; qui ei aſtant neceſſe habent omnibus huiuſmodi ſpeculationibus valedicere: namq; ſi illi de ſalute deſperent, tum il-

Imaginatio etiam interficere poteſt.

la deſperatio quæ imaginatio quædam eſt, efficax eſt ad interficiendum ægrum, vt contra bona ſpes conducere plurimùm ad ſalutem poteſt. Differentia porrò fidei ſeu imaginationis hæc quoq; notanda eſt,

da eſt,ſcilicet quòd alia ſit cœleſtis, alia humana: humana eſt ea, de qua hucuſq; nobis ſermo fuit: diuina vero, quia ipſa non per corporeas res perfici poteſt, neceſſariò illam humanam tollit ac remouet. Si enim quis in Chriſto ſibi ſanitatem polliceatur, is præter ſpem & charitatem ad ſalutem nil vltra deſiderat. atq; iſta non ad ſanitatem ſolum, ſed ad cætera quoq; bona imaginatione conſequenda ſufficere poſſunt. Atqui talis operatio fieri non poteſt, niſi ſpiritu bono cooperante: namq; à malo ſanitas proficiſci nequit. Quamobrem ſi forſan pſeudopropheta quiſpiam ſic populum faſcinaret, vt ad ipſum ceu Diuum quendam imaginationem ſuam dirigeret, tum etſi per fidem, charitatem, & ſpem miracula fierent, illa tamen non illorum vi, ſed potius eorum qui imaginantur, facta eſſe diceremus.

CAPVT VI.

Fides illa de qua Chriſtus loquitur, ſi in Chriſto radices egerit, reuera effectum ſuum ſortitur: quòd ſi contrà quis non in nomine Ieſu Chriſti, &c. dicat, ſurge & ambula, ſicq; miracula faciat, de eo ſciendum eſt, non ipſum, ſed fidem potius eius (qui virtutem illam Deo tribuit) hoc effeciſſe. itaq; ſanitatem illi conſequuntur nō dante eo à quo ſperant ſe accipere, ſed ab eo, propter quem fides habetur: nemo enim eſt, qui prophetam vel Diuum aliquem Deum eſſe putet: omnes namq; norunt Dei iſthæc opera eſſe, non hominum. Itaq; ſiue verus ſiue pſeudopropheta agat, imaginatio illa, fides ac ſpes ad Deum ſi dirigantur, bene habent. Sic per hanc operationem non inter Chirurgos ſolum, ſed etiam inter Mahometanos diui eſſe poſſunt. quapropter non perſonam prophetæ ſpectare cōuenit, ſed potius ſtatam fidem eius qui ſanitatem conſecutus eſt: neq; tamen hîc de Idolatria intelligi volo, Deo ſuus legitimus honos tribuendus eſt, nihilq; boni ex idolatria ſperandum. Miracula ergo de quibus diximus, ſi abuſu careant, explodenda non erunt, ergo tamen propter imaginationis (propter quam illa eduntur) inconſtantiam hîc illos morbos miſſos faciam: qui enim ei nimium tribuunt, vt illi qui S. Quirino vel S. Ioanni, &c. ſuos morbos acceptos ferunt: ij enim ſuæ imaginationis incertitudine ſic omnium Aſcendentium viribus ſubtrahuntur, vt nullam ex medica arte opem ſperare queant, quin tantundem etiam à Deo ſperare poſſunt, cùm illi non plus quàm naturæ confidant. Medicus ergo ſemper initio iſta conſideret moneo: hoc enim hominum genus cùm à diuis ſe afligi putet, ſuæ imaginationis vi affligitur, raroq; correctionem admittit.

Mahometanos inter, diui eſſe poſſunt.

CAPVT VII.

Ex iam dictis eluceſcit morborum quoddam genus eſſe propter imaginationem incurabibile, aliâs verò nullū in vniuerſum inueniri morbum, qui curationem non admittat. Quamuis enim Le-

Lepra non eſt incurabilis.

pra, Elephantiaſis, &c. hucuſq; putatæ ſint incurabiles eſſe, hoc tamen ſolummodo accidit Medicorum ignorantia, qui cùm curandi rationem non intelligerent, curationis impoſsibilitatem aſſeruerunt, non intelligentes, & Deo, & naturæ (quæ cuiuſuis morbi remedium ſecum adfert) iniuriam facere. Sed de imaginatorijs morbis quędam adhuc dicenda reſtant. Membra ex motu ſuo morbum contrahere poſſe natura docet, oſtendit & hoc ipſum mechanicorum in igne & aqua laborantium quotidiana experientia, hoc idem & imaginationem poſſe, non cuiuis forſan ſic credibile eſt. Atqui videmus certè ijs qui ſpeculationibus detenti ſunt, non raro morbos ſuperuenire: ſic qui dicendo ſe exercent, facile in organis voci conformandæ deſtinatis morbum contrahunt: ſic tibicini in ijſdē locis, vt morbus alibi in corpore deliteſcens, emunctorium faciat poſsibile eſt, quæ quamuis naturaliter videntur accidere, tamen cō currentem quoq; imaginationem habere poſſunt: ſiquidem ſic quis colligat, quo membro peccatum commiſiſti, eo & luendum tibi erit. Hic inquam radix deliteſcere poteſt morbi, qui incurabilis euadat, ſcilicet imaginatione locum afficiente, quapropter impoſsibile eſt, vt eorum hominum, qui lingua ac ſermone cauſas ac negotia ſua peragunt, ſimilem ac cæterorum curandi rationem conſtituas & obſerues: ſicq; de cæteris quoq; morbis iudicandum, maximè verò hoc de quo nunc loquimur, in luxalibus morbis eluceſcit. Luxurioſus enim ſeu ſcortator, dū operū ſuorum (quæ etiam abhorrens natura abſcondita eſſe voluit) fœditatem contemplatur, ſic apud ſe cogitat: Intemperans es, Deus peccata iſtæc tua puniet, imò mirum non eſſet vt ipſemet tibi perpetuæ ægritudinis cauſa dicereris. Qua imaginatione ipſe concepta iam ſubinde ſpeculatur, ſicq; firmiter ſibi imprimit futuri mali cauſam: mirum enim eſt, quàm celeriter imaginationes iſtę, accedente maximè conſcientiæ lęſione, quaquauerſum peruadant: conſcientia etenim imaginationis ſpiritum concitat ſic, vt corpus quaſi inuertat, omninoq; alteret. Itaq; iſtarū imaginationum talis generatio eſto, priuſquam ad ſuum regimen exaltentur.

Imaginatione ad certum locum adduci morbus poteſt.

Scortator quomodo ſibi morbum conciliare imaginatione poſſit.

CAPVT VIII.

SEd iam tandem ad propoſitum examen noſtra reuertatur oratio. Cognito genere morbi (veluti ſuprà docuimus) ad magis particularia tibi deſcendendum erit. vt ergo morbi nomen inuenias, primùm omnium morbos antiquos ordine recenſeto, quorū cui & naturæ, & temporis, & proportionis ac ſymptomatum, aliorumq; ſignorum ratione ſimillimus ille fuerit, eidem illum cognominem facere poteris. Hanc dignoſcendi rationem ceu faciliorem, neceſsitate coactus vobis concedo: quia enim tam rudes eſtis, vt vix antiquorum etiam ſcripta intelligatis, nouam ſingulorum morborum de-

rum de-

rum deſcriptionem, quæ tamen nimis quàm neceſſaria fuerat, hic contexere ſuperſedeo: maximè autem, quia labor prolixus foret, & antea à nobis quoque conſcripti ſunt de Vlceribus Libri, ex quibus quantum ad præſentem tractationem attinet, diligens lector facile haurire poſsit. Sequitur proinde nunc alia & facilior particio, per quam promptius erit ad veram praxim peruenire: tradam enim compoſitionis morborum rationem, iuxta quam dignoſcere quemuis affectum poſsis, quam diuiſionem ſedulo obſeruare conueniet, quemcp autem hic admonitum volo, ne pro ſuo craſſo ingenio iſta peruertere conetur, vel contra meas hypotheſes iſtis vti tentet, vti aliàs vulgus medicorum in more poſitum habet: ſi enim quis talem ſe præſtare velit, eum ego neutiquam pro diſcipulo agnoſcam, maximè verò cupio, ne quis ſua pro noſtris venditet, vel ea vt quandam authoritatem acquirant noſtris expunctis ſua ſubſtituant: certò enim ſcio, fore vt ij meliora pro deterioribus, & viciſsim hæc pro melioribus arripiant. In hoc cenſu etiam numerantur Alcumiſtæ, Spagyri, Artiſtæ, cæteriꝗ huius farinæ homines, qui ſuas præparandi rationes pro more ſolito, vel pro noſtris ſubſtituere, vel pro legitimis ac ſalutaribus remedijs venditare ac vſurpare conſueuerunt, meminerint iſti quæſo, quantum in habendis hoc genus remedijs periculi inſit, metiantur quàm acurato iudicio opus ſit. Monachi quocp & Moniales, & quicquid in vniuerſum eſt hominum, quod ocij cauſa medicinam factitare ſolet, mea miſſa faciant, ægrisque nec prece nec precio, vel aliàs gratificandi cauſa, noſtra (particularia excerpentes) communicent: æquè enim magna diligentia requiritur, ſi precario conſulas, ac ſi ſumpto precio medearis: non enim ſola benefaciendi voluntas, ſed vnà cum voluntate benefactum labores perficiunt. probet ſe quiuis, an Medicus ſit nec ne: licet enim diligatis, nondum tamen expreſſam medendi vocationem habetis: poſſet namcp quis aliàs de ſola dilectione neſcio quid ſibi polliceri. Verùm ſciendum nón ex dilectione, ſed ex experientia medicam artem originem duxiſſe.

Monachi remedijs abutũtur.

Dilectio ad medendum non ſufficit.

CAPVT IX.

Diſpoſitiones de quibus iam dictum eſt, ſumuntur potiſsimum ex conſtellatione externorum & internorum, quæ ſic coniunctæ eſſe debent, vt externa internam referat, & viciſsim interna externam: niſi enim operatio per influentias ac impreſsiones adminiſtretur, impoſsibile erit ſucceſſum votis noſtris reſpondere. Aſcendentes ſiquidem hic aggredi nos neceſſe eſt, quæ aggreſsio non fit niſi per huiuſmodi conſtellationes. Hinc ars conſcribendarum formularum medicamentorum hurienda quocp erit, quam priuſquam aggredior, cognoſcendorum dignoſcendorúmue morborum hanc rationem non inutiliter præmittam.

Aſcendentes per conſtellationum aggrediendi.

Cura Lubrica.

Si luxus occurrat in forma bullarum,quæ inſtar morbillorum vel puſtularum magnæ ſint,vel paruæ, ſitq; adiunctus calor immodicus ac dolor,atq; à calidis adhibitis exaſperentur, tum hoc bullarum genus ſub curam Lubricam reijcies.

Cura Piſcium

Sin occurrant veluti ſquammæ,furfures, ſcabies,pruritus,&c. ſub curam Piſcium referentur.

Cura Thymi.

Quod ſi bullæ quemadmodum ſcyrrhi ac chærades, alijq; duri tumores formatæ ſint,vel referant formam Verrucarum,ijs cura Thymi conueniet.

Cura Croci vitriolati.

Vbi exanthemata, herpetes, ac ſerpigines apparuerint, vel fixæ,vel locum mutantes,ſiue vlcerantes,ſiue non,maximè verò illæ, ſi & eſcharam faciant,vel cutis ſciſſuras efficiant, illas puſtulas ad curam Croci vitriolati referes.

Aſcendentes in curationibus remouendi.

Quatuor iſthæc bullarum genera, ſiue humida ac madentia ſint,ſiue minus, perpetuò iuxta ſuam fixam & immutabilem curationem tractabis. Medicus namq; externa forma humiditatis vel ſiccitatis nil commoueri debet, cùm illa non pro natura morbi oriantur:imò non ſecus hæc eueniunt, ac nonnunquam cernimus arborem vel plantam marceſcere, nulla in ipſius radice exiſtente vitio. quamobrem ſic cogitandum,iſta Aſcendentium ac ſymptomatum generationis actione fieri, veluti in hominum quoq; generatione fieri videmus ,vbi hic claudus, ille ſtrumoſus, &c. à prima ſua origine permanet. Scitote ergo hanc ſiue humiditatem,ſiue ſiccitatem ab accidentali conſtellatione, quæ nullum requirit remedium, prouenire, ſufficit Aſcendentem remouiſſe: ſiquidem illo ſublato, generatio ſtatim quoq; euaneſcit. Singulæ hæ bullarum ſpecies ſingulares ſuas habent generationis modos, quos tamen hoc loci deſcribere animus non eſt, cùm abunde eorum cauſas in libro de vlceribus recenſuerimus, ad quem lectorem remitto: haud ſecus enim ac illic de vlcerum generatione diſſeruimus, de Luxalis morbi generatione iudicandum erit.

CAPVT X.

Eſt præterea alia quædam collectio quorundam Aſcendentiũ coniunctionum ad vnam aliquam conflandam ſpeciem, quam Scintillam Veneris vocant, quæ cùm ſingularem requirant curandi rationem,ſingulariter quoq; hoc loco deſcribẽdas eſſe duximus: etenim ex harum conſtellationum coniunctione cognita, coniunctio Receptarum deſumi poteſt, ſicq; exterior concordantia interiori tribui.

Cura Iuncturarum.

Vnum ergo genus eſt, cui ſcintillæ nomen tribuitur, cùm defluxiones ad articulos & coxendicem decumbentes, illic deliteſcũt, quæ omnes ſcintillæ ſub Curam Iuncturarum pertinere putantur. Huc referri debent omnes defluxiones, quæ articulos ex ſuis coty-

lis emo-

lis emouent,artus incuruant,tophos,ſcyrrhos, œdemata,aliosq́ du ros tumores generant: eorum ſiquidem omnium coniunctio cum Receptis vnam eandemq́ conſtellationem habet, curam ſcilicet Mumiacam.

Cura mumiaca.

Porrò quæuis Influentia in penetrantibus ſcintillis tam crurum, quàm brachiorum, ſiue ad caput, ſiue ad radicem, ſiue in medio oſsis ac articuli fiat, ſi vſque ad lacertos & muſculos extrorſum peruadat,ac per venas erumpat, ſub curam Virtutis Excluſiuæ referri debet.

Cura virtutis expulſiuæ.

Eſt deinceps & aliud ſcintillarum genus, quod originem ducit ex medullis,ligamentis,ſynonia,atq; alijs humiditatibus,quorū generatio etiam abundè declarata fuit, quaſi ſingulæ ſingulatim ab alijs conſtellationibus imprimerentur, tamen hîc nil metuere debes, quin omnes ſub vnam curam colligas: ſiquidem ipſorum medicamina ſic ſunt diſpoſita, vt influentiam ſuam eò ſaltem referant. Hoc genus ſcintillarum omnium duriſsimum eſt, ac maximè oſſeas corporis partes (verbi cauſa in tibijs) occupant. Curam autem pecculiarem habent Medullatam.

Cura medullata.

Illæ autem ſcintillæ, quæ pro varia aëris conſtitutione, nunc plus,nunc minus affligunt, vel quæ ex immoderata diæta augmentum accipiunt, ſingularem ſibi & propriam habent Curam Abſtinentiæ.

Cura abſtinētiæ.

Similiter & aliud adhuc ſcintillorum genus ſupereſt, quod vltrò curatum aliquando,à coitu tamen reſuſcitatum iterum recruduit. huic quidem ſpeciei Cura Florum Veneris deſtinata eſt.

Cura florum Veneris.

Sunt inſuper & multæ aliæ ſcintillarum differentiæ, quæ etſi ſingulariter hîc non numerantur, eas tamen pro ſignorum varietate diſcernere non vſque adeò arduum fuerit: nulla enim in vniuerſum ſpecies eſt,quæ ſingulorum (præter numeratas) differentiam conſtituere poſsit:imò omnes facillimè ad has referri poterunt.

CAPVT XI.

SImiliter de Eruginoſis etiam ſentiendum eſt, nimirum vt intelligamus, alias atq; alias hanc vel illam deſiderare curandi rationem,quo ſcilicet vbiq; exterioris atq; interioris conſtellationis coniunctio obſeruetur. Quamuis autem has pro Arcanorum varietate conſiderare nil opus eſt:namq; vbi actio ignis actioni ſimilis requiritur,ibi ſingularem ignem non requirimus, ſufficiat quaſdam cautelas (quas vocant) obſeruaſſe,ad ignem accendendum,& promouendam vſtionem. Quapropter nemo exiſtimet velim,me ab Elemento hîc longè abſcedere,cùm hoc potius ſtudeam, vt morbus Elementi lignum euadat: ſiquidem conſtellationis iſta influentia alia de cauſa nobis introducta non eſt, quàm vt morbi aduſtibiles, (liceat ſic loqui) euadant.

Morbus ignis lignum eſſe debet.

Scito-

Scitote ergo, quòd quæcunque Luxus vlcera, quandam Carci- nomatis & Fiſtulæ, Syronis faciei, Lupi, ſeu depaſcentis vlceris ſimilitudinem obſeruant, ac præter hæc ſubtus cutem carnem erodunt, vrunt, pungunt, fumant, tenſiua rubedine turgentia labra habent, ad primam curationis rationem, quam curam Cancrenæ appellamus, reuocanda eſſe.

Cura cancrenæ.

Quæ verò phlemonode vlcera ſunt, vel Scrofularum ſimilia cernuntur, vel denique inſtar vlcerum, quę pedes affligunt, ſicca ſunt, ea ſub curam de Fixis reuocare conueniens erit.

Cura de Fixis.

Quibus autem pedes tument, ac phyſodia quendam tumorē, ſeu flatulentum, coniunctum habent, præter hæc, & fœtor, putredo ac effluens ſanies iuncta eſt, aliaque ſigna præ ſe ferant, illac potum decumbere & euacuari, ad tertiam curationis ſpeciem, quam curam Reuerberatoriam appellamus, reducentur.

Cura Reuerberatoria.

Qui deinde bullis acri humore refertis, ac puſtulis talib. quæ quaſi cauſtico ex cantharidibus confecto excitatæ eſſent, formam habent, affliguntur, & inſuper etiam Eryſipilate, vel iam detinentur, vel aliàs quotannis aliquoties ceu per periodos corripiuntur, non ſine rigore atque calore febrili, atque qui ex ſectione venæ malleoli auxilium ſentiunt in hoc affectus genere, horum omnium eadem curatio hîc ordine quarta cura Riuolæ dicta.

Cura Riuolę.

At vbi Ignis Perſici ſigna calida vel frigida apparuerint, cutis autem vel fuſca vel liuida fuerit, atque vngues digitorum & pedum deciderint, haud ſecus ac in Panaritio accidere conſueuit, tum quintum curationis genus, Curam ſcilicet Interclusam huic malo conuenire iudicabis.

Cura Interclusa.

Verrucæ verò, & Mariſcæ, ſeu Condylomata, tum luxurians, ſeu ſupercreſcens caro, ſiue acer, atque hoc genus ſimiles tumores, fungi, &c. Curam quam nos Ingenitam vocamus, requirunt.

Cura Ingenita

Quæcunque demum in locis generationi dedicatis inueniuntur, ſiue Cambuccam, ſiue Herniam, ſiue Bubonem referant, imò quidquid ſubter hypochondria ſitum eſt, omne id ad curam Chordarum referimus.

Cura chordarum.

Octaua deinceps curandi ſpecies Cura Cuſcutæ omnibus qui in oſsibus ſunt callis & fracturis deſtinata eſt.

Cura cuſcutę.

Denique quicunque affectus Lepram referent, vel ſigna hydrophorbiæ, Vndimiæ & Elephantiaſis obſeruabunt, omnes vnam eandemque conſtellationem obtinent. itaque nec tua ipſius puſillanimitate, neque antiquorum ſcriptis ad deſperationem permoueare, ſed ſubinde cogita Deum Opt. Max. ſic humano generi benignum eſſe, vt quouis in morbo quale remedium ſit oſtendat. Cura ergo mea erit Cura Interpoſita.

Cura Interpoſita.

CAPVT XII.

ANtequam huic libro colophonem imponam, vnum adhuc ſupereſt (cuius nemo medicorum vnquam meminit) commemorandum: antiquis enim cùm tempora (quorum ad medici perfectionem non minimum momentum eſt) defuerint, & maxima ignorantia obfuerit, nil mirum iſta obliterata permanſiſſe. Quemadmodum ergo hactenus intellexiſtis Microcoſmum in quatuor Elementorum conſtellatione conſtitutum eſſe, atq; omnibus earũ influentijs ſubiectum, cui neq; medicus neq; Eſthiomenus contradicere poteſt. Quemadmodum inquam iſta conſtituta ſunt, ſic cogitandum Microcoſmi transferentias quandoq; Eclypſari, perinde ac Solem ac Lunam lumine ſui defectum pati cernimus. Ex hac Eclypſi terrę vires quodammodo imminuuntur, vnde ipſa detrimen tum accipit. haud ſecus interna quoq; ſi Eclypſin patiantur, internã corporis conſtitutionem demoliuntur. Veruntamen iſta ad alios magis referuntur morbos. atqui vt de ijs de quibus cœpimus ſermonem concludamus, ſciendum terræ quandam ſterilitatem coniunctam eſſe, vnde nec cultus ſic vt debebat, reſpondeat: ſic inquam in hommine quiddam eſt, vnde non vt ſperabat medicus, ſucceſſus ſequitur, cauſante ſcilicet hoc Eclypſi illa. Quamobrem niſi quis has Eclypſationes obſeruet, fruſtra is, & in Luxalibus & in alijs quoque morbis curationem attentabit. etenim ſi exterior eclypſis magnas noxas in corpore inducit: quis dubitet in humano corpore ſimilia accidere? An nouam Lunam exteriorem metuimus, & noſtram interiorem, cui tamen corporis noſtri regimẽ conceſſum eſt, non metuemus? Hæc quamuis ad noſtrum propoſitum nil pertinent, tamen quia ad alia quædam confirmanda faciunt, ſicco pede tranſire nolui, maximè cùm pictos illos medicos valdè exerceant, quibus nil niſi ille humorarius quaternio perpetuo in ore eſt.

Tempus ad medici perfectionem facit.

Eclypſes in homine.

FINIS SEPTIMI LIBRI DE CAVSIS
& origine morbi Gallici.

TH: PARACELSI DE CAVSIS ET ORIGINE MORBI GALLICI

Liber VIII.

DE BVLLIS SEV PVSTVLIS *errandis*, CAP. I.

COnſtellatione ac con cordantia earum rerum, ex quibus morbi originem ducunt, cognitis, obſeruare deinceps conueniet duplicem morborum curationem eſſe: alteram per Arcanum, alteram per Remedium veternum (vſitatum rectius). Atqui præſenti loco nil

Remedium veterum.

nil ſollicitum eſſe oportet de ſignis morborum inueteratorũm, ſufficiat tibi nomen cuiuſuis ſpeciei cognouiſſe. In Veneris ergo curatione remedium quoddam eſt, morbum ad perfectionem deducere natum, ex qua dein maturitate indicium deſumere licet, nullum ex morbis inueteratis maturius quàm deceat medicũ aggredi poſſe: namq; quamprimum ac Luxus aduenerit, iam morbum ad maturitatem perueniſſe certum eſt, neque multum laborare oportet, quomodo per corpus hinc inde ſparſum malum ſit, cùm multis modis Emunctoria euarient. Sciendum ergo, remedij compoſitionem huiuſmodi eſſe debere, vt ipſo medicamento ſimpliciter exhibito, compoſitionis tamen ratione operetur, ſic vt omne illud quod in corpore noxium eſt, ceu vno faſce comprehenſum educat. Neq; eſt vt putes medici opera factam compoſitionem, tantopere ad actionis bonitatem valere, cùm illud rectius compoſitum dicatur, quod vulgus ſimplex appellare conſueuit: ipſum enim morbificę materię quantum eſt per ſe educit, vt penitus nil opus habeamus tuo Recipe. adhæc ignarus omnino es, quid tandem cum radice mali complicatum in corpore lateat. Itaq; in poſterum nulla alia de re, quàm de curatione agere inſtituimus, idq; duplici ratione. Vna enim curatio contra Veneream conſtellationem, altera contra antiquum ac inueteratum morbum comparanda eſt. atqui hoc ſemper ſpectandũ conſulo, vt prius curatio Venereæ Conſtellationis inſtituatur: illa enim expulſa, facilis ac prompta dein conſequitur curatio. neq; verò putes velim, Veneris conſtellationi conueniens remedium ſecundæ quoq; curationi ſufficere: etenim vt nouo morbo nouum meritò remedium adhibetur, ſic inueterato antiquis vſitatum remedium non inconcinnè tribuetur. interim tamen in antiquorum placitis euoluendis, eorumq; remedijs vſurpandis iudicium deſydero: pauci namq; ex antiquis Scriptoribus authentici ſunt, ac fidem merentur, & ferè quæ typis excuſa ſunt, manuſcriptis minus fida habentur, neque quiſquam eſt, qui in illorum errata ſeuerius animaduertat, vt dolendum ſit medicinam cum religione eodem incommodo conflictari, id eſt, vt omnia ex æquo recta putentur. Verùm quomodo huic errori medendum, conabor in libro de Vlceribus veternis explicare, vbi quoq; veterum Receptas, quantum in nobis erit, expendemus, corrigemus, ac ſupplebimus. Receptas dico non eas, quæ vulgò in ſcholis circumferunt, ſed veras, genuinas, ac vtiles impoſtoribus omnino incognitas.

Compoſitum eſt quod vulgus ſimplex dicit.

Curatio duplex.

CVRA LVBRICA.

Nominis ratio.

Lubricæ curæ nomen, antequam rem ipſam deſcribam, ſic paucis accipe. Lubrica nuncupatur ea de cauſa, quòd in hac ſpecie Lubricum excrementum Luxurię iſtis in partibus prædominetur, quam Lubricitatem ſi auferas, iam curationem perfeciſti. corpora

autem

autem huius Lubricitatis ſunt, Morbilli, Puſtulę, Formicæ, Variolæ, &c. quorum nomina teuthonica hic præterimus. Curandi ratio.) Ægrum in hypocauſto calido ſtragulis probè contectum vt ſudet compellito, atq; vt melius ſudor profluat, grana iij. Oſtrutij Mineralis, cum granis ij. Meliſſæ Diaphoreticæ, dilùculo creſcente Luna, quater vel quinquies exhibeto, quo facto, videbis radicitus ſubitoq; morbi generationem promoueri, haud ſecus ac æſtatē ex inopinato ingruentem, rigidam adhuc glacie terram reſoluere, & confeſtim ex arboribus flores gemmasq; protrudere videmus, ſcilicet in eum omnino modum, puſtulę protruduntur ac creſcunt, quòd ſi fluxio forſan adhuc aliqua ſubſit, quæ paralyſin aliàs factura erat, ea ſtatim effluit quoq;. Sin primo ſtatim die, Elementi tui ignis (id eſt, medicina) ob paucitatem forſan, curationem non abſoluat, opus idem iterare poſtero die non dubitabis. in hunc ergo modum Sole tuo operante, contingit etiam ipſa excrementa à corpore ſeparari: itaque ſi per ſua naturalia emunctoria excrementa prodire videas, nil mali metues: namq; Elementi actio contrarium non tolerat, ſed neceſſariò quaſi ſeparationem molitur: perinde enim ac æſtas infœcunda foret, niſi Solibus antea niues liquarentur, ſic niſi ſeparatione iſta facta, curatio ſperari non poſſet. Neq; verò vellem te iſta de purgatione intelligere (cui ego tantopere contradicere ſoleo) actionem enim talem ego doceo, qua excrementa ſeparentur, non purgentur. quantum verò inter Purgationem ac Separationē interſit, nemo eſt qui non abundè intelligat. Prima ergo operatione (quæ ferè in tertium diem protrahitur) abſoluta, conueniet iuxta antiquorum placita, ea quæ extra corpus iam propulſa ſunt, exterius adhabitis remedijs, vt decidant, curare: videmus enim æſtatem quoq; eandem quæ flores ac folia producit, eadem rurſus languefacta exarefacere. Remedia extrinſeca variorum experientia varia eſſe docuit, nobis ſemper arriſit Perſicaria Arſenicata, qua nos humectatis Morbillis, Variolis, Formicis, Puſtulis, &c. effecimus, vt ipſæ haud ſecus ac à magnis ſolis ardoribus arborum Locuſtæ decidunt, exarefactæ vltrò deciderent. Hæc de cura Lubrica, quæ vnica per ſe eſt (vt & vnica æſtas) dicta ſufficiant, quam ſi quis omnino non, vel non integrè, neceſsitate poſtulante adhiberet, is certus ſit, fore vt Bubones ſubſequantur, atque quoduis genus multiplicatione ſpecierum mirificè augeatur, ex quibus non poſſunt nō corruptiones qualitatum internarum, humorum putredines, principia ſcintillarum, cauſæ vlcerum futurorum, enaſci, atq; tanta quidem malignitate, vt neq; de cognitione, neque curatione certa vlla ſpes eſſe poſsit. hinc morbi augmentum & complicatio (haud ſecus ac inter frutices in Aquilegio acuto cernere licet) oriuntur curatu admodum peruicacia, quemadmodum in curationibus tertiæ partis eluceſcet.

Oſtrutium Minerale.

Separatio & purgatio differunt.

Perſicaria Arſenica.

CVRA PISCIVM.

Nominis ratio. Porrò autem vt & de hac curatione quædam pertexamus, nō ignorandum eſt, eam curam Piſcium nuncupari, tum quòd affectus ſpecies piſcium ſquammas referat, tum quòd medicamenta quæ ad illum curandum adhibentur, tamq́ deſquammantem quandam operationem habeant. Quocirca veluti videmus ſquammas ex piſciū corporibus & enaſci, & alimentum deſumere, illicq́ conſiſtere, nec vt decidant marceſcere: ſic de hoc genere Bullarum, quod nos ſub curam piſcium concluſimus, iudicandum, cùm earum generatio perinde habeat, vt generatio corticis in arbore. atqui quamuis hoc bullarum genus locum ſibi proprium non tenet, tamen quia Mineralia loca eligit, ſuas ſubinde ſpecies producit.

Thimia, Furfur, Squammæ, Pruritus, Scabies, Malum mortuum. ſex iſta quamuis ſextuplicem habeant differentiam, vnicum tamen Arcanum habent, trifariam interim diuidentibus antiquis. *Arcanum Antimonij.* Arcanum illud eſt ARCANVM ANTIMONII: etenim quia vna generationis ratio intelligitur in ſquammis piſcium, corticibus arborum, & hoc genere luxalium morborum, ſequitur idem arcanum in iſtis morbis vſurpandum eſſe, quo & à piſcibus ſquammæ, & ab arboribus cortices deſquamantur ac excorticantur, ſine corporis incommodo. Doſis ergo huius Antimonij ignis, erit pondus trium piſorum vſq; ad ſex. quia autem hi affectus quàm priores curatu pertinaciores exiſtunt, maius quoq; temporis ſpacium requirere videntur, itaq; ferè nonū ad vſq; diem curatio extendenda. Signa autem curationis abſolutæ hæc tibi potiſsimum erunt, quòd vbi Thimiæ ac malum mortuum valdè multum humoris profundere cœperint, tum ad veterum experimenta deſcendendum ſit, inter quæ principem locum apud me obtinent Realgar & Vrtica ſecunda. *Vrtica ſecunda.* Reliquæ autem ſpecies, Furfur puta, & Squammæ, nullum ex ſe humorem fundunt, ſed vehemētiſsimè exiccant. vbi ergo ſummè exiccatas conieceris, Lythargiri per acetum diſſoluti experimento vtere. In pruritu deniq; & ſcabie magnum deſiderium ſcalpendi ægros excruciat, quod vbi deſierit, tempeſtiuum erit veterum experimenta (inter quæ ego Vino Alcaliſato plurimum tribuo) adhibere. *Vinum alcaliſatum.* Hæc ſex genera tam fortiter antiquatis morbis Venerea impreſsione implantari conſueuerunt, vt impoſsibile ſit illa abſq; ignea Antimonij purificatione extirpari, quod vbi Antimonij vires iam ſuo munere defunctæ ſunt, tum demum non ſine vſu antiquorum experimenta adhibeas: ſemper enim Veneream conſtellationem prius tollere conuenit, qua ſublata, reliqua tum ſuccedere poſſunt.

CVRA THYMI.

Nominis ratio. Tumorum illorum, quos nos ad hanc curationem retulimus, generatio, thymi generatum mirum quàm ſimilis exiſtat: perinde

namq;

namq; ac thymus ex paruo cauliculo magnum emittit capitulum, ſic hæ nouem ſpecies ex tenuibus Locuſtis ampliſsimè ſolent germinare & ampliari. adhæc ceu in thymo quædam dulcedo deliteſcit, quam magno ſtudio apes ſectantur: ſic in iſtis Thymicis ſpeciebus ſuccus quidam deliteſcit, quo pediculi mirificè alliciuntur, & delectantur: quin haud ſecus ac ex thymo apes, ſic ex iſtis vlceribus ſuccum quendam exſugere conſueuerunt muſcæ. hæc ergo à ſimilitudine deſumpta nominis etymologia eſto. Curandi ſcopus primarius eſt dulcedinis illius, ex qua Thymus enaſcitur, ablatio, enaſcitur autem ex dulcedine, quæ huius vel illius formæ opifex eſt, ad exemplum generatorum maioris mundi. Itaq; vt hęc nouem genera curentur, neceſſe eſt, Arcano vti, quòd illa dulcedine depulſa auſteritatem inducat: hoc enim præſtito illa decidunt: ſiquidem à guſtu alio alia forma introduci ſolet. Arcanum hoc eſt Arcanum Tartari, cuius doſis eſt pondus trium fabarum, tempus exhibendi continuum dies quindecim, ſingulis diebus bis, mane ſcilicet & veſperi. dum autem agit hoc medicamentum, magna dulcedinis copia ex thymis emanare ſolet, quę vbi ad auſteritatem declinare cœperit, tum admonet tempus eſſe vtendi remedijs antiquorum. Nouem illæ ſpecies, quas toties diximus, hæ ſunt. Fauus, Lerdis, Chærades, Scyrrhi, Nodi, Verrucæ, Chondylomata, Mariſcę, Polypus. quarum diuerſa ſunt apud antiquos experimenta: primo enim ſingularem habent Fauus, Lerdis, & Scyrrhus: dein aliam Chœrades, Nodi: iterum aliam Verrucæ & Mariſcæ: aliam dein Condylomata: deniq; & ſingularem Polypus. Arcanũ Tartari.

Tres primæ ſpecies poſt Arcanici operis abſolutionem in hũc ferè modum curantur, Lycio Magneſiaco intra viginti quatuor horas æquo circulo centrum morbi comprehendimus, quo facto, Alumē incineratum cum vnguento de vitellis ouorum imponimus, donec fundum mundum inueniamus, eo habito, ſolo vnguento ouorum curationem abſoluimus. Lycius Magneſiacus.

Sequentes duæ ſpecies poſt Arcani operationem perfectam purificentur, cum Oppoponaco, Galbano, Bbellio, expurgatis & mixtis cum Aloë epatica, donec decidant. quod ſi forſan nimis firmas radices egiſſe viderentur, eas donec abſumantur, oleo iuniperino claro inungnre vtile fuerit.

Verrucæ autem ac Mariſcæ oleo purgato communi, veluti Condylomata ſucco de granis Arenoſis, poſt abſolutum arcanum opus, omnium tutiſsimè curabuntur. quod ſi forſan nimis inueterata hæc mala ſcyrrhoſam contraxiſſent diſpoſitionem, tunc ſcyrrhorum inſtar tractare ea medicus tentare deberet. Succus de granis arenoſis.

Polypum autem fumo iam dictorum remediorum facile extirpabimus, impoſito alumine incinerato, donec nullum in quanti- Polypi curatio.

tate vicium ſuperſit amplius, atq; dein cum Croco Martis ducta ſit.

CVRA CROCI VITRIOLATI.

Sal ille vitriolatus, qui in iſtis morbis (quos nos ſubter hanc curationis formam concluſimus) cauſa mali exiſtit, eam ſingularem obtinuit naturam, vt coloris inſtar intra cutem & in eius extima ſuperficie adhæreſcat. Sal iſte etſi cum multis alijs magnam cognationem habeat, tamen præ omnibus maximè Crocum Vitriolatum

Nominis ratio.

referre videtur: crocus enim iſte cùm quaqua verſum ſerpat, nullū tamen vlcus facere conſueuit, multis dein coloribus cùm refertus ſit, varijs quoque modis corpora tingere ſolet.

Curandi primarius ſcopus eſt acuitatis ſalis ablatio: iſta namq; abolita, radix mali iam extirpata eſt. Arcanum illud quod ſalis acui-

Peucedanum.

tatem extirpare efficax eſt, Radix eſt Peucedani, cuius vis ea eſt, vt radicem ſanguinis gubernet: vſus verò, vt ad xij. dies vſq; dietim in aurora & occaſu exhibeatur, magnitudine quinq; nucum ponticarum. Quo facto, etſi iam certus ſis Centrum ſanguinis vitio carere, tamen de ramis & Locuſtis idem ſtatim polliceri tibi non potes, igitur vt & vitium harum partium euellas, balneo vti imperabis eo uſq;, donec id quod eductum eſt, in grana ſalis amplius non coagu-

Balneum ex ſanguinaria.

letur. balneum illud parabitur ex decocto radicis Sanguinariæ, quod ſi ſat multum eductum ſit (intelliges autem, ſi in grana nō amplius concreſcat) tum aliud balneum parabis ex Alumine alijsq; illi conuenientibus herbis, quo facto, iam arcanum illud opus ad finem perductum erit, & deinceps de vulgatis veterum experimentis cogitandum.

Species morborum quos ſub curam Croci Vitriolati coniecimus, octo in vniuerſum numerantur. Serpigo ſcilicet, Impetigo, Cicatrices, Albaræ, Sciſſuræ, Gutta Roſacea, Morphea, Alopecia. harum tres, Serpigo, Impetigo, & Cicatrices ſuum ſingulare experimentum apud veteres adeptæ ſunt: dein Morphea & Albara itidē ſingulare: ſic & Alopecia cum Sciſſuris quoq; ſingulare habent experimentum: deniq; Gutta Roſacea ipſa quoq; ſingulari remedio donata eſt.

In eum ergo quem diximus modum ad curationem præparatis, Serpigine ac Cicatricibus, Vrticæ ſecundæ (ea enim inter omnia experimenta vnicè conducit) vapore à noua Luna, vſq; ad plenilunium fouebimus. quod ſi forſan Impetigo curationi minus obe-

Vapor Tapſi.

diens eſſe videretur, Vaporem Tapſi adijcere conueniens erit.

In Morphea verò, & Albaris, præter Axungiam aliud non datur remedium, cui ſi non concedat morbus, vtiliſsimum fuerit locum Croci cum ſubſtantia reſecare, atq; paulatim per gummata cataplaſmata loco cicatricem denuo inducere, quæ vt minus turpis ſit indurabitur aqua florum Fabarum, Locuſtarum, Sigilli Salomonis,

monis; &c. præter hanc curationem alia nulla penitus eſt, de qua in Morphea vtile quid tibi ſperandum ſit.

Haud ſecus in Alopecia & Sciſſuris procedendum eſt,eo dem pto,quòd gummatis Cerotis hîc non vtamur.quod ſi quando contingat nimis profundas ſciſſuras eſſe,ac à ſudore in eas decumbente occultari, poſt adminiſtratam ſuperiorem curationem Perſicaria præparata vtemur, donec cutis planè iterum adæquata & conglutinata ſit.

Perſicaria præparata.

Gutta deniq; Roſacea per Aquam Claretæ tollitur, etſi vniuerſalis illa curatio non præceſſerit. Veruntamen de gutta Roſacea obſeruandum ipſam quandoq; etſi vnà cum Luxali morbo antea curata fuerit, tamen per ſe ſolam quandoque recrudeſcere. Quamobrem ſedulò ſtudendum, vt, dum Venus expellitur, iuncti quoq; morbi reliquæ penitus extirpentur:etenim niſi Variolæ, Morbilli, Puſtulæ,& Formicæ (has enim quatuor ſpecies exempli cauſa adducere liceat) rectè curentur, ex ijs Thymia fieri ſolet, ex qua dein forma Lepræ,non autem cauſa Lepræ generatur.

Similiter niſi Furfures,Squamę,Tineæ,Scabies,Pruritus,&c. abſolutè,& iuxta ſuprà deſcriptos canones curentur,infrequens nō eſt eas in Alopeciam tranſmutari. Alopeciam dico non ſimplicem, ſed vniuerſalem: ſic enim obſeruatum eſt ab Alopecia mulieribus menſtruum ſanguinem in vniuerſam cutim attractum eſſe,quin & humorem radicalem ex omnibus membris attraxiſſe animaduerſum eſt,vnde dein affectus omnib. experimentis inuicti emerſerũt.

Eodem planè modo,ſi Fauus,Nacta,Napta, Oedemata, Verrucæ, Nodi, Mariſcæ, Chondylomata,&c.non iuxta Luxalem curandi rationem curentur, accidere ſolet,vt illi morbi in Botium externum (quem vocant) ſeu Strumam verſam tranſmutentur,vnde iſti dein tumore ſubtus cutim feruntur,& increſcunt,adeo vt incurabiles planè euadant: quamuis enim non rarò ex Polypo fiat Noli me tangere,ex Botio iuncturarum Fiſtula,& ex Nacta carnoſa,Can cer, tamen res nihilo ob id melius habet: ſiquidem ijs quæ veteres cognouerunt experimentis impoſsibile ſit curationem perfici,cùm alij ſint affectus hi ab ijs quos antiqui deſcripſerunt.

Struma verſa.

Quocirca niſi quis Serpiginem,Impetiginem,Albaram, Mor pheam,omnesq; quos ad curam Croci vitriolati retulimus morbos iuxta præſcriptam curandi rationem tollere aggrediatur, is certus ſit ſe Lepram cum cauſa, Vlcera Eſthiomena,Cancrenas & Ambulantia vlcera quaſi manu facturum, neq; id particulariter; ſed toto corpore vniuerſaliter,& tanto quidem cum periculo,vt impoſsibile dein ſit hoſce morbos aliquo hucuſq; cognitorum experimentorum tollere.

Abſolutæ nunc nobis ſunt Bullæ Veneris, quas in Praxi ve-

luti in Theoria factum eſt, quatuor iſtis nominibus appellare poteris: ſcilicet, vt Bullas Lubricas dicas eas, quæ ſub Lubrica cura continentur. Bullas Croceas vitriolatas eas, quæ ſub cura Croci vitriolati referuntur: ſic deniq; Bullas Thymi, Bullas Piſcium, &c. à curationibus Thymi & Piſcium denominare poteris.

Bullarum nomina noua.

DE SCINTILLARVM ET DEFLVxionum curatione. CAP. II.

VT defluxionum & ſcintillarum per ſua arcana curandi rationem intelligere commodius poſsitis, defluxionis (Lāme) formam & naturam oſtendere conuenit. Defluxio in corpore eiusq; membris ſic deliteſcit, vt ignis in ferro. ferrum ipſum quidem per ſe incorruptum manet, nihilominus in ipſo exiſtēte igne: & quod maius eſt, duo contraria ſimul ſubſiſtunt, horum alterutrum alteri vt concedat neceſſe eſt: namque vel ferrum ab igne conſumi oportet, vel ignem à ferro abſcedere: ſi ergo ignis diſcedat, tum ferrum ad ſuam priorem naturam reuertitur. interim tamen duo cernuntur accidiſſe: vnum, quòd ferri pondus diminutum eſt: alterum, quòd tandem ipſum in calcinatam quandam maſſam adurit. Quemadmodum ergo ab igni ferrum patitur, ſic in hiſce quoq; morbis euenire ſolet, ſcilicet, quòd oſſa vngues de ſe proijciunt, tandemq; conſumuntur, haud ſecus ac ferrum ab igne comburitur. Quia ergo ſimilium actionum ſimiles cauſæ exiſtunt, in igne defluxionem ponemus: quemadmodum enim in ferro accidens eſt ignis, ſic quoq; in humano corpore: ac veluti ferrum vel tale manet, vel corrumpitur, ſic & hoc loco cogitandum eſt, ſcilicet, quia corpus materia peccans non exiſtit: nam duæ contrariæ res ſunt in eodem, quod vnum tamen non eſt: cauſa vna ſiquidem conſtellatio eſt: namq; quoduis Elementum in Microcoſmo latet, vt ſol in vitro, ſuamq; naturam ſeruat: videmus namq; manifeſtè eundem ignem ſiccare & humectare, diſſoluere, fundere, reſoluere, & viciſsim coagulare. Perinde ergo ac ignis vnius variæ ſunt operationes, ſic intelligendum membra humectari vel ſiccari; non tamen à cauſa humida vel ſicca, ſicq; de coagulationum ac diſſolutionum cauſis quoq; ratiocinandum. Non ergo eſt vt quis duritiem Melancholiæ, ſiccitatem Choleræ, humiditatem Phlegmati adſcribat, imò omnia ad elementum ignis referenda ſunt: valeat ergo omnis phyſica & theoria vulgaris, domineturq; Philoſophia illa, quæ tam varias Elementi ignis operationes nos edocuit.

Similiũ actionum ſimiles cauſæ.

Veruntamen quo tandem commune ac generale in iſtis Arcanum inueniamus, ſciendum illud haud ſecus comparatum eſſe debere, quàm eſt corruptio quæ in operatione firmamenti reperitur, veluti videtis incipiente conſtellatione tonitrum fulgur & fulmen gene-

generari, huius inquam corruptio contingit virtute terræ ipſa ſuum chaos in illam coniunctionem intrudente, per hanc ſcilicet intruſionem grandinis, fulminis, fulguris, &c. generatio corrumpitur. Quemadmodum ergo in exterioribus Elementis alterum alterius generationes interrumpit: ſic quoq; in Microcoſmo fieri putandum eſt: ſicuti enim Firmamentum terræ generationes corrumpit, ſic hæc viciſsim illius. Scitote ergo per huiuſmodi contrarium conſtellationis generationem alterius impediendam eſſe. Conſtellatio hæc terminum ſuum habet, veluti ex Scintillis colligitur. quocirca non dolor qui iam affligit, ſed illa conſtellatio, quæ illum peperit, pro morbo haberi debet: dolor enim vnà cum conſtellatione abit, redit tamen craſtina die, & dolorem alium facit: dolor enim heſternus heſternæ dici, & hodiernus hodiernę. Lebetem intueamur bullientem, eius vapores euaneſcunt, neq; quidq; operantur præterea, quod ſi præcauere velis, alia certè ratione nõ præſtabis, quàm ebullitionis ablatione, ſcilicet ignis remouendus eſt, non frigiditate euincendus, veluti vulgares phyſici ſtultè ratiocinantur, qui ad tres libras frigiditatis duas caliditatis apponunt, vel quinq; humoris ad quatuor ſiccitatis, &c. perinde enim eſt ac ſi quis pyram ardentem frigoribus hyemalibus reſtinguere ac congelare conetur. Exemplum.

Quia ergo curatio non in euincando, ſed in auferendo conſiſtit, ſequitur curutionem in Anatomia Veneris faciendam eſſe: quamuis enim interdum bullæ extra Veneris Anatomiam conſtitutæ ſunt, cauſante hoc ipſum mutua ipſorum ſequendi promptitudine, tamen hic in ſcintillis aliter ſeſe res habet: illæ enim ĳs rebus immixtæ ſunt, quarum Emunctoria occluſa ſunt, quæ ſi aperta eſſent, illac dolor tum prodire poſſet, nulla interim curatione in ſpiritu peccante præſtita, ſicq; ſubinde euaporatio cauſetur. verùm hic tale arcanum non requirimus. Sed hoc potius Arcanum eſto, quod ignem aufert, quo ablato, ſingulas dein ſpecies ſub ſua veterum experimenta colligemus.

Arcanum itaq; eſt, vt Sperma non ſeminale (in quo conſtellatio ſuum opus exerit, & quinq; illas ſcintillarum ſpecies generat) auferatur, quod pręſtabitur per Satyrionem diaphoreticum drachmæ vnius pondere, ad dies ſeptem exhibitum: ſic namq; conſtellatio expellitur, & ſpiritus peccans promptiſsimè remouetur. Sperma non ſeminale.

CVRA IVNCTVRARVM.

Vt autem & externum remedium cuiuſuis ſpeciei intelligatis, à cura iuncturarum exorſus, quid vbiuis facto opus ſit, oſtendam. Nomen ex eo ſortita eſt hæc curationis ſpecies, quòd hius morbi centrum in Iuncturis ſit, eiusq; materia in earum cauitatibus generetur, quæ deinceps circumpoſitas partes ceu vento repletæ eſſent, in tumorem attollere conſueuit. huius ſpecies in vniuerſum ſeptem Cura iuncturarum vnde dicta.

Species vij. *Mumia cremata.*

ſunt. Prima, quæ artuum incuruationem molitur: altera, quæ tophum: tertia, quæ in coxendicem decumbit: quarta, Arthritis: quinta, quæ neruos occupat: ſexta catarrhalis: vltima, nodoſa. omniũ tamen vnum & commune remedium exiſtit, Mumia cremata quadrupedum contra vulpes, qua omnes partes dolentes inunctæ ad quintam vſq; inunctionem priſtinæ reſtituuntur ſanitati. Etſi non deſint alia quoq; experimenta, ego tamen huic quid tribuam expertus ſcio.

CVRA VIRTVTIS EXPVLSIVÆ.

Nominis ratio. *Emunctoria aperienda.*

Huic curationi ex eo nomen impoſitum eſt, quòd non remedium, ſed ipſamet natura ad expulſionem inſurgat. quia ergo vis illa ab interiori natura proficiſcitur, ob id à virtute expellente nomẽ conflatum eſt. Quia ergo nullum exiſtit remedium virtute expulſiua donatum, relinquitur naturæ negocium committendum eſſe, & ſolum in id intendendum, vt Emunctoria (quæ quomodo indaganda ſit, in libris de vlceribus à nobis deſcriptum eſt) aperiantur.

CVRA MEDVLLATA.

Nominis ratio. *Mucilagines crematæ.*

Tertia curationis ſpecies eſt Cura Medullata, quæ & ipſa non anteà vſurpanda eſt, quàm Arcanum ſuam operationem abſoluerit. Scintillam verò hanc Scintillam Medullæ nuncupauimus ea de cauſa, quòd ipſa in oſsium Medullis radices habeat, vnde in neruos, artus & humores extrà fertur. Curatio autem in medullis fieri quamobrem debeat, pluuiæ exemplo diſcere poteſtis: pluente cœlo ſemina fructuum hoc ſentiunt, quamuis à pluuia ſolus cortex humectetur: ſic ros graminis ac herbarum extima folia tangit, virtus verò ipſius ad vſque medullas penetrat, nimirum ros medullarum illarum nutrimentum eſt. quamobrem ſi & tu medullis ſuum adferas legitimum remedium, nil ſollicitus ſis, quomodo ipſum eò pertingat. Remedium ergo in hac mali ſpecie, ſunt Mucilagines naturales crematæ exterius adhibitæ.

CVRA ABSTINENTIÆ.

Abſtinentia duplex. *Eſſentia colcotharina.*

Duplex hæc curandi ratio eſt: altera ijs qui mutatione tempeſtatum & Lunæ luminis defectum ſentiunt: alijs quibus in diæta ſeu victus ratione peccato commiſſo celeriter noxam percipiunt, deſtinata. Scitote itaq; primùm Arcani operationem promouendam ac perficiendam eſſe, dein duplicem abſtinentiam: exteriorem ſcilicet & interiorem præſcribendam. Interior eſt, vt crapula, ſi ea noxam augere ſentiatur, deuitetur: vel ſi victus ratio qua vti conſueuit æger, obſit, eam immutabis, non fame, non ponderis imminutione, ſed ſic potius, ne ipſa Luxuriem generet, quo curato, æger ſuimet medicus erit. Abſtinentia exterior procuretur exhibitione eſſentiæ colcotharinæ: quicunq; enim grana eius duo deuorauerit, is ab omni Lunæ impreſsione ac noxa, quæ ex aëris temperie

immu-

immutata oritur,liber erit. Abſtinentiæ autem nomen huic impoſuimus,quòd quaſi carentiam impreſsionum exteriorum efficiat.

CVRA FLORVM VENERIS.

Nomen huius curationis,quæ ordine quinta exiſtit, inde deſumptum eſt,quòd incipiente coëundi appetitu, flores quidam pro manant,qui in actu Venereo inficiuntur, haud ſecus ac flores arborum ab aëris inclementia exiccantur,& marceſcunt. Hæc Scintilla Veneris ante & poſt operationem ſuos paroxiſmos habere conſueuit,cauſa eſt,quòd celerrima ſit operatio. quod ſi ad hanc celeritatẽ durabilitas quoq; accedat, ſequitur vt quotieſcunq; poſtea ſeminis emiſsio vel cohercitio contingit, ſcintilla iſta celerrimo motu ſeſe prodat. Huius mali à ſpermate ſcabioſo orti,extirpandi certiſsmum remedium exiſtit Criſtallinum liquidum(poſt vſum Arcani) Oleo adminiſtratum : immutat enim hoc exitum ſpermatis præternaturalem in ordinatum & naturalem. Quod niſi iſto remedio concedat malum, tum chronicæ ac variè exinde orientur ægritudines, vt eas vel diſcernere ſolùm,nedum curare impoſsibile ſit.

Nominis ratio.

Criſtallinum liquidum.

CAPVT III.

DE ÆRVGINOSIS VLCERIBVS CVRANDIS.

NOuem ſpecies de quibus iam nobis ſermo erit, æruginoſas ea occaſione appellaui,quòd inſtar æruginis generentur: perinde enim vt rubigo ſuum met corpus conſumit, exterius ipſi adhærens, ſic & Eruginoſa iſta Venus quoq; in ſuum cui adhæſerit corpus agit. Sciendum ergo, quòd ærugo quæ hanc exulcerationem facit, non eo loco in quo ſita eſt, generetur, ſed intrinſecus in toto corpore collecta, per ſudorem extrà expulſa, ibi in ſalem coagulatur,haud ſecus ac in ferro cernere eſt, quod dum rubiginoſum eſt, ſeipſumq; conſumit,quæ rubigo à ſuomet ſudore prouenit, qui ſudor coagulatus in ſalem abire conſueuit. Sal certè dum adhuc aqua eſt,vim nullam habet, at in ſalem coagulata aqua tum demum vires nanciſcitur: ſic planè ſudor ferri aqua eſt in ſalem abiens. Atqui hoc porrò non ignorandum, ſalem, dum ipſe ſiccus eſt, nullam actionem perficere, ſed omnino neceſſe eſt, ſecunda vice in aquam reſolui (primum enim illud aqueum ad ſalis generationem pertinet) vt in rubiginem abire,& rodere ac conſumere poſsit.

Eruginoſa Venus quomodo generetur

Sal ſiccus nihil agit.

Simili omnino ratione intelligendum eſt vlcera Eruginoſa ex proprio ſuo ſale cauſam habere, ac originem ducere, qui centrum in proprijs ſuæ arboris locuſtis collocare ſolent. Atq; vbi iam apertum vlcus eſt,tum reiectiones excrementorum ſequuntur,quas magno errore antiquitas fluores eſſe materiæ peccantis exiſtimauit. atqui non ſic res habet: etenim quandocunq; morbus emunctoriũ parit,

Vlcera Eruginoſa ex ſuo ſale oriuntur.

parit,tum hoc idem nulla alia de cauſa facit, quàm propter præternaturalia excrementa: niſi enim hæc moleſta naturæ eſſent, nunq̃ ipſa pateretur emunctorium fieri, neq; innaturalia generarentur excrementa, niſi in natura quoq; continerentur. Balſamus namq; & mumia naturę tolerare non poſſent.ſciendum ergo,quod ſi hæc excrementa ſint,nullum ex illis iudicium deſumi poſſe.Si itaq; fluores iſti excrementa ſunt, ſequitur ſpiritum peccantem in illis non ineſſe:quamuis enim materia peccans ſint, tamen ſpiritus non ſunt: atqui ſpiritus, non materia hîc conſiderari debet. Quia ergo excrementis ſpiritus coniunctus non eſt,nullum quoq; in illis venenum, atq; ob id nulla Veneris curatio hic quærenda erit. Curatio ergo

Æruginoſorũ vlcerum curatio duplex.

omnis horum vlcerum in vniuerſum duplex eſt. Vna quæ per Arcana fit ad ſpiritum peccantem directa. Altera per experimenta veterum, ad excrementa reſpiciens. interim tamen inficiari non poſſum, excrementa aliquid malignitatis ex corporibus in quibus inhærent contrahere,ex quo conijcere licet,aliquid de Luxuria in excrementis inhærere: veluti enim Rebis cineri Siberæ comparatur, ac ſimilis eſt, ſic etiam in iſto Rebis vlcerum ſimile aliquid concurrere poſſet,hoc etſi ſit,tamen contagio caret, ac perinde eſt ac ſi mulier ſemetipſa oſculetur: ſcilicet, quemadmodum illa ex illis oſculis voluptatem non percipit, ſic & excrementa quia extra coniunctionem permanent, afficere contagio nequeunt. Altera ergo curationis parte in Arcanis,altera in experimentis veterum conſiſtente,cauete ne ea quæ initio huius morbi inuenta & vſurpata ſunt, vos ſeducant: omni enim artificio carent: namque in iſtis noſtris experimentis quæ nos hic vſurpari volumus, nil opus eſt complexiones reſpicere,neq; etiam correctiones,quas Montiſpeſſulani monoculi Polyphemi excogitarunt. Antiquorum autem illa experimenta quia abundè in lib. de Vlceribus à nobis deſcripta ſunt,nil opus eſt hîc denuo repetere. Arcanum autem quod ante illa experimenta vſurpandum eſt,ſic habet.

Arcanum Æruginoſorum vlcerum.

Recipe Theriacæ metallorum grana viij. Pharmaci Serpentinæ grana xxiiij. mixtis ambobus, de illa mixtura gr. vj. exhibeantur tertio quoquo die,donec ſigna Venerei morbi, prout ſexto Libro deſcripta ſunt,effluxiſſe conieceris,quo facto,ad curationes antiquorum deſcendere tempeſtiuum erit. Atqui vt intelligatis,quo capite in libro de vlcerib. cuiuſuis ſpeciei curatio tradatur, breuem tabellam ſubijcere placuit, ſingularum curationum ſpeciales quoq; quaſdam affectiones commemorantes, quæ omnia & in libro de Puſtulis, ac de Intercutaneis inuenire poteris, ſi quæ hoc loco forſan deſiderabis.

SVB CVRA CANCRENÆ.

Luxus cancroſus in Capite de curatione Cancri.

Luxus Tentiginoſus in Cap. de curatione Depaſcentium.
Luxus Lupi capite de cura Phagedenæ.
Luxus Noli me tangere, Syronum, Eſthiomeni.

SVB CVRA DE FIXIS.

Luxus phlegmonum Capite de curatione phlegmonis,
Scrophularum,
Fiſtularum,
Oleinus,
Concauus.

SVB CVRA REVERBERATORIA.

Luxus inflatus,
Fluorum,
Putrefactus,
Digeſtiuus.

SVB CVRA RIVOLÆ.

Luxus Incenſiuus,
Veſicalis,
Eryſipilæ,
Nubeculæ,
Febrilis,
Minutionis.

SVB CVRA INTERCLVSA.

Luxus Perſicus Capite de curatione ignis Sacri,
Prunæ,
Locuſtalis.

SVB CVRA INGENITA.

Luxus Ficuum,
Luxalis,
Fauorum.

SVB CVRA CHORDARVM.

Luxus Virgalis,
Bubonicus,
Cambuccinus,
Lumboſus.

SVB CVRA CVSCVTÆ.

Luxus Aduſtus,
In augmento.

SVB CVRA INTERPOSITA.

Luxus Leproſus capite de cura Lepræ,
Hydrophorbiæ,
Vndimiæ,
Elephantiæ.

Quam-

Nominum nouorum rationes explicantur.

Quamobrem verò ad curam Cancrenæ nullos alios morbos adiunxerimus, cauſa eſt, quòd omnium ſimilis Medicina eſt coctum cancrum referens. Sic in cura de Fixis nominis ratio eſt, quòd fixi illi morbi à ſemetipſis non curentur. Cura Reuerberatoria hinc nomen ſortita eſt, quòd nihil ſiccius ſit ijs, quæ reuerberatione præparantur. Cura Riuolæ hinc etiam appellata eſt, quòd inſtar torrentis ſubinde humectentur & exiccentur eiuſmodi morbi. Cura intercluſa autem appellatur à ſimilitudine lebetis, in quo aqua concluſa efferueſcit, nemine operationem illam vidente. Curæ Ingenitæ nomen deduximus ex eo, quòd morbi varij in natura implantati, neq; ſanitatem, neq; morbos oſtendant. Curæ Chordarum appellatio à locis Chordarum in genitalibus nomen accepit. Cura Cuſcuta ab effectuum qui cuſcutę inſtar ſibi mutuò implicantur, nuncupata nobis eſt. Interpoſita demum cura dicta nobis eſt, quòd de illa deſperandum non ſit, cùm ferè aliquid boni ſeu fauſti coniungatur. Has curandi rationes, niſi legitimè medicus adminiſtret, quiuis facilè videre poteſt, quantum malorum hinc conciliari poſsit, ſi modo corporum ac materiarum vires non penitus ignoret, de quibus tamen in præſentiarum loqui nil opus eſt.

FINIS
SECVNDI TOMI CHIRVRGIÆ MAGNÆ PARACELSI.

RERVM ET VERBORVM IN SECVNDO TOMO MEMORABIlium Index Locupletiſsimus.

Prior numerus Paginam: alter Lineam denotat.

Abies ligni Guaiaci virtutes habet. 72.25
Abſtinentia an dicatur Diæta. 78.10
Abſtinentia in morbi Gallici curatione planæ inutilis. 74.5
Abſtinentiæ vulgatæ correctio Paracelſica. 129.42
Abſtinentia quando morbis ſit adhibenda. 78.5. *non remedium, ſed doloris mitigatio eſſe debet.* ibid.
Accidens quodlibet eſt eſſata Anatomia. 26.6
Acetoſum phlegma medicorum vulgarium. 10.28
Acoris ratione Salis non Elementi ſiccat. 200.4
Actio naturæ, & Veneris exaltatio luis Gallicæ. 139.20
Actio quid ad conceptionem conferat. 177.17
Actio duplex, Veneris & Contagij. 178.42
Actio, Cupido, & Imaginatio influxum cauſant. 168.26
Actus Veneris varius cum Marte & alijs Planetis. 139.40
Adamas ex aqua generatur. 25.38
Adamas ex ſecunda Saturni tranſplantatione fit. 31.17
Adeps partium principum à Mercurio congelatur. 137.30
Adminiſtratio medicamentorum legitima, ex quibus dependeat. 213.40
Anatomia morbi quàm hominis vtilior. 227.36
Aſcendentes per conſtellationem aggrediendi. 233.38
Ægri in Emaus abeunt. 8.37
Ægri pſeudomedicorum in cœmiteriū confugiunt. 7.15
Ægri ſeipſos ſuperſtitione affligunt. 130.40
Ægritudo in partium mala diſpoſitione conſiſtit. 12.20
Aër & aurum perfectiſsimè ab igne purgantur. 200.13
Aëreæ tranſplantationes quomodo fiant. 34.23
Æſthiomenæ puſtulæ. 32.40
Ætatis indicatio. 193.10
Æruginoſa Venus quomodo generetur. 247.25
Æruginoſorum vlcerum curatio duplex. 246.12
Agalia ex Aquilegiæ putredine. 36.8
Agallochum viris quàm mulieribus rectius exhibetur. 158.35
Agreſtoſæ curationes. 206.20
Albuginoſi corporis expulſio in Luxu quid. 220.10
Alcali Criſtallinum vtile in noua nephritide. 162.28
Alchimiſtæ ante ſementem factam metere volunt. 126.4
Alopecia nullibi quàm in capite conſiſtit. 193.27
Alopecia in lue Gallica quando nomen amittat. 60.8
Alopeciæ caua vlcuſcula vt curentur. 94.1
Alopeciæ intus aſſumptis quàm exter nis remedijs felicius curantur. 93.
Alui fluor ſignum malum in fluore catarrhali. 78.27
Aluminis experimenta. 107.2
Anatomia Spermatis. 220.20

Anatomia Microcoſmi quando diſcenda. 12. 13

Anatomia morborum ex locali anatomia non addiſcitur. 20. 1

Anatomia carnis & proportionis. 220.31. *ſpiritus peccantis.* ibid.

Anatomia ex cadaueris ſectione non cognoſcitur. 19.35

Anatomiæ quis ſit verus & genuinus vſus. 21. 3

Anatomiæ membra. 24. 22

Anatomiæ confluentia à medico addiſcenda. 22. 41

Anatomiam viuam viuum corpus requirit. 20.34

Angelica ex tranſplantatione primum extitit. 33. 35

Angelicæ Laudinæ vſus. 163. 3

Anhelitus fœtens in morbo Gallico graue malum ſignificat. 78. 30

Annulus ex argento viuo geſtatus pituitam deijcit per aluum. 80. 20

Anthera ſcorpionis impreſsionibus reſiſtit. 217. 13

Antimonium viris quàm mulieribus aptius remedium. 158. 35

Antimonij albi vſus. 163. 25

Antimonij Balſamum quomodo extrahamus. 106. 10

Antiquorum curandi ratio non penitus reijcienda. 175.30

Antiquorum diligentia in annotandis ſingulorũ morborũ remedijs. 167.20

Antiquos quatenus probet Paracelſus. 173. *per totum.*

Antrax quomodo naſcatur & perficiatur. 30. 23

Appetitus rei Venereæ in Vtero & Oſeo conſiſtit. 44. 6

Apoſtemata ab inconcinna curatione factorum deſcriptio. 150. 30

Apoſtematum nouorũ curatio. 162.15

Aquæ regalis carnificũ remediũ. 73. 5

Aquarum differentiæ variæ. 12. 3

Aquilæ rubræ vſus in Furũculo & lue Gallica. 75.10

Aquilæ hematini vſus. 81. 23

Aquilegiæ tranſplantatæ in Garyophyllos abeunt. 35. 31

Arbor medicinæ remedia de potentia ad actum deducit. 207. 3

Arcanum morbi Gallici remedium eſt 16. 36

Arcana Luis Gallicæ quænam ſint. 113. 35

Arcanorum diuerſitas. 211.38

Aachaica vis hominis. 207. 27

Argentũ eſt extractũ Mercurij. 37.20

Argentum viũum olfactu pituitam deijcit. 80. 25

Argenti viui Balſamus quomod præparandus. 06. 16

Argillata qualis practicus. 168.2

℞. *de Argillata vnguentum contra ſcabiem Gallicam.* 6. 40

Ariſtolochia acuta. 100. 40

Arnoldus neſcit quid ſit quinta eſſentia. 125. 13

Arſenicum non correctum ſi adhibeatur, ignem Perſicum facit. 153. 30

Arſenicum laxatiuis iunxêre audaces medici. 14. 20

Arſenicum & Mercurius in lotionib. ſi adhibeantur, quid præſtet. 15. 12

Arſenici Balſamus quomodo præparetur & dulcoretur. 106. 35

Arſenici malignitas ſpeciebus de gemmis non corrigitur. 14. 20

Artes omnes quandam cum Medicina habent cognationem. 31. 7

Artiſtæ qui verè ſint habendi. 73. 1

Artiſtæ iuxta olidam ſuam Logicam medicinam gubernare volũt. 10.32

Articularij morbi, in quibus corpus luis Gallicæ figitur, varij ſunt. 188. 36

Arthri-

Arthritidis nomen multis morbis tribuitur. 185.25
Arthritidis ab alijs tumoribus differentia. 186.25
Arthritides quænam ſint incurabiles. 189.40
Arthritides ex mellificis fiunt mineralibus. 40.36
Arthritidum differentiæ. 189.15
Arthriticæ defluxiones vlcera facere non poſſunt. 186.5
in Arthritidis paroxiſmis maturatio non eſt ſpectanda. 169.32
Aſſaliæ in Icteritia ſingulare ſunt remedium. 83.5
Aſcaridum colore differentium multiplex differentia. 36.35
Aſcendens non id quod ei ſubiectum eſt, morbi cauſa exiſtit. 216.5
Aſcēdens morbi & ſanitatis laborant in coitu. 180.20
Aſcendens ſanitatis & morbi. 219.11
Aſcites quando cum lue Gallica complicetur, & quomodo internoſcatur. 65.42
Aſphaltum eſt extractum ſuccini nigri. 37.27
Aſthma lethalis morbus aliâs curationem cum lue Gallica ſuſcipit. 69.2
Aſtralis Elementi generata fixa ſunt vt Criſtallus & Berillus. 40.5
Aſtralis ignis quid. 169.25
Aſtronomiæ neceſſitas in arte medica 140.31
Aſtronomiæ ſtudium medicis commendatur. 42.1
Aſtronomus cur aſtrum declaret, & an de corpore viſibile differat. 30.9
Aſtronomi hominis conſtitutionem corruptam reſtituere poſſunt. 158.20
Aſtronomus & philoſophus medici eſſe debent. 214.20
Auicenna chyrurgus fuit. 173.21
Auicenna fuit magnus Sophiſta, Paracelſo iudice. 173.35. *quomodo legendus.* ibid.
ex *Auicenna nil ad morbum Gallicum vtile produci poteſt.* 114.20
Aurum conſolidatiuum vtile in Pulmonia. 162.23
Aurum eſt ſulphuris extractū. 37.20
Aurum lunificatum mulieribus affectibus dicatum. 163.20
Aurum dum apprehendit Mercurius nondum extinctus eſt. 13.41
Aurum diaphoreticum omnes fluxiones præcauet. 160.16
Aurum 26. guſtus (ſapores) diuerſos continet. 212.36
Aurum diaphoreticum ſudore moto Mercuriū ex corpore educit. 156.17
Auri Anatomia. 21.25
in Auri liquido abſcondita in æternum incorrupta manent. 200.16
Auri liquor Paralyſin curat. 75.29
Auri diaphoretici præparatio, vſus, et doſis. 156.35
Auripigmentum adhibitum ſine correctione Ignē Perſicū facit. 153.30
Auripigmenti Balſamus quomodo præparandus. 106.40
Autoritas in medicina inſufficiens argumentum eſt. 10.6
Axungiæ humanæ vſus ad leniendos dolores. 101.12
Azararius morbum Gallicum non cognouit. 10.37

B

Balneum vaporarium cum Galeolis cutaneis malis vtile. 93.40
Balſamus ferri vlceribus vtilis. 107.8
Balſamus Antimonij & Mercurij vt præparetur. 106.15
Balſamus Plumbi. 107.18
Balſamus Mummiæ vſus. 83.39

Balſami auri præſtantia. 107.35
Barbari aciditas gradatione eluceſcit 212. 33
Bartapalia qualis practicus. 168. 2
Baſes compoſitionum ſedulo ſunt indagandæ 113.30
Baſileæ Medicinam docuit Paracelſus malis diſcipulis vſus. 13.8
Baſilicon virginis impreſsionibus reſiſtit. 217.14
Berillorum inſtar fixæ puſtulæ ab Aſtrali Elemento ſunt. 40.11
Beſtiolæ omnis generis in homine generari poſſunt. 33. 5
Bilis celeriter vniuerſum corpus peruadit. 47.21
in Bolo nullum Minerale conſiſtere poteſt. 25.15
Bothor cum lue Gallica. 56.28
Bothor ſale gemmæ curatur. 75.10
Bothor in matricem deriuari poteſt. 57. 7
Brioniæ Salis vſus. 99.12
Brioniæ radix ſerpiginis remedium ſingulare. 74.43
Bruno qualis practicus 168.2
Bubo Venereus à Cambucca differt. 91. 8
Bubonis Venerei cũ lue complicati curatio & remedia. 91.5
Bubones Venerei cur vltro euaneſcãt. 59. 32

C

Cabalæ ſtudere medicus debet. 210.17
Cachexia poſt alios morbos periculoſa. 69. 35
Cadaueris ſectio minimũ ad Anatomiam veram confert. 19.35
Caducus morbus quomodo curetur cũ lue Gallica. 68.30
Caducus cum lue complicatus ad paroxiſmum ſuum rediens certam mortem denunciat. 69. 43
Caducus ab accidenti tranſplantari poteſt. 36. 43
Caducus morbus nomen à caſu adeptus. 166.36
Caduci morbi ſignum. 85.36
Calcedonius gemma eſt ex Sale extracta. 37.24
Calces Artiſtæ vltimas materias appellant. 183.35
Calculo complicata Lues Gallica lethalis eſt. 69.38
Calculi in renibus & veſica cur fiant. 29. 15
Callis reſina Locuſtarũ abietis curatur. 75.6
Caloris & frigoris lucta morborum cauſa. 147.21.
Calorem imminutum puterdo neceſſario ſequitur. 147.26
Cambucca ex bubone extrahitur. 37. 40
Cambucca cum lue Gallica facile interноſcitur. 59.30
Cambucca cum lue Gallica quomodo curanda. 90. 26
Caminæ fumi vſus. 104. 1
Camphora caduci remedium. 75.29
Camphora ratione ſalis frigefacit. 200. 2
Cancer cœleſtis qnatenus conſiderandus. 30. 30
Cancer morbus fit ex Colcothar. 89.12
Cantharidum vis cauſtica. 108.12
Carabe quid ſit. 37.26
Carabes experimenta duo. 105.15
Carabes liquor finale mulierum remedium. 159.4
Carbonibus cauſtica vis quomodo ſit conciliãda. 108.8
Carcinoma nouum per Panonicol curatur. 164.5
Carcinoma quando pro Gallica lue proclametur. 58.30

Carcinomatis curatio per Realgar alcalizatum 92. 30
Carcinomata noua ex abuſu cauſticorum 145. 3
Cardamomum Mercurio non eſt commiſcendum 119. 27
Cardiaca paſsio poſt Icteritiam periculo non vacat 69. 35
Cardiaca eſt Manna Chaos 25. 8
Cardialgia noua ex argento viuo ventriculum grauante fit 151. 17
Carioſum os non reſtituitur in integrum 160. 40
Carioſa oſſa quomodo tuto curāda ſuſcipiat medicus 78.25
Corneolus lapis in ſubſtantia adhibendus ſine præparatione 107.6
Caro venero infecta an corrodentibus curanda 120.30
Carnis colore deperdito quid agendum medico 120. 36
Caſsia ſanguineas puſtulas curare falſo credita 16. 24
Catharrus in corpus luis Gallicæ tranſmutatur 64. 20
Catharrhi cū Puſtulis curratio 65. 11
Catharri in vlcera decumbentes illa multiplicāt 143. 5. *non ſunt obſtruendi ne alibi erumpant vlcera ibidem.*
Cathartica intempeſtiue exhibita quid mali cauſentur 146. 30
Caua vlcuſcula in Alopecia vt curentur. 94. 1
Cauſa morbi incognita nulla fit vera curatio. 88. 27
Cauſam morbi non curant pſeudomedici 9. 11
Cauſæ morborum cœleſtes & Elementares inquirendæ 166 15
Cauſæ morborum ſedulo inquirendæ morbum Gallicum curaturo 57. 7
Cauſtica ne nimis exſiccent cauendum 122 40.
Cauſtica potentialia Paracelſo probantur aliquo modo. 122 40
Cauſticorum attrahentium formulæ Paracelſo familiares 123 10
Cauſticorum vſus in curandis vlceribus fixis 108. 12
Cauteria in frigidis morbis vſurpanda 122. 36
Cauteriſatio locorum maniæ phrenitin curat 163 10
Cera ad omnes continui ſolutiones catholicum remedium 101. 36
de Ceruſſa vnguentum contra luem Galliam primo vſurpatum 104.7
Chaos Mercurij nō ipſius corpus vſurpandum 80.30
Chaos intrinſecus agens ſubinde noua mala conciliat 43. 5
Chaos corporis omnium internorū actionum opifex 180. 30
Chaos corpora in ſuis circulis conſeruat 181. 38
Chemia multum Medicinæ profuit & obfuit 125. 23
Chemica remedia magnam in vſu experientiam requirunt 125. 33
Chereon roſas in fumo ſiccare vult 9. 36
Chiadus Vitriolo curatur 75. 10
Chiadus morbo Gallico complicari poteſt in matricem deriuatus 57. 7
Chioli Gallici 56.28
Cholera florida prognoſticum 77. 35
Chriſtiani ſuperſtitioſi in morborum cauſis indagandis 8. 131
Chriſtiani à Iudæis præſtigiatioribus decipi volunt 128. 3
Chyrurgiæ conueniens eſt Anatomiæ ſcientia 19. 29
Chyrurgiam magnam & paruam quid vocet Paracelſus 87. 25
Chyrurgus therapeuticen totam cognoſcere debet 126. 35

Chyrurgi cur difficulter corrigi ſe patiantur. 126.17
Chyrurgorum thecul æ æreæ ridentur. 126.11
Chyrurgorum ſeruitio vſus Paracelſus. 134.30
Chyrurgici morbi vt à Phyſicis differant. 61.20
Chyrurgici morbi omnes ex mineralibus oriuntur. 89.11
Chyrurgici morbi omnes à medico cognoſcendi. 172.23
Cicatrices cum contractura luem Gallicam arguunt. 56.7
Cicatrices oleo Saturni vel Mercurij vnctæ obliterantur. 86.20
Cinnaberis pro Mercurio ſuffumigijs iniectus. 8.5
Cinnabaris eſt extractum ex Saturno & Marte per Mercurium. 37.23
Cinnabaris à Mercurio reuera non differt. 14.41
Cinnabaris duobus ligamentis ſolummodo adhiberi poteſt. 15.1
Claudi inuidi ſunt propter Saturnum. 226.25
Cœlum eſt cauſa efficiens Luis Gallicæ. 180.15
Cœlum eſt ſchola medici. 218.30
Cœlum varijs modis Elementa afficit. 282.12
Cœlum philoſophorum, chemicus liber nugarum plenus. 125.15
Cœli vis in corruptis hominibus reſtituendis. 158.27
Cœli ſtatus nouus nouam medicinam requirit. 138.30
Cœli conuerſio, Arcanum, & finale remedium omnem curationem abſoluunt. 159.7
Cœleſtes ſimul & terreſtres cauſæ in morbis ſpectandæ ſunt. 166.15
Coëundi libido inuſitata in affectis morbo Gallico ſignum eſt futuræ Lepræ. 78.30
Coitus nõ fit niſi cœlo cooperante. 180.17
Coitus vnde pruriginem comitem habeat. 171.10
in Coitu intemperatiore Venus exaltatur. 168.26
Colcothar partes roborat, ne fluxiones ſuſcipiant. 160.16
Colcothar corroſiuũ eſt inutile. 15.20
Colica in paralyſin abit cum morbo Gallico. 45.14
Colonienſium medicorum qualis eruditio. 10.17
Cometæ per coniunctionem tranſplantantur. 34.24
Complexiones quamobrem à Paracelſo reijciantur. 193.5
Complexiones in morbis conſiderare nil opus eſt. 27.13
Compoſitio ſpecificis virtutibus eſt inimica. 92.40
poſt Conceptum etiam fœtus à patre infici poteſt. 169.5
ad Conceptionem quatuor neceſſaria. 177.5
Concoctio perfecta ſine ſale nulla fieri poteſt. 146.5
Condylomata vt à tumoribus Gallicis differant. 53.1
Condylomatum cum lue complicatorum curatio. 91.30
Confectio de Lephanteis phagedenam curat. 163.42
Confortatiua menſium inordinationẽ corrigunt. 185.2
Congelatiua remedia æſtiuis influentijs conferunt. 40.1
Coniunctio variarum ſpecierum, ſpeciei ſimilis propagationem prohibet. 33.16
Coniunctio eſt tranſplantationis cauſa 33.25

Conſeruæ anthos vſus cum oleo Vitrioli. 162. 35
Conſolida Pontica. 100. 40
Conſolidam Mercurius arte effici poteſt. 118. 35
Conſulere optimè non poteſt, qui quid optimum ſit ignorat. 143. 40
Contagium ſani non concipiunt. 179. 25
Contagium tribus modis fit. 50. 25
Contagium Gallicum omnium morborum eſſentiam corrumpit. 137. 40
Cxntagium luis Gallicæ non ſuſcipiunt, qui abſolutè ſani ſunt. 44. 43
Contagium quot modis communicetur ac contrahatur. 169. 13
Contagium ex contactu ante annum non indicatur. 50. 36
Contagium per ſudores maximè communicatur. 179. 14
Contagium quomodo per coitum communicetur. 171. 17
Contagium morbi Gallici quomodo ſerpat. 44. 16
Contagium ex hæreditate 50. 35
Contagium quomodo fiat exemplo oſtenditur. 174. 13
Contagium triplex eſt. ibid.
Contagium aliàs plenè, aliàs omnino non proli nocet. 47. 13
Contagij hæreditarij proxima cauſa internus ſudor. 178. 20
Contagio conceptis morbus cur celerius vel tardius erumpat. 171. 25
Contractio à catarrho curatur fluxione deſinente. 64. 34
Contradictiones in cuiuſuis operis limine ſunt diluendæ. 140. 15
Contrarietatis indicatio ex ſpecificis impugnatur. 196. 25
Coralli vires ſuas non exerunt ante ſeparationem. 212. 6
Corallorum experimentum. 107. 3
Corallatum purgat ex corpore, quæ Mercurio adiunguntur. 156. 15
Coralli præparatio, doſis, & exhibendi ratio. 156. 30
Cordis vis ſpecifica quemuis morbum ſuo emunctorio tribuit. 198. 3
à Corde ad Locuſtas morbi à natura propelluntur. 197. 18
Corpus internum per externum, non per phyſicum cognoſcitur. 26. 28
Corpus ex ſalis defectu neceſſario corrumpitur. 146. 2
Corpus cuiuſq. morbi ſedulo cognoſcendum à Medico. 69. 20
Corpus humanum ceu fundus ex quo morbi omnes germinant. 24. 12
Corpus mortuũ quid ſani conferat non oſtendit. 20.
Corpus viuum viuam anatomiam requirit. 20. 34
Corporis Mercurij præparatio. 117 40
Corporalis naturæ ſine cœleſti, cognitio ad morborum cauſas inquirendas non ſufficit. 167. 40
Corporalis Mercurij ſpiritus eſt inuiſibilis. 141. 35
Corroſio in Lue Gallica ad trigeſimũ quintũ gradum extenditur. 77. 25
Corroſio quomodo ab vſtione differat. 121. 25
Corroſiua mineralia quales efficiant morbos. 49. 30
Corroſiua vis ſi podagræ complicetur Herpes fit. 64. 5
Corroſiua lotionibus ſuccedunt. 8. 12
Corroſiuis quomodo abutatur vulgus Medicorum. 15. 40
Corrodentis impoſturæ loco vſurpandum remedium Paracelſi. 121. 1
Corrodentia cur reperta. 120. 17
Corrodentia remedia morbos ſeipſis deteriores reddunt. 147. 35

Corrodentia experimentorum loco haberi non poſſunt 108.23
Choſmographia eſt Anatomina quædam 24.16
Coſsi à concepto contagio protrudun-tur 51.1
Ex Coſsis natæ puſtulæ multiplices 55.23
Crepinus introuerſus eſt tartarinus correctus 162.16
Crepinus appellandus erat Gallicus morbus à remedio 167.15
Crocus Glaucus dyſſenteriam curat 162.40
Crocus Ferri vlcera curat 107.15
Crocus reuerberatus in noua hydrope vtilis 162.8
Cryſtolina ſtella 207.30
Cruda remedia non ſunt vſurpanda 205.30
Criſtallini Realgaris vſus 75.14.
Culicula mundificatiua facultate pollet 103.40
Culiculæ ſucci vſus 99.15
Cupido cũ Actione & imagimatione in morbum cauſatur 168.26
Cupido & Imaginatio Veneris ſociæ 170.30
Cupido & imaginatio ceu ros & pluuia ſunt Veneris 170.34
Cupri ſine vitriolo vis Languida exiſtit 107.12
Curandi noua Methodus Paracelſi 149.7
Curandi deprauatos morbus duplex ratio Paracelſi 155.5
Curatio morbi Gallici duplex, interna & extrena 74.2
Curatio bona quænam ſit & dicatur 146.13
Curatio vulgarium medicorũ in digeſtionem, laxationem, & purgationẽ digeſta 16,13
Curatio morbi Gallici cum grauiorum morborum curatione magnam cognationem habet 65.20
Curatio tertiò facta in lue Gallica ſi inutilis ſit, quarta impoſsibilis erit 78.35
Curatio per ſuffocationẽ omnibus morbis igneis nocet 40.15
Curationem prauã morbi Gallici quæ mala ſequantur 18.35
Curatione ſua abſoluta pſeudemedici nondum perfectè ſanum hominem exhibent 38.22
in Curatione Luis Gallicæ quid primò ſpectandum 76.8
Curationes omnes à vi Mercuriali dependent 13.39
Curationes pſeudomedicorum vel caſu bonæ ſunt vel ſemper malæ 9.1
Curationes compoſitæ quando ſunt neceſſariæ 89.16
Curationum malarum ſoboles in ſex claſſes diſtinctæ 148.5
Cutis hominis firmamentum omnia cõtinet 210.4.
Cutanei morbi cũ Gallico morbo iuncti duplicem curationem requirunt 93.30
Cutanei morbi interius magis quã extra affligunt 93.40
Cyani tranſplantatio 35.37
Cyclaminis aqua cum Realgare rubro Herpet: Pannos & impetiginem curat 75.4
Cyclopes ex præternaturali tranſplantatione facti 34.15

D

Decoctio ligni inutilis 17.33
Defluxiones dulces quibus ſignis cognoſcantur 47.39
Defluxiones nõnullæ antequã tumorẽ vel vlcus faciant, puſtulas excitant 192.15

in Defluxionibus abuſus Mercurij multum nocet. 153.10
Deligaturæ pedum vlceribus conſerunt. 124.23
Delirium ex Mercurij vſu. 152.10
Dentium lapſus in morbo Gallico vt curetur. 65.25
Deprauati morbi ſemper alijs complicantur. 142.40
Deus eſt Magiſter medicj 209.28
mundi maioris morbus præcauet vt medicus minoris. ibidem.
Deus ægros è manibus medicorum eripit. 211.10
Diabolus diuinorum operum corruptor. 210.42
Diacubebes electuarium vtile in hydrope. 162.10
Diæta vel medicina eſt vel venenum eius morbi cui adhibetur. 74.7
Diæta morbos ex crapula ortos mitigat, non autem curat. 78.5
Diætæ regulam in lue Gallica cui preſcribant medici. 74.10
Diagridium materiam puſtularũ Gallicarum non purgat. 16.30
Diaphaneitas medicamentorum ſola vſurpanda. 211.15
Diaphoretici auri vſus in defluxionibus. 160.18
Diaphoretici pulueres Paracelſo improbantur. 136.40
Diathea à Veneris exaltatione libera eſt. 225.1
Differentiæ eſſentiales nõ à colore ſed à forma ſumuntur. 39.13
Digeſtio in Oſeo. 199.18
Dioſcoridis experimenta nugæ ſunt. 73.16
Diſcipulorum Paracelſi ingratitudo. 13.13
Diſpoſitiones duæ morbos omnes creant. 87.40
Diſputationes in Medicina ſunt inutiles. 210.26
Doctores empyricæ Ferrariæ & Pariſijs creati. 96.10
Doloris indicatio certiſsima. 224.15
Dolorum cauſæ vt conſtituendæ. 186.37
Doſis non eſt medicamenti certũ pondus. 221.20
Doſis ignis incerta. 221.28
Doſim remediorum legitimam ſoli eruditi metiri poſſunt. 158.42
Duelech non producit argentũ. 26.25
Dyſſenteria à venenoſitate Mercurij orta. 151.33
Dyſſenteria à Veneris exaltatione libera eſt. 225.1
Dyſſenteriæ nouæ curatio. 162.40

E

Ebuli decoctum ſudorẽ prouocat. 81.13
Egeſtiones naturales in Luxum non tranſmutantur. 225.25
Elementares medicinæ puriſsimæ eligendæ. 201.10
Elementorum omnium multos ſpecies dari. 35.10
Elementorum actiones neceſſariæ. 42.34
Elementorum qualitates occultas eſſe. 199.26
Elementis perfectæ actiones ſunt tribuendæ. 201.4
Elephas tarde ad ſtatum peruenire ſolet. 57.37
Elephantiaſis morte grauior morbus ſi cum lue Gallica complicetur. 58.3
Elephantiaſis morbo Gallico complicata vt internoſcatur. 57.34
Elephanticorum locuſtæ ad craſsitudinem trunci corporis increuiſſe animaduerſæ. 58.8
Elixir artiſtam perficit. 73.1

Elixir

Elixir artiſtam perficit. 73.1
Embryo vt contagium in vtero concipere poßit. 179.2
Eloquentia ad curationem inutilis eſt. 108.41
Emplaſtrum de Minio vnde tantas vires habeat. 133.15
Emplaſtra empyrica Paracelſi præſtantißima. 102. *per totum.*
Emplaſtrorum vſus latè propagatus. 101.35
Emplaſtrorum & Cerotorum compoſitionis differentia. 103.20
Emunctorium morbi magis quàm remedij ſpectandum eſt in curatione. 195.26
Emunctorium ſuum ſi mutet morbus, quid agendum. 198.10
Emunctoria deligenda in adhibitione remediorum. 118.25
Emunctoria natura quàm longißimè à corde conſtituit. 197.20
Emunctoria naturalia in curationibus ſpectantur. 198.23
per Emunctoria ſua omnes morbi expellendi ſunt. 79.40
Emunctoria duplicia, alia morbi, alia remedij. 195.21
Endemiæ puſtulæ. 194.30
Epar corrumpitur ex vſu Mercurij & hagyoxili. 144.26
Epar hydropiſin non producit. 26.26
Epatis liquor infectus vlcera & puſtulas facit. 192.2
Epatis obſtructiones ſucco tartari curantur. 160.16
Epidemicæ febres cum Lue Gallica coniunguntur. 68.32
Epilepſiæ ſymptomata. 68.34
Errores pſeudomedicorum quo fine carpat Paracelſus. 3.13
Eſſentia colcotharina. 246.42
Ecypſes in homine. 237.20
Errores tollere & præcauere Paracelſi ſtudium. 13.11
Errorum qui in curando committuntur claſſes ſex. 148.5
Eruptio & generatio morbi differunt. 193.18
Eryſipelas ex repellentium medicamentorum vſu. 153.20
Eryſipelas ex cœlo generatur. 185.5
Eryſipelatis certam formam deſcribere impoßibile eſt. 218.13
Eryſipelatis curandi ratio tutißima. 162.31
Eſſata anatomia quid. 27. *per tot.*
Eſſata Anatomia influentiæ gratia diſcenda. 23.17
Eſſata Anatomia eſt omnium morborum parens. 28.39
Eſſata Anatomia hucuſque incognita fuit. 20.15
Eſſentiæ vini ex chelidonia extractæ vſus. 85.25
Eſſentiæ Mineralis vis laxatiua & purgans. 115.23
Eſſeris conuenit liquor aluminis cum Mercurio non extincto. 74.41
Eſthiomenon lui complicatum Gallicæ vt curetur. 52.5
Eſthiomeni operatio eſt vlceratio. 45.12
Eſthiomena Veneris. 185.15
Eſula ad curandum luem Gallicam inutilis. 16.31
Euforbij malignitas. 14.17
Exaltatio Veneris, & actio naturæ cauſæ morbi Gallici 139.20
Experimentator quis ſit dicendus. 73.35
Experimentum quoduis vni alicui actioni deſtinatum. 95.40
Experimenta ad abſolutas curationes non ſufficiunt. 96.17
Experimenta manus Dei, vel venena. 96.1

Experimenta Spagyricum artificium non requirunt. 96.26
Experimenta Theoricorum canonum limitibus non coërcentur. 95.30
Experimentis acribus quatenus vtendum. 104.35
Experimentis cur contradicat Paracelſus. 96.10
Extractio neceſſaria ad aquatilium tranſplantationem. 37.8

F

Facultates à partibus non ſeparantur. 178.10
Fames vt fiat. 181.27
Fatui manifeſtos planetarum influxus arguunt. 168.21
Febris eſt impreſsio terræ. 25.9
Febris diariæ cauſam reddere nemo poteſt ſine Mineralium cognitione. 12.25
Febris nomine valdè abutuntur medici indocti. 166.34
Febres cum lue Gallica ſunt periculoſiores. 61.25
Fellis veſiculæ obſtructio liberatur per ſuccum tartari. 160.15
Filij cur à primo ortu quandoq; ægri, ſanis parentibus. 177.41
Firmamentum eſt ſemen niuis. 207.15
Firmamentales motus. 202.42
Fiſtulæ quando Gallicæ dicendæ. 58.30
Fiſtularum Carcinomatis, & Morphea cum Gallica lue complicatorum curatio ſimilis exiſtit. 42.30
Fixus an ſit morbus ſedulo obſeruandum medico. 69.23
Fixa ſanitas ſoli tempori accepta ferenda. 76.37
Faucium vlcera curatu difficilia. 78.23
Flammula ratione Salis calefacit. 200.2
Flammula Mercurij malignitatem irritat. 119.27
Flammulæ vis cauſtica curandis vlceribus vtilis. 108.12
Flammulæ vapor Coſsis conuenit curandis. 74.40
Flatus cum humore hydropem facit. 150.25
Flos menſtrui. 179.5
Flos cupri vlceribus conducit. 107.28
Floris Martis vſus. 103.43
Fluxio arthritica cœleſtes periodos obſeruat. 63.39
Fluxiones omnes ab auro diaphoretico præcauentur. 160.18
Fœtus & parentum ſimilitudo à cœlo eſt. 182.15
Fonte mali neglecto nulla curatio fieri poteſt. 159.35
Fontes morborum non negligendi à medicis. 159.25
Forma in remedijs quàm ſit neceſſaria. 203.30
Forma cuiusuis corporis à terra prouenit. 180.37
Formam remedio conuenientem ſcire magnum artis myſterium. 72.10
Formicæ cum puſtulis Gallicis complicatæ. 55.23
Formicarum remedium. 74.41
Frigus Mercurij ſtupefaciẽs. 147.10.
Frigus ex igne prouenit. 29.26
Frumentum à cœlo generatur. 170.5
Fumus Mercurij ex articulis pituitã deijcit. 80.27
Fumi mercurij actio vt cæterorum venenorum. 118.40
Fumigiorum baſis Mercurius eſt. 8.1
Furfurum ſingularia remedia radices Vrticæ, & Thapſi. 74.29

Furfu-

Furfurum nomen morbo Gallico olim tributum. 167. 8
Furunculus in matricem deriuari poteſt. 57. 7
Furunculi remedium. 75. 10

G

Galanga ventriculo affecto vtilis eſt. 162. 34
Galaxia ſpina ignis eſt. 24. 30
Galbanum ſuum Mercurium habet. 14. 10
Galenus Chyrurgus fuit. 173. 21
Galenum eiusq́ ſequaces cur reijciat Paracelſus. 17. 11
Gallia morbi Gallici aſtro immediatè ſubiecta. 167. 12
Gallicus morbus quandoq́ ſanitatis ſignum. 191. 38
Gallicus morbus bifariam communicatur, hæreditate ſanguinis, & contagione. 169. 1
Gallicus morbus non tranſplantatur, niſi in morboſa corpora. 32. 34
Gallicus morbus nouum corpus morbi nllum producit. 171. 35
Gallicus morbus quomodo parentum vitio contrahatur. 178. 6
Gallicus morbus cur hoc tandem tempore eruperit. 44. 20
Gallicus morbus ex omnibus contagioſis morbis conflatus. 44. 27
Gallicus morbus vnde nomen ſortitus 167. 10
Gallici morbi cum Lepra cognatio. 169. 38
Gallici morbi cauſa eſt tantum naturalis. 48. 28
Gallici morbi nulla certa ſigna dantur. 172. 2
in Gallico morbo tranſplantio ſemper incipit à Luxu. 32. 30
Gallico morbo laborantes vt Leproſi ſeorſim viuere deberent. 169. 26
Gallico morbo non corripiuntur non luxurioſi. 168. 40
Gallica lues omnem terrarum orbem affliget. 138. 6
Gallica lues alios morbos perfectos reddit. 192. 25
Gallica lues non ex vnico morbo naſcitur, ſed ex pluribus. 61. 34
Gallica lues Lepræ ſuperuenit ab vſu veneris. 169. 40
Gallica Lues quando deſitura ſit, Paracelſi ſententia. 169. 15
Gallica lues pro diuerſitate morborum complicatorum curatu facilior & difficilior exiſtit. 55. 17
Gallica lues circa annũ Chriſti 1478. *primùm apparuit.* 43. 40
Gallica lues incorporatus eſt morbus, ab alijs non ſeparabilis. 178. 38
Gallicæ luis quot conſtituantur differentiæ. 172. 7
Gallicæ lui cur Veneris nomen ſit à quibusdam tributum. 168. 15
Gallicæ luis cum Icteritia iunctæ curaratio. 83. 10
Gallicarum puſtularum cauſæ ex humoribus oſtendi non poſſunt. 20. 22
Gomorrhæi à balſamo curatur. 75. 29
Gargareonis inflammatio in lue Gallica à catarrho cauſatur. 64. 40
Gariophylli flores ex Aquilegijs tranſplantantur. 35. 32
Gariophyllata compoſita eſſenſificata quid, & eius vſus. 82. 27
Gemmæ ex aqua procreantur. 24. 34
Generatum cur generati ſimile fiat. 177. 15
Gallreda confecta perſicum ignem ſanat. 163. 40
Genitalium partium morbis conducit Mercurius Veneris. 90. 30

Germa=

Germani medici Montiſpelienſibus ru diores. 166.27
Germanicæ linguæ paupertas in morborum appellationibus. 190 25
Germanicè cur deſcribat morbum Gallicum. 3.34
Geſücht *apud Germanos multis affectibus tribuitur.* 188.40
Gigantes ſunt aliquoties tranſplantati homines. 34.5
Gingiuarum vlceratio in lue Gallica vt curanda ſit. 65.25
Glanduloſi Scyrrhi Gallici. 56.40
Gonorrhæa non conſtringentibus, ſed ſpiritus leproſi ablatione curanda. 220.25
Gonorrhæa an puſtuloſa eſſe poſsit, & quatenus. 67.33
Gonorrheæ cum Gallico morbo curatio. 83.35
Gradationis ars Medico ſummopere diſcenda. 212.26
Gradationis remediorum ratio vnde pendeat. 175.40
Græci non ſunt Medicorum Euangeliſtæ. 129.20
Græci mendaces Homeri etiam teſtimonio. 128.40
Guaiacum ad tumores abſumendos fruſtra adhibetur. 80.5
Guaiacum lignum omnium corporum ſicciſsimum. 148.38
Guaiacum ſi ſpecifica vi agit, inutilis eſt decoctio. 17.36
Guaiacum virtute incarnante excellit 129.35
Guaiacum lucri cauſa à Mercatoribus importatum. 8.25
Guaiaco quomodo vtendum Paracelſi ſcriptum. 130.7
Guaiacani ligni vſus immodicus marcorem inducit. 157.35
Guaiaco ligno curati de recidiua periclitantur. 71.30
Guido attigit tempus initij morbi Gallici. 167.25
Gummatæ puſtulæ Gallicæ. 55.30
Guſtus Salem ſolummodo non Elementum dijudicat. 199.36
Guttæ roſaceæ maligna cauſa. 92.10
Gutta Roſacea cum lue Gal. complicatur. 58.27

H

Hæmorrhagiam ſiſtentia omnia qualitate manifeſta agunt. 104.10
Hæmorrhoides Gallicam luem efficiunt. 59.23
Hæmorrhoides quibuſdam periodicè fluunt. 91.15
Hæreditarij morbi vt ex contagioſis fiant. 46.40
Hectica quid. 149.40
Hecticæ nouæ curatio. 161
Hecticæ nouæ cauſa procraſtinata curatio. 149.40
Hematites lapis nulla præparatione indiget. 107.6
Hermetis librorum lectio chemicum non facit. 73.12
Hermodactili pituitoſas puſtulas cura re falſo crediti. 16.23
Hermodactylorum radix Saphatis de ſtinata. 74.30
Hernia ſalis viris accidit. 62.27
quibusdam ſignis cum morbo Gallico conuenit. ibid.
Hernia quando Gallica ſit dicenda. 63.12. *ſolis ſpecificis curatur.* ibi.
Hernia interna vt cognoſcatur. 62.40. *Puſtuloſa quæ* 63.3
Hernia quomodo ſectionibus curanda 133.42
Herniæ ſignum pathognomicū. 62.35
Herpes cum contractura luem denunciat Gallicam. 56.7
Herpes cur fiat quandoq; in podagra. 64.5

Herpes in inteſtinis mordax purgando efficitur. 197.40
Herpes & Puſtula Gallica cur non eodem remedio curentur. 52.5
Herpes eſt morbus puſtuloſus. 53.27
inſtar rubiginis ſeſe habet. ibid.
Herpes à crure ad ventriculum non rectè traducitur. 197.36
Herpes extra corpus coagulatur. 47.40
Herpes vt ab Exanthematis diſtinguatur in luæ Gallica. 56.13
Herpetis ſpecies. 31 35
Herpetis differentiæ, & generationis modus. 52.30
Herpetes podagricorum in vlcera abeunt. 64.7
Hippocrates Chyrurgus fuit. 173.21
Hippocrates ſi reuiuiſceret, medicis nō ad abiectiſſimas operas vteretur. 73.20
Hiſtoriarum cognitio quid præſtet. 1.28
Homo vnicus totum ex ſe humanum genus tranſplantauit mirabili formarum diuerſitate. 34.7
in homine omnes maioris mundi ſpecies inſunt. 12.20
Homines omnes vnum ſolummodo corpus ſunt. 25.5
Homines in aëre exiſtere. 34.34
Huminum plurimæ formæ ſuo protoplaſte carent. 33.2
Hominum ſimulacra in aëre quatenus appareant. 34.32
Horæ iuxta Aſtrorum poſitum morbos producere poſſunt. 69.27
Horrores in Eryſipelate cur. 153.21
Hugo morbum Gallicum non cognouit. 10.36
Humana axungia mirificè dolores lenit. 101.12
Humana natura corrupta ab Aſtronomis reſtitui poteſt. 158.20
Humani corporis natura quatenus ſit inquirenda. 11.17
Humectatio in marcore putredinem efficit. 158.2
Humores quatuor non ferunt anatomiam. 23.34
Humores ſuos miſere tractant pſeudomedici. 10.26
Humorum quaternitas cenſetur & reijcitur. 11.10
ex Humorbus puſtularum cauſæ demonſtrari nequeunt. 10.22
Humoris maxima neceſſitas in generandis rebus. 180.35
Hydrops paucum vel nullum Salis vſum ſequitur. 146.5
Hydrops iuxta Lunæ motum creſcens & decreſcens lethalis eſt. 66.12
Hydrops cum lue Gallica complicata vt dignoſcatur. 65.35
Hydrops acceſſione luis Gallicæ malignitatem ſuam deponit. 66.5
Hydrops naturalis à deprauato vt differat. 148.15
Hydrops cum morbo Gallico certiſſimam mortem minatur. 66.8
Hydrops eſt impreſſio quædam ignita. 25.7
Hydropis cauſa ex Anatomia locali non addiſcitur. 19.43
Hydropis curatio inconcinna. 195.15
Hydropis nouæ curatio. 162.5
Hyemales puſtulæ per medicinas reſolutas curantur. 39.42
Hypoſarcha Mercurialis. 148.30
Hypoſarcha cum lue Gallica iuncta in augmento ſolummodo curari poteſt. 76.30
Hypoſarca puſtuloſa an internus vel externus morbus. 88.5
Hypoſarca quando Luis Gallicæ corpus contineat. 65.40

Iaſſa

I

Iaſſa thermarum aquis incocta Mercurij reliquias ex corpore educit. 156.20
Iaſſa eſt perſicaria ſenior, vel Aquilegium, vel Serpentina. 156.40
Icteritia ſine Anatomiæ cognitione non curatur. 113.2
Icteritia vniuerſalis in particularem degenerans. 65.34
Ictericia curatur ſulfure ipſius abſumpto. 67.4
Icteritia alba eſſe poteſt. 36.29
Icteritia quando lui Gallicæ corpus ſuppeditet. 66.25
Icteritia in Cardiacam non ſine periculo tranſmutatur. 69.35
Ictericiæ cauſa ex locali Anatomia non intelligitur. 19.41
Icterit. remediũ optimũ Perula. 75.24
Icteritiæ cum lue complicatæ curatio optima in principio augmẽti. 76.30
Icteritiam inſequens tabes in lue eſt ſignum lethale. 66.41
Idrophorbia eſt initium lepræ. 193.42
Idrophorbicæ puſtulæ. 194.1
Iectigatio cordis ab vſu Mercurij cauſatur. 147.5
Igneæ tranſplantationes fiunt ſine animantis auxilio. 34.23
Ignis actionis Medicamentorum primarius opifex exiſtit. 200.20
Ignis noſter ab Elementari nutritur. 181.5
Ignis perſicus vlceris ſpecies eſt. 51.43
Ignis Perſicus ex vſu Arſenici non correcti. 153.30
Ignis Perſici curatio. 163.38
Ignis Perſici magna vis ad luem Gallicam. 94.40
Iliadus omnia comprehendit. 12.9
Imaginatio, Cupido, & actio influxũ cauſantur. 168.26
Imaginatio quid ad conceptionem conferat. 177.5
Imaginatio mutat morbos, eorumq́, ſigna. 130.40
Imaginatio & Cupido Veneris ſociæ 170.30
Imitatio nulla pfecta eſſe poteſt. 41.8
Immaturi tumores curari non poſſunt. 188.5
Impetigo cum contractura morbum Gallicum portendit. 56.7
Impoſturas medicorum neceſſario prodidit Paracelſus. 165.15
Impreſsio quid Paracelſo. 140.10
Impreſsionum cognitio eſt fundamentum practicæ medicinæ. 216.41
Inanimata non tranſplantantur niſi aliquo animato adiuuante. 43.20
Indicationes loci affecti & ætatis. 193 per totum.
Influentia noua nouos morbos generat. 167.36
Itali quidam quomodo de puſtulis ſcripſerint. 10.3
Italorum præſtigiæ in Anatomia ridentur. 22.15
Iudæi in medica arte numquam excelluerunt. 127.15
Iudæis propter linguam medicinæ ſcientiam vulgus tribuit. 127.20
Kakimia ex thalco extrahitur. 37.26

L

Lacteus ſuccus per penem effluens, internam herniam oſtendit. 62.40
Laminæ plumbeæ cur primum vſurpatæ. 132.27
Laminæ metallicæ omnis generis vſurpatæ. 132.2
Landfrancus qualis autor. 168.2
Laſsitudines medullarum diuturnum morbum portendunt. 78.1
Laſurius lapis eſt argentum tranſplantatum. 37.13

in Lauamentis quod ſit Mercurij officium. 119.30

Laudano aluus fluida ſiſtitur. 162.40

Lauendulæ in Spiculam tranſplantatis. 35.26

Laxa chimolia quid. 115.41

Laxi Mercurij vſus mirificus. 125.1

Laxatiua Mercurio non ſunt commiſcenda. 14.14

Lazuli lapis puſtulas Melancholicas curare falſo creditus. 16.34

Lepra difficilem habet prædictionē. 57.402

Lepra quomodo ex venenoſo medicamento fiat. 153.6

Lepra prolem affligens parentum ſanitatem oſtendit. 47.4

Lepra & Podagra cum lue Gallica complicatis non curantur. 48.3

Lepra extracta. 184.17

Lepra quomodo in Gallicum morbum abiiſſe intelligatur. 60.17

Lepræ quædam ſpecies curationem ad mittunt. 184.10

Lepræ nouem ſpecies. 183.30

Lepræ ſigna propria & communia. 192.35

Lepræ plus quadraginta ſpecies. 142.10

Leproſa libido ſymptoma luis Gallicæ cum Gonorrhæa. 83.40

Leproſitas quædam Mercurio ineſt. 80.30

Leproſi eſſe varij morbi poſſunt contra vulgi opinionem. 142.16

in Leproſorum examine obſeruanda cautela. 60.27

Lethargus in luem Gallicam tranſmutatur. 68.26 *& vt tum curetur, ibidem.*

Lex Cornelia medicorum homicidia excuſat. 16.17

ex Libiſtico Angelica Laudina tranſplantatur. 206.25

Lienis obſtructiones ſucco Tartari curantur. 160.16

Ligamentorum vlcera curatu ſunt difficilia. 78.25

Lignum guaiacum in natali ſolo lui Gallicæ non medetur. 8.26

Lignum Aloes viris quàm mulieribus aptius. 158.35

Lignum ſacra anchora Medicorum. 17.15

Lignum quernum pondere pugnat cū Guaiaco. 17.25

Ligni virtus Microcoſmica. 18.11

Ligni Guaiaci vſus incertus. 71.30

Lingua nulla aliquam prærogatinam habet in Medicina. 127.30

Linguarum ſtudia quatenus medico ſectanda. 128.20

Liquor radicalis quibuſdam morbis corpus ſuppeditat. 191.35

Liquor Vitrioli maior eiuſq; vſus. 84.15

Liquor ſolis dulcis Lepram curat. 163.25

Liquor Parthenionis pro puſtulis Eſthiomenis. 89.38

Liquoris Serpentinæ vſus. 162.22

Liquoris de Carabe vſus. 159.4

Liquoris terræ tranſplantatio. 35.18

Liquorem curationis opificem pſeudomedici nondum cognoſcunt. 15.25

Liquores in humano corpore diuerſi ſunt. 12.4

Localis anatomia icteritiæ cauſam nō oſtendit. 19.43

Locuſtæ ſuum Mercurium habent. 14.10

Locus affectus ſpectandus in remedij adhibitione. 14.32

Loci affecti cognitio in curationibus neceſſaria. 116.40

Logici

Logici ſuis nugis medicam artem conſpurcarunt. 10. 32
Lolium fit ex leguminum putrefactione. 36. 10
Lolij virtus ſtupefactiua ſextuplex. 36. 14
Lotiones Paralyſi, & cauis vlcerib. conuenientiſſimæ. 119. 40
Lotionum abuſus apud Medicos. 15. 9
Lues Gallica incompræhenſibili modo corpora hominum occupat. 78. 40
Lues Gallica ex hydrope quæ & quando lethalis 66. 5
Lues Gallica ex podagra maximos dolores habet. 63. 23
Lues Gallica in ſui curatione ſcopus vnicus eſt, non autem morbus illi complicatus. 69. 8
Lues Gallica à Venerearum rerum intemperantia primum extitit. 44. 1
Lues Gallica non dependet à complexionibus. 191. 20
Lues Lunatica ventoſa, firmamentalis, &c. 223. 23
Luis Gallicæ nomina iuxta Paracelſum, Luxus, Venus, Crepinus. 167. 13
Luis venereæ tranſplantatio quid à reliquis differat. 32. 35
Luis Gallicæ ſpecies quomodo diſtinguantur. 46. 10
Luem Gallicam nouum morbum eſſe ex multis antiquis conflatū. 44. 37
in Lue Gallica cum Lupo neceſſe eſt vlcus fieri. 76. 43
Lumborum dolores à Mercurio cauſantur. 151. 10
Lumen Naturæ neceſſarium medico. 140. 35
Lumine naturæ deſtituti ſunt medici vulgares. 9. 9
in Luna creſcente & decreſcente ſolū regimen mutatur. 214. 40
Luna duplex, Naturæ & Subſtantiæ non rectè ponitur. 214. 35
Lunificati auri vſus. 136. 20
Lupus in coïtu non mutatur vt cæteri morbi. 184. 35
Lupus fumo metallorum curatur. 90. 6
Luxus Lunaticus. 223. 40
Luxus Eſthiomenos quid. 175. 20
Serpiginoſus, puſtuloſus. ibid.
Luxus nullam niſi Mumiæ curationē ſuſcipit. 204. 16
Luxus agricolæ comparatus. 171. 1
Luxus mater Gallici morbi, & Lepræ. 170. 2
Luxus vocandus erat morbus Gallicus à materia. 167. 14
Luxus in Oſeo & Vulua maximè exaltatur. 171. 15
Luxus per Balſaminum ignem impreſſum curandus. 200. 25
Luxus à morbis latentibus excitatur. 169. 33
Luxus nomen ab influentia deſumptū morbo Gallico tributum eſt. 169. 30
Luxus vera ſignificatio. 170. 4
Luxus tempeſtuoſi. 22. 42
Luxuria qua ætate maximè viguerit. 168. 30
Luxurioſi qui non ſunt, non corripiuntur morbo Gallico. 168. 40
Luxalis tranſplantatio. 32. 32
Luxales quidam morbi incurabiles. 183. 22
Lypothimia magnorum morborū cauſa exiſtit. 136. 35
Lythargirium eſt ſpuma Mercurij. 133 18

M.

Macri experimenta nugæ ſunt. 73. 16
Maculæ in fœtu à fluore menſtrui oriuntur. 179. 7

Magiæ ſtudere medicus debet. 210. 18
Magnitudo & forma corporum vnde. 180. 36
Magnitudinis morbi quomodo curandi. 196. 40
Malum mortuum in morbum Gallicum tranſmutatur. 60. 15
Mania ex vſu Mercurij. 152. 12
Mania ab accidenti tranſplantari poteſt. 37. 1
Manna Chaos. 25. 8
Manna puſtulas ſanguineas falſo credita curare. 16. 24
Mannæ ſeu Tereniabin variæ differentiæ & facultates. 39. 25
Marchaſita eſt extractum Kakimiæ. 37. 25
Marcor totius corporis à ligno Guaiaco efficitur. 157. 35
Marmor eſt extractum Amethiſti. 37 28
Martis flos vlcera curat. 103. 43
Maſſa ad thermas Paracelſi deſcriptio egregia. 99. 1
Materiæ primæ ſunt cauſæ morborum. 161. 18
Matrices ex quibus morbi progrediuntur, medici cognoſcere debēt. 166. 22
Matrices quatuor ſunt in homine, & extra ipſum. 37. 9
Maturatio naturalis quæ. 199. 10
Meatus fluxionum à Mercurio poſſunt obſtrui. 160. 1
Medenæ Gallicæ. 56. 28
Medicam artē cur lenones, carnifices, apoſtatæ, aduocati, &c. inuaſerunt. 31. 40
Medicina humanis ſpeculationib. comprehendi nequit. 210. 20
Medicina perfecta Solis inſtar eſſe debet. 208. 3
Medicina omnium bonorum nos participes facit. 2. 3
Medicina ex mundo exteriore addiſcenda. 217. 30
in Medicina Iudæi à Deo nil ſingulare acceperunt. 127. 28
Medicina vulgaris eſt carnificina. 6. 2
Medicina naui comparata. 141. 13
Medicina lucri cauſa primùm vſurpata & inuenta. 97. 25
Medicina à chemia corrupta & exculta. 125. 23
Medicina Elementaris vſurpanda, repudiata Salita. 201. 15
Medicina mechanica. 196. 35
Medicinæ Doctores Chyrurgiæ ſtudere debent. 126. 30
Medicinam perinde vt Solem omnibus cōmunē eſſe Deus vult. 127. 40
in Medicina quid optimum ſit. 143. 25
Medicinas in primam materiam reducere quid ſit. 158. 36
Medicus eſt minor natura. 211. 23
Medicus quid natura in microcoſmo impurum reliquit, ſeparare debet. 38. 5
Medicus non authoritate aliorum, ſed ſua experientia niti debet. 41. 3
Medicus quis optimè conſulat. 145. 16
Medic. non ex litera generatur. 116. 35
Medici munus hominis mundificationi ſtudere. 210. 8
Medici nomen quis vſurpare debeat. 11. 38
Medico cur ſe concredant ægri. 144. 8
Medici vulgares quatenus à ruſticis differant. 9. 36
Medici caſualia ſaltem docent in ſcholis ſuis. 155. 32
Medici ſummi chyrurgiam quoq; exercuerunt. 173. 21
Medici moderni caſu curant. 173. 5
Medici vulgares è medio tollendi. 32. 1
Medici lignei ligno medentur. 67. 17

Medici

Medici lignatum iere. 16. 41
Medicorum veterum nomina incognita. 176. 15. *libri vt legendi.* ibid.
Medicamenti actio ceu ignis eſſe debet. 201. 30
Medicamenta omnia præparationem aliquam requirunt. 205.20
Medicamenta ad naturæ, non ad ventriculi ſaturitatem comparanda. 205. 36
Medicamentoſa facultas à Narcotica ſemper ſeparanda. 206. 33
Medullarum dolores in lue Gallica vnde. 187. 20
Medullis oſsium aduerſatur Mercurius. 147. 5
Meliſſa muliebre remedium. 158. 34
Meliſſæ liquor cum liquore auri menſtruum corrigit. 85. 5
Meliſſæ virtus non eſt à phlegmate. 29. 37
Mellis vſus in vlceribus non madidis 101. 16
Melliflua mineralia quales morbos producant. 49. 35
Menſes quatenus ciendi in lue Gallica iſthinc nata. 84. 40
Menſium emunctoriū naturale. 62. 15
per Menſium emunctorium Gallica lues quomodo pellatur. 85. 10
Menſium corruptorum certiſsimum ſignum. 62. 10
Menſium fluxus inordinatus in Lue Gallica periculoſus. 61. 36
Menſibus corruptis morbi non curantur niſi clarificato menſtruo. 62. 17
Menſtruum cuiuis morbo occaſionem præbere poteſt. 62. 15
Menſtruum in Luxu infectū eſſe quibus ſignis cognoſcatur. 61. 4
Menſtrui floris noxa. 179. 5
Mentagræ nomen Gallico morbo aliquando tributum. 167. 8
Mercatores quàm profeſſores artem pſeudomedicorū magis callent. 71. 37
Mercurius omnium planetarum impreſsiones ſuſcipere aptus. 139. 1
Mercurius Lepræ quædam rudimenta continet. 142. 15
Mercurius principes partes putrefacit. 137. 20
Mercurius Iouis cum liquore Lilij conuallij. 92. 20
Mercurius Martis luem Gallicam ex Icteritia natam curat. 83. 15
Mercurius Veneris in omnibus genitaliū partium morbis vtilis. 90. 30
Mercurius præcipitatus antiquum remedium diu delituit. 100. 26
Mercurius per Chaos ſuam operationē perficit. 80. 15
Mercurius Lunæ condylomata curat. 91. 30
Mercurius, Sulfur & Sal curationem puſtularum oſtendunt. 37. 35
Mercurius multis modis agere & vſurpari poteſt. 118. 15
Mercurius ſacculis incluſis & geſtatus pituitam deijcit. 80. 23
Mercurius Chryſtallinus quibus affectibus cutaneis conueniat. 75. 3
Mercurius Veneris gonorrhæam Gallicam curat. 83. 36
Mercurius vulgi & Mercurius plumbi quomodo differant. 132. 40
Mercurius omnibus rebus ineſt. 14. 7
Mercurius vnguentis miſcendis vt prius præparetur. 100. 15
Mercurius in lotione adhibitus curationem non perficit. 15. 12
Mercurius metallorum præcipitatus 115. 42
Mercurius niſi ceu cibus exhibeatur, venenum eſt. 72. 3
Mercurius corporalis in fumigijs non vſurpandus. 119. 17

Mercurius regeneratus Lepram curat. 163. 25
Mercurius æſtati ſimilis propter reſolutionem. 148. 27
Mercurius à Sale Nitro in Oleitatem reduci poteſt. 100. 16
Mercurius actionem ſuam velociter perficit. 116. 23
Mercurius frigiditate ſua neruis & ligamentis inimicus. 147. 1
Mercurius fabricatus. 133. 5
Mercurius mineralia corporis diſſoluens hydropem facit. 148. 15
Mercurius & Cinnabaris idem ſunt. 14. 41
Mercurius corporalis ex Saturno puſtulas paralyticas curat. 82. 3
Mercurius tribus modis extra corpus pellitur. 156. 10
Mercurius tria corpora in ſe continet. 117. 10
Mercurius abſq; ſtuffa ſudorem mouere debet 123. 37
Mercurius in ſuffumigijs adhiberi non debet. 72. 10
Mercurius omnium externorum remediorum baſis. 137. 6
Mercurij portentoſæ & variæ præparationes. 71. 42.
Mercurij reſtincti vſus in augendis viribus thermarũ artificialiũ. 98. 35
Mercurij triplex natura, purgans, putrefaciens, & refrigerans. 137. 12
Mercurij extinctiones fabuloſæ, & imperfectæ. 156. 4
Mercurij virtus mineralis eſt cognoſcenda. 14. 27
Mercurij corporalis ſpiritus inuiſibilis eſt. 141. 36
Mercurij frigus ſtupefaciens. 147. 10
hyems, nix, &c. ibid.
Mercurij vſum quæ mala ſequantur 144. 18
Mercurij pro ſuffumigijs præparatio. 119. 7
Mercurij diaphoretici præparatio 124. 5. *doſis* 10. *ibid.*
Mercurij Chaos non corpus vſurpandum. 80. 15
Mercurij pro vnguentis præparatio ex primo corpore. 117. 25
Mercurij fumus exceptus ore, pituitam ex articulis deijcit. 80. 25
Mercurij Corporalis ex Luna vſus. 72. 24.
Mercurij pro lauamentis præparatio artificioſa. 120. 1
Mercurij laxi præparatio. 124. 40
Mercurio magna exiſtimatio conciliata ab agyrtis per accidens. 56. 12
Mercurio vis attractiua quamobrem concilianda. 118. 30
Mercurio diaphoretica vis vt conciliianda. 123. 37
Mercurium in lue Gallica eſſe remedium agyrtæ docuerunt. 13. 35
Mercurium extinguere neſciunt medici. 13 40
Mercurialis virtus morbum Gallicum ſola curat. 113. 40
Mercurialis vis etiam ex mineralibus extrahitur. 114. 10
Mercurialis virtus omnium curationũ opifex. 72. 26
Mercurialis vis opifex eſt omnium curationum. 140. 43
Mercuria. vis ſola curare potẽs. 13. 38
Mercuriale Seua quid. 115. 40
Merdam pro muſco. 72. 18
Meſpili putredo bona, pyri verò vitioſa. 11. 22
Meſpila vnde oriantur. 24. 7
Metallorum fumus Noli me tangere curat. 90. 6
Methodo noua quatenus vtatur Paracelſus. 149. 8

Micro=

Microcoſmus ceu fructus producit morbos. 22.35
Microcoſmus cur dicatur homo. 203.17
Microcoſmi Anatomia diſcenda maiore mundo cognito. 12.14
Microcoſmi tot ſunt puncta quot cœli aſtra. 215.10
Microcoſmi grandines & pruinæ quid in eo efficiant. 42.17
Mineralis curatio duplex, Phyſicalis & Chyrurgicalis. 49.38
Mineralis natura pondera corporum auget. 202.5
Minerales naturæ corroſiuæ ſunt vel mellifluæ. 49.30
Mineralia diu intra corpus conſiſtunt incorrupta manent. 89.30
Mineralia omnia in menſtruo ſanguine recondita latent. 62.3
Mineralia ſunt membra Elementi aquæ. 24.30
Mineralia ab alijs matricibus patiuntur coagulationem, reſolutionem, calcinationem. etc. 42.33
Mineralia in ſingulis cibis deliteſcunt. 29.22
Mineralium differentiæ tres. 115.15
Mineralium compactio multiplex à medicis diſcerni debet. 38.31
Mineralium philoſophia nominarũ generationium cauſas oſtendit. 43.20
Mineralium conſideratio neceſſaria. 12.25
Moderni philoſophi rudes & tranſmutationum ignari. 10.15
Monoculi medici. 7.19
Monſtra omnia ex tranſplantatione extiterunt. 33.23
Monſtra alia ſimile generant, vt Rhinoceros, alia non generant vt Mulus. 34.1
Monſpelienſes medici quales. 10.17
Morbus inueteratus nullus ſine contagio. 174.36
Morbus tranſplantatus vt à ſuis primitiuis differat. 33.40
Morbus an per medicamentum ſit. 105.40 (43.13
Morbus nullus certò deſcribi poteſt.
Morbus in partium mala diſpoſitione conſiſtit. 12.21
Morbus quilibet per ſuum Emunctorium pellendus. 79.42
Morbus ipſemet medicus quomodo eſſe poſsit. 196.10
Morbus, Medicus, & Remedium eodẽ ſemper loco inueniuntur. 128.30
Morbus à vita vt æs ab Auro ſeparatur. 30.3
Morbus Gallicus ex corpore tranſplãtatur vt ex ligno tinea. 32.27
Morbus Gallicus à tempore eſt procreatus. 43.32
Morbus Gallicus multos morbos abolet. 68.16
Morbi Gallici duplex curatio, exterã & interna. 74.3
Morbi Gallici ſpeciem non vnanimiter conſtiterunt medici. 6.25
Morbi Gallici nomen quando ſuſcipiant Coſsi, Podagra, Paralyſes, &c. 51.7
Morbi Gallici varietatem ac malignitatem verbis exprimere æquè difficile eſt. 54.10
Morbi Gallici remedia ſine arte Chemica parari nequeunt. 125.36
Morbi Gallici quinq; ſumma genera. 51.30
Morbi Gallici augmenta nõ à ſola Venere dependent. 140.5
Morbi cuiuſuis vnica qualitas elemẽtaris. 202.36
Morbi magni magnum medicamentũ eſſe debet. 222.5

Morbi

Morbi, non medicamenti emunctorium in imaginatione ſectandum. 115. 10
Morbi natura etiam ab Empyricis abſolutè cognoſcenda. 96.4
Morbi cuiusuis cognitio operoſa exiſtit. 131. 43
Morbi nullius ratio reddi poteſt mineralibus non cognitis. 12.26
Morbo eodem omnes homines laborare non poſſunt. 21.34
Morbo Gallico non corrumpuntur qui à Venere abſtinent. 48.28
Morbum quàm remedium cognoſcere maioris intereſt. 196.2
Morbi corpora non ſunt. 201.38
Morbi non hæreditarij vnde proueniant. 178.1
Morbi ex homine, veluti poma ex arbore naſcuntur. 12.13
Morbi omnes in ſpermate conſiſtere poſſunt. 180.7
Morbi noui neceſſario oriuntur Paracelſo. 138.15
Morbi plures in eodem corpore eſſe poſſunt. 191.27
Morbi lethales aliâs ſi cum lue Gallica coaleſcant, curantur. 69.3
Morbi omnes cum lue Gallica complicati maligniores euadunt. 56.5
Morbi à venenis alterantur, vt dein cognoſci nequeant. 154.12
Morbi cur nonnunquam optimis remedijs non cedant. 145.25
Morbi ex mala curatione orti nunquã ſoli conſiſtunt. 142.40
Morbi ex corpore ceu poma ex locuſtis naſcuntur. 23.39
Morbi tot ſunt, quot mineraliumſpecies. 29.30
Morbi quidam manufacti incurabiles ſunt. 142.5
Morbi omnes ab extrinſeco veniunt. 29.21
Morbi latentes à purgatione vehementi irritantur. 136.25
Morbi propter tranſplantationem non poſſunt in eodem ſemper gradu conſiſtere 35.22
Morbi omnes dum recentes ſunt, difficulter cognoſcuntur. 167.35
Morbi imperfecti qualeſcunq; curantur. 184.25
Morbi nulli à Sanctis immitti poſſunt. 130.25
Morbi ſinguli certis in locis exaltantur. 47.34
Morbi per conſenſum facti per ſe non conſiderantur à medico. 89.35
Morbi conſtellationibus non ſubiecti à luxu nihil mali patiuntur. 224.35
Morbi alij in initio, alijs ni augmento, alij in ſtatu, vel declinatione rectiſſimè curantur. 76.35 *eius rei exempla aliquot.* *ibid.*
Morbi à corde ad locuſtas propelluntur. 197.18
Morbi qui Sanctis tribuuntur quomodo ſanentur. 131.13
Morbi lethales fiunt propter imperfectas ſeparationes. 38.5
Morbi niſi diſcernantur, etiam optimis remedijs non cedunt. 48.33
Morbi viginti etiam annis in corpore latere poſſunt. 46.30
Morbi interni cum morbo Gallico complicati externis perículoſiores ſunt. 61.25
Morbi omnium hominum ſunt vnicũ corpus. 21.31
Morbi ipſorumq; ſigna ab imaginatione mutantur. 130.42
Morborum deprauatorum duo genera. 154.25
Morborum corpora & generationes à medico indagari debent. 69.20

Morbo-

Morborum ſemina ceu ſtellæ ſunt in homine 216. 10
Morborum anatomia neceſſaria 13.1
Morborum quia duo genera, duplices quoq; curationes ſunt conſtituendæ 88. 20
Morborum differentiæ, externus & internus 32. 36
Morborum cognitio bifariam compatur. 166.15
Morborum omnium ſunt conſtituta tempora. 174. 40
Morborum terreſtres cauſas annotaſſe non ſufficit 166. 15
Morborum generatio augmentis lunæ ſimilis 214. 25
Morborum qui Lui Gallicæ corpus ſuppeditant catalogus 172. 30
Morborum nomina trifariam ſingun- tur 166. 30
Morborum & corporum par numerus eſt 26.21
Morbos deprauatos curandi ratio duplex. 141. 20
Morbos nouos vt homines nouos natura ſubinde producit 49. 13
Morbos modernos antiqui non deſcripſerunt 194.10
Morbos tranſplantatos veluti ex proprio ſemine ortos medici cognoſcere debet. 33. 36
Morpheaticæ puſtulæ 185 17
Morphea nullibi quàm in facie conſiſtit. 193. 27
Morphea ſolam faciem occupat, ſit tamen vitio totius corporis 58. 15
Morphea etiam praſsino colore eſſe poteſt 36. 30
Morpheæ & Carcinomatis cognatæ curationes 92. 25
Morpheoſæ puſtulæ ex morphea extrahuntur 37. 41
Motus firmamentales quomodo conſiderandi 202. 70
Muli mulos non generant 34. 1
Muli ex tranſplantatione primum extiterunt 33. 40
Mulieribus quàm viris aptiora quæ ſint remedia 158. 31
Muliebres affectus cum lue Gallica ferè in tabem abeunt 69. 7
Mummia compacta remedium nouæ hecticæ 161. 38
Mummiæ verſæ vſus 81. 23
Mummiæ incarnatiua vis 103. 38
Mummiæ experimenta 104. 40
Mummiæ curatio Luxui deſtinata 204. 4
Mundus exterior æquè ac homo à Medico conſiderandus eſt 11. 33
Mundus eſt ſui elementi quaſi membrum 24. 39
Mundificatiuorum præcipuorum catalogus 121. 7
Myrrhæ experimenta pro vlceribus fœtentibus 105. 22
Myſteria microcoſmi quomodo ſint intelligenda 221. 10

N

Nacta Gallica 56. 28
Napta Gallica 56. 28
Napta in vterum deriuari poteſt ſicq; morbo Gallico complicari 57. 7
Napi tranſplantatio 35. 38
Narcotica vis omnibus nutrimentis & remedijs ineſt 206. 10
Narcoticæ facultatis à Medicamentoſa 206. 35
Narcotica remedia ætatem decurtant, ſanitatem corrumpendo 207. 38
Natæ, Nactæ, Chiadi & Bothor ſimilitudo 94. 27
Naturæ perfectiones artis rudimenta ſunt 206. 33
Naturæ clementia, & benignitas in curandis & præcauendis morbis. 51. 12

Natu-

Naturam non corpus aſtrorum declarant aſtronomi. 30.13

Natiuitates morborum conſiderandæ medico. 226.25

Nenuphar Salis ratione humectat. 200.5

Nephritis à Mercurio cauſari poteſt. 151.10

Nephritidis nouæ curatio. 162.26

Neruoſarum partium dolores ſunt. 186.35

Nix ex igne prouenit, ſicuti & calor. 29.26

Noli me tangere fumo metallorum curatur. 90.6

Nomina morbis quomodo ſint imponenda. 166.31

Nouacula mala bonus Medicus ineruditos. 72.1

Noui morbi vt dimidiatis nouis & antiquis remedijs curentur. 161.33

Nymphæ terreſtres ex tranſplantatione factæ. 34.35

O

Obſtructionis cuiusuis cauſa quomodo inquirenda. 159.42

Obſtructiones Lienis & Epatis quomodo efficiat Mercurius. 137.30

Obſtructorum meatuum curandi ratio. 160.13

Odor in Lue triplex. 226.7

Oleum Camphoræ cum Mercurio Auri caduco vtile. 84.15

Oleum de Medullis cur vlcera curet. 104.2

Oleum Tartari rectificatum vlcera Gallica ſanat. 99.22

Oleum Ferri vlcera manantia curat. 107.12

Oleum Mercurij Saturninum, eiusq́; vſus 89.1

Oleum ſalis viride finale remedium exiſtit. 159.4

Oleum Realgaris puſtulas Gallicas curat. 86.15

Olei Salis viridis vſus. 159.3

Oleorum experimenta in doloribus mitigandis. 101.6

Oppodeltoch fruſtra vſurpatum, Lepram prodit. 60.27

Oppodeltoch Paracelſi male audire incipit. 18.5

Oppoponaci virtus in curandis Scrophulis & Glandulis. 75.7

Optimũ in Medicina quid ſit. 143.25

Optimum non conſulit, qui quid optimum ſit ignorat. 145.17

Os in oſsis locum ſubſtituere non impoſsibile. 161.13

Oſsis Baſilaris eroſio à catarrho gallico cauſatur. 64.40

Oſei roboratio quib. fieri debeat. 199.4

Oſtrucium tranſplantatum abit in Angelicam. 35.28

P

Panonicol medicamentum Cancrum curat. 164.5

Paracelſus viua voce Medicinam docuit. 96.35

Paracelſus experimentorum copai laborauit. 134.15

Paracelſus Baſileæ Medicinam prælegit. 13.8

Paracelſus inter Tranſyluanos de thermis ſcripſit. 18.6

Paracelſus cur ſeueriore calamo ſcribat. 13.25

Paracelſus Mercurium fucare nouit. 101.26

Paracelſus an & quamobrem peregrinis vocibus vtatur. 31.12

Paracelſus errores omnes abolere conatus. 13.15

Paracelſi de ſuis ſcriptis & Montagnanæ iudicium. 40.22

Paracelſi ſcripta quibus vſui eſſe poſſint.

ſint. 97. 1. Diſcipuli perfidi. ibid.
Paracelſi diſcipulorũ duo genera.135.1
Paracelſi liber de morbis inueteratis. 46.15
Paracelſi ſcripta tribus de cauſis negliguntur. 12.30
Paracelſi liber de origine nouorũ morborum. 149.30
Paracelſi iudicium de libris eorum qui morbum Gallicum deſcripſerunt. 10. 40
Paracelſi amici ad quos ſcripſit. 135. 5
Paracelſi apoſtatæ & ingrati diſcipuli. 70.30
Paracelſi pia ſententia de abolendis ſuperſtitionibus. 131. 25
Paracelſi ſcriptum de vero vſu ligni Indici. 130. 6
Paragraphi allegatio dubia medica nõ decidit. 10. 7
Paralyſis Mercurij ineptum vſum ſequitur. 14. 5
Paralyſis catharri præcedentis ſignũ eſt. 47.36
Paralyſis quid Paracelſo. 53.15
Paralyſeos remedium. 75.29
Paralyſeos variæ ſpecies. 51.38
Paralyſin in gutta roſacea curare periculoſum. 92. 11
Paralyſis ex mellifluis fiunt mineralibus. 49.36
Parentum affectus cooperante cœlo in ſperma transfunduntur. 182.20
Pariſienſes medici ineruditi. 10.16
Paronychia cum morbo Gallico complicatur. 60.1
Paroxiſmus menſtrualis in omnibus muliebribus morbis obſeruandus. 62.20
in Paroxiſmis arthriticis maturatio non eſt ſpectanda. 189.32
Parthenionis Sal. 99.12
Particularium remediorum noxæ in morbo Gallico. 144.25
Partium eſſentia ſitus & connexio ab ſolutam Anatomiam non faciunt. 20.30
Paſtinaca tranſplantata Napum producit. 35.40
Perioſtion membrana à Mercurio refrigerata oſtiocopon facit. 137. 33
Peripneumonia ab adipe pulmonum congelato effecta. 137.30
Peripneumonia à Mercurio, difficulter curatur. 151.1
Perlarum ſolutarum vſus in roborandis partibus. 82.10
Perſicus ignis eandem ſemper malignitatem obtinet. 95.3
Perſicus ignis an internus vel externus ſit morbus. 88.6
Perſicus morbus à regione nomen eſt ſortitus 166.40
Perſici ignis noui noua curandi ratio. 163.36
Perula icteritiam curat. 75.24
Peſtis cum Lue Gallica complicata vt ſit curanda. 68.36
Peſtis cauſa natura Mercurialis. 138.
Peſtes hæreditariæ cur mali moris fiant. 138.30
Petrolei cum ſerpentina præparati vis 101.10
Petrus de Argillata attigit tempus initij luis Gallicæ. 167.25
Phagedena morbo Gallico complicata duplex requirit remediũ. 58.40
Phagedena ex vſu cauſticorum fieri poteſt. 153.40
Phagadenæ curatio. 163.44
Pharmacopœi Paracelſi experimentis abuſi. 102.30
Pharmacopœrum inſcitia & impoſturæ cẽſentur & corriguntur. 132.10
Philoſophiæ & Aſtronomiæ in Medicina vſus. 218.35

Phlegma ſalſum quid. 10.28
Phlegmatis Nitri vſus in curanda hydrope. 99.20
Phrenitis vt à venenoſis remedijs cauſetur. 152.10
Phreneſis ab accidenti tranſplantari poteſt. 36.43
Phrenitidis nouæ curatio Paracelſica. 163.10
Phthiſis pronam morbi Gallici curationem ſubſequitur. 18.36
Phthoë noua quomodo fiat. 150.10
Phthoës nouæ curatio Paracelſica. 161.43
Phyſicales morbi vt à Chyrurgicalib. differant. 61.20
Phyſicum corpus quatenus ſit conſiderandum medico Anatomico. 28.1
Pinus virtutes ligni Guaiaci habet. 72.25
Piper ratione ſalis calefacit. 200.2
Piper Mercurio non admiſcendiſcendum. 119.27
Pyri quã meſpili forma alia cur. 11.23
Pituitam ex articulis expurgandi modus. 80.27
Planetæ ſuis iufluentijs gaudent & delectantur. 168.16
Planetarum malos influxus ſapiens poteſt præcauere. 168.17
Plantaginis ſeminis cum aceto & ſulfure vſus in ſcabie. 74.33
Pleuriſis refert pomorum putredinem. 42.23
Pleuritidis curatio. 163.1
Plinij ſcripta nugacia. 73.16
Plumbeæ laminæ quatenus retineri in vſu poſsint. 133.10
Plumbi Balſamus vt præparetur, & ad quid vtilis. 107.18
Plumbo corrupto quàm integro maior vis ineſt. 133.15
Plumoſum ſeu Choleram morbi cauſam ponere perinde eſt. 38.40
Podagra cum lue Gallica non curatur. 48.3
Podagra quomodo in Luem Venereã abeat. 45.7
Podagra cum omnibus alijs morbis cõplicari poteſt. 64.10
Podagra inter morbos qui ex liquorib. naturæ fiunt, primas tenet. 63.30
Podagra cum vlceribus depaſcentibus coniuncta. 154.15
Podagra & morbus Gallicus idem corpus locis tamen diuerſis, occupare poſſunt. 64.20
Podagræ curatio difficilis maximè ſi cum lue Gallica complicetur. 64.15
Podagrici cur à potu immodico debeant abſtinere. 63.40
Podagricorum ſymptomata à cauſis procatharticis exacerbuntur. 63.31
Podagricæ puſtulæ vt curandæ. 81.30
Polypus Gallicus. 56.28
Polypus in matricem deriuari poteſt. 57.7
Pomorum decem genera. 23.25
Porri Gallici. 56.28
Potus immoderatior fluxiones concitat. 63.36
Practica operatiua ex idæis procedit. 9.30
Praxis theoriam præcedit apud Paracelſum. 9.12
Praxis vtraque ex empyria naſcitur. 9.30
Practicæ medicinæ fons & origo in quo conſiſtat. 113.13
Præcauendi morbi Gallici generalis canon. 139.35
Præcipitatus Mercurius eſt perfectum remedium. 106.25
Præcipitati Mercurij vſus antiquus. 100.23
Priapiſmus à morbis chyrurgicis irritatur. 171.8

Progno-

Prognoſticon morbi Gallici certiſſimum. 133. 6
Prognoſticationi ſtudentes Aſtronomiam diſcant. 42.6
Proles quatenus paternos affectus ſuſcipiat. 47.1
Prolem imbecillam cur quandoq; generent robuſti homines. 178.35
Prophylactice ex cōtrarijs cōſtituenda 139.15
Prouerbia & axiomata medicorum, Non eſt in vſu, ego neſcio, nunquā audiui neq; legi. 31.20
Prunus cum Lue quomodo curandus. 59. 8
Pruritus ſingularia remedia. 74.33
Pruritus in Luxu vnde & quamobrem ſentiatur. 171.10
Pruritus cum Lue complicatus vehementior euadit. 191. 6
Pruriginoſa Luis curatio per thermas artificiales. 98.40
Pſeudomedicorū tribus & contribules. 71.15
Pſeudomedicis ſolenne eſt ſubinde deteriora inuenire. 8.9
Pudendorum humores Gallici condylomata referunt. 53.1
Puer an in matrice naſcatur. 28.33
Pulmones putreſcūt ex vſu Mercurij 144.25
Pulmoniæ nouæ curatio. 162.20
Pulſus Lue Gallica affectorū nullus ſingularis. 78.38
Pulueres diaphoretici ideæ morbi Gallici non reſiſtunt. 137.1
Puluerum duo genera dulces & acidi. 104. 20
Punctiones in Eryſipelate vnde. 153. 21
Purgatio quæuis nouorum morborum cauſa exiſtit. 146.40
Purgatio morbos latētes irritat 136.26
Purgatio per Mercurium ſiue infra ſiue ſupra fiat, vires imminuit. 137. 13
Purgatio non debet eſſe ſimplex alui deiectio. 114.40
Purgatio pecunioſum remediū. 114.30
Purgationes vulgarium medicorum non tutæ. 146.30
Purgantia luem Gallicam curare non poſſunt. 136.25
Purgantia vehementia in lue podagrica nocent. 81. 35
Purgantium medicamentorum cum morbis materia eadem exiſtit. 146.40
Puſtulæ aliæ Æſthiomenæ, aliæ paralyticæ. 32.40
Puſtulæ ex Eſſeris natæ dolore carēt. 55.22
Puſtulæ à monſtruo quando fiant. 62.13
Puſtulæ à Catharro aquoſæ ſunt & mites. 64.37
Puſtulæ iuxta veteres curari non poſſunt. 194.26
Puſtulæ Gallicæ diſtinguendæ iuxta ſcabiei differentias. 54.35
Puſtulæ Gallicæ cruſtæ ſunt, & quid à Coſsis differant. 53.7
Puſtulæ catarrhales catharticorum vſu non curantur. 83.4
Puſtulæ Hyemales vt curētur. 39.42
Puſtulæ prauæ ex tentigine praua ſunt tranſplantatæ. 37.41
Puſtulæ diaphoreticæ Laxatiuæ, Anodinæ. &c. à Manna. 39.34
Puſtulæ non fiunt niſi in materia fermentabili. 190.10 multo quā lues Gallica ſunt antiquiores. ibidem.
Puſtulæ Verrucarum & Morpheaticæ. 185.17
Puſtulæ cur quandoq; vltrò erumpant & curentur. 38.14

Puſtulæ peregrinationis. 192.17
Puſtularum cauſæ ex humoribus demonſtrari nequeunt. 10.2
Puſtularum differentiæ accidentales. 161.12
Puſtularum ex hydropiſi curatio. 80.35
Puſtularum ſpecies. 51.36
Puſtularum erraticarum ſigna, remedium, curatio. 85.20
Puſtularum nomen generalius quàm quod morbo Gallico cõueniat. 3.20
Puſtularum differentiæ ratione curationis. 118.40
Puſtulas per vrinam expurgans medicamentum. 81.5
Puſtulas Gallicas deſcribentes quibus fundamentis nitantur. 10.4
Putredo membrorum quomodo ab vſu Mercurij cauſetur. 147.21
Putredinem efficit intempeſtiua humectatio in Marcidis. 158.2
Putrefactio à Mercurio nocentiſsima partium principum. 137.20

Q

Quadrageſimæ medicorum in tenui victu. 7.36
Qualis morbus tale remedium. 200.7
Qualitates Elementorum ſunt occultæ Paracelſo. 199.25
Qualitates in morbis conſiderari nil opus eſt. 27.13
Quartanæ falſa curatio. 195.13
Quartanæ lethales quandoq;. 192.25
Quaternio humorarius naturæ aduerſatur. 10.23
Quid pro quo, merdam pro muſco. 72.18
Quintum cœlum hominis ſtellis non eſt ſubiectum. 41.40
Quinta eſſentia quid ſit medici adhuc ignorant. 73.13
de Quinta eſſentia libri Arnoldi &
Rupeciſſæ mendaces. 125.14

R

Radix & Emunctoriũ nõ differunt. 198.38
Rhagades certum ſignũ Luis Gallicæ puſtuloſæ. 56.20
Ragadiæ cum Lue Gallica plurimum complicantur. 59.28
Rhagadiæ, Cõdylomata, et hæmorrhoides eodẽ remedio ſanantur. 91.40
Raimundi librorum lectio alchymiſtã non facit. 73.10
Raphani tranſplantatio. 35.39
Rapus tranſplantatus Raphanũ producit. 35.40
Rara ſunt chara. 129.13
Realgar ſubfuſcum baſis remediorum vlcerum depaſcentium. 89.25
Realgar Alcalizatum pluribus affectibus commune remedium. 94.25
Realgar rubrum cum aqua cyclaminis impetiginem curat. 75.5
Realgaris Alcalizati vtendi modus. 92.15
Realgaris purpurei vſus in cutaneis malis. 74.37
Realgaris Cryſtallini vſus. 75.14
Realgaridum virtus non in acrimonia conſiſtit. 104.25
Realiſtæ tranſmutationum omnium ignari. 10.15
Refrigerans Mercurij vis duplices morbos efficiens. 137.30
Regimen non corpus morbi auferre medicus debet. 215.30
Regius morbus Luem Gallicam non raro comitatur. 66.30
Remedium nullum vſurpandum cum adhuc crudum eſt. 205.30
Remedium quoduis à ſua terra ſeparandum. 211.25

Remedio eodem cur duo medici non æquè feliciter vtantur. 176. 4
Remedia luis Gallicæ vnde ſuæ mixturæ indicationem habeant. 51. 15
Remedia exoterica cur vſurpet Paracelſus. 3. 40
Remedia nulla certis partibus ſunt deſtinata. 208. 27
Remedia vehementia in morbis magnis neceſſaria. 81. 23
Remedia finalia duo, Oleum ſalis, & liquor de Carabe. 159. 4
Remedia diſtinguuntur in virilia & muliebria. 158. 30
in Remediorum legitimo vſu quæ ſint ſpectanda. 49. 1
Remediorum nomen non merentur quæ non perfectè curant. 18. 26
Remedijs optimis cur quandoq; non cedant morbi. 145. 25
Renouandi vis iniuſtè ligno Guaiaco tribuitur. 80. 11
Renum & veſicæ calculi quomodo generentur. 24. 10
Renum obſtructionib. conueniens eſt ſuccus Tartari. 160. 16
Repellentium medicamentorum noxæ 159. 24
Requiem ſacrificulorum, & remedia Chyrurgorũ eiuſdem momẽti. 126. 28
Requiem pro reſurrexit in die paſcatis. 8. 36
Reſinæ olei vſus in Syronib. 101. 20
Reſolutiones periodicæ ſint deſperatæ. 77. 12
Reumaticam lues Gallica celerrimè putreſcit. 65. 10
Rhinoceros monſtrum ſecus ac cætera monſtra ſui ſimile generat. 33. 43
Rigor in Eryſipelate vnde. 151. 21
Rob acetoſi colchotarini vſus. 162. 43
Roborantia menſium inordinationem corrigunt. 85. 2
Robuſti cur ægram quandoq; prolem generent. 178. 35
Rogerius cœleſtium motuum ignarus fuit. 168. 2
Roſmarinus ex Sauina & ſpica tranſplantatur. 35. 36
Rupeciſſa neſcit quid ſit quinta eſſentia. 125. 13
Rupeciſſæ lectio chemicum non facit. 73. 12
Ruſtici medicorum Mercurium agnoſcunt. 7. 6

S

Sacrificorum in medicina impoſturæ ſuperſtitioſæ. 130. 32
Sal pro cholera non inconcinnè ponitur. 39. 2
Sal gemmæ Bothor curat. 75. 10
Sal palliatas ſolummodo curationes facit. 200. 36
Salis naturam antiqui non intellexerunt. 201. 22
Salis vſus tribus de cauſis non interdicendus in ligni vſu. 146. 5
Salis Armoniaci experimẽta 106. 43
Salis oleum viride ad quid conducat. 159. 3
Sale deſtitutum corpus neceſſario corrumpitur. 146. 2
Sales omnes in menſtruo reconditi latent. 62. 4
Sales exacerbati ſubito morbos efficiunt. 42. 36
Salernitanorum medicorum & Montiſpeſſulanorum error. 14. 37
Salix tranſplantatione in perſicum abit. 33. 7
Saluatellæ morbus vbi curandus. 113 18
Sancti morbos nullos immittere poſſunt. 130. 25

Sanguis ſeparatus ſpecificum caduci in morbo Gallico. 84.15
Sanguinis maſſa à Mercurij frigida in temperie refrigeratur. 150.8
Sanguinem ſiſtentia & ſiccantia experimenta appellari non merentur. 104.1
Sani contagiū non concipiunt. 179.25
Sanitas in partium bona diſpoſitione conſiſtit. 12.21
Sanitas & morbus quondam idem fuerunt. 216.35
Sanitas & morbi ex actione dependent. 177.25
Sanitas & morbus ſunt ſemina. 216.3
Sanitas à Medicina, vt à Sole dies proficiſci debet. 209.4
Sanitas in quatuor Elementorum temperamento conſiſtit. 144.21
Sanitas à quo motu ſit. 203.20
Sanitatis & morborum ſimilis generatio. 215.40
Sanitatis & ægritudinis amplitudo latè patens. 35.10
Sanitatis noſtræ caniculares & autumnus. 203.20
Sanitatem Cœlum, Chaos Terra & Aqua largiuntur. 207.38
Saphati Satyrionis & hermodactylorum radicibus curantur. 74.32
Sphati quando ſint ſigna futuræ lepræ 55.1
Saphyrus ante ſeparationem vires ſuas non exerit 212.5
Saphyrus ex quinta Laſurij transplantatione fit 37.16
Sapiens dominatur aſtris 168.17
Sauinæ tranſplantatio 35.38
Saturni malignitas in ſanitatis noſtræ deſtructione. 203.25
Satyriaſis à morbis Chyrurgicis irritatur. 171.8
Satyricus luxus. 169.35
Satyrionis radix Saphatis conuenit. 74.32
Scabies cum morbo Gallico in puſtulas abit. 45.15
Scabies quandoq; lepræ ſoboles. 88.35
Scabiei remedia ſingularia. 74.33
Scammoneæ malignitas. 14.17
Mercurius admiſceri non debet. ib.
Scirrhoſi tumores in Lue Gallica quomodo diſtinguantur. 56.40
Scripta quæ autoritatibus nituntur explodenda ſunt. 11.3
Scrophulæ Gallicæ. 56.40
Scrophularum ſingulare remediū Opopanacum. 75.7
Sclyroſis vt ſanetur. 75.6
Sectarū apud empyricos quænam cauſa. 7.30
Sectio ex vno duos morbos facit. 121.43. *quatenus morbos curet.* 122.7
Sectio vt à roſione differat. 122.13
Sectionis loco vſurpanda remedia quæ 122.20
Sectiones quando conueniant. 108.15
Semen Gallicum nouus morbus. 3.27
Semen quoduis ſui ſimilem plantam producit. 33.13
Semina omnia ex quatuor eſſentijs conflata. 23.4
Senſibilia in tranſplantationibus neceſſariò requiruntur. 34.20
Separatio medici ceu idæam habet mundi ſeparationem. 209.15
Sephyrus vt curetur. 75.6
Serpentina picta & maculata herbæ vulnerariæ. 100.35
Serpentinæ Salis vſus. 99.12
Serpentinæ liquor vtilis in Pulmonia. 162.23
Sanitas & ægritudo imaginatoria. 230.23
Separatio & purgatio differūt. 239.23

Serpi-

Serpigo cum contractura morbū Gallicum portendit. 56.7
Serpiginis remedium. 74. 41
Serpiginoſæ puſtulæ quando facillime curentur. 76.33
Seua Mercuriale. 115.40
Sydera non agunt niſi habeant agrum in homine. 170. 17
Sigillum Salomonis Varices & verrucas ſanat. 75.5
Signa noua nouum, inueterata antiquum remedium oſtendunt. 172.15
Signorum vſus quis ſit. 50.25
Signorum genera quot. 225.40
Signorum morbi Gallici ab alijs diuerſitas. 222.30
Signorum ratio in lue Gallica adhuc ignoratur. 68.7
Simplicia quæ primum morbo Gallico ſunt adhibita. 6.30
Singultus nil eſt niſi tremor ventriculi. 151.20
Sinonia vlcerum cauſas in ſe habet. 187. 8. ſibi aduerſa non tolerat, paulo poſt.
Sitis omnis fiet à calore epatis. 152.20
Sitis in lethalem morbum poteſt tranſmutari. 152.23
Sitis non à ſiccitate ſed ab ſiccitate fit. 18. 26
Sitis nouæ reſtinguendæ ratio. 162. 15
Sitis genuinæ genuina cauſa. 181.29
Smaragdus eſt Cuprum tranſplantatum. 37. 18
Sol & Luna principio vnum fuerunt. 216.34
Sol & Medicina reſoluta. 39.42
Solis & ignis chēici analogia. 210.10
Solis Mercurius in primam materiam redactus Lepram & Elephantiaſin curat. 913.5.
Solis operatio in mari & aquis nō piſcoſis fruſtranea. 170.25
Soli omnes generationes, inferiorum acceptæ ferendæ. 170.22
Sophiſtæ chemiam adulterarunt. 125.26
Spagyros ſecretis à Deo donatos eſſe ſacræ literæ teſtantur. 1.29
Sparadrapi noxæ vt tollātur. 160.13
in Sparadrapo cauendum ne fluxiones retro moueantur. 124.27
Species vbicunq; inueniuntur ibi fieri tranſplantatio poteſt. 35.15
Specierum propagatio in monſtris prohibita. 34.1
Specifica remedia quàm neceſſaria. 196. 25
Specifica vis remediorum compoſitione obliteratur. 92.40
Sperma Luxus quid. 220.2
Sperma quomodo infectum eſſe dicendum ſit. 177.40
Sperma totum corpus facillimè permeat. 46.23
Sperma eſt ventriculus cœli. 182.2
Sperma vnde vim curatiuam habeat 90. 35
Sperma agro comparatum. 171. 1
Spermatis corruptio qua ætate maxima fuerit. 43.35
Spermatis infectio neceſſaria ad luis Gallicæ generationem. 45.23
Spermatis in coitu coctio. 183.2
Sphacelos oſſis nondum confirmatus vt curetur. 161.8
Sphæra exterior in ſua teſta concluſa eſt Schola medici. 217.38
Spica eſt herba tranſplantata. 33.35
Spiritus malignus vlcera depaſcens. 78. 16
Spiritus peccans non materia in qua conſiſtit purgari poſtulat. 219. 20

Spiritus morbi vt educatur, remedia ſunt exhibenda. 219.16
Spiritus peccans non eſt corpus luxus & Veneris. 219.40
Spiritus vitales intrinſecus nutrimentum accipiunt. 204.6
Spodij vis ſpecifica in hæmorrhoidibus. 91.23
Squammæ radicibus Thapſi & Vrticæ curantur. 74.29
Squammæ & Eſcharæ vt decidant, vt percurentur. 93.33
Squinantia Gallica. 65.7
Stellæ quinto noſtro cœlo non dominantur. 41.40
Stellæ ſingulæ ſuos effectus habent bonos vel malos. 41.35
Stercus an in ventriculo vel inteſtinis generetur. 28.25
Strumoſi Mercurio ſubiecti. 226.25
Stupefaciens calor corpus corrumpit. 150.15
Stupefaciens vis Mercurij. 147.10
Stupefactiua medicamentorũ vis poſt ſeparationem non eſt planè inutilis 209.23
Subiectum corpus non eſt cauſa ſeu materia morborum. 26.43
Subſtantia corporis in aqueum humorem reſoluitur à purgantibus acribus. 146.32
Subſtantialibus Elementis refertum eſt corpus humanum. 39.4
Succini experimenta. 105.15
Sudor inter naturalia excrementa ſignum eſſe poteſt Luxus. 225.28
Sudor quid ſit. 178.25
Sudor per emunctoria effluit. 123.26
Sudores interni cauſæ ſunt contagij hæreditarij. 178.20
Sudatione aliquæ Gallicæ luis ſpecies curantur. 123.27
Sudationes in morbo Gallico ſine mercurio inutiles. 123.35
Suffumigandi modus artificioſus Paracelſi. 119.12
Suffumigiorum ex mercurio formulæ 118.6
Suffumigiorum vulgarium baſis eſt Mercurius. 8.2
Sulfur in Icteritia ſi abſumatur curatio fit. 67.4
Sulfur præparatum cũ colcothar phtoen nouam ſanat. 162.1
Sulfur vitriolatum quid. 115.15
qua doſi exhibendum. ibid.
Superſtitione ſeipſos affligunt ægri. 130.40
de Superſtitionibus Paracelſi Liber. 130.30
Superſtitio morbus omnium grauiſſimus. 152.2
Symiotiki medicinæ pars quàm neceſſaria ſit. 76.23
Symptomata quatenus cum morbis fiant. 88.14
Syreon cum Gallico morbo complicatum vt curetur. 58.40
Syrones crurum. 193.33

T

Tabes poſt Icteritiam in morbo Gallico lethalis eſt. 66.41
Tartarus quomodo & quamobrem generetur. 29.15
Tartari dulcedo quomodo præparetur. 105.40
Tartari ſuccus omnes viſcerum obſtructiones præcauet. 160.15
Tartari correcti vſus in Apoſtematibus. 162.15
Tartari Mummia vtilis in tollenda corroſione. 105.35
Tartari aqua pota ad Ictericiam luem vtilis. 99.22
Tartari, vitrioli, & Aquilæ vis ſpecifica. 81.10

Tempus

Tempus quantum ad bonam curationem conducat. 76.37

Temporum morborum ratio habenda in vſu Argenti viui. 116.18

Tentigo praua cauſam habet æruginem. 89.12

Tentigo praua etiam brachia & crura afficit per conſenſum. 54.20

Tentigo praua quodnã certiſſimũ ſignum habeat. 58.33

Tenuis victus quid mali hominum ægrorum corporibus conciliet. 146.15

Tenuis diætæ fucatus vſus apud medicos vulgares. 7.35

Terebinthi rubri tranſplãtatio. 35.35

Tereniabin & Noſtoch Elementa ſuperiora. 12.9

Tereniabin ſine lege certa cadit. 39.22

Tereniabin Mercuriũ continet. 14.10

Tereniabin eſt membrum ipſius Chaos. 24.30

Terra ſecundum cœlum eſt. 170.10

Terræ medicamentorũ corruptio ſummum artis myſterium. 211.40

Terrarum diuerſitas conſideranda. 22.25

Terrarum variæ differentiæ. 11.43

Terreſtria tranſplantata animantis actionẽ neceſſario requirunt. 34.23

Teſtimonia mala argumenta apud medicos. 10.40

Thapſi radix furfures & ſquam mas curat. 74.29

Theologiæ & Medicinæ ſimilis corruptio. 176.23

Theoria ex praxi primũ extitit. 9.12

Theoria ex Praxi eſt hauriẽda. 68.3

Theoria quæ ex praxi oritur Paracelſo ſola probatur. 53.35

Theoria actio eſt perinde vt Praxis. 9.24

Theoriam nouam & praxin nouam neceſſario conſtrui. 138.20

Thermæ artificiales contra Scabiem Gallicã ex Alumine, Vitriolo. &c 98.30

Thermæ ſunt mineræ quædam peculiares. 98.21

Thermarum experimenta præſtantiſſima. 98.20 *vires vnde.* ibid.

Thermarum cum Iaſſa (ad Mercurÿ noxas) præparatio. 156.43

Titulotenus à ruſticis defferunt pſeudemedici. 9.36

Topaſius lapis eſt extractio ex minera martis. 37.15

Tophi ex mellifluis fiunt mineralibus. 49.36

Tophi Podagrici vnde generentur. 188.20

Tophi podagrici in Gallicum morbum facile abeunt. 63.23

Tranſplantatio in Lue Gallica à Luxu incipit. 32.30.

Tranſplantatio ſimplex & Luxalis. 32.33

Tranſplantatio duplex inuerſa & præternaturalis. 34.15

Tranſplantationis proxima cauſa, cõiunctio diuerſarum ſpecierũ. 33.26

Tranſplantationis vſus in cauſis morborum aſsignandis. 32.27

Tranſplantationis ex putrefactione ſpecies. 36.2

Tranſplantationes fiunt aliquo animato agentes 34.20

Tremores cur vſum Mercurÿ ſequantur. 147.3

Tropicorũ Anatomia. 24.17 (36

Truſiano lues Gallica ignota fuit. 10.

Tuberum ſingulare remedium aqua Canapi. 74.40

ex Tuberibus natæ puſtulæ vt cognoſcantur. 55.26

Tumores pro vlceribus fiunt ob materiæ paucitatem. 187.34
Tumorum ſubita auctio quid portendat. 187.40 varietas. ibid.
Tumorum variæ ſpecies. 51.37
Tumorum Gallicus morbus duplex eſt. 188.15
Tumorum Gallicorum differentiæ ratione materiæ & loci. 53.1
Tumorum Gallicorum per Olea Saturni & Mercurij curratio. 86.20
Turbithum pituitoſas puſtulas curare falſo creditum. 16.23
Turcæ ſuperſtitioſi in cauſis morborũ. 131.7
Tuſsis à congelato adipe cauſatur. 137.30

V

Valeriana muliebre remediũ. 158.34
Valeſcus qualis practicus. 168.2
Varices quando pro Gallicis tumoribus pronuncientur. 56.34
Varices quibus remedijs pellãtur. 755
Variolarum ſingulare remediũ aqua Rutæ. 74.40
Variolis ſimiles puſtulæ gummatæ & diuturnæ ſunt. 55.30
Venenũ omne epar calefacit. 152.25
Venenum Gallicum quid ſit. 186.15
Venenum Luis Gallicæ antecedentẽ præparationem requirit. 61.35
Veneno Gollico infecti de triplici morborum genere periclitãtur. 45.35
Venena ſola ad curandum non produxit natura. 15.38
Venena intrinſecus ſumpta etiam externa ſuperficie morbos faciunt. 153.1
Venerea imaginatio perfecta luẽ Gallicam cauſare poteſt. 168.35
Ventriculi ſupinitas à frequentibus medicamentis. 151.25
Venus tinctura eſt non corpus; itaq; corporaliter non curanda. 201.40
Venus morbũ Gallicum ſola generat ſed non auget ſola. 140.5
Venus terræ & Firmamenti. 139.35
Venus Morbi Gallici ſine qua non. 44.1
Venus in ſua extalatione fuit cùm morbus Gallicus ingruerit. 168.16
Venus ſine Vitriolo in vlceribus curandis non ſatis efficax. 107.34
Venus appellãdus erat morbus Gallicus ab influxu. 167.15
Venus morbi Gallici mater. 168.30
Veneris variæ Tincturæ. 174.28
Veneris coitus cũ alijs impreſſionibus tranſmutationis morborum cauſa. 223.31
Veneris voluntas ſine luxu ceu agro fruſtranea. 170.25
Veneris filiæ duæ. 169
Venereus ignis ſymptomatum Luis Gallicæ cauſa. 183.15
Venereæ Luis diuerſitas vnde dependeat. 45.40
Veratrum naturam ſurſum mouet humores. 115.5
Verminatione laborantes à conſtellationibus immunes ſunt. 225.5
Verrucæ in ſua exaltatione optimi curantur. 76.38
Verrucæ vt à tumoribus Gallicis differant. 53.1
Verrucarum puſtulæ. 185.15
Verrucarum remedium ſingulares polygonaton. 75.5
Victus tenuis quatenus conferat morbis curandis. 74.10
Victus humidus Marcori inimicus propter putredinem. 15.2
Victus ratio non obſeruata in Gallica Lue Recidiuam efficit. 140.26

Viennen-

Viennenſium medicorum tenuis eruditio. 10.17
Vigo qualis practicus. 168.2
Vigo falſo ſibi inuentionem Mercurij præcipitati adſcribit. 100.25
Vini potu arcendi podagriic: quia fluxiones concitat. 63.39
Viua Anatomia viui corporis cauſa diſcenda. 21.10
Viris quæ remedia aptiora & quæ mulieribus. 158.30
Virium robur in curatione maximè ſpectandum. 197.13
Viribus ægrotātis proſpicere medicus debet ſi rectè curare velit. 146.14
Virtus non pondus actionis cauſa ſtatuenda. 221.38
Virtus Mercurialis nō argentū viuū, morbum Gallicum curat. 72.21
Vitriolum ex Venere. 107.33
Vitriolum liquefactum quid. 115.38
Vitrioli experimenta. 106.2. *ſumma dulcedo ibi conſiſtat.* ibidem
Vitriolatus humor cauſa eſt febris diariæ. 12.25
Vitriolatus ſuccus ſitim immēſam ſedat. 163.15
Vlcus nullum fit ſine aliquo corpore Minerali. 89.10
Vlcus fieri in morbo Gallico quando oporteat. 77.2
Vlcera capitis magna fiūt in lue Gal. cum caduco. 68.30
Vlcera depaſcētia fiunt à cauſticis nō rectè adhibitis. 153.40
Vlcera faucium & ligamentorum curatu difficilia. 78.25
Vlcera ante ſuppurationem abſolutā, non curanda. 76.40
Vlcera ſi in in Fiſtulas abeant vt curanda ſint. 102.5
Vlcera in Lue quid portendant. 48.1
Vlcera quæ oſſa ipſa depaſcuntur maligæum ſpiritum habent. 78.16
Vlcera Gallica ſunt emunctoria Minerarum erroſa. 53.22
Vlcera in vtero fiunt à menſium corroſione. 62.13
Vlcera alia ſunt corrodentia, alia virulenta. 57.15
Vlcera Gallica vnde fiant. 46.12
Vlcerum variæ ſpecies. 51.40
Vlcerum cauſæ differunt ſecundum magis & minus. 185.30
in Vlceribus Gallicis ſignū periculoſum. 77.28
Vltima materia in primam numquā reduci poteſt. 184.3
Vndimia in morbum Gallicum tranſmutatur. 60.2
Vnguentum ad vlcera Gallica inueterata. 100.10
Vnguenti formula pſeudomedicorum contra Luem Gallicam. 6.38.
Vnguentorum experimenta. 99.30.
Vrina pauca & rubra Lethale ſignum in Hydrope. 66.12
Vrina an ex epate & Renibus proueniat. 28.23
ex Vrina de morbo Gallico nil certi pronunciari poteſt. 78.38
Vrticæ ſucci vſus. 99.15
Vrticæ radicis vſus in furfuribus. 74.29
Vſtio & corroſio quatenus differant. 121.25
Vſtionis ſuccedaneum. 121.35
Ventriculi actio, qualis. 228.25
Vitriolati croci cura. 234.13
Venus æruginoſa quomodo generetur 247.25
Vlcera æruginoſa ex ſuo ſale oriuntur. 247.38

Vſtionis ſuccedaneum. 121.35
Vſtiones quatenus ad curationem ſint vtiles. 108.2
Vterus in Venereo actu agri inſtar eſt 47.10
Vteri bilioſi fœtum ſanum generant 47.20
Vterini affectus ex deprauata curatione orti vt ſanentur. 163.20
Vulnerariorum vnguentorum experimenta. 100.40 *baſes ibid:*
Vuluæ & Oſei titillatio in Luxu vade 171.14
Vuulæ inflammatio à defluxione fit in morbo Gallico. 64.39

Z.

Zimiæ in Luem Gallicam tranſmutantur. 60.2
Zerbus cum Terebothin tranſplantatur Terebinthum producit. 35.35
Zizaniæ iranſplantatio. 75.38

SECVNDI TOMI CHYRVRGIÆ MAGNÆ FINIS.